

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

OLYBIVS HISTORIAE EDIDIT TH. BVETTNER-WOBST II

B I B L I O T H E C A
S C R I P T O R V M   G R A E C O R V M   E T   R O M A N O R V M
T E V B N E R I A N A

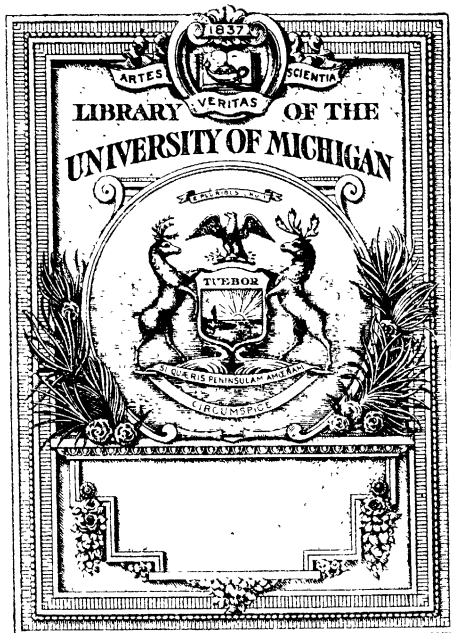
POLYBIVS
HISTORIAE

EDIDIT
TH. BVETTNER-WOBST

II

L I P S I A E
I N   A E D I B V S   B . G .   T E V B N E R I

THE GIFT OF
PROF. ALEXANDER ZIWET

Grad. R. R. /

PA

4391

.A21

B73

1905

Alexander Zivod

ΠΟΛΥΒΙΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΙ.

POLYBII

HISTORIAE.

EDITIONEM A LUDOVICO DINDORFIO CURATAM

RETRACTAVIT

THEODORUS BÜTTNER-WOBST.

VOL. II.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MDCCCLXXXIX.

LIPSIÆ: TYPIS B. G. TEUBNERI.

MEMORIAE
LUDOVICI LANGII

PRAEMATURE DEFUNCTI.

381301

PRAEFATIO.

Et¹⁾ omnes illos libros, quibus continentur Polybii libri quinque priores, haustos esse ex uno archetypo et inter eos codices longe vetustissimum et praestantissimum esse Vaticanum (A) Hultschius (quaest. Pol. I, p. 3 ss.) et ego (praef. I p. 72) postquam uberrime exposuimus, nemo erit, qui hac de re dubitet. Qua autem erat cura ac diligentia librarius Vaticani (praef. I p. 4 s.) cum dittographias, quascunque in archetypo codice²⁾ invenerat, magna cum fide exarabat, tum iis locis, quibus codicis scriptura ita obscurata erat, ut dignosci non posset, quid in mente habuisset archetypi scriba, ambigua³⁾ tradere praeferebat quam audacter pro suo arbitrio corrigere.

Itaque dittographias invenimus locis his:

IV, 15, 2 καὶ παρακαλεῖν αὐτοὺς βοηθεῖν] αὐτοῖς* additur.

---

1) In hac disputatione praecipue respexi Polybii librum quartum et quintum non neglectis libris prioribus, ita ut ea quae in praefatione primi voluminis exposita sunt corrigerentur et absolverentur.

2) Ita V, 41, 3 disertis verbis in margine addit librarius (v. p. XXIII ann. 1), in archetypo corrupta et obscura se invenisse.

3) Similiter docuit Hultschius (Fleckeis. annal. 1867, p. 290 s.), ubicunque accentus aut spiritus vocabulorum omituntur, haec non negligentia scribae facta esse, sed codicem archetypum iisdem notis caruisse eaque diligenter a librario repraesentata esse.

IV, 17, 5 αἰρουμένους* et αἰρουμένους.

IV, 32, 7 ἡ δουλεύειν ἡναγκάζοντο τούτοις ἀχθοφοροῦντες ἢ φεύγοντας τὴν δουλείαν ἀναστάτους γίνεσθαι, λειποντας (s. acc.) τὴν χώραν] φεύγοντες* adiciitur Tenendum esse videtur φεύγοντας neque ullum vocabulum corrigendum; est enim eadem anacoluthia¹⁾, qua usus Xenophon (de rep. Lac. V, 7): περιπατεῖν.. ἀναγκάζονται... καὶ μὴν τὸ ὑπὸ οἴνου μὴ σφάλλεσθαι ἐπιμελίσθαι, εἰδότας, ὅτι οὐκ, ἐνθαπερ εἰδείπνου, καταμενοῦσι coniungit ἡναγκάζονται cum accusativo participii εἰδότας, quod oblitus vocabuli ἀναγκάζεσθαι ita pergit, ut ei fuisset dicendum, si adhibuisset δεῖν vocabulum synonymum.

IV, 40, 8 ἐν ἐπτά καὶ πέντε ὀργυίας (s. acc.)] ὀργυίας additum recipiendum est accentu adiecto.

IV, 57, 1 ἀπελίπομεν* et ἀπελίπαμεν (v. praef. I p. 76 s.).

IV, 72, 1 ἐνδυμενίαν* et ἐνδομενίαν v. p. XXIV.

IV, 76, 7 Κλεομένη* et Κλεομένει v. p. XLII.

IV, 78, 11 προκαταλειφθείσης* et προκαταληφθείσης.

IV, 80, 16 τὴν μὲν λείαν διένειμε πᾶσαν] ι super-scriptum est alteri α; videtur tamen πᾶσαν esse tenendum.

IV, 82, 8 τοὺς μὲν παρακαλῶν, οἷς δ' ἀνατ^{ει}λόμενος] ἀνατεινόμενος recipiendum est.

IV, 85, 3 ἐπέπερ οὕτως ἀχαρίστως ὑμᾶς ὁ βασιλεύς... εὐρίσκει] ἀχαρίστους rectius est.

V, 11, 8 σαφῶς δὲ γινώσκοντας ὁ^ϛ (s. acc.) ὁ Φίλιππος τότε καὶ πρᾶξαι κύριος ἦν] per se patet illud ὅθ' ortum non ex ὅτι²⁾ sed ex ὅτε esse tenendum³⁾.

1) Kuehner 'Griech. Gr.' § 495, 1.

2) Non satis caute Kaelkerus (de eloc. Pol. p. 245) scribit: 'Nusquam invenitur elisio in vocula ὅτι apud scriptores, qui pedestri oratione utuntur. Polybius sine dubio scripsit aut ὃς ὁ Φίλιππος... aut ὅτι Φίλιππος'.

3) Miro modo duabus scripturis coniunctis codicis archetypi Urbinatis (F) librarius exarat: ὅθεν τε.

V, 15, 2 *γένομένης ἀκαιρίας*] *γενομένης* est Polybii.

V, 24, 4 *κάθυδρον* et *κάθυγρον* cum praebeat librariorum, praefero hoc, quo Diodorus, Polybii imitator, utitur V, 28, 1.

V, 29, 6 *ὅς ἦν ἔτι λοιπὸς τῆς .. ἐταιρείας*] *λοιπὸν** adiicitur.

V, 32, 3 *πῶς γὰρ ἄρξασθαί τινος καλῶς οἶόν τε μὴ προπεριλαβόντα τῷ νῶ τὴν συντέλειαν τῆς ἐπιβολῆς*] *προπεριλαβόντα* praefendum esse exposuit Naberus (Mnem. 1857 p. 253).

V, 33, 3 *σελῖσιν** et *σελίσιν*.

V, 33, 3 *τῶν Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων πόλεμον*] *τον* (s. acc.) recepi accentu addito.

V, 48, 10 *ἐγκρατὴς γίνεται καὶ τῆς τούτου στρατοπεδείας*] *τούτων**.

V, 49, 6 *συμφερώτερα** et *συμφορώτερα*.

V, 76, 3 *Κεσβέδιον*] Collato V, 76, 2 *Κεσβέδιον* cum Hultschio recepi

V, 86, 8 *εἰς τὴν οἰκείαν* (s. acc.)] *οἰκίαν* expellendum videtur.

Quae cum ita sint, non sine specie verisimilitudinis videtur suspicatus esse Hultschius scripturam vitiosam V, 12, 7 *καὶ δεῖγμα τῆς προαιρέσεως ἐκατέρων ἐν οἷς παραπλησίως ὁμολογούμενον ἔχομεν* ortam esse ex dittographia ἐν παραπλησί^{ois}ως non recte a librario intellecta¹⁾, quamquam equidem praetuli post οἷς addere unum verum: *συνεβουλεύσαντο Φιλίππῳ*. — Cum autem in tam magno opere perficiendo facillime fiat, ut defatigatis oculis manuque defessa diligentissimus quisque nonnulla peccet, Vaticani librarius erat tanta diligentia, ut denuo inspecto archetypo libro errata corrigeret (IV, 15, 4; V, 7, 7. 22, 8. 24, 5. 38, 1 al.), falsa deleret (IV, 32, 10. 33, 7. 39, 1. 4. 41, 1. 42, 4 al.)

1) V. p. VI ann. 3.

vel punctis notaret (IV, 18, 11; V, 41, 2 al.), omissa adderet (IV, 21, 11 al.).

Quibus autem locis librarius corrupta Polybii verba coniecturis studuerit emendare, hoc ideo haud ita facile potest cognosci, quod prorsus obscurum est, utrum librarius denuo archetypum inspexerit ex eoque emendationes hauserit an suo ipsius ingenio fretus critici, quem dicimus, munere sit functus. Sed quod nonnullis argumentis allatis equidem p. XXVII ss. docui, recentes codices CDE non ex ipso Vaticano fluxisse sed ex fonte codicis Urbinatis, hoc mihi persuasum est, ubicunque Vaticani librarius in margine addidit scripturam, quam in recentibus libris CDE non invenimus, hanc non sumptam esse ex archetypo sed esse excogitatam¹⁾. Itaque quod IV, 16, 7 Vaticani scriba in margine addit *προσ* respiciens *συμμειξαντες*, V, 12, 6 ad *τότ' ἐκατέρου* in ora *θατέρου**, V, 103, 6 ad *ἦλθον* in margine *ἦκον*, ea omnia confirmata librorum recentium (CDE) testimoniis ex archetypo hausta esse pro certo confirmatque habeo. Sed coniectura addidisse Vaticani scribam ad *λαβόμενος* V, 78, 5 *ἐπι** per se patet, quod ceteri libri hoc ignorant. Item V, 36, 1 *ἡναγνάζοντο πάντας αἰκ**λείν τοὺς περὶ τὴν αὐλήν* librarius in margine recte proposuit pro obscuro illo vocabulo *αἰκάλλειν*, quod manus recens (A_r) in contextum recepit. Nam hoc vocabulum in archetypo ita fuisse obscuratum, ut opus esset coniectura, inde apparet, quod recentes libri CDE derivati ex eodem archetypo ad alteram fugerunt coniecturam non recipiendam *ἐκκαλεῖν*. Utrum vero V, 67, 8 coniectura in margine addiderit librarius *ἐπέλεξε**, pro quo Hultschius (quaest. Pol. I, p. 14) revocavit *ἐπέλεξε*, necne, tum demum poterit diudicari, si et Florentino (B) libro et omnibus codicibus recentibus (CDE) denuo excussis eorumque manibus separatis fieri potue-

1) In praef. I p. 5 iisdem ratiocinationibus nusus unum locum II, 71, 9 non recte attuli.

rit, ut cognoscatur, quae ratio intercedat inter codicem Bavaricum (C) et Augustanum (D) et Regium (E).

Secundae autem manus (A₂) fidem et auctoritatem, quamquam equidem in praefando volumine primo (p. 6 ss.) exposui, pro nihilo esse habendam sed eius emendationes omnes esse tales, quales quisque hodie coniectura invenire posset, nunc, cum Hultschii erga me comitate ac benevolentia omnia mihi praesto sint, quae vir ille doctissimus et de Polybio meritissimus curavit excerpanda ex codice Urbinatense (F), prorsus aliter hac de re esse iudicandum tam planum est, ut neque ulla maneat dubitatio et ante me multo melius hac de re iudicium¹⁾ tulisse Hultschium (praef. I p. 7) et Schenkelium ('Burs. Jahresber.' 1884 p. 242) palam sit confitendum.

Quam saepe enim correctiones manus secundae et bonae et malae congruant cum scripturis codicis Urbinate ('F')²⁾, luculenter apparet ex locis his³⁾:

II, 8, 11 δῆ A₁] δὲ* A₂F.

II, 14, 6 Μασαλίας] Μασσαλίας A₂F.

II, 16, 3 Ὅμβροι] Ὅσομβροι* et I super O: A₂, Ἰσομβροι* F.

II, 16, 7 τόπους] κόλπους* A₂F.

II, 17, 5 Οὐένετοι. ἐξ οὗ Βένετοι A₂ in marg. Οὐένετοι ἐξ οὗ Βένετοι F.

II, 27, 5 προσκαταλαβέσθαι aut περικαταλαβέσθαι] προκαταλαβέσθαι A₂F.

II, 30, 2 συμβαίνοντος] συμβαίνοντες* A₂F.

II, 30, 6 ἐχυρὰν] ἰχυρὰν* A F.

II, 30, 9 ἐξ ὑπερδεξίου] ἐξ ὑπερδεξιου* A F.

II, 68, 2 ποιήσα**] ποιήσαν* F ποιήσαν* A₂.

III, 18, 11 ἐπειγενομένης] ἐπιγενομένης A₂F.

1) Causas contra meam sententiam a Kaelkero allatas ('Philol. Rundsch.' 1883 p. 556) a me esse refutatas non dubitavit concedere Schenkelius (l. c.).

2) Urbinatensem ex Vaticano non descriptum esse apparet ex eis quae infra (p. LII ss.) exposita sunt.

3) V. praef. I p. 6 ss.

- III, 19, 1 ἐξε*ύθησαν] ἐξελύθησαν* A₂F.
 III, 19, 6 οὐρῶντες] συνορῶντες A₂F.
 III, 19, 13 π**γμασιν] πράγμασιν A₂F.
 III, 50, 3 ἰκανὸν τὸ πλήθος] τὸ expunxit A₂, omisit
 (ut solet obscura omittere) F.
 III, 62, 3 δυσχωρίας] δυσχωρίας A₂F.
 III, 62, 5 τούτους] τούτοις A₂F.
 III, 63, 2 βουλεύονται] βουλεύονται A₂ βουλεύον-
 ται* F.
 III, 71, 1 διατηρεῖθρον (s. acc.)] η in ι correxit A₂
 ut habet F: διὰ τι ῥεῖθρον.
 III, 114, 1 ἐκ | τῆς] ἐκ τοῖς* τῆς A₂F.
 III, 115, 6 τῶν in rasura A₂ τῶν F.
 IV, 8, 4 ἐναργῆ .. μαρτύρια καὶ πλείω μὲν ἐκφανε-
 στάτοις ἱστορηκόσι] Delevit accentum A₂ ut ita signi-
 ficaret, vitiosum esse vocabulum; eandem scripturam
 habet F₁ (v. p. XXXIII).
 IV, 11, 5 ευμενίζοντες (ut videtur)] ἀσμενίζοντες A₂F.
 IV, 21, 1 ταῦτά γε μοι δοκοῦσιν] δῆ* A₂F; revocavit
 Hultschius τε.
 IV, 21, 1 τὸ τῶν βίων ἐπίπονον καὶ σκληρῶν] σκλη-
 ρὸν A₂F.
 IV, 43, 9 βραχείας A₂ ex β*αχείας; cum A₂ con-
 sentit F.
 IV, 45, 6 κατὰ γε τὴν χώραν] κατὰ γῆν χωρὶς A₂
 κατὰ γῆς* χωρὶς F.
 IV, 77, 4 ἄλλοις ἀρμόσει καιρὸς] ἄλλος A₂F.
 V, 12, 5 ὥσως μὲν οὖν οὐκ ἔν τις ἀντὶ Φιλίππῳ..
 ἐπιφέρει τὴν αἰτίαν] ἀντὶ A₂F.
 V, 22, 2 τῶν A₂ ex τῶ*ν; cum A₂ facit F.
 V, 23, 4 ἐγκλίναντας F, A₂ ex ἐ**λλ*|ναντας.
 V, 32, 2 ἄν τις εἰπέιη οὐχ ..] εἴπει* A₂ εἴποι* A₂F;
 revocavit Hultschius εἴπειεν.
 V, 44, 8 ἐπὶ τὸν Εὐξείνον .. πόντον¹⁾] πόντον A₂F.
 V, 84, 3 διεριδόμενα] διεριδόμενα* A₂F.

1) V. praef. I p. 26.

V, 84, 10 $\pi\alpha'[\nu]$ $\pi\alpha' * A_2$, voluit enim corrigere $\pi\acute{\alpha}\nu$ ut habet Urbinas.

Quod autem et manifestum est, ab A_2 ea quae supra attuli cum Urbinatē consentientia non potuisse reperiri coniectura et constat¹⁾, Urbinatē codicem non ex Vaticano ducendum esse, quis est qui infitietur, has omnes emendationes manus secundae ad unum fontem redire, ex quo manaverint et Vaticanus et Urbinas?

Cum vero V, 65, 6 $\pi\alpha\nu\ \tau\omega\nu\ \tau\acute{\omega}\nu\ \mu\iota\sigma\theta\iota\phi\acute{o}\rho\omega\nu\ \iota\pi\pi\acute{\epsilon}\omega\nu\ \pi\lambda\eta\theta\acute{o}\varsigma$ A_2 optime corrigat $\pi\alpha\nu\tau\omicron$, hoc ex quodam libro esse depromptum, inde apparet, quod voculae carent accentibus. Iam cum Urbinas praebeat $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\omega\nu\ \tau\acute{\omega}\nu$ eademque libri recentes CDE ex Urbinatis fonte derivati, evidens est, iam in libro Urbinatis archetypo hoc vitium fuisse. Itaque manus secunda neque ex Urbinatē neque ex eius archetypo emendationem hanc optimam haurire potuit sed fieri non potuit, quin ex ipso archetypo et Vaticani et fontis Urbinatis eam depromeret. Ita plane aliis ratiocinationibus usum me redisse ad eadem fere, quae Hultschius (l. c.) exposuit, magnum me tenet gaudium.

Sed non modo ex Urbinatis testimoniis enucleare possumus, manum secundam ex ipso archetypo Vaticani multa correxisse, sed accedunt alia. Cum enim infra doceamus, libros recentes (CDE) derivandos esse ex archetypo codicis Urbinatis, ex eo effici cogique potest, ut, quibuscunque locis congruit Vaticani manus cum uno vel pluribus de libris recentibus (CDE), id non coniecturae attribuendum sit sed ex archetypo Vaticani sumptum sit. Ita in libris tribus prioribus plerumque (praeef. I p. 6 ss.) consentit A_2 aut cum Urbinatē aut cum libris recentibus praeter locos hos²⁾:

I, 46, 12 $**[\nu\acute{\alpha}\gamma\epsilon\sigma\theta\alpha\iota\ A_1]$ $\acute{\epsilon}\nu\acute{\alpha}\gamma\epsilon\sigma\theta\alpha\iota * A_2$ $\acute{\alpha}\nu\acute{\alpha}\gamma\epsilon\sigma\theta\alpha\iota * R^3$).

1) V. p. LII ss.

2) V. praeef. I p. 10 ss.

3) R compendio significantur codices BCDE.

- I, 55, 5 τὸ] τῷ* A₂ τὸ R^s.
 I, 56, 8 προσόδους] προόδους* A₂ προσόδους CDE.
 I, 87, 7 Λεπτὴν] Λέπτιν A₂ Λεπτὴν* DE Λέπττην* C.
 II, 5, 2 μικραὶ] μακραι A₂ μικραι* CDE.
 II, 8, 12 πρέσβειων] πρεσβευτῶν* A₂ in marg., πρέσβειων CDE.
 II, 30, 3 σώματα] σώματ' A₂ σώματα* C^sD^sE^s.
 II, 32, 10 ἐλπίδα] ἐλπίδας* A₂ ἐλπίδα R.
 II, 43, 6 τ' | εὐτ' (sic) A₂, dubium illud vocabulum omittunt libri recentes.
 II, 44, 6 ταῖς .. δημοκρατίαις] τῆς A. ταῖς* CDE.
 II, 51, 2 ἐπεβάλλετο] ἐπεβάλετο A₂ ἐπεβάλλετο* CDE.
 III, 6, 11 δευτέραν] δευτέρα A₂ δευτέραν* CDE.
 III, 15, 13 χρήσασθαι] χρῆσεσθαι A₂ χρήσασθαι CDE fortasse rectius.
 III, 34, 8 πάντας τοῦ στρατοπέδου προσεστώτας] πάντας τοὺς* A₂; melius πάντας τοὺς τοῦ CDE.
 III, 35, 6 γένηται] γίνηται* A₂ γένηται R.
 III, 48, 7 πλείστον] πλείστον A₂ πλείστον* R.
 III, 49, 11 σίτων] σίται A₂ σίτον* CDE.
 III, 54, 7 ἀπερρώγας] ε in o corr. A₂ τῆς γῆς ἀπερρώγας* CDE.
 III, 60, 12 συστρατεύειν] συστρατεύειν* A₂ συστρατεύειν R^s.
 III, 69, 13 παραντοῦ] παραντοῦ* A₂ παρ' αὐτῶ* CDE.
 III, 71, 2 ὑπόπτους] ὑπόπτοις* A₂ ὑπόπτως CD.
 III, 84, 1 διαπεμφάμενον] διαπεμφάμενου* A₂ διαπεμφάμενος R^s.
 III, 87, 2 ἔτι δὲ | τῆς μεταταῦτα] ἔτι δὲ τῆς | ἐν ταῖς μεταταῦτα* A₂ ἔτι δὲ τῆς μετὰ ταῦτα CDE.
 III, 108, 3 τῶν ὑπέρ] τὸν A₂ τῶν* R¹).

1) Silentio praeterii III, 52, 5. 84, 13, cui accedit ex quarto libro 26, 3, quibus locis cum ea manu, quae verborum ordinem turbatum restituit, non consentiunt libri recentes CDE; videtur enim neglexisse librarius fontis Urbinatis notas in archetypo praescriptas (v. praef. I p. 4), quod

Quos locos si accuratius inspexeris, inuenies, terdecies manum secundam abhorrentem a testimoniis librorum recentium CDE verba tradita non sanasse sed adulterasse. Quare est verisimile, manum secundam his locis medelam attulisse non libro inspecto sed coniciendo. Sed aliis locis videtur A_2 fortasse satis accurate adhibuisse librum archetypum, in recentibus autem libris CDE solita ratione peccatum esse a librariis, quamvis non negem, certum iudicium de singulis locis non posse ferri sed remanere dubitationem, quid sit dandum coniecturae quid attribuendum archetypi auctoritati, quem vitiis non caruisse per se patet.

Iam ut absolvamus totam hanc disputationem de fide manus secundae, omnes illi loci videntur esse examinandi quarti et quinti libri, quibus quaedam afferantur ab illa manu ex libro archetypo deprompta.

IV, 1, 1 βύβλωι A_1 | βίβλωι* A_2R (v. praef. I p. 77).

IV, 4, 3 συνεβούλευε μὴ προσέσθαι τὸν Δωρίμαχον] προέσθαι A_2R .

IV, 7, 6 διὰ τὸ ῥαθυμούς (s. acc.) αὐτοὺς ἐσχηνέναι] ῥαθύμως (sic) A_2R pro ῥαθύμως.

IV, 23, 1 τοὺς κατηγορήσαντας] κατηγορήσοντας A_2R .

IV, 29, 7 ὑποκαθημένης ... αὐτῶν τῆς ὀργῆς] αὐτῶ A_2R pro αὐτῶ.

IV, 30, 2 καὶ περὶ τούτοις ..] καίπερ A_2R .

IV, 32, 4 τοῦ μὲν ἐχθροῦς .. ἔχοντες] ἔχοντος A_2R .

IV, 46, 2 Τύλιν] Τύλην* A_2R contra Steph. Byz.

(p. 640, 20 Mein.) auctoritatem.

IV, 48, 2 συνειληλ[μμένος] συνειληλ[μένος] A_2R .

IV, 51, 1 του Ἀνδρομάχον] τὸν A_2R .

IV, 52, 3 βουλόμενον] βουλόμενοι A_2R .

IV, 52, 10 Προσόαι] Προυσίαι A_2R pro Προσύαι.

IV, 69, 5 καθοπλίσαντες] καθοπλίσαντος A_2R .

IV, 72, 9 Πρὸς λαὸν] Duos accentus erasit A_2 (vel A_r);

---

non tanta erat diligentia, quanta manus prima Vaticani (v. l. c. p. 4 s.).

correxit Dindorfius (Steph. thes. VI, 1766 D) *Πρόλαον*. Sed cum saepe exstet nomen *Περίλαος* Peloponnesium (Benseler 'Wtb. d. Eig.' p. 1175), apud Pausaniam V, 2, 4 inveniatur nomen Eleense *Πρόλαος*, apud Apollodorum reperiantur nomina *Ἐπίλαος* (I, 9, 9) et *Τπέρλαος* (I, 8, 5), videtur apud Peloponnesios appellativo *λαός* coniuncto cum praepositionibus vis nominis proprii non ita raro esse subiecta. Has ob causas tenui Benselerum secutus *Πρόσλαον* recentium codicum testimoniis confirmatum.

IV, 73, 4 *τὰς μὲν προνομὰς ἐπαφῆκε κατὰ τῆς χώρας, αὐτὸς τε κατεστρατοπέδευσε*] *αὐτὸς τε** A₂ R.

IV, 73, 6 *γέμειν σωμάτων καὶ κατασκευῆν*] *κατασκευῆν** (sic) A₂ κατασκευῆς R.

IV, 77, 8 *παῖδ**ν*] *παίδων* A₂ R.

V, 17, 9 **εγεατῶν*] *Τεγεατῶν* A₂ R.

V, 19, 7 *τοῦτο δ' ἀπολιπὼν κατὰ πορείαν δεξιὼν*] *δεξιὼν* A₂ R.

V, 31, 1 *τῶν ὑπὲρ Κοίλης Συρίας... συνστάντα πόλεμον*] *τὸν* A₂ R.

V, 33, 4 *ἠναγκάσθημεν πρὸς αὐτὸν ἀ*|έπειν*] *ἀποβλέπειν* A₂ R (*προσαποβλέπειν** D).

V, 42, 7 *ἀναλα*η* (s. acc.)] *ἀναλάβη* A₂ R pro *ἀναλάβη*.

V, 46, 5 *Ξενοίτα*|***] *Ξενοίταν* A₂ R.

V, 50, 13 *χρησάμενος ἀφορμη**] *ἀφορμηῖ* A₂ R.

V, 60, 2 *τοῖ*** τοῦ στρατοπέδου*] *τοῖςἐκ* A₂ R.

V, 66, 1 *συνεσταλμένος πολιορκίαν*] *συνεσταμένους* A₂ R (*συνεπιστάμενος** D).

V, 68, 7 *τ**ς τὴν ἡπειρον κατοικοῦντας*] *τοὺς* A₂ R.

V, 79, 11 *ἀκοντισταὶ μὲν Ἀνδοῖ*] *μὲν expunxit* A₂ (vel A₁) R. Cum autem Urbinas (F) servet illud *μὲν*, recentes libri ex fonte Urbinatis derivati omittant, iam in archetypo ipso, omnium horum codicum fonte, notatum fuisse videtur, quod neglexit epitomator. Nam talia delere, non est librariorum ingenii.

V, 84, 10 *πιεζομένων*] *πιεζομενον* (s. acc.) A₂ *πιεζόμενον* R.

V, 91, 1 *Ἄγηι τὰ μὲν*] *Ἄγηι τα* A₂ *Ἄγήτα* R.

V, 91, 2 ἔφενγε] ἔφνγε* A₂R.

V, 95, 12 ἐπράχθη] ἐπρά*θη A₂R.

Sed inter duas scripturas, quas videtur praeuisse archetypus, A₂ videtur elegisse alteram, alteram librarius archetypi codicum recentium CDE locis his:

IV, 36, 5 Γλυμπεσειν (s. acc.) A₁] Γλυμπεσιν (s. acc.) A₂ Γλυμπεσεῖ* R ex archetypi Γλυμπεσεῖν; Γλυμπεῖσι esse revocandum Guilelmus Dindorfius in thes. Steph. II, 657 B rectissime monuit non probante Ludovico fratre.

IV, 37, 6 Ἀνκοῦργος δ' ἀπὸ τῶν ὁμοίων βουλόμενος ἄρχεσθαι Κλεομένει] Κλεομένη* A₂ Κλεομένει CE ex archetypo Κλεομέν^{ει}.

IV, 52, 7, τὰ καταληφθέντα τοῖς ἐρούμασιν] καταληφθέντα* τοῖς A₂ καταληφθέντα* τοῖς C (in DE omissa sunt); cum Ursino et Hultschio restituas: καταληφθέντ' ἐν τοῖς.

IV, 57, 2 ἐπιβουλὴν A₁R] ἐπιβολὴν A₂ ex archetypi ἐπιβούλ^{ην}.

IV, 81, 5 τῆς τύχης τὴν ἀρμόζουσαν αὐτοῖς ἐπιθήσεις δίκην] ἐπιθήσης* A₂ ἐπιθήσεις* R ex archetypi ἐπιθή^{σεις}.

V, 16, 8 τὸν.. Μεγαλέαν Λεόντιος ἀνεδέξατο τῶν χορημάτων] ἀνελέξατο* A₂D₁E ἀνεδέξατο A₁C D₂ ex archetypi ἀνεδέ^{ξα}το.

Denique coniecturis modo bonis modo pravis videtur manus secunda Vaticani Polybii verbis corruptis mederi locis his:

IV, 29, 1 ἡσφαλλίζετο τὰς πρὸς τοὺς.. βαρβάρους] τὰ A₂ omittunt CDE ut dubium.

IV, 29, 1 τοὺς ὑπερκειμένους τῆς Λακε|δαιμονίας βαρβάρους] Λακεδαιμονίας* v. p. XXXVI.

IV, 39, 8 δέον ἂν ἦν] ἦ* (v. p. XXIV) ex falsa Vaticani scriptura IV, 38, 7 ἂν ἡμῖν ἦ depromptum.

V, 40, 7 ἐγκεχειρεῖν ὥς] ἐγκεχειρεῖν eraso ὥς* v. p. XLVI.

V, 50, 5 θεραπείαις] Pro insolito θεραπαίαις solutum proponit A₂ χορηγίαις*, tenent θεραπαίαις R.

V, 56, 2 μέγροι (v p. XLVIII) ἂν οὐ] οὐ omittit A₂, tenent οὐ CDE; revocavit Casaubonus: οἷ.

V, 76, 11 δῶν] οὖν v. p. XXXI.

V, 97, 5 ἐνεργῶν νυκτοπορεῖται (ei punctis notavit A₁) χρησάμενος] ἐνεργῶν A₂ (vel A_r).

Quaerere de origine ac fide manus recentis Vaticani est difficillimum, cum neque discerni possint duae tresve manus, quas solemus uno compendio A_r secundum Hultschium complecti, neque codex Florentinus (B) descriptus e Vaticano a manu recentissima nondum correcto et suppleto denuo collatus sit, et prorsus iaceat in tenebris, quomodo inter se cohaereant reliqui libri recentes. Si autem recte explicavimus, omnes libros recentes (CDE) derivatos esse e fonte codicis Urbinatis non ex Vaticani fonte ipso aut ex Vaticano aut e libris ex eo ductis, non abest suspitio, quin manus recentes Vaticani A_r ex eodem fonte manaverint. Sed destitutus sum expectatione; nam quam multum inter se differant Urbinatis et manus recentis scripturae, apparebit nobis conferentibus locos omnes hos¹⁾:

II, 7, 1 τινῶν A₁F] τινὶ A_r.

II, 31, 2 αὐτῶ* A₁ αὐτῶν F] αὐτῶ A_r pro αὐτῶ.

II, 67, 2 εὐ*ωνοι A₁ εὐτωνοι (s. acc.) F] εὐζωνοι A_r.

III, 63, 6 ὑπὸ μὲν οὐς A₁F] ὑπομένουσι A_r.

III, 71, 3 μὴ δειν A₁ μὴ δειν F] μὴδεν A_r.

III, 71, 4 ὑπὶ A₁F] ὑπὶ A_r.

III, 74, 2 ἀμφοτέρω κέρατα A₁F] ἀμφοτέρω τὰ κ. A_r.

III, 74, 2 τὸν* περὶ τὸν Τεβέριον A₁ τὸν περὶ om F]
τὰ* περὶ A_r.

III, 104, 3 δυνάμεν*ς A₁ δυνάμενους F] δυνάμενης A_r.

III, 105, 10 ἐν ἅπαντες A₁ ἐνάπαντες F] ἅπαντες* A_r.

III, 111, 3 ἤλασι A₁ ἐλάσι F] ἤγον* A_r.

IV, 20, 8 ἑκάστοι κατὰ τὰ πάτρια τοὺς ἐπιχωρίους ἥρωας καὶ θεοὺς ὕμνους A₁F]. Super ὕμνους duas

1) V. praef. I p. 15 ss.

obliquas lineolas superscripsit A_r, ut vocabaturum illud suspectum esse significaret.

IV, 31, 5 τὰ περὶ ὧν εἶλοντο A₁F] Περσῶν A_r v. p. XXVIII.

IV, 31, 6 ενεδιατιθείς A₁ ἐν εὐδία τιθείς F] εὐ διατιθείς* A_r.

IV, 31, 6 ερευν|ναστομεγαλάνορος A₁ ερευνᾷστο με-
γαλάνορος F] ἐρευνασάτω μεγαλάνορος A_r.

IV, 38, 12 βουλόμεθα δὲ πάντας (πάντες correxit Bekkerus) εἰδέναι τὰ τοιαῦτα, καὶ μάλιστα μὲν αὐτόπται γίνεσθαι A₁F] αὐτόπτας* A_r.

IV, 43, 4 ἐπὶ δὲ τὴν Εὐρώπης Ἑρμαῖον .. ὁ
ζῶς .. προσπέση A₁] δὲ* F δ' εἰς A_r.

IV, 43, 7 περισχεθείς A₁F] περισχισθείς A_r.

IV, 44, 2 καταπλεῦσαι ῥᾶδιον A₁F] καταπλεῦσαι οὐ*
A_r; cum Hultschio (Philol. XIV, 311) emendavi κατα-
πλεῦσ' οὐ.

IV, 44, 7 παρα γην αἰ A₁ παράγειν αἰ F] παρὰ
γῆν αἰ* A_r.

IV, 45, 3 αλλου (s. spir. et acc.) A₁ ἀλλ' οὐ F]
ἄλλοι A_r.

V, 104, 1 μεγάλην χάριν ἔχειν τοῖς ἔθνεσι λέγον-
τες A₁F] θεοῖς εἰ A_r.

Nulla igitur loco cum manus recens Vaticanus con-
gruat cum Urbinate, evidens est, neque ex ipso Urbi-
nate neque ex eius fonte has emendationes esse haustas
Sed A_r cum libris recentibus¹⁾ vel pluribus vel sin-
gulis consentit locis his:

I, 42, 2²⁾ παντός A₁] πλωτός A_r in marg. R.

I, 44, 4 ε+ι*** πλοῦν] εἰςπλουν* A_r in marg. C

I, 45, 7 ἐβοήθουν] παρεβοήθουν* A_rR.

I, 45, 12 στυππιον] στυπείον* A_r in marg. DE,
στυππιον C.

I, 46, 6 ἡμέραν] ὥραν A_rCE₂.

1) Florentini codicis testimonium nihili est descripti e Vaticano.

2) V. praef. I, p. 9 ss.

I, 47, 2 ἐπι | πρόσθεσιν ἀπᾶσι] ἐπὶ προσθέν ἐῖναι πᾶσι* A₁C.

I, 48, 5 Post μηχανημάτων addit glossema: διασλευούσης τὰς βάσεις A₁B^oC.

I, 49, 5 ἐθειλοντῆν] ἐθειλοντὰς* A₁B^oC

I, 49, 7 Ἀταρβος] Ἀτάρβας A₁B^oC.

I, 51, 11 νῆας] νῆες* A₁ (vel A₂)B^oC.

I, 53, 10 ἀξιό|χρεω*] ἀξιόχρεως A₁ (vel A₂)R.

I, 55, 10 Post ἀναβολῆς addit glossema: ἐτρέπετο καιρὸν A₁ in marg. BC.

I, 56, 3 τοῖς Εἰρηκτοῖς] τῆς Εἰρηκτῆς* A₁BC.

I, 62, 7 συνιδέναι] συνειδέναι A₁BC.

I, 66, 1 τὰ] τὰς A₁R.

I, 75, 4 γεω|λόφων] γεωλόφων A₁ (vel A₂)R.

I, 81, 10 στροφῆν] τροφήν A₁CE², (et reliqui ex silentio).

I, 82, 13 Ναρανάτου] Ναράνα τοῦ A₁DE, Ναρανάτον τοῦ* C.

I, 83, 1 Sub τὰς addit συμμαχίδας πόλεις | ἐπιστὰς δὲ A₁R (sed pro ἐπιστὰς δὲ habet C ἐπὶ τὰςδε).

I, 86, 1 προᾶξαι] πράξας A₁ (vel A₂)R.

I, 86, 7 ἀφορμῆς] ἀφορμὰς A₁R.

II, 5, 6 Κερδί|δελον] Σκερδιλαΐδος* A₁ in marg. DE₁, Σκερδιλαΐ C, Σκερδιλαΐδα* E₂.

II, 10, 3 αὐτῶν] αὐτοῖς* A₁ (vel A₂)R

II, 24, 16 δυνάμεων] δυναμένων A₁E.

II, 31, 2 αὐτω* (v. p. XVI)] αὐτῶ pro αὐτῷ A₁C.

II, 41, 1 πατρὶς ἤρξατο] Πατρεῖς ἤρξαντο A₁R.

II, 55, 9 ἐξερχομένου] ἐξ Ὀρχομενοῦ A₁R.

II, 59, 2 Ad σύνεγγυς κατοικοῦσιν addit τοῖς A₁ in marg. R.

II, 61, 6 νήμην] μνήμην A₁R.

II, 64, 6 τὸν κατὰ λόγον πράγμασιν] τοῖς* A₁R.

II, 67, 2 ευ*ωνοι] εὖζωνοι A₁BC.

III, 5, 9 ἐπὶ] ἐπεὶ A₁R.

III, 13, 3 Ἀννίβου] Ἀσδρούβα* A₁ in marg. CDE, Ἀσδρούβου B.

- III, 24, 2 *μαστιγαταρση* | *λιονων*] *Μαστία Ταρσή*ιον*
 ὧν A_rR.
 III, 32, 8 *πολεμλους*] *πολέμους* A_rR.
 III, 36, 3 *ἐπειδὴ*] *ἐπὶ δὲ* A_rR.
 III, 40, 5 *ἐπειταδε*] *ἐπὶ κάδε* A_rR.
 III, 49, 9 *υπηγουσε*] *ὀπήκουσε* A_rR.
 III, 52, 5 *ἐγχειρησάν αὐτόν*] *ἐγχειρησάντων* A_rR.
 III, 59, 1 *ἀλλὰ δυνατοῦ*] *ἀλλ' ἀδυνάτου* A_rR.
 III, 61, 5 *το**] *τόν* A_rR.
 III, 64, 4 *μον δ' οὐχί*] *μόνον δ' οὐχί* A_rB *μονο*
νουχί* R.
 III, 66, 7 Post *ἄμα* addit *γὰρ* A_rC
 III, 71, 3 (v. p. XVI) *μὴ θειν*] *μηδέν* A_rR.
 III, 71, 4 (v. p. XVI) *ὑπὶα*] *ὑπτια* A_rR.
 III, 74, 2 (v. p. XVI) *ἀμφοτέρα κέρατα*] *ἀμφοτέρα*
τὰ κ. A_rR.
 III, 74, 2 (v. l. c.) *τόν*] *τὰ** A_rR.
 III, 75, 5 *ὕπὸ τοῦ*] *ὑπατοῖ* A_rR.
 III, 88, 8 *δ***ίαν*] *Δαυνίαν** A_r (vel A₂) R.
 III, 90, 4 *προητηγμεναι*] *προητηγμένας* A_r in marg. R.
 III, 91, 4 *Σιννοῦεσάνοι*** (*οἱ* A₂ vel A_r)] *Σενονεσά-*
νοι* B^cC.
 III, 101, 2 Post *τῶν* supplet *ἀκρωρειῶν* ex sequenti
 paragrapho A_r CDE.
 III, 104, 3 *δυναμέν*ς* (v. p. XVI)] *δυναμένης* A_rR.
 III, 105, 10 *εν ἀπαντες*] *ἄπαντες** A_rR.
 III, 107, 10 *προχειρο ..*] *πεζους* (s. acc.)] *προχειροῦσι*
πεζοῦς* A_rDE *προχειροῦσι*. *τὸ δὲ στρατόπεδον πεζοῦς** C.
 III, 111, 3 *ἦχασι*] *ἦγον** A_rR.
 III, 118, 8 *τοῖς*] *τῆς* A_rR.
 III, 118, 11 *γενόμε|νο*] *γενομένης* A_rR.
 IV, 3, 11 *μέρει τῆς γινο|μενης* (s. acc.)] *μερίτης*
γινόμενος A_rR.
 IV, 7, 6 *λεγούσης τῆς ἀρχῆς*] *ληγούσης* A_rR.
 IV, 18, 8 *οἷς ἠπλίστησαν ἔχειν κεκρυμμένα διάφο-*
ρον ἢ κατασκευάσμα ἢ ἄλλο τι τῶν πλείονος ἀξίων] *Huic loco inesse vitia nonnulla graviora cum hiatus,*
 b*

qui est inter κατασκευάσμα atque ἦ et inter ἦ atque ἄλλο haud obscure doceat, pro κατασκευάσμα¹⁾ correxī κατασκευάσματ', quod solet Polybius vocabulo illo respondente Latinorum suppellectili non uti nisi in numero plurali. Tum memor earum rerum, quas recte exposuit Kaelkerus (de eloc. Pol. p. 247s.), cum viro illo docto posui ἦπερ ante vocales solitum pro ἦ²⁾. Quae si recte habebunt, κεκρυμμένα non cum A_r, cui astipulantur recentes libri, mutandum esse in κεκρυμμένον verisimile erit.

IV, 21, 10 τοῦ μὴ δὲ μίαν πόλιν τὸ κοινὸν ἦθος διαβάλλεσθαι] διὰ A_rBE².

IV, 22, 12 οἱ δὲ περὶ Πολυφόνταν καὶ τινος ἄμα τούτοις] τινες A_rR.

IV, 25, 6 εἴτινα κατέχουσιν αὐτῶν Αἰτωλοὶ γόφον] prius : in rasura A_r(BDE).

IV, 31, 6 ερευνάσατο μεγαλάνορος] ἐρευνάσάτω μεγαλάνορος A_rR.

IV, 32, 9 τῶν μέλλεσθαι λεγόντων (ut videtur)] λέγεσθαι μελλόντων A_rR.

IV, 33, 8 ὕ****] ὕλην A_rR.

IV, 35, 15 οὕτως εὖωνα πανταχῇ τὰ καλὰ γέγονεν] κακά* A_rR.

IV, 38, 12 (v. p. XVII) αὐτόπται] αὐτόπτας* A_rR.

IV, 43, 4 (v. l. c) δεῖ] δ' εἰς A_rB²E₂.

IV, 44, 2 (v. l. c.) καταπλεῖσθαι] καταπλεῖσαι οὐ* A_rR².

1) Simile vitium sustulit Hultschius VI, 6, 2.

2) Sed si conferes ea quae infra disputavi de VI, 13, 5 iure, ut opinor, poteris pro ἦ(περ) scribere ἦ (καὶ νῆ Δί'); utrum vero loco eo, de quo supra est expositum, se habeat rectius, vereor, ne discerni non possit. At loco sexti libri Kaelkeri ἦπερ ante ἐπιτιμῆσεως scriptum pro ἦ ideo rectum esse non potest, quod Polybius, quotiescunque ter-na, quaterna, plura membra enuntiati particula ἦ coniunguntur, ante vocales non ἦπερ sed ἦ καὶ νῆ Δί' solet adhibere (VI, 13, 6 εἰ... ἐξαποστέλλειν δέωι πρεσβείαν τιν' ἢ διαλύσουσάν τινας ἢ παρακαλέσουσαν ἦ καὶ νῆ Δί' ἐπιτάξουσιν...)

IV, 45, 3 (v. l. c.) αλλου] ἄλλοι A₁R.

IV, 48, 7 Ἄτταλος ut videtur] Ἄτταλον A₁R.

IV, 50, 6 μεταμελοῖντο] μεταμέλονται* A₁D; Thom.

p. 350: μεταμέλομαι κάλλιον ἢ μεταμελοῦμαι.

IV, 50, 9 Β*θύνων] Βιθυνῶν A₁R.

IV, 52, 7 τὸν κέραμον τοῦ ἐκ τοῦ Ἱεροῦ χωρίου]
τὸν A₁R.

IV, 54, 2 Κνωσσόν] Κνωσσὸν A₁R; videtur esse scribendum Κνωσόν, quod alibi testatur Vaticanus (IV, 53, 1. 2. 4; 55, 1. V, 65, 7) et confirmant lapidum testimonia (v. praef. I, p. 73, Lebas inscr. Asie min. (V) no. 81).

IV, 56, 3 κέραμα μυρία] μύρια A₁R.

IV, 61, 2 τοὺς | Ἀχῆας] ἐξ Ἀχ. A₁C.

IV, 69, 5 πρὸς τὴν παρουσίαν χρείαν] παροῦσαν
A₁R.

V, 14, 12 ἀλλὰ τῶν πραγμάτων αὐτοῖς κατὰ τονναν-
τίον προχωρούντων... ἀλλ' ἤκον γε πρὸς τὸ δείπνον]
Post προχωρούντων spatium unius versus i. e. viginti
fere litterarum a prima manu Vaticani relictum in-
felicissime ab A₁, cui astipulantur libri recentes, esse
expletum verbis his: ἀθυμοῦντες μὲν quis est qui
neget? Equidem suspicor supplenda esse διεσφαλμέναι
προφανῶς.

V, 15, 6 ὁ μὲν οὖν Ἄρατος... ἀπηλλάττετο.... χίας
ἐπὶ τὴν αὐτοῦ σαγήνην]. Spatium vacuum relictum ante
χίας XII fere litterarum A₁R expleverunt. (τῆς κακου)-
χίας; equidem addidi (ταύτης τῆς ἀδικίας).

V, 17, 9 ἐν τ* τῶν Τεγεατῶν (v. p. XIV)] 17 A₁R
pro τῇ.

V, 18, 3 μὲν ἱλαῖον] Μενελαῖον ex § 10 A₁R.

V, 40, 7 Μόλων] Μόλωνι A₁R.

V, 40, 7 τὰδελφῶ τῶν ὄλωνος] τῷ Μόλωνος A₁
pro τῷ M., τοῦ* M. R.

V, 58, 3 Σελευκου (s. acc.)] Σελευκεύς A₁R.

V, 69, 10 ἀπεχώρησαν οἱ οἰδῶνος] ἐπὶ Σιδῶνος
A₁ ὑπὸ Σιδῶνα* R.

V, 73, 10 *κατά τινα τόπον ἀφ' ὧν λακτουόμενον*] ἀφ' ὧν λακτουόμενον A₁R.

V, 96, 4 *Φανοτάλαν* ut videtur] *Φανοτέων* ex eadem paragrapho A₁R.

V, 104, 1 (v. p. XVII) *ἔθνεσι*] *θεοῖς εἰ* A₁R (v. Pol. XXX, 2, 8).

V, 110, 10 *διὰ τοὺς Ῥωμαίους πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς...* *περὶ τὸν Ἀννίβαν... γίνεσθαι*] *διὰ τὸ* A₁R.

Quae si omnia perpendimus et tenemus, libros recentes ex fonte Urbinatis derivatos esse et A₁ ex eodem fonte emendationes non hausisse, Vaticani manus recens neque coniectura omnia invenisse videtur neque ex uno de codicibus recentibus CDE deprompsisse, quod plerumque consentit cum omnibus libris recentibus. Itaque patet ad unam auctoritatem plurimas emendationes et manus recentis et librorum CDE redire. Quibus rebus omnibus perspectis non prorsus videmur aberrare a specie veritatis rati, esse ex fonte Urbinatis derivatum librum quendam a viro docto recensitum et correctum, ex quo et libri recentes CDE et emendationes multae manus recentis fluxerunt; utrum autem ignotus ille vir doctus sola coniectura sanaverit corrupta an usus sit altero libro, enucleari vix potest, quamquam equidem suspicor, alterum codicem ab eo non fuisse adhibitum.

Sed ne ita quidem acquiescere possumus; sunt enim nonnulli loci, quibus ea quae A₁ praebet nullo in codice recenti¹⁾ reperiantur, hi (v. praef. I, p. 10ss.):

I, 48, 5 *ὥς δ' ἂν*] *ὥς ἂν δέ** in marg.

I, 52, 6 *συννητηκότα*] *συγκατηρηκότα** super vers.

I, 56, 4 *θηρασίων*] *οὕτως** *θανασίων* in marg.

II, 7, 1 *τινῶν*] *τινῶν*.

II, 52, 2 *Ερμιονα*] *Ἐρμιόνην** manu recentissima.

II, 55, 3 *οἷ*] *ῆ** in rasura.

III, 63, 6 *ὅπο μὲν οὖς*] *ὀπομένονσι*.

1) V. ann. 1 p. XVII.

IV, 31, 5 (v. p. XXVIII) τὰ περὶ ὧν εἴλοντο] Περωδῶν.
 IV, 31, 6 (v. p. XVII) ἐνευδιατιθεῖς] εὐ διατιθεῖς*.
 IV, 43, 7 (v. p. XVII) περισχεθεῖς] περισχισθεῖς.
 IV, 44, 7 (v. p. XVII) παρα γην ἀεὶ] παρὰ γῆν ἀεὶ*;
 correxit egregie Schweighauserus: παρὰ τὴν Ἀσίαν.
 IV, 58, 11 πᾶν αἰσχροῦς] πᾶν αἰσχρῶς*; restituit
 Schweighauserus: παναίσχρως.

IV, 61, 4 παρασκευασθαι] παρασκευάσασθαι.

IV, 81, 5 (v. p. XV) ἐπιθήσεις] ἐπιθείσης.

V, 36, 1 αἰκ* λειν] αἰκάλλειν A₁ in marg., quam
 emendationem in contextum recepit A_r.

V, 41, 3 χειροποιήτους καὶ ψευδεῖς ἐπιφύρων ἀήτ-
 τητος¹⁾ ἤν] ἀπαράτητος A_r; videntur enim signa
 super α et η corruptae vocis superscripta orta esse
 ex compendio praepositionis παρὰ obscurato. Praeterea
 cum Casaubono post ἐπιφύρων addidi αἰτίας.

V, 66, 6 οὐ προσδεήσεσθαι τὰ πράγματα μάχης]
 μάχην* vel simile quid inepti.

V, 69, 1 βραχεῖ] βράχει*; revocavit Casaubonus βράχει.

His igitur locis videtur A_r sua coniectura correxisse, quae corrupta esse duxerat.

Florentini codicis (B) ex Vaticano ipso descripti²⁾
 librarium tanto arsisse studio Polybii verba genuina
 restituendi coniectura, ut non dubitaret, quaecunque
 putaret insolita ac dicta contra Atticorum morem,
 expellere et revocare ea quae recta ducebat, postquam
 in praefatione voluminis primi (p. 64 ss.), quoad fieri
 potuit, ex iis quae contulit Jacobus Gronovius non
 ita diligenter, enarravimus, nunc, si placet, eas recen-
 seamus Florentini librarii emendationes³⁾, quae censura
 videntur dignae.

1) A, in marg. addit: οὕτως εἶχε τὸ ἀντίγρα. | αἰ-
 τητος, DE in marg. add.: εἶχε τὸ ἀντίγραφον αἰτητος.

2) De variis Florentini codicis manibus certum iudicium
 nunc fieri non potest.

3) Haud ignoro, nonnullas scripturae varietates fortasse
 negligentiae scribae attribui posse; sed quis est qui in

IV, 1, 1 ἐδηλώσαμεν A] δεδηλώκαμεν*.

IV, 4, 5 τῶν ἐξηρημένων τὸν ἄνδρα] ἐξηρημένωσι*
(item Cobetus Mnemos. X, 388).

IV, 9, 1 κατὰ δόγμα] τὸ* δ. (v. Krebsii 'Die Präpos. b. Pol.' p. 140, 6); V, 23, 5 εἰς πόλιν] τήν* π.

IV, 15, 10 ὄντες γὰρ αὐτοῖς σύμμαχοι] αὐτοὶ B₂

IV, 16, 4 πολέμους ἀνεπαγγέλτους] ἀντεπαγγέλλουσας*.

IV, 16, 6 παρὰ τὰς 'Ρωμαίους συνθήκας] πρὸς 'P.
B₂ v. p. XXXV.

IV, 17, 4 συνεσχῆσθαι] συνεσχῆσεσθαι*.

IV, 25, 8 συνανακομίσθαι] συνανακινεῖσθαι*.

IV, 32, 6 εὖσχολοι καὶ περισπαστοὶ] καὶ ἀπερίσπαστοι B₂ p. XXX; ἀπερίσπαστοι vix recte praetulit Bekkerus (v. Hultsch. Philol. XIV, 312).

IV, 33, 4 καὶ τοῦτο (pro τοῦτ') εἰκότως ἐπεὶ οὖν]
Dubia verba ἐπεὶ οὖν (§. p. XXXVII) omittuntur.

IV, 34, 5 καταλειυμένην] παραλειυμένην*.

IV, 39, 8 ὅλον ἂν ἦν A₁ (ἡ A₂)] εἴη* (v. IV, 39, 8 p. XV).

IV, 57, 4 πρὸς τοὺς περὶ Λαρίμαχον] περὶ τὸν* (v. Fleck. ann. 1884 p. 120).

IV, 60, 6 ἐνδεχομένῳ] ἐνδεχομένῳ* v. p. XXXIX.

IV, 63, 7 Φοιτίας (s. acc.)] Φοιτίαν* pro Φοιτίας (Steph. Byz. p. 669, 13 Mein.).

IV, 66, 6 διέλυσαν τὴν στρατείαν] στρατιάν*.

IV, 66, 8 Ζάκανθον] Ζάκανθαν.

IV, 71, 10 ἐπειδητε (s. acc.) χορηγία .. ἐνέλειπεν]
ἐπειδὴ δὲ* — ἐνέλειπεν*.

IV, 72, 1 ἐνδομενίαν] ἐνδομενίαν; praeter Suidam s. v. ἐνδυομενίαν (sic) et Hesychium s. v. et Pollucem onom. X, 12 conferendae videntur glossae, quibus Latīnorum 'lautia' explicantur Graecorum 'ἐνδομενία' (Steph. thes. III, 1039 D, Lobeck. Phrynich. p. 334, Mommsen.

rebus tam dubiis accurate definiat, quid librariorum culpa et inscitiae, quid studio corrigendi sit ascribendum?

'röm. Forsch.' I p. 344 ann. 37, Buettner-Wobst. de legationibus p. 11 s.).

IV, 73, 2 τὴν Στρατόν] τὸν*.

IV, 75, 5 ἀτε[λή] ἀτελῶς* v. p. XLII.

IV, 76, 6 δη[σιν] Dubium illud vocabulum (v. p. XLII) lacuna relicta omittitur.

IV, 81, 2 τῶν ἀνα[δασμὸν] τὸν* ἄν. pro τῶν ἀναδασμῶν.

V, 3, 7 ἕνα πρῶτον μὲν αἱ τῶν παρέλγεται τὴν ἀνγκαιωτάτην ὑπερεσλάν] αὐτῶν* v. p. XLIII.

V, 5, 4 διὸν οἱ περὶ Γόργον] διὸ*; scribendum est cum Dindorfio (praef. I, p. 28. IV, p. 8) διώπερ.

V, 7, 7 ἐκ μὲν εὐωνύμων .. ἐκ δεξιῶν] ἐκ δὲ v. p. XLIII.

V, 9, 2 διέφθειρον] διέφθειραν* ex § 3.

V, 10, 3 οὐκ ἐπιμετρῶν τῷ θυμῷ τοῖς πραττομένοις] τὸν θυμὸν*.

V, 11, 8 σαφῶς δὲ γινώσκοντας ὁ δ' (s. acc.) ὁ Φίλιππος .. κύριος ἦν] ὅτι* v. p. VI.

V, 20, 3 διὰ τῆς ἀπα[γλας] τὰς*, sed B₂ τῆς superscripsit iterum inspecto, puto, codice (v. p. XLIV).

V, 22, 9 διὰ δὲ τούτοις] μετὰ δὲ τούτων* B₂ (v. p. XLIV).

V, 24, 4 περιέχεσθαι πᾶσαν ἀποδῶ (s. spir. et acc.) ἀπόδω* (v. p. XLV).

V, 46, 1 στενὴν ἀπολειπόντα πάροδον] ἀπολιπόντα*.

V, 48, 3 ἐκπλαγύντες ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι] πεπραγμένοις*, sed in margine recte addit librarius συμβαίνουσι.

V, 48, 15 κατὰ (s. acc.) τὸ συνέξυξ] κατὰ τὸ συνέξυξ* (v. p. XLVII).

V, 49, 1 αὐτὸς Ἐπιγένους καταρξαμένου] αὐτὸς* in marg.; melius proposuit Hultschius αὐτίς (v. IV, 81, 12).

V, 54, 1 ἅμα τῷ συνιον (s. acc.) εἰσόψιν ἐλθεῖν] συνελθεῖν εἰς ὅψιν*.

V, 57, 7 συνεῖς διὰ τὴν ἐν τοῖς | διατροπῇ] τὴν ἐν αὐτοῖς.

V, 59, 11 τὰς ἀνθρωπίας λύμας] ἀνθρωπίνας* (v. p. XXXIV).

V, 61, 4 ἐπεὶ δὲ τούτοις] ἐπειδὴ* (v. p. XXXV).

V, 62, 1 προήγαγε] προήγε*.

V, 65, 6 παν|των (s. acc.) τῶν (v. p. XI). μισθο-
φόρων] πᾶν τὸ τῶν.

V, 66, 2 ἀνοχάς τε ποιήσασθαι τετραμένους] τετρα-
μένους*.

V, 66, 6 τὸ λοιπὸν] τὸ λ. μὲν*; 111, 8 τὰ πλεῖστα]
τὰ μὲν* πλ.

V, 68, 6 ταύτην παρεφύλαττε τὴν εἰσβολὴν] ταύτη.

V, 70, 10 εἰς τῶν ὑπὸ Πτολεμαῖον ταττομένων ὑπάρ-
χων] Non recte sustulit librarius ὑπάρχων, cum et gene-
tivum esse substantivi supervacaneum putasset et com-
parasset sequentis paragraphi τῶν ὑπὸ Πτολεμαῖον τατ-
τομένων.

V, 71, 3 τῶν Γα|δαρῶν ἀδοκίτων κατ' ἐκείνους τοὺς
τόπους ὀχυρότητι διαφέρειν] ἀδοκήτων* (v. p. XLIX).

V, 73, 9 προσέβαλλον] προσέβαλον¹⁾.

V, 77, 4 Φωκία (s. acc.)] Φωκέα* (v. p. XLIX).

V, 79, 1 ἐτοίμας ἔχοντες τὰς παρασκευὰς] ἐτοίμους*
(v. IV, 18, 3 p. XXXV et Kaelkeri de eloc. Pol. p. 239).

V, 84, 2 ταῖς σαρις (s. acc.) διαδορατιζόμενοι] ὁ-
ρίσι* (v. p. LI).

V, 84, 6 καὶ καταπεπληγμένοι] καὶ omittit librarius
ante κατὰ peccato solito (v. III, 103, 5. praef. I p. 63).

V, 84, 10 ἐνέκλινε πα|ν (v. p. XI)] Obscurum illud
vocabulum omittitur.

V, 99, 8 ἑστρατοπέδενσε]. κατεστρατοπέδενσε* (V.
Schweighauseri lex. s. v. στρατοπεδεύειν perperam pu-
tantis (v. III, 68, 5; 103, 5) semper uti Polybium verbo
composito).

V, 101, 4 Κεγχραιαῖς] Κεγχρεαῖς B₂.

V, 101, 9 τὸ πραττόμενον] προσταττόμενον B₂²⁾

V, 110, 2 συνωρμικέναι] συνωρμηκέναι.

V, 110, 10 πάσαις ταῖς ἐπινοίαις] ταύταις*.

1) V. praef. I p. 65: I, 48, 10.

2) Apud Hultschium (l. c.) errore B^s pro B² esse posi-
tum, docent ea quae Schweighauserus (t. VI p. 236) exponit.

V, 110, 10 ἐγκρατής ἂν ἐγεγόνει] ἐγένετο*; sed in margine recte addit librarius ἐγεγόνει.

Recentes codices et Bavaricus (C) et Augustanus (D) et Regius (E) quamvis non tam accurate sint excussi, ut nulla maneat dubitatio, tamen ratione¹⁾ perspecta, quae intercedit inter Vaticanum (A) et Urbinatē (F) nonnulla nunc licet addere, quibus, quomodo inter se cohaereant recentes²⁾ et vetusti libri, cognosci possit. Non desunt enim vestigia, recentes libros non ex Vaticano (A) sed ex Urbinatis (F) fonte esse derivandos.³⁾ Nam primum quidem aut omnes illi codices recentes aut solus Bavaricus (C) laborant iisdem lacunis, quibus depravatus est Urbinas (F), his:

III, 38, 3 ἄλλως om. FCDE.

III, 50, 3 εἰς om. FCDE.

III, 63, 2 παρόντων om. FCDE.

III, 117, 5 ἔχοντα om. FC.

V, 9, 8 νικήσας om. F₁C.

V, 11, 5 ἐλλὰ συσφάζειν μᾶλλον om. FC.

Deinde eadem aut solus Bavaricus (C) aut omnes libri recentes peccare videntur, quae inter libros vetustos solus Urbinas locis his:

II, 68, 7 κατὰ γὰρ τὴν ἐξ ἀρχῆς στάσιν A] δὲ* FCDE.

III, 46, 6 ἐπὶ πάσας] ἐπι (s. acc.) πάσας F, unde correxerunt CE, ἐπιπάσαντες*.

III, 51, 9 διήνυε] διήνυσε* FC (reliqui incerti).

III, 63, 8 καθ' αὐτούς] καθ' αὐτούς* F, unde correxerunt libri recentes κατ' αὐτούς*.

III, 63, 9 Post ἐκείνων idem glossema τῶν συμπτωμάτων addunt FCDE.

1) V. p. LII ss.

2) Ex Florentino codice (B) libri recentes derivari non possunt; nam non laborant iisdem lacunis, quibus ille (v. praef. I p. 64).

3) Non videtur pro nihilo putandum esse III, 36, 6 solos Urbinatē et codicem Bavaricum addere: περικύρησις παχυμερῶς τῆς οἰκουμένης.

III, 71, 6 ἅμα τῷ δειπνῶναι (s. acc.) ποιήσασθαι] τὸ δειπνῶν* F τῷ τὸ δ.* C.

III, 72, 7 ὀκτακισχιλλούς] ὀκταχιλλούς* F, unde correxit ἐξακισχιλλούς* C.

III, 72, 9 ἐφ' ἐκότερον παρέστησε τὸ κέρας] ἔκαστε* F, unde ἐφ' ἐκότερα π. τοῖς κέρασι* correxit C.

III, 74, 11 τῆς ἐπιγινομένης χιόνος] ἐπιγενομένης* FC.

III, 80, 4 ἀγωνιῶν] ἀγονιῶν* F, unde correxit C: ἀγανακτῶν*.

III, 110, 6 κατὰ τὴν ὕλην συμπλοκὴν] ὠλήν* (sic) F πρώτην* C.

III, 115, 4 ἡλιαννον παρὰ τὸν ποταμὸν] κατα* F κατὰ C.

III, 116, 7 δοκεῖ ποιῆσαι] ποιεῖ (sic) δοκεῖ* F ποιεῖν δοκεῖ* C.

III, 116, 13 Οὐ*ενουσίαν] Οὐσεινουσίαν* F Οὐσεινουσίαν* C.

IV, 31, 5 τὰ περὶ ὧν* A₁ τὰ Περσῶν A_r] τὰ περὶ ὧν* F, ad quae καὶ κινδύνευον* (sic) addit F_r (v. p. LVII), τὰ περὶ ὧν κινδύνευον* CDE.

IV, 38, 6 ὀλοσχερῶς (ὀλοσχερῶς F) post τούτων ex versu proximo falso transponunt FCDE.

IV, 38, 11 ἐπεὶ δὲ] δῆ* F δῆ* CDE.

IV, 39, 3 Post ἐξήκοντα addunt perperam στάδια FCDE.

IV, 39, 4 Post πάντη addit A₁ ταύτη* (quod erasum in A omittit B)] ταύτη* F ταύτη* CDE.

IV, 41, 2 ἐποκελλόντες A(B)] ἐπικέλλοντες* FCDE.

IV, 43, 4 δεῖ* A₁ δ' εἰς A_r] δεῖ* FCDE₁; ibid. στενότατον] στενότερον* FCDE (v. p. LV ann. 2.)

IV, 43, 4 ἀντιπέρας (s. acc.) A ἀντιπέρας B] ἀντικρυσ* F ἀντικρὺ* CDE.

IV, 43, 9 πεποιημένος AB] ποιοῦμενος* F ποιούμενος* CDE.

IV, 44, 5 καὶ τὰ | κατὰ] καὶ τὰ* F, unde κατὰ* correxerunt CDE.

IV, 44, 7 *παρά γην* *ἔει* A₁ *παρὰ γῆν* *ἔει* A₂ B] *παράγειν* *ἔει** FCDE.

IV, 45, 6 *κατὰ γε τὴν γῶραν* A₁ *κατὰ γῆν* *χωρὶς* (pro *χωρὶς*) A₂] *κατὰ γῆς** *χωρὶς* FCDE.

IV, 45, 7 *καταφθίρωσι*] *καταφθίρουσι** FCDE, unde *recentes ἀποφθίρωσι* quoque sequens mutaverunt in *ἀποφθίρουσι**.

V, 11, 5 *τοῖς ἀγνώσασιν*] *ἀγνώσασιν** F, unde corrigit C: *ἀγνώμοσι**; ibid. *ἀναντοῖς*] *ἐναντοῖς** FC.

V, 33, 3 *μνησθησόμεθα*] *μνησόμεθα** F, unde libri *recentes* correxerunt *μνησόμεθα**.

V, 44, 3 *κατὰ τὴν εἰς ὕψος ἀνάτασιν*] *τὸ** FCDE.

V, 104, 5 *ποιῆται* AB] *ποιῆσαι** FDE *ποιήση** C.

Denique perraro fit, ut Urbinatis scriptura melior quam Vaticanani in recentioribus libris repraesentetur:

IV, 21, 1 *τὴν τοῦ περιέποντος ψυχρότητα* ABDE₁] *περὶ ἐχοντος** F, *περιέχοντος* CE₂.

V, 85, 3 *αὐτὸς ἐξαγαγὼν* omisso *δ'* post *αὐτὸς* A] *δ'* recte addunt FCDE (v. p. XXXV: IV, 16, 9).

Quae si recte sunt exposita, ex eodem libro (Φ) continente aut Polybii libros XVIII priores integros aut libros quinque priores et excerpta antiqua, ex quo codex Urbinas (F) deductus est, alterum codicem (X) plenum coniecturis ex eoque libros *recentes* (CDE) ita fluxisse¹⁾, ut liber Bavaricus (C) longe simillimus esset codici Φ, sed Augustanus (D) et Regius (E) arctiore quodam vinculo cohaerent cum Vaticano²⁾ (A), non prorsus videntur pugnare cum veritatis specie. Itaque quicquid in recentioribus illis libris (CDE) reperitur boni, non omne videtur esse eiusmodi, ut appareat esse excogitatum a correctoribus, sed in propatulo est, posse redire bonas scripturas ad auctoritatem libri illius archetypi

1) V. p. LVIII ann. 2.

2) Si denuo erunt excussi et Augustanus liber (D) et Regius (E), tum demum poterimus accuratius definire, quae ratio intercedat inter illos et Vaticanum

haud mali. At certe, ubicunque in libris recentibus (CDE) inculcatur verbis hiatus¹⁾, quem a Polybio diligentius esse vitatum quam ab ipso Isocrate et ipsa Polybii dictio et genus dicendi Diodori²⁾ et Zosimi³⁾ imitatorum docet, librariorum studium corrigendi et intempestivum et imperitum aperte detegitur locis his:

IV, 4, 2 ἀνεκάλουν τὰντὸν] ἀνεκαλοῦντο* αὐτὸν; restituit Hultschius ἀνεκαλοῦντ' αὐτὸν.

IV, 4, 4 ἔφη τεύξεσθαι] τεύξεσθαι* ἔφη.

IV, 11, 4 τὰ φροὶ καὶ πλείους δύσβατοι] τὰ φροὶ* οἱ.

IV, 12, 7 οἱ δὲ συμπίπτοντες] δὲ* ἔμπ. (v. IV, 12, 12).

IV, 23, 3 ὁ δὲ διακούσας] δὲ* ἀκούσας.

IV, 23, 8 Ἀλέξανδρος ἐχρήσατο Θηβαίοις εὐθιώς] Θηβαίοις ἐχρήσατο* εὐθιώς.

IV, 23, 9 ἕτεροι δὲ .. ὁργὴν βαρυτέραν ἀπέφαινον εἶναι τῶν γεγονότων, ἐπιτιμῆσαι] τῶν γεγονότων εἶναι* ἐπιτιμῆσαι.

IV, 32, 6 εὐσχοιοὶ καὶ περισπαστοὶ] καὶ* εὐπερίσπαστοι (v. p. XXIV).

IV, 34, 2 εἰς ἄνοιαν καὶ τὸ ...] καὶ* εἰς.

IV, 36, 2 τὴν τε τῶν ἐν Αἰτωλίᾳ .. κρατούντων] τῶν τε* ἐν.

IV, 44, 4 τῶν ἔμπροσθεν] καὶ τῷ* ἔμπροσθεν; τὸ δ' ἔμπροσθεν restituit Schweighauserus, perperam vexatum ab Hertleinio (Fleck. ann. 1877 p. 33 s.).

IV, 49, 2 Ἀχαιοῦ] τοῦ* Ἀχαιοῦ; 51, 1 τὸν Ἀχαιοῦ] τοῦ* Ἀχαιοῦ; V, 49, 1. 51, 5 Ἐπιγένους] τοῦ* Ἐπιγένους (v. Hultschium Philol. l. c. p. 297).

IV, 54, 1 εἰς τὴν πολεμίαν πανδημεῖ] πανδημεῖ* εἰς τὴν πόλιν*.

1) Hultsch Philol. XIV p. 288 ss.; Nissen 'Rhein. Mus.' 1871 p. 242; Krebs 'Die Präpos.' etc. p. 23 ss.; 'Die Präpositionsadv.' I p. 11 ss.; Kaelker de eloc. Pol. p. 236 ss.; Buettner-Wobst 'Fleck. Jahrb.' 1884 p. 111 ss.

2) Kaelker de eloc. p. 303 ss.

3) Mendelssohn Zosimi hist. nova p. 28: 'ex eis autem indicibus, quae ad Polybii doctam emendationem ducunt, nullum est evidentius, quam id quod ex hiatus fuga colligitur'.

IV, 55, 3 οὐ καὶ παραγενόμενοι μεγάλην ποιήσαντες ἐπίδοσιν] ἐποιήσαντο* ἐπίδοσιν; post παραγενόμενοι addidi coll. I, 36, 2; II, 36, 2 unum versum μετ' οὐ πολὺ πάλιν ἀπέπλευσαν omissum a librario aberrante a μετ' ad μεγάλην.

IV, 56, 8 ἅμα δὲ καὶ βέλη καὶ στρατιώτας τιθέντες ἐπὶ τοὺς εὐκαίρους τῶν τόπων] διόπερ ὀγωνιῶντες οἱ Σινωπεῖς ὥς εἴρηται* (repetita ex § 7) ἅμα δὲ .. ἐτίθουν.

IV, 61, 3 εἰ μὲν οὖν .. ἐνέβαλεν .. τοῖς ὅλοις πράγμασιν ἐπιτεθείκει τέλος] ἐπιτεθήκοι* (vult ἐπιτεθεῖκοι) ἂν.

IV, 67, 3 τὸ περὶ Λωδώνην ἱερὸν] Λωδώνη* ἱερὸν (v. Krebsium 'Die Präpos.' p. 101).

IV, 70, 2 ἐπὶ δὴ ἡμέρας] δύο* ἡμέρας.

IV, 75, 4 τοὺς πελταστὰς εὐζώνους] τοὺς πελταστὰς καὶ* εὐζώνους; cum Dindorfio post πελταστὰς addenda esse καὶ τοὺς in propatulo est, quod καὶ εὐζώνους abhorret ab usu Polybii talem hiatum evitantis¹⁾.

V, 3, 8 παρασκευάσῃ μὲν αὐτῷ] παρασκευάσῃ* αὐτῷ.

V, 18, 9 ἐν Λεχέῳ (correx. Casaubonus (v. p. XLIV) Λεχαίῳ) καθωρμίσθη] καθωρμίσθη* ἐν Λ.

V, 29, 2 ἐλπίσαντες γὰρ ὥς ..] δὲ* ὥς.

V, 30, 3 συνεχῶς ἐπόρθει χώραν, ἀλλὰ ..] Omissio συνεχῶς: χώραν ἐπόρθει*, ἀλλὰ ..

V, 33, 1 καίτοι γ' οὐκ ἄγνοῶ] καίτοι* οὐκ (v. IV, 11, 7).

V, 34, 5 οἱ πρότερον οὐκ ἐλάττω] πρότεροι* οὐκ.

V, 46, 11 ὀγδοήκοντα σταδίους ὑποκάτω ..] στάδια* ὑποκάτω.

V, 51, 3 ποῖα δεῖ προάγειν ἐπὶ τὸν Μόλωνα] προάγειν δὲ* ἐπὶ.

V, 58, 7 οὐ γὰρ ἂν ἐπινοήσωσιν ἀεὶ προβαίνειν, οὐκ ἐλάττονος] προβαίνειν ἀεὶ* οὐκ.

V, 76, 11 δὲν] δὴ* οὖν (v. p. XVI).

1) Quomodo post καὶ vitaverit hiatum Polybius, apud Fleckeisenum exponam.

V, 77, 3 ἐθελοντήν αὐτῶ] ἐθελοντι* αὐτῶ; 101, 9 ἐθελοντήν εὐνοούντων] ἐθελοντι* εὐνοούντων.

V, 82, 11 τοὺς ὑπὸ Μενέδημον εὐζώνους] Μενε-
δήμου* εὐζώνους.

V, 83, 3 τῷ δὲ Θεοδότῳ] δὲ* Ἀντιόχῳ.

V, 94, 6 ζῳγραφία δὲ | λαβόντες εἰς διακοσίους] δ'
ἐλάβοντο* εἰς; revocavit librarius codicis Parisini 1649
δ' ἔλαβον εἰς.

Detectis igitur iis correctorum imperitorum mendis
liceat quarti et quinti libri eos locos accuratius exa-
minare, quibus aliquid in libris recentibus (CDE) affera-
tur, quod videatur dignum, de quo latius disputetur, sive
haustum ex libro archetypo sive excogitatum a librariis.

IV, 1, 5 ὡς εἰς¹⁾ Ὁγγον] εἰς*; correxit ἔως εἰς
Schweighaenserus (v. praef. I, p. 85 s.)²⁾.

IV, 3, 5 Δορίμαχος] Δορίμαχος* et sic posthac for-
tasse petatum ex IV, 16, 11; ibid. τὴν τῶν Φιγαλέων
πόλιν] Φυγαλέων* et Φιγαλέων*; 3, 8 Φιγαλέων (correxit
Φυγαλείων Dindorfius)] Φυγαλέων* et Φιγαλλάν*; 6, 10
Φιγαλλάν] Φυγαλέων*; 31, 1 Φιγαλλίας] Φυγαλλίας*; 80, 3
Φιλίαν] Φιαλλίαν*, revocandum est Φιγαλείων.

IV, 4, 1 Χυρῶνος] Χείρωνος*.

IV, 4, 5 Βαρβυτας (s. acc.)] Βαβύρτας ex § 7.

IV, 4, 8 συνεχώρησε . . ποιήσεσθαι] ποιήσασθαι*.

IV, 5, 4 Μεσσηνίαν] Μεσσήνην*; 6, 8 τὴν Μεσση-
νίαν] Μεσσηνίων* similiter 13, 5 τὴν Σικωνίαν χώ-
ραν] Σικωνίων*.

IV, 6, 1 σὺν δὲ τούτοις] σὺν τούτοις δὲ καί*; simi-
liter 16, 8 μετὰ δὲ ταῦτα] μετὰ ταῦτα δὲ* (v. IV, 19, 6.
20, 9. 29, 2. 75, 8 al.).

IV, 7, 3 Πατριεῦσιν] Πατραεῦσι*; revocavit Πα-
τρεῦσι Dindorfius.

1) Si Urbinatis testimonium deest, Vaticani scriptura
affertur; si Urbinatis scriptura diserte annotatur, inter se
Vaticanus et Urbinas non consentiunt.

2) Wunderero disputanti (coni. Pol. p. 4) de mutatis inter
se ὡς et ἔως equidem astipulari non possum.

IV, 8, 4 (v. p. X) *ἐναργῇ . . μαρτύρια καὶ πλείω μὲν ἐκφανέστατοις (s. acc.) ἱστορηκόσι F₁]* ἐκφανέστατα δὲ τοῖς (v. VI, 44, 2).

IV, 8, 4 *περὶ τῆς Ἀκροκόρινθον πράξεως]* εἰς* *Ἀκροκόρινθον.* Solet¹⁾ Polybius genetivi loco uti praepositionibus *περὶ* vel *κατὰ* vel *εἰς* coniunctis cum accusativo ita, ut aut hiatus vitetur (v. Krebsium 'Die Präpos.' p. 104, 145) aut prohibeatur, ne duo genetivi inter se conectantur. Itaque I, 20, 10 invenimus *τῆς περὶ τὰς πεντήρεις ναυπηγίας* pro *τῆς τῶν πεντήρων ναυπηγίας*, II, 14, 3 *τῶν περὶ . . τοὺς τόπους . . ιδιωμάτων*, I, 52, 5 *τοῦ κατὰ τὰς ἀρχαιρεσίας χρόνου*, II, 67, 8 *τοῦ κατὰ τὸν Εὐκλείδαν προτερέματος*, III, 116, 2 *τῆς κατὰ τὸν ἀγῶνα κρίσεως*, XVI, 16, 1 *περὶ τοῦ κατὰ Μεσσηνίους παρσπονδήματος*, I, 7, 12 *τῆς εἰς ἐκείνους τιμωρίας*, I, 69, 7 *τῆς εἰς σφέας τιμωρίας*, XXXVIII, 1^b(4), 13 *τῆς εἰς Θηβαίους τιμωρίας*. Quae cum ita sint, genetivi obiectivi *περὶ τῆς Ἀκροκόρινθον πράξεως* per se non satis apti (v. Schweighaeuseri lexic. s. v. *πράξις*) locus esse non potest. Iam cum Krebsius rectissime docuisset (l. c. p. 147 ann. 1), Polybium non consuesse²⁾ repetere eandem praepositionem, fieri non potest, ut hoc loco emendetur *περὶ τῆς* (*περὶ τὸν*) *Ἀκροκόρινθον πράξεως*, sed quadam necessitate coacti sumus revocare aut *περὶ τῆς* (*εἰς τὸν*)

1) Sed non mirum est, Polybium sibi non constare: I, 47, 4 *τῆς τοῦ θεοῦ βίας*, II, 60, 4 *τῆς τῶν Ἀχαιῶν προτότης καὶ καλονάγαθίας*, 65, 11 *τῆς τῶν ἀγαθῶν ὀπλομάχων προβολῆς* (v. tamen hoc de loco Bekkerum), 69, 8 *ὑπὸ τῆς τῶν Λακωνῶν ἐφηυχίας*, ib. *ὑπὸ τοῦ βάρους τῆς τῶν Μακεδόνων τάξεως*, III, 2, 2 *τοῦ τῆς πατρὶδος ἐδάφους*, 2, 8 *τῆς τοῦ κατοκλειμένου παιδὸς ἀρχῆς*, 7, 4 *οὐχ ἕνεκα τῆς τῶν συγγραφέων ἐπιτιμῆσεως*, χάριν δὲ *τῆς τῶν φιλομαθοῦντων ἐπανορθώσεως*, 7, 6 *ἄνευ τῆς τῶν προειρημένων ἐπιγνώσεως*, 9, 2 s. *οὐχ ἕνεκα τῆς πιθανότητος τῶν εἰρημένων . . ἀλλὰ τῆς τῶν ἀναλαμβαδόντων τὰς ἐκείνου βύβλους ὑπομνήσεως*, 17, 11 *διὰ τῆς τῶν χορηγῶν παραθέσεως*, 69, 10 *τῆς τῶν Καρχηδονίων παρεμβολῆς*, 79, 4 *τῆς τῶν Κελτῶν μαλκίας καὶ φυγοπονίας* cet.

2) Sed exstat IV, 11, 5 *ὡς ἐπὶ τὰς ὑπερβολὰς ἐπὶ τὸν Ὀλύμπτον*.

Ἀροκορίνθον πράξεως aut περί τῆς (κατὰ τὸν) Ἀροκορίνθον πράξεως; si vero contuleris locum lib. XVI, quem supra attulimus, non dubitabis cum Krebsio l. c. p. 145 ann. 2 tenere: περί τῆς (κατὰ τὸν) Ἀροκορίνθον πράξεως.

IV, 8, 10 πράξεως] παρατάξεως.

IV, 9, 10 πέμποντες τῆς λείας] τὰς λείας*; emendavit Naberus (Mnem. 1857 p. 362) γέμοντες τῆς λείας coll. IV, 65, 2; V, 8, 8; XIV, 10, 2 (v. Schweighauseri t. VI p. 106).

IV, 10, 1 οἰκίαν] οἰκίαν*; 58, 3 οἰκίαν] οἰκίαν; 8, 10 κατέλῃν] κατ' ἤλιν; V, 84, 1 ἐλῃς (s. spir.)] ἤλῃς; IV, 21, 12. V, 111, 10 ἐπάνειμεν] ἐπάνειμεν; IV, 64, 4 ἐξέλειπον] ἐξέλειπον ex § 10; IV, 81, 1 Χέλιων] Χίλων* (v. C. I. A. III, 1 n. 1102. 1128); V, 59, 1 στρατείας] στρατιᾶς; 61, 4 ἐπέλ] ἐπὶ; 61, 8 ἀπέλειπε] ἀπέλειπε*; 111, 7 ἀπέλειπε] ἀπέλειπε; 90, 3 συνωκεῖσθαι] συνωλίσθαι.

IV, 17, 6. V, 57, 1 οἰκίαν] οἰκίαν; IV, 10, 6 Κλειτορίαν] Κλειτορίαν ex 11, 2 et 70, 2; 22, 7 συνιδέειν] συνειδέειν; 68, 3 προνομίας] προνομίας; 87, 4 κακεντρέχῃαν] κακεντρέχῃα* pro κακεντρέχῃα; V, 34, 7 Ἀνσιμαχίαν] Ἀνσιμάχῃαν; 59, 11 ἀνθρωπίας] ἀνθρωπίας; 76, 4 αὐλοῖς] αὐλεῖς; 85, 13 ἀγεννίαν] ἀγέννεῖαν* (v. Bothii Polyb. p. 38).

IV, 64, 4 προίῃ] προήῃ.

IV, 11, 5 Ὀλύγυρτον] Ὀλύγυρτον* (v. IV, 70, 1).

IV, 19, 9 ὑπερισθμίσας] ὑπερισθμίσας* falso mutatum ex prava scriptura 19, 7 διυσθμίσαντα pro διυσθμίσαντα.

IV, 27, 6 διοικήσαντες] διοικίσαντες; 72, 6 ἀπελογήσαντο] ἀπελογίσαντο; V, 17, 9 ὁρμήσας] ὁρμίσας; 35, 9. 48, 12 ἀκονητὶ] ἀκοντὶ (v. praef. I p. 44); 41, 2 ἐγγχειρήσαντος] ἐγγχειρίσαντος; 100, 8 εἰσοικήσας] εἰσοικίσας.

IV, 16, 11 πραττομένοις] πραττομένης.

IV, 12, 7 προβοηθοῦντες] παραβοηθοῦντες*; praefendum videtur προσβοηθοῦντες¹⁾ scribae codicis Regii B coll. IV, 76, 5; V, 13, 3. 14, 5. 15, 5.

1) Πρὸ et πρὸς saepissime confunduntur (II, 65, 1; IV, 19, 9. 26, 8. 63, 4. 80, 3. V, 11, 2 al. v. p. XL).

IV, 14, 4 ἐν μέσῳ Πελοποννήσῳ] Πελοποννήσου.

IV, 15, 2 παρακαλεῖν αὐτοὺς (et αὐτοῖς per dit-
togr.) βοηθεῖν] αὐτοῖς*.

IV, 16, 6 παρὰ τὰς Ῥωμαίους συνθήκας] Ῥωμαίων*
(v. p. XXIV).

IV, 16, 9 Σκερδιλαῖδας ποιούμενος] δὲ extremo versu
omissum a Vaticano additur ante ποιούμενος fortasse
non coniectura (v. p. XXIX: V, 85, 3).

IV, 16, 9 πεισθεὶς Ἀμύνας] Ἀμύνα*; correxit Ca-
saubonus Ἀμυνᾶ, quem alibi dicit Polybius Amyndan-
drum (v. Fleck. annal. 1884 p. 113).

IV, 17, 2 ἐπικρύψασθαι τὰς τῶν πραγμάτων ἐνερ-
γείας] ἐναργείας (v. praef. I p. 60).

IV, 17, 7 ἐπρόσβενον . . βουλευμένοις . . ποιεῖσθαι τὰς
διαλύσεις] βουλόμενοι.

IV, 17, 8 ἅτε τῶν μὲν κατεχόντων τὴν πόλιν, ἐν δὲ
τοῖς Ἀχαιοῖς ἐχόντων πάσας τὰς ἐλπίδας] δὲ deletur.

IV, 17, 11 διανοεῖσθαι περὶ τε τοὺς εἰς τὸ θεῖον . .
ἄσεβείας] τῆς, nisi forte malueris τὰς.

IV, 18, 3 τὰς κλίμακας ἐτοίμας ἔχοντες] ἐτοίμους*
(v. V, 79, 1 p. XXVI).

IV, 19, 9 προσκατασύρας τινὰς τόπους] προκατα-
σύρας ex IV, 10, 8.

IV, 19, 9 εἰς τὴν Κόρινθον] τὴν falso deletur coll.
IV, 22, 2.

IV, 20, 3 ταῦτα δὲ . . ἐγκατέλιπον] δὴ; IV. 80, 1
ἔτι δὴ τούτων πραττομένων] δὲ*; 83, 2 σπεύδων δὴ] δὲ*;
V, 32, 2 δοκοῦντες δὴ λέγειν] δὲ*.

IV, 20, 5 οὐ γὰρ ἡγήτεον μουσικὴν . . παρεισήχθη]
παρεισῆχθαι; ibid. οὐδαμῶς ἀρμόζοντα λόγον ἂν τῷ βί-
ψα ι F] αὐτῷ ῥίψας.

IV, 20, 8 ἔκαστοι . . τοὺς ἐπιχωρίους . . θεοὺς ὕμνους
(v. p. XVI s.)] ὕμνοῦσι.

IV, 21, 1 τὴν τοῦ περὶ ἔχοντος ψυχρότητα F] περι-
ἔχοντος (v. p. XXIX).

IV, 21, 8 οἱ μὲν ἄλλοι . . πάντα αὐτοὺς ἐξεκέρουσαν]
πάντες.

IV, 22, 12 Πολυφόνταν] Πολυφόντην* (v. Nissenii 'Krit. Unters. üb. d. Quell. d. 4. u. 5. Dekade etc.' p. 137 ann.).

IV, 23, 3 τὸ κατὰ τὸ συνεχές] κατὰ τὸ συνεχές omisso τὸ.

IV, 24, 6 οὐ καλῶς εἶχον εἶναι] ἔχον.

IV, 24, 7 ἐφ' οὗτω μικρᾶς αἰτίας] μικραῖς αἰτιάς* (v. Krebsium l. c. p. 81).

IV, 24, 8 περὶ συμμαχίαν] συμμαχίας* (v. Krebsium l. c. p. 105; Fleck. ann. 1884 p. 120).

IV, 24, 9. 27, 9 μετὰ τῆς δυνάμεως] τῆς perperam omittitur.

IV, 24, 9 προῆγε . . ὥς ἐπὶ Κορίνθου] Κόρινθον* (v. Krebsii l. c. p. 79).

IV, 25, 4 ἐπιβουλεύσαιεν δὲ κατὰ μὲν θάλατταν Πύλῳ, κατὰ δὲ γῆν ἄρτι συνοικιζόμενοι τῇ Μεγαλοπολί-
των Ἰλλυριῶν (s. acc.) ἀνάστατον αὐτὴν ποιῆσαι] Post-
quam codicis Bavarici (C) librarius recte correxit συν-
οικιζομένην (v. IV, 16, 11), Hultschius (quaest. Pol. II, 8)
lacunam unius versus optime explevit his: συνοικιζο-
μένη τῇ Μεγαλοπολί(των πόλει σπεύδοντες μετὰ τῶν Ἰλ-
λυριῶν.

IV, 25, 7 πολιτείας καὶ νόμοις χρωμένους] πολι-
τείας.

IV, 26, 5 ἡμέραν ἐν ᾗ . . ἀπαντήσωσι] ἀπαντή-
σουσι.

IV, 27, 6 ἀνοία μετὰ κακίας τὸ δοκεῖν F] ἄνοια*;
lacunam indicavit Hultschius a me expletam uno versu
hoc: ἀνοία μετὰ κακίας (χρώμενοι προφανῶς διὰ) τὸ δοκεῖν.

IV, 28, 2 ἐναλλάξ . . καὶ κατὰ περίθεσιν] παράθ.

IV, 28, 5. V, 45, 1 εἶπα] εἶπον*; V, 46, 6. 91, 4
προεῖπα] προεῖπον*; 58, 3 εἵπαμεν] εἵπομεν*; V, 50, 13
ἀπειπομένου] ἀπειπαμένου*; IV, 51, 6 παρείλαντο] πα-
ρείλοντο*; 57, 1 ἀπελίπαμεν] ἀπελίπομεν* (v. praef. I
p. 76 s.).

IV, 29, 1 τοὺς ὑπερκείμενους τῆς Λακεδαιμονίαις
(v. p. XV βαρβάρους] Μακεδονίας recte, sed falso trans-
ponitur ὑπερκείμενους post Μακεδονίας.

IV, 31, 5 v. p. XXVIII.

IV, 32, 1 παραντά] παραντίκα*.

IV, 32, 8 οὐ πᾶν πολλοῖς χρόνοις] πολλοῖς χρόνοις* χρόνοις; tenenda est codicis vetusti scriptura (v. Krebsium l. c. p. 76b) neque cum Hertleinio (l. c.) ἐν ante οὐ inserendum.

IV, 33, 4 καὶ τοῦτο (pro τοῦτ') εἰκότως ἐπεὶ οὖν (v. p. XXIV)] ἐποιοῦν.

IV, 34, 6 ἔφασαν μετὰ ταῦτα βουλευέσθαι] βουλευέσεσθαι.

IV, 35, 6 ἐπελπίζοντες αἰ καὶ προσδοκίαν ἔχοντες] ἐλπίζοντες*; videtur in archetypo fuisse recentium librorum ἀπελπίζοντες (quod tenet codex Monacensis N) coniectura ἐλπίζοντες non satis proba sanatum.

IV, 35, 13 Εὐλαμίδου] Εὐδαμίδου.

IV, 35, 15 v. p. XX.

IV, 36, 6 οἱ παρὰ (s. acc.) τὸν Μαχατᾶν] περὶ; 67, 4 περὶ τὰ κοινὰ τῶν ἀνθρώπων ἔσθ] παρὰ.

IV, 37, 5 τοῖς κατὰ Κόλλην Συρίαν ἐγγχειρεῖν ἐπεβάλλετο] ταῖς* non male (v. IV, 25, 1. 34, 9) sed conferas III, 2, 8.

IV, 37, 6 τὸν.. Ἀθήναιον ἐπολιόρκει] τὸ.

IV, 38, 1 Βυζάντιοι.. εὐκαιρότατον οἰκοῦσι τόπον πρὸς εὐδαιμονίαν πάντη τῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένῃ] πάντων*.

IV, 38, 2 ὥστε μήτ' εἰςπλεῦσαι μήτ' ἐκπλεῦσαι δυνατόν εἶναι | τῶν ἐμπόρων] τ. ἐμπ. τινά*; addere vocabulum iam in archetypo omissum μηδένα nemo dubitabit; sed cum dubium sit, utrum ante δυνατόν illud μηδένα sit inserendum conferenti I, 69, 13; IV, 54, 3 an post δυνατόν εἶναι inspicienti II, 62, 11; VI, 40, 2, idcirco videtur inter ἐκπλεῦσαι et δυνατόν esse interponendum μηδένα, quod ita facillime intellegitur, quomodo vocabulum illud omitti potuerit.

IV, 38, 6 ποτὲ μὲν... τότε δὲ] τοτὲ.

IV, 40, 9 νῦν δ' ἐστὶ λίμνη F] ἐστί; 60, 4 δ᾽ ἀλλήλοις] ἀλλήλοις.

IV, 41, 5 ὅταν δὲ.. ἐκλύεται τὰ φεύματα] ἐκλύεται; noli conferre IV, 32, 5; XIII, 7, 10 quibus locis fit sermo de re praeterita.

IV, 44, 4 Ἀλκιβιάδους] Ἀλκιβιάδου.

IV, 44, 7 v. p. XXIII et XXVIII.

IV, 45, 5 τί γὰρ ἐπισφαλέστερον ἀστυγείτονος καὶ βαρβάρου πολέμου; τί δεινότερον;] ἀστυγείτονος φαύλου* καὶ β. π. τί δεινότερον*;

IV, 45, 6 v. p. XXIX.

IV, 48, 2 εἶχε δὲ βραχείαν τότε ῥοπήν] βαρεῖαν* pro βραχεῖαν.

IV, 48, 9 τῶν τε δυνάμεων καὶ τῶν ὅλων πραγμάτων] δὲ*.

IV, 48, 10 τῶν γὰρ καιρῶν παρόντων αὐτῶν] αὐτῶ.

IV, 50, 1 s. ἀντιπεριστήσιν τῷ Προσέλα φόβους καὶ κινδύνους κατὰ τὴν προειρημένην δομὴν πολεμῶν παρῆλετο] κινδύνους· ὅς κατὰ.. (v. IV, 16, 9: p. XXXV).

IV, 51, 3 διὰ τὸ τὰ τε.. ἄκριτα μένειν.. κατὰ τὸν Ἀχαιὸν... πραγμάτων εἶναι κύριον] καὶ τὸ.

IV, 52, 1 Κεύρου] Κανάρου ex sequenti paragrapho.

IV, 52, 2 πνυθόμενοι τοῖς Ῥοδίοις] δὲ* Ῥόδιοι; melius correxit Schweighauserus: δ' οἱ Ῥόδιοι.

IV, 52, 7 αἰθίαν] αἰθῶν*; non Casauboni λιθείαν sed λιθίαν putavi esse cum Hultschio recipiendum librorum testimoniis nonnullis confirmatum.

IV, 54, 4 Λαππαίων] Λαπαίων* (v. Bull. de corr. hell. VII, p. 247 s.).

IV, 55, 4 τευχήρεις] τειχήρεις.

IV, 55, 6 κατελάβοντο δὲ καὶ τὸν λιμένα τῶν Φαιαστίων... ὁμοίως δὲ καὶ τῶν αὐτῶν τῶν Γορτυνίων] Φαιαστίων... τὸν αὐτῶν, sed falso post Γορτυνίων repetitur λιμένα.

IV, 56, 9 ἔστι γὰρ τὸ πᾶν μέγεθος αὐτῆς οὐπολυτελῶς [δ' εὐκατακράτητον] οὐ πολὺ τέως*; cum Ursino emendes: οὐ πολὺ, τελῶς.

IV, 57, 3 *Αἰγυιάταις*] *Αἰγυράτοις*; ibid. *τὸν ἐπαιγείου πολῶνα*] *ἀπ' Αἰγίου*.

IV, 57, 4 *ἐξεκέλητο πρὸς τὴν πρᾶξιν αὐτοὺς ἀτέλειαν οἰκέλους ὄντας*] *ἄτε ἴαν* (Suidas s. v. *ἐξεκέλητο*: ἄτε omisso *ἴαν*).

IV, 57, 5 *Παρνασσὸν*] *Παρνασσόν** (v. praef. I, p. 73).

IV, 58, 2 *ἐκπλαγεῖς καὶ περίφοβοι γενόμενοι πάντες ἐτρέποντο πρὸς φυγὴν*] Post *ἐκπλαγεῖς* inepte additur *ἦσαν*.

IV, 58, 4 *θαρσαλεώτεροι*] *θαρσαλεώτεροι* (v. Fleck. ann. 1884 p. 114 s.).

IV, 58, 5 *συνορῶντες οἱ περὶ τὸν Λωρῖμαχον ἤδη τὸν περιεστώτα κίνδυνον αὐτοῦς, οὐ συστραφέντες ὥρμησαν*] *συστραφέντες*.

IV, 58, 11 *πάν' αἰσχροῦς* (s. acc.)] *πάντ' αἰσχροῦς** v. p. XXIII.

IV, 60, 6 *ἐνδεχομένῳ*] *ἐνδεχομένως*.

IV, 60, 9 *ἐπύκταν*] *ἀπείποι** pro Bekkeri *ἀπειπταν* (v. p. XXXVI).

IV, 61, 4 *παρεσκευασθαι*] *παρεσκευάσθαι** (v. p. XXIII).

IV, 61, 7 *ὁ γὰρ Ἀμβρακος ἔστι μὲν χωρίον εὖ κατεσκευασμένον . . . κεῖται δ' ἐν λίμναις, μίαν ἀπὸ τῆς χώρας στενὴν καὶ χωστὴν ἔχον πρόσοδον*] *ἔχων**; ut Polybius IV, 71, 1 s.: *τὴν εὐκαιρίαν ὁρῶν τοῦ τόπου· καθ' ὅσον γὰρ* (scil. ὁ τόπος) *ἐπέκειτο τοῖς Ἀχαιοῖς τότε καὶ τοῖς Ἀρκάσι καὶ πολεμητήριον ὑπῆρχε τοῖς Ἕλείοις ἀσφαλές, κατὰ τοσοῦτον πάλιν κρατηθὲν* (scil. τὸ πολεμητήριον) *ἔμελλε τῶν μὲν Ἀρκάδων προκεῖσθαι* in duobus membris sibi respondentibus leni anacoluthia usus non idem adhibet subiectum (τόπος) sed antecedentis enuntiati praedicatum (πολεμητήριον) tribuit alteri membro subiecti loco, ita hoc loco ad *κεῖται δ' ἐν λίμναις* non ὁ *Ἀμβρακος* sed *χωρίον* spectare subiectum itaque Vaticani scripturam *ἔχον* non esse sollicitandam, manifestum est.

IV, 62, 5 *ὥς.. τολμήσοντος οὐδενός, αὐτοὶ δὲ πορθήσαντες ἄδεῶς*] *πορθήσοντες*.

IV, 63, 1 *τῶν χεῖρα κεκοσμημένος*] *κεκομισμένος*.

IV, 63, 4 ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν προσῆγε] προῆγε; 69, 6 ἅμα δὲ τῷ προσάγοντας αὐτοῖς τοὺς Μακεδόνας σύνεγγυς γενέσθαι] προάγοντας*; 80, 3 προσάγοντος] προάγοντος; V, 48, 12 προσάγων] προάγων; 51, 2 προσῆγεν] προῆγεν. Quae nuper Wundererus (coni. Pol. p. 10) de vocabulis προάγειν et προσάγειν inter se mutatis disputavit, haec profiteor, quatenus nova sunt, falsa¹⁾ esse videri.

IV, 63, 10 σιτομετρήσας εἰς τριάκονθ' ἡμέρας . . . προῆγε ποιούμενος τὴν πορείαν εἰς τὴν Στρατικὴν] προῆγε τὴν δύναμιν*.

IV, 63, 4 σπένδων διαβῆναι τὸν Ἀμβρακικὸν καλούμενον κόλπον ὁ στενώτατός ἐστι] ὃς στενώτατός (vel στενότατος)*; οὐ στενώτατόν revocavi cum Hultschio; ibid. τὸ . . . ἱερὸν καλούμενον ἀντίον] Ἀκτιον.

IV, 63, 7 Ἀκαρνάνων πεζοὺς δισχιλίους, ἱππεῖς δὲ διακοσίους] Ἀκαρνάνων μὲν* (v. Fleck. ann. 1867, p. 305 s.); ibid. Φοιτίας (s. acc.)] Φοιτίας* ex IV, 63, 10 pro Φοιτίας (v. Steph. Byz. p. 669, 13 Mein. Oberhammeri Ἀμβρακία, Amphilochien, Leukas im Altert. München 1887' p. 38).

IV, 64, 3 φήσας βουλευσάσθαι καὶ περὶ τῶν παρακαλουμένων] καὶ deletur.

IV, 64, 7 σημείαν] σημαίαν.

IV, 64, 9 ὁ δὲ Φίλιππος . . . καὶ πορθήσας ἀδεῶς καὶ ταύτην Ἰθωρίαν] τὴν*; lacunam quae est inter ταύτην et Ἰθωρίαν putavi coll. III, 17, 1. IV, 63, 10; 64, 3 expleri posse duobus versibus his: καὶ ταύτην (τὴν χώραν προῆγε ποιούμενος τὴν πορείαν εἰς τὴν); quos versus librarium deceptum vocabulo τὴν et ineunte priore versu et exeunte posteriore posito facillime omittere potuisse, quis est qui neget?

IV, 65, 3 Παγονιον (s. acc.)] Παιάνιον ex § 11.

¹⁾ In Fleckeisani annalibus uberius hac de re prope diem disputabo.

IV, 66, 8 *κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον*] *κατὰ δὲ* v. IV, 16, 9: p. XXXV; *ibid.* *Ζάκανθον*] *Ζάκανθον*.

IV, 67, 5. V, 5, 8 *ταῦτα καὶ τοιαῦτα*] *τὰ** *τοιαῦτα*.

IV, 67, 7 *προῆγεν ἐπὶ Λαρίσης*] *ἀπὸ*.

IV, 67, 8 *τοῦ Κορίνθου*] *τῆς**; 72, 8. V, 28, 5. 29, 4 *τὸν Κόρινθον*] *τὴν**; V, 2, 7 *τῷ Κορίνθῳ*] *τῇ**; 45, 4 *ἐν τῷ Κτησιφῶντι λεγομένῃ*] *τῇ*.

IV, 67, 8 *Ἄρατον.. ὥς αὐτὸν... μετεπέμπετο*] *Falso delevit ὥς αὐτὸν* librarius codicis Bavarici (C); *nam est Polybii latius et verbosius dicere* (v. Kaelkeri de Pol. eloc. p. 272 s.).

IV, 68, 5 *κατελπίζων κατασχίσειν τοὺς Μακεδόνας*] *καταταχίσειν*.

IV, 69, 1 *Στεμφυλίων*] *Στυμφαλίων* ex antecedentibus.

IV, 69, 4 *ὑπελάμβανον τῶν Ἀχαιῶν αὐτῶν τινες συν-έβη βεβωηθηκέναι*] *συμβεβωηθηκέναι**; cum Hultschio compositum *συνεπιβεβωηθηκέναι* Polybii generi dicendi aptissimum censi esse revocandum.

IV, 70, 2 *προαναλαβὼν Ἄρατον τὸν νεώτερον καὶ τοὺς ἅμα τούτοις συνηθροισμένους*] *τούτῳ*.

IV, 70, 3 *ἡ δὲ Ψωφίς ἔστι.. κτίσμα τῆς Ἀζανίδος.. συνάπτουσιν*] *συνάπτουσα*.

IV, 70, 7 *κατὰ βραχὺ τῶν χρόνων κατείργασται*] *τῷ χρόνῳ*.

IV, 70, 8 *παρὰ δὲ τὴν ἀπ' ἡοῦς πλευρὰν ἔχειν τὸν Ἐρύμανθον*] *ἔχει*.

IV, 70, 9 *τόπον*] *τρόπον*.

IV, 71, 1 *συνορῶν καὶ συλλογισζόμενος*] *λογιζόμενος**.

IV, 74, 5 *διηπόρουν ἐπὶ τοῖς συμβάλουσι τοῦ πεπιῖσθαι*] *τῷ*.

IV, 72, 5 *ἡναγκάσθη μένειν ἐπὶ τόπον τινὸς ἡμέρας*] *τινὰς*.

IV, 74, 1 *τῆς Πισάτιδος γαίης*] *γῆς**; *correxīt Bekkerus πάσης*.

IV, 74, 2 *οὐκ ὀρθῶς κατὰ γε | τὴν περὶ τοῦ μέλ-*

λοντος ποιούμενοι πρόνοιαν] κατὰ γένος τὴν*; restitui cum Hultschio κατὰ γε τὴν (ἐμὴν γνώμην).

IV, 74, 4 εὐεπίθετοι τοῖς πολεμεῖν.. προθεμένοις ἐκ τῆς τοιαύτης ἀγωγῆς γίνονται τὸν βίον] τῶν βίων.

IV, 75, 5 καταπλαγέντων δὲ τῶν συμπεφευγόντων τὴν ἔφοδον ἄτε λῆ... ἀπείρως.. διακειμένων] ἄτε λίαν*; revocavit Dindorfius ἄτε δὴ (v. praef. I, p. 61: III, 73, 3).

IV, 75, 7 κυριεύσας.. σωματίων πλειόνων ἢ πεντακωκλίων, πρὸς δὲ τοῦ τῆς τετραπόδος λείας ἀναρίθμητον ἐξελασάμενος πλῆθος] τοῦτοις τῆς.

IV, 76, 6 πεπεισμένος.. τὸ κατὰ βραχὺ δὴ σιν (s. acc.) εἰς συνήθειαν ἀγκυρῶν] λήσειν.

IV, 76, 7 μικροῖς χρόνοις πρότερον] ὕστερον*; ibid. μὴ ποιεῖν Κλεομένει (et Κλεομένη per dittogr. v. p. VI) προσταττόμενον] Κλεομένει τὸ προσταττόμενον.

IV, 76, 8 διδασθαι] ἐνίστασθαι*.

IV, 77, 8 ἀπὸ Τριφύλου τῶν Ἀρκάδων παίδων ἐνός] Ἀρκάδος.

IV, 78, 1 ἐν Τυπανίαις] Τυπανέαις ex 79, 2.

IV, 79, 3 τοῖς κρατηθεῖσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων ὀφείλεται παρασχεῖν] πάσχειν.

IV, 80, 7 τὸ δὲ.. πλῆθος.. ἐγχειρίζων τῷ Φιλίππῳ τὴν πόλιν] ἐγχειρίζον.

IV, 80, 11. V, 111, 6 χειρῶν] χειρῶν*.

IV, 81, 3 ἐγίνετο πρὸς τῷ συντελεῖν] τὸ*. V, 79, 1 ἐγίνοντο πρὸς τῷ.. κρίνειν] τὸ* (v. Hultschii quaest. Pol. I, p. 20 ss.); Krebsio l. c. p. 122 s. contra Vaticani auctoritati accusativum praeferenti non assentior ratus, Polybium ipsam sine ulla causa modo dativum modo accusativum adhibuisse, librariorum autem haud raro accusativum pro dativo posuisse.

IV, 81, 7 διὰ γὰρ τινων καὶ... πων καὶ γειτόνων ἐκκλαπείς καὶ διαδράς ἔλαθεν αὐτόν] φίλων καὶ γειτόνων*; correxi equidem: κατ(οικούν)των ἐν γειτόνων.

IV, 82, 8 τοὺς μὲν παρακαλῶν οἱ δ' ἀναιτινόμενος] οἷς δ'; ibid. Φαρσεία] Φαραιέα.

IV, 84, 5 *χωμένους τοῖς ἰδίοις πολέμοις*] *πολιτεύμασι*.

IV, 85, 2 *καί τι προσέπι...πτε τοιούτων*] *προσεπεῖπε*.

IV, 86, 8. V, 1, 9 *Ἀπελλῆ*] *Ἀπελλῆν*.

V, 1, 3 *ἀνήρχετο τῆς ἐπιβολῆς*] *ἐνήρχετο* ex § 5.

V, 2, 4 *συνχεῖς ποιουνένας ἀναπείρας*] *ποιούμενος*.

V, 3, 4 *Παλαιῶν*] *Παλαιέων**; eadem ratione formatur genetivus *Παλαιῶν* qua *Παιανῶν*, *Πειραιῶν* ai.

V, 3, 5 *τοὺς . . Μακεδόνας ἐφῆκε*] *ἀφῆκε**; 8, 4 *ἐφῆκε τὴν δύναμιν*] *ἀφῆκε**; 95, 8 *τοὺς ἑπτεῖς ἐφῆκαν*] *ἀφῆκαν**.

V, 3, 7 *ἵνα πρῶτον μὲν αἱ τῶν παρέλγεται τὴν . . ὑπηρεσίαν*] *Αἰτωλῶν* v. p. XXV.

V, 4, 2 *βραχὺν . . τινα τόπον ἐπίπεδον αὐτῆς ὑπάρχοντα, τὸ πρὸς τὴν Ζάκυνθον ἐστραμμένον*] *τὸν**.

V, 4, 3 *τοὺς κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα πόλιν δυνάστας*] *τόπους δυνάστας**; egregie restituit Bekkerus: *πολιδυνάστας*.

V, 5, 2 *Δωριμάχον ἀποστῆσαι τῆς . . ὁρμῆς*] *ἀποσπᾶσαι* (sic)* (v. V, 76, 7).

V, 5, 4 *διὸν οἱ περὶ Γόργον*] *δι' ὧν** vel *δι' ὧν** [scribendum erat *διόπερ*].

V, 5, 6 *πλεῖσαι μὲν γὰρ εἰς τὴν Μεσσηνίαν ῥαιδίως ἦν*] *ῥάδιον*.

V, 5, 8 *λυμειωνεύμενοι*] *λυμαινόμενοι**.

V, 6, 6 *νυκτοποιήσας*] *νυκτοπορήσας*.

V, 7, 1 *τὸν μὲν Φίλιππον καθιζόμενον τῆς προθέσεως τοὺς Αἰτωλοὺς ἀδυνατήσοντας*] *τοὺς δὲ* (pro δ') *Αἰτωλοὺς*.

V, 7, 7. 22, 5 *ἐκ μὲν εὐωνύμων . . ἐκ δεξιῶν*] *δεξιῶν δὲ** v. p. XXV.

V, 7, 8 *τῶν παρὰ ταύτη στενῶν*] *ταύτην* (v. II, 5, 6; 6, 6).

V, 7, 9 *εἰς ἀγωγὴν πεντακοσίους στρατιώτας*] *εἰσαγαγὼν*.

V, 7, 12 *ῥσφαλισθῇ λίμνη* (s. acc.))] *ῥσφαλίσθῃ λίμνη**; cum Hultschio est scribendum *ῥσφάλισθ' ἢ λίμνη*.

V, 8, 1. 13, 3 τὸν Θέρμον] τὸ* (v. Hultschium ad V, 7, 6 et Steph. Byz. p. 310, 3 Mein.)

V, 8, 4 Θερμαίων] Θερμίων (v. Steph. Byz. l. c.).

V, 9, 8 Ἀντίγονος ἐν παρατάξεως μάχῃ Κλειμένην F₁] post Κλειμένην coniectura addit librarius codicis Bavarici (C) φουγαδεύσας* (v. p. XXVII).

V, 11, 1 ὧν ἤνεγκε τὸ τότε παραθέν F] ἦν ἔν καὶ.

V, 11, 8 σαφῶς δὲ γινώσκοντας ὅθεν τε ὁ Φίλιππος .. κύριος ἦν F] ὅθ' ὁ pro ὅθ' ὁ (v. p. VI).

V, 13, 1 προβαλλόμενος] προβαλόμενος.

V, 14, 2 v. p. XLV: V, 29, 4.

V, 15, 8 οἱ δ' οὐχ οἶον ....]..... ἐμέτρησαν φάσκοντες οὐδὲ λήξιν τῆς προθέσεως] οἶον συνεστάλησαν, ἀλλ' ἐπεμέτρησαν; equidem lacunam XIII litterarum explevi his: οἶον (ὑπέμειναν ἀλλ' ἐπ)εμέτρησαν.

V, 16, 5 περὶ ταῦτα συνέταξε γινόμενος μὴ καθυστερεῖν] γινόμενοις.

V, 16, 8 τὸν δὲ Μεγαλέαν ἐλθόντος ἀνεδέξατο τῶν χρημάτων] Λεόντος.

V, 17, 9 (v. p. XXXI: V, 18, 9) Λεγέω] Λεχαίφ.

V, 18, 1 διαπραξάμενος] διαταξάμενος*.

V, 18, 3. 21, 1 τὸν Μενελάϊον (v. p. XXI)] τὸ ex V, 18, 10.

V, 19, 2 σταδίου (v. p. XXXI: V, 46, 11)] στάδια*.

V, 19, 5 τὴν χώραν πᾶσαν ἐπὶ τὸ Κρητικὸν πέλαγος τετραμμένην] πᾶσαν τὴν.

V, 20, 3 ὥρμησαν διὰ τῆς ἄρπα|γρίας εἰς τὴν Λακωνικήν] Ἀργείας ex § 4.

V, 20, 10 εἰς τὴν οἰκείαν ἀνεκομισθῆσαν] ἀπεκ.*; 11 μετὰ τῶν φίλωνος | οὐκ ἐάσων] φίλων ὡς.

V, 20, 12 Ἑλείας] Ἑλλάς* [debebat Ἑλείας].

V, 22, 6 φράξαντες γὰρ τὸν ποταμὸν ἄνωθεν ἐπὶ τὸν μεταξὺ τόπον τῆς πόλεως καὶ τὸν βουνὸν ἐφικαν οὗ διαβρόχον γεννηθέντος F] τοῦ τόπου* omisiss ἐφικαν οὗ; optime emendavit Casaubonus: τῶν βουνῶν ἐφῆκαν, οὗ..

V, 22, 9 δια (s. acc.) δὲ τούτοις F] ἐπὶ.

V, 23, 5 ὁ δὲ Λυκοῦργος αὐτὸν ταῖς ἀνοδῖαις ὁρμήσας] αὐτὸς.

V, 24, 1 τῆς ὥρας συναγωγῆς, ἅπαν ἀναγκαζόμε-
νος . . . στρατοπεδεύειν] ἅπαντας ἀναγκαζόμενος*; revo-
cavit coll. IV, 46, 6 Hultschius: ἀπαναγκαζόμενος.

V, 24, 2 τοιοῦτον τόπον οἶον οὐκ ἂν ἄλλος τις εὖ-
ροι] ἄλλον.

V, 24, 4 τοῦτο δὲ συμβαίνει τὴν . . . πλευρὰν περι-
έχεσθαι] τούτου; ibid. περιέχεσθαι πᾶσαν αποδῶ (s. spir
et acc.) μεγάλη] ἀνόδῳ* (v. p. XXV); ἀπορροῇ recipias
cum Schweighausero; ibid. γαιῶδες] γεῶδες; ibid. κά-
θυρον et κάθυδρον per dittogr. (v. p. VII)] κάθυδρον*.

V, 24, 5 κρατοῦντα τῆς εἰσόδου καὶ τῆς διόδου στε-
νῶν] Additur post κρατοῦντα: τῶν; rectius Schweighaeu-
serus idem vocabulum adiicit post διόδου.

V, 25, 2 ὅτι κινδυνεύουσι μὲν ὑπὲρ πάντων, γίνεται
δ' αὐτοῖς οὐδὲν τῶν δικαίων οὐδὲ κομίζονται τὰς τελείας
τὰς γινομένας αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐθισμῶν] τὰς λείας*; revo-
cavi τελείας τὰς (ὠφελείας). Nam iaciebant sermones,
se ipsos quidem pro omnibus adire pericula sed ne-
que quidquam iuris sibi esse relictum neque praedam
sibi concedi totam et integram (τελείαν; v. Schweig-
haeuseri lexicon s. v. et addas III, 80, 3), quae sibi e
more dsberetur.

V, 25, 6 δεῖν ἔγειν καὶ καλεῖν τοὺς αἰτίους] βάλ-
λειν*; correxit coll. I, 69, 10 ss. Doehnerus (Fleck.
annal. 117, p. 752): καταλεύειν.

V, 26, 7 ἀγνοῶν τὰ καθ' αὐτὸν] κατ' αὐτὸν*.

V, 26, 12 βραχεῖς . . καιροὶ πάντας μὲν ἀνθρώπους . .
ὑποῦσι καὶ πάλιν ταπεινοῦσι, μάλιστα δὲ τοὺς ἐν ταῖς
βασιλείαις] τοῖς βασιλείοις* (v. Schweighauseri lexicon
s. v. βασιλεία).

V, 27, 1 καταλιπὼν τὸν Λεόντιον ἐν τῇ|των (s. acc.)
εἴησι ταλάντων] ἔγκυτον*; Reiskii mutata emendatione
revocavi ἐν (ἐγγ)ύῃ τῶν.

V, 27, 6 ὅτε νομιοῦσι] ὅτι.

V, 29, 4 αὐτῖς (s. spir.) αὐθῖς*; item 14, 2. 51, 1.
94, 8. 96, 4. 110, 4 recentes librarii pro αὐτῖς perperam
correxerunt αὐθῖς. (v. Schweighauserum t. VI p. 181 ad

V, 29, 4 ἁθῆς. αὐτίς Aug. et Reg. A et sic iidem iam saepe superius, ubi adnotare neglexi. Sic mox rursus vers. 8 et constanter deinde').

V, 29, 5 Κερχρεῶν] Κερχρεῶν; ibid. διευρηπίδου] δι' Εὐρίπου.

V, 30, 5 δυσχερῶς προσήγον πρὸς τὰς εἰσφοράς] προσήγον (omisso πρὸς)*; felicissime correxit Hultschius: πῶς εἶχον πρὸς.

V, 30, 7 στρατηγὸν αὐτῶν Ἄρατον κατεστῆσαν[το πρεσβύτερον] κατέστησαν τὸν.

V, 31, 3 τοῦ μὲν γὰρ μὴ .. διαμαρτάνειν] τὸ* ex § 4.

V, 32, 5 οὐχ ὥς τοῦ μέσου νομίζοντας διατείνειν τὰς ἀρχὰς ἀλλ' ἕως τοῦ τέλους] ὥς ἕως*; Hultschius (quaest. Pol. I p. 11 v. praef. I p. 85 s.) restituit ἕως.

V, 33, 2 ἔφερον] Ἐφορον.

V, 33, 5 οὐδεσφίσι F] οὐδὲ [scribendum erat οὐδ'] ἐφ' ὅσον.

V, 33, 6 τοῦτο δ' ἐστὶν αἴτιον F] τοῦτου* (v. IX, 21, 4).

V, 33, 7 τοῖς μόνον τόλμα δυναμένοις] τολμᾷν.

V, 35, 11 ναῦς .. ἦσαν] νῆες*.

V, 36, 1 v. p. VIII.

V, 37, 2 οὐ μόνον οἰκία καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις δ Νικαγόρας αὐτὸν ἐδέξατο] ἀναγκαίοις (ex ἀνοις archetypi perperam exarato pro ἀν(αγκαί)οις et falso accepto pro ἀνοις).

V, 37, 8 περιπατῶντας] περιπατοῦντας.

V, 38, 7 τῶν ὑπηγμένων εἰς τὰς φυλακάς] ἀπηγμένων* ex V, 15, 9. 16, 3. 39, 4.

V, 40, 4 ποιησώμεθα] ποιησόμεθα.

V, 40, 5 τοῖς ἔνω τόποις] ἐν* τοῖς .. (v. Hultschii quaest. Pol. I p. 19, Krebsium l. c. p. 75).

V, 40, 7 τὰ .. ἔνω μέρη τῆς βασιλείας ἐγκεχειρεῖν ὡς Μόλωνι] ἐγκεχειρικῶς (v. p. XV).

V, 41, 2 τὴν ἐπὶ τὸν πᾶδον στρατείαν] Ταῦρον*; cum constet, apud Polybium Asiae regionem, quae est cis Taurum, nunquam nominari 'Ταῦρον', sed semper

adhiberi formulam 'τὴν ἐπὶ τὰδε τοῦ Ταύρου' vel similem quandam (v. Hultschii indicem s. v.), facere non possum, quin putem, hanc medelam esse afferendam: τὴν ἐπὶ τὸν Ἰταλὸν στρατείαν.

V, 41, 3 ἐπιφέρων ἀήτητος (v. p. XXIII) ἦν] ἀήτητος*.

V, 44, 1 τὰ ... ἱποφορεία (s. acc.) .. τὰ βασιλικά] ἱποφόρβια.

V, 44, 4 τὰ κατὰ τὴν ἔρημον πεδία] πεδία; ibid. μεταξὺν κειμένην τῆς Περσίδος καὶ τῆς Παρουσίας] Παρασίας* et Παρδινηῆς*; cum Schweighaeusero cor-
rexi Παρθυαίας neque ulla moveor dubitatione, quod apud Polybium X, 28, 7 Parthia nominatur Παρδυηνή (v. Fleck. ann. 1884 p. 112 ss.).

V, 45, 8 τὸν αὐλῶνα προσαγορευόμενον Μαρσύαν, ὅς] τὸν αὐλῶνα τόν. Non licet cum Dindorfio scribere τὸν Μαρσύαν προσαγορευόμενον αὐλῶνα ὅς, quod ita hiatus obtruditur Polybio; sed nisi codex archetypus vel saepissime laboraret lacunis itaque recentium librorum coniectura esset verisimillima, posset scribi (coll. V, 61, 7 τὸν ἐπικαλούμενον αὐλῶνα Μαρσύαν) εἰς τὸν προσαγορευόμενον αὐλῶνα Μαρσύαν mutato verborum ordine.

V, 46, 4 ἐπέστη τῆς ἐπιβολῆς] ἀπέστη ex V, 48, 15.

V, 47, 7 ἐπιμελεσθαι (s. acc.)] ἐπιμελίσθαι, quod recepi et coll. IV, 50, 6 (v. p. XXI) et memor lapidum testimoniorum (v. Meisterhansii 'Gramm. d. att. Inschr.' p. 85).

V, 48, 2 δεῖπνον ποιησάμενος] δειπνοποιησάμενος (v. p. XXVIII: III, 71, 6).

V, 48, 13 ἦκε πρὸς Σοῦσᾶ] Σοῦσα.

V, 48, 15 κατὰ (s. acc.) τὸ συνέξενε] κατ' αὐτὸ συνέξενε (v. p. XXV); cum Casaubono et Hultschio (quaest. Pol. I, p. 11 s.) scribendum est κατὰ τάχος ἀνέξ.

V, 49, 7 φήσας δεῖν ἅπαντας τὸ κριθὲν ἀπροφασίστως εἶτοιμος ἦν καὶ πολλὴς πρὸς ταῖς παρασκευαῖς] Post ἀπροφασίστως addit librarius codicis Bavarici (C)

ποιεῖν; equidem coll. XXV, 9 (XXIV, 13) 6 supplevi unum verum hunc: συμπράττειν, οὗτος αὐτός.

V, 50, 6 τοῦ δ' Ἐπιγένοϋς κατὰ τὸ προσαχθὲν ἀναχωρήσαντος εἰς ἱμάτιον . . . . . [οἱ μὲν] εἰς ἱμάτιον οἱ; cum post ea quae Goetzelerus de eloc. Pol. p. 17 disputavit non dubitemus, quin Polybius haud ita raro Romanorum usum dicendi sit imitatus, illud quoque ἀναχωρεῖν εἰς ἱμάτιον respondere Latinorum redeundo ad togam mihi persuasum est conferenti de usu vocis ἱμάτιον et Pol. IX, 17, 2 et Plut. Anton. XXXIII extr. Pomp. XXIII. Lacunam vero relictam post ἱμάτιον sex litterarum explendam esse formula quadam significante illico (παρὰ (ῥ) πόδας) Epigenem dicto regis fuisse audientem, liceat suspicari.

V, 50, 9 φίλους] φίλους τοῦ βασιλέως*; sunt οἱ φίλοι (V, 16, 5. 25, 3) nobiles, quorum consiliis consuevit rex uti.

V, 50, 11 γράψαι ὥς παρὰ Μόλωνος ἀπεσταλμένην ἐπιστολὴν] γράψας γὰρ* ὥς; recte delevit Dindorfius γὰρ.

V, 51, 3 πῶς πόθεν] πῶς καὶ* πόθεν.

V, 52, 3 Ἀπολωνίαν] Ἀπολλωνίαν; item § 5 et § 7 Ἀπολωνιάτιδος] Ἀπολλωνιάτιδος ex 43, 8. 44, 6. 51, 8.

V, 53, 4 ἐτέροις] ἑταίροις.

V, 53, 8 θυραιοφόρους] θυρεαφόρους.

V, 53, 11 Νεολάωι] Νεολάω ex 54, 5.

V, 54, 1 διετήρησε τὴν πλῆσιν καὶ συνέβαλλε] συνέβαλε.

V, 55, 1 ἀνατεθῆναι] ἀναταθῆναι ex 58, 1; ibid. μήτε συγχορηγεῖν μήτε πολεμεῖν] συμπολεμεῖν.

V, 56, 2 μέχρι ἄν] μέχρις; ibid. μέχρις ἄν ου (s. acc.)] οὐ* (v. p. XVI).

V, 56, 9 κατασκευασάμενοι τοὺς ἐπιτηδεύους πρὸς τὴν ταξιν (s. acc.)] πρᾶξιν ex § 10.

V, 56, 15 τὴν γυναιῖα . . κατέλυσαν] κατέλευσαν.

V, 58, 9 ἔδοξε ταύτην πρῶτην ἐξαίρειν τὴν πόλιν] προῶτον*.

V, 58, 11 *Βερινίης*] *Βερενίης*.

V, 59, 2 τὸν *ἡμίλιον*] *ἡμιόλιον* ex 42, 5

V, 61, 5 *Παναιτωλου* (s. acc.))] *Παναιτωλοῦ** C pro *Παναιτώλου* DE; similiter 62, 2

V, 62, 2 ἀπαντησάντων δὲ περὶ τὸν Θεόδοτον καὶ *Παναίτωλον*] τῶν περὶ.

V, 62, 4 *διωρυχάς*] *διώρυγας**; correxit Hultschius (quaest. Pol. I p 15): *διώρυγας*.

V, 63, 12 *Αλωριτης* (s. spir. et acc.))] ὁ *Αωρίτης**; 65, 7 *Ἀλλαριώτης*] *Ἀλαριώτης**; veterum librorum scriptura Naberus recte revocavit; sed addas inscriptionum testimonia haec: C. I. G. 2557 A vs. 7. B vs. 1. 9. 14 al Lebas inscr. Asie min. (V) no 73 vs. 1. 12. 20

V, 70, 10 πολλοῖς ἐμετέωρισε] πολλοῦς.

V, 70, 12 *Πέλλα*] *Πέλλαν*.

V, 71, 3 τῶν *Γαδάρων ἀδοκίμων κατ' ἐκείνους* τοὺς τόπους ὀχυρότητι διαφέρειν] *Γαδάρων ἃ δοκεῖ τῶν* (v. p. XXVI).

V, 71, 8 ἐποιοῦντο καὶ νύκτωρ μὲν καὶ μεθ' ἡμέραν προσβολάς] *νύκτωρ* omissio μὲν vix recte; nam videtur illa particula liberius posita¹⁾ non pertinere ad *νύκτωρ* sed ad ἐποιοῦντο προσβολάς (v. Rehdantzii 'Dem. neuu phil. Reden II, 2 indices' p. 253 s.), cui membro respondet οὐ μὴν ἦννον τῆς ἐπιβολῆς οὐδέν.

V, 72, 1 *Σελγαίων*] *Σελγέων* ex § 10.

V, 74, 1 *συνεγγίσας*] *συνεγγίσαι*.

V, 74, 8 τοὺς ἐπισπασσάμενους καὶ διασαφῆσοντας] *ἐπισπασσομένους*.

V, 76, 3 ὑπὸ τὸν θυμὸν] *των θυμῶν** (v. Krebsium l. c. p. 49).

V, 77, 4 *Φακκα* (s. acc.))] *Φώκαια* (v. p. XXVI).

V, 79, 3 *Δααι* (s. acc.))] *Δααι* videntur perperam pro *Δάαι* recentes librarii scripsisse (v. Kruegerum p. 163 ad Arrian. Anab III, 28, 8 et Steph. Byz. p. 216, 3 Mein.).

1) Pol. I, 81, 11 ἃ δὴ τότε συνέβαινε καὶ περὶ μὲν τὸ σῶσθαι τῶνμισθοφόρων. ἔτι δὲ μᾶλλον περὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν ὑπάρχειν.

V, 79, 10 *Γοργύνιον*] *Γορτύνιον*.

V, 79, 12. 82, 11 *Θεμισών*] *Θεμισών*.

V, 81, 3 *διάτοι ποικίλην εἶναι κάκεινων τὴν δύναμιν*] *διὰ τὸ — ἐνδυμενίαν** vel *ἐνδυμένειαν**; neque huic librariorum emendationi neque Dindorfio mutanti *ἐνδομενίαν* possum astipulari, quod et consentiunt aliorum scriptorum testimonia (v. p. XXIV s.) *ἐνδομενίαν* nihil aliud significare nisi lautia sed non vestitum et ipsum Polybium hac notione vocabuli usum esse apparet ex IV, 72, 1 *τὴν μὲν ἐνδομενίαν ἔπασαν ἐκ τῶν οἰκιδῶν παραχρήμα διήρπασαν*. Quae cum ita sint, veterum librorum scripturam esse tenendam arbitror et explicandam hac ratione: Theodotus ille Aetolus, cum castra intrasset, ut Ptolemaeum regem interficeret, non timebat ne agnosceretur, quamvis e Graecorum more esset vestitus, quod non ignorabat, Ptolemaei exercitum (*τὴν δύναμιν*) ex tot gentibus et tot populis esse compositum (*ποικίλην*), ut milites inter se neque de facie nosset neque de vestitu.

V, 81, 5 *πάντα τόπον ἐρευνήσας τοῦ μὲν βασιλέως ἀπέτυχε διὰ τὸ τὸν μὲν Πτολεμαῖον ἐκτὸς τῆς . . σκηνῆς ποιεῖσθαι τὴν ἀνάγκαν*] *τὸν Πτολεμαῖον* perperam *μὲν* delete; *μὲν* enim non respondente δὲ saepe ita poni, ut addat substantivo, quocum sit coniunctum, magnam vim ac silentio quaedam sint adiicienda, post Voemelium (ad Demosth. or. pro Megalop. § 14) optime docet Rehdantzius (l. c. p. 253). Itaque si modo suppleas, Ptolemaeum quidem consuesse quiescere extra tabernaculum, aliorum Aegypti regum consuetudinem fuisse prorsus aliam, non dubitabis mecum *μὲν* retinere. Ac proecto, cum librarii huius usus particulae *μὲν* essent imperiti, verba Polybii genuina VI, 43, 2 *ἐγὼ δὲ ταύτας μὲ' ἐὼ, τὴν γὰρ¹⁾ Ἀθηναίων* . . ita mutaverunt, ut delete *γὰρ* post *τὴν* insererent particulam δὲ respondentem ante-

1) Item emendavit Campius, his tamen causis non allatis; de mutatis *γὰρ* et δὲ v. V, 29, 2.

cedenti μὲν, cum neglexissent, illud ταύτας ad civitates Lacedaemoniorum, Cretensium al. referri prorsus non posse.

V, 81, 7 τῇ μὲν τόλμῃ συντετελεικὼς τὴν προδόειν, τῇ δὲ προνοίᾳ διεσφαλμένος] μέντοι* (v. Rehdantzius l. c.).

V, 82, 7 τὰ δὲ τριάκοντα καὶ τρία πρὸς τοῦ δεξιού κέφατος ἔτακτο] πρὸ — ἐτέτακτο.

V, 82, 8 τοὺς μὲν ἐξήκοντα τῶν ἐλεφάντων . . προέστησε, καθ' ὃν ποιεῖσθαι τὸν κίνδυνον αὐτὸς ἔμελλε F] καθ' ὃ.

V, 82, 13 ἐπιστήσας Μυῖσκον] Μυῖσκον τοῦνομα*.

V, 84, 2 ὀλλγα μὲν οὖν τινα] Librarius codicis Bavarici (C) τινα ut supervacaneum non recte omisit (v. Kruegeri gr. gr. 51, 16, 4); ibid. ταῖς σαρις διαδορατιζόμενοι] χειροί*; correxit σαρίσαις librarius codicis Parisini 1649.

V, 84, 7 τὰς πρὸς αὐτῶν τάξεις συνωθουμένων] τὰς πρὸς*; emendavit Schweighauserus πρὸς τὰς coll. III, 74, 2.

V, 85, 7 Ἀντίλοχος μὲν οὖν ἡγωνίζετο τῷ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας προτερόηματι F] ἡγωνίζετο* omisso οὖν; Reiskii ἐνηγωνίζετο mihi placuit conferenti III, 111, 4.

V, 86, 9 γένος τῶν ἀνθρώπων εὐφυνῇ καὶ πρόχειρον] εὐφυνές.

V, 87, 3 ἐλκόμενος ὑπὲρ τῆς συνήθους . . ἡφθυμίας] ὑπὸ.

V, 88. 3 τοιοῦτον ἄγνοια καὶ ἡφθυμία διαφέρει F] τοσοῦτον.

V, 88, 5 Ἰέρων καὶ Γέλων . . . τὰ μὲν γὰρ παραχοῆμα] Ἰέρων γὰρ καὶ Γέλων . . . τὰ μὲν παραχοῆμα.

V, 89, 2 στουππίου] στυππίου (v. praef. I p. 10).

V, 91, 1 Ἀγῆι τὰ μὲν] Ἀγῆτα (v. p. XIV).

V, 92, 3 συνεῖς τὴν ἐπιβουλήν] ἐπιβολήν.

V, 93, 2 συνέβαινε γὰρ τοὺς . . .] τούτους.

V, 94, 3 διὰ τῆς Ἀφροαϊκῆς] Φαραϊκῆς.

V, 94, 7 ὁ τῶν ἀρχισίων (s. acc.) ναύαρχος] Ἀχαιῶν.

V, 95, 7 τῶν Ἀχαιῶν ἱππάρχην] τὸν τῶν.

V, 98, 5 *καθ' αὐτὸν μὲν τὸν τοῦ πράττειν καιρὸν]*
κατ' αὐτόν.

V, 101, 2 *συνηκέναι]* *συνιέναι**; *συνεικέναι* correxit
Schweighauserus.

V, 102, 1 *κατὰ πράξεις ἐπιτυχῇ]* *τὰς πράξεις.*

V, 103, 4 *ὁ δὲ βασιλεὺς ὀργισθεὶς τοῖς παρακαλον-*
μένοις διέπλευσε μετὰ τῆς δυνάμεως] *ὀργισθεὶς**; *revo-*
cavit Schweighauserus *παροργισθεὶς.*

V, 104, 5 *ποιῆσαι πρόνοιαν* F] *ποιήσῃ** (v. p. XXIX).

V, 105, 3 *ἐπὶ δὲ τὰς Ἀχαιῶν .. διαλύσεις]* *ἔτι.*

V, 105, 7 *τινες τῷ | Ἀττάλῳ διαφερομένῳ]* *τῶν.*

V, 106, 2 *ἀμύχως δ' [καὶ] αἱ λοιπαὶ πόλεις αἱ*
κατὰ Πελοπόννησον] *ὁμοίως**; *revocavit* Hultschius *ἄμ'*
Ἀχαιοῖς.

V, 107, 3 *ἐκ τοῦ περὶ Παφίαν]* Post *Παφίαν* addit
librarius codicis Regii A(E) intra lineas: *προτεροῦματος.*

V, 108, 2 *τὰς μὲν Φιβώτιδας ἐπαγγελίας]* *Φοιβά-*
τιδας*; Ungerum (Philol. XLI, 536) secutus¹⁾ restituit
φύβον, τὰς δ'.

V, 108, 8 *Λασσαρήτιδος]* *Λασσαρήτιδος** ex § 2 contra
auctoritatem Steph. Byz. p. 220, 21 Mein.; ibid. *εν χειλ-*
ας (s. spir. et acc.)] *Ἐγγελάνας** pro *Ἐγγελάνας* (v. Steph.
Byz. p. 260, 5 Mein. cum annot. crit.). —

Inter omnes eos codices, quibus quinque priores
libri Polybii traduntur integri, solus Augustanus (D)
continet excerpta ex libro VI. usque ad XVIII. hausta,
quae inde a Schweighausero solent appellari anti-
qua; sed multo vetustior et emendatior Augustano illo
est codex Urbinas (F), quo non solum antiqua ex-
cerpta contineri sed etiam plurima electa e quinque
prioribus libris iam prius (praef. I p. 70 ss.) exposuimus.
Librum vero illum Urbinatem (F) iam similem esse
Vaticano (A), si respicis quinque libros, ut quaeri pos-
sit¹⁾ utrum e Vaticano (A) sit descriptus an ex eodem

1) τ. I, II, 52, 1 ἀδεῶς ἐπεπορεύετο τὰς πόλεις, ἃς μὲν
πελάων αἶς ἔξ τὸν φόβον ἀνατεινόμενος.

archetypo ductus, etsi iam ex iis locis, quos supra (p. IX ss.) attuli, luculenter apparet, nunc postquam exposui, cum manum secundam Vaticani (A₂) mira ratione consentientem cum Urbinatē (F) ex eodem archetypo, e quo fluxerunt et Vaticanus et archetypus Urbinatis, plerumque hausisse emendationes, tum libros recentes omnes (CDE) redire ad eundem archetypum, e quo ductus est Urbinas (F), inter eos autem maxime abhorrere ab auctoritate Vaticani (A) librum Bavaricum (U) magis se applicantem ad Urbinatis codicem archetypum, non puto alienum esse docere, Urbinatem (F) e Vaticano (A) descriptum esse non posse. Nam non afferam locos, quibus eadem ratione Urbinatem (F) depravatam atque Vaticanum (A) apparet cum Vaticano (A) arctius cohaerere, hos:

IV, 8, 4 *περὶ τῆς Ἀγκοκόρινθον πράξεως* AF (v. p. XXXIII s.).

IV, 8, 10 *πράξεως* (s. acc.) A(F) (v. p. XXXIV).

IV, 20, 8 *ὑμνονς* A, F (v. p. XXXV).

IV, 38, 2 *δυνατὸν εἶναι τῶν ἐμπόρων* A(F) (v. p. XXXVII).

IV, 38, 12 *πάντας* AF (pro πάντες).

IV, 40, 5 *πάνν ἢ πάντως* A *πάνοι ἢ πάντος* F |
correxit Schweighaeuserus *πάντη πάντως* coll. I, 23, 10;
XXIV, 9, 3 (XXIII, 12, 8); XXX, 17 (20), 13.

IV, 40, 9 *δεστὶ* A *δ' ἐστὶ* F (v. p. XXXVIII).

IV, 60, 9 *ἐπίπαν* AF (v. p. XXXIX).

V, 33, 2 *ἔφερον* AF (v. p. XLVI).

V, 44, 4 *πεδίαιδα* A(F) (v. p. XLVII).

V, 65, 3 *Ἀσπόνδιος* AF (pro Ἀσπένδιος).

V, 79, 3 *Δααι* (s. acc.) AF (v. p. XLIX).

V, 80, 3 | *διὰ τῆς ἀνύδρου. παρα|γενόμενος* — *αὐθις*
προΐει βάδην. δια νύσας δ' ἐπὶ — *δύναμιν ἔχων. καὶ*
παραλλά|ξας cet. A(F)] verba *παραγενόμενος* — *βάδην*
post *δύναμιν ἔχων* rectissime transposuisse Schweighaeuserum, Starkius 'Gaza und die philistäische Küste'
p. 383 ss. docet.

Neque premam, eadem fere scholia in Urbinatē (F) et Vaticano (A) exstare haec:

IV, 86, 4 Urbinas (F) addit in margine: *τεύχων ὡς ἐτέρωι τίς, ἐὼ κακὸν ἦπατι τεύχει*; in fine libri quarti spectantia ad IV, 87, 11 Vaticanus (A) adiecit haec: *ἀρμόσειεν αὐτῶι | τὸ δμήρον¹⁾ | τεύχων ὡς ἐτέρωι | τις, δῶι κακὸν ἦ|πατι τεύχει | καὶ τὸ τοῦ δᾶδ²⁾ | λάκκ³⁾ ὠρυξε | καὶ ἐμπεσεῖται | εἰς αὐτόν | καὶ τὸ τοῦ σιράχ³⁾ ὁ ὀρύσσων βόθρῳ | τῶι πλησίον ἐμ|πεσεῖται εἰς αὐτόν*. Videtur igitur Vaticani (A) librarius ea, quae archetypi margini a scriba quodam docto non satis accurate sed de memoria ascripta erant, pro sua diligentia omnia descriptis, excerptor nonnulla elegerit.

V, 32, 1 in margine addit A *ἡσιῶδ* (sic) F *ἡσιῶδ* (sic).

At sunt aliquot loci, quibus Urbinas (F) a Vaticano (A) ita differat, ut non coniectura Urbinatis (F) scripturam multo meliorem quam Vaticani (A) inventam esse, sed ex eodem archetypo haustam, in propatulo sit, hi:

IV, 35, 7 *ἐπιδείξῃς ὁμιλεῖν τοῖς συμφε|ρομένοις A* | *τοῖς περὶ συμφερομένοις F*, *τοῖς συμπεριφερομένοις* correctit C.

IV, 21, 1 *διὰ τὴν τοῦ περιέποντος ψυχρότητα A* | *περὶ ἔχοντος F* *περιέχοντος CE₂*.

Cum vero pateat, has scripturas neque ex Vaticano (A) esse descriptas neque per se ineptas coniectura esse excogitatas, evidens est, Urbinatem (F) simillimum Vaticano (A) ex eodem archetypo ductum esse, ita tamen, ut Vaticani librarius multo diligen-

1) Homeri esse hanc sententiam falso putaverunt librarii; invenitur enim apud Callimachum (fr. 222 Schneider et t. II, p. 465 eius editionis).

2) Ψ 7, 16 *λάκκον ὠρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο*.

3) Sir. XXVII, 26 *ὁ ὀρύσσων βόθρον εἰς αὐτόν ἐμπεσεῖται*; Proverb. XXVI, 27 *ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν*.

tius describeret, excerptor perraro meliora praeberet ex archetypo hausta locis his:

IV, 38, 4 *δέματα** A *θρέματα*¹⁾ F.

V, 85, 3 δ' omisit A extremo versu, addit F²⁾.

Verum Urbinatis auctoritas non est una sed discernuntur praeter manum primam (F₁) ductus secundae (F₂) atque alius recentioris manus (F_r). Cum autem IV, 27, 8 manus secunda in rasura addat tres versus eosdem quos praebet Vaticanus, aliis autem locis errata levissima recte plerumque secundum ea quae in Vaticano exarata sunt corrigit his:

IV, 8, 5 *ἐπιβουλαῖς* F₁] *ἐπιβολαῖς* F₂.

IV, 8, 6 *εὐχείρωτος*] *εὐχέρωτος*.

IV, 11, 2 *κατεστρατοπέδενσεν*] *κατεστρατοπέδενσαν*.

IV, 27, 8 *βουλομένους*] *βουλευομένους*.

IV, 39, 1 *Μεώτιδος*] *Μαυώτιδος*.

V, 11, 8 *κυρίως*] *κύριος*.

videtur F₂ ipsum archetypum denuo inspexisse et alia hoc libro adhibito alia coniecturis emendasse. Confirmatur hoc iudicium, quod de auctoritate manus secundae tulimus, locis sexti et octavi libri his:

VI, 6, 3 *γενησάντων* F₁] *γεννησάντων* F₂.

VI, 16, 1 *ἀναγκάζει* extr. pag.] *ἀναγκάζεται*.

VI, 16, 4 *εἰς ἐν* (s. acc.) ἴσται] *εἰς ἐνίστηται*.

VI, 19, 1 *τεσσαρεσκαίδεκα*] *τεσσαρεσκαίδεκα**; correxit Dindorfius: *τετταρασκαίδεκα*.

1) Videtur exaratum fuisse in archetypo *θρέματα*, quod recte accepit librarius Urbinatis, falso omnes ceteri.

2) Ne putes IV, 43, 2 Urbinatis scripturam *στενότατον* praefarendam esse Vaticani *στενώτατον*; quamvis enim constet, et Atticorum esse superlativum *στενότατον* (v. Steph. thes. t. VII, p. 708C) et hanc formam saepe occurrere in voluminibus Herculanensibus ('Zeitschr. f. Gymnas. Wes.' 1874 p. 10s.) et apud recentissimos scriptores (Zonar. annal. VIII, 9 [II, p. 135, 17 Boñ.] hunc usum inveniri, tamen pro Urbinatis consuetudine inter se confundendi ω et ο (IV, 12, 2. 4. 6. 7. 20, 2, 9. 21, 1. 2. 27, 1. 2. 38, 2. 11. 40, 1. 41, 8 al.) Polybio tribui vix potest *στενότατον* contra auctoritatem Vaticani semper servantis *στενώτατον*.

VI, 32, 4 συναγαγόντες] συναγαγῶντες*.

VI, 33, 12 ἐπιβολὰς] ἐπιβουλὰς.

VI, 34, 8 ἐκ τῆς δεκάτης σημαίας τιναῖς δ' ἡμέ-
ροις καὶ τελευταῖαις] τιναῖς — τελευταῖαις sensu cassa
delevit F₂; melius revocavit Schweighauserus glosse-
mate τιναῖς δ' ἡμέραις eiecto καὶ τελευταῖαις.

VI, 44, 2 ἕως F₂ ex ἰσ*ς.

VI, 48, 2 φυλάττειν] δια superscripsit F₂ (v. VI, 50, 1).

VI, 53, 6 ὁμοιοτάτοις F₂ ex ὁμοιοτάτ**ς.

VI, 54, 4 μὲ] μὲν.

VI, 57, 4 ὑποθέσεως F₂ ex*****ως

VI, 57, 9 ὀλοκρατεῖαν] ὀλοκρατεῖαν*.

VIII, 1 (3), 3 καὶ πάντα περιλαμβάνον, οὐ μόνον
ταῖς ἐπύσαι] περιελαμβάνον* (sic); si enim conferes para-
graphum sextam, sine dubio concedes, hoc loco Poly-
bium non modo de Sardinia et Sicilia sed etiam de
Philippo dixisse; itaque cum Hultschio (quaest. Pol. II, 9)
suspicio hoc loco statuendam esse lacunam, quam ta-
men explere vix ausim.

VIII, 14 (16), 3 ὁ κίνδυνος πάρισσον ἦν] πάρισσος*;
correxerunt libri recentes: πάρισος.

VIII, 20 (22), 9 ἦθε] ἦλθε.

VIII, 24, 10 (26, 9) βοόμενος] βουλόμενος.

VIII, 26 (28), 3 ἡμερῶ] ἡμερῶν.

VIII, 28 (30), 2 παρὰ μὲν τισιν Ἰακύνθου προσάγο-
ρευομένου] post προσάγορευομένου in margine addit F₂
ex archetypo codice παρὰ δέ τισιν Ἀπόλλωνος Ἰακύνθου¹).

VIII, 32 (34), 6 τέρας] πέρας.

VIII, 34 (36), 10 ἀγχινοῖας] ἀγχινοίας.

lam si quis eas emendationes, quas protulit libra-
rius Urbinatis recentissimus²) (F_r) accuratius exami-

1) Nonni Dionysiac. XI, 328 sa. εἰς πόθον ἡμῶν μα-
κάρερός ἐστιν Ἀπόλλων, ὄνομα παιδὸς ἔχον περιλημμένον·
αἶθε καὶ αὐτὸς εἶην Ἀμπελόεις, Ἰακύνθιος ὥσπερ Ἀπόλλων,
quo cum testimonio coniungas ea, quae Pausanias (II, 10, 1;
19, 3) tradit de sacris Apollinis cum Hyacinthi conexis.

2) Si est F_r eadem manus, quae initio Urbinatis folia

naverit, non dubitabit, quin hic et altero libro non archetypo usus sit et suo ingenio fretus vitia studuerit tollere locis his:

V, 9, 8 ἐκ παρατάξεως μίχη Κλεομένην F₁] post παρατάξεως omissum est ab Urbinatis manu prima νικήσας in Vaticano servatum, quod iam in Urbinatis archetypo defuisse inde apparet, quod codex Bavaricus (C) quoque ex eodem archetypo derivatus omisso illo vocabulo post Κλεομένην coniectura addidit φνγαδεύσας. Cum autem F_r suo loco superscribat νικήσας, fieri non potest, quin haustum sit illud vocabulum ex altero libro, quem similiorem fuisse Vaticani familiae, ut ita dicam, suspicari licet.

IV, 8, 4 ἐκφανέστατοις] ἐκφανέστατα τοῖς* ut DE.

IV, 12, 4 πεδίων] πεδίον.

IV, 31, 5 τὰ περὶ ὧν εἴλοντο] Adduntur καὶ κινδύνεον, ut, quorsum spectet illud περὶ ὧν (v p XXVIII), intellegatur. Cum autem et verba illa adiecta magis redeant librum, quam doctrinam, et libri recentes omnes ἐκινδύνεον addant, videtur hoc additamentum deberi coniecturae librarii eius codicis, quo F_r utebatur, non Urbinatis scribae recenti.

IV, 38, 7 ἡ] ἦν.

VI, 4, 11 σαφέστα] σαφῶς τὰ* (pro σαφέστατα librorum recentium).

VI, 5, 1 ὧν] ὧν.

VI, 5, 7 εἰκῶς] εἰκὸς.

VI, 5, 9 συναθροισμένους] συναθροισμένων.

VI, 6, 6 συναγαγακτόντας] συναγαγακτόντας.

VI, 6, 10 συν᾽ ἐπισχύει] συνεπισχύει* (pro συνεπισχύει librorum recentium).

VI, 6, 11 ὑποτάττωνται καὶ συσσωζῶσι] ὑποτάττωνται καὶ συσσωζοῦσι (pro συσσωζῶσι).

VI, 7, 1 γένεσεις] γένεσις; 7, 2 τοῖς ἐκ τούτων

nonnulla deperdita addit, per se patet, codicem adhibitum fuisse ab ea alterum simillimum Vaticano.

πολλοὶ διαφυλάττουσι τὰς ἀρχάς] ἐπὶ πολλὸν (sic); praetuli οἱ πολλοὶ coll. VI, 6, 10. 8, 2.

VI, 7, 5 ὁμόσαι] ὁμόσε.

VI, 9, 10 καταντῶ κατὰ τὰς πολιτείας] τὰ κατὰ.

VI, 10, 4 τις κακία F, ex τ**σκ**ακία.

VI, 20, 5 προαχθέντων] προσαχθ.

VI, 45, 4 φιλομύαν] φιλοτιμύαν superscripto τι. —

Recentiores libros (v. Hultschii praef.*t. II, p. III) qui aut easdem repetunt atque Urbinas aut plurimas omittunt (l. c.) eclogas, omnes esse derivatos ex ipso Urbinatē, ideo verisimile non est, quod cum lacunis laborant multi recentes codices iisdem, quarum Urbinas est expers, tum lacunas explent, quae hiant in Urbinatē. Itaque libros Regios F et G, Vesontinum, Tubingensem, Vindobonensem (l. c.) ad unum codicem archetypum¹⁾ redire, quod hi omnes omittunt novem verba τῆς ἀρχῆς usque ἐπὶ τὸ (VIII, 33 (35), 4 s.) iam recte exposuit Schweighauserus (t. VI, p. 488). Ceteri autem codices Mediceus (G) Regius D(H) Regius E(K) Oxoniensis (L) videntur ex libro quodam recentiore Σ derivato ex eodem archetypo, e quo fluxit Urbinas, ducti esse²⁾; nam laborant omnes libri recentes (GHKLD) eadem lacuna, qua Urbinas, VII, 11, 5 omissis τοῦ τόπου usque συμβουλευώ κρατεῖν et omittunt praeter Urbinatem (F) et Augustanum (D) alii recentes omnes VI, 5, 4 vocabulum φέσθαι et ea quae Urbinas et Augustanus neglegenter praetereunt, addunt libri recentes GHKL locis his:

VI, 21, 9 τοῦς δὲ πολυμύας χίλους καὶ διακοσίους om. FD, addunt alii recentes.

VI, 42, 2 τῶν τόπων omittunt FD, addunt alii recentes.

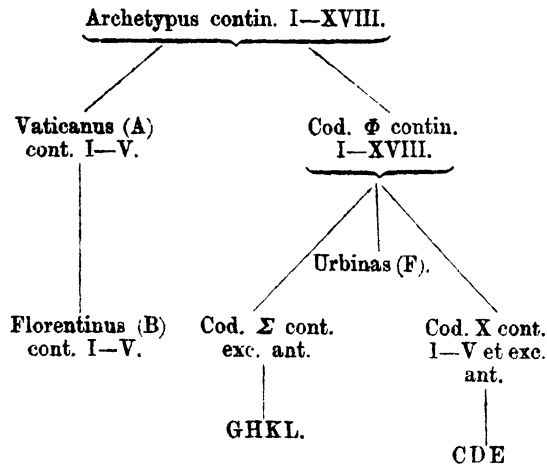
Sed cum inter libros recentes DGHKL longe vetustissimus et emendatissimus sit Augustanus (D) derivatus, nisi fallor, ex codice archetypo (X) librorum

1) Hoc de archetypo certe iudicare non possumus, quod libri illi recentes non satis accurate sunt excussi.

2) Stemma igitur hoc puto esse enarrandum, quam-

recentium (v. p. XXIXs.), quo quinque priores libri Polybii et excerpta antiqua continebantur, liceat nonnulla addere de manu¹⁾ quadam antiqua (D^m), a qua saepe numero in margine Augustani verba depravata non infeliciter esse emendata, quicumque accurate perlegerit Polybium, illico inveniet. Non omnia autem virum illum doctum, cui attribuendae esse videntur hae emendationes, coniectura invenisse, testimonio sunt ea, quae ad VI, 18, 7 in Augustano mendose exaratum sic: *ἐπειδὴν γὰρ ἐνοικοῦντι* in margine adiecit: *ἐν ἄλλῳ. ἐπειδὴν γὰρ ἐξοικοδοῦν τι*. Alium vero illum librum, cuius auctoritate adductus ignotus ille vir multa videtur correxisse, fuisse perbonum, inde apparet, quod non modo eo loco, quem attuli, meliorem scripturam praebet ipso Urbinatē habente *ἐπειδὴν γὰρ ἐξοικοδοῦν τι*,

quam non ignoro, in praesentia nihil certi de codicibus recentioribus iudicari posse.

1) Cum Schweighaeuserus alias manus Augustani non diligenter discernat, de iis nihil certi enucleari potest

sed etiam aliis locis partim cum Urbinatē partim emendatius depravata verba corrigit his¹⁾:

VI, 35, 11 οἱ δὲ προκριθέντες ἐκ τῶν οὐραγῶν ἐκ τῆς πρώτης ἱλῆς FDHL] ἐπὶ D^mG²⁾.

VI, 37, 12 πολλαπλασίως αὐτοῖς ἐπιγινόμενων FD] πολλαπλασίων D^m (reliqui incerti).

VI, 40, 9 ἀνὰ FDH] ἵνα D^mH^m (reliqui incerti).

VI, 56, 5 ἄνομον FD] ἀνόμοιον D^m et reliqui recentes.

VIII, 13 (15), 6 ἐσαύριον S³⁾] ἐπαύριον D^mF.

VIII, 13 (15), 7 δῆλον ἦν S] δῆλος D^mF⁴⁾.

VIII, 15 (17), 1 Κρητης F(S)] Κρής D^m.

VIII, 26 (28), 9 μηδενὶ δικαιοπραγεῖν FS] μηδὲν ἰδιοπραγεῖν. D^m.

VIII, 27 (29), 1 τόπου FS] πότου D^m; quod si coniectura esset revocatum, maneret obscurum, cur non τὸν τόπον paragraphi quartae eadem ratione depravatum vir ille doctus correxisset.

VIII, 31 (33), 6 τοὺς δὲ λοιποὺς συνέχων ἐν τάξει⁵⁾ τούτους ἐφέδρους FS] τούτοις D^m.

VIII, 34 (36), 11 πορείων ὑπὸ τροχῶν D πορείων ὑπὸ τροχῶν S] πορείων ὑποτροχῶν D³⁾6).

Sed non desunt loci, quibus vir ille doctus aut sua coniectura aut scriptura depravata e libro petita verba corrupta non satis commode sanasse videatur, hi:

1) Plerisque de locis iudicari non potest, quod ea quae e codicibus annotat Schweighaeuserus haud raro sunt obscura.

2) Apud Hultschium errore typothetae p. 576 ann. crit. 24 D expressum est pro D^m.

3) Secundum Hultschium omnium vel complurium recentium codicum nota hac S utor.

4) Schweighaeuserum (t. VI, p. 465) hoc loco secutus sum.

5) Praeterea Urbinas ταξῆ et ἐφαιδρους praebet, quae correxerunt recentes omnes.

6) Dubito de Urbinatē, e quo Schweighaeuserus (t. VI, p. 489) annotat ὑποτροχῶν, Hinckius apud Hultschium silentio testatur ὑποτροχῶν.

VI, 27, 6 τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν, ἣν (ἦν F) οἰέσθω καὶ καλείσθω... ἡμῖν ἀεὶ τοῦ παντὸς σχήματος κατὰ πρόσωπον FS] ἡ σοι ἔσθω (sic)* D^mG; Casaubonus restituit ἡ νοείσθω.

VI, 37, 3 s. τοὺς μὲν πλείστους ἐν αὐτῇ τῇ στρατοπεδείᾳ καταβάλλουσι, τοῖς δ' ἐκπεσαμένοις οὐδ' ὥς ὑπάρχει σωτηρία FD] ἐκπεσοῦσιν* D^mGH; cum Polybius verba faciat de militibus ipso in delicto deprehensis puniendis evidens est, alteros a tribuno capiti damnatos esse occisos, alteros, ut supplicium effugerent e castris, antequam iudicium fieret, clam esse egressos. Itaque puto pro ἐκπεσαμένοις iam in codice archetypo depravato esse revocandum ἐκπεσ(εῖν δυν)αμένοις coll. XII, 19, 6 ἅμα δὲ τῷ πρῶτον εἰς τὰς εὐρυχωρίας ἐκπεσεῖν

VI, 40, 6 κατακολουθεῖ τὸ δεύτερον στρατόπεδον FD] ἔπειτα* κατακολουθεῖ D^mS; Bekkeri autem conjecturae κατ' ἀκολουθεῖ, quamvis habeat quandam verisimilitudinis speciem, ideo nos astipulari non possumus, quod constat ne uno quidem loco apud Polybium inveniri κατὰ. Itaque restitui Polybii illud usitatissimum (κάπειτα) κατακολουθεῖ.

VI, 40, 13 s. τὸ μὲν τῶν ὀπλιτῶν σύστημα λαμβάνει παρατάξεως διάθεσιν, ἐὰν μὴ ποτε προσεξέλξαι δέη τοὺς ἀστάτους, τὸ δὲ τῶν ὑποζυγίων.. πλῆθος.. ἔχει τὴν καθήκουσαν χώραν FS] δὲ* D^m — τότε* D^mH^mG¹).

VI, 46, 11 ἡς μὲν.. δοκοῦσι διαφέρειν..., ἥ δὲ F] ἡ D οἷς* D^mS.

VI, 51, 2 τὸ γερόντιον εἶχε τὴν ἀριστοκρατικὴν ἔξουσίαν FS] γεροντικόν* D^mK.

VI, 53, 5 ἡ δὲ (pro δ') εἰκὼν ἐστὶ πρόσωπον εἰς ὁμοιότητα διαφερόντως ἐξεργασμένον καὶ κατὰ τὴν πλάσιν καὶ κατὰ τὴν ὑπογραφὴν FS] ἀπογραφὴν* D^mHKL; videtur πλάσις esse ipsa formandi actio, ὑπογραφὴ fucandi.

VIII, 19 (21), 9 συντάξας ἐνὶ τῶν φίλων αὐτὸν εἶεν

1) Secutus sum Schweighaeuserum (t. VI, p. 382).

ἀπορρίπασθαι FS] αὐτὸν ἀεὶ* D¹¹ cum hiatu; postquam equidem in Fleckeiseni annalibus (1884 p. 121) uberius exposui, Polybium duas formas ἀεὶ et αἰεὶ sine ullo discrimine usurpare et hoc loco et loco quinti libri (74, 9 εἰλε τὸν χρόνον τῶν συνθηκῶν ἀεὶ ὑπὲρ...) a viris doctis saepe sollicitato iterum iterumque examinato, mea eo inclinât sententia, ut tertiam formam αἰεὶ¹⁾ a poetis non raro usurpatam suspicer Polybio esse attribuendam ad vitandum hiatum adhibitam; neve cui sit offensionis, quod illud αἰεὶ obscuratum in libris non compareat nisi duobus locis, reminiscatur vocabuli πιστεύειν, quod constat semper apud Polybium construi cum dativo, uno loco (I, 79, 11) in Vaticano paene obscurato coniungi ad hiatum expellendum cum accusativo.

VIII, 26 (28), 10 διασαφεῖς τοὺς ἡγεμόνας F] διασαφής* D^mG^m; ceteri libri recentes recte praebent διαφείς. —

Iam cum satis videar docuisse, quanti essent aestimandi codex Urbinas et Augustanus, liber inter recentēs²⁾ codices vetustissimus, de ordine eclogarum Urbinatis pauca addere non alienum esse puto. Librarium enim Urbinatis nil aliud fecisse nisi eos locos, qui praeter ceteros in legendo arridebant, ad verbum exscripsisse, recte exposuit Kaelkerus (de eloc. Pol. p. 221 ss.); sed ne ulla dubitatio maneat, quin ille librarius Polybium ita excerpserit, ut ordo — uno excepto loco — semper servetur, liceat excerpta illa apponere adiectis paginis³⁾, in quibus singula sunt exarata.

1) αἰ et εἰ non raro inter se a librariis commutari docet IV, 64, 7 (v. p. XL).

2) De aliis codicibus (v. Hultschii praef. I, p. VIII s., II, p. IV) in praefatione tertii voluminis mihi erit dicendum.

3) Ea quae de libris prioribus tribus et de errore quodam typographico editionis Hultschii (p. 513 ann. crit. 2) attuli, debeo Hultschii collationi, quam vir ille doctus, ut iam supra docui, liberalissime mecum communicavit.

Lib. I.

Τῆς πολυβίου ἐπιτομῆς λόγος ᾱος + †¹⁾

1, 1—	3, 5	inc. fol. 1 ^r .
6, 1—	7, 11	- - 1 ^{v2}).
75, 5—	76, 9	- - 4 ^r .
77, 6—	78, 15	- - 5 ^r .
81, 5—	81, 11	- - 6 ^r .
83, 2—	83, 4	- - 6 ^r .
84, 6—	84, 10	- - 6 ^v .

Lib. II.

πολυβίου ** τοῦ β̄ λόγος.

7, 1—	7, 3	inc. fol. 7 ^r .
14, 4—	17, 8	- - 7 ^r .
25, 1—	31, 7	- - 10 ^r .
65, 6—	69, 11	- - 14 ^r .

Lib. III.

** τοῦ Γ λόγος.

18, 10—	19, 8	inc. fol. 17 ^r .
19, 12—	19, 13	- - 17 ^v .
36, 6—	38, 5	- - 17 ^v .
45, 6—	46, 7	- - 19 ^r .
47, 2—	47, 4	- - 19 ^v .
50, 1—	51, 11	- - 19 ^v .
62, 2—	63, 14	- - 21 ^r .
70, 1—	75, 4	- - 22 ^v .
80, 1—	85, 4	- - 26 ^r .
92, 1—	94, 7	- - 29 ^v .
104, 1—	105, 10	- - 31 ^v .
108, 2—	117, 6	- - 32 ^v .

1) Duo priora folia manu recentiore sunt exarata; ab antiqua manu scripta sunt excerpta inde ab I, 75, 5.

2) Tertium folium non pertinet ad Polybium; exhibet enim fragmentum ex praeceptis reip. ger. Plutarchi ab his verbis incipiens quae leguntur p. 801 E Wytt. ἀλλὰ καὶ τὴν Καλλιόπην παρακάλουν (v. Schweighauseri t. V, p. 119).

Lib. IV.

Πολυβίου ** τοῦ Δ λόγου.

8, 1—	8, 12	inc. fol.	39 ^r
11, 1—13, 2	- -		39 ^v .
20, 1—21, 4	- -		41 ^r .
24, 4—24, 7	- -		42 ^r .
27, 1—27, 8	- -		42 ^v .
31, 3—31, 8	- -		43 ^r .
38, 1—45, 8	- -		43 ^r .
60, 8—60, 10	- -		48 ^r initio.
74, 3—74, 7	- -		48 ^r .
77, 2—77, 4	- -		48 ^v .
85, 3—85, 6	- -		48 ^v .
87, 3—87, 4	- -		49 ^r .

Lib. V.

Πολυβίου ** τοῦ Ε λόγου.

9, 1 —	12, 8	inc. fol	49 ^r .
22, 1 —	23, 6	- -	51 ^v .
26, 12—	26, 13	- -	52 ^v .
32, 1 —	33, 8	- -	52 ^v .
44, 3 —	44, 11	- -	53 ^v .
64, 1 —	65, 11	- -	54 ^r .
79, 3 —	86, 7	- -	54 ^r .
75, 2 —	75, 6	- -	59 ^r .
88, 3	- -	- -	59 ^{r1})
90, 5 —	90, 8	- -	59 ^v .
104, 1 —	104, 11	- -	59 ^v .

Quam tabulam si accurate inspexeris, invenies librarium uno loco aut errore aut alia causa adductum ordinem turbasse; sed accedit aliud. Non raro enim fit, ut sententiae brevissimae ex Polybio describantur ad marginem codicis Urbinatis in libris quinque prioribus hae:

---

1) Apud Hultschium typothetae errore legitur fol. 49^r.

Ad marg. fol. 6^v, quo continentur excerpta ex I, 84, 6—10 et II, 7, 1—3, additur I, 88, 3; ad marg. fol. 7^r, quo continentur hausta ex II, 14, 4—17, 8, adduntur loci duo ex II, 8, 8 et 8, 10 s. descripti; ad marg. fol. 26^r extremi, quo continetur pars extrema eclogae ex III, 70, 1—75, 4 descriptae, adiicitur III, 75, 8; ad prima verba excerpti ex IV, 20, 1—21, 4 repetiti in marg. fol. 41^r additur sententia quaedam ex IV, 16, 3 deprompta; ad initium excerpti hausti ex IV, 38, 1—45, 8 adiicitur in marg. fol. 43^r sententia brevissima ex IV, 34, 2 deprompta; ad marg. fol. 43^v medii, quo continetur excerptum de Byzantio (IV, 38, 1—45, 8), additur IV, 35, 7; ad excerptum primum ex V. libro petatum (9, 1—12, 8) adduntur in marg. fol. 49^r et IV, 87, 11 et V, 2, 6; ad marg. fol. 53^v (V, 44, 3—11) ita additur ecloga hausta ex V, 37, 10, ut prima excerpti verba respondeant illi additamento; ad marg. fol. 60^r, quo loco desinit fragmentum de Agelao (V, 104, 1—11), adiicitur sententia sumpta ex V, 106, 4.

Quibus rebus expositis quis est qui non intellegat, haec additamenta non sine ullo ordine margini codicis Urbinatis esse ascripta, sed semper ita addita esse, ut appareat, quo fere e loco Polybii sint petita? Quae cum ita sint, miram fidem librarii Urbinatis magni aestimantes neque pro nihilo ducentes quae Nissenus¹⁾, vir rerum Romanarum peritissimus, cum magna sagacitate exposuit in *Mus. Rhen. t. XXVI p. 253 ss.*, excerpta Urbinatis ex VI. libro hausta nos ita ordinavimus, ut codicis auctoritas maneret intacta. Nam cum incipiant libri VI. excerpta Urbinatis inde a folio 60^v et contineant usque ad fol. 65^v libri VI. caput tertium usque ad decimum, puto cum Nisseno, post prooemium ab Urbinatis librario omissum addidisse Polybium expositionem de variis re-

1) Quanti duxerim Nisseni auctoritatem atque iudicium, apparet conferenti ordinem fragmentorum libri VIII., etsi non dubitavi, ubicunque temporum ratio non erat dilucida, potius Urbinati astipulari quam conjecturis.

rum publicarum formis, quam excepit historia Romanorum antiquissima.

Cum vero ad marginem foliorum 65^v, 66^r addantur excerpta 538, 28 Hu. 539, 1 Hu. 539, 3 Hu., secundum ea, quae supra exposui, arbitror, hos locos depromptos esse ex archaeologia Romana; brevissimam autem sententiam, quam librarius in ora fol. 61^r exaravit (538, 26 Hu.), aut ex procemio aut ex expositione de rerum publicarum formis¹⁾ descriptam esse, verisimile est.

Restat, ut de nonnullis²⁾ Polybii locis, quos depravatos esse aut omnes concedunt aut equidem solus puto, accuratius exponam, qua ratione arbitratus sim medellam posse afferri.

IV, 8, 9 τινὲς μὲν γὰρ ἐν ταῖς κυνηγαίαις εἰσι τολμῆροί ποδὸς τὰς τῶν θηρίων συγκαταστάσεις, οἱ δ' αὐτοὶ ποδὸς ὅπλα καὶ πολεμικοὺς ἀγεννεῖς, καὶ τῆς γε πολεμικῆς χρήσεως τῆς κατ' ἄνδρα μὲν καὶ κατ' ἰδίαν εὐχερεῖς καὶ πρακτικοί, κοινῇ δὲ καὶ μετὰ πολεμικῆς ἐνέων συντάξεως ἀπρακτοί.] 'Alii sunt fortissimi in venatione, si congregiuntur cum bestiis, sed adversus arma atque hostes sunt ignavi; alii sunt ad belli usum expediti, si cominus est pugnandum et pro sua quisque voluntate rem gerit, sed in bello communi, si omnibus in acie stantibus obtemperandum est unius ducis imperio neque potest fieri, ut alius aliter pugnet, sed omnes aequo vinculo disciplinae militaris tenentur, sunt inutiles.' Quae Polybii verba si recte interpretatus sum, recte

1) Perperam putat Kaelkerus (l. c. p. 223), nunquam quidquam in contextu a librario Urbinatis esse omisum; conferas enim 551, 2 Hu. et 551, 24 Hu.

2) Non possum verba facere de omnibus locis, quibus mea editio differat ab Hultschiana; quicumque accurate et Hultschii et meam sententiam perpenderit, ipse, puto, inveniet, quibus causis adductus aut codicum scripturam tenuerim aut ad aliam coniecturam fugerim.

puto me corrigere: μετὰ πολεμικῆς¹⁾ ἐπ' ἴσον²⁾ συντάξεως.

IV, 13, 6 s. Τὴν μὲν οὖν αἰτίαν καὶ τὴν ἀφορμὴν ὁ συμμαχικὸς πόλεμος ἔσχεν ἐκ τούτων, τὴν δ' ἀρχὴν ἐκ τοῦ μετὰ ταῦτα γενομένου δόγματος ἀπάντων τῶν συμμάχων· οἱ συνελθόντες εἰς τὴν τῶν Κορινθίων πόλιν ἐπεκύρωσαν διαπροστατεύσαντος τὸ διαβούλιον Φιλίππου τοῦ βασιλέως] Compositum διαπροστατεύειν hoc uno loco apud Polybium repertum per se patet cum accusativo construi non posse apud hunc scriptorem, quamvis non negem, apud scriptores posterioris aetatis cum accusativo posse coniungi (v. Mollenhaueri de verb. cum praep. comp. Pol. p. 40 ann. 3 et Krebsii 'die Rection der (a)sus etc.' II p. 13, 2a); itaque reiecta Casauboni coniectura οἱ mutantis in ὃ non cum διαπροστατεύσαντος sed cum ἐπεκύρωσαν coniungendus esse videtur accusativus ille τὸ διαβούλιον. Iam etsi apud Polybium non raro solent verba mira ratione collocari (III, 6, '10 οὐδεὶς ἐτόλμα μένειν κατὰ πρόσωπον τῶν βαρβάρων V, 46, 2 ποιησάμε-

1) Verba repetita Polybio non sunt offensionis: I, 76, 2 ἐπεὶ δ' εἰς συνάπταν ἦκον ἄλλήλοις . . . συνῆπτον τοῖς πολεμίοις; III, 83, 1 ὄντος δὲ κατὰ τὴν δίοδον ἀύλωνος ἐπιπέδον . . . κατὰ δὲ τὴν ἀπ' οὐρᾶς λίμνην τελείως στεγνὴν ἀπολείπονσαν πάροδον ὡς εἰς τὸν ἀύλωνα παρὰ τὴν παρώρειαν, διελθὼν τὸν ἀύλωνα . . . ; VIII, 36 (2), 1 τοῖς δὲ τὴν ἐνδεχομένην πρόνοιαν ποιούμενοις οὐκ ἐγκλιτέον· τὸ μὲν γὰρ μηδενὶ πιστεύειν εἰς τέλος ἄπρακτον, τὸ δὲ λαβόντα τὰς ἐνδεχομένης πίστεως πράττειν τὸ κατὰ λόγον ἀνεπιτίμητον. εἰσὶ δ' ἐνδεχόμεναι πίστεως . . . ; VII, 10, 3 καὶ γὰρ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ κατὰ τὴν τοῦ λοιποῦ βίου προστασίαν, ἔτι δὲ κατὰ τὸ πλήθος τῶν στεφάνων, οὐδενὸς ἐλείπετο τῶν κατ' αὐτόν. Ceterum conferas II, 27, 6 (τόπους . . . τόπων), 37, 6 (καιρῶν . . . καιροῖς); III, 1, 7 (κατὰ μέρος . . . κατὰ μέρος), 33, 17 (καυχόμεθα . . . ἀνχορήσαιτο), 47, 7 s. (παρεισάγοντες . . . παρεισάγονται), 52, 1 s. (αὐθις . . . αὐθις); IV, 20, 11 (ἀρνηθῆναι . . . ἀρνηθῆναι); VI, 39, 6 (σώσαντας . . . σώσαντα); XXVII, 13 (15), 2 (τὴν Ἥπειρον . . . τῆς Ἥπειρον . . . τῆς Ἥπειρον) cet.

2) V. Krebsii 'die Präp. etc.' p. 97 et VI, 38, 4 τοῦ . . . κινδύνου . . . ἴσον ἐπιμεμαμένον πᾶσιν et Hultschii ann. crit. p. 313 v. 7.

νος δὲ διὰ τοῦ προειρημένου τὴν πορείαν αὐλῶνος VI, 42, 4 ἐξ ὧν ἄστατον ὑπάρχειν συμβαίνει καὶ τὸν κατ' ἰδίαν καὶ τὸν κατὰ μέρος ἐκάστω τόπον τῆς στρατοπεδείας VII, 16, 2 ἡξίον δὲ τὸν βασιλέα ... αὐτῷ ... τὸν ἡγεμόνα τῶν ὑπασπιστῶν παρακαλεύσαντα συστήσαι συνεπιδοῦναι σφᾶς καὶ κοινωνήσαι¹), tamen, quod memoria teneo, verborum ordinem saepe turbatum esse in libris (v. praef. I, 4 s. V, 80, 3 (v. p. LIII)) maluerim τὸ διαβούλιον ponere ante διαπροστατεύσαντος quam relinquere verborum seriem intactam¹). -- Eandem medicinam putavi adhibendam esse aliis locis, quibus verborum ordinem in codicibus esse turbatum prodit hiatus. Ita IV, 64, 10 ὁ δὲ βασιλεὺς κυριεύσας τοῦ τόπου εἰς ἔδαφος καθεῖλε hiatum verborum collocatione mutata esse tollendum ideo arbitratus sum non pugnare cum specie verisimilitudinis, quod scribae oculi a verbis τοῦ τόπου facillime potuerunt aberrare, si in codice archetypo versus sic erant exarati:

οντες ἐξέλιπον τὸν τόπον·
ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ τόπου
κυριεύσας εἰς ἔδαφος καθ-
εῖλε.

Cum autem librarius omisisset τοῦ τόπου videtur errore intellecto post κυριεύσας inseruisse sed notas non addidisse, quibus solebat aliis locis vocabulorum ordinem errore turbatum corrigere (v. praef. I, 4 s.)²). Similiter VI, 16, 5 προσέχει τὸν νοῦν τῷ δῆμῳ ἢ σύγκλητος propter hiatum τῷ δῆμῳ censui esse ponendum ante τὸν νοῦν et V, 18, 5 pro ταῖς διανοαῖς ἦσαν μετέωροι ἐκ τῶν προσπιπτόντων non dubitavi revocare ἦσαν μετέωροι ταῖς διανοαῖς ἐκ τῶν προσπιπτόντων.

IV, 22, 2 ὕστερήσας δὲ τοῦ καιροῦ ἀπέστειλε βιβλία-

1) Recte igitur Madvigius (adv. crit. I p. 482) IV, 57, 10 scripsisse videtur: οἱ δὲ παρεισπεσόντες λαμπρῶς, ἀπερινοήτως ἐχρήσαντο τοῖς πράγμασιν pro codicum οἱ δὲ παρ. ἀπερινοήτως, λαμπρῶς ἐχρ. τ. παρ.

2) De verbo repetito τόπος v. p. LXVII ann. 1.

φόρους] Ut hiatus prorsus intolerabilis tollatur, qui est inter καιροῦ et ἀπέστειλε, pro ἀπέστειλε restituo διαπίστευτε (coll. V, 17, 9 τοὺς γραμματοφόρους διαπίστευτε).

IV, 31, 2 περὶ δὲ τῆς ἀποφάσεως ταύτης κατίσχυσαν .. Αἰτωλῶν οἱ ἐφορεύοντες] Alienum esse ab hoc loco Aetolorum nomen coniunctum cum οἱ ἐφορεύοντες multis causis allatis perspecte docuit Palmerius; neque tamen hoc uno vitio hunc locum laborare hiatus qui est inter οἱ et ἐφορεύοντες (v. Hultsch. Philol. XIV, 294) luculenter demonstrat. Quibus de causis neque cum Gronovio puto eiiciendum esse Αἰτωλῶν, glossema sane mirum, neque cum Hultschio secludenda et Αἰτωλῶν et οἱ, sed ut loco valde corrupto medear, lacunam, quo vitio saepe depravatam esse Polybii contextum, quod archetypi versus tenerent spatia tam parva, ut scriba facillime aberraret, Hultschius rectissime docuit, patere post Αἰτωλῶν οἱ verisimile esse videtur, quam explendam esse censui correcto οἱ in δὲ his Αἰτωλῶν δε(διώτες τὴν τὸλμαν) ἐφορεύοντες . . . (coll. V, 105, 8). Idem vero vir ille doctus cum in quaestionibus Polybianis (II, p. 6 ss.) egregie exponat, saepissime unum versum archetypi excidisse, lacunam unius versus i. e. litterarum fere vicinarum explendam esse puto compluribus locis. Ita IV, 59, 2s. προσέκειτο τοῖς πολέμοις ἀπαλλαττομένοις. ἐνεργότερον δ' ἐμπέσων εἰς ἐνέδραν ἐσφάλη lacunam, quam indicavit Schweighauserus, explevi additis (coll. I, 27, 9. V, 85, 11) post ἐνεργότερον δ': ἐπικείμενος τοῖς¹⁾ φεύγουσιν. Similiter res se habet IV, 65, 4 ταύτης δὲ τὸ μὲν τεῖχος κατέσκαψε πᾶν εἰς ἔδαφος, τὰς δ' οἰκήσεις διαλύων τὰ ξύλα καὶ τὸν κέραμον εἰς σχεδίας κατήρροξε τῷ ποταμῷ μετὰ πολλῆς φιλοτιμίας εἰς τοὺς Οἰνιάδας. Philippus enim rex, cum Paeanium urbem vi cepisset, murum solo aequavit, sed, ut materia sibi praesto esset ad obsidendas alias huius regionis urbes, ex destructis urbis expugnatae aedificiis et ligna et

1) τοῖς exaratum fuisse videtur compendio sollemni.

lateres videtur reposuisse ex iisque rates fecisse (τὰ ξύλα καὶ τὸν κέραμον εἰς σχεδίας καθήρμοξε v. Krebsii 'Die Präp.' p. 109, 2). Ita Polybii verba ταύτης δὲ . . . εἰς σχεδίας καθήρμοξε esse intellegenda non opus est pluribus exponere; sed desiderari vocabulum aliquod ad quod referretur illud τῷ ποταμῷ et quo significaretur, quid eis ratibus Philippus fecisset, quod iam Schweighaeuserus rectissime enarravit, non dubitavi post καθήρμοξε addere unum verbum: καὶ συνεχῶς κατήγεν αὐτάς. Eadem ratione V, 6, 4 τῶν δ' Αἰτωλῶν τοὺς μὲν ἡμίσεις ἔχων Δωρίμαχος, καθάπερ εἶπον, τοὺς δ' ἡμίσεις ἀπολελοιπεί post ἔχων lacunam hiare Schweighaeuserus docuit; equidem praetuli post Δωρίμαχος addere unum verbum (coll. V, 5, 1. 17, 5): ἐπεποίητο τὴν ἔξοδον. Denique V, 12, 7 καὶ δείγμα τῆς προαιρέσεως ἑκατέρων ἐν οἷς παραπλησίως ὁμολογούμενον ἔχομεν idem Schweighaeuserus post ἐν οἷς excidisse quaedam recte mihi videtur suspicatus esse; addidi hoc quoque loco unum verbum: συνεβουλεύσαντο Φιλίππῳ.

IV, 45, 3 ἐάν τε γὰρ ἐνὸς περιγέγωνται, τρεῖς ἐπιβαίνουσιν] Seclisit Bekkerus τε, equidem scripsi coll. XVIII, 13 (30), 10 τοῦ.

V, 3, 4 ὁρῶν δὲ τό τε πολισμάτιον τοὺς Πρόννοους δυσπολιόρκητον ὄν]. Eieci cum Bothio (Polyb. p. 32) τοὺς Πρόννοους 'est enim τὸ πολισμάτιον idem ac τοῦτο τὸ πολισμάτιον, hoc oppidum, modo memoratum'.

[V, 28, 4 quod est ἀχορηγίαν redargui eo quod est XXVIII, 8, 6: ἐσκήπτετο δὲ τοῦ μὴ παραχρημα συγκатаλίθεσθαι τοῖς ἀξιουμένοις τὴν ἀχορηγησίαν . . . dixi ad Stephanum.]

V, 35, 12 διὰ ταύτην μὲν οὖν τὴν ἐπιβολήν, ὥστ' ἐκπέπειν αὐτὸν μετὰ χορηγίας, ἀπεδοκίμασαν] In codice Parisino 1649 (v. praef. I p. 7) vir ille doctus, cuius manu ille liber est exaratus, pro ταύτην non inepte correxit ταῦτα a me in contextum receptum.

V, 70, 7 χρησάμενος δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐνέδρα καὶ στρατηγήματι κατέσχε τὴν πόλιν] Quae verba

suspecta κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον a Bekkero seclusa puto posse teneri, dummodo κατὰ intellegas ita, ut respondeat Romanorum 'secundum' (v. Krebsium l. c. p. 140 s.).

[Non dubium V, 71, 2: Προσλαβὼν δὲ καὶ τὴν παρὰ τούτων ἐλπίδα καὶ χορηγίαν προῆγε, καὶ κατασχὼν εἰς τὴν Γαλᾶτιν γίνεται Ἀβίλων καὶ τῶν εἰς αὐτὸ παραβεβηροθηκότων gravem latere depravationem non solum in Γαλᾶτιν, quod nihili, pro Γαλαδίτιν posito . . . sed etiam in ceteris, quum nihili sit et κατέχειν sic dictum et γίνεται (et hiatus γίνεται Ἀβίλων) ipsumque Vaticanum αὐτὸ pro αὐτὰ nonnulla hic excidisse prodatur.]

V, 106, 2 ἔμ' Ἀχαιοῖς¹⁾ δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ πόλεις αἱ κατὰ Πελοπόννησον] Hiatum, qui est inter καὶ et αἱ, apud Polybium uno hoc loco repertum, ferri prorsus non posse, uberius mihi erit explicandum in Fleckeiseni annalibus de hiatu particulae καὶ omnia accurate exposituro; nunc satis erit vitium indicare et tollere eiecta particula καὶ²⁾.

VI, 2 (1), 8 Ὅτι τὸ ψυγαγωγὸν ἔμα καὶ τὴν ὠφέλειαν ἐπιφέρει τοῖς φιλομα.ε[...τουτεστιν³⁾ ἡ τῶν αἰτιῶν θεωρία καὶ τοῦ βελτιονος ἐν ἐκάστοις αἵρεσις] Pro φιλομαθεσί ab Heysio revocato putavi esse restituendum φιλομαθοῦσι vocabulum dictionis Polybianae tam proprium, ut etiam Zosimus⁴⁾, Polybii imitator, non dubitaret eadem de re eodem uti vocabulo (V, 34, 7); sed ut solet epitomator (v. Kaelkeri de eloc. Pol. p. 225 s.) in mediis sentiis ex libidine Polybii verba mutare, ita illud quoque τοῦτ'⁵⁾ post φιλομαθεσί vulgo positum non scri-

1) Hoc de loco in antecedentibus membris depravato v. p. LII.

2) Haud raro καὶ in contextum falso irrepsit (v. VII, 9, 2. VIII, 18 (20), 8; 28 (30), 11 al.).

3) Punctis notavit Heysius eas litteras, quae in Vaticano libro (M) ita erant obscuratae, ut legi non possent.

4) V. p. XXX.

5) Itaque τοῦτ' in contextu, sicut omnia, quae Polybii ipsius non esse aut hiatus aut dicendi genus alienum a Polybio prodit sed epitomatoris vel alius cuiusdam scriptoris

ptoris esse mihi persuasum est sed illatum pro verbis quibusdam ad antecedentia (v. III, 59, 4 *περὶ τῶν προειρημένων*) elegantibus.

VI, 5, 7 τότε δήπου, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων, καὶ ἐπὶ τούτων συναθροισμένων — ὅπερ εἰκός, κατὰ τοῦτο εἰς τὸ δμόφυλον συναγελάζεσθαι διὰ τὴν τῆς φύσεως ἀσθένειαν — ἀνάγκη τὸν τῇ σωματικῇ ῥώμῃ καὶ τῇ ψυχικῇ τόλμῃ διαφέροντα, τοῦτον ἡγεῖσθαι καὶ κρατεῖν...] Cum Campio ('Pol. Gesch. übers. v. Campe' p. 656 ann. 1) legendum esse censui pro κατὰ τοῦτο κτλ.: καὶ¹⁾ τούτους κτλ.

VI, 6, 10 ὅταν ἐν οἷς ὁ προσεστώς ... συνεπισχύῃ] Difficultatem maximam putavi ita esse tollendam, ut ἐν οἷς poneretur ante ὅταν coll. VI, 9, 7.

VI, 11^a, 7 (2, 10) πεπεισμένος οὐδενὸς ἔλαττον ἔξεν ἐν τῇ πολιτείᾳ διὰ τινος ἀφορμᾶς, ἔχων γυναικὰ χρησίμην] Seclusi διὰ illud molestum, quod irrepsit tribus antecedentibus litteris falso repetitis et imperite mutatis.

VI, 13, 5 ἢ ἐπιτιμῆσεως] Non cum Kaelkero (de eloc. Pol. p. 248) revocavi ἢ(περ) ἐπιτιμῆσεως, sed addidi post ἢ ut hiatus tollerem καὶ νῆ Δ' collatis eis locis, quos accurate, ut solet, Schweighauserus in lexico s. v. Νῆ p. 395 s. conguessit (v. p. XX ann. 2).

VI, 14, 5 πῶς γὰρ εἰκός ἐν ἴσῃ τιμῇ ὄντων τῶν ἀγαθῶν τοῖς κακοῖς;] Ut hiatus tolleretur, delevi ὄντων.

VI, 17, 5 καὶ γὰρ χρόνον δοῦναι καὶ συμπτώματος γενομένου κονφίσαι καὶ τὸ παράπαν ἀδυνάτου τινὸς συμβάντος ἀπολῦσαι τῆς ἐργωνίας] Addidi ante δοῦναι secutus Schweighauserum δύναιται.

VI, 23, 2 s. ἔστι δ' ἡ Ῥωμαϊκὴ πανοπλία πρῶτον μὲν θυρεός — οὐδ' τὸ μὲν πλάτος ἐστὶ τῆς κυρτῆς ἐπιφανείας πένθ' ἡμιποδίων, τὸ δὲ μήκος ποδῶν τεττάρων, ὁ δὲ μίξους ἔτι καὶ παλαιστιναῖος —] Urbinatis codicis verba ὁ δὲ μίξους ... παλαιστιναῖος non satis fluere, quamquam

verba Polybii non accurate afferentis auctoritati esse attribuenda, diversis typis curavi exprimendum.

1) Quam saepe inter se commutantur καὶ et κατὰ docent I. 48, 5; III, 83, 4. 114, 3; V, 88, 3; VIII, 29 (31), 3.

iam Schweighaeuserus exposuit, solebant tamen omnes editores, quos equidem scio, acquiescere in emendatione librorum recentium 'ὁ δὲ μέζων ἐστὶ καὶ παλαιστιαιὸς' 'aut, si sit maius, ad hanc longitudinis mensuram palmus accedit'. Sed ne enarrem, Graeca verba ea prorsus non posse significare, quae Schweighaeuserus eis obtrusit, Polybius cum ita facit verba de scuto Romanorum, ut dubitari non possit, quin unum fuerit genus scuti sollemnis, tum, qua est ille scriptor diligentia rerum describendarum, cum de velitum hastis crassitudinem et longitudinem diserte afferat, per se patet, in describendo scuto. quam armaturam Romanorum propriam accurate cognoscere uniuscuiusque de legentibus maxime intererat, non solum posse dici de latitudine ac longitudine, sed nonnulla esse addenda de crassitudine. Quae cum ita sint, quod scutum curvatum fuisse verisimile est ita, ut media eius pars maiore esset crassitudine, quam extrema, graviolem ratus adhibendam esse medicinam loco illi corrupto correxi: τὸ δ' ἐπ' ἵνυος (πάχος) ἔτι καὶ παλαιστιαιῶν.

VI, 32, 2 συμβαίνει τοῖς βουλευμένοις συνεφιστάνειν καὶ τοῦ χωρίου τὸ μέγεθος καὶ τὴν ὕλην περιμέτρον τῆς παρεμβολῆς] Lacunam, quam indicavit Ernestus, ita expleo, ut addam post συνεφιστάνειν vocabulum νοεῖν, quod et propter litteras antecedentes simillimas facillime potuit omitti et Polybii dicendi generi (v. Schweighaeuserum ad VI, 27, 6) est aptissimum.

VI, 33, 7 Cum Kaelkero (l. c. p. 264) verba distinxi sic: διδόσσι δὲ καὶ φυλακεῖα δύο — τὸ δὲ φυλακεῖον ἐστὶν ἐκ τεττάρων ἀνδρῶν — ὧν οἱ μὲν πλ.

VI, 35, 11 γραφὴν λαμβάνουσι πόσου καὶ πόσας ἐφοδεῦσαι δεῖ φυλακάς] Codicis Medicei (G) πόστην post Schweighaeuserum omnes, nisi fallor, editores receperunt; sed Urbinatis codicis πόσου¹⁾, dummodo silentio

1) Aristoph. Acharn. 83 πόσου δὲ τὸν προκτὸν χρόνον ἐκνήγαγεν;

addas χρόνου, ita ut πόσον idem fere sit atque πότε, retineri posse a Bothio (Polyb. p. 46 s.) bene videtur explicari.

VI, 39, 6 τοὺς ὑπερασπίσαντας καὶ σώσαντάς τινας τῶν πολιτῶν ἢ συμμάχων ὃ τε στρατηγὸς ἐπισημαίνεται δάροις, οἳ τε χιλλάρχοι τοὺς σωθέντας, ἐὰν μὲν ἐκόντες ποιήσιν, εἰ δὲ μή, κρίναντες συναναγκάζουσι τὸν σώσαντα στεφανοῦν.] Quamquam cum Reiskio et Bothio puto, hoc loco Polybium usum esse ellipsi illa nota, de qua brevissimis disputavit Kruegerus (Gr. gr. 54, 12, 12), tamen non librorum recentium ποιῶσιν pro Urbinatis ποιήσιν recipiendum esse videtur, sed ποιήσ(ω)σιν.

VI, 44, 3 ss. ἀεὶ γὰρ ποτε τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον παραπλήσιον εἶναι συμβαίνει τοῖς ἀδεσπότοις σκάφεσι. καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων, ὅταν μὲν ἢ διὰ πολέμιων φόβον ἢ διὰ περὶ στασιν χειμῶνος ὁρμὴ παραστῇ τοῖς ἐπιβάταις συμφορῶν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τῷ κυβερνήτῃ, γίνονται τὸ δέον ἐξ αὐτῶν διαφερόντως· ὅταν δὲ θαρρήσαντες ἄρξωνται καταφρονεῖν τῶν προεστώτων καὶ στασιάζειν πρὸς ἀλλήλους διὰ τὸ μηκέτι δοκεῖν πᾶσι ταῦτά, τότε δὴ τῶν μὲν ἔτι πλεῖν προαιρουμένων, τῶν δὲ κατεπειγόντων ὁρμᾶν τὸν κυβερνήτην, καὶ τῶν μὲν ἐκσειόντων τοὺς κάλους, τῶν δ' ἐπιλαμβανομένων καὶ στέλλεσθαι παρακελευομένων, αἰσχρὰ μὲν πρόσσοψις γίνεται τοῖς ἔξωθεν θεωμένοις διὰ τὴν ἐν ἀλλήλοις διαφορὰν καὶ στάσιν, ἐπισφαλὴς δ' ἡ διάθεσις τοῖς μετασχοῦσι καὶ κοινωνήσασιν τοῦ πλοῦ· διὸ καὶ πολλάκις διαφνέγοντες τὰ μέγιστα πελάγη καὶ τοὺς ἐπιφανεστάτους χειμῶνας ἐν τοῖς λιμέσι καὶ πρὸς τῇ γῇ ναυαγοῦσιν.] Videtur Atheniensium respublica esse similis navium praefectis carentium; nam, ut in navibus, quotiescunque aut metu hostium aut periculo tempestatis quodam studio incitantur ὡς ἐπιβάται, ut gubernatoris dicto sint audientes, sed amotis periculis negligere incipiunt rectoris (τοῦ προεστώτος) auctoritatem, ita Athenienses obtemperantes magistratibus in maximis discriminibus servati sunt, pro nihilo eos ducentes in periculis minimis magna acceperunt

detrimēta'. Quae Polybii sententia etsi videatur esse simplicissima, tamen non desunt nonnullae difficultates. Nam primum quidem de vi vocabuli *ἐπιβάται* quaedam potest oriri dubitatio; constat enim *ἐπιβάτην* significare aut militem classiarium aut socium itineris ('Passagier'). Quia autem Polybius comparat Atheniensium rempublicam cum nave, magistratum cum gubernatore, *ἐπιβάτας* cum turba vulgi, neutiquam potest cogitari de militibus classariis, quos, quamvis Thucydides (VII, 14, 1) plane doceat hoc genus hominum non satis fuisse propensum ad obtemperandum ducibus, tali disciplinae vinculo cum rectore fuisse coniunctos, ut non auderent, acriter instare gubernatori, ut navem aliquo eiiceret, nemo negabit. Itaque rectissime Casaubonus vertit 'vectoribus') voluntas incescit in unum consentiendi et gubernatori parendi', haud ita bene Campius 'wenn die Schiffsmannschaft.. sich entschliesst einträchtig zu sein und dem Steuermann zu gehorchen.' Quae cum ita sint, non fit sermo de nave quadam longa, sed de nave, qua utuntur aut sua aut conducta nonnulli, ut ex alio loco in alium traducantur, sicut Plato (Gorg. 67, 511Ds.) optime ac luculentissime enarrat, ab Aegina vel ex Aegypto vel ex Ponto a quodam gubernatore salvos reduci cuiusdam civis familiam et divitias Athenas. Cum autem omnes, qui navem conscenderunt, imminentibus periculis *συνίστασθαι πρὸς τὸ κοινόν*, disertè tradat Plutarchus (comp. Lyc. et Num. c. IV *εἰς ναὺν ἐπιβάτας ἕτερον ἐξ ἑτέρας ἦκοντα χρεῖας καὶ προαιρέσεως ἐν τοῖς κινδύνοις μόνον φόβῳ τοῦ ἰδίου συνίστασθαι πρὸς τὸ κοινόν, ἄλλως δὲ τὸ καθ' αὐτὸν σκοπεῖν ἕκαστον*), dubitari non potest, quin hi socii navigationis, ut in discrimine obsequuntur gubernatori et rebus quibusdam navalibus praeesse callent, ita sub-

---

1) Polybius ipse explicat notionem verbi additis his:
τοῖς μετασχοῦσι καὶ κοινωνήσαι τοῦ πλοῦ.

latis periculis suo Marte rudentes explicent, suo iudicio alias nautarum res sibi sumant agendas. Quae si recte docuero, intellegi prorsus non poterit, quid hoc loco sibi velit, incipere vectores parere gubernatori perterritos metu hostium: nam neque de pugna navali committenda neque de piratis aggressuris se hoc loco cogitasse, ipse Polybius enarrat dilucidis verbis his: *‘διὸ καὶ πολλάκις διαφυγόντες τὰ μέγιστα πελάγη καὶ τοὺς ἐπιφανεσιτάτους χειμῶνας, ἐν τοῖς λιμέσι καὶ πρὸς τῇ γῇ ναυαγοῦσιν.’* Sunt igitur sola maris pericula, quibus homines illi in nave una proficiscentes ad unum cogantur; itaque pro inepto *πολεμίων* puto esse scribendum *πελαγῶν*.

VII, 3, 2 *ὁ δ’ Ἰερώνυμος εἴτ’ ἐν μισεσιόντων τῶν πρεσβευτῶν εἴτ’ ἐν μισειόντων τῶν Καρχηδονίων ἔφη*]. Hieronymus cum foedus fecisset cum legatis Carthaginensium videtur voluisse aperte demonstrare Poenis et quanto ipse flagraret erga Carthaginenses studio et quanto arderet in Romanos odio. Itaque coram legatis Carthaginensium magnis affecit ille iuvenis Romanos contumeliis¹⁾. Quae si recte sunt exposita, videtur Polybius hac paragrapho addidisse non dimissos esse Carthaginenses, antequam Romani audirentur. Itaque repudiata Casauboni emendatione *ἄτ’ ἐν μίσει ὄντων τῶν πρεσβευτῶν* [*εἴτ’ ἐν μισειόντων τῶν Καρχηδονίων*] et per se non satis apta et propter hiatum prorsus intolerabili correxi *ἔτ’ ἐγγὺς ἐπόντων τῶν πρεσβευτῶν* [*εἴτ’ ἐν μισειόντων*] *τῶν Καρχηδονίων*.

VIII, 10 (12), 4 *λέγει γὰρ ἡ ἐπιγραφὴ*] Cum constet, Polybium hiatum post *ἡ* semper vitare, collatis III, 33, 18 *εὐρόντες ἐπὶ Λακινίῳ τὴν γραφὴν* et III, 56, 4 *τὴν ἐπιγραφὴν ἐπὶ Λακινίῳ* correximus *ἡ* [*ἐπε*] *γραφὴ*.

VIII, 10 (12), 10 *Φιλίππῳ καὶ μετ’ Ἀλεξάνδρῳ συμβῶσαντες*] Rectissime docet Bothius (l. c. p. 53), neque

1) Pro suo more haec lenit Liv. XXIV, 6, 4.

μετ' ἐκείνων Valesii neque μετ' αὐτὸν Reiskii opus esse, cum μετὰ significare possit μετέπειτα (v. Krebsium l. c. p. 61); addidisse autem videtur Polybius illud μετ' ad biatum expellendum.

VIII, 20 (22), 6 καὶ γὰρ εἶχε μάχαιραν ὑφ' αὐτῷ παρὰ σκευασμένους] Postquam mire dictum esse ὑφ' αὐτῷ Schweighaeuserus optime enarravit, Bothius (l. c. p. 54) ἐφ' αὐτοῦ, 'privatim, clam' coniecit, reiecta Reiskii emendatione ἐφ' αὐτὸν 'contra semet, in suam ipsius necem'; sed servato casu dativo αὐτῷ putavi scribendum esse ἐφ' αὐτῷ coll. VII, 9, 8 et Antiphont. V, 79 ἡ πᾶσα παρὰ σκευὴ γηγένηται ἐπ' (cod. Oxoniensis: ὑπ') ἐμοὶ καὶ κελίῳ (v. Rehdantzius l. c. p. 229). Itaque si modo vocabulo παρὰ σκευασμένους attribuas coll. VIII, 5 (7), 2 sensum activum, omnia sunt plana.

VIII, 26 (28), 6 ἀποσχόντων¹⁾ δὲ τῶν Νομάδων ὡς ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους, εἰδειπνοποιήσατο] Cum Hannibal octoginta Numidis equitibus imperasset, ut spatio triginta stadiorum relicto ante exercitum omnia periustrarent, praegressos retraherent, obvios occiderent, fieri prorsus non potuit, ut Numidae abessent ab exercitu circiter centum et viginti stadia. Sed cum Numidae abessent ab urbe centum et viginti stadiorum fere spatio, quod facillime a comitibus locorum peritis significari et cum Hannibale communicari potuit, ipse autem exercitus paullo longiore intervallo, tum demum Hannibal castra posuit. Quae cum ita sint, codicum scriptura recte se habere videtur neque opus esse coniecturis, si silentio suppleas: ἀπὸ τῆς πόλεως²⁾.

VIII, 26 (28), 10 παρὰ σκευακῶς συναγγειον (s. acc.)] Urbinatis συναγγειον cum Kaelkero (l. c. p. 233) correxī in ὕν ἄγγιον.

1) Urbinas pro ἀποσχόντων praebebat ἀπεσχόντων.

2) Livium (XXV, 9, 3) non accurate ad verbum vertisse Polybium, sed quadam dicendi libertate usum nonnulla omisisse, nonnulla addidisse, nonnulla mutasse per se patet.

Sed huic praefationi finem facere non possum, antequam gratias egi FRANCISCO POLANDIO viro doctissimo, quem cum fretus familiaritate ea, quae mihi est cum eo, adiissem, ut ea quae modo typis mandata essent perlegeret, tanta diligentia ac sedulitate precibus obsecutus est, ut typothetae errata, quae oculos meos defatigatos fugissent, non raro deprehenderet et expellenda curaret.

Scribebam Dresdae mense Aprili
a. MDCCCLXXXVIII.

[ARGUMENTUM LIBRI QUARTI.¹⁾

- Cap. I. Conexio cum superioribus. Argumentum huius libri Res Graecorum (Olymp. 140). Recapitulatio rerum Achaicarum ex libro II.
- Cap. II. Cur ab hac Olympiade historiam suam incipiat auctor. Primum ibi desinit Aratus; deinde res istae auctoris aetati proximae sunt. Nova ubique rerum facies circa id tempus. Bellum sociale Achaecorum et Philippi cum Aetolis et Lacedaemoniis.
- Cap. III. Caussae et origo belli. Aetoli pacis impatientes. Materiam belli quaerunt adversus Achaecos (Olymp. 139, 4) Dorimachus Trichoniensis. Phigaleae residet nomine Aetolorum. Piratis favet adversus Messenios.
- Cap. IV. Chironis villa. Sciron ephorus Messeniorum ex-
postulat cum Dorimacho. Babyrtas. Bellum meditatur Dorimachus.
- Cap. V. Ariston praetor Aetolorum infirmus. Res administrat Scopas. Hunc ad bellum adversus Messenios incitat Dorimachus. Bellum decernit Scopas. Apocleti Aetolorum.
- Cap. VI. Piratas emittunt Aetoli. Clam tentant Peloponnesum. Timoxenus praetor Achaecorum. Taurion Peloponneso praeffectus ab Antigono. Aratus praetor designatus Achaecorum (Olymp. 139, 4). Messeniam populantur Aetoli.
- Cap. VII. Messeniis auxilium decernunt Achaei. Achaecorum armis diffidit Timoxenus. Aratus ante tempus init praeturam.
- Cap. VIII. Arati ingenium et mores. Indoles animi dissidens ipsa secum Eius rei exempla.

---

1) Cf. Nissen 'Die Oekonomie d. Gesch. d. Polyb.' Mus. Rhen. 1871 p. 241 ss. et eiusdem 'Ueber Tempelorientierung' ib. 1885 p. 835 et Scipitii de Pol. ol. rat. Lips. 1887. Secundum Scipitium conspectus Ol. 140 est hic: Ol. 140, 1 m. Sext. 534/220 — Kal. Oct. 535/219, Ol. 140, 2 Kal. Oct. 535/219 — Kal. Oct. 535/218, Ol. 140, 3 Kal. Oct. 536/218 — Kal. Oct. 537/217, Ol. 140, 4 Kal. Oct. 537/217 — m. Quinct. (Sext.) 538/216.

- Cap. IX. Achaei in armis conveniunt. Aetolos Peloponneso excedere iubent. Parant abire Aetoli. Pheias insula Elis. Aetoli Eleorum amici.
- Cap. X. Aratus abeuntes observat. Arato diffidunt Aetoli. Iter avertunt adversus Achaeos.
- Cap. XI. Aratus male consulit rebus suis. Commodum tempus locumque omittit.
- Cap. XII. Pugna Achaeorum cum Aetolis ad Caphyas. Fugantur Achaei. Exitus pugnae.
- Cap. XIII. Per Isthmum redeunt Aetoli. Causa belli socialis.
- Cap. XIV. Accusatur Aratus in conventu Achaeorum. Excusatur se et liberaliter absolvitur.
- Cap. XV. (Olymp. 140, 1). Decreta Achaeorum adversus Aetolos. Aetolorum absurdum decretum.
- Cap. XVI. Sociorum responsa. Aetolorum insolentia. His Lacedaemonii clam favent. Ulyrii ultra Lissum navigant. Scerdilaidus Aetolis se iungit adversus Achaeos.
- Cap. XVII. Ariston praetor Aetolorum stolide dissimulat. Cynaetha oppidum Arcadiae. Cynaethenses exules reduces ab exilio predunt patriam.
- Cap. XVIII. Proditione polemarchorum Cynaetham capiunt Aetoli. Occisis ipsis proditoribus, direpta urbe, Luso et templum Dianae petunt.
- Cap. XIX. Clitoriam frustra tentant. Sacrum deae pecus abigunt, Cynaetham comburunt. Demetrius Pharius frustra insectatur redeuntes Aetolos. Aratus imbellis.
- Cap. XX. Arcadum virtus. Feritas Cynaethensium. Musicae studium Arcadibus necessarium. Philoxeni et Timothei nomi. Musicae imperitum esse nefas est Arcadi.
- Cap. XXI. Cur Musicae studium necessarium sit Arcadibus. Coeli vis in hominum ingenium. Cynaethenses neglectu musicae efferati. Hortatur Polybius ad huius studium.
- Cap. XXII. Philippus cum exercitu venit in Peloponnesum. Lacedaemone dissident Ephori. Adimantus favet Macedonibus. Per seditionem occiditur cum aliis.
- Cap. XXIII. Legatio Spartanorum ad Philippum. Parthenius mons. Altera legatio. Severiora in Spartanos suadent alii.
- Cap. XXIV. Clementius pronunciat rex, auctore, ut videtur, Arato. Sententia regis de Lacedaemoniis. Societas iungitur cum illis.
- Cap. XXV. Corinthi conveniunt socii cum Philippo. Querelae eorum de Aetolis. Decretum adversus Aetolos.
- Cap. XXVI. Initium belli socialis. Aetolos etiam nunc monet Philippus. Amicitia Achaeorum et Philippi.

- Cap. XXVII. Scopas praetor Aetolorum. Malitia huius populi. Similia Lacedaemoniorum facta. Stultitia cum malitia coniuncta.
- Cap. XXVIII. Synchronismus.
- Cap. XXIX. Philippi apparatus. Foedus cum Scerdilaido. Leges huius foederis.
- Cap. XXX. Variorum sociorum responsa et decreta. Acarnanum ingenuitas. Epirotarum inconstans ratio. Legati ad Ptolemaeum.
- Cap. XXXI. Messeniorum responsum. Turpis pax ignavia vel servitute quaesita.
- Cap. XXXII. Optimates Messeniorum male consulunt civitati. Messenii semper odio Lacedaemoniorum obnoxii. Monitum Polybii ad Messenios et Megalopolitas.
- Cap. XXXIII. Arcadia olim velut altera patria Messeniorum. Bellum Aristomenicum. Pugna ad Fossam. Arcadum fides in Messenios post pugnam Mantinensem. Utrosque ad concordiam hortatur Polybius.
- Cap. XXXIV. Lacedaemonii dubitant de societate. Arcesunt legatum ab Aetolis. Machatas legatus Aetolorum. Infecta re discedit.
- Cap. XXXV. Novi motus Spartae. Pompa Minervae Chalcioecae. Trucidantur Ephori Philippo faventes. Foedus iungitur cum Aetolis. Desiderium Cleomenis regis. Novi reges Spartae. Agesipolis. Lycurgus regiam dignitatem emit.
- Cap. XXXVI. Lacedaemonii Argivis et Achaeis bellum inferunt. Plura oppida capiunt. Elei etiam bellum inferunt Achaeis.
- Cap. XXXVII. Aratus Arati filius praetor Achaeorum. Scopas praetor Aetolorum. Synchronismus.
- Cap. XXXVIII. Bellum Rhodiorum cum Byzantiis. Situs Byzantii. Byzantii veluti communes Graecorum benefactores. Ratio situs tam opportuni.
- Cap. XXXIX. Ponti Euxini descriptio. Duo Bospori. Cur Pontus iugiter effluat. Fluvii semper infundunt aquam, et aggesta humo fundum aquae attollunt.
- Cap. XL. Rerum naturalium expositio historico non negligenda. Pontus Euxinus aliquando opplebitur. Palus Maeotis iam nunc oppleta, et eius aqua dulcis. Idem fiet Ponto.
- Cap. XLI. Eius rei ratio et indicium. Stethe sive Dorsa in Ponto ante ostia Istri.
- Cap. XLII. Ponti aqua dulcior quam reliqui maris. Narrationes mirae ratione diiudicandae.
- Cap. XLIII. Descriptio Bospori Thracii. Fluxus aquae in freto varie repercussus. Languidior versus Calchedonem.

- Cap. XLIV. Quanto commodior situs Byzantii, tanto incommodior situs Calchedonis.
- Cap. XLV. A Thracibus continuis bellis premuntur Byzantii. Tantaleum supplicium patiuntur. Comontorius rex Gallorum.
- Cap. XLVI. Galli devictis Thracibus premunt Byzantios. Tule regia, Cavarus rex Gallorum. Byzantii vectigal exigunt a navigantibus in Pontum.
- Cap. XLVII. Rhodii frustra legatos mittunt Byzantium. Byzantiis bellum decernunt. Prusias Rhodiorum socius.
- Cap. XLVIII. Socii Byzantium: Attalus, Achaeus, et rex Asiae cis Taurum. Achaeus, Seleuci comes in expeditione adversus Attalum et caedis eius vindex, spreto Antiocho diadema sumit.
- Cap. XLIX. Caussae irarum Prusiae in Byzantios et amicitiae cum Rhodiis. Initium belli Rhodiorum cum Byzantiis.
- Cap. L. Prusias Byzantiis Hieron adimit. Rhodiorum classis. Tiboetas patruus Prusiae.
- Cap. LI. Andromachum patrem Achaei captivum Alexandriae a Ptolemaeo deprecantur Rhodii. Tiboetas in reditu moritur.
- Cap. LII. Cavarus rex Gallorum pacem conciliat. Hasta simul et caduceus. Pax Byzantium cum Rhodiis et cum Prusia.
- Cap. LIII. Res Cretenses. Rhodii Cnosiorum socii. Cnosii et Gortynii dominantur Cretae excepta Lytto. Polyrhenii et alii deficiunt a Cnosiis. Seditio Gortynis.
- Cap. LIV. Lyttus a Cnosiis diruitur. Lampaei excipiunt Lyttios.
- Cap. LV. Cnosiorum socii Aetoli. Polyrhenii et Lampaei societatem ineunt cum Philippo et Achaeis. Gortynii exules.
- Cap. LVI. Bellum Mithridatis cum Sinopensibus. His varia subsidia mittunt Rhodii. Situs Sinopes. Peninsulam muniunt Sinopenses.
- Cap. LVII. Bellum sociale. Philippus Aetoliam petit. Aetoli insidiantur Aegirae. Situs Aegirae. Proditione capiunt Aetoli.
- Cap. LVIII. Praedae inhiantes Aetoli repelluntur ab Aegiratis, et pereunt plerique.
- Cap. LIX. Euripides Aetolus fines Achaeorum populatur. Tichos castellum.
- Cap. LX. Aratus segnis ad opem ferendam sociis. Dymaei, Pharaenses et Tritaenses privatim sibi consulunt. Malo exemplo commune Achaeorum deserunt.

- Cap. LXI. Philippus cum exercitu in Epirum venit, Epirotis rogantibus. Ambracum obsidet.
- Cap. LXII. Scopas invadit Macedoniam. Dium devastat. Pleni arrogantiae Aetoli.
- Cap. LXIII. Philippus Ambracum capit. Sinus Ambracicus. Aetoliam invadit Philippus. Phoetias capit. Castrum ponit ad Acheloum prope Stratum.
- Cap. LXIV. Legati Achaeorum ad Philippum in Acarnaniam. Hic devastat Metropolin, Conopen, Ithoriam.
- Cap. LXV. Paeanium et Oeniadas capit et Elaeum Calydoniae. Oeniadas munit.
- Cap. LXVI. In Macedoniam redit. Ad eum venit Demetrius Pharius. Synchronismus.
- Cap. LXVII. (Olymp. 140, 2). Dorimachus praetor Aetolorum Epirum populatur. Philippus Corinthum venit. Achaeos armatos convocat.
- Cap. LXVIII. Euripidas Sicyoniam populaturus in Philippum incidit Caphyas tendentem.
- Cap. LXIX. Turpiter suos deserit Euripidas Chalcaspides Megalopolitani. Philippi victoria.
- Cap. LXX. Caphyas pervenit. Ad Psophidem munitissimum oppidum castra ponit. Erymanthus fluvius.
- Cap. LXXI. Psophidi inhiat. Subito eam invadit et vi capit.
- Cap. LXXII. Arcem deditione occupat. Urbem Achaeis reddit.
- Cap. LXXIII. Lasio et Stratus Achaeis restitutae. Olympia. Elidem populatur Philippus. Opulentia agri Elei. Vita sacrosancta Eleorum.
- Cap. LXXIV. Hi vetus privilegium neglexerunt. Pax summum bonum. Eleos admonet auctor.
- Cap. LXXV. Thalamas castellum capit Philippus. Immensa praeda potitur.
- Cap. LXXVI. Apelles unus ex eius tutoribus. Achaeos in servitutem redigere conatur. Vetat Philippus monente Arato.
- Cap. LXXVII. Egregia Philippi iuvenis indoles. Triphyliam petit. Aetoli Eleis auxilia mittunt, duce Phillida. Triphyliae situs et oppida. Aliphera.
- Cap. LXXVIII. Magnifica statua Minervae in Aliphera. Hanc urbem oppugnat Philippus et capit.
- Cap. LXXIX. Aetolorum mala fides in socios. Typaneae, Hypana et Phialia traduntur Philippo.
- Cap. LXXX. Huic Lepreatae urbem tradunt invito Eleorum et Aetolorum praesidio. Samico et omni Triphylia potitur Philippus. Megalopolin venit.

- Cap. LXXXI. Chilo Spartae tyrannidem affectat. Ephoros trucidat. Aegre evadit Lycurgus. Nil proficit Chilo. Varia Lacedaemoniorum fortuna.
- Cap. LXXXII. Philippus Argis hiemat. Apelles Arato obtreccat et insidiatur. Eperatus Apellis opera praetor Achaeorum creatur.
- Cap. LXXXIII. Philippus Tichos castellum Dymaeis recuperat. Elidem depopulatur.
- Cap. LXXXIV. Amphidamus Eleus sine pretio dimissus a Philippo. Calumniae Apellis in Aratum.
- Cap. LXXXV. Apelli respondet Aratus.
- Cap. LXXXVI. Innocentia Arati et malitia Apellis.
- Cap. LXXXVII. Aliis pariter insidiatur iste. Novus calumniandi modus. Prudens Antigoni testamentum. Omnia ad se rapere studet Apelles. Philippus Argos in hiberna redit.
-

ARGUMENTUM LIBRI QUINTI.

- Cap. I. Eperatus praeturam init apud Achaeos. Philippus ad Aratum rursus se applicat. Decretum concilii Achaeorum.
- Cap. II. Mari bellum gerere statuit Philippus. Promitudo militum Macedonum. Apelles coniurat cum Leontio et Megalea. Corintho cum classe profiscitur Philippus.
- Cap. III. Elei Cyllenen muniunt. Cephalleniam petit Philippus. Pronni, Palus oppida. Cephalleniae situs.
- Cap. IV. Philippus ad Paluntem. Suspensum murum deiicit. Per Leontii perfidiam urbe non potitur.
- Cap. V. Acarnanes Philippum invitant ad invadendam Aetoliam. Messenii opem eius implorant adversus Lycurgum. Arati consilium sequitur. Limnaeam appellit.
- Cap. VI. Acarnanes se ei iungunt. Thermum Aetoliae petit.
- Cap. VII. Consilium regis frustra impedire conatur Leontius. Acheloum superat Philippus. Metapam occupat oppidum ad Trichonium lacum.
- Cap. VIII. Thermum pervenit. Huius urbis insignis opulentia. Omnia diripiunt vel incendunt Macedones.
- Cap. IX. Templum evertunt. Sami poetae epigramma. Vindictae nimis indulget Philippus. Moderatior olim Antigonus in Spartanos.
- Cap. X. Et Philippus Amyntae filius in Athenienses, Alexander in Thebanos et in Persas. Procedente aetate peior fit Philippus.

- Cap. XI. Thermi irae nimis indulget. Ius belli. Iusta moderatio victoris. Discrimen tyranni et regis.
- Cap. XII. Iustitia vincere hostem praeclarissima victoria. Demetrius Pharius malus Philippi consultor.
- Cap. XIII. Thermo regreditur Philippus. Aetoli extremum agmen carpentes repelluntur. Pamphium, Metapam devastat. Acrae, Conope. Ad Stratum castra ponit.
- Cap. XIV. Limnaeam ad naves ex Aetolia redit. Convivio excipit duces suos. Tristes intersunt Megaleas et Leontius.
- Cap. XV. Leontius cum suis Aratum invadunt. Megaleas et Crino in carcerem ducuntur.
- Cap. XVI. Aratum tutatur rex. Leucadem redit. Iudicio condemnantur inimici Arati.
- Cap. XVII. Lycurgi conatus adversus Messenios et Tegeatas, Eleorum adversus Dymaeos. Dorimachi irrita expeditio in Macedoniam. Corinthum redit Philippus.
- Cap. XVIII. Spartam properat. Mira celeritate omnia gerit.
- Cap. XIX. Ad Amyclas prope Lacedaemonem castra ponit. Laconicam usque ad Taenarum populatur.
- Cap. XX. Messenii serius Tegeam conveniunt. Ad Glympes castra ponunt. Castris exuuntur a Lycurgo. Hic ad Spartam Philippum expectat.
- Cap. XXI. Menelaum occupat prope Lacedaemonem. Locorum situs in historia accurate designandus.
- Cap. XXII. Spartae situs. Lycurgus et Lacedaemonii expectant Philippum. Hic Lycurgum de Menelaio deturbare parat.
- Cap. XXIII. Depellitur Lycurgus a Menelaio. Erumpentes Spartanos in urbem compellit.
- Cap. XXIV. Eius castra prope Spartam. Ex Laconica Corinthum redit.
- Cap. XXV. Leontius seditionem excitat militum.
- Cap. XXVI. Apellem Chalcide arcessit. Is magna cum pompa Corinthum intrat. Ad regem non admittitur. Aulici calculi computatorum sunt similes. Megaleas aufugit. In Phocidem frustra abit Philippus.
- Cap. XXVII. Sicyone ad Aratum devertit. Leontius in vincula ductus. Occiditur a Philippo.
- Cap. XXVIII. Induciae Philippi cum Aetolis. Hos incitat Megaleas, qui mox manus sibi infert. Apelles in vinculis moritur.
- Cap. XXIX. Non convenit pax cum Aetolis. Ptolemaeus capitis poena afficitur. Synchronismus. Lycurgus ad Aetolos profugit.
- Cap. XXX. (Ol. 140, 3). Philippus hibernat in Macedonia. Pyrrhias Aetolus Achaiam populatur. Iners praetor Achaeo-

- rum Eperatus. Aratus senior praetor Achaeorum. Res Asiae.
- Cap. XXXI. (Ol. 139, 4. 140, 1). Bellum Antiochi et Ptolemaei de Coelesyria. Instituti ratio in narrandis rebus Asiae. Historiam universalem scribit Polybius.
- Cap. XXXII. Principium plus quam dimidium totius.
- Cap. XXXIII. Ante Polybium solus Ephorus historiam universalem scripsit. Annales temporum in parietibus descripti.
- Cap. XXXIV. Ptolemaeus Philopator rex Aegypti. Res externas sedulo curaverant reges Aegypti. Omnia negligit Ptolemaeus Philopator.
- Cap. XXXV. Cleomenes Alexandriae. Eum negligit Ptolemaeus. Sosibius princeps minister regis. Suspectum habet Cleomenem.
- Cap. XXXVI. Cleomenes suspectus Alexandriae.
- Cap. XXXVII. Nicagoras Messenius hospes Archidami regis Spartanorum. Archidamum perfide occiderat Cleomenes. Nicagoras venit Alexandriam.
- Cap. XXXVIII. Per eum Cleomeni insidiatur Sosibius. In custodiam datur Cleomenes.
- Cap. XXXIX. E custodia elabitur. Manus sibi infert.
- Cap. XL. Res Syriae. Theodotus Syriae praefectus a Ptolemaeo desciscit ad Antiochum (Ol. 140, 1). Antiochus magnus Seleuci Callinici filius succedit fratri Seleuco in regno Syriae (Ol. 139, 2) Eius praefecti Achaeus, Molon et Alexander.
- Cap. XLI. Molo Mediae praefectus deficit ab Antiocho (Ol. 139, 3). Hermeas princeps minister Antiochi invidus et crudelis. Epigenes dux copiarum suadet Antiocho ut ipse contra Molonem proficiscatur.
- Cap. XLII. Epigenem calumniatur Hermeas. Xeno et Theodotus Hemioliis mittuntur adversus Molonem. Antiochum stimulat Hermeas ad bellum adversus Ptolemaeum.
- Cap. XLIII. Antiochi nuptiae cum Laodice. Mithridates rex Ponti. Molo terret duces Antiochi. Potitur Apolloniatis.
- Cap. XLIV. Mediae descriptio. Eius fines.
- Cap. XLV. Molonis potentia formidabilis. Castra ad Ctesiphontem. Xenoetas mittitur adversus Molonem. Antiochus Coelesyriam invadit. Marsyas campus. Calamus odoratus.
- Cap. XLVI. Gerrha et Brochos castella defendit Theodotus. Recedit Antiochus. Xenoetae expeditio adversus Molonem. Tigrim traicit.
- Cap. XLVII. Transitum impedire frustra tentat Molo. E castris profugit. Eius castra occupat Xenoetas.
- Cap. XLVIII. Subito rediens Molo Xenoetam opprimit, eiusque exercitum misera clade afficit. Seleuciam ad Tigrim

capit, mox et Susa excepta arce. Parapotamiam et Mesopotamiam occupat.

Cap. XLIX. Deliberat Antiochus de bello adversus Molonem. Hermeae convicia in Epigenem. Decernitur expeditio regis adversus Molonem.

Cap. L. Dolo Hermeae amandatur Epigenes. Cyrrestarum seditio. Novo dolo Hermeae occiditur Epigenes.

Cap. LI. (Ol. 139, 4). Antiochiae Mygdoniae hiemat Antiochus. Libam venit. Hermeas iuxta Tigrim censet pergendum. Tigrim traicere suadet Zeuxis.

Cap. LII. Traiecto Tigri Apolloniam venit Antiochus. Molo pariter Apolloniaticidem repetit. Occurrunt sibi uterque exercitus. Strategema Molonis irritum.

Cap. LIII. Pugna Antiochi cum Molone.

Cap. LIV. Victoria Antiochi. Molo eiusque fratres sibi manus inferunt. Cadaver Molonis cruci affigitur. Hermeas saevit in Seleucienses et Adiganes.

Cap. LV. Antiochi expeditio adversus Artabazanem. Ei nascitur filius. Regnum Artabazanis. Pax cum eo facta.

Cap. LVI. Apollophanes medicus monet Antiochum de tollendo Hermea. Consentit rex. Occiditur Hermeas. Domum redit Antiochus.

Cap. LVII. (Ol. 140, 1). Achaeus expeditionem in Syriam molitur. Regium titulum assumit. Ob seditionem exercitus omittit expeditionem.

Cap. LVIII. Bellum Antiochi cum Ptolemaeo de Coelesyria. Seleucia princeps urbs Syriae in manibus adhuc erat Aegyptiorum.

Cap. LIX. Seleuciam terra marique obsidet Antiochus. Situs Seleucia. Orontes fluvius.

Cap. LX. Antiochus oppugnat Seleuciam. Urbem in dedicationem accipit.

Cap. LXI. Theodotus Antiochum in Coelesyriam invitat; hanc petit Antiochus.

Cap. LXII. Tyrum et Ptolemaidem a Theodoto accipit. Aliis oppidis potitur.

Cap. LXIII. Ministri Ptolemaei legationibus distinent Antiochum. Interim bellum parant. Magna cura in Aegypto instauratur militia.

Cap. LXIV. Instauratio militiae.

Cap. LXV. Copiae et duces Ptolemaei.

Cap. LXVI. (Ol. 140, 2). Dura oppidum frustra oppugnat Antiochus. Inducias init cum Ptolemaeo. Sperat se retinere posse Coelesyriam.

Cap. LXVII. Irritae legationes inter Antiochum et Ptolemaeum.

- Cap. LXVIII. Terra marique inchoatur bellum. Nicolaus dux copiarum Ptolemaei. Perigenes nauarchus. Angustias ad Platanum et Porphyreonem occupat Nicolaus. Antiochus Aradios in societatem accipit. Phoenicen intrat iuxta Theuprosopon. Nicarchus et Theodotus eius duces. Diognetus nauarchus.
- Cap. LXIX. Nicolaum statione depellit Antiochus.
- Cap. LXX. Ei Philoteria et Scythopolis traduntur. Atabyrium capitur. Ad eum transeunt Keraeas et Hippolochus.
- Cap. LXXI. Arabes ei se iungunt. Abila in Galaditide et Gadara capit Rhabbatamana expugnat. Ptolemaidem hibernatum concedit.
- Cap. LXXII. Res Asiae Minoris. Pednelissus oppidum Pisidiae obsidetur a Selgensibus. Obsessis auxilia mittit Achaeus. Aditus omnes occupant Selgenses. His deceptis penetrat Garsyeris dux Achai.
- Cap. LXXIII. Garsyeridi se iungunt Etennenses et Aspendii. Ad Pednelissum parum proficit ille. Obsidetur a Selgensibus, qui mox in fugam vertuntur. Pednelissus obsidione liberatur.
- Cap. LXXIV. Garsyeris Selgas obsidet. Logbasis legatus Selgensium Achaeo patriam prodit.
- Cap. LXXV. Facillime decipiuntur homines. Ei errori medetur studium historiae. Achaeus ipse Selgam venit. Logbasis dolum molitur adversus patriam.
- Cap. LXXVI. Proditur dolus. Logbasis occiditur. Pacem cum Achaeo faciunt Selgenses. Hic populus Lacedaemoniorum cognatus.
- Cap. LXXVII. Attalus Achaeo Aeolidem eripit et Mysiam.
- Cap. LXXVIII. Lunae defectus terret Gallos in exercitu Attali. Invitante Attalo Tectosages Galli in Asiam traicerant. Pergamum redit Attalus.
- Cap. LXXIX. (Ol. 140, 3). Continuatio belli Coelesyriaci. Ptolemaeus et Antiochus ad pugnam se parant. Antiochi copiae.
- Cap. LXXX. Ptolemaeus cum exercitu prope Rhaphiam consistet. Illius castris castra opponit Antiochus.
- Cap. LXXXI. Aetolica Theodoti audacia. Ptolemaeum occisurus medicum obtruncat.
- Cap. LXXXII. Pugna ad Rhaphiam. Ptolemaei acies et Antiochi.
- Cap. LXXXIII. Reges hortantur suos.
- Cap. LXXXIV. Commissio pugnae ad Rhaphiam. Elephantorum pugna. Libyci elephantentes timent Indicos. Laevum Ptolemaei cornu vincitur.

- Cap. LXXXV. Dextrum cornu vincit. Phalangum pugna.
Fugatur phalanx Antiochi.
- Cap. LXXXVI. Ptolemaeus victor. Numerus desideratorum.
Coelesyriae civitates certatim Ptolemaeo se tradunt.
- Cap. LXXXVII. Antiochus pacem petit. Ptolemaeus quieti
nimis indulgens. Pacem cum Antiocho componit.
- Cap. LXXXVIII. (Ol. 140, 2). Rhodiorum felix calamitas.
Hieronis et Gelonis dona iis collata.
- Cap. LXXXIX. Ptolemaei, Antigoni Seleucique dona
- Cap. XC. Aliorum principum ac civitatum dona. Admonitio
ad Graecos regum largitiones sectantes
- Cap. XCI. (Ol. 140, 3). Bellum sociale. Lycurgus Spartam
ab exilio revocatur. Aratus praetor Achaeorum militiam
instaurat.
- Cap. XCII. Lycurgus Messeniam invadit. Pyrrhias Aetolus
cum eo se coniungere non potest. Infecta re discedit Ly-
curgus.
- Cap. XCIII. Dissidia Megalopolitanorum de instauranda urbe.
Prytanis Peripateticus. Dissidia Megalopolitanorum com-
ponit Aratus.
- Cap. XCIV. Lycus propriaetor ditionis Pharaeensis. Contra
Euripidam Aetolum feliciter pugnat. Mari quoque bene
rem gerunt Achaei.
- Cap. XCV. Scerdilaidus a Philippo alienatus Taurio ne-
gligens adversus Aetolos Achaei bene rem gerunt in Elide
et in oris Aetoliae.
- Cap. XCVI. Aetolorum et Acarnanum mutuae incursiones.
Simulata proditio urbis Phanotensium. Agetas Aetolus
suis artibus luditur.
- Cap. XCVII. Philippus Bylazora capit in Paeonia. Bottiaea.
Amphaxitis. Edessa. Melitaeae scalas iusto breviores ap-
plicat.
- Cap. XCVIII. Cautio in molitionibus adhibenda, quae nun-
quam sine damno negligi potest Methodus metiendi scalas.
- Cap. XCIX. Thebas Phthiotidas tenent Aetoli. Hanc urbem
oppugnat Philippus.
- Cap. C. Expugnat et mutato nomine Philippopolin appellat.
- Cap. CI. Adversus Scerdilaidum contendit. Argis accipit
nuncium de clade Romanorum. Ei suadet Demetrius Pha-
rius ut in Italiam traiciat.
- Cap. CII. Pacem cum Aetolis facere cupit. Cleonico utitur
internuncio. Pyrgus. Panormus portus Peloponnesi. Res
Zacynthi constituit.
- Cap. CIII. Aetoli cum Philippo et Achaeis agunt de pace.
Ad illos Agelai Naupactii oratio.
- Cap. CIV. Eiusdem oratio de pace.

- Cap. CV. Convenit pax Achaeis et Philippo cum Aetolis. Synchronismus. Ab hoc tempore res Orientis connecti coeperunt cum rebus Occidentis. Nexus narrationis.
- Cap. CVI. (Ol. 140, 4) Timoxenus praetor Achaeorum. Quies in Peloponneso restituta. Athenienses abiecte adulantur regibus.
- Cap. CVII. Ptolemaeo conflatur bellum ab Aegyptiis. Antiochus bellum parat adversus Achaeum. Aetoli pacis impatientes. Agelaus praetor.
- Cap. CVIII. Scerdilaidus plura oppida Philippo eripit. Hunc bello terrestri petit Philippus. Oppida capta recipit.
- Cap. CIX. Classem centum lemborum parat. Oram Illyriae petit.
- Cap. CX. Panicus terror invadit classem. Praepropere domum se recipit Philippus.
- Cap. CXI. Galli Ilium obsidentes eiciuntur Troade. Delentur a Prusia. Transitus ad librum sextum.

FRAGMENTA LIBRI SEXTI.

1. *Ex prooemio.*

- Cap. I. Argumentum libri sexti.
- Cap. II (I). Cur, omissa narrationis serie, in hoc tempus Romanae reipublicae expositionem transferat, accurate explicat Polybius.

2. *De variis rerum publicarum formis.*

- Cap. III. Respublica Romana difficilem habet cognitionem. Consueta partitio trium formarum reipublicae. Ea non satis accurata.
- Cap. IV. Differt inter monarchiam et regnum; oligarchiam et aristocratiam; democratiam et ochlocratiam. Sex genera rerumpublicarum. Mutua conversio unius generis in aliud.
- Cap. V. Plato de republica. Primum initium civitatum.
- Cap. VI. Origo notionum iusti et honesti. Regni origo.
- Cap. VII. Benevolentia subditorum in regum familiam, Tyrannidis origo.
- Cap. VIII. Aristocratiae ortus. Oligarchia.
- Cap. IX. Democratiae origo. Ochlocratia et manuum violentia. Orbis revolutionum aequabilis in rebuspublicis.
- Cap. X. Lycurgi leges de republica.

3. *Ex archaeologia Romana.*

Cap. XI^a (II), 1—10. Palatium. Roma condita. Olympiadum ratio. Passum pro vino bibunt mulieres Romanae. Numa Pompilius. Ostia condita. L. Tarquinius rex Romanorum. Varia fragmenta minora.

4. *Fragmenta incertae sedis.*

Cap. XI^a, 11. 12. A pueris virtutem esse exercendam. Olcium.

5. *De Romanorum republica florente.*

Cap. XI. Roma respublica Hannibalis temporibus florebat. Quid supersit dicendum. Multi iniuste historicos obiurgant propter praetermissas minoris momenti res. Non ex omissis iudicandi scriptores sed ex dictis. Respublica Romana e tribus formis mixta. Iura cuiusque partis.

Cap. XII. Potestas consulum in urbe; in bello. Horum veluti regia potestas.

Cap. XIII. Senatus potestas. Aristocraticum videtur esse regimen.

Cap. XIV. Populi potestas in republica. Capitis reis in voluntarium exsilium licet abire.

Cap. XV. Unus ordo indiget alterius. Consul indiget opus populi et senatus.

Cap. XVI. Senatus obnoxius populo.

Cap. XVII. Senatui populus.

Cap. XVIII. Forma reipublicae Romanae omnium communissima: malis suis ipsa ex se medetur. Dictatura.

6. *De militia Romana.*

Cap. XIX. Militia Romana. Ante delectum militum creantur tribuni. Numerus stipendiorum militarium. Conscriptio militum. Distributio tribunorum.

Cap. XX. Delectum peragunt tribuni. Peditum numerus in legione. Equites.

Cap. XXI. Sacramentum militare. Sociorum conscriptio. Quatuor genera peditum in legione.

Cap. XXII. Arma velutum.

Cap. XXIII. Gravis armatura. Scutum, gladius, pila. Galea cristata, pectorale, lorica. Hastae triariorum.

Cap. XXIV. Centuriones. Uragi, Optiones. Manipuli. Vexillarii. Centurionum officium.

Cap. XXV. Equitum turmae. Decuriones. Arma equitum

- olim parum commoda. Deinde ad morem Graecorum in melius mutata.
- Cap. XXVI. Conveniunt in armis loco a cos. edicto. Socii. Praefecti sociorum. Extraordinarii. Alae sociorum. Dispositio exercitus.
- Cap. XXVII. Castrametatio. Praetorium. Tribunorum tentoria.
- Cap. XXVIII. Tentoria legionum et equitum.
- Cap. XXIX. Viae castrorum. Tentoria triariorum, principum, hastatorum.
- Cap. XXX. Locus sociorum in castris. Via quintana.
- Cap. XXXI. Forum et Quaestorium in castris. Selecti ex extraordinariis. Evocati. Extraordinariorum tentoria. Extranei socii. Castrorum species similis urbi. Spatium inter tentoria et vallum.
- Cap. XXXII. Universum spatium castrorum. Quid fiat si maior numerus sociorum. Iuncta castra amborum consulum. Singula castra consularia.
- Cap. XXXIII. Sacramentum castrense. Ministeria castrensia militum. Custodiae diurnae.
- Cap. XXXIV. Fossa et vallum circa castra. Tribunorum officium in castris. Minores duces praesto sunt maioribus. Tessera nocturna.
- Cap. XXXV. Vigiliae nocturnae. Ad vallum excubant velites. Vigiliarum tessellae. Circuitores. Buccina datur signum vigiliarum.
- Cap. XXXVI. Circuitionis ratio. Severa inquisitio.
- Cap. XXXVII. Supplicium militare, fustuarium. Poenae quarum arbiter tribunus. Crimina et delicta militaria. Fructus severitatis disciplinae.
- Cap. XXXVIII. Decimatio
- Cap. XXXIX. Praemia militaria, stipendium.
- Cap. XL. Agmen.
- Cap. XLI. Castrametatio in itinere.
- Cap. XLII. Melior Romanorum ratio, quam Graecorum.

7. *Reipublicae Romanae cum aliis collatio.*

- Cap. XLIII. *Reipublicae Romanae cum aliis collatio.* Respublicae veteribus celebratae. Thebanorum respublica per se nihil praestantiae habuit.
- Cap. XLIV. Atheniensium respublica similis navi sine praefecto. Athenis et Thebis turba hominum dominatur.
- Cap. XLV. Cretensium respublica perperam confertur cum Laconica. Instituta Laconica.
- Cap. XLVI. Contraria instituta Cretensium. Horum respublica dissimilis Lacemae.

- Cap. XLVII. Cretica reipublicae forma minime laudanda.
Platonis respublica.
Cap. XLVIII. Reipublicae Laconicae laudes. Eius incommoda.
Cap. XLIX. Reipublicae Laconicae incommoda.
Cap. L. Eius commoda et incommoda.
Cap. LI. Respublica Carthaginiensium. Incrementum, vigor,
senectus rerumpublicarum.
Cap. LII. Poeni re nautica praestant. Militia pedestri prae-
stant Romani. Poenorum milites pro alienis pugnant, Ro-
mani pro suis. Italici natura et usu fortiores Afris. In-
citamenta virtutis apud Romanos.
Cap. LIII. Mortuorum laudatio pro rostris. Maiorum ima-
gines comitantur exsequias.
Cap. LIV. In oratione funebri laudantur et facta maiorum.
His rebus iuvenes ad praeclara facinora excitantur.
Cap. LV. Horatius Cocles.
Cap. LVI. Avaritia Poenorum. Romanorum moderatio. Ho-
rum religio. Iurisiurandi religio apud Romanos.

8. *Conclusio disputationis de Romanorum republica.*

- Cap. LVII. Futura reipublicae Romanae ruina.
Cap. LVIII. Vigor et constantia reipublicae Romanae tem-
poribus Hannibalis. Captivos Romanos redimere nolunt.
Romano militi aut vincendum aut emoriendum.

9. *Fragmentum geographicum.*

- Cap. LIX. Rhynchus.

FRAGMENTA LIBRI SEPTIMI.

A. *Olymp. 141, 1.*

1. *Res Italiae.*

- Cap. I. Campanorum defectio. Petelini fame expugnantur
a Poenis. Capua deficit a Romanis.

2. *Res Siciliae.*

- Cap. II. Hieronymi legatio ad Hannibalem.
Cap. III. Legatis Romanis illudit Hieronymus.
Cap. IV. Eius foedus cum Poenis de dividenda Sicilia. Hie-

ronymus Pyrrhi nepos. Alio foedere totam Siciliam sibi paciscitur.

Cap. V. Nova legatio Romanorum ad eum. Absurda a Romanis postulata. Bellum adversus illos parat.

Cap. VI. Situs urbis Leontinorum.

Cap. VII. Hieronymi vitia a nonnullis exaggerata.

Cap. VIII. Laus Hieronis. Laus Gelonis.

3. *Res Graeciae.*

Cap. IX. Foedus Philippi cum Hannibale. Formula foederis.

Cap. X. Seditio Messeniorum.

Cap. XI (XII). Adversus Messenios primum pravos mores nudavit Philippus. Ante id tempus Graecis cunctis fuerat adamatus. Olim Graecorum deliciae, exinde odiosus omnibus.

Cap. XII (XI). Inter sacrificandum Philippi deliberatio de Ithomata arce Messeniorum. Demetrii consilium. Arati consilium sequitur Philippus.

Cap. XIII. Aratus honesta, Demetrius prava suasit Philippo. Ex homine lupus.

Cap. XIV. Aratus et Demetrius contraria suadent Philippo. Delectus amicorum maximi est momenti.

B. *Olymp. 141, 2.*

4. *Res Siciliae.*

Cap. XIV^b. (Hippocrates et Epicydes) mittunt Cretenses cum litteris fictis.

5. *Res Ibericae.*

Cap. XIV^c. Masylii.

6. *Res Graeciae.*

Cap. XIV^d. Oricenses.

C. *Olymp. 141, 1. 2.*

7. *Res Asiae.*

Cap. XV. Bellum Antiochi cum Achaeo. Iam in alterum annum oppugnantur Sardes. Munitissimae urbes interdum facillime capiuntur. Lagoras Cretensis. Ex avibus cognoscit partem incustoditam muri.

Cap. XVI. Lagorae consilium probat Antiochus.

- Cap. XVII. Felix Lagorae audacia. Achaeus arcem Sardiū tenet. Antiochi strategema. Aribazus urbis praefectus.
 Cap. XVIII. Lagoras in murum per praerupta escendit. Sardiū urbe potitur Antiochus.

FRAGMENTA LIBRI OCTAVI.

1. *Ex prooemio.*

- Cap. I (III). Pervicacia Romanorum Poenorumque in bello gerendo. Magni ubique terrarum apparatus.
 Cap. II (IV). Historiae particularis imperfectio; universalis utilitas.

A. *Olymp. 141, 3.*2. *Res Siciliae.*

- Cap. III^a (XXXVIII, 2). Silentium ferri difficile potest.
 Cap. III (V). Appius terra oppugnat Syracusas. Archimedis sollertia. Hexapyla.
 Cap. IV (VI). Marcellus classe Achradinam aggreditur, sambucas comparat.
 Cap. V (VII). Archimedis machinae.
 Cap. VI (VIII). Idem. Marcelli scommma.
 Cap. VII (IX). Appius non felicior Marcello. Oppugnatio in obsidionem mutatur. Ingenium unius hominis quantum possit. Terra marique obsidentur Syracusae. Marcellus reliquam Siciliam infestat.

3. *Res Graeciae.*

- Cap. VIII^a. Demetrii mors.
 Cap. VIII (X). Philippi in Messenios impietas perperam a nonnullis scriptoribus excusata.
 Cap. IX (XI). Theopompi inconstantia et maledicentia. Theopompus de Philippo, Amyntae filio eiusque amicis.
 Cap. X. XI (XII. XIII). Huius historici maledicentia.
 Cap. XII (XIV). Aratum veneno tollit Philippus. Aratus post mortem ab Achaeis cultus.
 Cap. XIII (XV). Lissum tentat Philippus. Lissi et Acrolissi situs. Strategema Philippi.
 Cap. XIV (XVI). Acrolissum strategemate tentat. Lissum vi capit. Illyrici maiore parte potitur.
 Cap. XIV^b (XXXVIII, 5. 6). Dassaretæ; Hyscana.

4. *Res Asiae.*

- Cap. XV (XVII). Bolis Cretensis a Sosibio Sardes mittitur ad liberandum Achaeum. Cambylus praefectus Cretensium Sardibus. Sosibius et Bolis. Nicomachus et Melancomas.
 Cap. XVI (XVIII). Bolis cum Cambylo agit per Arianum. Cretica deliberatio. Partes inter se dividunt Bolis et Cambylus.
 Cap. XVII (XIX). Dolus eorum probatur Antiocho.
 Cap. XVIII (XX). Dolus Bolidis et Cambyli.
 Cap. XIX (XXI). Achaei cautio. Cum Cretense cretissans. Laodice uxor Achaei.
 Cap. XX (XXII). Capitur hic et ad Antiochum vinctus ducitur. Eius genus et dignitas.
 Cap. XXI (XXIII). De eo supplicium sumitur. Arx Sardium traditur Antiocho. Achaei fatum, exemplum posteris.
 Cap. XXII (XXIV). Cavarus bonus princeps corrumpitur ab assentatore.
 Cap. XXIII (XXV). Xerxes regulus Armosatae in regno confirmatur ab Antiocho.

B. Olymp. 141, 4.

5. *Res Italiae.*

- Cap. XXIV (XXVI). Tarentini superbia elati Pyrrhum acciverant. Diuturna licentia satietatem praesentium rerum gignit et domini desiderium. Nuntio Tarentum et Thurios perlato, indignatio multitudinis. Tarentum proditur Hannibali. Philemenus et Nico agunt cum eo. Pecora volentibus hostibus abacta.
 Cap. XXV (XXVII). Pactum proditorum cum Hannibale. Philemenus venator. C. Livius praefectus praesidii Romani. Convivium in Museo.
 Cap. XXVI (XXVIII). Morbum simulat Hannibal. Tarentum progreditur. Philemenus dux itineris.
 Cap. XXVII (XXIX). Livii compotatio in Museo coniuratis opportuna. Omnia curant coniurati.
 Cap. XXVIII (XXX). Temenis porta. Hyacinthi tumulus. Tarentinorum sepulcra in urbe. Pythonici sepulcrum. Se accingunt coniurati. Omnia de quibus convenerat agunt. Custodibus oppressis portas aperiunt.
 Cap. XXIX (XXXI). Tarentum intrat Hannibal. Philemenus cum apro per aliam portam ingreditur.
 Cap. XXX (XXXII). Urbe potitur Hannibal. Livius in arcem evadit. Novus dolus Philemeni. Caedes Romanorum Tarenti.

- Cap. XXXI (XXXIII). Hannibal benignus in Tarentinos.
 Cap. XXXII (XXXIV). Urbem ab arce intersepit frustra impediētib; Romanis.
 Cap. XXXIII (XXXV). Nova fossa valloque munitur Tarentum. Sotera via et Bathea. Galaesus s. Eurotas flumen.
 Cap. XXXIV (XXXVI). Arx Tarenti oppugnatur. Per siccum transvehuntur naves Tarentinorum.
 Cap. XXXV (I). Mors Tiberii, ducis Romani. Prudentissimi interdum capiuntur ab improbis. Alii sua imprudentia. Archidamus. Pelopidas. Cn. Cornelius.
 Cap. XXXVI (II). Idonea fidei pignora capiēda. Sed et cautus capi potest: quod Achæo accidit.

6. *Res Siciliae.*

- Cap. XXXVII. Expugnatio Syracusarum. Epipolæ captae.

7. *Res Hispaniae.*

- Cap. XXXVIII. Clitellarum cumulus pro munimento.

8. *Fragmenta incertae sedis.*

- Cap. XXXVIII^b. Minora varia fragmenta].

INDEX

locorum in praefationibus voluminis I et II
tractatorum.

A. Polyb.

I, 1, 5	I, 70. 106	I, 12, 5	I, 42. 110
" 2, 1	I, 6. 70	" 13	I, 110
" 2, 7	I, 29. 69	" 13, 13	I, 68
" 3, 1	I, 98 ann. 1	" 14, 1 s.	I, 110
" 3, 2	I, 5. 42. 47. 69	" 14, 4	I, 43
" 3, 3	I, 30. 69 (bis)	" 15, 10	I, 6. 65
" 3, 6	I, 6. 42	" 15, 12	I, 39
" 3, 7	I, 69	" 17, 6	I, 39
" 3, 8 s.	I, 109	" 17, 11	I, 44
" 3, 10	I, 66	" 18, 5	I, 44
" 4	I, 107	" 18, 6	I, 6
" 4, 1	I, 70	" 18, 7	I, 44
" 4, 6	I, 22 s.	" 18, 9	I, 77
" 4, 11	I, 42 s.	" 19, 2	I, 78
" 5	I, 110	" 19, 4	I, 44 85
" 5, 1	I, 43	" 19, 15	I, 44
" 5, 5	I, 39	" 20, 5	I, 44
" 6, 8	I, 6	" 20, 10	II, 33
" 7, 4	I, 43	" 20, 15	I, 35
" 7, 12	II, 33	" 21, 2	I, 6
" 8, 3	I, 43	" 22, 5	I, 82
" 9, 8	I, 82	" 22, 7	I, 34. 82
" 10, 5	I, 43. 73	" 22, 10	I, 34. 44
" 10, 7	I, 43	" 23, 2	I, 44
" 11, 1	I, 68	" 23, 7	I, 44
" 11, 2	I, 43	" 23, 10	II, 53
" 11, 15—13, 8	I, 6. 64 s.	" 24, 9	I, 86
" 12, 1	I, 43 s.	" 24, 12	I, 76

INDEX.

XCIX

I, 25, 3	I, 82 s.	I, 41, 4	I, 46
" 26, 2	I, 44. 45	" 42, 1	I, 30 s. 33
" 26, 5	I, 77	" 42, 2	I, 9. II, 17
" 26, 9	I, 83	" 42, 5	I, 79
" 26, 11	I, 58. 75	" 42, 6	I, 73
" 26, 12	I, 7	" 42, 9	I, 9
" 26, 13	I, 7	" 42, 12	I, 43
" 27, 5	I, 7	" 42, 13	I, 9
" 27, 9	I, 7. II, 69	" 43, 1	I, 9
" 27, 12	I, 7	" 43, 3	I, 9
" 28, 2	I, 45	" 43, 4	I, 40
" 28, 5	I, 30	" 43, 6	I, 31. 46
" 29, 8	I, 45	" 43, 8	I, 9
" 29, 9	I, 43	" 44, 4	I, 10. II, 17
" 30, 1	I, 7. 77	" 45, 7	I, 10. II, 17
" 30, 5	I, 39	" 45, 11	I, 10
" 30, 6	I, 8	" 45, 12	I, 10. 65. II, 17
" 30, 11	I, 45. 78	" 46, 6	I, 10 (bis). II, 17
" 31, 2	I, 7	" 46, 8	I, 10
" 31, 8	I, 7. 77	" 46, 11	I, 46. 65
" 32, 1	I, 34. 35	" 46, 12	I, 10. II, 11
" 32, 5	I, 45	" 47, 1	I, 10. 65
" 32, 7	I, 8	" 47, 2	I, 10 (bis). 46.
" 33, 1	I, 8		II, 18
" 33, 11	I, 76	" 47, 4	I, 79. II, 33 ann.1
" 34, 1	I, 45	" 47, 8	I, 44
" 34, 2	I, 8	" 47, 10	I, 10 15 s. 83
" 35, 2	I, 69	" 48, 5	I, 10. 11. 34. II,
" 36, 2	I, 17. II, 31		18 22.72 ann.1
" 36, 3	I, 45. 83	" 48, 7	I, 46
" 36, 11	I, 79	" 48, 10	I, 44. 65
" 37, 1	I, 45	" 49, 2	I, 46
" 37, 4	I, 45. 83	" 49, 4	I, 65
" 37, 5	I, 8. 79	" 49, 5	I, 11. II, 18
" 38, 1	I, 30	" 49, 7	I, 11. II, 18
" 38, 5	I, 45	" 49, 10	I, 11
" 39, 1	I, 8	" 50, 3	I, 11
" 39, 3	I, 8	" 50, 4	I, 10
" 39, 8	I, 9	" 50, 6	I, 10. 11. 35
" 39, 9	I, 17	" 51, 6	I, 11 (bis)
" 39, 15	I, 58. 75	" 51, 11	I, 11. 76. II, 18
" 40, 7	I, 45 s.	" 51, 12	I, 11
" 40, 8	I, 46	" 52, 4	I, 5
" 40, 12	I, 9	" 52, 5	II, 33
" 40, 13	I, 46	" 52, 6	I, 12. II, 22
" 41, 1	I, 40	" 53, 1	I, 76

g*

C

INDEX.

I, 53, 2	I, 76	I, 69, 13	I, 13. 48. 49. II, 37
" 53, 6	I, 46	" 70, 3	I, 80
" 53, 8	I, 12	" 70, 8	I, 13
" 53, 9	I, 46	" 70, 9	I, 81
" 53, 10	I, 12. 30. 83. II, 18	" 71, 6	I, 13. 48
" 55, 5	I, 12. II, 12.	" 71, 8	I, 48
" 55, 6	I, 32	" 72, 2	I, 40. 48
" 55, 7	I, 47	" 73, 2	I, 65
" 55, 9	I, 83 s.	" 73, 4	I, 48
" 55, 10	I, 12. II, 18	" 73, 5	I, 80
" 56, 1	I, 12	" 73, 7	I, 48
" 56, 3	I, 12. II, 18	" 74, 3	I, 81
" 56, 4	I, 12. 65. II, 22	" 74, 4	I, 40
" 56, 8	I, 12. II, 12	" 74, 10	I, 48
" 56, 9	I, 12	" 75, 2	I, 48
" 56, 11	I, 12. 47 (bis)	" 75, 3	I, 80
" 57, 3	I, 84	" 75, 4	I, 13. II, 18
" 58, 2 *	I, 47. 65	" 75, 5	I, 48. II, 63 ann. 1
" 58, 8	I, 84	" 76, 1	I, 80
" 59, 5	I, 76	" 76, 2	II, 67 ann. 1
" 59, 8	I, 35. 75	" 76, 8	I, 48
" 59, 9	I, 12	" 76, 9	I, 80
" 59, 10	I, 12	" 77, 4	I, 13
" 59, 12	I, 12	" 78, 1	I, 48. 71
" 60, 4	I, 47. 75	" 78, 9	I, 48
" 61, 3	I, 82	" 78, 11	I, 48
" 62, 3	I, 47	" 78, 15	I, 79
" 62, 4	I, 12. 43. 47	" 79, 1	I, 35
" 62, 7	I, 13. 75. II, 18	" 79, 5	I, 47. 48. 73
" 62, 9	I, 76	" 79, 6	I, 48
" 64, 2	I, 47	" 79, 11	I, 13. II, 62
" 64, 6	I, 13	" 79, 13	I, 40
" 65, 2	I, 47	" 80, 3	I, 49
" 65, 5	I, 13	" 80, 4	I, 38
" 66, 1	I, 13. 48. II, 18	" 80, 8	I, 79
" 66, 5	I, 48	" 80, 9	I, 49
" 66, 6	I, 13	" 80, 12	I, 49
" 66, 10	I, 13. 48	" 80, 13	I, 126
" 67, 1	I, 13	" 81, 4	I, 13. 14. 49. 69
" 67, 9	I, 40	" 81, 10	I, 13. 14. II, 18
" 67, 11	I, 13	" 81, 11	II, 49 ann. 1
" 68, 10	I, 48	" 82, 6	I, 49
" 68, 13	I, 48	" 82, 8	I, 80
" 69, 7	II, 33	" 82, 10	I, 46
" 69, 8	I, 13	" 82, 11	I, 49
" 69, 10	I, 48. II, 45	" 82, 13	I, 14. II, 18

INDEX.

CI

I, 83, 1	I, 14. 49. II, 18	II, 7, 1	I, 15. 50. II, 16. 22
" 83, 5	I, 43	" 7, 5	I, 45
" 84, 6	I, 49	" 7, 11	I, 45
" 84, 6—10	II, 65	" 8, 2	I, 14. 50
" 84, 8	I, 49. 65	" 8, 8	I, 50. II, 65
" 84, 9	I, 49	" 8, 9	I, 15
" 84, 12	I, 40	" 8, 10	II, 65
" 85, 2	I, 14	" 8, 11	I, 15. 40. 71. II, 9
" 85, 4	I, 49	" 8, 12	I, 15. II, 12
" 85, 6	I, 65	" 9, 2—8.	I, 73
" 86, 1	I, 14. 49. II, 18	" 9, 4	I, 15
" 86, 2	I, 49	" 9, 9	I, 50
" 86, 7	I, 14. 69. II, 18	" 10, 1	I, 34. 44
" 86, 8	I, 49. 65	" 10, 3	I, 15. 50. II, 18
" 87, 1	I, 40. 49	" 10, 4	I, 84
" 87, 3	I, 31	" 10, 6	I, 50
" 87, 5	I, 14	" 10, 8	I, 50
" 87, 7	I, 14. 38. II, 12	" 11, 2	I, 15 (bis)
" 87, 9	I, 44	" 11, 3	I, 50
" 87, 10	I, 14	" 11, 4	I, 50
" 88, 2	I, 49. 63. 80	" 11, 5	I, 47. 77
" 88, 3	II, 65	" 11, 8	I, 50
" 88, 9	I, 73 (bis)	" 11, 10	I, 15
" 88, 10	I, 73	" 11, 13	I, 50. 65
" 88, 12	I, 76	" 11, 16	I, 83
		" 11, 17	I, 50
		" 12, 2	I, 43
II, 1, 2	I, 14	" 12, 4	I, 50
" 1, 6	I, 49	" 12, 5	I, 15
" 2, 1	I, 42	" 12, 8	I, 40
" 2, 2	I, 14. 49	" 13, 1	I, 36 (bis). 50
" 2, 5	I, 50	" 13, 3	I, 15
" 2, 6	I, 50	" 13, 4	I, 51
" 2, 8	I, 14	" 13, 5	I, 15
" 3, 2	I, 72	" 13, 7	I, 51
" 3, 3	I, 15	" 14	I, 110
" 4, 2	I, 40	" 14, 3	I, 16. 51. II, 33
" 5, 1	I, 15	" 14, 4—17, 8	II, 65
" 5, 2	I, 15. 50. II, 12	" 14, 6	I, 16. 73. II, 9
" 5, 6	I, 15. 50. 75. II, 18. 43	" 14, 8	I, 73. 74
		" 14, 10	I, 51
" 5, 8	I, 50	" 14, 11	I, 71. 86
" 6, 6	I, 15. 40. 50. 75. II, 43	" 15, 3	I, 40. 72
		" 15, 8	I, 65. 75
6, 7	I, 45	" 16, 1	I, 51 (bis). 71. 75
6, 8	I, 81	" 16, 2	I, 51

CH

INDEX.

II, 16, 3	I, 16. II, 9	II, 27, 6	I, 16. 31. 52. II, 67 ann. 1
„ 16, 4	I, 51 (bis). 75	„ 28, 2	I, 72
„ 16, 7	I, 16. II, 9	„ 28, 3	I, 74
„ 17, 1	I, 71	„ 28, 7	I, 74
„ 17, 2	I, 51. 71	„ 28, 10	I, 65
„ 17, 4	I, 74	„ 29, 3	I, 52. 71
„ 17, 5	I, 51. II, 9	„ 29, 7	I, 46
„ 17, 6	I, 82	„ 29, 8	I, 35. 52
„ 17, 7	I, 75 (bis)	„ 30, 2	I, 17. II, 9
„ 17, 10	I, 51	„ 30, 3	I, 17. II, 12
„ 18, 7	I, 51. 65	„ 30, 6	I, 17. 52. 74. II, 9
„ 18, 9	I, 16	„ 30, 8	I, 31
„ 19, 2	I, 44	„ 30, 9	I, 17. II, 9
„ 19, 10	I, 44	„ 31, 2	I, 17. II, 16. 18
„ 21, 5	I, 34	„ 31, 5	I, 35. 52
„ 21, 8	I, 51	„ 31, 7	I, 53
„ 22, 1	I, 74	„ 31, 8	I, 17. 58. 75
„ 22, 2	I, 51	„ 32, 1	I, 53. 75
„ 22, 9	I, 51	„ 32, 2	I, 74
„ 22, 11	I, 16. 51	„ 32, 4	I, 74
„ 23, 1	I, 16	„ 32, 5	I, 53. 74
„ 23, 2	I, 74	„ 32, 6	I, 31. 52. 84
„ 23, 5	I, 34. 52 (bis)	„ 32, 7	I, 17
„ 23, 6	I, 37 s. 52	„ 32, 10	I, 17. 81 s. II, 12
„ 23, 10	I, 44	„ 33, 5	I, 53
„ 23, 12	I, 6	„ 33, 9	I, 53
„ 24, 1	I, 37 ann. 1. 52	„ 34, 3	I, 74
„ 24, 3	I, 52 (bis)	„ 34, 4	I, 53
„ 24, 7	I, 51. 75	„ 34, 5	I, 17. 74. 75
„ 24, 8	I, 52. 65	„ 34, 6	I, 31. 53
„ 24, 11	I, 52	„ 34, 10	I, 74
„ 24, 12	I, 74	„ 34, 11	I, 74
„ 24, 13	I, 52	„ 34, 15	I, 74
„ 24, 15	I, 35	„ 35, 1	I, 53. 74
„ 24, 16	I, 16. 52. II, 18	„ 35, 5	I, 47
„ 25, 2	I, 74	„ 35, 6	I, 31 s. 53 (bis)
„ 25, 5	I, 43	„ 35, 7	I, 17
„ 25, 6	I, 74	„ 36, 2	I, 17. II, 31
„ 26, 1	I, 65	„ 37, 2	I, 53. 107. 109 (bis). 110
„ 26, 4	I, 52	„ 37, 3	I, 17
„ 26, 7	I, 52	„ 37, 5	I, 53
„ 27, 1	I, 52. 71	„ 37, 6	I, 5. 53. 109. II, 67 ann. 1
„ 27, 2	I, 52. 71	„ 37, 9	I, 44
„ 27, 3	I, 52		
„ 27, 4	I, 52		
„ 27, 5	I, 16. II, 9		

INDEX.

CIII

II, 39, 5	I, 18	II, 54, 10	I, 19, 54
" 39, 6	I, 18	" 55, 1	I, 54
" 39, 7	I, 47	" 55, 3	I, 19, 54. II, 22
" 39, 10	I, 40	" 55, 9	I, 19, 84. II, 18
" 39, 11	I, 47	" 56, 1 s.	I, 110
" 40, 2	I, 87 110	" 56, 2	I, 43, 55
" 40, 3	I, 49	" 56, 6	I, 49
" 40, 5	I, 18, 53	" 56, 11	I, 19
" 41, 1	I, 18, II, 48.	" 56, 13	I, 55
" 41, 7	I, 53	" 56, 15	I, 55
" 41, 8	I, 18, 40	" 56, 16	I, 55
" 41, 12	I, 18 (bis)	" 57, 1	I, 45
" 41, 13	I, 18	" 57, 4	I, 19
" 41, 14	I, 18	" 58, 7	I, 19
" 43, 2	I, 53	" 58, 8	I, 76
" 43, 3	I, 53	" 58, 10	I, 79
" 43, 6	I, 18, II, 12	" 58, 14	I, 55
" 43, 9	I, 53	" 59, 1	I, 55
" 44, 3	I, 53	" 59, 2	I, 19, II, 18
" 44, 5	I, 54, 82	" 59, 4	I, 41
" 44, 6	I, 18, II, 12	" 59, 5	I, 84
" 45, 1	I, 47	" 60, 4	II, 33 ann. 1
" 45, 3	I, 32, 53	" 60, 5	I, 77
" 45, 4	I, 18	" 60, 6	I, 55
" 45, 5	I, 54, 65	" 60, 8	I, 55
" 46, 2	I, 18, 54	" 61, 1	I, 55
" 47, 3	I, 54	" 61, 3	I, 19 s.
" 47, 5	I, 54	" 61, 6	I, 20, II, 18
" 47, 7	I, 77	" 61, 10	I, 76
" 47, 10	I, 77	" 62, 11	II, 37
" 48, 2	I, 54	" 63, 1	I, 55
" 48, 8	I, 18	" 63, 3	I, 77
" 49, 4	I, 54	" 63, 5	I, 66
" 49, 6	I, 66	" 64, 1	I, 38 51
" 49, 7	I, 18, 48	" 64, 3	I, 51, 55
" 50, 7	I, 77	" 64, 6	I, 20, II, 18.
" 50, 8	I, 66	" 65, 1	II, 34 ann. 1
" 51, 1	I, 54	" 65, 3	I, 47
" 51, 2	I, 18 s., II, 12	" 65, 4	I, 55
" 51, 3	I, 54	" 65, 9	I, 55
" 52, 2	I, 19, II, 22	" 65, 11	II, 33 ann. 1
" 52, 3 s.	I, 38	" 66, 10 s.	I, 20
" 52, 7	I, 54 (bis)	" 67, 2	I, 20 71. II, 16, 18
" 52, 8	I, 40	" 67, 3	I, 55
" 53, 3	I, 47	" 67, 8	II, 33
" 53, 5	I, 19	" 68, 1 s.	I, 20

CIV

INDEX.

II, 68, 2	I, 24. 71. II, 9	III, 7, 4	II, 33 ann. 1
" 68, 4	I, 55	" 7, 6	I, 70. II, 33 ann. 1
" 68, 7	II, 27	" 8, 1	I, 57
" 68, 8	I, 20. 38 s.	" 8, 10	I, 56
" 69, 2	I, 20	" 9, 2 s.	II, 33 ann. 1
" 69, 4	I, 84	" 9, 6	I, 56
" 69, 6	I, 55	" 9, 7	I, 55
" 69, 7	I, 45	" 10, 7	I, 66
" 69, 8	I, 20. II, 33 ann. 1	" 11, 1	I, 56
" 69, 9	I, 56	" 11, 3	I, 56
" 69, 10	I, 56. II, 33 ann. 1	" 11, 5	I, 56
" 70, 8	I, 98 ann. 1	" 11, 8	I, 41
" 71, 1	I, 110	" 12, 4	I, 76
" 71, 3	I, 88	" 12, 7	I, 57
" 71, 4 s.	I, 109	" 13, 3	I, 21. 45. 66. II, 18
" 71, 5	I, 56	" 13, 6	I, 76
" 71, 7	I, 98 ann. 1	" 13, 7	I, 36. 57
" 71, 9	I, 5. II, 8 ann. 1	" 14, 1	I, 56. 57. 73
		" 14, 5	I, 21
		" 14, 10	I, 57
III, 1—5	I, 95	" 15, 3	I, 36. 41. 57
" 1, 2	I, 41	" 15, 5	I, 57
" 1, 3	I, 109	" 15, 9	I, 57
" 1, 6	I, 56	" 15, 13	I, 21. II, 12
" 1, 7	I, 56. II, 67 ann. 1	" 16, 1	I, 8
" 2, 2	I, 48. II, 33 ann. 1	" 16, 3	I, 57
" 2, 6	I, 56	" 16, 4	I, 21
" 2, 8	II, 33 ann. 1. 37	" 16, 7	I, 42
" 3, 6	I, 56. 83	" 17, 1	I, 36. II, 40
" 4, 1	I, 69	" 17, 6	I, 21. 41. 66
" 4, 4	I, 32. 69	" 17, 7	I, 56. 57
" 4, 9	I, 69	" 17, 11	I, 21. II, 33 ann. 1
" 4, 10	I, 69	" 18, 1	I, 45
" 5, 1	I, 56. 73. 74	" 18, 11	I, 21. II, 9
" 5, 2	I, 56	" 19, 1	I, 21. 57. II, 10
" 5, 4	I, 41	" 19, 5	I, 76
" 5, 6	I, 56	" 19, 6	I, 21. II, 10
" 5, 7 s.	I, 93	" 19, 8	I, 21
" 5, 8	I, 66	" 19, 13	I, 21. II, 10
" 5, 9	I, 20. II, 18	" 20, 1	I, 21
" 6, 1	I, 4. 69	" 20, 3	I, 69
" 6, 4	I, 22	" 20, 4	I, 22
" 6, 5	I, 20	" 20, 6	I, 57
" 6, 10	I, 21. II, 67	" 20, 8	I, 57
" 6, 11	I, 56. II, 12	" 21, 1	I, 57
" 7, 2	I, 56. 68	" 21, 2	I, 75

INDEX.

CV

III, 21, 3	I, 22	III, 33, 17	II, 67 ann. 1
" 21, 4	I, 85	" 33, 18	II, 76
" 21, 6	I, 22	" 34, 6	I, 74
" 21, 7	I, 32	" 34, 7 s.	I, 23
" 21, 8	I, 57	" 34, 8	II, 12
" 22, 1	I, 66	" 34, 9	I, 58
" 22, 2	I, 78	" 35, 6	I, 22. II, 12
" 22, 6	I, 33	" 36, 2	I, 47. 51. 66
" 22, 8	I, 66	" 36, 3	I, 23. 66. II, 19
" 22, 11	I, 57. 75	" 36, 6	I, 58. 72. II, 27
" 23, 3	I, 58		ann. 3
" 23, 4	I, 33	" 37, 6	I, 58
" 23, 5	I, 22 (bis). 60	" 37, 8	I, 73
" 24, 1	I, 22	" 37, 11	I, 47
" 24, 2	I, 46 s. II, 19	" 38, 3	II, 27
" 24, 8	I, 33	" 38, 2	I, 49
" 24, 11	I, 33 (bis)	" 39, 4	I, 23
" 25, 1	I, 58	" 39, 6	I, 36
" 25, 6	I, 66	" 39, 8	I, 33. 36
" 26, 4	I, 47	" 39, 10	I, 23
" 27, 2	I, 58	" 39, 11	I, 36
" 27, 3	I, 85	" 40, 1	I, 66
" 27, 4	I, 58	" 40, 4	I, 58
" 27, 7	I, 22	" 40, 5	I, 23. 34 s. II, 19
" 27, 8	I, 76 (bis)	" 40, 8	I, 74
" 28, 5	I, 58	" 40, 11	I, 58. 75
" 29, 4	I, 85	" 40, 13	I, 56
" 29, 6	I, 85	" 41, 5	I, 73
" 30, 1	I, 58	" 41, 7	I, 73
" 31, 3	I, 5. 58. 69	" 41, 8	I, 58
" 31, 4	I, 68	" 41, 9	I, 73
" 31, 5	I, 22. 68	" 42, 2	I, 23
" 31, 9	I, 69	" 42, 8	I, 58
" 31, 10	I, 85	" 43, 2	I, 66
" 31, 11	I, 108	" 43, 3	I, 58
" 32, 1	I, 85	" 44, 7	I, 59
" 32, 2	I, 35 s. 58. 69.	" 46, 4	I, 36
	85. 96	" 46, 5	I, 47
" 32, 5	I, 69	" 46, 6	I, 59. II, 27
" 32, 6	I, 58	" 46, 9	I, 59
" 32, 8	I, 22. II, 19	" 47, 2	I, 59. 73
" 32, 9	I, 22 23	" 47, 4	I, 85. 86
" 33, 1	I, 23	" 47, 7 s.	II, 67 ann. 1
" 33, 4	I, 66	" 47, 9	I, 74
" 33, 5	I, 36	" 48, 1	I, 59
" 33, 9	I, 41	" 48, 2	I, 36 s. 46

III, 48, 3	I, 66	III, 59, 4	I, 60.70.86.II,72
" 48, 4	I, 23	" 59, 5	I, 70
" 48, 7	I, 23. 24. II, 12	" 59, 6	I, 60
" 48, 11	I, 59. 66	" 59, 7	I, 37. 70. 92
" 48, 12	I, 59. 92	" 60, 1	I, 60. 66
" 49, 6	I, 59	" 60, 3	I, 25
" 49, 9	I, 24. II, 19	" 60, 5	I, 60
" 49, 11	I, 24. 41. III, 12	" 60, 7	I, 47
" 50, 3	I, 24(bis). 59 II, 10. 27	" 60, 8	I, 74
" 50, 6	I, 59	" 60, 12	I, 25. II, 12
" 50, 9	I, 66	" 61, 4	I, 25
" 51, 2	I, 59	" 61, 5	I, 25. II, 19
" 51, 4	I, 59	" 61, 8	I, 25
" 51, 6	I, 46. 59	" 61, 10	I, 34. 52. 60
" 51, 9	II, 27	" 62, 1	I, 46
" 51, 10	I, 77	" 62, 3	I, 25. II, 10
" 51, 11	I, 66	" 62, 5	I, 25. II, 10
" 51, 12	I, 59	" 63, 2	I, 25. II, 10. 27
" 52, 1	I, 59. II, 67 ann. 1	" 63, 4	I, 5
" 52, 3	I, 60	" 63, 6	I, 25. 61. 71. II, 16. 22
" 52, 5	I, 5. 24 (bis) 41. II, 12 ann. 1. 19	" 63, 8	II, 27
" 52, 6	I, 60	" 63, 9	I, 39. II, 27
" 53, 3	I, 60	" 64, 1	I, 61
" 53, 4	I, 24	" 64, 4	I, 25. II, 19
" 53, 5	I, 86	" 64, 5	I, 37
" 53, 9	I, 41. 60	" 65, 6	I, 25
" 54, 1	I, 41. 47	" 65, 7	I, 45. 61
" 54, 2	I, 60	" 66, 6	I, 25
" 54, 3	I, 24	" 66, 7	I, 66. II, 19
" 54, 7	I, 24. 60. II, 12	" 66, 9	I, 35
" 54, 8	I, 66	" 67, 2	I, 61
" 55, 1	I, 60	" 67, 9	I, 61
" 55, 4	I, 60	" 68, 1	I, 25
" 55, 8	I, 41	" 68, 4	I, 50
" 56, 3	I, 74	" 68, 5	II, 26
" 56, 4	I, 60. II, 76	" 68, 14	I, 61
" 57, 2	I, 49. 60	" 69, 1	I, 61
" 57, 3	I, 60. 69	" 69, 2	I, 50
" 57, 4	I, 48. 60	" 69, 3	I, 61
" 57, 5	I, 24	" 69, 4	I, 61
" 57, 6	I, 43	" 69, 5	I, 85
" 58, 3	I, 43	" 69, 7	I, 65
" 59, 1	I, 25. 70. II, 19	" 69, 10	II, 33 ann. 1
" 59, 3	I, 9	" 69, 11	I, 66
		" 69, 12 s.	I, 26

INDEX.

CVII

III, 69, 13	II, 12	III, 81, 10	I, 41
" 70, 1--75, 4	II, 65	" 81, 11	I, 41. 46 70
" 70, 7	I, 86	" 81, 12	I, 65
" 70, 9	I, 26	" 82, 1	I, 74
" 71, 1	I, 26. II, 10	" 82, 5	I, 67
" 71, 2	I, 26. 61. II, 12	" 83, 1	II, 67 ann. 1
" 71, 3	I, 26. II, 16. 19	" 83, 2	I, 62 81 (bis)
" 71, 4	I, 26. II, 16. 19	" 83, 4	I, 67 II, 72 ann. 1
" 71, 5	I, 41	" 83, 6	I, 62
" 71, 6	I, 47. 66. II, 28. 47	" 83, 7	I, 62
" 71, 8	I, 33	" 84, 1	I, 26. II, 12
" 72, 3	I, 61	" 84, 2	I, 26
" 72, 4	I, 26. 61	" 84, 7	I, 43
" 72, 7	I, 65. II, 28	" 84, 13	I, 5 26. II, 12
" 72, 9	II, 28		ann. 1
" 73, 1	I, 61	" 85, 2	I, 67
" 73, 2	I, 84	" 85, 3	I, 62
" 73, 3	I, 43. 61. 71. II, 42	" 86, 1	I, 26
" 74, 2	I, 26 (bis). 61. II, 16 (bis). 19. 51	" 86, 3	I, 26
" 74, 8	I, 41. 67	" 86, 6	I, 8 ann. 1
" 74, 9	I, 61	" 86, 9	I, 55
" 74, 11	II, 28	" 86, 11	I, 27
" 75, 5	I, 26. 86. II, 19	" 87, 2	I, 27. 67. II, 12
" 75, 8	II, 65	" 87, 3	I, 78
" 76, 1	I, 61	" 87, 9	I, 62
" 76, 3	I, 46	" 88, 3	I, 27. 62. 74
" 76, 4	I, 67	" 88, 4	I, 34. 62
" 76, 5	I, 42	" 88, 6	I, 67
" 76, 9	I, 61	" 88, 8	I, 27. 51. II, 19
" 76, 10	I, 33. 61	" 88, 9	I, 62
" 76, 11	I, 36	" 89, 6	I, 81
" 77, 1	I, 61	" 90, 1	I, 62
" 78, 5	I, 50	" 90, 2	I, 62
" 78, 6	I, 61. 67	" 90, 4	I, 27. II, 19
" 79, 1	I, 62. 81	" 90, 7	I, 62
" 79, 4	I, 43. 61. II, 33 ann. 1	" 91, 2	I, 82
" 79, 5	I, 81	" 91, 4	I, 27. 62. 73. II, 19
" 79, 8	I, 26	" 91, 8	I, 62
" 80, 1	I, 61	" 91, 9	I, 34. 39. 62
" 80, 3	I, 67. II, 45	" 92, 1	I, 62 (bis)
" 80, 4	I, 62. II, 28	" 92, 3	I, 41
" 81, 6	I, 68. 70. 71	" 92, 6	I, 63
" 81, 7	I, 62	" 92, 9	I, 27
" 81, 9	I, 62	" 93, 2	I, 63. 71
		" 93, 5	I, 41 77
		" 93, 10	I, 47

III, 95, 2	I, 36	III, 109, 5	I, 28
" 95, 4	I, 34. 63	" 109, 9	I, 28
" 95, 6	I, 63. 73 (bis)	" 109, 10	I, 64
" 95, 7	I, 42. 73	" 110, 1	I, 65
" 96, 1	I, 63	" 110, 6	II, 28
" 96, 4	I, 76. 78	" 110, 8	I, 5. 51
" 96, 12	I, 47	" 110, 9	I, 75
" 96, 14	I, 67	" 110, 10	I, 64
" 97, 2	I, 63	" 111, 1	I, 45
" 97, 4	I, 63	" 111, 3	I, 28. 60. II, 16. 19
" 98, 1	I, 27	" 111, 4	I, 64. II, 51
" 98, 8	I, 83	" 111, 9	I, 64
" 98, 9	I, 27	" 111, 11	I, 67
" 99, 3	I, 27	" 113, 2	I, 51
" 99, 5	I, 45	" 113, 3	I, 52
" 99, 7	I, 83	" 113, 4	I, 64
" 99, 8	I, 45	" 113, 7	I, 81
" 100, 1	I, 63	" 113, 8	I, 81
" 100, 6	I, 67	" 113, 9	I, 81
" 101, 2	I, 27. II, 19	" 114, 1	I, 28. 64. II, 10
" 101, 4	I, 63	" 114, 2	I, 81
" 101, 5	I, 27	" 114, 3	II, 72 ann. 1
" 101, 8	I, 63. 67	" 114, 6	I, 63. 72
" 101, 10	I, 27	" 114, 7	I, 51
" 103, 5	I, 16. 63. II, 26	" 115, 2	I, 81
	(bis)	" 115, 4	II, 28
" 103, 7	I, 63	" 115, 5	I, 81
" 104, 1	I, 54	" 115, 6	I, 28. II, 10
" 104, 3	I, 28. II, 16. 19	" 115, 7	I, 47
" 105, 2	I, 28. 63	" 115, 10	I, 28
" 105, 6	I, 52	" 115, 12	I, 29
" 105, 8	I, 63	" 116, 2	I, 64. 72. II, 33
" 105, 9	I, 62	" 116, 6	I, 45
" 105, 10	I, 28. 67. 71. II, 16. 19	" 116, 7	I, 64. II, 28
" 105, 11	I, 50	" 116, 8	I, 64
" 106, 11	I, 42	" 116, 10	I, 64. 72
" 107, 1	I, 63	" 116, 13	I, 72. II, 28
" 107, 4	I, 63	" 117, 2	I, 29
" 107, 7	I, 45. 63	" 117, 3	I, 86
" 107, 10	I, 28. 63. II, 19	" 117, 5	I, 64. II, 27
" 107, 12	I, 67	" 117, 6	I, 81
" 107, 15	I, 67	" 117, 8 s.	I, 43
" 108, 3	I, 28. II, 12	" 117, 10	I, 64
" 108, 4	I, 67	" 118, 2	I, 39. 64
" 109, 1	I, 63 s. 71	" 118, 8	I, 29. II, 19
		" 118, 11	I, 29

INDEX.

CIX

IV, 1, 1	II, 13. 24	IV, 16, 6	I, 50. II, 24. 35
" 1, 5	II, 32	" 16, 7	II, 8
" 3, 3'	I, 30	" 16, 8	II, 32
" 3, 5	II, 32 (bis)	" 16, 9	II, 29 35 (bis).
" 3, 8	II, 32		38. 41
" 3, 11	II, 19	" 16, 11	II, 32. 34. 36
" 4, 1	II, 32	" 17, 2	II, 35
" 4, 2	II, 30	" 17, 4	II, 24
" 4, 3	II, 13	" 17, 5	II, 6
" 4, 4	II, 30	" 17, 6	II, 34
" 4, 5	II, 24. 32	" 17, 7	II, 35
" 4, 8	II, 32	" 17, 8	II, 35
" 5, 4	II, 32	" 17, 11	II, 35
" 6, 1	II, 32	" 18, 3	II, 26. 35
" 6, 10	II, 32	" 18, 8	II, 19
" 7, 3	II, 32	" 18, 11	II, 8
" 7, 4	I, 16	" 19, 6	II, 32
" 7, 6	II, 13. 19	" 19, 7	II, 34
" 8, 4	II, 33(bis). 53. 57	" 19, 9	II, 34. 34 ann. 1.
" 8, 5	I, 55		35 (bis)
" 8, 6	II, 55	" 20, 1—21, 4	II, 65
" 8, 9	II, 66	" 20, 2	II, 55 ann. 2
" 8, 10	II, 34 (bis). 53	" 20, 3	II, 35
" 9, 1	II, 24	" 20, 5	II, 35
" 9, 10	II, 34	" 20, 8	II, 16 s. 35. 53
" 10, 1	II, 34	" 20, 9	II, 32. 55 ann. 2
" 10, 6	II, 34	" 20, 11	II, 67 ann. 1
" 10, 8	II, 35	" 21, 1	II, 10 (bis). 29.
" 11, 2	II, 34. 55		35. 54. 55 ann. 2
" 11, 4	II, 30	" 21, 2	II, 55 ann. 2
" 11, 5	II, 10. 33 ann. 2.	" 21, 8	II, 35
	34	" 21, 10	II, 20
" 11, 7	II, 31	" 21, 11	II, 8
" 12, 2	II, 55 ann. 2	" 21, 12	II, 34
" 12, 4	II, 55 ann. 2. 57	" 22, 2	II, 35. 68 s.
" 12, 6	II, 55 ann. 2	" 22, 7	II, 34
" 12, 7	II, 30. 34. 55	" 22, 12	II, 20. 36
	ann. 2	" 23, 1	II, 13
" 13, 5	II, 32	" 23, 3	II, 30. 36
" 13, 6 s.	II, 67	" 23, 8	II, 30
" 14, 4	II, 35	" 23, 9	II, 30
" 15, 2	II, 5. 35	" 24, 6	II, 36
" 15, 4	II, 7	" 24, 7	II, 36
" 15, 10	II, 24	" 24, 8	II, 36
" 16, 3	II, 65	" 24, 9	II, 36 (bis)
" 16, 4	II, 24	" 25, 1	II, 37

IV, 25, 4	II, 36	IV, 37, 5	II, 37
" 25, 6	II, 20	" 37, 6	II, 15. 37
" 25, 7	II, 36	" 38, 1—45, 8	II, 65 (bis)
" 25, 8	II, 24	" 38, 1	II, 37
" 26, 3	I, 5. II, 12 ann. 1	" 38, 2	II, 37. 53. 55
" 26, 5	II, 36		ann. 2
" 26, 8	II, 34 ann. 1	" 38, 4	II, 55
" 27, 1	II, 55 ann. 2	" 38, 6	II, 28. 37
" 27, 2	II, 55 ann. 2	" 38, 7	II, 15. 57
" 27, 6	II, 34. 36	" 38, 11	II, 28. 55 ann. 2
" 27, 8	II, 55 (bis)	" 38, 12	II, 17. 20. 53
" 27, 9	II, 36	" 39, 1	II, 7. 55
" 28, 2	II, 36	" 39, 3	II, 28
" 28, 5	II, 36	" 39, 4	II, 7. 28
" 29, 1	II, 15 (bis). 36	" 39, 5	I, 79
" 29, 2	II, 32	" 39, 8	II, 15. 24
" 29, 7	II, 13	" 40, 1	I, 109. II, 55
" 30, 2	II, 13		ann. 2
" 30, 4	I, 79	" 40, 5	II, 53
" 30, 5	I, 85	" 40, 8	II, 6
" 31, 1	II, 32	" 40, 9	II, 38. 53
" 31, 2	II, 69 s.	" 41, 1	II, 7
" 31, 5	II, 17. 23. 28. 57	" 41, 2	II, 28
" 31, 6	II, 17 (bis). 20. 23	" 41, 5	II, 38
" 32, 1	II, 37	" 41, 9	I, 83
" 32, 4	II, 13	" 42, 4	II, 7
" 32, 5	II, 38	" 43, 2	II, 55 ann. 2
" 32, 6	II, 24. 30	" 43, 4	II, 17. 20. 28
" 32, 7	II, 6		(bis)
" 32, 8	II, 37	" 43, 7	II, 17. 23
" 32, 9	II, 20	" 43, 9	II, 10. 28
" 32, 10	II, 7	" 44, 2	II, 17. 20
" 33, 4	II, 24. 37	" 44, 4	II, 30. 38
" 33, 7	II, 7	" 44, 5	II, 28
" 33, 8	II, 20	" 44, 7	II, 17. 23. 29
" 34, 2	II, 30. 65	" 45, 3	II, 17. 21. 70
" 34, 5	II, 24	" 45, 5	II, 38
" 34, 6	II, 37	" 45, 6	II, 10. 29
" 34, 9	II, 37	" 45, 7	II, 29
" 35, 6	II, 37	" 46, 2	II, 13
" 35, 7	II, 54. 65	" 46, 6	II, 45
" 35, 13	II, 37	" 48, 2	II, 13. 38
" 35, 15	II, 20	" 48, 7	II, 21
" 36, 2	II, 30	" 48, 9	II, 38
" 36, 5	II, 15	" 48, 10	II, 38
" 36, 6	II, 37	" 49, 2	II, 30.

INDEX.

CXI

IV, 50, 1 s.	II, 38	IV, 63, 4	II, 34 ann. 1. 40
" 50, 6	II, 21. 47	" 63, 7	(bis)
" 50, 9	II, 21	" 63, 10	II, 24 40
" 51, 1	II, 13. 30	" 64, 3	II, 40 (ter)
" 51, 3	II, 38	" 64, 4	II, 40 (bis)
" 51, 6	II, 36	" 64, 7	II, 34 (bis)
" 52, 1	II, 38	" 64, 9	II, 40 62 ann. 1
" 52, 2	II, 38 (bis)	" 64, 10	II, 40
" 52, 3	II, 13	" 65, 2	II, 34 68
" 52, 7	II, 15. 21. 38	" 65, 3	II, 34
" 52, 10	II, 13	" 65, 4	II, 40
" 53, 1	I, 73. II, 21	" 66, 6	I, 46 II, 69
" 53, 2	I, 73. II, 21	" 66, 8	II, 40
" 53, 4	I, 73. II, 21	" 67, 3	II, 24
" 54, 1	II, 30	" 67, 4	II, 24 41
" 54, 2	II, 21	" 67, 5	II, 31
" 54, 3	II, 37	" 67, 7	II, 37
" 54, 4	II, 38	" 67, 8	II, 41
" 55, 1	I, 73. II, 21	" 68, 3	II, 41 (bis)
" 55, 3	II, 31	" 68, 5	II, 34
" 55, 4	II, 38	" 69, 1	II, 41
" 55, 6	II, 38	" 69, 4	II, 41
" 56, 3	II, 21	" 69, 5	II, 13. 21
" 56, 8	II, 31	" 69, 6	II, 40
" 56, 9	II, 38	" 70, 1	II, 34
" 57, 1	II, 6. 36	" 70, 2	II, 31 34. 40
" 57, 2	II, 15	" 70, 3	II, 41
" 57, 3	II, 39	" 70, 7	II, 41
" 57, 4	II, 24. 39	" 70, 8	II, 41
" 57, 5	I, 73. II, 39	" 70, 9	II, 41
" 57, 10	II, 68 ann. 1	" 71, 1	II, 39. 41
" 58, 2	II, 39	" 71, 5	II, 41
" 58, 3	II, 34	" 71, 10	II, 24
" 58, 4	II, 39	" 72, 1	II, C. 24 s. 50
" 58, 5	II, 39	" 72, 5	II, 41
" 58, 11	II, 23. 39	" 72, 6	I, 79. II, 34
" 59, 2 s.	II, 69	" 72, 8	II, 41
" 60, 4	II, 38	" 72, 9	II, 13
" 60, 6	II, 24. 39	" 73, 2	II, 25
" 60, 9	II, 39. 63	" 73, 4	II, 14
" 61, 2	II, 21	" 73, 6	II, 14
" 61, 3	II, 31	" 74, 1	II, 41
" 61, 4	II, 23. 39	" 74, 2	II, 41 s.
" 61, 7	II, 39	" 74, 4	II, 42
" 62, 5	II, 39		
" 63, 1	II, 39		

CXII

INDEX.

IV, 75, 4	II, 31	V, 3, 8	II, 31
" 75, 5	II, 25. 42	" 4, 2	II, 43
" 75, 7	II, 42	" 4, 3	II, 43
" 75, 8	II, 32	" 5, 1	II, 70
" 76, 5	II, 31	" 5, 2	II, 43
" 76, 6	II, 25. 42	" 5, 4	II, 25. 43
" 76, 7	II, 6. 42	" 5, 6	II, 43
" 76, 8	II, 42	" 5, 8	II, 41. 43
" 77, 4	II, 10	" 6, 4	II, 70
" 77, 8	II, 14. 42	" 6, 6	II, 43
" 78, 1	II, 42	" 7, 1	II, 43
" 78, 11	II, 6	" 7, 6	II, 44
" 79, 2	II, 42	" 7, 7	II, 7 25. 43
" 79, 3	II, 42	" 7, 8	II, 43
" 80, 1	II, 35	" 7, 9	II, 43
" 80, 3	II, 32. 34 ann. 1.	" 7, 12	II, 43
	40	" 8, 1	II, 44
" 80, 7	II, 42	" 8, 4	II, 43. 44
" 80, 11	II, 42	" 8, 8	II, 34
" 80, 16	II, 6	" 9, 1—12, 8	II, 65
" 81, 1	II, 34	" 9, 2	II, 25
" 81, 2	II, 25	" 9, 3	II, 25
" 81, 3	II, 42	" 9, 8	II, 27. 44. 57
" 81, 5	II, 15. 23	" 10, 3	II, 25
" 81, 7	II, 42	" 11, 1	II, 44
" 81, 12	II, 25	" 11, 2	II, 34 ann. 1
" 82, 8	II, 6. 42	" 11, 5	II, 27 29
" 83, 2	II, 35	" 11, 8	II, 6 25. 44. 55
" 84, 5	II, 43	" 12, 5	II, 10
" 85, 2	II, 43	" 12, 6	II, 8
" 85, 3	II, 6	" 12, 7	II, 7. 70
" 86, 4	II, 54	" 13, 1	II, 44
" 86, 8	II, 43	" 13, 3	II, 34. 44
" 87, 4	II, 34	" 14, 2	II, 45
" 87, 11	II, 54. 65	" 14, 5	II, 34
		" 14, 12	II, 21
V, 1, 3	I, 36. II, 43	" 15, 2	II, 7
" 1, 5	II, 43	" 15, 5	II, 34
" 1, 9	II, 43	" 15, 6	II, 21
" 2, 4	II, 43	" 15, 8	II, 44
" 2, 6	II, 65	" 15, 9	II, 46
" 2, 7	II, 41	" 16, 3	II, 46
" 3, 4	II, 43. 70	" 16, 5	II, 44. 48
" 3, 5	II, 43	" 16, 8	II, 15. 44
" 3, 7	II, 25. 43	" 17, 5	II, 70
		" 17, 9	II, 14. 21 34. 44 69

V, 18, 1	II, 44	V, 32, 2	II, 10. 35
" 18, 3	II, 21. 44	" 32, 3	II, 7
" 18, 5	II, 68	" 32, 5	II, 46
" 18, 9	II, 31. 44	" 33, 1	II, 31
" 18, 10	II, 21. 44	" 33, 2	II, 46 53
" 19, 2	II, 44	" 33, 3	II, 7. 29
" 19, 5	II, 44	" 33, 4	I, 5. II, 14
" 19, 7	II, 14	" 33, 5	II, 46
" 20, 3	II, 25. 44	" 33, 6	II, 46
" 20, 4	II, 44	" 33, 7	II, 46
" 20, 10	II, 44	" 34, 1	I, 87
" 20, 11	II, 44	" 34, 5	II, 31
" 20, 12	II, 44	" 34, 7	II, 34
" 21, 1	II, 44	" 35, 1 s.	I, 87
" 22, 2	II, 10	" 35, 9	II, 34
" 22, 5	II, 43	" 35, 10	I, 83
" 22, 6	II, 44	" 35, 11	II, 46
" 22, 8	II, 7	" 35, 12	II, 70
" 22, 9	II, 25. 44	" 36, 1	II, 8. 23
" 23, 4	II, 10	" 37, 2	II, 46
" 23, 5	II, 21. 44	" 37, 8	II, 46
" 24, 1	II, 45	" 37, 10	II, 65
" 24, 2	II, 45	" 38, 1	II, 7
" 24, 4	II, 7. 25. 45	" 38, 7	II, 46
" 24, 5	II, 7. 45	" 39, 4	II, 46
" 25, 2	II, 45	" 40, 4	II, 46
" 25, 3	II, 48	" 40, 5	II, 46
" 25, 6	II, 45	" 40, 7	II, 15. 21. 46
" 26, 7	II, 45	" 41, 2	II, 8. 34. 46 s
" 26, 12	II, 45	" 41, 3	II, 5 ann. 2. 23 47
" 27, 1	II, 45	" 42, 5	II, 49
" 27, 6	II, 45	" 42, 7	II, 14
" 28, 4	II, 70	" 43, 8	II, 48
" 28, 5	II, 41	" 44, 1	II, 47
" 29, 2	II, 31	" 44, 3—11	II, 65
" 29, 4	II, 41. 45 s.	" 44, 3	II, 29
" 29, 5	II, 46 (bis)	" 44, 4	II, 47 (bis). 53
" 29, 6	II, 7	" 44, 6	II, 48
" 29, 8	II, 46	" 44, 8	II, 10
" 30, 3	II, 31	" 45, 1	II, 36
" 30, 5	II, 46	" 45, 4	II, 41
" 30, 7	II, 46	" 45, 8	II, 47
" 31, 1	II, 14	" 46, 1	II, 25
" 31, 3	II, 46	" 46, 2	II, 67 s.
" 31, 4	II, 46	" 46, 4	II, 47
" 32, 1	II, 54	" 46, 5	II, 14

POLYB. HIST. II.

h

CXIV

INDEX.

V, 46, 6	II, 36	V, 61, 4	II, 26. 34
„ 46, 11	II, 31. 44	„ 61, 5	II, 49
„ 47, 7	II, 47	„ 61, 7	II, 47
„ 48, 2	II, 47	„ 61, 8	II, 34
„ 48, 3	II, 25	„ 62, 1	II, 26
„ 48, 10	II, 7	„ 62, 2	II, 49 (bis)
„ 48, 12	II, 34. 40	„ 62, 4	II, 49
„ 48, 13	II, 47	„ 63, 12	II, 49
„ 48, 15	II, 25. 47 (bis)	„ 65, 3	II, 53
„ 49, 1	II, 25. 30	„ 65, 6	II, 11. 26
„ 49, 6	II, 7	„ 65, 7	II, 21. 49
„ 49, 7	II, 47	„ 66, 1	II, 14
„ 50, 5	II, 15	„ 66, 2	II, 26
„ 50, 6	II, 48	„ 66, 6	II, 23. 26
„ 50, 9	II, 48	„ 67, 8	II, 8
„ 50, 11	II, 48	„ 68, 6	II, 26
„ 50, 13	II, 14. 36	„ 68, 7	II, 14
„ 51, 1	II, 45	„ 69, 1	II, 23
„ 51, 2	II, 40	„ 69, 10	II, 21
„ 51, 3	II, 31. 48	„ 70, 7	II, 70 s.
„ 51, 5	II, 30	„ 70, 10	II, 26. 49
„ 51, 8	II, 48	„ 70, 12	II, 49
„ 52, 3	II, 48	„ 71, 2	II, 71
„ 52, 5	II, 48	„ 71, 3	II, 26. 49
„ 52, 7	II, 48	„ 71, 8	II, 49
„ 53, 4	II, 48	„ 72, 1	II, 49
„ 53, 8	II, 48	„ 73, 9	II, 26
„ 53, 11	II, 48	„ 73, 10	II, 22
„ 54, 1	II, 25. 48	„ 74, 1	II, 49
„ 54, 5	II, 48	„ 74, 8	II, 49
„ 55, 1	II, 48 (bis)	„ 74, 9	II, 62
„ 56, 2	II, 16. 48	„ 75, 4	I, 48
„ 56, 9	II, 48	„ 76, 2	II, 7
„ 56, 10	II, 48	„ 76, 3	II, 7. 49
„ 56, 15	II, 48	„ 76, 4	II, 34
„ 57, 1	II, 34	„ 76, 7	II, 43
„ 57, 7	II, 25	„ 76, 11	II, 16. 31
„ 58, 1	II, 48	„ 77, 3	II, 32
„ 58, 3	II, 21. 36	„ 77, 4	II, 26. 49
„ 58, 7	II, 31	„ 78, 5	II, 8
„ 58, 9	II, 48	„ 79, 1	II, 26. 35. 42
„ 58, 11	II, 49	„ 79, 3	II, 49. 53
„ 59, 1	II, 34	„ 79, 10	II, 50
„ 59, 2	II, 49	„ 79, 11	II, 14
„ 59, 11	II, 25. 34	„ 79, 12	II, 50
„ 60, 2	II, 14	„ 80, 3	II, 53. 68

V, 81, 3	II, 50	V, 102, 1	II, 52
" 81, 5	II, 50 s.	" 103, 4	II, 52
" 81, 7	II, 51	" 103, 6	II, 8
" 82, 7	II, 51	" 104, 1—11	II, 65
" 82, 8	II, 51	" 104, 1	II, 17. 22
" 82, 11	II, 32. 50	" 104, 5	II, 29. 52
" 82, 13	II, 51	" 105, 3	II, 52
" 83, 3	II, 32	" 105, 7	II, 52
" 84, 1	II, 34	" 105, 8	II, 69
" 84, 2	II, 26. 51	" 106, 2	II, 52. 71
" 84, 3	II, 10	" 107, 3	II, 52
" 84, 6	II, 26	" 108, 2	II, 52 (bis)
" 84, 7	II, 51	" 108, 5	I, 78
" 84, 10	II, 11. 14. 26	" 108, 8	II, 52 (bis)
" 85, 3	II, 29. 35. 55	" 110, 2	II, 26
" 85, 7	II, 51	" 110, 4	II, 45
" 85, 11	II, 69	" 110, 10	II, 22. 26. 27
" 85, 13	II, 34	" 111, 6	II, 42
" 86, 8	II, 7	" 111, 7	II, 34
" 86, 9	II, 51	" 111, 8	II, 26
" 87, 3	II, 51	" 111, 10	II, 34
" 88, 3	II, 51. 72 ann. 1		
" 88, 5	II, 51		
" 89, 2	I, 10. II, 51	VI, 2 (1)	I, 96
" 89, 3	I, 79	" 2 (1), 8	II, 71 s.
" 90, 3	II, 34	" 4, 11	II, 57
" 91, 1	II, 14. 51	" 5, 1	II, 57
" 91, 2	II, 15	" 5, 4	II, 58
" 91, 4	II, 36	" 5, 7	II, 57. 72
" 92, 3	II, 51	" 5, 9	II, 57
" 93, 2	II, 51	" 6, 2	II, 20 ann. 1
" 94, 3	II, 51	" 6, 3	II, 55
" 94, 6	II, 32	" 6, 6	II, 57
" 94, 7	II, 51	" 6, 10	II, 57. 58. 72
" 94, 8	II, 45	" 6, 11	II, 57
" 95, 7	II, 51	" 7, 1	II, 57 s.
" 95, 8	II, 43	" 7, 2	II, 57
" 95, 12	II, 15	" 8, 2	II, 58
" 96, 4	II, 22. 45	" 9, 7	II, 72
" 97, 5	II, 16	" 9, 10	II, 58
" 98, 5	II, 52	" 10, 4	II, 58
" 98, 8	II, 26	" 11 ^a , 7 (2.10)	II, 72
" 100, 8	II, 34	" 13, 5	II, 20 ann. 2 72
" 101, 2	II, 52	" 13, 6	II, 20 ann. 2
" 101, 4	II, 26	" 14, 5	II, 72
" 101, 9	II, 26	" 16, 1	II, 55

b*

VI, 16, 4	II, 55	VII, 11, 5	II, 58
" 16, 5	II, 68	" 16, 2	II, 68
" 17, 5	II, 72		
" 18, 7	II, 59		
" 19, 1	II, 55	VIII, 1 (3), 3	II, 56
" 20, 5	II, 58	" 2 (4)	I, 107
" 21, 9	II, 58	" 5 (7), 2	II, 77
" 23, 2 s.	II, 72 s.	" 10 (12), 4	II, 76
" 27, 6	II, 61	" 10 (12), 10	II, 76 s.
" 32, 2	II, 73	" 13 (15), 6	II, 60
" 32, 4	II, 56	" 13 (15), 7	II, 60
" 33, 7	II, 73	" 14 (16), 3	II, 56
" 33, 12	II, 56	" 15 (17), 1	II, 60
" 34, 8	II, 56	" 18 (20), 8	II, 71 ann. 2
" 35, 11	II, 60. 73 s.	" 19 (21), 9	II, 61 s.
" 37, 3 s.	II, 61	" 20 (22), 6	II, 77
" 37, 12	II, 60	" 20 (22), 9	II, 56
" 38, 4	II, 67 ann. 2	" 24, 10 (26, 9)	II, 56
" 39, 6	II, 67 ann. 1. 74	" 26 (28), 3	II, 56
" 39, 8	I, 45	" 26 (28), 6	II, 77
" 40, 2	II, 37	" 26 (28), 9	II, 60
" 40, 6	II, 61	" 26 (28), 10	II, 62. 77
" 40, 9	II, 60	" 27 (29), 1	II, 60
" 40, 13 s.	II, 61	" 28 (30), 2	II, 56
" 42, 2	II, 58	" 28 (30), 11	II, 71 ann. 2
" 42, 4	II, 68	" 29 (31), 3	II, 72 ann. 1
" 43, 2	II, 50 s.	" 31 (33), 6	II, 60
" 44, 2	II, 56	" 32 (34), 6	II, 56
" 44, 3	II, 74 ss.	" 33 (35), 4	II, 58
" 45, 4	I, 51. II, 58	" 34 (36), 10	II, 56
" 46, 11	II, 61	" 34 (36), 11	II, 60
" 48, 2	II, 56	" 36 (2), 1	II, 67 ann. 1
" 51, 2	II, 61		
" 53, 5	II, 61		
" 53, 6	II, 56	IX, 17, 2	II, 48
" 54, 4	II, 56	" 20, 4	I, 101
" 56, 5	II, 60	" 21, 4	II, 46
" 57, 4	II, 56	" 39, 3	I, 46
" 57, 9	II, 56	X, 3, 1	I, 83
		" 6, 8	I, 36
		" 7, 5	I, 36
		" 8, 1	I, 36
		" 9, 3	I, 36
VII, 3, 2	II, 76	" 15, 11	I, 36
" 4, 2	I, 62	" 18, 13	I, 83
" 9, 2	II, 71 ann. 2	" 23 (25), 1	I, 45
" 9, 8	II, 77		
" 10, 3	II, 67 ann. 1		

X, 24 (21), 5 s.	I, 100	XXV, 9 (XXIV, 13), 6	II, 48
" 28, 7	II, 47	XXVI, 2 (XXIV, 11), 8	I, 54
XI, 1, 3	I, 54	XXVII, 13 (15), 2	II, 67 ann. 1
" 16, 7	I, 30	XXVIII, 3	I, 90
" 31, 1	I, 36	" 6	I, 90
XII, 5, 2 ss.	I, 92	" 6, 9	I, 90
XIII, 7, 10	II, 38	" 8, 6	II, 70
XIV, 1, 2	I, 80 s.	" 10 (12) s.	I, 91
" 2, 2	I, 81	XXIX, 8 (23) s.	I, 91
" 2, 4	I, 81	" 9 (24), 6	I, 88 s. (bis)
" 3, 4	I, 81	" 11 (27), 3	I, 54
" 6, 7	I, 81	XXX, 2, 8	II, 22
" 7, 1	I, 81	" 17 (20), 13	II, 53
" 8, 1	I, 81	XXXI, 19, 4 ss.	I, 92
" 9, 7	I, 81	XXXII, 7, 14 ss.	I, 92
" 10, 2	II, 34	" 9 ss.	I, 91
" 10, 6	I, 81	" 9, 2 s.	I, 91
" 10, 9	I, 83	" 15, 2	I, 54
XV, 2, 7	I, 81	XXXIII, 4 (7), 1	I, 73
" 8, 12	I, 54	" 7 (10), 1	I, 73
" 36, 2	I, 84	" 7 (10), 2	I, 73
XVI, 8, 6	I, 10	XXXIV, 10, 7	I, 73
" 16, 1	II, 33, 34	" 15	I, 93
" 19, 3	I, 54	XXXV, 2, 4	I, 77
XVII (XVIII) 1, 14	I, 81	XXXVI, 4 (6), 1	I, 81
" 3, 9	I, 81	XXXVIII, 1 ^b (4), 13	II, 33
XVIII, 6 (23), 4	I, 81	XXXIX (XXXVIII)	
" 13 (30), 10	II, 70	1, 8	I, 81
XX, 5, 7	I, 8	XXXIX, 2	I, 93
XXI, 9, 3	I, 85	" 3	I, 93
" 40 (XXII, 23), 1	I, 32	XL, 7 (XXXIX, 13)	I, 94
XXIII, 1 (XXII, 3), 6	I, 87	" 8 (XXXIX, 14),	
XXIV, 8 ^b (XXIII,		11	I, 94
12), 7	I, 87	" 9 (XXXIX, 15)	I, 94
XXIV, 8 ^b , 12 (XXIII,		" 10 (XXXIX, 16)	I, 94
12, 16)	I, 87	" 10 (XXXIX,	
XXIV, 9, 3 (XXIII,		16), 2	I, 77. 94
12, 8)	II, 53	fr. 95 (99)	I, 77
XXV, 7 (XXIV, 6), 3	I, 88 (bis) 90	fr. 119 (71)	I, 8

B. Alia testimonia.

Achill. Tat. isag. in Phaenom. 31 p. 157 C.	I, 103
Aelian. Tact. I, 2 p. 240 K.	I, 101
" " I, 2 p. 242 K.	I, 90
" " III, 4 p. 268 K.	I, 101
" " XIX, 10 p. 356 K.	I, 101
Aelian. var. hist. XIV, 43	I, 85
Antiph. V, 79	II, 77
Apollod. bibl. I, 8, 5	II, 14
" " I, 9, 9	II, 14
Aristoph. Acharn. 83	II, 73 ann. 1
Arrian. Anab. III, 28, 8	II, 49
" Tact. p. 240 K.	I, 101
Athen. VI p. 273 A.	I, 95 ann. 1
Callim. fragm. 222 Schn.	II, 54 ann. 1
Cic. qu. Acad. II (IV), 2, 5	I, 95
" ad fam. V, 12	I, 95, 100
" de offic. III, 32, 113	I, 99
C. I. A. I, 9, 10	I, 78
" " " II, 1, 49	I, 73
" " " II, 1, 162, 4	I, 76
" " " II, 1, 281	I, 78
" " " II, 1, 314	I, 77
" " " II, 1, 329	I, 77
" " " II, 1, 331	I, 77
" " " II, 1, 334, 30	I, 76
" " " II, 1, 348, 12	I, 80
" " " II, 1, 380, 27	I, 78
" " " II, 1, 404, 14. 27. 32. 38	I, 78
" " " II, 1, 420, 12. 37	I, 77
" " " II, 1, 442, 5	I, 76
" " " II, 1, 466, 16. 27	I, 76
" " " II, 1, 467, 17. 29. 40. 49	I, 76
" " " II, 1, 467, 27	I, 78
" " " II, 1, 468, 17	I, 76
" " " II, 1, 468, 25	I, 77
" " " II, 1, 470, 7. 9. 12. 13	I, 76
" " " U, 1, 471, 24	I, 76, 86
" " " II, 1, 471, 48	I, 78
" " " II, 1, 476, 31	I, 79
" " " II, 1, 478 fr. d 1	I, 77
" " " II, 1, 482, 50	I, 77
" " " II, 1, 564, 7. 12. 20	I, 76
" " " II, 1, 570, 39	I, 78

C. I. A. II. 1. 591, 4	I, 78
" " " II, 1. 610, 21	I, 76
" " " II, 1. 614, 17	I, 76
" " " II, 1. 624, 18	I, 77
" " " III, 1. 1102	II, 34
" " " III, 1. 1128	II, 34
C. I. G. 2557 A vs. 7; B vs. 1. 9. 14	II, 49
Demosth. de cor. 269	I, 19
" pro Megalopol. 14 Voem	II, 50
Diod. V, 28, 1	II, 7
" XXVII, 4, 3	I, 44
" XXXI, 26, 5	I, 91
Dionys. Hal. Ant. Rom. I, 6 et 7	I, 96
" " de compos. verb. 4 p. 28 s.	I, 98
Euagr. hist. eccl. V c. ult.	I, 97
Gemin. i-ag. in Phaen. 13	I, 101 s.
Hesych. s. v. <i>ἐνδομενία</i>	II, 24 s.
Isocr. I, 11 (p. 4 a)	I, 19
" XII, 201 (p. 275 a)	I, 85
" XII, 241 (p. 283 a)	I, 85
Iustin. XXXII, 1	I, 87
Lebas inscr. Asie min. (V) n. 73, 1. 12. 20	II, 49
" " " " n. 81	II, 21
Liv. XXI, 5, 6	I, 57
" XXI, 61, 1	I, 33
" XXIV, 30, 11	I, 44
" XXIV, 35, 1	I, 44
" XXV, 9, 3	II, 77 ann. 2
" XXVIII, 32.	I, 87
" XXX, 43, 5	I, 99
" XXXIII, 10, 10	I, 99
" XXXIX, 35 ss.	I, 87
[Luc.] Macrob. 22	I, 96
Nonn. Dionys. XI, 328 ss.	II, 56 ann. 1
Papp. Alex. coll. V, 428, 3. 445, 10. 12	I, 79
Pausan. III, 10, 1. 19, 3	II, 56 ann. 1
" V, 2, 4	II, 14
" VII, 9	I, 87
" VII, 10, 2	I, 91
" VIII, 9, 1	I, 95
" VIII, 30, 4	I, 92. 93. 94. 96
" VIII, 37, 1	I, 94 s. (bis)
" VIII, 44, 5. 48, 6	I, 95
Phot. bibl. cod. LXXXIII p. 116 ed. Hoesch.	I, 97
Plat. Charmid. p. 160 C.	I, 40
" Civit. p. 546 A.	I, 19

Plat. Gorg. p. 511 D s.	II, 75
Plin. nat. hist. V, 1, 1	I, 93
Plutarch. Anton. 33	II, 48
" Cat. mai. 9	I, 92
" comp. Lyc. et Num. 4	II, 75
" Marcell 3. 4. 6	I, 74
" Philopoem. 21	I, 87. 89
" Pomp. 23	II, 48
" an seni ger. sit resp. 12	I, 89
" Apophth. p. 199 F.	I, 91
" consol. ad Apoll. 15	I, 23
" praec. reip. ger. p. 801 E.	II, 68 ann. 2
" praec. reip. ger. p. 814 C.	I, 91 s.
" symposiac. IV p. 659 F.	I, 91
Poll. onom. X, 12	II, 24 s.
Proverb. XXVI, 27	II, 54 ann. 3
Psalt. VII, 16	II, 54 ann. 2
Sirach. XXVII, 26	II, 54 ann. 3
Steph. Byzant. p. 216, 3 M.	II, 49
" " p. 220, 21 M.	II, 52
" " p. 260, 5 M.	II, 52
" " p. 310, 3 M.	II, 44 (bis)
" " p. 640, 20 M.	II, 13
" " p. 669, 13 M.	II, 24
" " s. v. <i>Μεγάλη πόλις</i> (p. 437, 20 s. M.)	I, 96
Strab. Geogr. I p. 2 C.	I, 90
" " I p. 14 C.	I, 90
" " I p. 96 C.	I, 102
" " I p. 97 C.	I, 102 s. 103 (bis)
" " I p. 212. 213. 216. 218 C.	I, 74
" " II p. 292 C.	I, 74
" " II p. 515 C.	I, 100
" " III p. 147 C.	I, 36
" " III p. 177 C.	I, 74 s.
" " IV p. 202 C. 209 C.	I, 75
Suid. s. v. <i>Βροῦτος</i>	I, 100
" " <i>ἐνδομενία</i>	II, 24 s.
" " <i>Παναίτιος</i>	I, 90 ann. 1
" " <i>Πολύβιος</i>	I, 87. 90 ann. 1. 96.
" " <i>Σκύλαξ</i>	97 s. 99 s. 100
Thom. mag. p. 850	I, 100
Thucyd. VII, 14, 1	II, 21
Vell. Paterc. I, 13	II, 75
Xenoph. Comm. Socr. III, 8, 4	I, 90. 91
	I, 40

Xenoph. Cyrop. V, 1, 7	I. 84
„ Hellen. IV, 8, 4	I, 19
„ „ VI, 5, 41	I, 19
„ „ VII, 5, 26	f, 8 ann. 1
„ resp. Lac. V, 7	II, 6
„ vectig. 3, 11	I, 19
Xiphiln. Aug. p. 41 Steph.	I, 99
Zonar ann. VIII, 9	II, 55 ann. 2
Zosim hist. I in.	I, 96 s.
„ „ V. 34, 7	II, 71

Corrigenda.

Vol. I.

P.	VI	lin. 30 l.	pag. LXIV
"	VII	" 20 l. A ₂	εἴλοντο
"	XX	" 4 l. A ₂	
"	XXII	" 13 l.	pag. LXVI
"	XXIII	" 29 l.	III
"	XXVIII	" 9 l. A _r	
"	LXI	" 24 l.	συνεπλήκων*
"	LXXIII	" 4 s. l.	Μασσαλιώτης
"	LXXV	" 8 l. III, 110, 9	
"	XCVII	" 37 l.	Κλεομένους
"	297	" 10 l.	πεποιημένους
"	302	" 31 l.	συνεπλήκων
"	341	" 21 del.	καὶ alterum.

Vol. II.

P.	163	lin. 13 l.	ἐπιτελεῖσθαι
"	258	" 26 l.	Αἰ"

ΠΟΛΥΒΙΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ba.

319. ^{Ha.} Ἐν μὲν τῇ πρὸ ταύτης βύβλῳ τὰς αἰτίας ἐδηλώ- 1297,24.
 σαμεν τοῦ δευτέρου συστάντος Ῥωμαίοις καὶ Καρ-
 χηδονίοις πολέμου καὶ τὰ περὶ τῆς εἰσβολῆς τῆς εἰς
 Ἰταλίαν Ἀννίβου διήλθομεν, πρὸς δὲ τούτοις ἐξη- 2
 5 γησάμεθα τοὺς γενομένους αὐτοῖς ἀγῶνας πρὸς
 ἀλλήλους μέχρ' ἵης μάχης τῆς περὶ τὸν Ἀύφιδον
 ποταμὸν καὶ πόλιν Κάνναν γενομένης. νῦν δὲ τὰς 3
 Ἑλληνικὰς διέξιμεν πράξεις τὰς κατὰ τοὺς αὐτοὺς και-
 ροὺς ἐπιτελεσθεῖσας τοῖς προειρημένοις καὶ ἀπὸ τῆς
 10 ἑκατοστῆς καὶ τετταρακοστῆς ὀλυμπιάδος, πρότερον 4 298.
 ἀναμνήσαντες διὰ βραχείων τοὺς ἐντυγχάνοντας τῇ
 πραγματείᾳ τῆς κατασκευῆς, ἣν ἐν τῇ δευτέρᾳ βύ-
 βλῳ περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐποιησάμεθα, καὶ μάλιστα
 περὶ τοῦ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνους, διὰ τὸ καὶ τοῦτο τὸ
 15 πολίτευμα παράδοξον ἐπίδοσιν λαβεῖν εἰς τε τοὺς
 πρὸ ἡμῶν καὶ καθ' ἡμᾶς καιροὺς ἀρξάμενοι γὰρ 5
 ἀπὸ Τισαμενοῦ τῶν Ὀρέστου παίδων ἑνός, καὶ φή-
 σαντες αὐτοὺς ἀπὸ μὲν τούτου βασιλευθῆναι κατὰ
 γένος ἕως εἰς Ὠγυγον, μετὰ δὲ ταῦτα καλλίστη προ-
 20 αἰρέσει χρησαμένους δημοκρατικῆς πολιτείας τὸ μὲν
 πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐκ Μακεδονίας βασιλέων διασπα-

320. 6 σθῆναι κατὰ πόλεις καὶ κώμας, ἐξῆς δὲ τούτοις
 ἐπεβαλόμεθα λέγειν πῶς αὐτοῖς ἤρξαντο συμφορεῖν
 7 καὶ πότε καὶ τίνες αὐτοῖς πρῶτοι συνέστησαν. τού-
 τοις δ' ἐπομένως ἐδηλώσαμεν τίνι τρόπῳ καὶ ποῖα
 προαιρέσει προσαγόμενοι τὰς πόλεις ἐπεβάλλοντο Πε- 5
 λοποννησίους πάντας ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἄγειν ὀνομα-
 8 σίαν καὶ πολιτείαν. καθολικῶς δὲ περὶ τῆς προει-
 ρημένης ἐπιβολῆς ἀποφηνάμενοι, μετὰ ταῦτα τῶν
 κατὰ μέρος ἔργων κατὰ τὸ συνεχὲς ἐπιψαύοντες εἰς
 τὴν Κλεομένους τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλείως ἐκ- 10
 9 πτωσιν κατηντήσαμεν. συγκεφαλαιωσάμενοι δὲ τὰς
 ἐκ τῆς προκατασκευῆς πράξεις ἕως τῆς Ἀντιγόνου
 καὶ Σελεύκου καὶ Πτολεμαίου τελευτῆς, ἐπειδὴ περὶ
 τοὺς αὐτοὺς καιροὺς πάντες οὗτοι μετήλλαξαν, λοι-
 πὸν ἐπηγγελάμεθα τῆς αὐτῶν πραγματείας ἀρχὴν 15
 ποιήσασθαι τὰς ἐξῆς τοῖς προειρημένοις πράξεις,
 2 καλλίστην ὑπόστασιν ὑπολαμβάνοντες εἶναι ταύτην
 διὰ τὸ πρῶτον μὲν τὴν Ἀράτου σύνταξιν ἐπὶ τού-
 τοις καταστρέφειν τοὺς καιροὺς, οἷς συνάπτοντες
 τὴν διήγησιν τὸν ἀκόλουθον ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων 20
 2 ἀποδιδύναί προηγήμεθα λόγον, δεύτερον δὲ διὰ τὸ
 καὶ τοὺς χρόνους οὕτως συντρέχειν τοὺς ἐξῆς καὶ
 τοὺς πίπτοντας ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἱστορίαν ὥστε
 τοὺς μὲν καθ' ἡμᾶς εἶναι, τοὺς δὲ κατὰ τοὺς πατέρας
 ἡμῶν· ἐξ οὗ συμβαίνει τοῖς μὲν αὐτοὺς ἡμᾶς πα- 25
 ραγεγόνεσθαι, τὰ δὲ παρὰ τῶν ἐωρακότων ἀκηκοτέ- 299.
 3 ναι. τὸ γὰρ ἀνωτέρῳ προσλαμβάνειν τοῖς χρόνοις,
 ὥς ἀκοὴν ἐξ ἀκοῆς γράφειν, οὐκ ἐφαίνεθ' ἡμῖν
 ἀσφαλεῖς ἔχειν οὔτε τὰς διαλήψεις οὔτε τὰς ἀπο-
 4 φάσεις. μάλιστα δ' ἀπὸ τούτων ἡρξάμεθα τῶν και- 30
 ρῶν διὰ τὸ καὶ τὴν τύχην ὥς ἂν εἰ κεκαινοποιή-

κέναι πάντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐν τοῖς προ-
 ειρημένοις καιροῖς. Φίλιππος μὲν γὰρ ὁ Δημητρίου 5
 κατὰ φύσιν υἱὸς ἔτι παῖς ὢν ἄρτι παρελάβανε τὴν
 Μακεδόνων ἀρχήν· Ἀχαιὸς δὲ τῆς ἐπὶ τὰδε τοῦ 6
 821. 5 Ταύρου δυναστεύων οὐ μόνον προστασίαν εἶχε
 βασιλικήν, ἀλλὰ καὶ δύναμιν· ὁ δὲ Μέγας ἐπικλή- 7
 θεις Ἀντίοχος μικροῖς ἀνώτερον χρόνοις, τάδελεφοῦ
 Σελεύκου μετηλλαχὸς, ἔτι κομιδῇ νέος ὢν τὴν
 ἐν Συρίᾳ διεδέδεκτο βασιλείαν. ἅμα δὲ τούτοις 8
 10 Ἀριαράθης παρέλαβε τὴν Καππαδοκῶν ἀρχήν. ὁ
 δὲ Φιλοπάτωρ Πτολεμαῖος ἐν τοῖς αὐτοῖς καιροῖς
 τῶν κατ' Αἴγυπτον ἐγγεγόνει κύριος. Λυκούργος δὲ 9
 Λακεδαιμονίων μετ' οὐ πολὺ κατεστάθη βασιλεύς.
 ἦρηντο δὲ Καρχηδόνιοι προσφάτως ἐπὶ τὰς προει-
 15 ρημένους πράξεις στρατηγὸν αὐτῶν Ἀννίβαν. οὕτως 10
 δὲ τοιαύτης περὶ πάσας τὰς δυναστείας καινοποιίας
 οὔσης, ἔμελλε πραγμάτων ἐσεσθαι καινῶν ἀρχή.
 τοῦτο γὰρ δὴ πέφυκε καὶ φιλεῖ συμβαίνειν κατὰ
 φύσιν· ὁ καὶ τότε συνέβη γενέσθαι. Ῥωμαῖοι μὲν 11
 20 γὰρ καὶ Καρχηδόνιοι τὸν προειρημένον ἐνεστήσαντο
 πόλεμον, Ἀντίοχος δὲ καὶ Πτολεμαῖος ἅμα τούτοις
 τὸν ὑπὲρ τῆς Κοίλης Συρίας, Ἀχαιοὶ δὲ καὶ Φί-
 λιππος τὸν πρὸς Αἰτωλοὺς καὶ Λακεδαιμονίους· οὗ
 τὰς αἰτίας συνέβη γενέσθαι τοιαύτας.
 25 Αἰτωλοὶ πάλαι μὲν δυσχερῶς ἔφερον τὴν εἰρή- 3
 νην καὶ τὰς ἀπὸ τῶν ἰδίων ὑπαρχόντων δαπάνας,
 ὥς ἂν εἰθισμένοι μὲν ζῆν ἀπὸ τῶν πέλας, δεόμενοι
 δὲ πολλῆς χορηγίας διὰ τὴν ἐμφυτον ἀλαζονείαν, ἣ
 δουλεύοντες αἰεὶ πλεονεκτικὸν καὶ θηριώδη ζῶσι βίον,
 30 οὐδ' ἐν οἰκείῳ, πάντα δ' ἡγούμενοι πολέμια. οὐ μὴν 2
 ἀλλὰ τὸν πρὸ τοῦ χρόνον, ἕως Ἀντίγονος ἔξη, δε-

3 διότες Μακεδόνας ἤγον ἡσυχίαν. ἐπειδὴ δ' ἐκείνος 300.
 μετήλλαξε τὸν βίον, παῖδα καταλιπὼν Φίλιππον,
 καταφρονήσαντες ἐξήτουν ἀφορμὰς καὶ προφάσεις
 τῆς εἰς Πελοπόννησον ἐπιπολέως, ἀγόμενοι κατὰ
 τὸ παλαιὸν ἔθος ἐπὶ τὰς ἐκ ταύτης ἀρπαγὰς, ἅμα 5
 δὲ καὶ νομίζοντες ἀξιοχρεῶς εἶναι σφᾶς πρὸς τὸ
 4 πολεμεῖν αὐτοῖς Ἀχαιοῖς. ὅντες δ' ἐπὶ ταύτης τῆς
 προθέσεως, βραχέα ταῦτομάτου σφίσι συνεργήσαν-
 822. τος ἔλαβον ἀφορμὰς πρὸς τὴν ἐπιβολὴν τοιαύτας.
 5 Δωρίμαχος ὁ Τριχωνεὺς ἦν μὲν υἱὸς Νικοστράτου 10
 τοῦ παρασπονδήσαντος τὴν τῶν Παμβοιωτῶν πα-
 νήγυριν, νέος δ' ὢν καὶ πλήρης Αἰτωλικῆς ὁρμῆς
 καὶ πλεονεξίας ἐξαπεστάλη κατὰ κοινὸν εἰς τὴν
 6 τῶν Φιγαλέων πόλιν, ἣτις ἐστὶ μὲν ἐν Πελοπον-
 νήσῳ, κεῖται δὲ πρὸς τοῖς τῶν Μεσσηνίων ὄροις, 15
 ἐτύγγανε δὲ τότε συμπολιτευομένη τοῖς Αἰτωλοῖς,
 7 λόγῳ μὲν παραφυλάξων τὴν τε χώραν καὶ τὴν πό-
 λιν τῶν Φιγαλέων, ἔργῳ δὲ κατασκόπου τάξιν ἔχων
 8 τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πραγμάτων. συνδραμόντων
 δὲ πειρατῶν, καὶ παραγενομένων πρὸς αὐτὸν εἰς 20
 τὴν Φιγαλείαν, οὐκ ἔχων τούτοις ἀπὸ τοῦ δικαίου
 συμπαρασκευάζειν ὠφελείας, διὰ τὸ μένειν ἔτι τότε
 τὴν κοινὴν εἰρήνην τοῖς Ἑλλήσι τὴν ὑπ' Ἀντιγόνοιο
 9 συντελεσθεῖσαν, τέλος ἀπορούμενοξ ἐπέτρεψε τοῖς
 πειραταῖς λῆξεσθαι τὰ τῶν Μεσσηνίων θροῖμα, 25
 10 φίλων ὅντων καὶ συμμάχων. τὸ μὲν οὖν πρῶτον
 ἡδίκουν τὰ περὶ τὰς ἐσχατίας ποίμνια, μετὰ δὲ
 ταῦτα, προβαινούσης τῆς ἀπονοίας, ἐνεχέλησαν καὶ
 τὰς ἐπὶ τῶν ἀγρῶν οἰκίας ἐκκόπτειν, ἀνυπονοήτως
 11 τὰς νύκτας ἐπιφαινόμενοι. τῶν δὲ Μεσσηνίων ἐπὶ 30
 τούτοις ἀγανακτούντων καὶ διαπρεσβευομένων πρὸς

τὸν Λωρίμαχον, τὰς μὲν ἀρχὰς παρήκουε, βουλόμενος τὰ μὲν ὠφελεῖν τοὺς ὑπ' αὐτὸν ταττομένους, τὰ δ' αὐτὸς ὠφελεῖσθαι, μερίτης γινόμενος τῶν λαμβανομένων. πλεοναξούσης δὲ τῆς παρουσίας τῶν 12
 5 πρεσβειῶν διὰ τὴν συνέχειαν τῶν ἀδικημάτων, αὐτὸς ἤξιεν ἐπὶ τὴν Μεσσήνην ἔφη, δικαιολογησόμενος πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας τοῖς Αἰτωλοῖς. ἐπειδὴ 13
 δὲ παρεγένετο, προσπορευομένων αὐτῷ τῶν ἡδικη- 301.
 μένων, τοὺς μὲν διέσυρε χλευάζων, τῶν δὲ κατα-
 10 νίστατο, τοὺς δ' ἐξέπληττε λοιδορῶν.

Ἔτι δ' αὐτοῦ παρεπιδημοῦντος ἐν τῇ Μεσσήνῃ, 4
 συνεγγίσαντες τῇ πόλει νυκτὸς οἱ πειραταὶ καὶ προσ-
 βαλόντες κλίμακας ἐξέκοψαν τὸ Χυρῶνος καλούμε-
 νον ἐπαύλιον, καὶ τοὺς μὲν ἀμυνομένους ἀπέσφα-
 323. 15 ξαν, τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν οἰκετῶν δῆσαντες καὶ τὰ
 κτήνη μετ' αὐτῶν ἀπήγαγον. οἱ δὲ τῶν Μεσσηνίων 2
 ἔφοροι, πάλαι μὲν ἐπὶ τε τοῖς γινομένοις καὶ τῇ
 παρεπιδημίᾳ τοῦ Λωριμάχου διαλγοῦντες, τότε δὲ
 καὶ προσενυβρίζεσθαι δόξαντες, ἀνεκαλοῦντ' αὐτὸν
 20 εἰς τὰς συναρχίας. ἐν ᾧ καιρῷ Σκύρων, ὃς ἦν μὲν 3
 ἔφορος τότε τῶν Μεσσηνίων, εὐδοκίμει δὲ καὶ κατὰ
 τὸν ἄλλον βίον παρὰ τοῖς πολίταις, συνεβούλευε
 μὴ προῖεσθαι τὸν Λωρίμαχον ἐκ τῆς πόλεως, ἐὰν
 μὴ τὰ μὲν ἀπολωλότα πάντα τοῖς Μεσσηνίοις ἀπο-
 25 καταστήσῃ, περὶ δὲ τῶν τεθνεώτων δωσιδίκους
 παράσῃ τοὺς ἡδικηκότας. πάντων δ' ἐπισημηναμέ- 4
 νων ὥς δίκαια λέγοντος τοῦ Σκύρωνος, διοργι-
 σθεῖς ὁ Λωρίμαχος εὐθήθεις αὐτοὺς ἔφη τελέως
 ὑπάρχειν, εἰ Λωρίμαχον οἴονται νῦν προπηλακί-
 30 ξειν, ἀλλ' οὐ τὸ κοινὸν τῶν Αἰτωλῶν· καὶ καθόλου
 δευνὸν ἡγεῖτο τὸ γινόμενον, καὶ κοινῆς αὐτοὺς

ἐπιστροφῆς ἔφη τεύξεσθαι, καὶ τοῦτο πείσεσθαι
 5 δικαίως. ἦν δὲ τις κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς
 ἄνθρωπος ἀσυχρῆς ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ, τῶν ἐξηρημένων
 τὸν ἄνδρα κατὰ πάντα τρόπον, ὄνομα Βαβύρτας,
 ᾧ τις εἰ περιέθηκε τὴν καυσίαν καὶ χλαμύδα τοῦ
 6 Λωριμάχου, μὴ οἶόν τ' εἶναι διαγινώσκειν· ἐπὶ
 τοσοῦτον ἐξωμοίωτο κατὰ τε τὴν φωνὴν καὶ τᾶλλα
 μέρη τοῦ σώματος τῷ προειρημένῳ. καὶ τοῦτ' οὐκ
 7 ἐλάνθανε τὸν Λωριμάχον. ὁμιλοῦντος οὖν [αὐτοῦ]
 ἀνατατικῶς τότε καὶ μάλ' ὑπερηφάνως τοῖς Μεσση- 10
 νίοις, περιοργισθεῖς ὁ Σκύρων "Νομίξεις γὰρ ἡμῖν"
 ἔφη "σοῦ μέλειν ἢ τῆς σῆς ἀνατάσεως, Βαβύρτα;"
 8 φηθέντος δὲ τούτου, παραντίκα μὲν εἶξας ὁ Λωρί- 802.
 μαχος τῇ περιστάσει συνεχώρησε πάντων ἐπιστρο-
 φὴν ποιήσεσθαι τῶν γεγονότων ἀδικημάτων τοῖς 15
 9 Μεσσηνίοις· ἐπανελθὼν δ' εἰς τὴν Αἰτωλίαν οὕτω
 824. πικρῶς ἤνεγκε καὶ βαρέως τὸ φηθὲν ὥς οὐδεμίαν
 ἄλλην ἔχων εὐλογον πρόφασιν δι' αὐτὸ τοῦτο τοῖς
 Μεσσηνίοις ἐξέκαυσε τὸν πόλεμον.
 5 Στρατηγὸς μὲν οὖν ὑπῆρχε τῶν Αἰτωλῶν Ἀρί- 20
 στων· οὗτος δὲ διὰ τινὰς σωματικὰς ἀσθενείας
 ἀδύνατος ὢν πρὸς πολεμικὴν χρεῖαν, ἅμα δὲ καὶ
 συγγενὴς ὑπάρχων Λωριμάχου καὶ Σκόπα, τρόπον
 2 τινὰ παρακεχωρήκει τούτῳ τῆς ὅλης ἀρχῆς. ὁ δὲ
 Λωριμάχος κατὰ κοινὸν μὲν οὐκ ἐτόλμα παρακα- 25
 λεῖν τοὺς Αἰτωλοὺς εἰς τὸν κατὰ τῶν Μεσσηνίων
 πόλεμον διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἀξίαν λόγου πρί-
 φασιν, ἀλλ' ὁμολογουμένως ἐκ παρανομίας καὶ
 3 σκώμματος γεγονέναι τὴν ὁρμὴν· ἀφίμενος δὲ τῆς
 ἐπινοίας ταύτης ἰδίᾳ προετρέπετο τὸν Σκόπαν κοι- 30
 νωνῆσαι τῆς ἐπιβολῆς αὐτῷ τῆς κατὰ τῶν Μεσση-

νίων, ὑποδεικνύων μὲν τὴν ἀπὸ Μακεδόνων ἀσφα-
 λειαν διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ προεστῶτος — οὐ γὰρ εἶχε
 πλεῖον ἐτῶν τότε Φίλιππος ἑπτακαίδεκα — παρὰ τι- 4
 θεῖς δὲ τὴν Λακεδαιμονίων ἀλλοτριότητα πρὸς τοὺς
 5 Μεσσηνίους, ἀναμιμνήσκων δὲ τῆς Ἡλείων πρὸς
 σφᾶς εὐνοίας καὶ συμμαχίας· ἐξ ὧν ἀσφαλῆ τὴν
 εἰσβολὴν τὴν εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἐσομένην αὐτοῖς
 ἀπέφαινε. τὸ δὲ συνέχον τῆς Αἰτωλικῆς προτρο- 5
 πῆς, ὑπὸ τὴν ὕψιν ἐτίθει τὰς ἐσομένας ὠφελείας ἐκ
 10 τῆς τῶν Μεσσηνίων χώρας, οὔσης ἀπρονοήτου καὶ
 διαμεμενηκυίας ἀκεραίου μόνης τῶν ἐν Πελοπον-
 νήσῳ κατὰ τὸν Κλεομενικὸν πόλεμον. ἐπὶ δὲ πᾶσι 6
 τούτοις συνίστανε τὴν ἐξακολουθήσουσαν εὐνοίαν
 σφίσι παρὰ τοῦ τῶν Αἰτωλῶν πλήθους. Ἀχαιοὺς δ', 7
 15 ἂν μὲν κωλύσῃσι τὴν δίοδον, οὐκ ἔρεῖν ἐγκλήματα
 τοῖς ἀμυνομένοις· ἐὰν δ' ἀγῶσσι τὴν ἡσυχίαν, οὐκ
 ἐμποδίσεν αὐτοῖς πρὸς τὴν ἐπιβολήν. πρὸς δὲ Μεσ- 8
 σηνίους προφάσεως οὐκ ἀπορήσειν ἔφη· πάλαι γὰρ
 αὐτοὺς ἀδικεῖν Ἀχαιοὺς καὶ Μακεδόσιν ἐπηγγεμέ-
 20 νους κοινωνήσειν τῆς συμμαχίας. ταῦτα δ' εἰπὼν 9 303.

καὶ παραπλήσια τούτοις ἔτερεα πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπό-
 325. θεσειν, τοιαύτην ὁρμὴν παρέστησε τῷ Σκόπῳ καὶ
 τοῖς τούτου φίλοις ὥστ' οὔτε κοινὴν τῶν Αἰτωλῶν
 προσδεξάμενοι σύνοδον οὔτε τοῖς ἀποκλήτοις συμ-
 25 μεταδόντες, οὐδὲ μὴν ἄλλο τῶν καθηκόντων οὐδὲν
 πράξαντες, κατὰ δὲ τὰς αὐτῶν ὁρμὰς καὶ κρίσεις 10
 διαλαβόντες ἅμα Μεσσηνίοις, Ἡπειρώταις, Ἀχαιοῖς,
 Ἀκαρναῖσι, Μακεδόσι πόλεμον ἐξήνεγκαν.

Καὶ κατὰ μὲν θάλατταν παραχορήμα πειρατὰς 6
 30 ἔξέπεμψαν, οἳ περιτυχόντες πλοῖον βασιλικῶ τῶν
 ἐκ Μακεδονίας περὶ Κύθηρα, τοῦτό τ' εἰς Αἰτωλίαν

καταγαρόντες αὐτανδρον, τοὺς τε ναυκλήρους καὶ τοὺς ἐπιβάτας, σὺν δὲ τούτοις τὴν ναὺν ἀπέδοντο. 2 τῆς δ' Ἡλείου τὴν παραλίαν ἐπόρθουν, συγχρώμενοι πρὸς τὴν ἀδικίαν ταῖς τῶν Κεφαλλήνων ναυσίν· ἐπεβάλλοντο δὲ καὶ τῆς Ἀκαρνανίας Θύριον 5 καταλαβέσθαι. ἅμα δὲ τούτοις λάθρα διὰ Πελοποννήσου τινὰς πέμψαντες ἐν μέσῃ τῇ τῶν Μεγαλοπολιτῶν χώρᾳ κατέσχον τὸ καλούμενον ὀχύρωμα Κλάριον· ᾧ λαφυροπωλείῳ χρησάμενοι διήγγον ἐν 4 τούτῳ πρὸς τὰς ἀρπαγὰς. οὐ μὴν ἀλλὰ τοῦτο μὲν 10 Τιμόξενος ὁ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγός, παραλαβὼν Ταυριῶνα τὸν ἐπὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ βασιλικῶν πραγμάτων ὑπ' Ἀντιγόνου καταλειμμένον, 5 ἐξεπολιόρκησε τελέως ἐν ὀλίγαις ἡμέραις. ὁ γὰρ βασιλεὺς Ἀντίγονος Κόρινθον μὲν εἶχε κατὰ τὸ 15 τῶν Ἀχαιῶν συγχώρημα διὰ τοὺς Κλεομενικοὺς καιροὺς, ὄρχομενὸν δὲ κατὰ κράτος ἔλῶν οὐκ ἀποκατέστησε τοῖς Ἀχαιοῖς, ἀλλὰ σφετερισάμενος κατέειχε, 6 βουλόμενος, ὥς γ' ἔμοι δοκεῖ, μὴ μόνον τῆς εἰσόδου κυριεύειν τῆς εἰς Πελοπόννησον, ἀλλὰ καὶ τὴν 20 μεσόγαιαν αὐτῆς παραφυλάττειν διὰ τῆς ἐν Ὀρχομενῷ φρουρᾶς καὶ παρασκευῆς. οἱ δὲ περὶ τὸν Δωριέμαχον καὶ Σκόπαν παρατηρήσαντες τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ λοιπὸς ἦν Τιμοξένῳ μὲν ὀλίγος ἔτι χρόνος τῆς ἀρχῆς, Ἄρατος δὲ καθίστατο μὲν εἰς τὸν ἐνιαυτὸν 25 τὸν ἐπιόντα στρατηγὸς ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, οὕτω δ' 304.

826. 8 ἔμελλε τὴν ἀρχὴν ἔξειν, συναθροίσαντες πανδημεὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἐπὶ τὸ Πίον, καὶ παρασκευασάμενοι πορθμεῖα καὶ τὰς Κεφαλλήνων ἐτοιμάσαντες ναῦς, διεβίβασαν τοὺς ἄνδρας εἰς Πελοπόννησον 30 9 καὶ προήγγον ἐπὶ τὴν Μεσσηνίαν. ποιούμενοι δὲ

τὴν πορείαν διὰ τῆς Πατρίων καὶ Φαραιέων καὶ
 Τριταίεων χώρας ὑπεκρίνοντο μὲν βούλεσθαι μηδὲν
 ἀδίκημα ποιεῖν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, οὐ δυναμένου δὲ 10
 τοῦ πλήθους ἀπέχεσθαι τῆς χώρας διὰ τὴν πρὸς
 5 τὰς ὠφελείας ἀκρασίαν, κακοποιοῦντες αὐτὴν καὶ
 λυμαινόμενοι διήεσαν, μέχρι παρεγενήθησαν εἰς τὴν
 Φιγάλειαν. ποιησάμενοι δὲ τὴν ὁρμὴν ἐντεῦθεν 11
 αἰφνιδίως καὶ θρασέως, ἐνέβαλον εἰς τὴν τῶν Μεσ-
 σηνίων χώραν, οὔτε τῆς ὑπαρχούσης αὐτοῖς ἐκ
 10 παλαιῶν χρόνων πρὸς τοὺς Μεσσηνίους φιλίας καὶ
 συμμαχίας οὐδ' ἡντινοῦν ποιησάμενοι πρόνοιαν
 οὔτε τῶν κατὰ κοινὸν ὀρισμένων δικαίων παρ'
ἀνθρώποις. ἅπαντα δ' ἐν ἐλάττονι θέμενοι τῆς 12
 σφετέρως πλεονεξίας ἀδεῶς ἐπύρθουν, οὐ τολμώντων
 15 ἐπεξίεναι καθόλου τῶν Μεσσηνίων.

Οἱ δ' Ἀχαιοί, καθηκούσης αὐτοῖς ἐκ τῶν νόμων 7
 συνόδου κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἦγον εἰς Αἶγιον.
 συνελθόντες δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τῶν τε Πα- 2
 τρέων καὶ Φαραιέων ἀπολογιζομένων τὰ γεγονότα
 20 περὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἀδικήματα κατὰ τὴν τῶν
 Αἰτωλῶν δίοδον, τῶν τε Μεσσηνίων παρόντων κατὰ
 πρεσβείαν καὶ δεομένων σφίσι βοηθεῖν ἀδικουμέ-
 νοις καὶ παρασπονδουμένοις, διακούσαντες τῶν λε- 3
 γομένων, καὶ συναγανακτοῦντες μὲν τοῖς Πατρεῦσι
 25 καὶ Φαραιεῦσι, συμπάσχοντες δὲ ταῖς τῶν Μεσση-
 νίων ἀτυχίαις, μάλιστα δὲ νομίζοντες εἶναι δεινὸν 4
 εἰ μήτε συγχωρήσαντος τοῖς Αἰτωλοῖς μηδεὶς τὴν
 δίοδον μήτε καθάπαξ ἐπιβαλόμενοι παραιτεῖσθαι κατ-
 ετόλμησαν ἐπιβῆναι στρατοπέδῳ τῆς Ἀχαιᾶς παρὰ
 30 τὰς συνθήκας, ἐπὶ πᾶσι τούτοις παροξυνθέντες 5
 ἐψηφίσαντο βοηθεῖν τοῖς Μεσσηνίοις καὶ συνάγειν

τὸν στρατηγὸν τοὺς Ἀχαιοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις· ὃ δ'
 327. ἂν τοῖς συνελθοῦσι βουλευομένοις δόξη, τοῦτ' εἶναι
 6 κύριον. ὁ μὲν οὖν Τιμόξενος ὁ τότε ἔθ' ὑπάρχων 305.
 στρατηγός, (ὅσον) οὐπω ληγούσης τῆς ἀρχῆς, ἕμα
 δὲ τοῖς Ἀχαιοῖς ἀπιστῶν διὰ τὸ ῥαθυμῶς αὐτοὺς
 ἐσχηκέναι κατὰ τὸ παρὸν περὶ τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις
 γυμνασίαν, ἀνεδύετο τὴν ἐξοδὸν καὶ καθόλου τὴν
 7 συναγωγὴν τῶν ὄχλων. μετὰ γὰρ τὴν Κλεομένους
 τοῦ Σπαρτιατῶν βασιλέως ἐκπτώσιν, κάμνοντες μὲν
 τοῖς προγεγονόσι πολέμοις, πιστεύοντες δὲ τῇ κα- 10
 ρούσῃ καταστάσει, πάντες ὀλιγόρησαν Πελοπον-
 8 νήσιοι τῆς περὶ τὰ πολεμικὰ παρασκευῆς. ὃ δ'
 Ἄρατος, σχετιλιάζων καὶ παροξυνόμενος ἐπὶ τῇ τόλμῃ
 τῶν Αἰτωλῶν, θυμικώτερον ἐχρῆτο τοῖς πράγμασιν,
 ἅτε καὶ προὑπαρχούσης αὐτοῖς ἀλλοτριότητος ἐκ 15
 9 τῶν ἐπάνω χρόνων. διὸ καὶ συνάγειν ἔσπευδε τοὺς
 Ἀχαιοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ συμβαλεῖν πρόθυμος
 10 ἦν τοῖς Αἰτωλοῖς. τέλος δὲ πένθ' ἡμέραις πρό-
 τερον τοῦ καθήκοντος αὐτῷ χρόνου παραλαβὼν
 παρὰ τοῦ Τιμοξένου τὴν δημοσίαν σφραγίδα, πρὸς 20
 τε τὰς πόλεις ἔγραφε καὶ συνῆγε τοὺς ἐν ταῖς ἡλι-
 κίαις μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν Μεγάλην πόλιν.
 11 ὑπὲρ οὗ δοκεῖ μοι πρέπον εἶναι βραχέα προειπεῖν
 διὰ τὴν ιδιότητα τῆς φύσεως.
 8 Ἄρατος γὰρ ἦν τὰ μὲν ἄλλα τέλειος ἀνὴρ εἰς 25
 2 τὸν πραγματικὸν τρόπον· καὶ γὰρ εἰπεῖν καὶ δια-
 νοηθῆναι καὶ στέξει τὸ κριθεῖν δυνατός, καὶ μὴν
 ἐνεργεῖν τὰς πολιτικὰς διαφορὰς πράως καὶ φίλους
 ἐνδύσασθαι καὶ συμμάχους προσλαβεῖν οὐδενὸς δεύ-
 3 τερος, ἔτι δὲ πράξεις, ἀπάτας, ἐπιβουλάς συστή- 30
 σασθαι κατὰ τῶν πολεμίων, καὶ ταύτας ἐπὶ τέλος

ἀγαγεῖν διὰ τῆς αὐτοῦ κακοπαθείας καὶ τόλμης, δει-
 νότατος. ἐνεργῇ δὲ τῶν τοιούτων μαρτύρια καὶ 4
 328. πλείω μὲν, ἐκφανέστατα δὲ τοῖς ἱστορηκόσι κατὰ
 μέρος περὶ τε τῆς Σικυῶνος καὶ Μαντινείας κατα-
 5 λήψεως καὶ περὶ τῆς Αἰτωλῶν ἐκ τῆς Πελληνέων
 πόλεως ἐκβολῆς, τὸ δὲ μέγιστον, περὶ τῆς (κατὰ τὸν)
 Ἀκροκόρινθον πράξεως. ὁ δ' αὐτὸς οὗτος, ὅτε τῶν 5
 ὑπαίθρων ἀντιποιήσασθαι βουλευθείη, νωθρὸς μὲν
 ἐν ταῖς ἐκινουαῖς, ἄτολμος δ' ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς, ἐν 306.
 10 ὅψει δ' οὐ μένων τὸ δεινόν. διὸ καὶ τροπαίων ἐπ' 6
 αὐτὸν βλεπόντων ἐπλήρωσε τὴν Πελοπόννησον, καὶ
 τῇδ' ἐπὶ τοῖς πολεμίοις αἰεὶ ποτ' ἦν εὐχείρωτος
 οὕτως αἱ τῶν ἀνθρώπων φύσεις οὐ μόνον τοῖς 7
 σώμασιν ἔχουσί τι πολυειδές, ἔτι δὲ μᾶλλον ταῖς
 15 ψυχαῖς, ὥστε τὸν αὐτὸν ἄνδρα μὴ μόνον ἐν τοῖς
 διαφερόνσι τῶν ἐνεργημάτων πρὸς ἃ μὲν εὐφυνῶς
 ἔχειν, πρὸς ἃ δ' ἐναντίως, ἀλλὰ καὶ περὶ τινα τῶν
 ὁμοειδῶν πολλάκις τὸν αὐτὸν καὶ συνετώτατον εἶναι .
 καὶ βραδύτατον, ὁμοίως δὲ καὶ τολμηρότατον καὶ
 20 δειλότατον. οὐ παράδοξα ταῦτά γε, συνήθη δὲ καὶ 8
 γνῶριμα τοῖς βουλομένοις συνεφιστάνειν. τινὲς μὲν 9
 γὰρ ἐν ταῖς κυνηγίαις εἰσὶ τολμηροὶ πρὸς τὰς τῶν
 θηρίων συγκαταστάσεις, οἱ δ' αὐτοὶ πρὸς ὄπλα καὶ
 πολεμίους ἀγρευεῖς, καὶ τῆς γε πολεμικῆς χρείας τῆς
 25 κατ' ἄνδρα μὲν καὶ κατ' ἰδίαν εὐχερεῖς καὶ πρακτι-
 κοί, κοινῇ δὲ καὶ μετὰ πολεμικῆς ἐπ' ἴσον συντάξεως
 ἄπρακτοι. Θετταλῶν γοῦν ἱππεῖς κατ' ἔλθον μὲν καὶ 10
 φαλαγγηδὸν ἀνυπόστατοι, χωρὶς δὲ παρατάξεως
 πρὸς καιρὸν καὶ τόπον κατ' ἄνδρα κινδυνεύσαι
 30 δύσχορστοι καὶ βραδεῖς. Αἰτωλοὶ δὲ τούτων τάναν-
 329. τία. Κρηῖτες δὲ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν 11

- πρὸς μὲν ἐνέδρας καὶ ληστείας καὶ κλοπὰς πολεμίων καὶ νυκτερινὰς ἐπιθέσεις καὶ πάσας τὰς μετὰ δόλου καὶ κατὰ μέρος χρείας ἀνυπόστατοι, πρὸς δὲ τὴν ἐξ ὁμολόγου καὶ κατὰ πρόσωπον φαλαγγηδὸν ἔφοδον ἀγενεῖς καὶ πλάγιοι ταῖς ψυχαῖς· Ἀχαιοὶ 5
- 12 δὲ καὶ Μακεδόνες τάναντία τούτων. ταῦτα μὲν εἰρήσθω μοι χάριν τοῦ μὴ διαπιστεῖν τοὺς ἀναγινώσκοντας τοῖς λεγομένοις, ἐάν που περὶ τῶν αὐτῶν ἀνδρῶν ἐναντίας ἀποφάσεις ποιώμεθα περὶ τὰ παρὰ πλῆσι τῶν ἐπιτηδευμάτων. 10
- 9 Ἀθροισθέντων δὲ τῶν ἐν ταῖς ἡλικίαις μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν Μεγάλην πόλιν κατὰ δόγμα τῶν 2 Ἀχαιῶν — ἀπὸ γὰρ τούτων παρεξέβημεν — καὶ τῶν Μεσσηνίων αὐθις ἐπιπορευθέντων ἐπὶ τὸ πλῆθος καὶ δεομένων μὴ περιδεῖν σφᾶς οὕτω προφανῶς 15 307. παρασπονδουμένους, βουλομένων δὲ καὶ τῆς κοινῆς συμμαχίας μετασχεῖν καὶ σπενδόντων ὁμοῦ τοῖς 3 ἄλλοις ἐπιγραφῆναι, περὶ μὲν τῆς συμμαχίας οἱ προεστῶτες τῶν Ἀχαιῶν ἀπέλεγον, οὐ φάσκοντες δυνατὸν εἶναι χωρὶς Φιλίππου καὶ τῶν συμμάχων 10
- 4 οὐδένα προσλαβεῖν· ἔτι γὰρ ἔνορκος ἔμενε πᾶσιν ἡ γεγενημένη συμμαχία δι' Ἀντιγόνου κατὰ τοὺς Κλεομενικοὺς καιροὺς Ἀχαιοῖς, Ἠπειρώταις, Φωκεῦσι, 5 Μακεδόσι, Βοιωτοῖς, Ἀκαρναῖσι, Θετταλοῖς. ἐξελεύσεσθαι δὲ καὶ βοηθήσειν αὐτοῖς ἔφασαν, ἐάν 25 ὁμηρα δῶσιν οἱ παραγεγονότες τοὺς ἐναντῶν νίξεις εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων πόλιν χάριν τοῦ μὴ διαλυθῆσεσθαι πρὸς Αἰτωλοὺς χωρὶς τῆς τῶν Ἀχαιῶν 6 βουλήσεως. ἐστρατοπέδευον δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι, κατὰ τὴν συμμαχίαν ἐξεληλυθότες, ἐπὶ τοῖς τῶν 30 Μεγαλοπολιτῶν ὄροις, ἐφ' ἑδρῶν καὶ θεωρῶν μᾶλλον

- ἢ συμμάχων ἔχοντες τάξιν. Ἄρατος δὲ τὸν τρό- 7
 πον τοῦτον τὰ πρὸς Μεσσηνίους διαπραΐας, ἐπεμψ-
 πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς, διασαφῶν τὰ δεδογμένα καὶ
 380. παρακελευόμενος ἐπανάγειν ἐκ τῆς τῶν Μεσσηνίων
 5 χώρας καὶ τῆς Ἀχαιῆς μὴ ψεύειν· εἰ δὲ μὴ, διότι
 χρήσεται τοῖς ἐπιβαίνουσιν ὥς πολεμίοις. Σκόπας 8
 δὲ καὶ Δωρίμαχος ἀκούσαντες τὰ λεγόμενα καὶ
 γνόντες ἡθροισμένους τοὺς Ἀχαιοὺς, ἡγοῦντο συμ-
 φέρειν σφίσι τότε τίθεσθαι τοῖς παραγγελλομένοις.
 10 παραυτίκα μὲν οὖν ἐξαπέστελλον γραμματοφόρους 9
 εἰς τε Κυλλήνην καὶ πρὸς Ἀρίστωνα τὸν τῶν Αἰ-
 τωλῶν στρατηγόν, ἀξιοῦντες κατὰ σπουδὴν αὐτοῖς
 ἀποστέλλειν τὰ πορθμεῖα τῆς Ἠλείας εἰς τὴν Φει-
 άδα καλουμένην νῆσον. αὐτοὶ δὲ μετὰ δὺ' ἡμέρας 10
 15 ἀνέξευξαν γέμοντες τῆς λείας, καὶ προῆγον ὥς ἐπὶ
 τὴν Ἠλείαν. αἰὲν γάρ ποτε τῆς τῶν Ἠλείων ἀντεί-
 χοντο φιλίας Αἰτωλοὶ χάριν τοῦ διὰ τούτων ἐπι-
 πλοκὰς λαμβάνειν πρὸς τὰς ἄρπαγὰς τὰς ἐκ Πελο-
 ποννήσου καὶ ληστείας.
 20 Ὁ δ' Ἄρατος ἐπιμένει δὺ' ἡμέρας, καὶ πιστεύ- 10 308.
 σας εὐήθως ὅτι ποιήσονται τὴν ἐπάνοδον, καθά-
 περ ὑπεδείκνυσαν, τοὺς μὲν λοιποὺς Ἀχαιοὺς καὶ
 τοὺς Λακεδαιμονίους διαφῆκε πάντας εἰς τὴν οἰ-
 κείαν, τρισχιλίους δ' ἔχων πεζοὺς καὶ τριακοσίους 2
 25 ἵππεῖς καὶ τοὺς ἅμα τῷ Ταυρίωνι στρατιώτας, προ-
 ῆγε τὴν ἐπὶ Πάτρας, ἀντιπαράγειν τοῖς Αἰτωλοῖς
 προαιρούμενος. οἱ δὲ περὶ τὸν Δωρίμαχον, πυν- 3
 θανόμενοι τοὺς περὶ τὸν Ἄρατον ἀντιπαράγειν
 αὐτοῖς καὶ συμμένειν, τὰ μὲν διαγωνιάσαντες μὴ
 30 κατὰ τὴν εἰς τὰς ναῦς ἔμβασιν ἐπιδῶνται σφίσι
 περισπωμένοις, τὰ δὲ σπουδάζοντες συγγέει τὸν

4 πόλεμον, τὴν μὲν λείαν ἀπέστειλαν ἐπὶ τὰ πλοῖα,
 συστήσαντες τοὺς ἱκανοὺς καὶ τοὺς ἐπιτηδεῖους πρὸς
 τὴν διακομιδὴν, προσεντειλάμενοι τοῖς ἐκπεμπομέ-
 νοις ταῦτα πρὸς τὸ Ῥίον ἀπαντᾶν, ὥς ἐντεῦθεν
 5 ποιησόμενοι τὴν ἔμβασιν, αὐτοὶ δὲ τὸ μὲν πρῶτον
 ἐφήδρευον τῇ τῆς λείας ἐξαποστολῇ περιέποντες,
 μετὰ δὲ ταῦτα προῆγον ἐκ μεταβολῆς ὥς ἐπ' Ὀλυμ-
 6 πίας. ἀκούοντες δὲ τοὺς περὶ τὸν Ταυρίωνα μετὰ
 381. τοῦ προειρημένου πλήθους περὶ τὴν Κλειτορίαν
 εἶναι, καὶ νομίζοντες οὐδ' ὥς δυνήσεσθαι τὴν ἀπὸ 10
 τοῦ Ῥίου διάβασιν ἄνευ κινδύνου ποιήσασθαι καὶ
 7 συμποκῆς, ἔκριναν συμφέρειν τοῖς σφετέροις πράγ-
 μασιν ὥς τάχιστα συμμῖξαι τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον,
 ἀκμὴν ὀλίγοις οὔσι καὶ τοῦ μέλλοντος ἀνυπονοή-
 8 τοις, ὑπολαβόντες, ἂν μὲν τρέψωνται τούτους, προ- 15
 κατασύραντες τὴν χώραν ἀσφαλῆ ποιήσεσθαι τὴν
 ἀπὸ τοῦ Ῥίου διάβασιν, ἐν ᾧ μέλλει καὶ βουλεύε-
 ται συναθροίζεσθαι πάλιν τὸ τῶν Ἀχαιῶν πλῆθος,
 9 ἂν δὲ καταπλεγέντες φυγομαχῶσι καὶ μὴ βούλων-
 ται συμβάλλειν οἱ περὶ τὸν Ἄρατον, ἄνευ κινδύ- 20
 νου ποιήσεσθαι τὴν ἀπόλυσιν, ὁπόταν αὐτοῖς δοκῇ
 10 συμφέρειν. οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοις χρησάμενοι
 λογισμοῖς προῆγον, καὶ κατεστρατοπέδευσαν περὶ
 11 Μεθιδόριον τῆς Μεγαλοπολίτιδος· οἱ δὲ τῶν Ἀχαιῶν
 ἡγεμόνες, συνέντες τὴν παρουσίαν τῶν Αἰτωλῶν, 25
 οὕτως κακῶς ἐχρήσαντο τοῖς πράγμασιν ὥσθ' ὑπερ- 309.
 2 βολὴν ἀνοίας μὴ καταλπεῖν. ἀναστρέψαντες γὰρ ἐκ
 τῆς Κλειτορίας κατεστρατοπέδευσαν περὶ Καφύας.
 3 τῶν δ' Αἰτωλῶν ποιουμένων τὴν πορείαν ἀπὸ Μεθυ-
 δρίου παρὰ τὴν τῶν Ὀρχομενίων πόλιν, ἐξάγοντες 30
 τοὺς Ἀχαιοὺς ἐν τῷ τῶν Καφυέων πεδίῳ παρενέ-

βαλον, πρόβλημα ποιούμενοι τὸν δι' αὐτοῦ ῥέοντα
 ποταμόν οἱ δ' Αἰτωλοὶ καὶ διὰ τὰς μεταξὺ δυσ- 4
 χωρίας — ἦσαν γὰρ ἔτι πρὸ τοῦ ποταμοῦ τάφροι
 καὶ πλείους δύσβατοι — καὶ διὰ τὴν ἐπίφασιν τῆς
 5 ἐτοιμότητος τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τὸν κίνδυνον τοῦ
 μὲν ἐγγχειρεῖν τοῖς ὑπεναντίοις κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς
 πρόθεσιν ἀπεδειλίασαν, μετὰ δὲ πολλῆς εὐταξίας 5
 ἐποιοῦντο τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ τὰς ὑπερβολὰς ἐπὶ
 τὸν Ὀλύμπιον, ἀσμενίζοντες, εἰ μὴ τις αὐτοῖς
 10 ἐγγχειροίη καὶ βιάζοιτο κινδυνεύειν. οἱ δὲ περὶ τὸν 6
 Ἄρατον, τῆς μὲν πρωτοπορείας τῶν Αἰτωλῶν ἡδη
 332. προσβαινούσης πρὸς τὰς ὑπερβολὰς, τῶν δ' ἱππέων
 οὐραγούντων διὰ τοῦ πεδίου καὶ συνεγγιζόντων τῷ
 προσαγορευομένῳ Πρόποδι τῆς παρωρείας, ἔξαπο-
 15 στέλλουσι τοὺς ἱππεῖς καὶ τοὺς εὐζώνους, Ἐπίστρατον
 ἐπιστήσαντες τὸν Ἀκαρνᾶνα, καὶ συντάξαντες ἐξάπ-
 τεσθαι τῆς οὐραγίας καὶ καταπειράζειν τῶν πολε-
 μίων. καίτοι γ' εἰ μὲν ἦν κινδυνευτέον, οὐ πρὸς 7
 τὴν οὐραγίαν ἐχρῆν συμπλέκεσθαι, διηνυκόντων ἡδη
 20 τῶν πολεμίων τοὺς ὁμαλοὺς τόπους, πρὸς δὲ τὴν
 πρωτοπορείαν, εὐθέως ἐμβαλόντων εἰς τὸ πεδίον.
 οὕτως γὰρ ἂν τὸν ἀγῶνα συνέβη γενέσθαι τὸν ὅλον 8
 ἐν τοῖς ἐπιπέδοις καὶ πεδινοῖς τόποις, οὗ τοὺς μὲν
 Αἰτωλοὺς δυσχρηστοτάτους εἶναι συνέβαινε διὰ τε
 25 τὸν καθοπλισμὸν καὶ τὴν ὅλην σύνταξιν, τοὺς δ'
 Ἀχαιοὺς εὐχρηστοτάτους καὶ δυναμικωτάτους διὰ
 τὴν ἀναντία τῶν προειρημένων. νῦν δ' ἀφόμενοι τῶν 9
 οἰκείων τόπων καὶ καιρῶν εἰς τὰ τῶν πολεμίων
 προτερήματα συγκωτέβησαν. τοιγμοῦν ἀκόλουθον
 30 τὸ τέλος ἐξέβη τοῦ κινδύνου ταῖς ἐπιβολαῖς. ἔξαπο- 12
 μένων γὰρ τῶν εὐζώνων τηροῦντες οἱ τῶν Αἰτωλῶν

ἱππεῖς τὴν τάξιν ἀπεχώρουν εἰς τὴν παρώρειαν,
 2 σπεύδοντες συνάψαι τοῖς παρ' αὐτῶν πεζοῖς. οἱ δὲ
 περὶ τὸν Ἄρατον, οὔτε κατιδόντες καλῶς τὸ γινόμενον οὐχ' ἐκλογισάμενοι δεόντως τὸ μετὰ ταῦτα
 3 συμβησόμενον, ἅμα τῷ τοὺς ἱππεῖς ἰδεῖν ὑποχω-
 ροῦντας ἐλπίσαντες αὐτοὺς φεύγειν, τοὺς μὲν ἀπὸ
 τῶν κεράτων θωρακίτας ἐξαπέστειλαν, παραγγείλαν-
 4 τες βοηθεῖν καὶ συνάπτειν τοῖς παρ' αὐτῶν εὐζώ-
 νοις, αὐτοὶ δ' ἐπὶ κέρας κλίναντες τὴν δύναμιν ἤγον
 5 μετὰ δρόμου καὶ σπουδῆς. οἱ δὲ τῶν Αἰτωλῶν
 ἱππεῖς, διανύσαντες τὸ πεδίου, ἅμα τῷ συνάψαι τοῖς
 πεζοῖς αὐτοὶ μὲν ὑπὸ τὴν παρώρειαν ὑποστείλαντες
 6 ἔμμενον, τοὺς δὲ πεζοὺς ἡθροίζον πρὸς τὰ πλάγια καὶ
 παρεκάλουν, ἐτοίμως πρὸς τὴν κραυγὴν ἀνατρεχόν-
 των καὶ παραβοηθούντων ἀεὶ τῶν ἐκ τῆς πορείας.
 7 383. κατὰ τὸ πλῆθος, συστραφέντες ἐνέβαλον τοῖς προ-
 μαχομένοις τῶν Ἀχαϊκῶν ἱππέων καὶ ψιλῶν. ὅντες δὲ
 πλείους, καὶ ποιούμενοι τὴν ἔφοδον ἐξ ὑπερδεξίου,
 πολὺν μὲν χρόνον ἐκινδύνευσαν, τέλος δ' ἐτρέψαντο
 8 τοὺς συγκαθεστῶτας. ἐν δὲ τῷ τούτους ἐγκλίναν-
 τας φεύγειν οἱ προσβοηθοῦντες θωρακίται κατὰ
 πορείαν ἀτάκτως ἐπιπαραγενόμενοι καὶ σκορπίδην,
 οἱ μὲν ἀποροῦντες ἐπὶ τοῖς γινομένοις, οἱ δὲ συμ-
 9 πίπτοντες ἀντίοις τοῖς φεύγουσι κατὰ τὴν ἀποχώ-
 ρησιν, ἀναστρέφειν ἠναγκάζοντο καὶ τὸ παραπλή-
 10 σιον ποιεῖν. ἐξ οὗ συνέβαινε τοὺς μὲν ἐκ τῆς
 συγκαταστάσεως ἡττηθέντας μὴ πλείους εἶναι πεντα-
 11 κοσίων, τοὺς δὲ φεύγοντας πλείους δισχιλίων. τοῦ
 δὲ πρᾶγματος αὐτοῦ διδάσκοντος τοὺς Αἰτωλοὺς ὁ
 δεῖ ποιεῖν, εἶποντο κατόπιν, ἐπιπολαστικῶς καὶ

κατακόρως χρώμενοι τῇ κραυγῇ. ποιουμένων δὲ τῶν 10
 Ἀχαιῶν τὴν ἀποχώρησιν πρὸς τὰ βαρέα τῶν ὅπλων,
 ὥς μενόντων ὑπὸ ταῖς ἀσφαλείαις ἐπὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς
 τάξεως, τὸ μὲν πρῶτον εὐσχήμων ἐγένεθ' ἡ φυγὴ
 5 καὶ σωτήριος· συνθεασάμενοι δὲ καὶ τούτους λε- 11
 λοιπότητας τὰς τῶν τόπων ἀσφαλείας καὶ μακροὺς
 ὄντας ἐν πορείᾳ καὶ διαλελυμένους, οἱ μὲν αὐτῶν
 εὐθέως διαρρέοντες ἀτάκτως ἐποίησαντο τὴν ἀπο- 311.
 χώρησιν ἐπὶ τὰς παρακειμένας πόλεις, οἱ δὲ συμ- 12
 10 πίπτοντες ἀντίοις τοῖς ἐπιφερομένοις φαλαγγίταις
 οὐ προσεδέοντο τῶν πολεμίων, αὐτοὶ δὲ σφᾶς αὐ-
 τοὺς ἐκπλήττοντες ἠνάγκαζον φεύγειν προτροπᾶδην.
 ἐχρῶντο δὲ τῇ φυγῇ κατὰ τὴν ἀποχώρησιν, ὥς 13
 προείπομεν, ἐπὶ τὰς πόλεις· ὃ τε γὰρ Ὀρχομενὸς
 15 αἶ τε Καφύαι σύνεγγυς οὔσαι πολλοὺς ὥνησαν. μὴ
 γὰρ τούτου συμβάντος ἅπαντες ἂν ἐκινδύνευσαν
 διοφθαρῆναι παραλόγως.

Ὁ μὲν οὖν περὶ Καφύας γενόμενος κίνδυνος τοῦ- 14
 τον ἀπέβη τὸν τρόπον. οἱ δὲ Μεγαλοπολῖται, συν- 13
 20 ἔντες τοὺς Αἰτωλοὺς περὶ τὸ Μεθυῶριον ἐστρατοπε-
 δευκότες, ἤκον ἀπὸ σάλπιγγος πανδημεὶ βοηθοῦντες
 334. τῇ κατὰ πόδας ἡμέρᾳ τῆς μάχης, καὶ μεθ' ὧν ζώντων 2
 ἤλπισαν κινδυνεύσειν πρὸς τοὺς ὑπεναντίους, τοῦ-
 τοὺς ἠναγκάζοντο θάπτειν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τετελε-
 25 τηκότας. ὀρύξαντες δὲ τάφρον ἐν τῷ τῶν Καφυέων 3
 πεδίῳ, καὶ συναθροίσαντες τοὺς νεκρούς, ἐκῆδενσαν
 μετὰ πάσης φιλοτιμίας τοὺς ἡτυχηκότας. οἱ δ' Αἰτώ- 4
 λοι παραδόξως δι' αὐτῶν τῶν ἰππέων καὶ τῶν ψιλῶν
 ποιήσαντες τὸ προτέρημα, λοιπὸν ἤδη μετ' ἀσφαλείας
 30 διὰ μέσης Πελοποννήσου διήεσαν. ἐν ᾧ καιρῷ 5
 καταπειράσαντες μὲν τῆς Πελληνέων πόλεως, κατα-

σύραντες δὲ τὴν Σικυωνίαν χώραν, τέλος κατὰ τὸν Ἴσθμὸν ἐποιήσαντο τὴν ἀπόλυσιν.

- 6 Τὴν μὲν οὖν αἰτίαν καὶ τὴν ἀφορμὴν ὁ συμμαχικὸς πόλεμος ἔσχεν ἐκ τούτων, τὴν δ' ἀρχὴν ἐκ τοῦ μετὰ ταῦτα γενομένου δόγματος ἀπάντων τῶν συμ-
7 μάχων· οἱ συνελθόντες εἰς τὴν τῶν Κορινθίων πόλιν ἐπεκύρωσαν τὸ διαβούλιον διαπροστατεύσαντος Φι-
14 λίππου τοῦ βασιλέως. τὸ δὲ τῶν Ἀχαιῶν πλῆθος μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀθροισθὲν εἰς τὴν καθήκουσαν σύνοδον, πικρῶς διέκειτο καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν¹⁰ πρὸς τὸν Ἄρατον, ὥς τοῦτον ὁμολογουμένως αἴτιον
2 γεγονότα τοῦ προειρημένου συμπτώματος. διὸ καὶ τῶν ἀντιπολιτευομένων κατηγορούντων αὐτοῦ καὶ φερόντων ἀπολογισμοὺς ἐναργεῖς, ἔτι μᾶλλον ἤγα- 312.
3 νάκει καὶ παρωξύνετο τὸ πλῆθος. ἐδόκει γὰρ πρῶτον¹⁵ ἀμάρτημα προφανὲς εἶναι τὸ μηδέπω τῆς ἀρχῆς αὐτῷ καθηκούσης προλαβόντα τὸν ἀλλότριον καιρὸν ἀναδέχεσθαι τοιαύτας πράξεις ἐν αἷς συνήδει πολ-
4 λάκις αὐτῷ διεσφαλμένῳ· δεύτερον δὲ καὶ μεῖζον τούτου τὸ διαφεῖναι τοὺς Ἀχαιοὺς ἀκμὴν ἐν μέσῳ²⁰ Πελοποννήσου τῶν Αἰτωλῶν ὑπαρχόντων, ἄλλως τε καὶ προδιειληφότα διότι σπεύδουσιν οἱ περὶ τὸν Σκόπαν καὶ Δωρίμαχον κινεῖν τὰ καθεστῶτα καὶ
335. 5 συνταράξαι τὸν πόλεμον· τρίτον δὲ τὸ συμβαλεῖν τοῖς ὑπεναντίοις οὕτω μετ' ὀλίγων μηδεμιᾶς κα- 25
τεπειγούσης ἀνάγκης, δυνάμενον ἀσφαλῶς εἰς τὰς παρακειμένας πόλεις ἀποχωρῆσαι καὶ συναγαγεῖν τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ τότε συμβαλεῖν τοῖς πολεμίοις,
6 εἰ τοῦτο πάντως ἤγειτο συμφέρειν· τελευταῖον καὶ μέγιστον τὸ προθέμενον καὶ συμβαλεῖν οὕτως εἰκῇ³⁰ καὶ ἀσκόπως χρήσασθαι τοῖς πράγμασιν ὥστε παρέντα

τὰ πεδία καὶ τὴν τῶν ὀπλιτῶν χρεῖαν δι' αὐτῶν
τῶν εὐζώνων ταῖς παρωρείαις πρὸς Αἰτωλοὺς ποιή-
σασθαι τὸν κίνδυνον, οἷς οὐδὲν ἦν τούτου προνυ-
γιαίτερον οὐδ' οἰκειότερον. οὐ μὲν ἄλλ' ἅμα τῷ 7
5 προελθόντα τὸν Ἄρατον ἀναμνησθαι μὲν τῶν προ-
πεπολιτευμένων καὶ πεπραγμένων πρότερον αὐτῷ,
φέρειν δ' ἀπολογισμοὺς περὶ τῶν ἐγκαλουμένων ὥς
οὐ γέγονεν αἴτιος τῶν συμβεβηκότων, αἰτεῖσθαι δὲ
συγγνώμην, εἰ καὶ τι παρεώρακε κατὰ τὸν γενόμενον
10 κίνδυνον, οἰεσθαι δὲ δεῖν καὶ καθόλου σκοπεῖσθαι
τὰ πράγματα μὴ πικρῶς, ἀλλ' ἀνθρωπίνως, οὕτως 8
ταχέως καὶ μεγαλοψύχως μετεμελήθη τὸ πλῆθος
ὥστε καὶ τοῖς συνεπιτιθεμένοις αὐτῷ τῶν ἀντιπολι-
τευομένων ἐπὶ πολὺ δυσαρεστήσαι καὶ περὶ τῶν
15 ἐξῆς πάντα βουλευέσθαι κατὰ τὴν Ἀράτου γνώμην.
ταῦτα μὲν οὖν εἰς τὴν προτέραν ἔπεσιν Ὀλυμπιάδα, 9
τὰ δ' ἐξῆς εἰς τὴν τετταρακοστήν ἐπὶ ταῖς ἑκατόν.
Ἦν δὲ τὰ δόξαντα τοῖς Ἀχαιοῖς ταῦτα· πρεσβεύ- 15
ειν πρὸς Ἡπειρώτας, Βοιωτοὺς, Φωκέας, Ἀκαρύν- 313.
20 νας, Φίλιππον, καὶ διασαφεῖν τίνα τρόπον Αἰτωλοὶ 2
παρὰ τὰς συνθήκας μεθ' ὅπλων ἤδη δις εἰσβεβλη-
κότες εἴησαν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, καὶ παρακαλεῖν ἀν-
τοὺς βοηθεῖν κατὰ τὰς ὁμολογίας, προσδέξασθαι δὲ
καὶ τοὺς Μεσσηνίους εἰς τὴν συμμαχίαν, τὸν δὲ 3
25 στρατηγὸν ἐπιλέξει τῶν Ἀχαιῶν πεζοὺς μὲν πεντα-
μισχιλίους, ἱππεῖς δὲ πεντακοσίους, καὶ βοηθεῖν τοῖς
Μεσσηνίοις, ἂν ἐπιβαίνωσιν Αἰτωλοὶ τῆς χώρας
αὐτῶν· συντάξασθαι δὲ καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους 4
336. καὶ πρὸς Μεσσηνίους ὅσους δεήσοι παρ' ἀμφοῖν
30 ὑπάρχειν ἱππεῖς καὶ πεζοὺς πρὸς τὰς κοινὰς χρεῖας.
δοξάντων δὲ τούτων, οἱ μὲν Ἀχαιοὶ φέροντες γεν- 5

ναίως τὸ γεγρονὸς οὔτε τοὺς Μεσσηνίους ἐγκατέλι-
 πον οὔτε τὴν αὐτῶν πρόθεσιν, οἱ δὲ πρὸς τοὺς
 συμμάχους καθεσταμένοι τὰς πρεσβείας ἐπετέλουν,
 6 ὁ δὲ στρατηγὸς τοὺς μὲν ἐκ τῆς Ἀχαΐας ἄνδρας ἐπέ-
 λεγε κατὰ τὸ δόγμα, πρὸς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους 5
 καὶ Μεσσηνίους συνετάττετο πεζοὺς μὲν παρ' ἐκα-
 τέρων ὑπάρχειν δισχιλίους καὶ πεντακοσίους, ἱππεῖς
 7 δὲ πεντήκοντα καὶ διακοσίους, ὥστ' εἶναι τὸ πᾶν
 σύστημα πρὸς τὰς ἐπιγινομένας χρείας πεζοὺς μὲν
 μυρίους, ἱππεῖς δὲ χιλίους. 10

8 Οἱ δ' Αἰτωλοί, παραγενομένης αὐτοῖς τῆς καθη-
 κούσης ἐκκλησίας, συνελθόντες ἐβουλεύσαντο πρὸς
 τε Λακεδαιμονίους καὶ Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλλους
 πάντας εἰρήνην ἄγειν, κακοπραγμονοῦντες καὶ βου-
 λόμενοι φθεῖρειν καὶ λυμαίνεσθαι τοὺς τῶν Ἀχαιῶν 15
 9 συμμάχους· πρὸς αὐτοὺς δὲ τοὺς Ἀχαιοὺς, ἂν μὲν
 ἀφιστῶνται τῆς τῶν Μεσσηνίων συμμαχίας, ἄγειν
 ἐψηφίσαντο τὴν εἰρήνην, εἰ δὲ μή, πολεμεῖν, πρᾶγμα
 10 πάντων ἀλογώτατον. ὄντες γὰρ αὐτοὶ σύμμαχοι καὶ
 τῶν Ἀχαιῶν καὶ τῶν Μεσσηνίων, εἰ μὲν οὗτοι πρὸς 20
 ἀλλήλους φιλίαν ἔγοιεν καὶ συμμαχίαν, τὸν πόλεμον
 τοῖς Ἀχαιοῖς ἐπήγγελλον· εἰ δ' ἔχθραν ἔλουντο πρὸς
 τοὺς Μεσσηνίους, τὴν εἰρήνην αὐτοῖς ἐποίουν κατὰ
 11 μόνας, ὥστε μηδ' ὑπὸ λόγον πίπτειν τὴν ἀδικίαν αὐ- 314.
 τῶν διὰ τὸ παρηλλαγμένον αὐτῶν τῶν ἐγχειρημάτων. 25

16 Οἱ δ' Ἑπειρῶται καὶ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς ἀκού-
 σαντες τῶν πρεσβέων τοὺς μὲν Μεσσηνίους εἰς τὴν
 2 συμμαχίαν προσέλαβον, ἐπὶ δὲ τοῖς ὑπὸ τῶν Αἰτω-
 λῶν πεπραγμένοις παρὰντίκα μὲν ἡγανάκτησαν, οὐ
 μὴν ἐπὶ πλεῖον ἐθαύμασαν, διὰ τὸ μηδὲν παρὰδο- 30
 ξον, τῶν εἰθισμένων δέ τι πεποιηκέναι τοὺς Αἰτω-

887. λούς. διόπερ οὐδ' ὠργίσθησαν ἐπὶ πλεον, ἀλλ' 3
 ἐψηφίσαντο τὴν εἰρήνην ἄγειν (πρὸς) αὐτούς· οὕτως
 ἢ συνεχῆς ἀδικία συγγνώμης τυγχάνει μᾶλλον τῆς
 σπανίου καὶ παραδόξου πονηρίας. Αἰτωλοὶ γοῦν 4
 5 τούτῳ τῷ τρόπῳ χρώμενοι, καὶ ληστεύοντες συνε-
 χῶς τὴν Ἑλλάδα, καὶ πολέμους ἀνεπαγγέλτους φέ-
 ροντες πολλοῖς, οὐδ' ἀπολογίας ἔτι κατηξίουσιν τοὺς
 ἐγκαλοῦντας, ἀλλὰ καὶ προσεχλεύαζον, εἰ τις αὐτοὺς
 εἰς δικαιοδοσίας προκαλοῖτο περὶ τῶν γερονότων
 10 ἢ καὶ νῆ Δία τῶν μελλόντων. οἱ δὲ Λακεδαιμό- 5
 νιοι, προσφάτως μὲν ἡλευθερωμένοι δι' Ἀντιγόνου
 καὶ διὰ τῆς τῶν Ἀχαιῶν φιλοτιμίας, ὀφείλοντες δὲ
 Μακεδόσι καὶ Φιλίππῳ μηδὲν ὑπεναντίον πράττειν,
 διαπεμφάμενοι λάθρα πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς φιλίαν
 15 δι' ἀπορρήτων ἔθεντο καὶ συμμαχίαν.
 Ἦδη δ' ἐπιελεγμένων τῶν Ἀχαιῶν νεανίσκων 6
 καὶ συντεταγμένων ὑπὲρ τῆς βοηθείας τῶν Λακε-
 δαιμονίων καὶ Μεσσηνίων, Σκερδιλαῖδας ὁμοῦ καὶ
 Δημήτριος ὁ Φάριος ἔπλευσαν ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος ἐν
 20 ἐνενήκοντα λέμβοις ἔξω τοῦ Αἰσίου παρὰ τὰς πρὸς
 Ῥωμαίους συνθήκας. οὐ τὸ μὲν πρῶτον τῇ Πύλῳ 7
 προσμύξαντες καὶ ποιησάμενοι προσβολὰς ἀπέπεσον·
 μετὰ δὲ ταῦτα Δημήτριος μὲν ἔχων τοὺς πεντή- 8
 κοντα τῶν λέμβων ὥρμησεν ἐπὶ νήσων, καὶ περι-
 25 πλέων τινὰς μὲν ἡργυρολόγει, τινὰς δ' ἐπόρθει τῶν
 Κυνκιάδων· Σκερδιλαῖδας δὲ ποιούμενος τὸν πλοῦν 9
 ὥς ἐπ' οἴκου προσεῖχε πρὸς Ναύπακτον μετὰ τετ-
 ταράκοντα λέμβων, πεισθεὶς Ἀμυνᾷ τῷ βασιλεῖ τῶν 315.
 Ἀθαμάνων, ὃς ἐτύγγανε κηδεστῆς ὑπάρχων αὐτοῦ.
 30 ποιησάμενος δὲ συνθήκας πρὸς Αἰτωλοὺς δι' Ἀγε- 10
 λάου περὶ τοῦ μερισμοῦ τῶν λαφύρων, ὑπέσχετο

συνεμβαλεῖν ὁμόσε τοῖς Αἰτωλοῖς εἰς τὴν Ἀχαΐαν.
 338. 11 συνθήμενοι δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Σκερδιλαῖδαν οἱ
 περὶ τὸν Ἀγέλαον καὶ Δωρίμαχον καὶ Σκόπαν, πρα-
 τομένης αὐτοῖς τῆς τῶν Κυναϊθέων πόλεως, συνα-
 θροίσαντες πανδημεὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἐνέβαλον εἰς 5
 17 τὴν Ἀχαΐαν μετὰ τῶν Ἰλλυριῶν. Ἀρίστων δ' ὁ τῶν
 Αἰτωλῶν στρατηγός, οὐ προσποιούμενος οὐδὲν τῶν
 γινομένων, ἤγε τὴν ἡσυχίαν ἐπὶ τῆς οἰκείας, φά-
 σκων οὐ πολεμεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς, ἀλλὰ διατηρεῖν
 τὴν εἰρήνην, εὖθητες καὶ παιδικὸν πρᾶγμα ποιῶν· 10
 2 δῆλον γὰρ ὥς εὐήθη καὶ μάταιον εἰκὸς φαίνεσθαι
 τὸν τοιοῦτον, ὅταν ὑπολαμβάνῃ τοῖς λόγοις ἐπικρύ-
 3 ψασθαι τὰς τῶν πραγμάτων ἐναργείας. οἱ δὲ περὶ
 τὸν Δωρίμαχον διὰ τῆς Ἀχαιΐτιδος ποιησάμενοι τὴν
 4 πορείαν, ἤκον ἄφνω πρὸς τὴν Κύναιθαν. συνέβαινε 15
 δὲ τοὺς Κυναϊθεῖς, ὄντας Ἀρκάδας, ἐκ πολλῶν χρό-
 νων ἐν ἀκαταπαύστοις καὶ μεγάλαις συνεσχῆσθαι
 στάσεσι, καὶ πολλὰς μὲν κατ' ἀλλήλων πεποιήσθαι
 σφαγὰς καὶ φυγὰς, πρὸς δὲ τοῦτοις ἀρπαγὰς ὑπαρ- 20
 5 χόντων, ἔτι δὲ γῆς ἀναδασμούς, τέλος δ' ἐπικρά-
 τῆσαι τοὺς τὰ τῶν Ἀχαιῶν αἰρουμένους καὶ κατα-
 σχεῖν τὴν πόλιν, φυλακὴν ἔχοντας τῶν τειχῶν καὶ
 6 στρατηγὸν τῆς πόλεως ἐξ Ἀχαιῶς. τούτων δ' οὕτως
 ἐχόντων, ὀλίγοις ἐμπροσθεν χρόνοις τῆς τῶν Αἰτω-
 λῶν παρουσίας διαπεμπομένων τῶν φυγάδων πρὸς 25
 τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ δεομένων διαλυθῆναι πρὸς
 7 αὐτοὺς καὶ κατὰγειν σφᾶς εἰς τὴν οἰκείαν, πει-
 σθέντες οἱ κατέχοντες τὴν πόλιν ἐπρέσβευον πρὸς τὸ
 τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος, βουλόμενοι μετὰ τῆς ἐκείνων 30
 8 γνώμης ποιεῖσθαι τὰς διαλύσεις. [τῶν Ἀχαιῶν] 30
 ἐπιχωρησάντων δ' ἐτοίμως διὰ τὸ πεπεισθαι σφίσι

ἀμφοτέροους εὐνοήσειν, ἅτε τῶν μὲν κατεχόντων τὴν
 πόλιν ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς ἐχόντων πάσας τὰς ἐλπίδας,
 839. τῶν δὲ καταπορευομένων μελλόντων τυγχάνειν τῆς
 σωτηρίας διὰ τὴν τῶν Ἀχαιῶν συγκατάθεσιν, οὕτως 9
 5 ἀποστέλλαντες τὴν παραφυλακὴν καὶ τὸν στρατηγὸν 816.
 ἐν τῆς πόλεως οἱ Κυναιθεῖς διελύσαντο καὶ κατή-
 γαγον τοὺς φυγάδας, ὅντας σχεδὸν εἰς τριακοσίους,
 λαβόντες πίστει τῶν παρ' ἑνθρώποις νομιζομένων
 τὰς ἰσχυροτάτας. οἱ δὲ κατανοστήσαντες οὐχ ὥς 10
 10 αἰτίας ἢ προφάσεως ἐπιγενομένης τοῦ δοκεῖν ἄλλης
 διαφορᾶς ἀρχὴν αὐτοῖς τινα γεγενῆσθαι, τὸ δ' ἑνα-
 τῖον παραχρηῖμα κατελθόντες εὐθέως ἐπεβούλευον
 τῇ πατρίδι καὶ τοῖς σώσασιν. καὶ μοι δοκοῦσι, καθ' 11
 ὃν καιρὸν ἐπὶ τῶν σφαγίων τοὺς ὄρκους καὶ τὰς
 15 πίστει ἐδίδοσαν ἀλλήλοις, τότε μάλιστα διανοεῖσθαι
 περὶ τε τῆς εἰς τὸ θεῖον καὶ τοὺς πιστεύσαντας ἀσε-
 βείας. ἅμα γὰρ τῷ μετασχεῖν τῆς πολιτείας εὐθέως 12
 ἐπεσπῶντο τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ τούτοις ἔπραττον τὴν
 πόλιν, σπεύδοντες τοὺς σώσαντας ἅμα καὶ τὴν θρό-
 20 ψασαν ἄρδην ἀπολέσαι. τὴν δὲ πράξιν τοιαῦτά τι 18
 τόλμῃ καὶ τοιούτῳ τρόπῳ συνεστήσαντο. πολέμαρχοι 2
 τῶν κατεληλυθότων τινὲς ἐγγέρονεισαν· ταύτην δὲ
 συμβαίνει τὴν ἀρχὴν κλείειν τὰς πύλας καὶ τὸν
 μεταξὺ χρόνον κυριεύειν τῶν κλειδῶν, ποιεῖσθαι δὲ
 25 καὶ τὸ καθ' ἡμέραν τὴν δίαίταν ἐπὶ τῶν πυλῶνων.
 οἱ μὲν οὖν Αἰτωλοὶ διεσκευασμένοι καὶ τὰς κλί- 3
 μακας ἐτοίμας ἔχοντες ἐπετήρουν τὸν καιρὸν· οἱ δὲ 4
 πολεμαρχοῦντες τῶν φυγάδων κατασφάξαντες τοὺς
 συνάρχοντας ἐπὶ τοῦ πυλῶνος ἀνέφξαν τὴν πύλην.
 30 οὗ συμβάντος τινὲς μὲν τῶν Αἰτωλῶν διὰ ταύτης 5
 εἰσέπιπτον, τινὲς δὲ τὰς κλίμακας προσερείσαντες

- ἐβιάσαντο διὰ τούτων καὶ κατελάμβανον τὸ τεῖχος.
 6 οἱ δ' ἐν τῇ πόλει πάντες, ἐκπλαγεῖς ὄντες ἐπὶ τοῖς
 συντελουμένοις, ἀπόρως καὶ δυσχρήστως εἶχον πρὸς
 τὸ συμβαῖνον· οὔτε γὰρ πρὸς τοὺς διὰ τῆς πύλης
 εἰσπίπτοντας οἷοί τ' ἦσαν βοηθεῖν ἀπερισπάστως διὰ 5
 τοὺς πρὸς τὰ τεῖχη προσβάλλοντας, οὐδὲ μὴν τοῖς
 τείχεσιν ἐπαμύνειν διὰ τοὺς τῇ πύλῃ βιαζομένους.
 7 οἱ δ' Αἰτωλοὶ διὰ ταύτας τὰς αἰτίας ταχέως ἐγκρα-
 840. τεῖς γενόμενοι τῆς πόλεως, τῶν ἀδίκων ἔργων ἔν
 τοῦτ' ἐπραξαν δικαιοτάτον· πρῶτους γὰρ τοὺς εἰσα- 10
 γαρόντας καὶ προδόντας αὐτοῖς τὴν πόλιν κατα-
 8 σφάξαντες διήρπασαν τοὺς τούτων βίους. ὁμοίως δὲ 317.
 καὶ τοῖς ἄλλοις ἐχρήσαντο πᾶσι· τὸ δὲ τελευταῖον
 ἐπισκηνώσαντες ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐξετοιχωρήνησαν μὲν
 τοὺς βίους, ἐστρέβλωσαν δὲ πολλοὺς τῶν Κυ- 15
 ναίων, οἷς ἠπίστησαν ἔχειν κεκρυμμένα διάφορον ἢ
 κατασκευάσματ' ἢ(περ) ἄλλο τι τῶν πλείονος ἀξίων.
 9 Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον λαβησάμενοι τοὺς Κυ-
 ναιθεῖς ἀνεστρατοπέδευσαν, ἀπολιπόντες φυλακὴν
 10 τῶν τειχῶν, καὶ προῆγον ὡς ἐπὶ Λούσων· καὶ πα- 20
 ραγενόμενοι πρὸς τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν, ὃ κεῖται
 μὲν μεταξὺ Κλείτορος καὶ Κυναίδης, ἄσυλον δὲ
 νενόμισται παρὰ τοῖς Ἑλλησιν, ἀνετείνοντο διαρπά-
 σειν τὰ θρέμματα τῆς θεοῦ καὶ ἄλλα τὰ περὶ τὸν
 11 ναόν. οἱ δὲ Λουσιᾶται νουνεχῶς δόντες τινὰ τῶν 25
 κατασκευασμάτων τῆς θεοῦ, παρητυσαντο τὴν τῶν
 Αἰτωλῶν ἀσέβειαν τοῦ μὴδὲν παυκὴν ἀνήκεστον.
 12 οἱ δὲ δεξάμενοι παραχρῆμ' ἀναξεύξαντ 3
 τοπέδευσαν τῇ τῶν Κλειτορίων πόλει.
 19 Κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους ὁ τῶν Ἀχαιῶν 30
 στρατηγὸς Ἄρατος ἐξαπέστειλε μὲν πρὸς Φίλιππον

παρακαλῶν βοηθεῖν, συνῆγε δὲ τοὺς ἐπιλέκτους,
 μετεπέμπετο δὲ παρὰ Λακεδαιμονίων καὶ Μεσση-
 νίων τοὺς διατεταγμένους κατὰ τὰς ὁμολογίας. οἱ 2
 δ' Αἰτωλοὶ τὸ μὲν πρῶτον παρεκάλουν τοὺς Κλειτο-
 5 ρίους ἀποστάντας τῶν Ἀχαιῶν αἰρεῖσθαι τὴν πρὸς
 αὐτοὺς συμμαχίαν. τῶν δὲ Κλειτορίων ἀπλῶς οὐ 3
 προσιεμένων τοὺς λόγους, προσβολὰς ἐποιοῦντο,
 καὶ προσεφείδοντες τὰς κλίμακας τοῖς τείχεσι κατε-
 πείραζον τῆς πόλεως. ἀμυνομένων δὲ γενναίως καὶ 4
 341. 10 τολμηρῶς τῶν ἔνδον, εἰξαντες τοῖς πράγμασιν ἀνε-
 στρατοπέδευσαν, καὶ προαγαγόντες αὐτοὺς ὥς ἐπὶ
 τὴν Κύναιθαν, ὅμως τὰ θρέμματα τῆς θεοῦ πε-
 ρισύραντες ἀπήγαγον. καὶ τὸ μὲν πρῶτον παρεδί- 5
 δοσαν τοῖς Ἡλείοις τὴν Κύναιθαν· οὐ βουλομένων
 15 δὲ προσδέξασθαι τῶν Ἡλείων, ἐπεβάλοντο μὲν δι'
 αὐτῶν κατέχειν τὴν πόλιν, στρατηγὸν ἐπιστήσαντες
 Εὐριπίδαν, μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν δείσαντες ἐκ τῶν 6
 προσαγγελλομένων τὴν ἐκ Μακεδονίας βοήθειαν,
 ἐμπρήσαντες τὴν πόλιν ἀπηλλάγησαν, καὶ προῆγον 318.
 20 αὐτοὺς ὥς ἐπὶ τὸ Ῥίον, ταύτῃ κρίνοντες ποιεῖσθαι
 τὴν διάβασιν. ὁ δὲ Ταυρίων, πυνθανόμενος τὴν 7
 τῶν Αἰτωλῶν εἰσβολὴν καὶ τὰ περὶ τὴν Κύναιθαν
 πεπραγμένα, θεωρῶν δὲ τὸν Δημήτριον τὸν Φάριον
 ἀπὸ τῶν νήσων εἰς τὰς Κεγχρεὰς καταπεπλευκότα,
 25 παρεκάλει τοῦτον βοηθῆσαι τοῖς Ἀχαιοῖς καὶ διυσθ-
 μίσαντα τοὺς λέμβους ἐπιτίθεσθαι τῇ τῶν Αἰτωλῶν
 διαβάσει. ὁ δὲ Δημήτριος λυσιτελῇ μὲν, οὐκ εὐ- 8
 σχήμονα δὲ πεποιημένος τὴν ἀπὸ τῶν νήσων ἐπὶ
 οδόν, διὰ τὸν τῶν Ῥοδίων ἐπ' αὐτὸν ἀνάπλουν,
 30 ἄσμενος ὑπήκουσε τῷ Ταυρίωνι, προσδεξαμένου
 'κείνου τὴν εἰς τὴν ὑπέρβασιν τῶν λέμβων δαπά-

- 9 νην. οὗτος μὲν οὖν ὑπερισθμίσας, καὶ δυσὶ καθυ-
στερήσας ἡμέραις τῆς τῶν Αἰτωλῶν διαβάσεως,
προκατασύρας τινὰς τόπους τῆς παραλλῆλως τῆς τῶν
10 Αἰτωλῶν κατήχθη πάλιν εἰς τὴν Κόρινθον. Λακεδαι-
μόνιοι δὲ τὸ μὲν πέμπειν τὰς βοηθείας κατὰ τὴν 5
διάταξιν ἐνεκάκησαν, βραχεῖς δὲ τινὰς παντελῶς
ἰσπεῖς καὶ πεζοὺς, στοχαζόμενοι τοῦ δοκεῖν μόνου,
11 ἐξέπεμψαν. Ἄρατος δὲ τοὺς Ἀχαιοὺς ἔχων πολιτι-
κώτερον ἢ στρατηγικώτερον ὑπὲρ τῶν παρόντων
12 ἐβουλεύσατο· μέχρι γὰρ τούτου τὴν ἡσυχίαν ἤγε, 10
προσανέχων καὶ μεμνημένος τῆς προγεγενημένης
συμφορᾶς, ἕως οὐ πάντα διαπραξάμενοι κατὰ τὰς
αὐτῶν προαιρέσεις οἱ περὶ τὸν Σκόπαν καὶ Λωρί-
μαχον ἐπανήλθον εἰς τὴν οἰκίαν, καίπερ διὰ τόπων
842. ποιούμενοι τὰς πορείας εὐεπιθέτων καὶ στενῶν καὶ 15
13 μόνον σαλπικτοῦ δεομένων. Κυναῖθεις δὲ μεγάλοις
ἀτυχήμασιν ὑπ' Αἰτωλῶν καὶ μεγάλας συμφορὰς
περιπεσόντες ὅμως πάντων ἀνθρώπων ἔδοξαν ἡτυ-
χηκέναι δικαιότατα.
- 20 Ἐπειδὴ δὲ κοινῇ τὸ τῶν Ἀρκάδων ἔθνος ἔχει 20
τινὰ παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσιν ἐπ' ἀρετῇ φήμην, οὐ
μόνον διὰ τὴν ἐν τοῖς ἡθεσι καὶ βίοις φιλοξενίαν
καὶ φιλανθρωπίαν, μάλιστα δὲ διὰ τὴν εἰς τὸ θεῖον
2 εὐσέβειαν, ἕξιον βραχὺ διαπορῆσαι περὶ τῆς Κυ-
ναῖθιδος ἀγριότητος, πῶς ὄντες ὁμολογουμένως Ἀρ- 25 819.
κάδες τοσοῦτο κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς διήνεγκαν
3 τῶν ἑλλων Ἑλλήνων ὁμότητι καὶ παρανομίᾳ. δο-
κοῦσι δὲ μοι, διότι τὰ καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων
ἐπινενοημένα καὶ φυσικῶς συντεθεωρημένα περὶ
πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀρκαδίαν, ταῦτα 30
δὴ πρῶτοι καὶ μόνοι τῶν Ἀρκάδων ἐγκατέλιπον.

μουσικὴν γάρ, τήν γ' ἀληθῶς μουσικὴν, πᾶσι μὲν 4
 ἀνθρώποις ὄφελος ἀσκεῖν, Ἀρχάσι δὲ καὶ ἀναγκαῖον.
 οὐ γὰρ ἡγητέον μουσικὴν, ὥς Ἐφορός φησιν ἐν τῷ 5
 προοιμίῳ τῆς ὅλης πραγματείας, οὐδαμῶς ἀρμόζοντα
 5 λόγον αὐτῷ εἶπας, ἐπ' ἀπάτῃ καὶ γοητείᾳ παρεισθ-
 χθαι τοῖς ἀνθρώποις, οὐδὲ τοὺς παλαιοὺς Κρητῶν 6
 καὶ Λακεδαιμονίων αὐλὸν καὶ ὕμνον εἰς τὸν πό-
 λεμον ἀντὶ σάλπιγγος εἰκῇ νομιστέον εἰσαγαγεῖν,
 οὐδὲ τοὺς πρῶτους Ἀρχάδων εἰς τὴν ὅλην πολι- 7
 10 τείαν τὴν μουσικὴν παραλαβεῖν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε
 μὴ μόνον παισὶν οὖσιν, ἀλλὰ καὶ νεανίσκοις γενο-
 μένοις ἕως τριάκοντ' ἐτῶν κατ' ἀνάγκην σύντροφον
 343. ποιεῖν αὐτήν, τᾶλλα τοῖς βίοις ὄντας ἀσθητοτά-
 15 τους. ταῦτα γὰρ πᾶσιν ἐστὶ γνώριμα καὶ συνήθη, 8
 16 διότι σχεδὸν παρὰ μόνοις Ἀρχάσι πρῶτον μὲν οἱ
 παῖδες ἐκ νηπίων ᾄδειν ἐθίζονται κατὰ νόμους τοὺς
 ὕμνους καὶ παιᾶνας, οἷς ἕκαστοι κατὰ τὰ πάτρια
 τοὺς ἐπιχωρίους ἤρωας καὶ θεοὺς ὕμνοῦσι· μετὰ 9
 δὲ ταῦτα τοὺς Φιλοξένου καὶ Τιμοθέου νόμους μαν-
 20 θάνοντες πολλὴ φιλοτιμίᾳ χορεύουσι κατ' ἐνιαυτὸν
 τοῖς Διονυσιακοῖς ἀγλήταις ἐν τοῖς θεάτροις, οἱ μὲν
 παῖδες τοὺς παιδικοὺς ἀγῶνας, οἱ δὲ νεανίσκοι τοὺς
 τῶν ἀνδρῶν λεγομένους. ὁμοίως γε μὴν καὶ παρ' 10
 ὅλον τὸν βίον τὰς ἀγωγὰς τὰς ἐν ταῖς συνοουσίαις
 25 οὐχ οὕτως ποιοῦνται διὰ τῶν ἐπεισάκτων ἀκροαμά-
 των ὥς δι' αὐτῶν, ἀνὰ μέρος ᾄδειν ἀλλήλοις προ-
 τάττοντες. καὶ τῶν μὲν ἑλλων μαθημάτων ἀρνη- 11
 θῆναί τι μὴ γινώσκειν οὐδὲν αἰσχρὸν ἡγοῦνται,
 τὴν γε μὴν ᾠδὴν οὐτ' ἀρνηθῆναι δύνανται διὰ τὸ
 30 κατ' ἀνάγκην πάντας μανθάνειν, οὗθ' ὁμολογοῦν-
 τες ἀποτριβεσθαι διὰ τὸ τῶν αἰσχυρῶν παρ' αὐτοῖς 320.

- 12 νομίζεσθαι τοῦτο. καὶ μὴν ἐμβατήρια μετ' ἀλλοῦ
καὶ τάξεως ἀσκοῦντες, ἔτι δ' ὀρχήσεις ἐκπονοῦντες
μετὰ κοινῆς ἐπιστροφῆς καὶ δαπάνης κατ' ἐνιαυτὸν
ἐν τοῖς θεάτροις ἐπιδείκνυνται τοῖς αὐτῶν πόλταις
21 οἱ νέοι. ταῦτά τέ μοι δοκοῦσιν οἱ πάλοι παρεια- 5
γαρεῖν οὐ τροφῆς καὶ περιουσίας χάριν, ἀλλὰ
344. θεωροῦντες μὲν τὴν ἐκάστων αὐτουργίαν καὶ συλ-
λήβδην τὸ τῶν βίων ἐπίπτονον καὶ σκληρόν, θεω-
ροῦντες δὲ τὴν τῶν ἡθῶν αὐστηρίαν, ἥτις αὐτοῖς
παρέπεται διὰ τὴν τοῦ περιέχοντος ψυχρότητα καὶ 10
στυγνότητα τὴν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς τόποις
ὑπάρχουσαν, ᾧ συνεξομοιοῦσθαι πεφύκαμεν πάντες
2 ἄνθρωποι κατ' ἀνάγκην· οὐ γὰρ δι' ἄλλην, διὰ
δὲ ταύτην τὴν αἰτίαν κατὰ τὰς ἐθνικὰς καὶ τὰς
ὀλοσχερεῖς διαστάσεις πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρομεν 15
ἥθεσί τε καὶ μορφαῖς καὶ χρώμασιν, ἔτι δὲ τῶν
3 ἐπιτηδευμάτων τοῖς πλείστοις. βουλόμενοι δὲ μα-
λάττειν καὶ κιρνᾶν τὸ τῆς φύσεως αὐθαδὲς καὶ
σκληρόν, τὰ τε προειρημένα πάντα παρειαίραγον,
καὶ πρὸς τοῦτοις συνόδους κοινὰς καὶ θυσίας πλε- 20
στας ὁμοίως ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ κατείδισαν, ἔτι δὲ
4 χοροὺς παρθένων ὁμοῦ καὶ παίδων, καὶ συλλήβδην
πᾶν ἐμνηκανήσαντο, σπεύδοντες τὸ τῆς ψυχῆς ἀτέ-
ραμνον διὰ τῆς τῶν ἐθισμῶν κατασκευῆς ἐξημεροῦν
5 καὶ πραῦναι. ὧν Κυναιθεῖς ὀλιγορήσαντες εἰς 25
τέλος, καὶ ταῦτα πλείστης θεόμενοι τῆς τοιαύτης
ἐπικουρίας διὰ τὸ σκληρότατον παρὰ πολὺ τῆς Ἀρ-
καδίας ἔχειν ἄερα καὶ τόπον, πρὸς αὐτὰς δὲ τὰς
ἐν ἀλλήλοις διατριβὰς καὶ φιλοτιμίας ὀρμήσαντες,
6 τέλος ἀπεθηριώθησαν οὕτως ὥστε μὴδ' ἐν ὁποίᾳ 30
γεγονέναι τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἀσεβήματα μεί-

ζονα καὶ συνεχέστερα. σημεῖον δὲ τῆς Κυναιθέων 7
 ἀτυχίας περὶ τοῦτο τὸ μέρος καὶ τῆς τῶν ἄλλων
 Ἀρκάδων τοῖς τοιούτοις τῶν ἐπιτηδευμάτων δυσαρ-
 στήσεως· καθ' οὗς γὰρ καιροὺς τὴν μεγάλην σφα- 8
 5 γὴν ποιήσαντες Κυναιθεῖς ἐπρέσβευσαν πρὸς Λα-
 κεδαιμονίους, εἰς ἃς πόλεις ποτ' Ἀρκαδικὰς εἰσῆλθον 321.
 345. κατὰ τὴν ὁδόν, οἱ μὲν ἄλλοι παραχρῆμα πάντες
 αὐτοὺς ἐξεκήρυξαν, Μαντινεῖς δὲ μετὰ τὴν ἀπαλ- 9
 λαγὴν αὐτῶν καὶ καθαρόν ἐποίησαντο καὶ σφάγια
 10 περιήνεγκαν τῆς τε πόλεως κύκλῳ καὶ τῆς χώρας
 πάσης.

Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν εἰρήσθω χάριν τοῦ μὴ 10
 διὰ μίαν πόλιν τὸ κοινὸν ἦθος διαβάλλεσθαι τῶν
 Ἀρκάδων, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ μὴ νομίσαντας ἐνίοις
 15 τῶν κατοικούντων τὴν Ἀρκαδίαν περιουσίας χάριν
 τὰ κατὰ μουσικὴν ἐπὶ πλεῖον ἀσκεῖσθαι παρ' αὐ-
 τοῖς ὀλιγωρεῖν ἐγχειρῆσαι τούτου τοῦ μέρους, ἔτι 11
 δὲ καὶ Κυναιθέων ἕνεκεν, ἵν' ἂν ποτ' αὐτοῖς ὁ
 θεὸς εὖ δῶ, τραπέντες πρὸς παιδείαν ἡμερῶσιν
 20 αὐτούς, καὶ μάλιστα ταύτης πρὸς μουσικὴν· οὕτως
 γὰρ μόνως ἂν λήξαιεν τῆς τότε περὶ αὐτοὺς γενο-
 μένης ἀργιότητος. ἡμεῖς δ' ἐπειδὴ τὰ περὶ Κυναι- 12
 θέων ὑποπίπτουσι δεδηλώκαμεν, αὐτὶς ἐπὶ τὴν
 ἐκτροπὴν ἐπάνειμεν.

25 Αἰτωλοὶ μὲν οὖν τοιαῦτα διεργασάμενοι κατὰ 22
 τὴν Πελοπόννησον ἦκον εἰς τὴν οἰκίαν ἀσφαλῶς.
 Φίλιππος δὲ μετὰ δυνάμεως βοηθῶν τοῖς Ἀχαιοῖς 2
 παρὴν εἰς Κόρινθον· ὥστερῆσας δὲ τοῦ καιροῦ (δι)-
 πέστειλε βιβλιαφόρους πρὸς πάντας τοὺς συμμάχους,
 30 παρακαλῶν πέμπειν ἐκάστους παρ' αὐτῶν κατὰ
 σπουδὴν εἰς Κόρινθον τοὺς βουλευσομένους· ὑπὲρ

3 τῶν κοινῇ συμφερόντων. αὐτὸς δ' ἀναξεύξας ὥς
 ἐπὶ Τεγέας προῆγε, πυνθανόμενος τοὺς Λακεδαι-
 μονίους εἰς σφαγὰς καὶ ταραχὰς ἐμπεπτωκέναι πρὸς
 4 ἀλλήλους. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι συνήθεις ὄντες
 βασιλεύεσθαι καὶ πάντως τοῖς προεστῶσι πειθαρχεῖν, 5
 346. τότε προσφάτως μὲν ἡλευθερωμένοι δι' Ἀντιγόνου,
 βασιλέως δ' οὐχ ὑπάρχοντος παρ' αὐτοῖς, ἐστασία-
 ζον πρὸς σφᾶς, πάντες ὑπολαμβάνοντες ἴσον αὐτοῖς
 5 μετεῖναι τῆς πολιτείας. τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς οἱ μὲν
 δύο τῶν ἐφόρων ἔδηλον εἶχον τὴν γνώμην, οἱ δὲ 10
 τρεῖς ἐκοινώνουν τοῖς Αἰτωλοῖς τῶν πραγμάτων,
 πεπεισμένοι διὰ τὴν ἡλικίαν τὸν Φίλιππον οὐδέπω 322.
 δυνήσεσθαι τοῖς κατὰ τὴν Πελοπόννησον πράγμα-
 6 σιν ἐπαρκεῖν. ἐπεὶ δ' οἱ μὲν Αἰτωλοὶ παρὰ τὴν
 προσδοκίαν αὐτῶν ἐκ Πελοποννήσου ταχέϊαν ἐποι- 15
 ῆσαντο τὴν ἐπάνοδον, ὃ δὲ Φίλιππος ἐκ Μακεδο-
 7 νίας ἔτι θάττω τὴν παρουσίαν, ἀπιστοῦντες οἱ τρεῖς
 ἐνὶ τῶν θυεῖν Ἀδελμάντῳ διὰ τὸ συνειδέναι μὲν
 σφίσι πάσας τὰς ἐπιβολὰς, μὴ λίαν δὲ τοῖς γινο-
 μένοις εὐδοκεῖν, ἡγωνίαν μὴ συνεγγίσαντος τοῦ 20
 βασιλέως πάντα τὰ πραττόμενα πρὸς τὸν Φίλιππον
 8 ἐξηγήσεται. δι' ἃ δὴ συλλαλήσαντές τισι τῶν νέων
 ἐκήρυττον εἰς τὸ τῆς Χαλκιοίκου τέμενος μετὰ τῶν
 ὅπλων λέναι τοὺς ἐν ταῖς ἡλικίαις, ὥς τῶν Μακε-
 9 δόνων ἐπὶ τὴν πόλιν παραγινομένων. ταχὺ δὲ διὰ 25
 τὸ παραδόξον ἀθροισθέντων, δυσαρεστῶν Ἀδελμάν-
 τος τοῖς γινομένοις ἐπειράτο προπορευθεῖς παρα-
 10 καλεῖν καὶ διδάσκειν διότι "πρώην ἔδει τὰ κηρύγ-
 ματα ταῦτα καὶ τοὺς ἀθροισμοὺς τοὺς ἐν τοῖς
 ὅπλοις παραγγέλλειν, καθ' ὃν καιρὸν τοὺς Αἰτω- 30
 λους πολεμίους ὄντας ἡκούομεν τοῖς ὅροις τῆς χώρας

ἡμῶν συνεγγίξιν, οὐ νῦν, ὅτε Μακεδόνας τοὺς
 εὐεργέτας καὶ σωτήρας πνυθανόμεθα πλησιάζειν
 μετὰ τοῦ βασιλέως". ἔτι δ' αὐτοῦ ταῦτ' ἀνακρονο- 11
 μένου, προσπείοντες οἱ παρακεκλημένοι τῶν νέων
 5 τοῦτόν τε συνεκέντησαν καὶ μετὰ τούτου Σθενέ-
 λαον, Ἀλκαμένη, Θυέστην, Βιωνίδα, ἑτέρους τῶν
 πολιτῶν καὶ πλείους. οἱ δὲ περὶ Πολυφόνταν καὶ 12
 τινες ἄμα τούτοις ἐμφρόνως προῖδόμενοι τὸ μέλλον,
 ἀπεχώρησαν πρὸς τὸν Φίλιππον. ταῦτα δὲ πρά- 23
 10 ξάντες εὐθέως ἔπεμπον οἱ προεστῶτες ἑφοροὶ τῶν
 347. πραγμάτων τοὺς κατηγορήσοντας πρὸς τὸν Φίλιπ-
 πον τῶν ἀνηρημένων καὶ παρακαλέσοντας αὐτὸν
 ἐπισχεῖν τὴν παρούσiam, ἕως ἂν ἐκ τοῦ γεγονότος
 κινήματος εἰς τὴν ἀποκατάστασιν ἔλθῃ τὰ κατὰ
 15 τὴν πόλιν· γινώσκειν δὲ διότι πρόκειται διατηρεῖν
 αὐτοῖς πάντα τὰ δίκαια καὶ φιλάνθρωπα πρὸς Μακε-
 δόνας· οἱ καὶ συμμίζαντες ἤδη περὶ τὸ Παρθένιον 2
 ὕρος ὄντι τῷ βασιλεῖ διελέχθησαν ἀκολουθῶσαι ταῖς
 ἐντολαῖς. ὁ δὲ διακούσας παρεκάλεσε τοὺς ἡκοντας 3 328.
 20 κατὰ σπουδὴν ποιήσασθαι τὴν εἰς οἶκον ἐπάνοδον
 καὶ δηλοῦν τοῖς ἐφόροις ὅτι κατὰ τὸ συνεχὲς πορευ-
 θείς αὐτὸς μὲν ἐν Τεγέᾳ ποιήσεται τὴν στρατοπε-
 δείαν, ἐκείνους δ' οἶται δεῖν τὴν ταχίστην ἐκπέμπειν
 ἄνδρας ἀξιοχρέους τοὺς κοινολογησομένους πρὸς
 25 αὐτὸν ὑπὲρ τῶν ἐνεστῶτων. ποιησάντων δὲ τὸ προσ- 4
 ταχθέν τῶν ἀπαντησάντων, διακούσαντες τὰ παρὰ
 τοῦ βασιλέως οἱ προεστῶτες τῶν Λακεδαιμονίων
 ἐξέπεμψαν ἄνδρας δέκα πρὸς τὸν Φίλιππον. οἱ καὶ 5
 πορευθέντες εἰς τὴν Τεγέαν καὶ παρελθόντες εἰς
 30 τὸ τοῦ βασιλέως συνέδριον, Ὁμίον προεστῶτος αὐ-
 τῶν, κατηγορήσαν μὲν τῶν περὶ τὸν Ἀδείμαντον

6 ὥς αἰτίων γερονότων τῆς κινήσεως, πάντα δ' ὑπισ-
 χνοῦνται ποιήσκειν αὐτοὶ τῷ Φιλίππῳ τὰ κατὰ τὴν
 συμμαχίαν, καὶ μηδενὸς ἐν μηδενὶ φανήσεσθαι δεύ-
 7 τεροι κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν τῶν δοκούν-
 7 των ἀληθινῶν αὐτῷ φίλων ὑπάρχειν. οἱ μὲν οὖν ὅν 5
 Λακεδαιμόνιοι ταῦτα καὶ τούτοις παραπλήσια δια-
 λεχθέντες μετέστησαν, οἱ δὲ μετέχοντες τοῦ συνε-
 8 δρίου διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους ταῖς γνώμαις. καὶ
 τινὲς μὲν, εἰδότες τὴν κακοπραγμοσύνην τῶν ἐν τῇ
 Σπάρτῃ, καὶ πεπεισμένοι τοὺς περὶ τὸν Ἀδεύμαν- 10
 τον ἀπολαλέναι διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐνοίαν, τοὺς
 τε Λακεδαιμονίους ἐπιβεβλήσθαι κοινοπραγεῖν τοῖς
 Αἰτωλοῖς, συνεβούλευον τῷ Φιλίππῳ παράδειγμα
 848. ποιῆσαι τοὺς Λακεδαιμονίους, χρησάμενον αὐτοῖς
 τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ Ἀλέξανδρος ἐχρήσατο Θη- 15
 9 βαίοις εὐθέως παραλαβὼν τὴν ἀρχήν· ἕτεροι δὲ
 τῶν πρεσβυτέρων τὴν μὲν τοιαύτην ὀργὴν βαρυτέ-
 ραν ἀπέφαινον εἶναι τῶν γερονότων, ἐπιτιμῆσαι
 δὲ δεῖν τοῖς αἰτίοις, καὶ μεταστησάμενον τούτους
 ἐργχειρίσαι τὸ πολίτευμα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῖς αὐτοῦ 20
 24 φίλοις. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπὶ πᾶσιν, εἰ χρὴ τοῦ βασι-
 λέως λέγειν τὰς τότε γνώμας· οὐ γὰρ εἰκὸς ἐπτα-
 καιδεκαέτη παῖδα περὶ τηλικούτων δύνασθαι πραγ-
 2 μάτων διευκρινεῖν. ἀλλ' ἡμῖν μὲν καθήκει τοῖς
 γράφοις τὰς κυρούσας τὰ διαβούλια γνώμας ἀνα- 25 824.
 τιθέσθαι τοῖς προεστώσι τῶν ὄλων· τοὺς μέντοι γ'
 ἀκούοντας αὐτοὺς χρὴ συνυπονοεῖν διότι τῶν συν-
 ὄντων καὶ μάλιστα τῶν παρακειμένων εἰκὸς ἐστίν
 3 εἶναι τὰς τοιαύτας ὑποθέσεις καὶ διαλήψεις· ὧν
 Ἀράτω τις ἐπιεικέστατ' ἂν προσάπτοι τὴν τότε 30
 4 φηθείσαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως γνώμην. ὁ γὰρ Φίλιπ-

πος τὰ μὲν κατ' ἰδίαν τῶν συμμάχων εἰς αὐτοὺς
 ἀδικήματα καθήκειν ἔφησεν αὐτῷ μέχρι λόγου καὶ
 γραμμάτων διορθοῦν καὶ συνεπισημαίνεσθαι, τὰ δὲ 5
 πρὸς τὴν κοινὴν ἀνήκοντα συμμαχίαν, ταῦτ' ἔφη
 5 μόνον δεῖν κοινῆς ἐπιστροφῆς καὶ διορθώσεως τυγ-
 χάνειν ὑπὸ πάντων. Λακεδαιμονίων δὲ μηδὲν εἰς 6
 τὴν κοινὴν συμμαχίαν ἐφανὲς ἡμαρτηκότων, ἐπαγ-
 γελλομένων δὲ πάντα καὶ ποιεῖν τὰ δίκαια πρὸς
 ἡμᾶς, οὐ καλῶς ἔχον εἶναι τὸ βουλευέσθαι τι περὶ
 10 αὐτῶν ἀπαράιτητον· καὶ γὰρ ἄτοπον τὸν μὲν πα- 7
 τέρα πολεμίων ὄντων κρατήσαντα μηδὲν ποιῆσαι
 δεινόν, αὐτὸν δ' ἔφ' οὕτω μικρὰς αἰτίας ἀνήκε-
 στόν τι βουλευέσθαι περὶ αὐτῶν. ἐπικυρωθείσης 8
 δὲ ταύτης τῆς γνώμης, ὅτι δεῖ παριδεῖν τὸ γεγονός,
 15 εὐθέως ὁ βασιλεὺς Πιπταῖον τῶν αὐτοῦ φίλων ἄμα
 849. τοῖς περὶ τὸν Ὠμίαν ἐξαπέστειλλε παρακαλέσονται
 τοὺς πολλοὺς ἀντέχεσθαι τῆς πρὸς αὐτὸν καὶ Μα-
 κεδόνας εὐνοίας, ἅμα δὲ δῶσονται καὶ ληψόμενον
 τοὺς ὄρκους περὶ συμμαχίαν. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς 9
 20 δυνάμεως ἀναξεύξας προῆγε πάλιν ὥς ἐπὶ Κορίν-
 θου, καλὸν δεῖγμα τῆς ἑαυτοῦ προαιρέσεως τοῖς
 συμμάχοις ἐκτιθέμενος ἐν τῇ πρὸς τοὺς Λακεδαιμο-
 νίους ἀποφάσει.

Καταλαβὼν δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν συμμαχίδων παρα- 25
 25 γεγονότας εἰς τὴν Κόρινθον, συνήδρευε καὶ διελάμ-
 βανε μετὰ τούτων τί δεῖ ποιεῖν καὶ πῶς χρῆσασθαι
 τοῖς Αἰτωλοῖς. ἐγκαλούντων δὲ Βοιωτῶν μὲν ὅτι 2
 συλῆσαιεν τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰωνίας ἱερὸν εἰρή-
 νης ὑπαρχούσης, Φωκίων δὲ διότι στρατεύσαντες
 30 ἐπ' Ἀμφρυσον καὶ Λαύλιον ἐπιβάλλοιντο καταλαβέ-
 σθαι τὰς πόλεις, Ἑπειρωτῶν δὲ καθότι πορθήσαιεν 3

αὐτῶν τὴν χώραν, Ἀκαρνανῶν δὲ παραδεικνυόντων 325.
 τίνα τρόπον συστησάμενοι πρᾶξιν ἐπὶ Θύριον νυκτὸς .
 4 ἔτι καὶ προσβαλεῖν τολμήσαιεν τῇ πόλει, πρὸς δὲ
 τούτοις Ἀχαιῶν ἀπολογιζομένων ὥς καταλάβοιντο
 μὲν τῆς Μεγαλοπολίτιδος Κλάριον, πορθήσαιεν δὲ 5
 διεξιόντες τὴν Πατρέων καὶ Φαραιέων χώραν, διαρ-
 πάσαιεν δὲ Κύναιθαν, συλῆσαιεν δὲ τὸ τῆς ἐν Λού-
 σοις Ἀρτέμιδος ἱερὸν, πολιορκήσαιεν δὲ Κλειτορίους,
 ἐπιβουλεύσαιεν δὲ κατὰ μὲν θάλατταν Πύλῳ, κατὰ
 δὲ γῆν ἄρτι συνοικιζομένῃ τῇ Μεγαλοπολί(τῶν 10
 πόλει σπεύδοντες μετὰ) τῶν Ἰλλυριῶν ἀνάστατον
 5 αὐτὴν ποιῆσαι, διακούσαντες τούτων οἱ τῶν συμ-
 μάχων σύνεδροι πάντες ὁμοθυμαδὸν ἐκφέρειν ἔβου-
 6 λεύσαντο τοῖς Αἰτωλοῖς τὸν πόλεμον. προθέμενοι
 δὲ τὰς προειρημένας αἰτίας ἐν τῷ δόγματι παρα- 15
 350. κατεβάλλοντο ψήφισμα, προσδιασαφοῦντες ὅτι συνα-
 νασώσουσι τοῖς συμμάχοις, εἴ τινα κατέχουσιν αὐτῶν
 Αἰτωλοὶ χώραν ἢ πόλιν ἅψ' οὗ Δημήτριος ὁ Φιλίπ-
 7 που κατὰ φύσιν πατὴρ μετέλλαξε· παραπλησίως δὲ
 καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν καιρῶν ἡναγκασμένους ἀκουσίως 20
 μετέχειν τῆς Αἰτωλῶν συμπολιτείας, ὅτι πάντας
 τούτους ἀποκαταστήσουσιν εἰς τὰ πάτρια πολιτεύ-
 ματα, χώραν ἔχοντας καὶ πόλεις τὰς αὐτῶν, ἀφρουρή-
 τους, ἀφορολογήτους, ἐλευθέρους ὄντας, πολιτείαις
 8 καὶ νόμοις χρωμένους τοῖς πατρίοις. συνανακομιεῖ- 25
 σθαι δὲ καὶ τοῖς Ἀμφικτύοσιν ἐγραψαν τοὺς νόμους
 καὶ τὴν περὶ τὸ ἱερὸν ἐξουσίαν, ἣν Αἰτωλοὶ παρή-
 ρηνται νῦν, βουλόμενοι τῶν κατὰ τὸ ἱερὸν ἐπικρα-
 τεῖν αὐτοί.

26 Τούτου δὲ τοῦ δόγματος κυρωθέντος κατὰ τὸ 30
 πρῶτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς καὶ τετταρακοστῆς ὀλυμ-

πιάθος ὁ μὲν συμμηχικὸς προσαγορευόμενος πόλε-
 μος ἀρχὴν εἰλήφει δικαίαν καὶ πρέπουσαν τοῖς
 γεγρονόσιν ἀδικήμασιν. οἱ δὲ σύνεδροι παραχρήμα 2
 πρεσβευτὰς ἐξαπέστελλον πρὸς τοὺς συμμάχους, ἵνα
 5 παρ' ἐκάστοις διὰ τῶν πολλῶν ἐπικυρωθέντος τοῦ
 δόγματος ἐκφέρωσι πάντες τοῖς Αἰτωλοῖς τὸν ἀπὸ
 τῆς χώρας πόλεμον. ἔπεμψε δὲ καὶ τοῖς Αἰτωλοῖς 3326.
 ἐπιστολὴν ὁ Φίλιππος, διασαφῶν ἵν' εἴ τι λέγειν
 ἔχουσι δίκαιον ὑπὲρ τῶν ἐγκαλουμένων, ἔτι καὶ νῦν
 10 συνελθόντες διὰ λόγου ποιῶνται τὴν διεξαγωγὴν·
 εἰ δ' ὑπειλήφασιν, διότι χωρὶς κοινοῦ δόγματος 4
 λεηλατοῦσι καὶ πορθεοῦσι πάντας, οὐκ ἀμύνεσθαι
 τοὺς ἀδικουμένους, ἐὰν δ' ἀμύνωνται, νομισθῆ-
 σεσθαι τούτους κατάρχειν τοῦ πολέμου, πάντων
 15 αὐτοὺς εὐνθεσιτάτους εἶναι. κομισάμενοι δ' οἱ τῶν 5
 Αἰτωλῶν ἄρχοντες τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, τὸ μὲν
 πρῶτον ἐλπίσαντες οὐχ ἤξιεν τὸν Φίλιππον, συνέ-
 θεντο ῥητὴν ἡμέραν ἐν ᾗ πρὸς τὸ Ῥῖον ἀπαντή-
 351. σουσι. γνόντες δὲ παραγινόμενον, ἀπέστειλαν γραμ- 6
 20 ματοφόρον διασαφοῦντες ὥς οὐ δύνανται πρὸς τῆς
 τῶν Αἰτωλῶν συνόδου δι' αὐτῶν οὐδὲν ὑπὲρ τῶν
 ὅλων οἰκονομεῖν. οἱ δ' Ἀχαιοὶ συνελθόντες εἰς 7
 τὴν καθήκουσαν σύνοδον τό τε δόγμα πάντες ἐπε-
 κύρωσαν καὶ τὸ λάφυρον ἐπεκρήρυξαν κατὰ τῶν
 25 Αἰτωλῶν. προσελθόντος δὲ καὶ τοῦ βασιλέως πρὸς 8
 τὴν βουλὴν ἐν Αἰγίῳ καὶ διαλεχθέντος διὰ πλείονων,
 τὰ ῥηθέντα μετ' εὐνοίας ἀπεδέξαντο καὶ τὰ προ-
 ὑπάρχοντα φιλάνθρωπα τοῖς προγόνοις ἀνενεώσαντο
 πρὸς αὐτὸν τὸν Φίλιππον.
 30 Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Αἰτωλοί, συνάψαν- 27
 τος τοῦ τῶν ἀρχαιρεσίῳ χρόνου, στρατηγὸν αὐτῶν

εἴλοντο Σκόπαν, ὃς ἐγερόνει πάντων τῶν προειρημέ-
 2 νων ἀδικημάτων αἴτιος. ὑπὲρ ὧν οὐκ οἶδα πῶς χρη-
 λέγειν. τὸ γὰρ κοινῶς μὲν δόγματι (μὴ) πολεμεῖν,
 πανδημεὶ δὲ στρατεύοντας ἔγειν καὶ φέρειν τὰ τῶν
 πέλας, καὶ κολάζειν μὲν μηδένα τῶν αἰτίων, στρατη- 5
 γοὺς δ' αἰρεῖσθαι καὶ τιμᾶν τοὺς προεστῶτας τῶν
 τοιούτων ἔργων, ἐμοὶ μὲν δοκεῖ τῆς πάσης γέμειν
 3 κακοπραγμοσύνης· τί γὰρ ἂν ἄλλο τις τὰς τοιαύτας
 κακίας ὀνομάσειε; δῆλον δ' ἔσται τὸ λεγόμενον ἐκ
 4 τούτων. Λακεδαιμόνιοι τὴν Καδμείαν Φοιβίδου πα- 10
 ρασπονθήσαντος τὸν μὲν αἴτιον ἐξημίωσαν, τὴν δὲ
 φρουρὰν οὐκ ἐξήγαγον, ὥσπερ λυομένης τῆς ἀδι- 327.
 κίας διὰ τῆς τοῦ πράξαντος βλάβης, παρὸν τάναν-
 5 τία ποιεῖν· τοῦτο γὰρ διέφερε τοῖς Θηβαίοις. πάλιν
 ἐκήρυττον ἀφιέντες τὰς πόλεις ἐλευθέρως καὶ αὐτο- 15
 νόμους κατὰ τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην εἰρήνην,
 6 τοὺς δ' ἄρμοστὰς οὐκ ἐξήγον ἐκ τῶν πόλεων. Μαν-
 τινεῖς φίλους ὄντας καὶ συμμάχους ἀναστάτους
 ποιήσαντες οὐκ ἔφασαν ἀδικεῖν, ἐκ μιᾶς πόλεως
 7 εἰς πλείους αὐτοὺς διοικίσαντες, ἀνοία μετὰ κακίας 20
 352. (χρησάμενοι προφανῶς διὰ) τὸ δοκεῖν, ἂν τις αὐτοὺς
 8 ἐπιμύη, μὴδὲ τοὺς πέλας ὀρεῖν. ἀμφοτέροις τοίνυν ὁ
 ζῆλος οὗτος τῆς πολιτείας αἴτιος κατέστη τῶν μεγί-
 στων συμπτωμάτων· ὃν οὐδαμῶς οὐδαμῇ ξηλωτέον
 οὔτε κατ' ἰδίαν οὔτε κοινῇ τοὺς ὀρθῶς βουλευομέ- 25
 9 νους. ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος χρηματίσας τοῖς
 Ἀχαιοῖς ἀνέξενε μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ Μακεδονίας,
 σπεύδων ἐπὶ τὴν παρασκευὴν τῶν πρὸς τὸν πόλεμον,
 10 οὐ μόνον τοῖς συμμάχοις, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι
 διὰ τοῦ προειρημένου ψηφίσματος καλὰς ἐλπίδας 30
 ὑποδεικνύων προόττης καὶ μεγαλοψυχίας βασιλικῆς.

Ταῦτα δ' ἐπράττετο κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς 28
 καθ' οὓς Ἀννίβας, γεγονώς ἤδη κύριος τῶν ἐντὸς
 Ἰβηρος ποταμοῦ πάντων, ἐποιεῖτο τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τὴν
 Ζακανθαίων πόλιν. εἰ μὲν οὖν τὰς πρώτας ἐπιβο- 2
 5 λὰς τὰς Ἀννίβον ταῖς Ἑλληνικαῖς πράξεσιν ἀπ'
 ἀρχῆς εὐθέως ἐπιπεπλέχθαι συνέβαινε, δῆλον ὡς ἐν
 τῇ προτέρᾳ βύβλῳ περὶ τούτων ἂν ἡμᾶς ἐναλλὰξ
 ἔδει καὶ κατὰ παράθεσιν τοῖς Ἰβηρικοῖς πεποιηθῆναι
 τὴν ἐξήγησιν, ἀκολουθοῦντας τοῖς καιροῖς· ἐπεὶ δὲ 3
 10 τὰ τε κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ
 κατὰ τὴν Ἀσίαν τὰς μὲν ἀρχὰς τῶν πολέμων τού-
 των ἰδίᾳς εἰλήφει, τὰς δὲ συντελείας κοινὰς, καὶ
 τὴν ἐξήγησιν περὶ αὐτῶν ἐκρίναμεν ποιήσασθαι κατ'
 ἰδίαν, ἕως ἂν ἐπὶ τὸν καιρὸν ἔλθωμεν τοῦτον ἐν
 15 ᾧ συνεπλάκησαν αἱ προειρημέναι πράξεις ἀλλήλαις
 καὶ πρὸς ἐν τέλος ἤρξαντο τὴν ἀναφορὰν ἔχειν —
 οὕτως γὰρ ἢ τε περὶ τὰς ἀρχὰς ἐκάστων ἔσται διή- 4
 γησις σαφής ἢ τε συμπλοκὴ καταφανής, περὶ ἧς ἐν
 ἀρχαῖς ἐνεδειξάμεθα, παραδείξαντες πότε καὶ πῶς 328.
 20 καὶ δι' ἧς αἰτίας γέγρονε — λοιπὸν ἤδη κοινὴν ποιή-
 σασθαι περὶ πάντων τὴν ἱστορίαν. ἐγένετο δ' ἢ 5
 συμπλοκὴ τῶν πράξεων περὶ τὴν τοῦ πολέμου συν-
 353. τέλειαν κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἐκατοστῆς καὶ
 τετταρακοστῆς ὀλυμπιάδος. διὸ καὶ τὰ μετὰ ταῦτα
 25 κοινῇ τοῖς καιροῖς ἀκολουθοῦντες ἐξηγησόμεθα, τὰ
 δὲ πρὸ τοῦ κατ' ἰδίαν, ὡς εἶπα, προσαναμιμνή- 6
 σκοντες μόνον τῶν κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ἐν τῇ
 προτέρᾳ βύβλῳ δεδηλωμένων, ἵνα μὴ μόνον εὐπα-
 ρακολούθητος, ἀλλὰ καὶ καταπληκτικὴ γίνηται τοῖς
 30 προσέχουσιν ἢ διήγησις.

Φίλιππος δὲ παραχειμάζων ἐν Μακεδονίᾳ κατέ- 29

γραφε τὰς δυνάμεις πρὸς τὴν μέλλουσαν χρεῖαν
 ἐπιμελῶς, ἅμα δὲ τούτοις ἡσφαλλέτο τὰ πρὸς τοὺς
 2 ὑπερκειμένους τῆς Μακεδονίας βαρβάρους. μετὰ δὲ
 ταῦτα συνελθὼν πρὸς Σκερδιλαῖδαν καὶ τολμηρῶς
 δοὺς αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας, διελέγετο περὶ φιλίας 5
 3 καὶ συμμαχίας, καὶ τὰ μὲν ὑπισχνούμενος αὐτῷ συγ-
 κατασκευάσειν τῶν κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα πραγμάτων,
 τὰ δὲ κατηγορῶν τῶν Αἰτωλῶν, ὅντων εὐκατηγο-
 ρήτων, ῥαδίως ἔπεισε συγχωρεῖν τοῖς παρακαλου-
 4 μένοις. μήποτε γὰρ οὐδὲν διαφέρει τὰ κατ' ἰδίαν 10
 ἀδικήματα τῶν κοινῶν, ἀλλὰ πλήθει μόνον καὶ
 μεγέθει τῶν συμβαινόντων. καὶ γὰρ κατ' ἰδίαν τὸ
 τῶν ῥαδιουργῶν καὶ κλεπτῶν φῶλον τούτῳ μάλιστα -
 τῷ τρόπῳ σφάλλεται, τῷ μὴ ποιεῖν ἀλλήλοις τὰ
 δίκαια καὶ συλλήβδην (διὰ) τὰς εἰς αὐτοὺς ἀθεσίας. 15
 5 ὁ καὶ τότε συνέβη γενέσθαι περὶ τοὺς Αἰτωλοὺς.
 συνθέμενοι γὰρ τῷ Σκερδιλαῖδᾳ δώσειν μέρος τι τῆς
 λείας, ἐὰν συνεισβάλῃ μετ' αὐτῶν εἰς τὴν Ἀχαΐαν,
 6 πεισθέντος καὶ ποιήσαντος τοῦτο, διαρπάσαντες τὴν
 τῶν Κυναιθέων πόλιν, καὶ πολλὰ περιελασάμενοι 20
 σώματα καὶ θρέμματα, τὸν Σκερδιλαῖδαν οὐδενὸς
 7 μερίτην ἐποίησαν τῶν ἀλόντων. διόπερ ἱστοκαθ-
 354. ημένης ἐκ τούτων αὐτῷ τῆς ὀργῆς, βραχεῖα προσ-
 αναμνήσαντος τοῦ Φιλίππου, ταχέως ὑπῆκουσε καὶ 220.
 συνέθετο μετέξειν τῆς κοινῆς συμμαχίας, ἐφ' ᾗ 25
 λαμβάνειν μὲν εἰκοσι τάλαντα κατ' ἑνιαυτὸν, κτεῖν
 δὲ λέμβοις τριάκοντα καὶ πολεμεῖν τοῖς Αἰτωλοῖς
 κατὰ θάλατταν.
 30 Ὁ μὲν οὖν Φίλιππος περὶ ταῦτα διέτριβεν. οἱ
 δ' ἐξαποσταλέντες πρέσβεις πρὸς τοὺς συμμάχους, 30
 ἀφικόμενοι πρῶτον εἰς Ἀκαρνανίαν ἐνετῆρχανον .

τούτοις. οἱ δ' Ἀκαρνᾶνες τό τε δόγμα γνησίως συν- 2
 επεκύρωσαν καὶ τὸν ἀπὸ χώρας πόλεμον ἐξήνεγκαν
 τοῖς Αἰτωλοῖς· καίπερ τούτοις, εἰ καὶ τισιν ἑτέροις,
 δίκαιον ἦν συγγνώμην ἔχειν, ὑπερτιθεμένοις καὶ
 5 καταμέλλουσι καὶ καθόλου δεδιόσι τὸν ἀπὸ τῶν
 ἀστυγειτόνων πόλεμον, καὶ διὰ τὸ παρακεῖσθαι μὲν 3
 συντερμονοῦντας τῇ τῶν Αἰτωλῶν χώρα, πολὺν δὲ
 μᾶλλον διὰ τὸ κατ' ἰδίαν εὐχειρώτους ὑπάρχειν,
 τὸ δὲ μέγιστον διὰ τὸ μικροῖς ἐμπροσθεν χρόνοις
 10 πείραν εἰληφέναι τῶν δεινοτάτων διὰ τὴν πρὸς
 Αἰτωλοὺς ἀπέχθειαν. ἀλλὰ μοι δοκοῦσιν οἱ γνήσιοι 4
 τῶν ἀνδρῶν καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν οὐδέποτε περὶ
 πλείονος οὐθὲν ποιεῖσθαι τοῦ καθήκοντος· ὅπερ
 Ἀκαρνᾶνες ἐν τοῖς πλείστοις καιροῖς οὐδενὸς τῶν
 15 Ἑλλήνων ἤτιον εὐρίσκονται διατετηρηκότες, καίπερ
 ἀπὸ μικρᾶς ὀρμώμενοι δυνάμεως. οἷς οὐκ ὀκνητέον 5
 κατὰ τὰς περιστάσεις κοινωνεῖν πραγμάτων, σπεν-
 στέον δὲ μᾶλλον, εἰ καὶ τισιν ἑτέροις τῶν Ἑλλήνων·
 καὶ γὰρ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ στάσιμον ἔχουσί τι καὶ φιλε-
 20 λεύθερον. Ἠπειρώται δ' ἐκ παραθέσεως διακού- 6
 σαντες τῶν πρέσβων τὸ μὲν δόγμα παραπλησίως
 ἐπεκύρωσαν, τὸν δὲ πόλεμον ἐκφέρειν ἐψηφίσαντο
 855. τοῖς Αἰτωλοῖς, ἐπειδὴν καὶ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς
 ἐξενέγκη. τοῖς δὲ παρὰ τῶν Αἰτωλῶν πρεσβευταῖς 7
 25 ἀπεκρίθησαν ὅτι δέδοκται τοῖς Ἠπειρώταις διατη-
 ρεῖν πρὸς αὐτοὺς τὴν εἰρήνην, ἀγεννῶς καὶ ποικί-
 λως χρώμενοι τοῖς πράγμασιν. ἀπεστάλησαν δὲ καὶ 8
 πρὸς βασιλέα Πτολεμαῖον πρέσβεις οἱ παρακαλέ-
 σοντες αὐτὸν μήτε χρήματα πέμπειν τοῖς Αἰτωλοῖς
 30 μήτ' ἄλλο μηδὲν χορηγεῖν κατὰ Φιλίππου καὶ τῶν
 συμμάχων. Μεσσήνιοι δέ, δι' οὓς ὁ πόλεμος τὴν 31 881

- ἀρχὴν ἔλαβε, τοῖς παραγενομένοις πρὸς αὐτοὺς ἀπε-
 κρίθησαν ὅτι τῆς Φιγαλείας κειμένης ἐπὶ τοῖς ὄροις
 αὐτῶν καὶ ταττομένης ὑπ' Αἰτωλοῦς οὐκ ἂν ἐπι-
 δέξαιτο τὸν πόλεμον, πρὶν ἢ ταύτην ἀπ' Αἰτωλῶν
 2 ἀποσπασθῆναι τὴν πόλιν. περὶ δὲ τῆς ἀποφάσεως
 ταύτης κατίσχυσαν, οὐδαμῶς εὐδοκούντων τῶν πολ-
 λῶν, Αἰτωλῶν δε(διότες τὴν τόλμαν) ἐφορεύοντες
 Οἰνις καὶ Νίκιππος καὶ τινες ἕτεροι τῶν ὀλιγαρχικῶν,
 ἀγνοοῦντες καὶ πολὺ παραπαίοντες τοῦ δέον-
 3 τος κατὰ γε τὴν ἐμὴν γνώμην. ἐγὼ γὰρ φοβερὸν μὲν
 εἶναι φημι τὸν πόλεμον, οὐ μὴν οὕτω γε φοβερὸν
 ὥστε πᾶν ὑπομένειν χάριν τοῦ μὴ προσδέξασθαι
 4 πόλεμον. ἐπεὶ τί καὶ θρασύνομεν τὴν ἰσηγορίαν
 καὶ παρησίαν καὶ τὸ τῆς ἐλευθερίας ὄνομα πάντες,
 5 εἰ μὴδὲν ἔσται προυργιαίτερον τῆς εἰρήνης; οὐδὲ
 γὰρ Θηβαίους ἐπαινοῦμεν κατὰ τὰ Μηδικά, διότι
 τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀποστάντες κινδύνων τὰ
 Περσῶν εἵλοντο διὰ τὸν φόβον, οὐδὲ Πίνδαρον
 τὸν συναποφηνάμενον αὐτοῖς ἔγειν τὴν ἡσυχίαν
 διὰ τῶνδε τῶν ποιημάτων, 20
 6 τὸ κοινόν τις ἀστῶν ἐν εὐδία τιθεῖς
 ἐφρυνασάτω μεγαλάνορος ἡσυχίας τὸ φαιδρὸν φάος.
 356.7 δόξας γὰρ παρὰντὶκα πιθανῶς εἰρηκέναι, μετ' οὐ
 πολὺ πάντων αἰσχίστην εὐρέθη καὶ βλαβερωτάτην
 8 πεποιημένος ἀπόφασιν εἰρήνην γὰρ μετὰ μὲν τοῦ
 δικαίου καὶ πρέποντος κάλλιστόν ἐστι κτῆμα καὶ
 λυσιτελέστατον, μετὰ δὲ κακίας ἢ δειλίας ἐπονει-
 δίστου πάντων αἰσχιστον καὶ βλαβερώτατον.
 32 Οἱ δὲ τῶν Μεσσηνίων προεστῶτες ὀλιγαρχικοί,
 [καί] στοχαζόμενοι τοῦ παρὰντὰ κατ' ἰδίαν λυσιτελοῦς, 30
 φιλοτιμότερον τοῦ δέοντος αἰεὶ διέκειντο πρὸς τὴν

εἰρήνην. διὸ πολλὰς μὲν περιστάσεις καὶ καιροὺς 2
 ἔχοντες, ἐνίοτε δὲ φόβους καὶ κινδύνους διωλί-
 σθανον· ἡθροίζετο δὲ κατὰ τὴν πρόθεσιν ταύτην
 αἰ τὸ κεφάλαιον αὐτοῖς καὶ μεγίσταις ἐποιοῦν πα- 331.
 5 λαίειν τὴν πατρίδα συμφοραῖς. δοκῶ δ' ἔγωγε τὴν 3
 αἰτίαν εἶναι ταύτην, ὅτι δυοὶ γειτνιῶντες ἔθνεσι
 τοῖς μεγίστοις τῶν κατὰ Πελοπόννησον, μᾶλλον δὲ
 σχεδὸν καὶ τῶν Ἑλληνικῶν, λέγω δὲ τῷ τε τῶν
 Ἀρκάδων καὶ τῷ τῶν Λακωνῶν, καὶ τοῦ μὲν ἔχθρως 4
 10 καὶ ἀκαταλλάκτως αἰεὶ ποτε πρὸς αὐτοὺς ἔχοντος, ἐξ
 οὗ καὶ κατέσχον τὴν χώραν, τοῦ δὲ φιλικῶς καὶ
 κηδεμονικῶς, οὔτε τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἔχθραν
 εὐγενῶς ἀνελάμβανον οὔτε τὴν πρὸς Ἀρκάδας φι-
 λίαν. λοιπὸν ὅταν μὲν οὗτοι πρὸς ἀλλήλους ἢ πρὸς 5
 15 ἐτέρους πολεμοῦντες ἐν περισπασμοῖς ᾗσαν, ἐγίνετο
 τὸ δέον αὐτοῖς· ἦγον γὰρ τὴν εἰρήνην αἰεὶ παρευ-
 διαζόμενοι διὰ τὴν τοῦ τόπου παράπτωσιν· ὅταν δ' 6
 εὖσχοιοι καὶ ἀπερίσπαστοι Λακεδαιμόνιοι γεννηθέντες
 ἐτράπησαν πρὸς τὸ βλάπτειν αὐτούς, οὗτ' αὐτοὶ 7
 20 δι' αὐτῶν ἀντοφθαλμεῖν ἐδύναντο πρὸς τὸ βάρος
 τὸ Λακεδαιμονίων οὔτε προκατεσκευασμένοι φίλους
 357. τοὺς ἀληθινῶς αὐτοῖς πάντα συνυποστησομένους
 ἢ δουλεύειν ἡναγκάζοντο τούτοις ἀχθοφοροῦντες ἢ
 φεύγοντας τὴν δουλείαν ἀναστάτους γίνεσθαι, λεί-
 25 ποντας τὴν χώραν μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν· ὅπερ 8
 ἤδη πλεονάκις αὐτοῖς συνέβη παθεῖν οὐ πάνν πολ-
 λοῖς χρόνοις. εἴη μὲν οὖν οἶον εἰ συμφῶναι τὴν 9
 νῦν ὑπάρχουσαν κατὰστασιν Πελοποννησίους, ἵνα
 μηδεὶς δέη τῶν λέγεσθαι μελλόντων· ἐὰν δέ ποτε 10
 30 κίνησιν καὶ μετὰστασιν σχῇ ταῦτα, μίαν ὁρῶ Μεσ-
 σηνίοις καὶ Μεγαλοπολίταις ἐλπίδα τοῦ δύνασθαι

νέμεσθαι τὴν αὐτῶν χώραν τὸν πλείω χρόνον, ἐὰν
 συμφρονήσαντες κατὰ τὴν Ἐπαμινώνδου γνώμην
 παντὸς καιροῦ καὶ πράγματος ἔλονται κοινωνεῖν
 ἀλλήλοις ἀληθινῶς.

33 Ὁ δὲ λόγος οὗτος ἔχει μὲν ἴσως καὶ διὰ τῶν 5
 2 πάλαι γεγονότων πίστιν. οἱ γὰρ Μεσσήνιοι πρὸς
 ἄλλοις πολλοῖς καὶ παρὰ τὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ἀνκαίου
 βωμὸν ἀνέθεσαν στήλην ἐν τοῖς κατ' Ἀριστομένην
 καιροῖς, καθάπερ καὶ Καλλισθένης φησί, γράψαντες
 τὸ γράμμα τοῦτο·

10

3 πάντως ὁ χρόνος εὔρε δίκην ἀδίκῃ βασιλῆι, 332.
 εὔρε δὲ Μεσσήνη σὺν Διὶ τὸν προδοτὴν
 φηιδίως. χαλεπὸν δὲ λαθεῖν θεὸν ἄνδρ' ἐπίορκον.
 χαῖρε, Ζεῦ βασιλεῦ, καὶ σάω Ἀρκαδίαν.

4 ἐπεὶ γὰρ τῆς αὐτῶν ἐστερηθήσαν, οἷον εἰ περὶ δευ- 15
 τέρας πατριδος, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, τοῖς θεοῖς εὐχό-
 μενοι σφῆξιν τὴν Ἀρκαδίαν, τοῦτ' ἀνέθεσαν τὸ
 5 γράμμα. καὶ τοῦτ' εἰκότως ἐποιοῦν· οὐ γὰρ μόνον
 αὐτοὺς Ἀρκάδες ὑποδεξάμενοι κατὰ τὴν ἔκπτωσιν
 358. τὴν ἐκ τῆς ἰδίας ὑπὸ τὸν Ἀριστομένειον πόλεμον 20
 ὁμεστίους ἐποιήσαντο καὶ πολίτας, ἀλλὰ καὶ τὰς
 θυματέρας ἐψηφίσαντο τοῖς ἐν ἡλικίᾳ διδόναι τῶν
 6 Μεσσηνίων, πρὸς δὲ τούτοις ἀναζητήσαντες τὴν
 Ἀριστοκράτους τοῦ βασιλέως προδοσίαν ἐν τῇ μάχῃ
 τῇ καλουμένῃ περὶ Τάφρον αὐτόν τ' ἀνείλον καὶ 25
 7 τὸ γένος αὐτοῦ πᾶν ἠφάνισαν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
 χωρὶς τῶν πάλαι τὰ τελευτάα γεγονότα μετὰ τὸν
 Μεγάλῃς πόλεως καὶ Μεσσήνης συνοικισμὸν ἱκανὴν
 8 ἂν παράσχοι πίστιν τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις. καθ'
 οὗς γὰρ καιροῦς, τῆς περὶ Μαντίνειαν μάχης τῶν 30
 Ἑλλήνων ἀμφιδήριτον ἐχούσης τὴν νίκην διὰ τὸν

Ἐπαμινώνδου θάνατον, ἐκώλουν Λακεδαιμόνιοι μέ-
 τέχιν τῶν σπονδῶν Μεσσηνίους, ἀκμὴν σφετερι-
 ζόμενοι ταῖς ἐλπίσι τὴν Μεσσηνίαν, ἐπὶ τοσοῦτο 9
 διέσπευσαν Μεγαλοπολῖται καὶ πάντες οἱ κοινω-
 5 νοῦντες Ἀρκάδων τῆς αὐτῶν συμμαχίας ὥστε Μεσ-
 σηνίους μὲν ὑπὸ τῶν συμμάχων προσδεχθῆναι καὶ
 μετασχεῖν τῶν ὄρκων καὶ διαλύσεων, Λακεδαιμο-
 νίους δὲ μόνους ἐκσπόνδους γενέσθαι τῶν Ἑλλήνων.
 ἂ τίς οὐκ ἂν τῶν ἐπιγινομένων ἐν νῦν τιθέμενος 10
 10 νομίσειε καλῶς εἰρήσθαι τὰ μικρῷ πρότερον ὑφ’
 ἡμῶν δεδηλωμένα;

Ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μοι χάριν Ἀρκάδων καὶ 11
 Μεσσηνίων, ἵνα μνημονεύοντες τῶν συμβεβηκότων
 αὐτοῖς περὶ τὰς πατρίδας ἀτυχημάτων ὑπὸ Λακε-
 15 δαιμονίων ἀληθινῶς ἀντέχωνται τῆς πρὸς αὐτοὺς
 εὐνοίας καὶ πίστεως, καὶ μήτε φόβον ὑφορώμενοι 12
 μήτ’ εἰρήνης ἐπιθυμοῦντες ἐγκαταλείπωσιν ἀλλήλους 333.
 ἐν ταῖς ὁλοσχερεσί περυστάσεσι. Λακεδαιμόνιοι δὲ 34
 τῶν εἰδισμένων ἐποίησάν τι — τοῦτο γὰρ συνεχὲς
 20 ἦν τοῖς προειρημένοις — τέλος γὰρ τοὺς παρὰ τῶν
 συμμάχων πρέσβεις ἀναποκρίτους ἀπέστειλαν. οὕτως
 359. ἐξηπόρησαν ὑπὸ τῆς ἀλογίας καὶ κακίας τῆς αὐτῶν.
 καὶ μοι δοκεῖ τοῦτ’ ἀληθὲς εἶναι διότι πολλάκις 2
 τολμᾶν περιττὸν εἰς ἄνοιαν καὶ τὸ μηδὲν καταντᾶν
 25 εἰώθειν. οὐ μὲν ἀλλὰ μετὰ ταῦτα, κατασταθέντων 3
 ἐφόρων ἄλλων, οἱ κινήσαντες ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα
 καὶ γενόμενοι τῆς προειρημένης σφαγῆς αἰτιοὶ διε-
 πέμποντο πρὸς τοὺς Αἰτωλούς, ἐπισπώμενοι πρεσ-
 βευτήν. τῶν δὲ καὶ μάλ’ ἀσμένως ὑπακουσάντων, 4
 30 ἦκε μετ’ ὀλίγον πρεσβεύων εἰς τὴν Λακεδαίμονα
 Μεγατόας, καὶ παραυτίκα προσήει τοῖς ἐφόροις **** 5

οιόμενοι δεῖν τῷ τε Μαχατᾷ δίδοσθαι τὴν ἔφοδον
ἐπὶ τοὺς πολλούς, καὶ βασιλέας καθιστάναι κατὰ
τὰ πάτρια, καὶ μὴ περιορᾶν τὸν πλείω χρόνον
παρὰ τοὺς νόμους καταλελυμένην τὴν τῶν Ἑρακλει-
6 δῶν ἀρχήν. οἱ δ' ἔφοροι, δυσαρεστούμενοι μὲν τοῖς⁵
ὄλοις πράγμασιν, οὐ δυνάμενοι δὲ πρὸς τὴν ὁρμὴν
ἀντοφθαλμεῖν, ἀλλὰ δεδιότες τὴν τῶν νέων συστρο-
φήν, περὶ μὲν τῶν βασιλέων ἔφασαν μετὰ ταῦτα
βουλεύσεσθαι, τῷ δὲ Μαχατᾷ συνεχώρησαν δώσειν
7 τὴν ἐκκλησίαν. συναχθέντος δὲ τοῦ πλήθους πα-¹⁰
ρελθὼν ὁ Μαχατᾶς παρεκάλει διὰ πλειόνων αὐτοὺς
αἰρεῖσθαι τὴν πρὸς Αἰτωλοὺς συμμαχίαν, εἰκῇ μὲν
καὶ θρασέως κατηγορῶν Μακεδόνων, ἀλόγως δὲ
8 καὶ ψευδῶς ἐγκωμιάζων τοὺς Αἰτωλοὺς. μεταστάν-
τος δὲ τούτου, πολλῆς ἀμφισβητήσεως ἐτήγγανε τὸ¹⁵
πρᾶγμα· τινὲς μὲν γὰρ συνηγόρουν τοῖς Αἰτωλοῖς
καὶ συντίθεσθαι πρὸς αὐτοὺς παρήνουν τὴν συμ-
9 μαχίαν, ἔνιοι δὲ τούτοις ἀντέλεγον. οὐ μὴν ἀλλὰ
τῶν πρεσβυτέρων τινὲς ἐπιστήσαντες τὸ πλήθος
ἐπὶ τε τὰς Ἀντιγόνου καὶ Μακεδόνων εὐεργεσίας²⁰
ἐπὶ τε τὰς διὰ Χαριζένου καὶ Τιμαίου βλάβας, ὅτε
στρατεύσαντες Αἰτωλοὶ πανδημεὶ κατέφθειραν μὲν
360. αὐτῶν τὴν χώραν, ἐξηνδραποδίσαντο δὲ τὰς περιοί- 334.
κους, ἐπεβούλευσαν δὲ τῇ Σπάρτῃ, μετὰ δόλου καὶ
βίας τοὺς φονιάδας ἐπαγαγόντες, ἐπ' ἄλλης ἐγένοντο²⁵
10 γνώμης, καὶ τέλος ἐπέισθησαν τηρεῖν τὴν πρὸς
11 Φίλιππον καὶ Μακεδόνας συμμαχίαν. γενομένων δὲ
τούτων, ὁ μὲν Μαχατᾶς ἄπρακτος ἐπανήει πάλιν
35 εἰς τὴν οἰκίαν, οἱ δ' ἐξ ἀρχῆς αἵτιοι γεγονότες τῆς
κινήσεως, οὐδαμῶς εἶξαι δυνάμενοι τοῖς παροῦσιν,³⁰
αὐτοὶς ἐπεβέβλοντο πρᾶγμα ποιεῖν πάντων ἀσεβέστα-

τον, φθείραντές τινας τῶν νέων. κατὰ γὰρ τινα 2
 θυσίαν πάτριον ἔδει τοὺς μὲν ἐν ταῖς ἡλικίαις μετὰ
 τῶν ὀπλων πομπεύειν ἐπὶ τὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς
 Χαλκιοίκου νεών, τοὺς δ' ἐφόρους συντελεῖν τὰ
 5 περὶ τὴν θυσίαν, αὐτοῦ περὶ τὸ τέμενος διατρίβον-
 τας. ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τῶν πομπευόντων ἐν τοῖς 3
 ὀπλοις τινὲς νεανίσκων ἔφηνω προσπεσόντες θύουσι
 τοῖς ἐφόροις ἀπέσφαξαν αὐτούς. καίτοι πᾶσι τοῖς
 καταφυγοῦσι τὴν ἀσφάλειαν παρεσκεύαζε τὸ ἱερόν,
 10 καὶ θανάτου τις ἢ κατακεκριμένος· τότε δὲ διὰ 4
 τὴν ὁμότητα τῶν τολμώντων εἰς τοῦτ' ἦλθε κατα-
 φρονήσεως ὥστε περὶ τὸν βωμὸν καὶ τὴν τράπεζαν
 τῆς θεοῦ κατασφαγῆναι τοὺς ἐφόρους ἅπαντας. ἐξῆς 5
 δὲ τούτου τὰκόλουθον τῇ προθέσει ποιοῦντες ἀνεί-
 15 λον μὲν τοὺς περὶ Γυρίδαν τῶν γερόντων, ἐφυγά-
 δευσαν δὲ τοὺς ἀντειπόντας τοῖς Αἰτωλοῖς, εἵλοντο
 δ' ἐξ αὐτῶν ἐφόρους, συνέθεντο δὲ πρὸς τοὺς Αἰτω-
 λοὺς τὴν συμμαχίαν. ἐποιοῦν δὲ ταῦτα, καὶ τὴν τε 6
 πρὸς Ἀχαιοὺς ἀπέχθειαν καὶ τὴν πρὸς Μακεδόνας
 20 ἀχαριστίαν καὶ καθόλου τὴν πρὸς πάντας ἀλογίαν
 ὑπέμενον — οὐχ ἦκιστα δὲ διὰ Κλεομένη καὶ τὴν
 πρὸς ἐκείνον εὐνοίαν — ἐπελπίζοντες αἰεὶ καὶ προσ-
 δοκίαν ἔχοντες τῆς ἐκείνου παρουσίας ἕμα καὶ
 361. σωτηρίας. οὕτως οἱ δυνάμενοι τῶν ἀνθρώπων ἐπι- 7
 25 δεξιῶς ὁμιλεῖν τοῖς συμπεριφερομένοις οὐ μόνον
 παρόντες, ἀλλὰ καὶ μακρὰν ἀφρεστῶτες ἐγκαταλεί-
 πουσί τινα καὶ λίαν ἰσχυρὰ τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐνοίας
~~καὶ~~ καὶ θυμῶν. οἳ γε χωρὶς τῶν ἄλλων καὶ τότε, πολί- 8 335.
 τευόμενοι κατὰ τὰ πότνια σχεδὸν ἤδη τρεῖς ἐνιαυ-
 30 τοὺς μετὰ τὴν Κλεομένους ἐκπτωσιν, οὐδ' ἐπενόησαν
 οὐδέποτε βασιλεῖς κατασπῆσαι τῆς Σπάρτης· ἕμα 9

δὲ τῷ τὴν φήμην ἀφικέσθαι περὶ τῆς Κλεομένου
 τελευτῆς εὐθέως ὤρμησαν ἐπὶ τὸ βασιλεῖς καθιστάναι
 10 τὰ τε πλήθη καὶ τὸ τῶν ἐφόρων ἀρχεῖον. καὶ κατέ-
 στησαν οἱ κοινωνοῦντες ἔφοροι τῆς αἰρέσεως τοῖς
 στασιώταις, οἱ καὶ τὴν πρὸς Αἰτωλοὺς συνθέμενοι 5
 συμμαχίαν, ὑπὲρ ᾧν τὸν ἄρτι λόγον ἐποιησάμην,
 τὸν μὲν ἕνα νομίμως καὶ καθηκόντως, Ἀγησιπόλιν,
 ὄντα μὲν παῖδα τὴν ἡλικίαν, υἱὸν δ' Ἀγησιπόλιδος
 11 τοῦ Κλεομβρότου· τὸν δὲ συνέβαινε βεβασιλευκέ-
 ναι καθ' οὗς καιροὺς ἐξέπεσε Λεωνίδης ἐκ τῆς 10
 ἀρχῆς, διὰ τὸ κατὰ γένος ὑπάρχειν ἐγγιστα τῆς
 12 οἰκίας ταύτης. ἐπίτροπον δὲ τοῦ παιδὸς εἵλοντο
 Κλεομένη, Κλεομβρότου μὲν υἱόν, Ἀγησιπόλιδος δ'
 13 ἀδελφόν. ἀπὸ δὲ τῆς ἐτέρας οἰκίας, ὄντων ἐκ τῆς
 Ἰπομέδοντος θυγατρὸς Ἀρχιδάμῳ δυεῖν παιδων, 15
 ὃς ἦν υἱὸς Εὐδαμίδου, ζῶντος δὲ καὶ Ἰπομέδοντος
 ἀκμήν, ὃς ἦν υἱὸς Ἀγησιλάου τοῦ Εὐδαμίδου, καὶ
 ἐτέρων δὲ πλείονων ἀπὸ τῆς οἰκίας ὑπαρχόντων,
 ἀπωτέρω μὲν τῶν προειρημένων, προσηκόντων δὲ
 14 κατὰ γένος, τούτους μὲν ἅπαντας ὑπερεῖδον, Ἀν- 20
 κοῦργον δὲ βασιλεία κατέστησαν, οὗ τῶν προγόνων
 οὐδεὶς ἐτετεύχει τῆς προσηγορίας· ὃς δοὺς ἐκάστῳ
 τῶν ἐφόρων τάλαντον Ἡρακλέους ἀπόγονος καὶ
 15 βασιλεὺς ἐγεγόνει τῆς Σπάρτης. οὕτως εὖωνα παν-
 ταχῇ τὰ καλὰ γέγονε. τοιγαροῦν οὐ παῖδες παῖδων, 25
 362. ἀλλ' αὐτοὶ πρῶτοι τῆς ἀνοίας ἀπέτισαν τοὺς μισθοὺς
 οἱ καταστήσαντες.
 36 Ὁ δὲ Μάχατᾶς, πνυθόμενος τὰ γεγονότα περὶ
 τοὺς Λακεδαιμονίους, ἤκε πάλιν ὑποστρέψας εἰς
 τὴν Σπάρτην, καὶ παρεκάλει τοὺς ἐφόρους καὶ τοὺς 30
 2 βασιλεῖας ἐξενεγκεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς τὸν πόλεμον· μόνως

γὰρ οὕτως ἔφη λῆξαι τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φιλο-
 νεικίαν τῶν ἐκ παντὸς τρόπου διακοπτόντων τὴν
 πρὸς Αἰτωλοὺς συμμαχίαν τὴν τε τῶν ἐν Αἰτωλίᾳ 336.
 τὰ παραπλήσια τούτοις πραττόντων. πεισθέντων 3
 5 δὲ τῶν ἐφόρων καὶ τῶν βασιλέων, ὁ μὲν Μαχατᾶς
 ἐπανῆλθε, συντετελεσμένος τὴν πρόθεσιν διὰ τὴν
 ἄγνοιαν τῶν συμπραττόντων, ὁ δὲ Λυκοῦργος ἀνα- 4
 λαβὼν τοὺς στρατιώτας καὶ τινας τῶν πολιτικῶν ἐνέ-
 βαλεν εἰς τὴν Ἀργεῖαν, ἀφυλάκτως διακειμένων εἰς
 10 τέλος τῶν Ἀργείων διὰ τὴν προϋπάρχουσαν κατὰ-
 στασιν. καὶ Πολίχραν μὲν καὶ Πρασίας καὶ Λεύ- 5
 κας καὶ Κύφαντα προσπεσὼν ἄφνω κατέσχε· Γλυμ-
 πέσι δὲ καὶ Ζάρακι προσπεσὼν ἀπέπεσε. τούτου 6
 δὲ ταῦτα πράξαντος, ἐπεκήρυξαν τὸ λάφυρον οἱ
 15 Λακεδαιμόνιοι κατὰ τῶν Ἀχαιῶν. ἔπεισαν δὲ καὶ
 τοὺς Ἡλείους οἱ περὶ τὸν Μαχατᾶν, παραπλήσια
 λέγοντες ἅπερ καὶ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἔξε-
 νεργεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς τὸν πόλεμον.

Παραδόξως δὲ καὶ κατὰ νοῦν τοῖς Αἰτωλοῖς τῶν 7
 20 πραγμάτων προκεχωρηκότων, οὗτοι μὲν εὐθαρσῶς
 ἐνέβαινον εἰς τὸν πόλεμον, οἱ δ' Ἀχαιοὶ τάναντία·
 Φίλιππος μὲν γάρ, ἐφ' ᾧ τὰς ἐλπίδας εἶχον, ἀκμήν 8
 ἐγένετο περὶ παρασκευήν, Ἡπειρώται δ' ἐμελλον
 πολεμεῖν, Μεσσήνιοι δ' ἡσυχίαν εἶχον, Αἰτωλοὶ 9
 25 δέ, προσειληφότες τὴν Ἡλείων καὶ Λακεδαιμονίων
 ἄγνοιαν, πανταχόθεν περιεῖχον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ.
 Ἀράτῳ μὲν οὖν συνέβαινε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον 37
 363. ἤδη λήγειν τὴν ἀρχήν, Ἄρατον δὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ
 καθεσταμένον ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν παραλαμβάνειν τὴν
 30 στρατηγίαν. Αἰτωλῶν δ' ἐστρατήγει Σκόπας· ὁ δὲ 2
 χρόνος αὐτῷ τῆς ἀρχῆς μάλιστα τότε πῶς διήρητο·

τὰς γὰρ ἀρχαιρεσίας Αἰτωλοὶ μὲν ἐποιοῦν μετὰ τὴν
 φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν εὐθέως, Ἀχαιοὶ δὲ τότε
 3 περὶ τὴν τῆς Πλειάδος ἐπιτολήν. ἤδη δὲ τῆς θερείας
 ἐνισταμένης, καὶ μετειληφότος Ἀράτου τοῦ νεωτέ-
 ρου τὴν στρατηγίαν, ἅμα πάντα τὰ πράγματα τὰς 5
 4 ἐπιβολὰς ἐλάβανε καὶ τὰς ἀρχάς. Ἀντίβας μὲν
 γὰρ ἐνεχείρει κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους Ζάκανθαν
 πολιορκεῖν, Ῥωμαῖοι δὲ Λεύκιον Αἰμίλιον εἰς τὴν
 Ἰλλυρίδα μετὰ δυνάμεως ἐξαπέστελλον ἐπὶ Δημή- 387.
 τριον τὸν Φάριον· ὑπὲρ ὧν ἐν τῇ προτέρᾳ βύβλῳ 10
 5 δεδηλώκαμεν. Ἀντίοχος δέ, Πτολεμαῖδα καὶ Τύρον
 παραδόντος αὐτῷ Θεοδότου, τοῖς κατὰ Κοίλην Συ-
 ρίαν ἐγχειρεῖν ἐπεβάλλετο· Πτολεμαῖος δὲ περὶ πα-
 6 ρασκευὴν ἐγένετο τοῦ πρὸς Ἀντίοχον πολέμου. Αν-
 κοῦργος δ' ἀπὸ τῶν ὁμοίων βουλόμενος ἄρχεσθαι 15
 Κλεομένει, τὸ τῶν Μεγαλοπολιτῶν Ἀθήναιοι ἐπο-
 λιόρκει προσεστρατοπεδευκώς. Ἀχαιοὶ δὲ μισθοφό-
 ρους ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ἡθροίζον εἰς τὸν περιεσιῶτα
 7 πόλεμον· Φίλιππος δ' ἐκ Μακεδονίας ἐκίνει μετὰ
 τῆς δυνάμεως, ἔχων Μακεδόνων φαλαγγίτας μὲν 20
 μυρίους, πελταστὰς δὲ πεντακισχιλίους, ἅμα δὲ τοῖς
 τοῖς ἱππεῖς ὀκτακοσίους.
 8 Ταῦτα μὲν οὖν ἔπαιντ' ἦν ἐν τοιαύταις ἐπιβο-
 λαῖς καὶ παρασκευαῖς. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς
 ἐξήνεγκαν Ῥῶδιοι Βυζαντίοις πόλεμον διὰ τινος 25
 38 τοιαύτας αἰτίας. Βυζάντιοι κατὰ μὲν θάλατταν
 εὐκαιρότατον οἰκοῦσι τόπον καὶ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ
 πρὸς εὐδαιμονίαν πάντῃ τῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς οἰ-
 κουμένῃ, κατὰ δὲ γῆν πρὸς ἀμφοτέρα πάντων ἀφυσέ-
 2 στατον. κατὰ μὲν γὰρ θάλατταν οὕτως ἐπὶκινεῖται 30
 384. τῷ στόματι τοῦ Πόντου κυρίως ὥστε μήτ' εἰσπλεῦσαι

μήτ' ἐκπλεῦσαι (μηδένα) δυνατόν εἶναι τῶν ἐμπό-
 ρων χωρὶς τῆς ἐκείνων βουλήσεως. ἔχοντας δὲ τοῦ 3
 Πόντου πολλὰ τῶν πρὸς τὸν βίον εὐχρηστών τοῖς
 ἄλλοις ἀνθρώποις, πάντων εἰς τούτων κύριοι Βυ-
 5 ζάντιοι. πρὸς μὲν γὰρ τὰς ἀναγκαίας τοῦ βίου 4
 χρείας τὰ τε θρέμματα καὶ τὸ τῶν εἰς τὰς δουλείας
 ἀγομένων σωματίων πλήθος οἱ κατὰ τὸν Πόντον
 ἡμῖν τόποι παρὰσκευάζουσι δαψιλέστατον καὶ χρη-
 σιμώτατον ὁμολογουμένως· πρὸς δὲ περιουσίαν μέλι,
 10 κηρόν, τέριχος ἐφθόνως ἡμῖν χορηγοῦσι. δέχονται 5
 γε μὴν τῶν ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν τόποις περιττερόν-
 των ἐλαιον καὶ πᾶν οἶνον γένος· σίτω δ' ἀμείβου-
 νται, ποτὲ μὲν εὐκαίρως διδόντες, ποτὲ δὲ λαμβά-
 νοντες. πάντων δὲ τούτων ἢ κωλύεσθαι δεόν ἦν·
 15 ὁλοσχερῶς τοὺς Ἑλλήνας ἢ τελέως ἀλυσιτελῇ γίνε-
 σθαι σφίσι τὴν ἀλλαγὴν αὐτῶν, Βυζαντίων ἤτοι 338.
 βουλομένων ἐθελοκικεῖν καὶ συνδυνάζειν ποτὲ μὲν
 Γαλάταις, ποτὲ δὲ πλείονα Θραξίν ἢ τὸ παρὰπαν
 μὴ κατοικοῦντων τοὺς τόπους· διὰ τε γὰρ τὴν στε- 7
 20 νότητα τοῦ πόρου καὶ τὸ παρακαίμενον πλήθος τῶν
 βαρβάρων ἄπλους ἂν ἡμῖν ἦν ὁμολογουμένως ὁ
 Πόντος. μέγιστα μὲν οὖν ἴσως αὐτοῖς ἐκείνοις 8
 περιγίνεται λυσιτελῇ πρὸς τοὺς βίους διὰ τὰς τῶν
 τόπων ιδιότητας· ἅπαν γὰρ τὸ μὲν περιττεῦον παρ' 9
 25 αὐτοῖς ἐξαγωγῆς, τὸ δὲ λείπον εἰσαγωγῆς ἐτοίμου
 τυγχάνει καὶ λυσιτελοῦς ἄνευ πάσης κακοπαθείας
 καὶ κινδύνου· πολλὰ γε μὴν καὶ τοῖς ἄλλοις εὐχρη- 10
 στα δι' ἐκείνους, ὥς εἰρήκαμεν, ἀπαντᾷ. διὸ καὶ
 κοινοὶ τινες ὥς εὐεργέται πάντων ὑπάρχοντες εἰκό-
 30 τως ἂν οὐ μόνον χάριτος, ἀλλὰ καὶ ἐπικουρίας κοι-
 νῆς τυγχάνοιεν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὰς ὑπὸ

- 11 τῶν βαρβάρων περιστάσεις. ἐπεὶ δὲ παρὰ τοῖς πλεί-
στοις ἀγνοεῖσθαι συνέβαινε τὴν ιδιότητα καὶ τὴν
365. εὐφυΐαν τοῦ τόπου, διὰ τὸ μικρὸν ἔξω κεῖσθαι
12 τῶν ἐπισκοπούμενων μερῶν τῆς οἰκουμένης, βου-
λόμεθα δὲ πάντες εἰδέναι τὰ τοιαῦτα, καὶ μάλιστα 5
μὲν αὐτόπται γίνεσθαι τῶν ἐχόντων παρηλλαγμαέ-
νον τι καὶ διαφέρον τόπων, εἰ δὲ μὴ τοῦτο δυνα-
τόν, ἐννοίας γε καὶ τύπους ἔχειν ἐν αὐτοῖς ὥς ἐγ-
13 ριστα τῆς ἀληθείας, ῥητέον ἂν εἴη τί τὸ συμβαῖνόν
ἐστὶ καὶ τί τὸ ποιοῦν τὴν τηλικαύτην καὶ τοιαύτην 10
εὐπορίαν τῆς προειρημένης πόλεως.
- 39 Ὁ δὲ καλούμενος Πόντος ἔχει τὴν μὲν περίμε-
τρον ἐγγιστα τῶν δισφυρίων καὶ δισχιλίων σταδίων,
στόματα δὲ διττὰ κατὰ διάμετρον ἀλλήλοις κείμενα,
τὸ μὲν ἐκ τῆς Προποντίδος, τὸ δ' ἐκ τῆς Μαιώτι- 15
δος λίμνης, ἥτις αὐτὴ καθ' αὐτὴν δεκακισχιλίων
2 ἔχει σταδίων τὴν περιγραφὴν. εἰς δὲ τὰ προειρη-
μένα κοιλώματα πολλῶν μὲν καὶ μεγάλων ποταμῶν
ἐκ τῆς Ἀσίας ἐβαλλόντων, ἔτι δὲ μειζόνων καὶ
πλειόνων ἐκ τῆς Εὐρώπης, συμβαίνει τὴν μὲν Μαι- 20
ωτὶν ἀναπληρουμένην ὑπὸ τούτων ῥεῖν εἰς τὸν Πόν- 339.
τον διὰ τοῦ στόματος, τὸν δὲ Πόντον εἰς τὴν Προ-
3 ποντίδα. καλεῖται δὲ τὸ μὲν τῆς Μαιώτιδος στόμα
Κιμμερικὸς Βόσπορος, ὃ τὸ μὲν πλάτος ἔχει περὶ
τριακόντα στάδια, τὸ δὲ μῆκος ἐξήκοντα, πᾶν δ' 25
4 ἐστὶν ἁλιτενές· τὸ δὲ τοῦ Πόντου παραπλησίως
ὀνομάζεται μὲν Βόσπορος Θράκιος, ἐστὶ δὲ τὸ μὲν
μῆκος ἐφ' ἑκατὸν καὶ εἰκοσι στάδια, τὸ δὲ πλάτος
5 οὐ πάντη ταυτόν. ἄρχει δὲ τοῦ στόματος ἀπὸ μὲν
τῆς Προποντίδος τὸ κατὰ Καλχηδόνα διάστημα καὶ 30
6 Βυζάντιον, ὃ δεκατεττάρων ἐστὶ σταδίων, ἀπὸ δὲ

τοῦ Πόντου τὸ καλούμενον Ἱερὸν, ἐφ' οὗ τόπου
 φασὶ κατὰ τὴν ἐκ Κόλχων ἀνακομιδὴν Ἰάσονα θυ-
 σαι πρῶτον τοῖς δώδεκα θεοῖς· ὃ κείται μὲν ἐπὶ
 τῆς Ἀσίας, ἀπέχει δὲ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ δώδεκα στά-
 5 δια πρὸς τὸ καταντικρὺ κείμενον Σαραπιεῖον τῆς
 366. Θράκης. τοῦ δὲ ῥέιν ἔξω κατὰ τὸ συνεχὲς τὴν τε 7
 Μαιῶτιν καὶ τὸν Πόντον εἰσὶν αἰτίαι διτταί, μία
 μὲν αὐτόθεν καὶ πᾶσι προφανής, καθ' ἣν, πολλῶν
 εἰσπιπτόντων ἑνυμάτων εἰς περιγραφὴν ἀγγείων
 10 ὥρισμένων, πλεον αἰὲ καὶ πλεον γίνεται τὸ ὑγρὸν,
 ὃ μηδεμιᾶς μὲν ὑπαρχούσης ἐκρύψεως δεῖν ἂν ἦν 8
 προσαναβαῖνον αἰὲ μείζω καὶ πλείω τοῦ κοιλώματος
 περιλαμβάνειν τόπον, ὑπαρχουσὼν δ' ἐκρύψεων
 ἀνάγκη τὸ προσγινόμενον καὶ πλεονάζον ὑπερπῆπτον
 15 ἀπορρεῖν καὶ φέρεσθαι συνεχῶς διὰ τῶν ὑπαρχόν-
 των στομάτων· δευτέρα δέ, καθ' ἣν, πολλὸν καὶ 9
 παντοδαπὸν χοῦν εἰσφερόντων εἰς τὰ προειρημένα
 κοιλώματα τῶν ποταμῶν κατὰ τὰς τῶν ὕμβρων ἐπι-
 τάσεις, ἐκπιεζόμενον τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τῶν συνισταμέ-
 20 νων ἐγγωμάτων αἰὲ προσαναβαίνει καὶ φέρεται κατὰ
 τὸν αὐτὸν λόγον διὰ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐκρύψεων.
 τῆς δ' ἐγγώσεως καὶ τῆς ἐπιρρύσεως ἀδιαπανόστου 10
 καὶ συνεχοῦς γινομένης ἐκ τῶν ποταμῶν, καὶ τὴν
 ἀπόρρυσιν ἀδιάπανστον καὶ συνεχῇ γίνεσθαι διὰ
 25 τῶν στομάτων ἀναγκαῖον.

Αἱ μὲν οὖν ἀληθεῖς αἰτίαι τοῦ ῥέιν ἔξω τὸν 11 340.
 Πόντον αἰδ' εἰσὶν, οὐκ ἔξ ἐμπορικῶν ἔχουσαι διη-
 γρημάτων τὴν πίστιν, ἀλλ' ἐκ τῆς κατὰ φύσιν θεω-
 ρίας, ἥς ἀκριβεστέραν εὐρεῖν οὐ ῥάδιον· ἐπεὶ δ' 40
 30 ἐπὶ τὸν τόπον ἐπέστημεν, οὐδὲν ἀφετέον ἄργον οὐδ'
 ἐν αὐτῇ τῇ φάσει κείμενον, ὅπερ οἱ πλείστοι ποιεῖν

εἰώθασι τῶν συγγραφέων, ἀποδεικτικῇ δὲ μᾶλλον
 τῇ διηγήσει χρηστέον, ἵνα μηδὲν ἔμπορον ἀπολεί-
 2 πωμεν τῶν ζητουμένων τοῖς φιληκόοις. τοῦτο γὰρ
 ἰδιὸν ἐστὶ τῶν νῦν καιρῶν, ἐν οἷς πάντων πλωτῶν
 καὶ πορευτῶν γεγονότων οὐκ ἂν ἔτι πρόπον εἴη 5
 ποιηταῖς καὶ μυθογράφοις χρῆσθαι μάρτυσι περὶ
 3 τῶν ἀγνοουμένων, ὅπερ οἱ πρὸ ἡμῶν πεποιήκασι
 περὶ τῶν πλείστων, ἀπίστους ἀμφισβητουμένων παρ-
 εχόμενοι βεβαιωτὰς κατὰ τὸν Ἡρόκλητον, πειρα-
 τέον δὲ δι' αὐτῆς τῆς ἱστορίας ἱκανὴν παριστάναι 10
 367.4 πίστιν τοῖς ἀκούουσι. φαμέν δὴ χῶννυσθαι μὲν καὶ
πάλαι καὶ νῦν τὸν Πόντον, χρόνῳ γε μὴν ὀλοσχε-
ρῶς ἐγγωσθήσεσθαι τὴν τε Μαιῶτιν καὶ τοῦτον, με-
νούσης γε δὴ τῆς αὐτῆς τάξεως περὶ τοὺς τόπους,
 καὶ τῶν αἰτίων τῆς ἐγχώσεως ἐνεργούντων κατὰ τὸ 15
 5 συνεχές. ὅταν γὰρ ὁ μὲν χρόνος ἔπειρος ᾗ, τὰ δὲ
 κοιλάματα πάντα πάντως ὠρισμένα, δῆλον ὥς, κἂν
 6 τὸ τυχὸν εἰσφέρηται, πληρωθήσονται τῷ χρόνῳ. κατὰ
 φύσιν γὰρ τὸ πεπερασμένον ἐν ἀπείρῳ χρόνῳ συν-
 εχῶς γινόμενον ἢ φθειρόμενον, κἂν κατ' ἐλάχιστον 20
 γίνηται — τοῦτο γὰρ νοείσθω νῦν — ἀνάγκη τε-
 7 λειωθῆναι κατὰ τὴν πρόθεσιν. ὅταν δὲ μὴ τὸ τυ-
 χόν, ἀλλὰ καὶ λίαν πολὺς τις εἰσφέρηται χρόνος, φα-
 νερόν ὥς οὐ ποτέ, ταχέως δὲ συμβήσεται γενέσθαι
 8 τὸ νῦν δὴ λεγόμενον ὕψ' ἡμῶν. ὃ δὴ καὶ φαίνε- 25
 ται γινόμενον. τὴν μὲν οὖν Μαιῶτιν ἤδη κεχῶ-
 σθαι συμβαίνει· τὸ γὰρ τοι πλείστον αὐτῆς μέρος
 ἐν ἑπτὰ καὶ πέντε ὀργυιαῖς ἐστὶ διὸ καὶ πλεῖν αὐ-
 τὴν οὐκέτι δύνανται ναυσι μεγάλαις χωρὶς καθη-
 9 γεμόνος. οὐσὰ τ' ἐξ ἀρχῆς θάλαττα σύρρους τῷ 30
 Πόντῳ, καθάπερ οἱ παλαιοὶ συμφωνοῦσι, νῦν ἐστὶ

λίμνη γλυκεῖα, τῆς μὲν θαλάττης ἐκπεπιεσμένης 341.
 ὑπὸ τῶν ἐγγωμάτων, τῆς δὲ τῶν ποταμῶν εἰσβολῆς
 ἐπικρατούσης. ἔσται δὲ καὶ περὶ τὸν Πόντον παρὰ 10
 πλῆσιον, καὶ γίνεται νῦν· ἀλλ' οὐ λίαν τοῖς πολ-
 5 λοῖς ἔστι καταφανὲς διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κοιλωμά-
 τος. τοῖς μέντοι γε βραχέα συνεπιστήσασι καὶ νῦν
 ἔστι δῆλον τὸ γινόμενον. τοῦ γὰρ Ἰστρου πλείοσι 41
 στόμασιν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης εἰς τὸν Πόντον εἰσβάλ-
 λοντος, συμβαίνει πρὸς τοῦτον σχεδὸν ἐπὶ χίλια
 10 στάδια συνεστάναι ταινίαν ἡμέρας δρόμον ἀπέχου-
 σαν τῆς γῆς [ἥτις νῦν συνέστηκεν] ἐκ τῆς τοῖς
 στόμασιν εἰσφερομένης ἰλῦος· ἐφ' ἣν ἔτι πελάγιοι 2
 368. τρέχοντες οἱ πλείοντες τὸν Πόντον λανθάνουσιν ἐπο-
 κέλλουτες νυκτὸς ἐπὶ τοῖς τόποις. καλοῦσι δ' αὖ-
 15 τοὺς οἱ ναυτικοὶ Στήθη. τοῦ δὲ μὴ παρ' αὐτὴν 3
 συνίστασθαι τὴν γῆν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ πολὺ προωθεῖ-
 σθαι τὸν χοῦν, ταύτην νομιστέον εἶναι τὴν αἰτίαν.
 ἐφ' ὅσον μὲν γὰρ αἱ ῥύσεις τῶν ποταμῶν διὰ τὴν 4
 βίαν τῆς φορᾶς ἐπικρατοῦσι καὶ διωθοῦνται τὴν
 20 θάλατταν, ἐπὶ τοσοῦτο καὶ τὴν γῆν καὶ πάντα τὰ
 φερόμενα τοῖς ῥεύμασιν ἀνάγκη προωθεῖσθαι καὶ
 μὴ λαμβάνειν μονὴν μηδὲ στάσιν ἀπλῶς· ὅταν δὲ 5
 διὰ τὸ βάθος ἤδη καὶ πλῆθος τῆς θαλάττης ἐκλύ-
 ηται τὰ ῥεύματα, τότε εἰκὸς ἤδη κατὰ φύσιν φερό-
 25 μενον κάτω μονὴν καὶ στάσιν λαμβάνειν τὸν χοῦν.
 δι' αὐτὴν δὲ τῶν μὲν λάβρων καὶ μεγάλων ποταμῶν τὰ 6
 μὲν χώματα μακρὰν συνίσταται, τὰ δὲ παρὰ τὴν
 χέρσον ἔστιν ἀγχιβαθῆ, τῶν δ' ἐλαττόνων καὶ πρῶως
 ῥεόντων παρ' αὐτάς τὰς εἰσβολὰς οἱ θῦνες συνί-
 30 στανται. μάλιστα δ' ἔκδηλον γίνεται τοῦτο κατὰ 7
 τὰς τῶν ὄμβρων ἐπιφορὰς· καὶ γὰρ τὰ τυχόντα

τότε τῶν ρείθρων, ἐπειδὴν ἐπικρατήσωσι τοῦ κύ-
 ματος κατὰ τὴν εἰσβολήν, προωθοῦσι τὸν χοῦν εἰς
 θάλατταν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε πρὸς λόγον ἐκάστου
 γίνεσθαι τὴν ἀπόστασιν τῇ βίᾳ τῶν ἐμπιπτόντων
 8 δευμάτων. τῷ δὲ μεγέθει τῆς προειρημένης ται- 5
 νίας καὶ καθόλου τῷ πλήθει τῶν εἰσφερομένων
 λίθων καὶ ξύλων καὶ γῆς ὑπὸ τῶν ποταμῶν οὐδαμῶς
 9 ἀπιστητέον — εὐήθεις γάρ — θεωροῦντας ὑπὸ τὴν
 ὕψιν τὸν τυχόντα χειμάρρουν ἐν βραχεὶ χρόνῳ πολ- 342.
 λάκις ἐκχαρδρῶντα μὲν καὶ διακόπτοντα τόπους 10
 ἡλιβάτους, φέροντα δὲ πᾶν γένος ὕλης καὶ γῆς καὶ
 λίθων, ἐπιχώσεις δὲ ποιούμενον τηλικαύτας ὥστ'
 ἄλλοιοῦν ἐνίοτε καὶ μηδὲ γινώσκειν ἐν βραχεὶ χρόνῳ
 42 τοὺς αὐτοὺς τόπους. ἐξ ὧν οὐκ εἰκὸς θαναμάζειν
 πῶς οἱ τηλικούτοι καὶ τοιοῦτοι ποταμοὶ συνεχῶς ῥέ- 15
 οντες ἀπεργάζονται τι τῶν προειρημένων καὶ τέλος
 2 ἐκπληροῦσι τὸν Πόντον. οὐ γὰρ εἰκὸς, ἀλλ' ἀναγ-
 369. καίον γενέσθαι τοῦτό γε προφαίνεται κατὰ τὸν ὁρ-
 3 θὸν λόγον. σημεῖον δὲ τοῦ μέλλοντος· ὅσῳ γὰρ
 ἐστὶ νῦν ἡ Μαιῶτις γλυκντέρα τῆς Ποντικῆς θα- 20
 λάττης, οὕτως θεωρεῖται διαφέρουσα προφανῶς ἡ
 4 Ποντικὴ τῆς καθ' ἡμᾶς. ἐξ ὧν δῆλον ὡς, ὅταν ὁ
 χρόνος, ἐν ᾧ πεπληρῶσθαι συμβαίνει τὴν Μαιῶτιν,
 τοῦτον λάβῃ τὸν λόγον πρὸς τὸν χρόνον, ὃν ἔχει
 τὸ μέγεθος τοῦ κοιλώματος πρὸς τὸ κοίλωμα, τότε 25
 συμβήσεται καὶ τὸν Πόντον τεναγῶδη καὶ γλυκὺν
 καὶ λιμνώδη γενέσθαι παραπλησίως τῇ Μαιώτιδι
 5 λίμνῃ. καὶ θᾶττον δὲ τοῦτον ὑποληπτέον, ὅσῳ
 μείζους καὶ πλείους εἰσὶν αἱ ῥύσεις τῶν εἰς τοῦτον
 6 ἐκπιπτόντων ποταμῶν. ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν εἰρή- 30
 σθῶ πρὸς τοὺς ἀπίστως διακειμένους, εἰ δὴ χρόνῳ

σθαι νῦν καὶ χωσθήσεσθαι ποτε συμβήσεται τὸν Πόντον καὶ λίμνη καὶ τέναγος ἔσται τὸ τηλικούτον πέλαγος. ἔτι δὲ μᾶλλον εἰρησθῶ καὶ τῆς τῶν πλοῦ- 7
 ζομένων ψευδολογίας καὶ τερατείας χάριν, ἵνα μὴ
 5 παντὶ τῷ λεγομένῳ προσκεχηνέναι παιδικῶς ἀναγ-
 καζώμεθα διὰ τὴν ἀπειρίαν, ἔχοντες δ' ἔχνη τῆς
 ἀληθείας ἐπὶ ποσὸν ἐξ αὐτῶν ἐπικρίνουν δυνώμεθα
 τὸ λεγόμενον ὑπὸ τινων ἀληθῶς ἢ τούναντίον. ἐπὶ 8
 δὲ τὸ συνεχὲς τῆς εὐκαιρίας τῶν Βυζαντίων ἐπά-
 10 νιμεν.

Τοῦ δὴ στόματος τοῦ τὸν Πόντον καὶ τὴν Προ- 43
 ποντίδα συνάπτοντος ὄντος ἑκατὸν εἰκοσι σταδίων
 τὸ μήκος, καθάπερ ἀρτίως εἶπον, καὶ τοῦ μὲν Ἰε-
 ροῦ τὸ πρὸς τὸν Πόντον πέρας ὀρίζοντος, τοῦ δὲ 843.
 15 κατὰ Βυζάντιον διαστήματος τὸ πρὸς τὴν Προπον-
 τιδα, μεταξὺ τούτων ἐστὶν Ἐρμαῖον, τῆς Εὐρώπης 2
 ἐπὶ προοχῆς τινος ἀκρωτηριαζούσης ἐν τῷ στόματι
 κείμενον, ὃ τῆς μὲν Ἀσίας ἀπέχει περὶ πέντε στά-
 δια, κατὰ τὸν στενώτατον δὲ τόπον ὑπάρχει τοῦ
 20 παντὸς στόματος· ἢ καὶ Λαρεῖον ζευξαί φασὶ τὸν
 370. πόρον, καθ' ὃν χρόνον ἐποιεῖτο τὴν ἐπὶ Σκύθας
 διάβασιν. κατὰ μὲν δὴ τὸν ἄλλον τόπον ἀπὸ τοῦ 3
 Πόντου παραπλήσιός ἐστιν ἡ φορὰ τοῦ ῥεύματος διὰ
 τὴν ὁμοιότητα τῶν παρ' ἑκάτερον τὸ μέρος τῷ στό-
 25 ματι παρηκόντων τόπαν· ἐπὶ δ' εἰς τὸ τῆς Εὐρώ- 4
 πης Ἐρμαῖον, ἢ στενώτατον ἔφαμεν εἶναι, φερό-
 μενος ἐκ τοῦ Πόντου καὶ συγκλειόμενος ὁ ῥοὺς βίᾳ
 προσπέσῃ, τότε δὴ τραπεῖς ὥσπερ ἀπὸ πληγῆς ἐμ-
 πίπτει τοῖς ἀντιπέρας τῆς Ἀσίας τόποις. ἐκεῖθεν 5
 30 δὲ πάλιν, οἷον ἐξ ὑποστροφῆς, τὴν ἀνταπόδοσιν
 ποιεῖται πρὸς τὰ περὶ τὰς Ἑστίας ἄκρα καλούμενα

6 τῆς Εὐρώπης. ὁθεν αὐτοῖς ὁρμήσας προσπίπτει πρὸς
 τὴν Βοῦν καλουμένην, ὅς ἐστι τῆς Ἀσίας τόπος,
 7 ἐφ' ὃν ἐπιστῆναί φασι πρῶτον οἱ μῦθοι τὴν Ἰῶ πε-
 8 ραιωθεῖσαν. πλὴν ὃ γε ῥοῦς τὸ τελευταῖον ὁρμή-
 9 σας ἀπὸ τῆς Βοὸς ἐπ' αὐτὸ φέρεται τὸ Βυζάντιον, ⁵
 περισχισθεὶς δὲ περὶ τὴν πόλιν βραχὺ μὲν εἰς τὸν
 κόλπον αὐτοῦ διορίζει τὸν καλούμενον Κέρας, τὸ δὲ
 10 πλεῖον πάλιν ἀπονέυει. διευτонуεῖν μὲν οὖν οὐκέτι
 δύναται πρὸς τὴν ἀντιπέρασ χάραν, ἐφ' ἧς ἐστι
 9 Καλχηθῶν· πλεονάκεις γὰρ τὴν ἀνταπόδοσιν πεποι- ¹⁰
 11 ἡμένος, καὶ τοῦ πόρου πλάτος ἔχοντος, ἥδη περὶ
 τοῦτον τὸν τόπον ἐκλυόμενος ὁ ῥοῦς οὐκέτι βρα-
 χείας πρὸς ὀξεῖαν γώνιαν ποιεῖται τὰς ἀνακλάσεις
 12 ἐπὶ τὴν περαίαν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς ἀμβλείαν· διώ-
 13 περ ἀπολιπὼν τὴν τῶν Καλχηδονίων πόλιν φέρεται ¹⁵
 44 διὰ πόρου. καὶ τὸ ποιοῦν τὴν μὲν τῶν Βυζαντίων
 πόλιν εὐκαιροτάτην, τὴν δὲ τῶν Καλχηδονίων τὰ-
 ναντία, τοῦτ' ἐστὶ τὸ νῦν ὑφ' ἡμῶν εἰρημένον, καί-
 2 περ ἀπὸ τῆς ὕψεως ὁμοίας ἀμφοτέραις δοκούσης
 2 εἶναι τῆς θέσεως πρὸς τὴν εὐκαιρίαν. ἀλλ' ὅμως ²⁰ 344.
 371. εἰς τὴν μὲν βουλευθέντα καταπλεῦσ' οὐ ῥάδιον, πρὸς
 ἣν δέ, κἂν μὴ βούλῃ, φέρει κατ' ἀνάγκην ὁ ῥοῦς,
 3 καθάπερ ἀρτίως εἵπομεν. σημεῖον δὲ τούτου· ἐκ
 Καλχηδόνης γὰρ οἱ βουλόμενοι διαίρειν εἰς Βυζάν-
 4 τιον οὐ δύνανται πλεῖν κατ' εὐθείαν διὰ τὸν μεταξὺ ²⁵
 ῥοῦν, ἀλλὰ παράγουσιν ἐπὶ τε τὴν Βοῦν καὶ τὴν
 4 καλουμένην Χρυσόπολιν, ἣν Ἀθηναῖοι τότε κατα-
 σχόντες Ἀλκιβιάδου γνώμῃ παραγωγιάζειν ἐπεβά-
 λοντο πρῶτον τοὺς εἰς Πόντον πλέοντας, τὸ δ' ἐμ-
 5 προσθεν ἀφίῃσι κατὰ ῥοῦν, ᾧ φέρονται κατ' ἀνάγ- ³⁰
 5 κην πρὸς τὸ Βυζάντιον. ὁμοία δὲ τούτοις καὶ τὰ

κατὰ τὸν ἐπὶ θάτερα πλοῦν ἐστι τῆς Βυζαντίων πό-
 λεως· ἂν τε γὰρ ἄφ' Ἑλλησπόντου τρέχῃ τις τοῖς 6
 νότοις ἂν τ' ἐπὶ τὸν Ἑλλησποντον ἐκ τοῦ Πόντου
 τοῖς ἐτησίοις, παρὰ μὲν τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Βυ-
 ζαντίων πόλεως ὀρθός, ἅμα δ' εὐπαρακόμιστός ἐστιν
 ὁ πλοῦς ἐπὶ τὰ τῆς Προποντίδος στενὰ κατ' Ἀβυ-
 δον καὶ Σηστόν, ἀκκεῖθεν ὡσαύτως πάλιν ἐπὶ τὸ
 Βυζάντιον, ἀπὸ δὲ Καλχηδόνος παρὰ τὴν Ἀσίαν τὰ- 7
 ναντία τούτοις διὰ τὸ κολπώδη τὸν παράπλουον ὑπάρ-
 10 χειν καὶ προτείνειν πολὺ τὴν τῶν Κυζικηνῶν χώραν.
 ἄφ' Ἑλλησπόντου γὰρ φερόμενον εἰς Καλχηδόνα 8
 χρήσασθαι τῷ παρὰ τὴν Εὐρώπην πλῶ, ἀπείτα
 συνεγγίζοντα τοῖς κατὰ Βυζάντιον τόποις κάμπτειν
 καὶ προστρέχειν πρὸς τὴν Καλχηδόνα διὰ τὸν ῥοῦν
 15 καὶ τὰ προειρημένα δυσχερές. ὁμοίως δὲ πάλιν ἐκ- 9
 πλέοντα προστρέχειν εὐθέως τῇ Θράκῃ τελέως ἀδύ-
 νατον διὰ τε τὸν μεταξὺ ῥοῦν καὶ διὰ τὸ τοὺς ἀνέ-
 μους ἐκατέρους ἀντιπίπτειν πρὸς ἀμφοτέρας τὰς
 ἐπιβολάς, ἐπειδήπερ εἰσάγει μὲν εἰς τὸν Πόντον 10
 20 νότος, ἐξάγει δὲ βορέας, καὶ τούτοις ἀνάγκη χρῆσθαι
 πρὸς ἑκάτερον τὸν δρόμον τοῖς ἀνέμοις.

Τὰ μὲν οὖν τὴν κατὰ θάλατταν εὐκαιρίαν ποι- 11
 οῦντα Βυζαντίοις ταῦτ' ἔστι, τὰ δὲ τὴν κατὰ γῆν
 372. ἀκαιρίαν τὰ μέλλοντα ῥηθήσεσθαι. τῆς γὰρ Θρά- 45
 35 κης κύκλῳ περιεχούσης αὐτῶν τὴν χώραν οὕτως 345.
 ὥστ' ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν καθήκειν, ἀίδιον
 ἔχουσι πόλεμον καὶ. δυσχερῇ πρὸς τούτους. οὔτε 2
 γὰρ παρασκευασάμενοι καὶ κρατήσαντες αὐτῶν εἰς-
 ἀπαξ ἀποτρίψασθαι τὸν πόλεμον οἷοί τ' εἶσι διὰ
 30 τὸ πλῆθος καὶ τῶν ὄχλων καὶ τῶν δυναστῶν· ἐὰν 3
 τοῦ γὰρ ἐνὸς περιγίνονται, τρεῖς ἐπιβαίνουσιν ἐπὶ

4 τὴν τούτων χώραν ἄλλοι βαρύτεροι δυνάσται. καὶ
 μὴν οὐδ' εἴξαντες καὶ συγκαταβάντες εἰς φόρους καὶ
 συνθήκας οὐδὲν ποιούσι πλέον· ἂν γὰρ ἐνὶ πρόω-
 ται τι, πενταπλασίους δι' αὐτὸ τοῦτο πολεμίους εὐ-
 5 ρίσκουσι. διόπερ αἰδίῳ συνέχονται καὶ δυσχερεῖς
 πολέμῳ· τί γὰρ ἐπισφαλέστερον ἀστυγείτουρος καὶ
 6 βαρβάρου πολέμου; τί δεινότερον; οὐ μὴν ἀλλὰ
 τούτοις τὸ παράπαν κακοῖς παλαίοντες κατὰ γῆν,
 χωρὶς τῶν ἄλλων τῶν παρεπομένων τῷ πολέμῳ κα-
 κῶν, ὑπομένουσί τινα καὶ τιμωρίαν Ταντάλειον¹⁰
 7 κατὰ τὸν ποιητὴν· ἔχοντες γὰρ χώραν γενναιοτάτην,
 ὅταν διαπονήσωσι ταύτην καὶ γένηται τὸ τῶν καρ-
 πῶν πλῆθος τῷ κάλλει διαφέρον, ἅπεια παρα-
 γενηθέντες οἱ βάρβαροι τοὺς μὲν καταφθιέρωσι,
 8 τοὺς δὲ συναθροίσαντες ἀποφέρωσι, τότε δὴ χωρὶς¹⁵
 τῶν ἔργων καὶ τῆς δαπάνης καὶ τὴν καταφθοράν
 θεώμενοι διὰ τὸ κάλλος τῶν καρπῶν σχετλιάζουσι
 καὶ βαρέως φέρουσι τὸ συμβαῖνον.
 9 Ἄλλ' ὅμως τὸν μὲν ἀπὸ τῶν Θρακῶν πόλεμον
 κατὰ τὴν συνήθειαν ἀναφέροντες ἔμενον ἐπὶ τῶν²⁰
 10 ἐξ ἀρχῆς δικαίων πρὸς τοὺς Ἑλλήνας· προσεπιγε-
 νομένων δὲ Γαλατῶν αὐτοῖς τῶν περὶ Κομοντόριον
 46 εἰς πᾶν ἤλθον περιστάσεως. οὗτοι δ' ἐκίνησαν μὲν
 373. ἅμα τοῖς περὶ Βρέννον ἐκ τῆς οἰκείας, διαφυγόντες
 δὲ τὸν περὶ Δελφούς κίνδυνον, καὶ παραγενόμενοι²⁵
 πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, εἰς μὲν τὴν Ἀσίαν οὐκ ἐπε-
 ραιώθησαν, αὐτοῦ δὲ κατέμειναν διὰ τὸ φιλοχωρῆσαι
 2 τοῖς περὶ τὸ Βυζάντιον τόποις. οἱ καὶ κρατήσαν-
 τες τῶν Θρακῶν, καὶ κατασκευασάμενοι βασιλείῳ
 τὴν Τύλιν, εἰς ὅλοσχερῇ κίνδυνον ἤγον τοὺς Βυ-³⁰ 346
 3 ζαντίους. κατὰ μὲν οὖν τὰς ἀρχὰς ἐν ταῖς ἐφόδοις

αὐτῶν ταῖς κατὰ Κομοντόριον τὸν πρῶτον βασιλεύ-
 σαντα δῶρα διετέλουν οἱ Βυζάντιοι διδόντες ἀνὰ
 τρισχιλίους καὶ πεντακισχιλίους, ποτὲ δὲ καὶ μυρίους
 χρυσοῦς, ἐφ' ᾧ μὴ καταφθείρειν τὴν χώραν αὐτῶν.
 5 τέλος δ' ἠναγκάσθησαν ὀγδοήκοντα τάλαντα συγ- 4
 χωρῆσαι φόρον τελεῖν κατ' ἐνιαυτὸν ἕως εἰς Καύ-
 αρον, ἐφ' οὗ κατελύθη μὲν ἡ βασιλεία, τὸ δὲ γένος
 αὐτῶν ἐξεφθάρη πᾶν, ὑπὸ Θρακῶν ἐκ μεταβολῆς
 ἐπικρατηθέν. ἐν οἷς καιροῖς ὑπὸ τῶν φόρων πιε- 5
 10 ζούμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἐπρέσβευον πρὸς τοὺς Ἑλ-
 ληνας, δεόμενοι σφίσι βοηθεῖν καὶ συγχωρηγεῖν εἰς
 τοὺς περιεστώτας καιροὺς· τῶν δὲ πλείστων παρο- 6
 λιγωρούντων, ἐνεχείρησαν ἀπαναγκασθέντες παρ-
 αγωγιάζειν τοὺς εἰς τὸν Πόντον πλέοντας. μεγάλης 47
 15 δὲ γενομένης τῆς ἀλυσιτελείας καὶ δυσχρηστίας πᾶ-
 σιν ἐκ τοῦ τέλος πράττειν τοὺς Βυζαντίους τῶν
 ἐξαγομένων ἐκ τοῦ Πόντου, δεινὸν ἡγοῦντο, καὶ
 πάντες ἐνεκάλουν οἱ πλοιζόμενοι τοῖς Ῥοδίοις διὰ
 τὸ δοκεῖν τούτους προεστάναι τῶν κατὰ θάλατταν.
 20 ἐξ οὗ συνέβη φῦναι τὸν πόλεμον, ὑπὲρ οὗ νῦν ἡμεῖς 2
 ἱστορεῖν μέλλομεν.

Οἱ γὰρ Ῥόδιοι, συνεξεγεροθέντες ἅμα μὲν διὰ τὴν 3
 σφετέραν βλάβην, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὴν τῶν πέλας
 ἐλάττωσιν, τὸ μὲν πρῶτον παραλαβόντες τοὺς συμ-
 5 μάχους ἐπρέσβευον πρὸς τοὺς Βυζαντίους, ἀξιοῦν-
 τες καταλύσειν αὐτοὺς τὸ παραγῶγιον· οὐκ ἐντρε- 4
 πομένων δὲ τοῖς ὕλοις, ἀλλὰ πεπεισμένων δίκαια
 λέγειν ἐκ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς γενομένης παρ'
 374. αὐτοῖς τῶν περὶ τὸν Ἑκατόδωρον καὶ Ὀλυμπιόδω-
 30 ρον πρὸς τοὺς τῶν Ῥοδίων πρεσβευτάς — οὗτοι γὰρ 5
 τότε προσέστησαν τοῦ τῶν Βυζαντίων πολιτεύματος —

τότε μὲν ἀπηλλάγησαν οἱ Ῥόδιοι περὶ ἀνάντες οὐδέν,
 6 ἐπανελθόντες δὲ τὸν πόλεμον ἐψηφίσαντο τοῖς Βυ-
 7 ζαντίοις διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. καὶ παρα-
 ντίκα πρεσβευτὰς ἐξαπέστελλον πρὸς Προυσίαν, παρα-
 καλοῦντες καὶ τοῦτον εἰς τὸν πόλεμον· ἤδεσαν γὰρ 5 847
 τὸν Προυσίαν παρατριβόμενον ἐκ τινων πρὸς τοὺς
 4 Βυζαντίους. τὸ δὲ παραπλήσιον ἐποιοῦν καὶ Βυζάν-
 τιοι· πρὸς τε γὰρ Ἀτταλον καὶ πρὸς Ἀχαιοὺν ἐπεμ-
 2 πον πρέσβεις, δεόμενοι σφίσι βοηθεῖν. ὁ μὲν οὖν
 Ἀτταλος ἦν πρόθυμος, εἶχε δὲ βραχεῖαν τότε φοπὴν, 10
 ὥς ἂν ὑπ' Ἀχαιοῦ συνεληλαμένος εἰς τὴν πατρίαν
 3 ἀρχὴν· ὁ δ' Ἀχαιὸς, κρατῶν μὲν τῆς ἐπὶ τὰδε τοῦ
 Ταύρου, βασιλεία δὲ προσφάτως αὐτὸν ἀναδεδεικώς,
 4 ἐπηγγέλλετο βοηθήσειν. ὑπάρχων δ' ἐπὶ ταύτης
 τῆς προαιρέσεως, τοῖς μὲν Βυζαντίοις μεγάλην ἐλ- 15
 πίδα παρεσκέυαζε, τοῖς δὲ Ῥοδίοις καὶ Προυσίᾳ τὰ-
 5 ναντία κατάπληξεν. Ἀχαιὸς γὰρ ἦν μὲν Ἀντιόχου
 συγγενῆς τοῦ παρελθόντος τὴν ἐν Συρίᾳ βασι-
 λείαν, ἐγκρατὴς δ' ἐγένετο τῆς προειρημένης δυνα-
 6 στείας διὰ τινας τοιαύτας αἰτίας. Σελεύκου μεταλ- 20
 λάξαντος τὸν βίον, ὃς ἦν Ἀντιόχου τοῦ προειρημένου
 πατὴρ, διαδεξαμένου δὲ τὴν βασιλείαν Σελεύκου
 πρεσβυτάτου τῶν νῦν, ἅμα τούτῳ διὰ τὴν οἰκειό-
 τητα συνυπερέβαλε τὸν Ταῦρον, δυσὶ μάλιστα πωσ
 7 ἔτεσι πρότερον τῶν νῦν λεγομένων καιρῶν. Σέλευ- 25
 κος γὰρ ὁ νέος ὡς θάπτον παρέλαβε τὴν βασιλείαν,
 πυνθανόμενος Ἀτταλον πᾶσαν ἤδη τὴν ἐπὶ τὰδε
 τοῦ Ταύρου δυναστείαν ὑφ' αὐτὸν πεποιῆσθαι, παρ-
 8 ωρήθη βοηθεῖν τοῖς σφετέροις πράγμασιν. ὑπερ-
 βαλὼν δὲ μεγάλῃ θυμῷ τὸν Ταῦρον, καὶ δολο- 30
 φονηθεὶς ὑπὸ τ' Ἀπατουρίου τοῦ Γαλάτου καὶ

Νικάνορος, μετήλλαξε τὸν βίον. Ἀχαιοὺς δὲ κατὰ 9
 τὴν ἀναγκαιότητα τὸν φόνον αὐτοῦ μετήλθε παρα-
 875. χρῆμα, τοὺς περὶ τὸν Νικάνορα καὶ τὸν Ἀπατούριον
 ἀποκτείνας, τῶν τε δυνάμεων καὶ τῶν ὅλων πραγ-
 5 μάτων φρονίμως καὶ μεγαλοψύχως προέστη. τῶν 10
 γὰρ καιρῶν παρόντων αὐτῷ, καὶ τῆς τῶν ὅχλων
 ὁρμῆς συνεργούσης εἰς τὸ διάδημα περιθέσθαι,
 τοῦτο μὲν οὐ προείλετο ποιῆσαι, τηρῶν δὲ τὴν βασι-
 λεῖαν Ἀντιόχῳ τῷ νεωτέρῳ τῶν υἱῶν, ἐνεργῶς ἐπι-
 10 πορευόμενος ἀνεκτάτο τὴν ἐπὶ τὰδε τοῦ Ταύρου
 πᾶσαν. τῶν δὲ πραγμάτων αὐτῷ παραδόξως εὐ- 11
 ροούντων, ἐπεὶ τὸν μὲν Ἀτταλον εἰς αὐτὸ τὸ Πέρ-
 γαμον συνέκλεισε, τῶν δὲ λοιπῶν πάντων ἦν ἐγκρα- 348.
 τῆς, ἐπαρθεὶς τοῖς εὐτυχήμασι παρὰ πόδας ἐξώκειλε.
 15 καὶ διάδημα περιθέμενος καὶ βασιλέα προσαγορεύ- 12
 σας αὐτὸν βαρύτερος ἦν τότε καὶ φοβερώτατος τῶν
 ἐπὶ τὰδε τοῦ Ταύρου βασιλέων καὶ δυναστῶν· ᾧ 13
 καὶ μάλιστα τότε Βυζάντιοι πιστεύσαντες ἀνεδέξαντο
 τὸν πρὸς τοὺς Ῥοδίους καὶ Προυσίαν πόλεμον.
 20 Ὁ δὲ Προυσίας ἐνεκάλει μὲν πρότερον τοῖς Βυ- 49
 ζαντίοις ὅτι ψηφισαμένων τινὰς εἰκόνας αὐτοῦ ταύ-
 τας οὐκ ἀνέτιθεσαν, ἀλλ' εἰς ἐπισυρμὸν καὶ λήθην
 ἄγοιεν, δυσηρέσται δ' αὐτοῖς καὶ ἐπὶ τῷ πᾶσαν προσ- 2
 ἐνέγκασθαι φιλονεικίαν εἰς τὸ διαλύσαι τὴν Ἀχαιοῦ
 25 πρὸς Ἀτταλον ἐχθρὰν καὶ τὸν πόλεμον, νομίζων
 κατὰ πολλοὺς τρόπους ἀλυσιτελεῇ τοῖς αὐτοῦ πράγ-
 μασιν ὑπάρχειν τὴν ἐκείνων φιλίαν. ἠρθέτιζε δ' 3
 αὐτὸν καὶ τὸ δοκεῖν Βυζαντίους πρὸς μὲν Ἀτταλον
 εἰς τοὺς τῆς Ἀθηνᾶς ἄγωνας τοὺς συνθύσσοντας
 30 ἐξαπεσταλκέναι, πρὸς αὐτὸν δ' εἰς τὰ Σωτήρια μη-
 δένα πεπομφέναι. διόπερ ἐκ πάντων τούτων ὑποί- 4

κουφουμένης παρ' αὐτῷ τῆς ὀργῆς, ἄσμενος ἐπελά-
 βετο τῆς τῶν Ῥοδίων προφάσεως, καὶ συγκαταθέ-
 μενος τοῖς πρεσβευταῖς ἐκείνους μὲν ᾤετο δεῖν κατὰ
 θάλατταν πολεμεῖν, αὐτοὺς δὲ κατὰ γῆν οὐκ ἐλάττω
 βλάψειν ἔδοξε τοὺς ὑπεναντίους. 5

5 Ὁ μὲν οὖν Ῥοδίων πρὸς Βυζαντίους πόλεμος
 50 διὰ ταῦτα καὶ τοιαύτην ἔλαβε τὴν ἀρχήν. οἱ δὲ
 376. Βυζάντιοι τὸ μὲν πρῶτον ἐρωμένως ἐπολέμουν,
 πεπεισμένοι τὸν μὲν Ἀχαιὸν σφίσι βοηθήσειν, αὐτοὶ
 δὲ τὸν Τιβοίτην ἐκ τῆς Μακεδονίας ἐπαγαγόντες 10
 ἀντιπεριστήσειν τῷ Προυσίᾳ φόβους καὶ κινδύνους,
 2 ὃς κατὰ τὴν προειρημένην ὁρμὴν πολεμῶν παρεί-
 λετο μὲν αὐτῶν τὸ καλούμενον ἐπὶ τοῦ στόματος
 3 Ἰερόν, ὃ Βυζάντιοι μικροῖς ἀνώτερον χρόνοις μεγά-
 λων ὠνησάμενοι χρημάτων ἐσφτερεύσαντο διὰ τὴν 15
 εὐκαιρίαν τοῦ τόπου, βουλόμενοι μηδεμίαν ἀφορ-
 μὴν μηδενὶ καταλιπεῖν μήτε κατὰ τῶν εἰς τὸν Πόν-
 τον πλεόντων ἐμπόρων μήτε περὶ τοὺς δούλους καὶ
 4 τὰς ἐξ αὐτῆς τῆς θαλάττης ἐργασίας, παρείλετο δὲ
 καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Ἀσίας χώραν, ἣν κατεῖχον Βυζάν- 20
 5 τιοι τῆς Μυσίας πολλοὺς ἤδη χρόνους. οἱ δὲ Ῥό- 349.
 διοι πληρώσαντες ναῦς ἕξ, ἅμα δὲ ταύταις παρὰ
 τῶν συμμάχων προσλαβόντες τέτταρας, καὶ ναύαρχον
 προχειρισάμενοι Ξενοφάντον, ἔπλεον ἐφ' Ἑλλησπόν-
 6 του δέκα ναυσί. καὶ ταῖς μὲν λοιπαῖς ὁρμοῦντες 25
 περὶ Σησιτὸν ἐκάλουν τοὺς πλέοντας εἰς τὸν Πόν-
 τον, μᾶ δ' ἐκπλεύσας ὁ ναύαρχος κατεπείραξε τῶν
 Βυζαντίων, εἰ πως ἤδη μεταμελοῖντο καταπεπληγ-
 7 μένοι τὸν πόλεμον. τῶν δ' οὐ προσεχόντων ἀπέ-
 πλευσε καὶ παραλαβὼν τὰς λοιπὰς ναῦς ἀπῆρε πάσαις 30
 8 εἰς τὴν Ῥόδον. οἱ δὲ Βυζάντιοι πρὸς τε τὸν Ἀχαιὸν

ἔπεμπον, ἀξιοῦντες βοηθεῖν, ἐπὶ τε τὸν Τιβοίτην
 ἑξαπέστελλον τοὺς ἄξοντας αὐτὸν ἐκ τῆς Μακεδο-
 νίας· ἐδόκει γὰρ οὐχ ἥτιον ἢ Βιθυνῶν ἀρχὴ Τι- 9
 βοίτη καθήκειν ἢ Προυσία διὰ τὸ πατρὸς ἀδελφόν
 5 αὐτὸν ὑπάρχειν τῷ Προυσία. οἱ δὲ Ῥόδιοι θεω- 10
 ροῦντες τὴν τῶν Βυζαντίων ὑπόστασιν, πραγματι-
 κῶς διενεώθησαν πρὸς τὸ καθικέσθαι τῆς προθέ-
 σεως. ὁρῶντες γὰρ τὸ συνέχον τοῖς Βυζαντίοις τῆς 51
 ὑπομονῆς τοῦ πολέμου κείμενον ἐν ταῖς κατὰ τὸν
 10 Ἀχαιὸν ἐλπίσι, θεωροῦντες δὲ τὸν πατέρα τὸν
 Ἀχαιοῦ κατεχόμενον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τὸν δ' Ἀχαιὸν
 377. περὶ πλείστου ποιούμενον τὴν τοῦ πατρὸς σωτη-
 ρίαν, ἐπεβάλλοντο πρεσβεύειν πρὸς τὸν Πτολεμαῖον
 καὶ παραιτεῖσθαι τὸν Ἀνδρόμαχον, καὶ πρότερον 2
 15 μὲν ἐκ παρέργου τοῦτο πεποιηκότες, τότε δ' ἄλη-
 θινῶς σπεύδοντες ὑπὲρ τοῦ πράγματος, ἵνα προσ-
 ενεργάμενοι πρὸς τὸν Ἀχαιὸν τὴν χάριν ταύτην
 ὑπόχρεων αὐτὸν ποιήσωνται πρὸς πᾶν τὸ παρακαλού-
 μενον. ὁ δὲ Πτολεμαῖος, παραγενομένων τῶν πρὸς 3
 20 σβεων, ἐβουλεύετο μὲν παρακατέχειν τὸν Ἀνδρόμα-
 χον, ἐλπίζων αὐτῷ χρήσεσθαι πρὸς καιρὸν, διὰ τὸ
 τὰ τε πρὸς τὸν Ἀντίοχον ἔκριτα μένειν αὐτῷ, καὶ τὸ
 τὸν Ἀχαιὸν ἀναδεειχότα προσφάτως αὐτὸν βασι-
 λέα πραγμάτων εἶναι κύριον ἱκανῶν τινων· ἦν γὰρ 4
 25 Ἀνδρόμαχος Ἀχαιοῦ μὲν πατήρ, ἀδελφὸς δὲ Λαο-
 δίκης τῆς Σελεύκου γυναικὸς. οὐ μὴν ἀλλὰ προσ- 5
 κλίνων τοῖς Ῥοδίοις ὁ Πτολεμαῖος κατὰ τὴν ὄλην
 αἴρεσιν, καὶ πάντα σπεύδων χαρίζεσθαι, συγχώρησε
 καὶ παρέδωκε τὸν Ἀνδρόμαχον αὐτοῖς ἀποκομίζειν 550.
 30 ὥς τὸν νῆον. οἱ δ' ἐπιτελεσάμενοι τοῦτο, καὶ προσ- 6
 επιμετρήσαντες τοῖς περὶ τὸν Ἀχαιὸν τιμὰς τινας,

παρείλαντο τὴν ὀλοσχερεστάτην ἐλπίδα τῶν Βυζαν-
 7 τίων. συνεκύρησε δέ τι καὶ ἕτερον τοῖς Βυζαντίοις
 ἄτοπον· ὁ γὰρ Τιβοίτης, καταγόμενος ἐκ τῆς Μα-
 κεδονίας, ἔσφηλε τὰς ἐπιβολὰς αὐτῶν, μεταλλάξας
 8 τὸν βίον. οὗ συμβάντος οἱ μὲν Βυζάντιοι ταῖς ὁρ-
 μαῖς ἀνέπεσον, ὁ δὲ Προυσίας ἐπιρρωσθεὶς ταῖς
 πρὸς τὸν πόλεμον ἐλπίσιν, ἅμα μὲν αὐτὸς ἀπὸ τῶν
 κατ' Ἀσίαν μερῶν ἐπολέμει καὶ προσέεικε τοῖς
 πράγμασιν ἐνεργῶς, ἅμα δὲ τοὺς Θορῆκας μισθωσά-
 9 μενος οὐκ εἶα τὰς πύλας ἐξιέναι τοὺς Βυζαντίους
 ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην μερῶν. οἱ δὲ Βυζάν-
 10 τιοι τῶν σφετέρων ἐλπίδων ἐψευσμένοι, τῷ πολέμῳ
 πονουῦντες πανταχόθεν, ἐξαγωγὴν περιέβλεπον εὐ-
 52 σχήμονα τῶν πραγμάτων. Κανάρου δὲ τοῦ τῶν Γα-
 λατῶν βασιλέως παραγενομένου πρὸς τὸ Βυζάντιον,
 15 καὶ σπουδάζοντος διαλύσαι τὸν πόλεμον καὶ διέ-
 χοντος τὰς χεῖρας φιλοτιμίως, συνεχώρησαν τοῖς πα-
 378.2 ρακαλουμένοις ὃ τε Προυσίας οἱ τε Βυζάντιοι. πν-
 θόμενοι δ' οἱ Ῥόδιοι τὴν τε τοῦ Κανάρου σπουδὴν
 καὶ τὴν ἐντροπὴν τοῦ Προυσίου, σπουδάζοντες δὲ
 20 3 καὶ τὴν αὐτῶν πρόθεσιν ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν, πρε-
 σβευτὴν μὲν Ἀριδίκην προεχειρίσαντο πρὸς τοὺς
 Βυζαντίους, Πολεμοκλή δὲ τρεῖς ἔχοντα τριήρεις
 4 ὁμοῦ συναπέστειλαν, βουλόμενοι τὸ δὴ λεγόμενον
 καὶ τὸ δόρυ καὶ τὸ κηρύκειον ἅμα πέμπειν πρὸς
 25 τοὺς Βυζαντίους. ἐπιφανέντων δὲ τούτων, ἐγένοντο
 διαλύσεις ἐπὶ Κώθωνος τοῦ Καλλιγείτονος ἱερομνημο-
 5 νοῦντος ἐν τῷ Βυζαντίῳ, πρὸς μὲν Ῥοδίους ἀπλατ-,
 Βυζαντίους μὲν μηδένα πράττειν τὸ διαγῶγιον τῶν
 εἰς τὸν Πόντον πλεόντων, Ῥοδίους δὲ καὶ τοὺς συμ-
 30 μάχους τούτου γενομένου τὴν εἰρήνην ἔγειν πρὸς

Βυζαντίους· πρὸς δὲ Προυσίαν τοιαῖδε τινές, εἶναι 6
 Προυσία καὶ Βυζαντίοις εἰρήνην καὶ φιλίαν εἰς τὸν
 ἅπαντα χρόνον, μὴ στρατεύειν δὲ μήτε Βυζαντίους
 ἐπὶ Προυσίαν τρόπῳ μηδενὶ μήτε Προυσίαν ἐπὶ
 5 Βυζαντίους· ἀποδοῦναι δὲ Προυσίαν Βυζαντίοις τὰς 7351.
 τε χώρας καὶ τὰ φρούρια καὶ τοὺς λαοὺς καὶ τὰ
 πολεμικὰ σῶματα χωρὶς λύτρων, πρὸς δὲ τούτοις
 τὰ πλοῖα τὰ κατ' ἀρχὰς ληφθέντα τοῦ πολέμου καὶ
 τὰ βέλη τὰ καταληφθέντ' ἐν τοῖς ἐρύμασιν, ὁμοίως
 10 δὲ καὶ τὰ ξύλα καὶ τὴν λιθίαν καὶ τὸν κέραμον
 τὸν ἐκ τοῦ Ἱεροῦ χωρίου — ὁ γὰρ Προυσίας, ἀγω- 8
 νιδῶν τὴν τοῦ Τιβοΐτου κάθυδον, πάντα καθεῖλε τὰ
 δοκοῦντα τῶν φρουρίων ἐνκαίρως πρὸς τι κεῖσθαι —
 ἐπαναγκάσαι δὲ Προυσίαν καὶ ὅσα τινὲς τῶν Βιθυ- 9
 15 νῶν εἶχον ἐκ τῆς Μυσίας χώρας τῆς ὑπὸ Βυζαν-
 τίους ταττομένης ἀποδοῦναι τοῖς γεωργοῖς.

Ὁ μὲν οὖν Ῥοδίους καὶ Προυσία πρὸς Βυζαν- 10
 τίους συστάς πόλεμος τοιαύτας ἔλαβε τὰς ἀρχὰς καὶ
 379. τὸ τέλος· κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Κνωῖοι πρε- 53
 20 σβεύσαντες πρὸς Ῥοδίους ἔπεισαν τὰς τε μετὰ Πολε-
 μοκλέους ναῦς καὶ τρία τῶν ἀφράκτων προσκατα-
 σπάσαντας αὐτοῖς ἀποστεῖλαι. γενομένου δὲ τού- 2
 του, καὶ τῶν πλοίων ἀφικομένων εἰς τὴν Κρήτην,
 καὶ σχόντων ὑποψίαν τῶν Ἐλευθερναίων ὅτι τὸν
 25 πολίτην αὐτῶν Τίμαρχον οἱ περὶ τὸν Πολεμοκλῆ
 χαριζόμενοι τοῖς Κνωσίοις ἀνηγήκασιν, τὸ μὲν πρῶ-
 τον φύσια κατήγγειλαν τοῖς Ῥοδίοις, μετὰ δὲ ταῦτα
 πόλεμον ἐξήνεγκαν. περιέπεσον δὲ καὶ Λύττιοι 3
 βραχὺ πρὸ τούτων τῶν καιρῶν ἀνηκέστῳ συμφορᾷ.
 30 καθόλου γὰρ τὰ κατὰ τὴν σύμπασαν Κρήτην ὑπῆρ-
 χεν ἐν τοιαύτῃ τινὶ τότε καταστάσει. Κνωῖοι συμ- 4

φρονήσαντες Γορτυνίοις πᾶσαν ἐποιήσαντο τὴν Κρή-
 την ὅφ' αὐτοὺς πλὴν τῆς Λυττίων πόλεως· μόνῃς
 δὲ ταύτης ἀπειθούσης, ἐπεβάλοντο πολεμεῖν, σπεύ-
 δοντες αὐτὴν εἰς τέλος ἀνάστατον ποιῆσαι καὶ παρα-
 δείγματος καὶ φόβου χάριν τῶν ἄλλων Κρηταίων. 5
 5 τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐπολέμουν πάντες οἱ Κρηταῖοι
 τοῖς Λυττίοις· ἐγγενομένης δὲ φιλοτιμίας ἐκ τῶν
 τυχόντων, ὅπερ ἔθος ἐστὶ Κρησίων, ἐστασίασαν πρὸς
 6 τοὺς ἄλλους. καὶ Πολυρρήγιοι μὲν καὶ Κεραῖται
 καὶ Λαππαῖοι, πρὸς δὲ τοῦτοις Ὅριοι μετ' Ἀρχά- 10
 δων, ὁμοθυμαδὸν ἀποστάντες τῆς τῶν Κνωσίων 352.
 7 φιλίας, ἐγνώσαν τοῖς Λυττίοις συμμαχεῖν, τῶν δὲ
 Γορτυνίων οἱ μὲν πρεσβύτεροι τὰ τῶν Κνωσίων,
 οἱ δὲ νεώτεροι τὰ τῶν Λυττίων αἰρούμενοι, διεστα-
 8 σίασαν πρὸς ἀλλήλους. οἱ δὲ Κνωσῖοι, παραδόξου 15
 γεγονότος αὐτοῖς τοῦ περὶ τοὺς συμμάχους κινή-
 ματος, ἐπισπῶνται χιλίους ἐξ Αἰτωλίας ἄνδρας κατὰ
 9 συμμαχίαν. οὗ γενομένου παραντίκα τῶν Γορτυ-
 νίων οἱ πρεσβύτεροι καταλαμβανόμενοι τὴν ἄκρην
 εἰσάγονται τοὺς τε Κνωσίους καὶ τοὺς Αἰτωλούς· 20
 380. καὶ τοὺς μὲν ἐξέβαλον, τοὺς δ' ἀπέκτειναν τῶν
 54 νέων, τὴν δὲ πόλιν ἐνεχείρισαν τοῖς Κνωσίοις. κατὰ
 δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Λυττίων ἐξωδευκότων εἰς
 τὴν πολεμίαν πανδημεί, συννοήσαντες οἱ Κνωσῖοι
 τὸ γεγονὸς καταλαμβάνονται τὴν Λύττιον, ἔρημον 25
 2 οὖσαν τῶν βοηθησόντων· καὶ τὰ μὲν τέκνα καὶ τὰς
 γυναικας εἰς Κνωσὸν ἀπέπεμψαν, τὴν δὲ πόλιν
 ἐμπρήσαντες καὶ κατασκάψαντες καὶ λωβησάμενοι
 3 κατὰ πάντα τρόπον ἐπανῆλθον. οἱ δὲ Λύττιοι παρα-
 γενόμενοι πρὸς τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς ἐξοδείας, καὶ 30
 συνθεασάμενοι τὸ συμβεβηκός, οὕτως περιπαθεῖς

ἐγένοντο ταῖς ψυχαῖς ὥστε μηδ' εἰσελθεῖν μηδένα
 τολμῆσαι τῶν παρόντων εἰς τὴν πατρίδα· πάντες 4
 δὲ περιπορευθέντες αὐτὴν κύκλῳ, καὶ πολλάκις ἀνοι-
 μώξαντες καὶ κατολοφυράμενοι τὴν τε τῆς πατρίδος
 5 καὶ τὴν αὐτῶν τύχην, αὐτοὶς ἐξ ἀναστροφῆς ἐπανήλ-
 θον εἰς τὴν τῶν Λαππαίων πόλιν. φιλανθρώπως 5
 δ' αὐτοὺς καὶ μετὰ πάσης προθυμίας τῶν Λαπ-
 παίων ὑποδεξαμένων, οὗτοι μὲν ἀντὶ πολιτῶν ἀπό-
 λιδες ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ καὶ ξένοι γεγονότες ἐπολέμουν
 10 πρὸς τοὺς Κνωσίους ἅμα τοῖς συμμάχοις. Αὐτὸς 6
 δ' ἡ Λακεδαιμονίων μὲν ἄποικος οὐσα καὶ συγγενής,
 ἀρχαιοτῆτι δὲ τῶν κατὰ Κρήτην πόλεων, ἔνδρας
 δ' ὁμολογουμένως ἀρίστους αἰεὶ τρέφουσα Κρητικῶν,
 οὕτως ἄρδην καὶ παραλόγως ἀνηρπάσθη.
 15 Πολυρρήνιοι δὲ καὶ Λαππαῖοι καὶ πάντες οἱ 55
 τούτων σύμμαχοι, θεωροῦντες τοὺς Κνωσίους ἀν-
 εχομένους τῆς τῶν Αἰτωλῶν συμμαχίας, τοὺς δ'
 Αἰτωλοὺς ὀρῶντες πολεμίους ὄντας τῷ τε βασιλεῖ 353.
 Φιλίππῳ καὶ τοῖς Ἀχαιοῖς, πέμπουσι πρέσβεις πρὸς
 20 τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς περὶ βοηθείας καὶ
 συμμαχίας. οἱ δ' Ἀχαιοὶ καὶ Φίλιππος εἰς τε τὴν 2
 κοινὴν συμμαχίαν αὐτοὺς προσεδέξαντο καὶ βοή-
 θειαν ἐξσπέστειλαν, Ἰλλυριοὺς μὲν τετρακοσίους,
 ὧν ἡγρεῖτο Πλάτωρ, Ἀχαιοὺς δὲ διακοσίους, Φωκίους
 381. 25 ἑκατόν. οἱ καὶ παραγενόμενοι (μετ' οὐ πολὺ πάλιν 3
 ἀπέπλευσαν) μεγάλην ποιήσαντες ἐπίδοσιν τοῖς Πο-
 λυρρηνίοις καὶ τοῖς τούτων συμμάχοις· πάννυ γὰρ 4
 ἐν βραχεῖ χρόνῳ τειχήρεις καταστήσαντες τοὺς τ'
 Ἐλευθερναίους καὶ Κυθωνιάτας, ἔτι δὲ τοὺς Ἀπτε-
 30 ραίους, ἡνέγκυσαν ἀποστάντας τῆς τῶν Κνωσίων
 συμμαχίας κοινωνῆσαι σφίσι τῶν αὐτῶν ἐλπίδων.

5 τούτων δὲ γενομένων, ἐξαπέστειλαν Πολυρρήνιοι
 μὲν καὶ μετὰ τούτων οἱ σύμμαχοι Φιλίππῳ καὶ τοῖς
 Ἀχαιοῖς πεντακοσίους Κρήτας, Κυώσιοι δὲ μικρῶ
 πρότερον ἐξαπεστάλκεισαν χιλίους τοῖς Αἰτωλοῖς. οἱ
 καὶ συνεπολέμουν ἀμφοτέροις τὸν ἐνεστῶτα πόλε- 5
 6 μον. κατελάβοντο δὲ καὶ τὸν λιμένα τῶν Φαιστίων
 οἱ τῶν Γορτυνίων φυγάδες· ὁμοίως δὲ καὶ τὸν αὐ-
 τῶν τῶν Γορτυνίων παραβόλῳ διακατεῖχον, καὶ
 προσεπολέμουν ἐκ τούτων ὀρμώμενοι τῶν τόπων τοῖς
 ἐν τῇ πόλει. 10
 56 Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Κρήτην ἐν τούτοις ἦν·
 περὶ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους καὶ Μιθριδάτης ἐξή-
 νεγκε Σινωπεῦσι πόλεμον, καὶ τις οἶον ἀρχὴ τότε
 καὶ πρόφασις ἐγένετο τῆς ἐπὶ τὸ τέλος ἀχθείσης
 2 ἀτυχίας Σινωπεῦσιν. εἰς δὲ τὸν πόλεμον τοῦτον 15
 πρεσβευσάντων αὐτῶν πρὸς Ῥοδίους καὶ παρακα-
 λούντων βοηθεῖν, ἔδοξε τοῖς Ῥοδίοις προχειρίσα-
 σθαι τρεῖς ἄνδρας, καὶ δοῦναι τούτοις δραχμῶν
 δεκατέτταρας μυριάδας, τοὺς δὲ λαβόντας παρα-
 σκενᾶσαι τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν ἐπιτήδεια τοῖς Σινω- 20
 3 πεῦσιν. οἱ δὲ κατασταθέντες ἡτοιμάσαν οἶνον κερά-
 μια μύρια, τριχὺς εἰργασμένης τάλαντα τριακόσια,
 νεύρων εἰργασμένων ἑκατὸν τάλαντα, πανοπλίας χι-
 λίας, χροσοῦς ἐπισήμους τριαχιλίους, ἔτι δὲ λιθο-
 4 φόρους τέτταρας καὶ τοὺς ἀφέτας τούτοις. ἂ καὶ 25 354.
 λαβόντες οἱ τῶν Σινωπέων πρέσβεις ἐπανῆλθον.
 ἦσαν γὰρ οἱ Σινωπεῖς ἐν ἀγωνίᾳ μὴ πολιορκεῖν
 σφᾶς ὁ Μιθριδάτης ἐγχειρήσῃ καὶ κατὰ γῆν καὶ
 κατὰ θάλατταν· διὸ καὶ τὰς παρασκευὰς πρὸς τοῦτο
 382.5 τὸ μέρος ἐποιούντο πάσας. ἡ δὲ Σινώπη κεῖται μὲν 30
 ἐν τοῖς δεξιῷς μέρεσι τοῦ Πόντου παρὰ τὸν εἰς

Φᾶσιν πλοῦν, οἰκεῖται δ' ἐπὶ τινος χειρρονήσου προ-
 τεινουσῆς εἰς τὸ πέλαγος, ἥς τὸν μὲν ἀνχένα τὸν
 συνάπτοντα πρὸς τὴν Ἀσίαν, ὅς ἐστιν οὐ πλεῖον
 δυεῖν σταδίων, ἢ πόλις ἐπικειμένη διακλείει κυρίως·
 5 τὸ δὲ λοιπὸν τῆς χειρρονήσου πρόκειται μὲν εἰς τὸ 6
 πέλαγος, ἔστι δ' ἐπίπεδον καὶ πανευέφοδον ἐπὶ τὴν
 πόλιν, κύκλῳ δ' ἐκ θαλάττης ἀπότομον καὶ δυσ-
 προσδύμιστον καὶ παντελῶς ὀλίγας ἔχον προσβάσεις.
 διόπερ ἀγωνιῶντες οἱ Σινωπεῖς μήποτε κατὰ τὴν 7
 10 ἀπὸ τῆς Ἀσίαν πλευρὰν ὁ Μιθριδάτης συστησάμε-
 νος ἔργα, καὶ κατὰ τὴν ἀπέναντι ταύτης ὁμοίως
 ποιησάμενος ἀπόβασιν κατὰ θαλάτταν εἰς τοὺς ὁμα-
 λοὺς καὶ τοὺς ὑπερκειμένους τῆς πόλεως τόπους,
 ἐγγειρήσῃ πολιορκεῖν αὐτούς, ἐπεβάλοντο τῆς χειρ- 8
 15 ρονήσου κύκλῳ τὸ νησίζον ὀχυροῦν, ἀποσταυροῦν-
 τες καὶ περιχαρακοῦντες τὰς ἐκ θαλάττης προσβά-
 σεις, ἅμα δὲ καὶ βέλη καὶ στρατιώτας τιθέντες ἐπὶ
 τοὺς εὐκαίρους τῶν τόπων· ἔστι γὰρ τὸ πᾶν μέγε- 9
 θος αὐτῆς οὐ πολὺ, τελέως δ' εὐκατακράτητον καὶ
 20 μέτριον.

Καὶ τὰ μὲν περὶ Σινώπης ἐν τούτοις ἦν. ὁ δὲ 57
 βασιλεὺς Φίλιππος, ἀναξεύξας ἐκ Μακεδονίας μετὰ
 τῆς δυνάμεως — ἐν γὰρ ταύταις ταῖς ἐπιβολαῖς ἀπε-
 λίπαμεν ἄρτι τὸν συμμαχικὸν πόλεμον — ὥρμησεν
 25 ἐπὶ Θετταλίας καὶ τῆς Ἠπείρου, σπεύδων ταύτη
 ποιήσασθαι τὴν εἰσβολὴν τὴν εἰς Αἰτωλίαν. Ἀλέ- 2
 ξανδρος δὲ καὶ Λωρίμαχος κατὰ τὸν καιρὸν τούτων
 ἔχοντες πρᾶξιν κατὰ τῆς τῶν Αἰγαιατῶν πόλεως,
 ἀθροίσαντες τῶν Αἰτωλῶν περὶ χιλίους καὶ διακο-
 30 σίους εἰς Οἰάνθειαν τῆς Αἰτωλίας, ἣ κεῖται καταν-
 τικρὺ τῆς προειρημένης πόλεως, καὶ πορθμεῖα τού- 355.

388. τοις ἐτοιμάσαντες, πλοῦν ἐτήρουν πρὸς τὴν ἐπι-
 3 βολήν. τῶν γὰρ ἡτόμοληκότων τις ἐξ Αἰτωλίας,
 καὶ πλείω χρόνον διατετριφώς παρὰ τοῖς Αἰγυριαί-
 ταις, καὶ συντεθεωρηκώς τοὺς φυλάττοντας τὸν ἀπ'
 Αἰγίου πυλῶνα μεθυσκομένους καὶ ῥαθύμως διεξ- 5
 4 ἀγοντας τὰ κατὰ τὴν φυλακὴν, πλεονάκις παραβαλ-
 λόμενος καὶ διαβαίνων πρὸς τοὺς περὶ Δωρίμαχον
 ἐξεκέκλητο πρὸς τὴν πρᾶξιν αὐτοὺς, ἅτε λίαν οἰ-
 5 κείους ὄντας τῶν τοιούτων ἐργειρημάτων. ἡ δὲ τῶν
 Αἰγυριατῶν πόλις ἔκτισται μὲν τῆς Πελοποννήσου 10
 κατὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον μεταξὺ τῆς Αἰγίων
 καὶ Σικωνίων πόλεως, κεῖται δ' ἐπὶ λόφων ἐρυ-
 μνῶν καὶ δυσβάτων, νεύει δὲ τῇ θέσει πρὸς τὸν
 Παρνασσὸν καὶ ταῦτα τὰ μέρη τῆς ἀντίπερα χῶ-
 6 ρας, ἀπέχει δὲ τῆς θαλάττης ὥς ἑπτὰ στάδια. πα- 15
 ραπεσόντος δὲ πλοῦ τοῖς περὶ τὸν Δωρίμαχον, ἀνή-
 χθησαν καὶ καθορμίζονται νυκτὸς ἔτι πρὸς τὸν
 7 παρὰ τὴν πόλιν καταρρέοντα ποταμόν. οἱ μὲν οὖν
 περὶ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ Δωρίμαχον, ἅμα δὲ τού-
 τοις Ἀρχίδαμον τὸν Πανταλέοντος υἱόν, ἔχοντες 20
 περὶ αὐτοὺς τὸ πλῆθος τῶν Αἰτωλῶν, προσέβαινον
 πρὸς τὴν πόλιν κατὰ τὴν ἀπ' Αἰγίου φέρουσαν
 8 ὁδόν. ὁ δ' αὐτόμολος, ἔχων εἴκοσι τοὺς ἐπιτηδει-
 οτάτους, διανύσας ταῖς ἀνοδίαις τοὺς κρημνοὺς
 θᾶττον τῶν ἄλλων διὰ τὴν ἐμπειρίαν, καὶ διαδὸς 25
 διὰ τινος ὑδρορροῆς, ἔτι κοιμωμένους κατέλαβε
 9 τοὺς ἐπὶ τοῦ πυλῶνος. κατασφάξας δ' αὐτοὺς ἀκ-
 μὴν ἐν ταῖς κοίταις ὄντας, καὶ διακόψας τοῖς πε-
 λέκεσι τοὺς μοχλοὺς, ἀνέφωξε τοῖς Αἰτωλοῖς τὰς πύ-
 10 λας. οἱ δὲ παρεισπεσόντες λαμπρῶς ἀπερινοήτως 30
 ἐχρήσαντο τοῖς πράγμασιν. ὃ καὶ παραίτιον ἐγέ-

νετο τοῖς μὲν Αἰγυρᾶταις τῆς σωτηρίας, τοῖς δ'
 Αἰτωλοῖς τῆς ἀπωλείας. ὑπολαμβάνοντες γὰρ τοῦτο 11
 384. τέλος εἶναι τοῦ κατασχεῖν ἄλλοτρίαν πόλιν, τὸ γε-
 νέσθαι τῶν πυλώνων ἐντός, τοῦτον τὸν τρόπον
 5 ἐχρῶντο τοῖς πράγμασι. διὸ καὶ βραχὺν παντελῶς 58
 χρόνον ἄθροοι συμμείναντες περὶ τὴν ἀγοράν, λοι-
 πὸν ἐκπαθεῖς ὄντες πρὸς τὰς ὠφελείας διέτρεφον,
 καὶ παρεισπύπτοντες εἰς τὰς οἰκίας διήρπαζον τοὺς 356.
 βίους, ἥδη φωτὸς ὄντος. οἱ δ' Αἰγυρᾶται, τοῦ 2
 10 πράγματος αὐτοῖς ἀνελπίστου καὶ παραδόξου τελέως
 συμβεβηκότος, οἷς μὲν ἐπέστησαν οἱ πολέμιοι κατὰ
 τὰς οἰκίας, ἐκπλαγεῖς καὶ περίφοβοι γενόμενοι πάν-
 τες ἐτρέποντο πρὸς φυγὴν ἔξω τῆς πόλεως, (ὥς) ἥδη
 βεβαίως αὐτῆς κεκρατημένης ὑπὸ τῶν πολεμίων.
 15 ὅσοι δὲ τῆς κραυγῆς ἀκούοντες ἐξ ἀκραιῶν τῶν 3
 οἰκιῶν ἐξεβοήθουν, πάντες εἰς τὴν ἕκραν συνέτρεχον.
 οὗτοι μὲν οὖν ἀεὶ πλείους ἐγίνοντο καὶ θαρραλεώ- 4
 τεροι, τὸ δὲ τῶν Αἰτωλῶν σύστρομμα τοῦναντίον
 ἔλαττον καὶ ταραχωδέστερον διὰ τὰς προειρημένους
 20 αἰτίας. οὐ μὴν ἀλλὰ συνορῶντες οἱ περὶ τὸν Δω- 5
 ρίαρχον ἥδη τὸν περιστῶτα κίνδυνον αὐτούς, συ-
 στραφέντες ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν ἕκραν,
 ὑπολαμβάνοντες τῇ θρασύτητι καὶ τόλμῃ καταπλη-
 ξάμενοι τρέψασθαι τοὺς ἡθροισμένους ἐπὶ τὴν βοή-
 25 θειαν. οἱ δ' Αἰγυρᾶται παρακαλέσαντες σφᾶς ἀν- 6
 τοὺς ἡμύνοντο καὶ συνεπλέκοντο τοῖς Αἰτωλοῖς
 γενναίως. οὕσης δὲ τῆς ἄκρας ἀτειχίστου, καὶ τῆς 7
 συμπλοκῆς ἐκ χειρὸς καὶ κατ' ἄνδρα γινομένης, τὸ
 μὲν πρῶτον ἦν ἀγῶν οἶον εἰκός, ἅτε τῶν μὲν ὑπὲρ
 30 πατρίδος καὶ τέκνων, τῶν δ' ὑπὲρ σωτηρίας ἀγωνι-
 ζομένων· τέλος γε μὴν ἐτράπησαν οἱ παρεισπεπτω-

- 8 κότες τῶν Αἰτωλῶν. οἱ δ' Αἰγυριῶται, λαβόντες
 ἀφορμὴν ἐγκλίματος, ἐνεργῶς ἐπέκειντο καὶ κατα-
 πληκτικῶς τοῖς πολεμίοις. ἐξ οὗ συνέβη τοὺς πλεί-
 στους τῶν Αἰτωλῶν διὰ τὴν πτοίαν αὐτοὺς ὑφ'
 αὐτῶν φεύγοντας ἐν ταῖς πύλαις συμπατηθῆναι. 5
- 9 ὁ μὲν οὖν Ἀλέξανδρος ἐν χειρῶν νόμῳ κατ' αὐτὸν
 385. ἔπασσε τὸν κίνδυνον, ὁ δ' Ἀρχίδαμος ἐν τῷ περὶ
 10 τὰς πύλας ὠθισμῷ καὶ πνιγμῷ διεφθάρη. τὸ δὲ
 λοιπὸν πλῆθος τῶν Αἰτωλῶν τὸ μὲν συνεπατήθη,
 τὸ δὲ κατὰ τῶν κρημνῶν φεῦγον ταῖς ἀνοδίαις ἔξε- 10
 11 τραχηλίσθη τὸ δὲ καὶ διασωθὲν αὐτῶν μέρος πρὸς
 τὰς ναὺς, ἐρριφὸς τὰ ὄπλα παναίσχυρος, ἅμα δ' ἀνελ-
 12 πίστως ἐποίησατο τὸν ἀπὸ πλοῦν. Αἰγυριῶται μὲν 387.
 οὖν, διὰ τὴν ὀλιγορίαν ἀποβαλόντες τὴν πατριδα,
 διὰ τὴν εὐψυχίαν καὶ γενναιότητα πάλιν ἔσωσαν 15
 παραδόξως.
- 59 Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Εὐριπίδας, ὃς
 ἦν ἀπεσταλμένος ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν στρατηγὸς τοῖς
 Ἡλείοις, καταδραμὼν τὴν Λυμαίων καὶ Φαραίων,
 ἔτι δὲ τὴν τῶν Τριταιέων χώραν, καὶ περιελασάμενος 20
 λείας πλῆθος ἱκανόν, ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώρησιν ὡς
 2 ἐπὶ τὴν Ἡλείαν. ὁ δὲ Μίκκος ὁ Λυμαῖος, ὅσπερ
 ἐτύγγανε κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ὑποστράτηγος
 ὢν τῶν Ἀχαιῶν, ἐκβοηθήσας πανδημεὶ τοὺς τε Λυ-
 μαίους καὶ Φαραίεις. ἅμα δὲ καὶ Τριταιεὺς ἔχων, 25
 3 προσέειπε τοῖς πολεμίοις ἀπαλλακτομένοις. ἐνερ-
 γότερον δ' (ἐπικείμενος τοῖς φεύγουσιν) ἐμπεσὼν εἰς
 ἐνέδραν ἐσφάλη καὶ πολλοὺς ἀπέβαλε τῶν ἀνδρῶν·
 τετταράκοντα μὲν γὰρ ἔπεσον, ἔάλωσαν δὲ περὶ δια-
 4 κοσίους τῶν πεζῶν. ὁ μὲν οὖν Εὐριπίδας, ποιήσας 30
 τοῦτο τὸ προτέρημα, καὶ μετεωρισθεὶς ἐπὶ τῷ γε-

γονότι, μετ' ὀλίγας ἡμέρας αὐτὶς ἐξελθὼν κατέλαβε
 παρὰ τὸν Ἄραξον φρουρίον τῶν Ἀνυμαίων εὐκαιρον
 τὸ καλούμενον Τεῖχος· ὃ φασιν οἱ μῦθοι τὸ παλαιὸν 5
 Ἡρακλέα πολεμοῦντα τοῖς Ἠλείοις ἐποικοδομῆσαι,
 5 βουλόμενον ὀρμητηρίῳ χρῆσθαι τούτῳ κατ' αὐτῶν.
 οἱ δὲ Ἀνυμαῖοι καὶ Φαραεῖς καὶ Τριταιεῖς, ἡλαττω- 60
 μένοι μὲν περὶ τὴν βοήθειαν, δεδιότες δὲ τὸ μέλλον
 ἐκ τῆς τοῦ φρουρίου καταλήψεως, τὸ μὲν πρῶτον
 ἐπεμπον ἀγγέλους πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀχαιῶν,
 386. 10 δηλοῦντες τὰ γεγνονότα καὶ δεόμενοι σφίσι βοηθεῖν·
 μετὰ δὲ ταῦτα πρεσβευτὰς ἐξαπέστελλον τοὺς περὶ
 τῶν αὐτῶν ἀξιόσοντας. ὁ δ' Ἄρατος οὔτε τὸ ξε- 2
 νικὸν ἐδύνατο συστήσασθαι διὰ τὸ κατὰ τὸν Κλεο-
 μενικὸν πόλεμον ἐλλειοπέναι τινὰ τῶν ὀψωνίων
 15 τοὺς Ἀχαιοὺς τοῖς μισθοφόροις, καθόλου τε ταῖς
 ἐπιβολαῖς καὶ συλλήβδην πᾶσι τοῖς τοῦ πολέμου
 πράγμασιν ἀτόλμως ἐχρῆτο καὶ νωθρῶς. διόπερ ὃ 3
 τε Ἀνκοῦργος εἶλε τὸ τῶν Μεγαλοπολιτῶν Ἀθή-
 ναιον, ὃ τ' Εὐριπίδας ἐξῆς τοῖς εἰρημένοις Γόρ-
 20 τυναν τῆς Τελφουσίας. οἱ τε Ἀνυμαῖοι καὶ Φαραεῖς 4
 καὶ Τριταιεῖς, δυσελπιστήσαντες ἐπὶ ταῖς τοῦ στρα- 358.
 τηγοῦ βοηθείαις, συνεφρόνησαν ἀλλήλοις εἰς τὸ τὰς
 μὲν κοινὰς εἰσφορὰς τοῖς Ἀχαιοῖς μὴ τελεῖν, ἰδίᾳ 5
 δὲ συστήσασθαι μισθοφόρους, πεζοὺς μὲν τριακο-
 25 σίους, ἱππεῖς δὲ πεντήκοντα, καὶ διὰ τούτων ἀσφα-
 λῆσθαι τὴν χώραν. τοῦτο δὲ πράξαντες ὑπὲρ μὲν 6
 τῶν καθ' αὐτοὺς πραγμάτων ἐνδεχομένως ἐδοῦξαν
 βεβουλευσθαι, περὶ δὲ τῶν κοινῶν τάναντία· πονη-
 ρὰς γὰρ ἐφόδου καὶ προφάσεως τοῖς βουλομένοις
 30 διαλύειν τὸ ἔθνος ἐδόκουν ἀρχηγοὶ καὶ καθηγεμόνες
 γεγονέναι. ταύτης δὲ τῆς πράξεως τὸ μὲν πλείστον 7

- τῆς αἰτίας ἐπὶ τὸν στρατηγὸν ἂν τις ἀναφέρει δι-
 καίως τὸν ὀλιγωροῦντα καὶ καταμέλλοντα καὶ προεῖ-
 8 μενον ἀεὶ τοὺς δεομένους. πᾶς γὰρ ὁ κινδυνεύων,
 ἕως μὲν ἂν τινος ἐλπίδος ἀντέχεται παρὰ τῶν οἰ-
 κείων καὶ συμμάχων, προσανέχειν φιλεῖ ταύταις· 5
 ὅταν δὲ δυσχρηστῶν ἀπογνῶ, τότε ἤδη βοηθεῖν
 9 ἀναγκάζεθ' αὐτῷ κατὰ δύναμιν διὸ καὶ Τριταεῦσι
 καὶ Φαραιεῦσι καὶ Λυμαίοις, ὅτι μὲν ἰδίᾳ συνεστή-
 σαντο μισθοφόρους, καταμέλλοντος τοῦ τῶν Ἀχαιῶν
 387. ἡγεμόνος, οὐκ ἐγκλητέον· ὅτι δὲ τὰς εἰς τὸ κοινὸν 10
 10 εἰσφορὰς ἀπέειπαν, μεμψιμοιρητέον. ἐχρῆν γὰρ τὴν
 μὲν ἰδίαν χρεῖαν μὴ παραλιπεῖν, εὐκαιροῦντάς γε
 δὴ καὶ δυναμένους, τὰ δὲ πρὸς τὴν κοινὴν πολι-
 τεῖαν δίκαια συντηρεῖν, ἄλλως τε δὴ καὶ κομιδῆς
 ὑπαρχούσης ἀδιαπτώτων κατὰ τοὺς κοινούς νόμους, 15
 τὸ δὲ μέγιστον, γεγονότας ἀρχηγούς τοῦ τῶν Ἀχαιῶν
 συστήματος.
- 61 Τὰ μὲν οὖν κατὰ Πελοπόννησον ἐν τούτοις ἦν.
 ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος διελθὼν τὴν Θετταλίαν παρῆν
 2 εἰς Ἥπειρον. ἀναλαβὼν δὲ τοὺς Ἥπειρώτας ἅμα 20
 τοῖς Μακεδόσι πανδημεῖ καὶ τοὺς ἐξ Ἀχαΐας αὐτῷ
 συννητηκότας σφενδονήτας τριακοσίους, ἔτι δὲ τοὺς
 παρὰ Πολυρρηνίων ἀπεσταλμένους Κρήτας πεντα-
 κοσίους, προῆγε, καὶ διελθὼν τὴν Ἥπειρον παρῆν
 3 εἰς τὴν τῶν Ἀμβρακιωτῶν χώραν. εἰ μὲν οὖν ἐξ 25 359.
 ἐφόδου κατὰ τὸ συνεχὲς ἐνέβαλεν εἰς τὴν μεσόγαιαν
 τὴν Αἰτωλίας, ἄφνω καὶ παραδόξως ἐπιπεσὼν δυ-
 νάμει βαρεῖα τοῖς ὅλοις πράγμασιν ἐπιτεθείκει τέλος·
 4 νῦν δὲ πεισθεὶς τοῖς Ἥπειρώταις πρῶτον ἐκπολιορ-
 κῆσαι τὸν Ἀμβρακον, ἔδωκε τοῖς Αἰτωλοῖς ἀναστρο- 30
 φῆν εἰς τὸ καὶ στήναι καὶ προνοηθῆναι τι καὶ

παρασκευάσασθαι πρὸς τὸ μέλλον. οἱ γὰρ Ἕπει- 5
 ρῶται, τὸ σφέτερον ἀναγκαιότερον τιθέμενοι τοῦ
 κοινοῦ τῶν συμμάχων, καὶ μέγας σπουδάζοντες
 ὑφ' αὐτοὺς ποιήσασθαι τὸν Ἀμβρακον, ἐδέοντο τοῦ
 5 Φιλίππου ποιήσασθαι πολιορκίαν περὶ τὸ χωρίον
 καὶ τοῦτο πρότερον ἐξελεῖν, περὶ πλείστου ποιού- 6
 μενοι τὸ κομίσασθαι τὴν Ἀμβρακίαν παρὰ τῶν Αἰ-
 τωλῶν, τοῦτο δὲ γενέσθαι μόνως ἂν ἐλπίζοντες, εἰ
 τοῦ προειρημένου τόπου κυριεύσαντες ἐπικαθίσαιεν
 10 τῇ πόλει. ὁ γὰρ Ἀμβρακος ἔστι μὲν χωρίον εὖ κατ- 7
 εσκευασμένον καὶ προτειχίσμασι καὶ τείχει, κεῖται
 388. δ' ἐν λίμναις, μίαν ἀπὸ τῆς χώρας στενὴν καὶ χω-
 στὴν ἔχον πρόσδοον, ἐπίκειται δ' εὐκαίρως τῇ τε
 χώρᾳ τῶν Ἀμβρακιωτῶν καὶ τῇ πόλει.
 15 Φίλιππος μὲν οὖν πεισθεὶς Ἑπειρώταις καὶ κα- 8
 ταστρατοπεδεύσας περὶ τὸν Ἀμβρακον, ἐγένετο περὶ
 τὴν παρασκευὴν τῶν πρὸς τὴν πολιορκίαν. Σκόπας 62
 δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀναλαβὼν τοὺς Αἰτω-
 λοὺς πανδημεῖ, καὶ ποιησάμενος τὴν πορείαν διὰ
 20 Θετταλίας, ἐνέβαλεν εἰς Μακεδονίαν, καὶ τὸν τε σῆτον
 ἐπιπορευόμενος τὸν κατὰ τὴν Πιερίαν ἔφθειρε καὶ
 λείας περιβαλόμενος πλῆθος ἐπανήγε, ποιούμενος
 τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ τὸ Αἶον. ἐκλιπόντων δὲ τῶν 2
 κατοικούντων τὸν τόπον, εἰσελθὼν τὰ τεῖχη κατέ-
 25 σκαψε καὶ τὰς οἰκίας καὶ τὸ γυμνάσιον, πρὸς δὲ
 τούτοις ἐνέπηρσε τὰς στοὰς τὰς περὶ τὸ τέμενος καὶ
 τὰ λοιπὰ διέφθειρε τῶν ἀναθημάτων, ὅσα πρὸς
 κόσμον ἢ χρεῖαν ὑπῆρχε τοῖς εἰς τὰς πανηγύρεις
 συμπορευομένοις· ἀνέτρψε δὲ καὶ τὰς εἰκόνας τῶν
 30 βασιλέων ἀπάσας. οὗτος μὲν οὖν εὐθέως κατὰ τὴν 3
 ἔνστασιν τοῦ πολέμου καὶ τὴν πρώτην πρᾶξιν οὐ

μόνον τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς πόλε- 360.
 4 μον ἐξενηνοχῶς, ἐπανήει. καὶ παραγενόμενος εἰς
 Αἰτωλίαν, οὐχ ὥς ἡσεβηκῶς, ἀλλ' ὥς ἀγαθὸς ἀνὴρ
 εἰς τὰ κοινὰ πράγματα γεγονῶς, ἐτιμᾶτο καὶ πε-
 ριεβλέπετο, πλήρεις ἐλπίδων κενῶν καὶ φρονήματος 5
 5 ἀλόγου πεποιηκῶς τοὺς Αἰτωλοὺς· ἔσχον γὰρ ἐκ
 τούτων διάληψιν ὥς τῆς μὲν Αἰτωλίας οὐδ' ἐγγί-
 ζειν τολμήσουτος οὐδενός, αὐτοὶ δὲ πορθήσουτες
 ἀδεῶς οὐ μόνον τὴν Πελοπόννησον, καθάπερ ἔθος
 ἦν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τὴν Θετταλίαν καὶ τὴν Μακε- 10
 63 δονίαν. Φίλιππος δὲ τὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀκού-
 σας, καὶ παραχρῆμα τῆς Ἑπειρωτῶν ἀγνοίας καὶ
 φιλονεικίας τὰπίχειρα κεκομισμένος, ἐπολιόρκει τὸν
 2 Ἀμβρακον. χρησάμενος δὲ τοῖς τε χόμασιν ἐνεφ-
 γῶς καὶ τῇ λοιπῇ παρασκευῇ ταχέως κατεπλήξατο 15
 τοὺς ἐνόντας, καὶ παρέλαβε τὸ χωρίον ἐν ἡμέραις
 389. 3 τετταράκοντα ταῖς πάσαις. ἀφελὺς δὲ τοὺς φυλάτ-
 τοντας ὑποσπόνδους, ὄντας εἰς πεντακοσίους Αἰτω-
 λῶν, τὴν μὲν τῶν Ἑπειρωτῶν ἐπιθυμίαν ἐπλήρωσε,
 4 παραδοὺς τὸν Ἀμβρακον, αὐτὸς δ' ἀναλαβὼν τὴν 20
 δύναμιν προῆγε παρὰ Χαράδραν, σπεύδων διαβῆναι
 τὸν Ἀμβρακικὸν καλούμενον κόλπον, οὗ στενωτάτον
 ἔστι, κατὰ τὸ τῶν Ἀκαρνανῶν ἱερὸν καλούμενον
 5 Ἀκτιον. ὁ γὰρ προειρημένος κόλπος ἐκπίπτει μὲν
 ἐκ τοῦ Σικελικοῦ πελάγους μεταξὺ τῆς Ἑπείρου 25
 καὶ τῆς Ἀκαρνανίας στενωπῷ παντελῶς στόματι —
 6 λείπει γὰρ τῶν πέντε σταδίων — προβαίνων δ'
 εἰς τὴν μεσόγαιαν κατὰ μὲν τὸ πλάτος ἐφ' ἑκατὸν
 στάδια κείται, κατὰ δὲ τὸ μῆκος ἀπὸ τοῦ πελάγους
 προπίπτει περὶ τριακόσια στάδια· διορίζει δὲ τὴν 30
 Ἑπείρον καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν, ἔχων τὴν μὲν Ἑπείρον

ἀπὸ τῶν ἔρκτων, τὴν δ' Ἀκαρνανίαν ἀπὸ μεσημ-
 βρίας. περαιώσας δὲ κατὰ τὸ προειρημένον στόμα 7
 τὴν δύναμιν, καὶ διελθὼν τὴν Ἀκαρνανίαν, ἤκε
 τῆς Αἰτωλίας πρὸς τὴν καλουμένην πόλιν Φοι-
 5 τίας, συμπαρειληφὼς Ἀκαρνάνων πεζοὺς δισχιλλούς,
 ἱππεὺς δὲ διακοσίους. περιστρατοπεδεύσας δὲ τὴν 8
 προειρημένην πόλιν, καὶ προσβολὰς ἐνεργούς καὶ 361.
 καταπληκτικὰς ἐπὶ δὴ ἡμέρας ποιησάμενος, παρέ-
 λαβε καθ' ὁμολογίαν, ἀφελὺς ὑποσπόνδους τοὺς ἐνόν-
 10 τας τῶν Αἰτωλῶν. τῆς δ' ἐπιούσης νυκτός, ὥς ἔτι 9
 μενούσης ἀναλώτου τῆς πόλεως, ἤκον βοηθοῦντες
 πεντακόσιοι τῶν Αἰτωλῶν· ὧν τὴν παρουσίαν προαι-
 σθανόμενος ὁ βασιλεὺς, καθελὺς ἐπὶ τινὰς τόπους
 ἐνκαίρους ἐνέδρας, τοὺς μὲν πλείους αὐτῶν ἀπέ-
 15 κτεινεν, τοὺς δὲ λοιποὺς ὑποχειρίους ἔλαβε, πλὴν τε-
 λέως ὀλίγων. μετὰ δὲ ταῦτα σιτομετρήσας εἰς τριά- 10
 κονθ' ἡμέρας τὴν δύναμιν ἐκ τοῦ περικαταληφθέντος
 390. σίτου — πολὺ γὰρ πλῆθος ἐν ταῖς Φοιτίαις εὐρέθη
 συνηθροισμένον — προῆγε ποιούμενος τὴν πορείαν
 20 εἰς τὴν Στρατικὴν. ἀποσχὼν δὲ τῆς πόλεως περὶ 11
 δέκα στάδια κατεστρατοπέδευσε περὶ τὸν Ἀχελῷον
 ποταμόν, ὀρμώμενος δ' ἐντεῦθεν ἀδεῶς ἐπύρθει
 τὴν χώραν, οὐδενὸς ἐπεξιέναι τολμῶντος τῶν ὑπε-
 ναντίων.
 25 Οἱ δ' Ἀχαιοὶ κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους πιεζό- 64
 μενοι τῷ πολέμῳ, τὸν δὲ βασιλεῖα πυνθανόμενοι
 σύνεγγυς εἶναι, πέμπουσι πρέσβεις, ἀξιοῦντες βοη-
 θεῖν. οἱ καὶ συμμίζαντες ἔτι περὶ Στράτον ὄντι τῷ 2
 Φιλίππῳ τά τε λοιπὰ διελέγοντο κατὰ τὰς ἐντολάς,
 30 καὶ τὰς ὠφελείας ὑποδεικνύντες τῷ στρατοπέδῳ τὰς
 ἐν τῇς πολέμιας ἐπειθὸν αὐτὸν διαβάντα τὸ Ῥίον

3 ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἥλειαν. ὣν ὁ βασιλεὺς διακού-
 σας τοὺς μὲν πρεσβευτὰς παρακατέσχε, φήσας βου-
 λεύσασθαι περὶ τῶν παρακαλουμένων, αὐτὸς δ' ἀνα-
 ξεύξας προῆγε, ποιούμενος τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ
 4 Μητροπόλεως καὶ Κωνώπης. οἱ δ' Αἰτωλοὶ τὴν μὲν 5
 ἄκρην τῆς Μητροπόλεως κατεῖχον, τὴν δὲ πόλιν
 ἐξέλιπον. ὁ δὲ Φίλιππος ἐμπρήσας τὴν Μητρό-
 πολιν προῆι κατὰ τὸ συνεχὲς ἐπὶ τὴν Κωνώπην.
 5 τῶν δ' Αἰτωλῶν ἱππέων ἀθροισθέντων καὶ τολμη-
 σάντων ἀπαντᾶν πρὸς τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν, 10
 ἢ κεῖται πρὸ τῆς πόλεως εἴκοσι στάδια διέχουσα,
 καὶ πεπεισμένων ἢ κωλύειν τελέως ἢ κακοποιήσειν
 6 πολλὰ τοὺς Μακεδόνας περὶ τὴν ἔκβασιν, συννοήσας 862.
 αὐτῶν τὴν ἐπιβολὴν ὁ βασιλεὺς παρήγγειλε τοῖς
 πελτασταῖς πρῶτοις ἐμβαλεῖν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ 15
 ποιησθαι τὴν ἔκβασιν ἀθρόους κατὰ τάγμα συνησ-
 7 πικότητας. τῶν δὲ πειθαρχούντων, ἅμα τῷ τὴν πρῶ-
 τὴν διαβῆναι σημαίαν βραχέα ταύτης καταπειρά-
 σαντες οἱ τῶν Αἰτωλῶν ἱππεῖς, ἐν τῷ ταύτην τε
 μεῖναι συνασπίσασαν καὶ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην 20
 διαβαινούσας συμφράττειν τοῖς ὅπλοις πρὸς τὴν
 891. ὕφρεστώσαν, ἀπραγοῦντες καὶ δυσχρήστως ἀπαλλάτ-
 8 τοντες ἀπεχώρουν πρὸς τὴν πόλιν. καὶ τὸ λοιπὸν
 ἤδη τὸ μὲν τῶν Αἰτωλῶν φρόνημα συμπεφευγὸς εἰς
 9 τὰς πόλεις ἤγε τὴν ἡσυχίαν. ὁ δὲ Φίλιππος ἐπι- 25
 διαβὰς τῷ στρατεύματι, καὶ πορθήσας ἀδεῶς καὶ
 ταύτην (τὴν χώραν προῆγε ποιούμενος τὴν πορείαν
 εἰς τὴν) Ἰθωρίαν· τοῦτο δ' ἔστι χωρίον, ὃ κεῖται
 μὲν ἐπὶ τῆς παρόδου κυρίως, ὀχυρότητι δὲ φυσικῇ
 10 καὶ χειροποιήτῳ διαφέρει. συννεγγίζοντος δ' αὐτοῦ, 30
 καταπλαγέντες οἱ φυλάττοντες ἐξέλιπον τὸν τόπον·

ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ τόπου κυριεύσας εἰς ἔδαφος καθ-
 εἶλε. παραπλησίως δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς πύργους 11
 τοὺς κατὰ τὴν χώραν ἐπέταξε τοῖς προνομεύουσιν
 καταφέρειν. διελθὼν δὲ τὰ στενὰ τὸ λοιπὸν ἤδη 65
 5 βάδην καὶ πρᾶεῖαν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν, ἀναστρο-
 φὴν διδούς τῇ δυνάμει πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς χώρας
 ὠφελείας. γέμοντος δὲ τοῦ στρατοπέδου πάντων 2
 τῶν ἐπιτηδείων, ἤκε πρὸς τοὺς [Ἀχαιοὺς] Οἰνιάδας.
 καταστρατοπεδεύσας δὲ πρὸς τὸ Παιάνιον τοῦτο 3
 10 πρῶτον ἐξελεῖν ἔκρινε· ποιησάμενος δὲ προσβολὰς
 συνεχεῖς εἶλεν αὐτὸ κατὰ κράτος, πόλιν κατὰ μὲν
 τὸν περίβολον οὐ μεγάλην — ἐλάττων γὰρ ἦν ἐπὶ
 σταδίων — κατὰ δὲ τὴν σύμπασαν κατασκευὴν οἰκιῶν
 καὶ τειχῶν καὶ πύργων οὐδ' ὁποίας ἦττω. ταύτης 4
 15 δὲ τὸ μὲν τεῖχος κατέσκαψε πᾶν εἰς ἔδαφος, τὰς δ'
 οἰκῆσεις διαλύων τὰ ξύλα καὶ τὸν κέραμον εἰς σχε-
 δίας καθήρομζε (καὶ συνεχῶς κατήγεν αὐτάς) τῷ
 ποταμῷ μετὰ πολλῆς φιλοτιμίας εἰς τοὺς Οἰνιάδας.
 οἱ δ' Αἰτωλοὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπεβάλλοντο διατρεῖν 5
 20 τὴν ἔκραν τὴν ἐν τοῖς Οἰνιάδαῖς, ἀσφαλισάμενοι
 τείχεσι καὶ τῇ λοιπῇ κατασκευῇ· συνεγγίζοντος δὲ 363.
 τοῦ Φιλίππου καταπλαγέντες ἐξεχώρησαν. ὁ δὲ 6
 βασιλεὺς παραλαβὼν καὶ ταύτην τὴν πόλιν, ἐξ αὐ-
 τῆς προελθὼν κατεστρατοπέδευσε τῆς Καλυδωνίας
 392.²⁵ πρὸς τι χωρίον ὀχυρόν, ὃ καλεῖται μὲν Ἑλαος, ἡσφα-
 λισται δὲ τείχεσι καὶ ταῖς λοιπαῖς παρασκευαῖς δια-
 φερόντως, Ἀττάλου τὴν περὶ αὐτὸ κατασκευὴν ἀνα-
 δεξαμένον τοῖς Αἰτωλοῖς. γενόμενοι δὲ καὶ τούτου 7
 κύριοι κατὰ κράτος οἱ Μακεδόνες, καὶ πῦσαν κατα-
 80 σύραντες τὴν Καλυδωνίαν, ἤκον πάλιν εἰς τοὺς Οἰ-
 νιάδας. ὁ δὲ Φίλιππος συνθεασάμενος τὴν εὐκαι- 8

- ρίαν τοῦ τόπου, πρὸς τε τᾶλλα καὶ μάλιστα πρὸς
 τὰς εἰς Πελοπόννησον διαβάσεις, ἐπεβάλετο τειγίζειν
 9 τὴν πόλιν. τοὺς γὰρ Οἰνιάδας κείσθαι συμβαίνει
 παρὰ θάλατταν, ἐπὶ τῷ πέρατι τῆς Ἀκαρνανίας τῷ
 πρὸς Αἰτωλοὺς συνάπτοντι, περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ 5
 10 Κορινθιακοῦ κόλπου. τῆς δὲ Πελοποννήσου τέτακται
 μὲν ἡ πόλις καταντικρὺ τῆς παραλίας τῆς τῶν Δυ-
 μαίων, ἔγγιστα δ' αὐτῆς ὑπάρχει τοῖς κατὰ τὸν Ἄρα-
 ξον τόποις· ἀπέχει γὰρ οὐ πλεῖον ἑκατὸν σταδίων.
 11 εἰς ἃ βλέψας τὴν τε ἄκραν καθ' αὐτὴν ἡσφαλίσατο, 10
 καὶ τῷ λιμένι καὶ τοῖς νεωρίοις ὁμοῦ τεῖχος περι-
 βαλὼν ἐνεχίρει συνάψαι πρὸς τὴν ἄκραν, χρώμενος
 πρὸς τὴν οἰκονομίαν ταῖς ἐκ τοῦ Παιανίου παρα-
 σκευαῖς.
 66 Ἔτι δὲ περὶ ταῦτα γινομένου τοῦ βασιλέως, 15
 παρῆν ἐκ Μακεδονίας ἄγγελος διασαφῶν ὅτι συμ-
 βαίνει τοὺς Λαρδανεῖς, ὑπονενοηκότας τὴν εἰς Πε-
 λοπόννησον αὐτοῦ στρατείαν, ἐθροίζειν δυνάμεις
 καὶ παρασκευὴν ποιεῖσθαι μεγάλην, κεκρικότας ἐμ-
 2 βαλεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν. ἀκούσας δὲ ταῦτα καὶ 20
 νομίσας ἀναγκαῖον εἶναι βοηθεῖν κατὰ τάχος τῇ
 Μακεδονίᾳ, τοὺς μὲν παρὰ τῶν Ἀχαιῶν πρόσβεις
 ἀπέστειλε, δοὺς ἀπόκρισιν ὅτι τοῖς προσηγγελέμενοις
 ἐπαρκέσας οὐδὲν προυργιατέρον ποιήσεται μετὰ
 3 ταῦτα τοῦ βοηθεῖν σφίσι κατὰ δύναμιν, αὐτὸς δ' 25
 ἀναξενύξας μετὰ σπονδῆς ἐποιεῖτο τὴν ἐπάνοδον, 364.
 4 ἤπερ καὶ τὴν παρουσίαν ἐπεποίητο. μέλλοντος δ'
 αὐτοῦ διαβαίνειν τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον ἐξ Ἀκαρ-
 νανίας εἰς Ἥπειρον, παρῆν ἐφ' ἐνὸς λέμβου Δημή-
 τριος ὁ Φάριος, ἐκπεπτωκὸς ὑπὸ Ῥωμαίων ἐκ τῆς 30
 398. Ἰλλυρίδος· ὑπὲρ ὧν ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἡμῖν δεδή-

λῶται. τοῦτον μὲν οὖν Φίλιππος ἀποδεξάμενος φιλ- 5
ανθρώπως ἐκέλευσε πλεῖν ὥς ἐπὶ Κόρινθον κέ-
κειθεν ἦκειν διὰ Θετταλίας εἰς Μακεδονίαν· αὐτὸς
δὲ διαβὰς εἰς τὴν Ἑπειρὸν προῆγε κατὰ τὸ συνεχὲς
5 εἰς τὸ πρόσθεν. παραγενομένου δ' αὐτοῦ τῆς Μα- 6
κεδονίας εἰς Πέλλαν, ἀκούσαντες οἱ Λαρδάνιοι παρὰ
Θρακῶν τινῶν αὐτομόλων τὴν παρουσίαν τοῦ Φι-
λίππου, καταπλαγέντες παραχοῆμα διέλυσαν τὴν
στρατείαν, καίπερ ἤδη σύνεγγυς ὄντες τῆς Μακεδο-
10 νίας. Φίλιππος δὲ πυθόμενος τὴν τῶν Λαρδανέων 7
μετάνοιαν, τοὺς μὲν Μακεδόνας διαφίκε πάντας
ἐπὶ τὴν τῆς ὁπώρας συγκομιδὴν, αὐτὸς δὲ πορευ-
θεὶς εἰς Θετταλίαν τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ θέρους ἐν
Λαρίσῃ διῆγε.

15 Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Αἰμίλιος ἐκ τῆς 8
Ἰλλυρίδος εἰσῆγε λαμπρῶς εἰς τὴν Ῥώμην τὸν θρίαμ-
βον, Ἀννίβας δὲ Ζάκανθαν ἡσυχῶς κατὰ κράτος
διέλυσεν τὰς δυνάμεις εἰς παραχειμασίαν· Ῥωμαῖοι 9
δέ, προσπεσούσης αὐτοῖς τῆς Ζακανθαίων ἀλώσεως,
20 πρεσβευτὰς ἐπιμπον ἐξαιτήσαντας Ἀννίβαν παρὰ
Καρχηδονίων, ἅμα δὲ πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκευ-
άζοντο, καταστήσαντες ὑπάτους Πόπλιον Κορνήλιον
καὶ Τεβέριον Σεμπρόνιον. ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς τὰ μὲν 10
κατὰ μέρος ἐν τῇ προτέρᾳ βύβλῳ δεδηλώκαμεν· νῦν
25 δ' ἀναμνήσεως χάριν αὐτὰ προηνεγκάμεθα κατὰ τὴν
ἐξ ἀρχῆς επαγγελίαν, ἵνα γινώσκῃται τὰ κατάλληλα
τῶν ποαγμάτων.

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔτος ἔληγε τῆς ὑποκειμένης 11
ὀλυμπιάδος. παρὰ δὲ τοῖς Αἰτωλοῖς ἦδη τῶν ἀρχαι- 67
30 ρεσίων καθηκόντων στρατηγὸς ἡρέθη Λαορίμαχος·
ὃς παρ' αὐτίκα τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν καὶ τοὺς Αἰτω-

λους ἀθροίσας μετὰ τῶν ὅπλων, ἐνέβαλεν εἰς τοὺς
 ἄνω τόπους τῆς Ἠπείρου καὶ τὴν χώραν ἐδήρυν, θυ- 365.
 2 μικώτερον χρώμενος τῇ καταφθορᾷ· τὸ γὰρ πλεον
 394. οὐ τῆς σφετέρως ὠφελείας, ἀλλὰ τῆς τῶν Ἠπειρω-
 3 τῶν βλάβης χάριν ἕκαστα συνετέλει. παραγενόμενος
 δὲ πρὸς τὸ περὶ Λωδώνην ἱερὸν τάς τε στοᾶς ἐνέ-
 πρησε καὶ πολλὰ τῶν ἀναθημάτων διέφθιρε, κατ-
 4 ἔσκαψε δὲ καὶ τὴν ἱερὰν οἰκίαν, ὥστε μήτ' εἰρήνης
 ὄρον μήτε πολέμου πρὸς Αἰτωλοὺς ὑπάρχειν, ἀλλ'
 ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιστάσεσι παρὰ τὰ κοινὰ τῶν 10
 ἀνθρώπων ἔθη καὶ νόμιμα χρῆσθαι ταῖς ἐπιβολαῖς.
 5 Οὗτος μὲν οὖν ταῦτα καὶ τοιαῦτα διαπραξάμε-
 6 νος ἐπανῆγεν αὐθις εἰς τὴν οἰκίαν. τοῦ δὲ χει-
 μῶνος ἔτι προβαίνοντος, καὶ πάντων ἀπηλπικῶτων
 τὴν παρουσίαν τοῦ Φιλίππου διὰ τὸν καιρὸν, ἀνα- 15
 λαβὼν ὁ βασιλεὺς χαλκᾶσπιδας μὲν τρισχιλίους, πελ-
 ταστὰς δὲ δισχιλίους καὶ Κρητὰς τριακοσίους, πρὸς
 δὲ τούτοις ἱππεῖς τοὺς περὶ τὴν αὐλήν εἰς τετρα-
 7 κοσίους, προῆγεν ἀπὸ Λαρίσης· καὶ διαβιβάσας τού-
 τους ἐκ Θετταλίας εἰς Εὐβοίαν κἀκεῖθεν εἰς Κύνον 20
 ἦκε διὰ τῆς Βοιωτίας καὶ Μεγαρίδος εἰς Κόρινθον
 περὶ τροπὰς χειμερινάς, ἐνεργὸν καὶ λαθραῖαν πε-
 ποιημένος τὴν παρουσίαν οὕτως ὥστε μηδένα Πελο-
 8 ποννησίαν ὑπονοῆσαι τὸ γεγονός. κλείσας δὲ τὰς
 πύλας τοῦ Κορίνθου καὶ διαλαβὼν τὰς ὁδοὺς φυ- 25
 λακαῖς, τῇ κατὰ πόδας Ἄρατον μὲν τὸν πρεσβύτερον
 ὡς αὐτὸν ἐκ τοῦ Σικυνῶνος μετεπέμπετο, γράμματά
 τε πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀχαιῶν καὶ πρὸς τὰς
 πόλεις ἐξαπέστειλεν, ἐν οἷς διεσάφει πότε καὶ ποῦ 30
 9 δέησει συναντᾶν πάντας ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτα δ' 30
 οἰκονομήσας ἀνέξευξε, καὶ προελθὼν κατεστρατο-

πέδευσε τῆς Φλιασίας περὶ τὸ Διοσκούριον. κατὰ 68
 δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Εὐριπίδας. ἔχων Ἡλείων
 δύο λόχους μετὰ τῶν πειρατῶν καὶ μισθοφόρων,
 ὥστ' εἶναι τοὺς πάντας εἰς δισχιλίους καὶ διακοσί-
 5 οὺς, ἅμα δὲ τούτοις ἑκατόν, ὁρμήσας ἐκ Ψω-
 φίδος ἐποίητο τὴν πορείαν διὰ τῆς Φενικῆς καὶ
 Στυμφαλίας, οὐδὲν μὲν εἰδὼς τῶν κατὰ τὸν Φί- 366.
 λιππον, βουλόμενος δὲ κατασῶραι τὴν τῶν Σικνω-
 395. νίων χώραν. τῆς δὲ νυκτὸς τῆς αὐτῆς, ἐν ᾗ συνέβαινε 2
 10 στρατοπεδεύειν τὸν Φίλιππον περὶ τὸ Διοσκούριον,
 παρηλλαχῶς τὴν στρατοπεδείαν τοῦ βασιλέως περὶ
 τὴν ἑωθινήν ἐμβάλλειν οἷός τ' ἦν εἰς τὴν Σικνω-
 νίαν. τῶν δὲ παρὰ τοῦ Φιλίππου Κρητῶν τινες 3
 ἀπολελοιπότες τὰς τάξεις καὶ διχηνέοντες περὶ τὰς
 15 προνομείας ἐμπίπτουσιν εἰς τοὺς περὶ τὸν Εὐριπί-
 δαν· οὗς ἀνακρίνας καὶ συνεῖς τὴν παρουσίαν τῶν 4
 Μακεδόνων ὁ προειρημένος, οὐδενὶ ποιήσας φανε-
 ρὸν οὐδὲν τῶν προσπεπωκότων, ἀναλαβὼν τὴν δύ-
 ναμιν ἐξ ὑποστροφῆς αὐθις ἀνέλυε τὴν αὐτὴν ὁδὸν
 20 ἐν ᾗ περ ἦκε, βουλόμενος, ἅμα δὲ καὶ κατελπίζων 5
 καταταχῆσειν τοὺς Μακεδόνας διεκβαλὼν τὴν Στυμ-
 φαλίαν καὶ συνάψας ταῖς ὑπερκειμέναις δυσχω-
 ρίαις. ὁ δὲ βασιλεύς, οὐδὲν εἰδὼς τῶν περὶ τοὺς 6
 ὑπεναντίους, κατὰ δὲ τὴν αὐτοῦ πρόθεσιν ἀναξεύ-
 25 ξας τὴν ἑωθινήν προῆγε, κρίνων ποιεῖσθαι τὴν
 πορείαν παρ' αὐτὸν τὸν Στύμφαλον ὥς ἐπὶ τὰς
 Καφύας· ἐνθάδε γὰρ ἐγγράφει τοῖς Ἀχαιοῖς συνα· 7
 θροῖζεσθαι μετὰ τῶν ὕπλων. τῆς δὲ πρωτοπορείας 369
 τῶν Μακεδόνων ἐπιβαλούσης ἐπὶ τὴν ὑπερβολὴν
 30 τὴν περὶ τὸ καλούμενον Ἀπέλευρον, ἣ πρόκειται
 τῆς τῶν Στυμφαλίων πόλεως περὶ δέκα στάδι', ἅμα

συνεκύρησε καὶ τὴν τῶν Ἑλλείων πρωτοπορείαν συμ-
 2 πεσεῖν ἐπὶ τὴν ὑπερβολήν. ὁ μὲν οὖν Εὐριπίδας,
 συννοήσας τὸ γεγρονὸς ἐκ τῶν προσηγγελευμένων,
 παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τινὰς τῶν ἱππέων καὶ δια-
 3 δρᾶς τὸν ἐνεστῶτα καιρὸν ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώρη-
 σιν εἰς τὴν Ψωφίδα ταῖς ἀνοδίαις· τὸ δὲ λοιπὸν
 4 πληθὸς τῶν Ἑλλείων, ἐγκαταλελειμμένον ὑπὸ τοῦ
 προσεστώτος καὶ γεγρονὸς ἐκπλαγὲς ἐπὶ τῷ συμβεβη-
 κότε, κατὰ πορείαν ἔμενε, διαπορούμενον τί δεῖ
 5 ποιεῖν καὶ πῇ τρέπεσθαι. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον αὐ-
 τῶν οἱ προσεστώτες ὑπελάμβανον τῶν Ἀχαιῶν αὐ-
 τῶν τινὰς συνεπιβεβοηθηκέναι· καὶ μάλιστα ἡπάτων
 396.5 αὐτοὺς οἱ χαλκάσπιδες· Μεγαλοπολίτας γὰρ εἶναι 367.
 τούτους ἐδόξαζον, διὰ τὸ τοιούτοις ὅπλοις κεχρησθαι
 τοὺς προειρημένους ἐν τῷ περὶ Σελλασίαν [ἐν τῷ] 15
 πρὸς Κλεομένη κινδύνῳ, καθοπλίσαντος Ἀντιγόνου
 6 τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν παροῦσαν χρείαν. διόπερ
 ἀπεχώρουν τηροῦντες τὰς τάξεις πρὸς τινὰς ὑπερ-
 δεξίους τόπους, οὐκ ἀπελπίζοντες τὴν σωτηρίαν.
 ἅμα δὲ τῷ προσάγοντας αὐτοῖς τοὺς Μακεδόνας 20
 σύνεγγυς γενέσθαι λαβόντες ἔννοιαν τοῦ κατ' ἀλή-
 θειαν ὄντος, πάντες ὥρμησαν πρὸς φυγὴν, δίψαν-
 7 τες τὰ ὅπλα. ζωργία μὲν οὖν ἐάλωσαν αὐτῶν περὶ
 χιλίου καὶ διακοσίου, τὸ δὲ λοιπὸν διεφθάρη πλη-
 θος, τὸ μὲν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, τὸ δ' ὑπὸ τῶν 25
 8 κρημνῶν· διέφυγον δ' οὐ πλείους τῶν ἑκατόν. ὁ
 δὲ Φίλιππος τὰ τε σκῦλα καὶ τοὺς αἰχμαλώτους εἰς
 9 Κόρινθον ἀποπέμψας εἶχετο τῶν προκειμένων. τοῖς
 δὲ Πελοποννησίοις πᾶσι παράδοξον ἐφάνη τὸ γεγο-
 νός· ἅμα γὰρ ἤκουον τὴν παρουσίαν καὶ τὴν νίκην 30
 τοῦ βασιλέως.

Ποιησάμενος δὲ τὴν πορείαν διὰ τῆς Ἀρκαδίας, 70
 καὶ πολλὰς ἀναδεξάμενος χιόνας καὶ ταλαιπωρίας
 ἐν ταῖς περὶ τὸν Ὀλύμπιον ὑπερβολαῖς, τῇ τρίτῃ
 τῶν ἡμερῶν κατῆρε νύκτωρ εἰς Καφύας. Θεραπεύ- 2
 5 σας δὲ τὴν δύναμιν ἐπὶ δύο ἡμέρας ἐνταῦθα, καὶ
 προσαναλαβὼν Ἄρατον τὸν νεώτερον καὶ τοὺς ἅμα
 τούτῳ συνηθροισμένους τῶν Ἀχαιῶν, ὥστ' εἶναι
 τὴν ὅλην δύναμιν εἰς τοὺς μυρίους, προῆγε διὰ τῆς
 Κλειτορίας ὡς ἐπὶ Ψωφίδος, συναθροίζων ἐκ τῶν
 10 πόλεων ὧν διεπορεύετο βέλη καὶ κλίμακας. ἡ δὲ 3
 Ψωφίς ἐστι μὲν ὁμολογούμενον καὶ παλαιὸν Ἀρκά-
 δων κτίσμα τῆς Ἀξανίδος, κεῖται δὲ τῆς μὲν συμ-
 πάσης Πελοποννήσου κατὰ τὴν μεσόγαιον, αὐτῆς
 δὲ τῆς Ἀρκαδίας ἐπὶ τοῖς πρὸς δυσμὰς πέρασιν, συν-
 15 ἀπτουσα τοῖς περὶ τὰς ἐσχατιὰς κατοικοῦσιν τῶν προ-
 εσπερίων Ἀχαιῶν· ἐπικεῖται δ' εὐφυῶς τῇ, τῶν 4
 Ἠλείων χώρῃ, μεθ' ὧν συνέβαινε τότε πολιτεύεσθαι
 397. αὐτήν. πρὸς ἣν Φίλιππος τρίτατος ἐκ τῶν Καφυῶν 5
 διανύσας, κατεστρατοπέδευε περὶ τοὺς ἀπέναντι τῆς 368.
 20 πόλεως ὑπερκειμένους βουνούς, ἀφ' ὧν ἦν κατο-
 πτεύειν τὴν τε πόλιν ὅλην ἀσφαλῶς καὶ τοὺς πέριξ
 αὐτῆς τόπους. συνθεωρῶν δὲ τὴν ὀχυρότητα τῆς 6
 Ψωφίδος ὁ βασιλεὺς ἠπορεῖτο τί χρὴ ποιεῖν. τὴν 7
 γὰρ ἀφ' ἐσπέρας πλευρὰν αὐτῆς καταφέρεται λάβρος
 25 χειμάρρους ποταμός, ὃς κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ
 χειμῶνος ἄβατός ἐστι, ποιεῖ δὲ καὶ τὸ παράπαν ἐχυ-
 ρὰν καὶ δυσπρόσοδον τὴν πόλιν διὰ τὸ μέγεθος
 τοῦ κοιλάματος, ὃ κατὰ βραχὺ τῷ χρόνῳ κατείρ-
 γασται φερόμενος ἐξ ὑπερδεξίων τόπων. παρὰ δὲ 8
 30 τὴν ἀπ' ἡοῦς πλευρὰν ἔχει τὸν Ἐρύμανθον, μέγαν
 καὶ λάβρον ποταμόν, ὑπὲρ οὗ πολὺς καὶ ὑπὸ πολλῶν

- 9 τεθρούληται λόγος. τοῦ δὲ χειμάρρου προσπίπτοντος
 πρὸς τὸν Ἐρύμανθον ὑπὸ τὸ πρὸς μεσημβρίαν μέ-
 ρος τῆς πόλεως, συμβαίνει τὰς μὲν τρεῖς ἐπιφανείας
 αὐτῆς ὑπὸ τῶν ποταμῶν περιλαμβανομένης ἀσφα-
 10 λίσσεσθαι τὸν προειρημένον τρόπον· τῇ δὲ λοιπῇ, τῇ 5
 πρὸς ἄρκτον, βουνὸς ἐρυμνὸς ἐπίκειται τετειχισμένος,
 ἄκρας εὐφρυοῦς καὶ πραγματικῆς λαμβάνων τάξιν.
 ἔχει δὲ καὶ τέλγῃ διαφέροντα τῷ μεγέθει καὶ ταῖς
 11 κατασκευαῖς. πρὸς δὲ τούτοις βοήθειαν συνέβαινε
 παρὰ τῶν Ἠλείων εἰσπεπτωκέναι, καὶ τὸν Εὐριπίδαν 10
 ἐκ τῆς φυγῆς διασεσσωμένον ὑπάρχειν ἐν αὐτῇ.
- 71 Ταῦτ' οὖν πάντα συνορῶν καὶ συλλογισζόμενος
 ὁ Φίλιππος τὰ μὲν ἀφίστατο τοῖς λογισμοῖς τοῦ βιά-
 ξεσθαι καὶ πολιορκεῖν τὴν πόλιν, τὰ δὲ προθύμως
 2 εἶχε, τὴν εὐκαιρίαν ὁρῶν τοῦ τόπου· καθ' ὅσον 15
 γὰρ ἐπέκειτο τοῖς Ἀχαιοῖς τότε καὶ τοῖς Ἀρκάσι καὶ
 πολεμητήριον ὑπῆρχε τοῖς Ἠλείοις ἀσφαλές, κατὰ
 τοσοῦτον πάλιν κρατηθὲν ἔμελλε τῶν μὲν Ἀρκάδων
 προκεῖσθαι, κατὰ δὲ τῶν Ἠλείων ὀρμητήριον ὑπάρ-
 3 ξειν τοῖς συμμάχοις εὐκαιρον. διόπερ ἐπὶ τοῦτο τὸ 20
398. μέρος ὀρμήσας τῇ γνώμῃ παρήγγελλε τοῖς Μακεδό-
 σιν ἅμα τῷ φωτὶ πᾶσιν ἀριστοποιεῖσθαι καὶ διε-
 4 σκευασμένους ἐτοίμους ὑπάρχειν. μετὰ δὲ ταῦτα 369.
 διαβάς τὴν κατὰ τὸν Ἐρύμανθον γέφυραν, οὐδενὸς
 ἐμποδῶν σπάντος διὰ τὸ παράδοξον τῆς ἐπιβολῆς, 26
 ἦκε πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν ἐνεργῶς καὶ κάταπληκτι-
 5 κῶς. οἱ δὲ περὶ τὸν Εὐριπίδαν καὶ πάντες οἱ κατὰ
 τὴν πόλιν διηπόρουν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῷ πε-
 πείσθαι μὴτ' ἂν ἐξ ἐφόδου τολμῆσαι τοὺς πολεμίους
 προσβαλεῖν καὶ βιάζεσθαι πρὸς οὕτως ὀχυρὰν πόλιν 30
 μῆτε χρόνιον ἂν συστήσασθαι πολιορκίαν διὰ τὴν

τοῦ καιροῦ περιστάσιν. ἅμα δὲ ταῦτα λογιζόμενοι 6
 διηπίστουν ἀλλήλοις, δεδιότες μὴ πρᾶξιν ὁ Φίλιππος
 εἴη διὰ τῶν ἔνδον συνεσταμένος κατὰ τῆς πόλεως.
 ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἑώρων τοιοῦτον ἐξ αὐτῶν γινόμενον, 7
 5 ὥρμησαν οἱ μὲν πλείους ἐπὶ τὰ τείχη βοηθήσοντες,
 οἱ δὲ μισθοφόροι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τινὰ πύλην
 ὑπερδέξιον ἐξῆλθον ὡς ἐπιθησόμενοι τοῖς πολέμοις.
 ὁ δὲ βασιλεὺς διατάξας κατὰ τρεῖς τόπους τοὺς 8
 προσοίσοντας τῷ τείχει τὰς κλίμακας, καὶ τούτοις
 10 ὁμοίως μερίσας τοὺς ἄλλους Μακεδόνες, μετὰ ταῦτα
 διὰ τῶν σαλπικτιῶν ἀποδοὺς ἐκάστοις τὸ σύνθημα
 πανταχόθεν ἅμα τὴν προσβολὴν ἐποιεῖτο τοῖς τεί-
 χεσι. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἡμύνοντο γενναίως οἱ 9
 κατέχοντες τὴν πόλιν, καὶ πολλοὺς ἀπὸ τῶν κλιμά-
 15 κων ἀπέριπτον· ἐπεὶ δ' ἡ τε χορηγία τῶν βελῶν 10
 καὶ τῶν ἄλλων τῶν πρὸς τὴν χρεῖαν ἐπιτηδείων
 ἐνέλειπεν, ὥς ἂν ἐκ τοῦ καιροῦ τῆς παρασκευῆς
 γεγεννημένης, οἳ τε Μακεδόνες οὐ κατεπλήττοντο τὸ
 γινόμενον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν τοῦ θιφέντος ἀπὸ τῶν κλι-
 20 μάκων χώραν ὁ κατόπιν ἀμελλήτως ἐπέβαινε, τέλος 11
 οἱ μὲν ἐκ τῆς πόλεως τραπέντες ἔφευγον πάντες
 πρὸς τὴν ἀκρόπολιν, τῶν δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως
 οἱ μὲν Μακεδόνες ἐπέβησαν τοῦ τείχους, οἱ δὲ
 Κρητὲς πρὸς τοὺς κατὰ τὴν ὑπερδέξιον πύλην ἐπέξ-
 25 ἐλθόντας τῶν μισθοφόρων συμμίζαντες ἠνάγκασαν
 399. αὐτοὺς οὐδενὶ κόσμῳ ῥίψαντας τὰ ὄπλα φεύγειν.
 οἷς ἐπικείμενοι καὶ προσφέροντες τὰς χεῖρας συνεισ- 12
 ἔπεσον διὰ τῆς πύλης· ἐξ οὗ συνέβη πανταχόθεν
 ἅμα καταληφθῆναι τὴν πόλιν. οἱ μὲν οὖν Ψωφί- 13
 30 διοι μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν ἀπεχώρησαν εἰς τὴν 370.
 ἕκραν, ἅμα δὲ τούτοις οἱ περὶ τὸν Εὐριπίδαν,

ὁμοίως δὲ καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν διασφρομένων·
 72 οἱ δὲ Μακεδόνες εἰσπεσόντες τὴν μὲν ἐνδομενίαν
 ἅπασαν ἐκ τῶν οἰκιῶν παραχρῆμα διήρπασαν, μετὰ
 δὲ ταῦτα ταῖς οἰκίαις ἐπισκηνώσαντες κατεῖχον τὴν
 2 πόλιν. οἱ δὲ συμπεφευγότες εἰς τὴν ἀκρόπολιν, 5
 οὐδεμιᾶς σφίσι παρασκευῆς ὑπαρχούσης, προορώ-
 μενοι τὸ μέλλον ἐγνώσαν ἐγχειρίζειν σφᾶς αὐτοὺς
 3 τῷ Φιλίππῳ. πέμψαντες οὖν κήρυκα πρὸς τὸν βα-
 σιλέα, καὶ λαβόντες συγχώρημα περὶ πρεσβείας, ἔξαπ-
 έστειλαν τοὺς ἄρχοντας καὶ μετὰ τούτων Εὐρι- 10
 πίδαν· οἱ καὶ ποιησάμενοι σπονδὰς ἔλαβον τὴν
 ἀσφάλειαν τοῖς συμπεφευγούσιν ὁμοῦ ξένοις καὶ πολί-
 4 ταις. οὗτοι μὲν οὖν αὐτῖς ἐπανήλθον ὅθεν ὤρμη-
 σαν, ἔχοντες παράγγελμα μένειν κατὰ χώραν, ἕως
 ἂν ἡ δύναμις ἀναξεύξῃ, μὴ τινες ἀπειθήσαντες τῶν 15
 5 στρατιωτῶν διαρπάσασιν αὐτούς· ὁ δὲ βασιλεὺς
 ἐπιγενομένης χιόνος ἠναγκάσθη μένειν ἐπὶ τόπου
 τινὰς ἡμέρας. ἐν αἷς συναγαγὼν τοὺς παρόντας
 τῶν Ἀχαιῶν πρῶτον μὲν τὴν ὀχυρότητα καὶ τὴν
 εὐκαιρίαν ἐπεδείκνυε τῆς πόλεως πρὸς τὸν ἐνεστῶτα 20
 6 πόλεμον, ἀπελογίσατο δὲ καὶ τὴν αἵρεσιν καὶ τὴν
 εὐνοίαν, ἣν ἔχοι πρὸς τὸ ἔθνος, ἐπὶ δὲ πᾶσιν ἔφη
 καὶ νῦν παραχωρεῖν καὶ διδόναι τοῖς Ἀχαιοῖς τὴν
 πόλιν· προκεῖσθαι γὰρ αὐτῷ τὰ δυνατὰ χαρίζεσθαι
 7 καὶ μῆθ' ἐλλείπειν προθυμίας. ἐφ' οἷς εὐχαρι- 25
 στούντων αὐτῷ τῶν τε περὶ τὸν Ἄρατον καὶ τῶν
 πολλῶν, διαλύσας τὴν ἐκκλησίαν ὁ μὲν Φίλιππος
 μετὰ τῆς δυνάμεως ἀναξεύξας ἐπὶ Λασιῶνος ἐποιεῖτο
 8 τὴν πορείαν, οἱ δὲ Ψωφίδιοι καταβάντες ἐκ τῆς
 400. ἡκρας ἐκομίσαντο τὴν πόλιν καὶ τὰς οἰκήσεις ἔκα- 30
 στοι τὰς αὐτῶν, οἱ δὲ περὶ τὸν Εὐριπίδαν ἀπῆλθον

εἰς τὸν Κόρινθον κάκειθεν εἰς Αἰτωλίαν. τῶν δ' 9
 Ἀχαιῶν ἀρχόντων οἱ παρόντες ἐπὶ μὲν τὴν ἄκραν
 ἐπέστησαν μετὰ φυλακῆς ἱκανῆς Πρόσλαον Σικυώ-
 νιον, ἐπὶ δὲ τὴν πόλιν Πυθίαν Πελληνέα.

- 5 Καὶ τὰ μὲν περὶ Ψωφίδα τοῦτον ἐπετελέσθη 10
 τὸν τρόπον. οἱ δὲ παραφυλάττοντες τὸν Λασιῶνα 73 871.
 τῶν Ἠλείων, συνέντες τὴν παρουσίαν τῶν Μακε-
 δόνων, πεπυσμένοι δὲ καὶ τὰ γεγυῖα περὶ τὴν
 Ψωφίδα, παραχρῆμα τὴν πόλιν ἐξέλιπον. ὁ δὲ βα- 2
 10 σιλεὺς ὡς θᾶπτον ἦκε, ταύτην μὲν ἐξ ἐφόδου παρ-
 ἔλαβε, συναίξων δὲ τὴν πρόθεσιν, ἣν εἶχε πρὸς
 τὸ ἔθνος, παρέδωκε καὶ τὸν Λασιῶνα τοῖς Ἀχαιοῖς.
 ὁμοίως δὲ καὶ τὴν Στράτον ἐκλιπόντων τῶν Ἠλείων
 ἀποκατέστησε τοῖς Τελφουσίους. ταῦτα δὲ διαπρα- 3
 15 ξάμενος ἦκε πεμπτατος εἰς Ὀλυμπίαν. θύσας δὲ
 τῷ θεῷ καὶ τοὺς ἡγεμόνας ἐστιάσας, ἅμα δὲ καὶ
 τὴν λοιπὴν προσαναπαύσας δύναμιν ἐπὶ τρεῖς ἡμέ-
 ρας, μετὰ ταῦτα πάλιν ἀνέξενξε. καὶ προελθὼν 4
 εἰς τὴν Ἠλείαν τὸς μὲν προνομᾶς ἐπαφῆκε κατὰ
 20 τῆς χώρας, αὐτὸς δὲ κατεστρατοπέδευσε περὶ τὸ κα-
 λούμενον Ἀρτεμίσιον. προσδεξάμενος δ' ἐνταῦθα 5
 τὴν λείαν μετέβη πάλιν ἐπὶ τὸ Διοσκούριον. δηου-
 μένης δὲ τῆς χώρας, πολὺ μὲν ἦν τὸ τῶν ἀλισκομέ-
 νων πλῆθος, ἔτι δὲ πλέον τὸ συμφεῦγον εἰς τὰς
 25 παρακειμένας κόμας καὶ τοὺς ἐρυμνοὺς τῶν τόπων.
 συμβαίνει γὰρ τὴν τῶν Ἠλείων χώραν διαφερόντως 6
 οἰκεῖσθαι καὶ γέμειν σωματίων καὶ κατασκευῆς παρὰ
 τὴν ἑλλην Πελοπόννησον. ἔνιοι γὰρ αὐτῶν οὕτως 7
 στέρρουσι τὸν ἐπὶ τῶν ἀγρῶν βίον ὥστε τινὰς ἐπὶ
 30 δύο καὶ τρεῖς γενεάς, ἔχοντας ἱκανὰς οὐσίας, μὴ
 401. παραβεβλήκηναι τὸ παράπαν εἰς ἁλίαν. τοῦτο δὲ 8

γίνεται διὰ τὸ μεγάλην ποιεῖσθαι σπουδὴν καὶ πρό-
 νοιαν τοὺς πολιτευομένους τῶν ἐπὶ τῆς χώρας κατοι-
 κούντων, ἵνα τό τε δίκαιον αὐτοῖς ἐπὶ τόπου διεξά-
 γηται καὶ τῶν πρὸς βιωτικὰς χρείας μηδὲν ἐλλείπῃ.
 9 δοκοῦσι δέ μοι πάντα ταῦτα καὶ διὰ τὸ πλήθος μὲν 5
 τῆς χώρας τὸ παλαιὸν ἐπινοῆσαι καὶ νομοθετῆσαι,
 τὸ δὲ πλεῖστον διὰ τὸν ὑπάρχοντά ποτε παρ' αὐτοῖς
 10 ἱερὸν βίον, ὅτε λαβόντες παρὰ τῶν Ἑλλήνων συγ-
 χώρημα διὰ τὸν ἄγῶνα τῶν Ὀλυμπίων ἱερὰν καὶ
 ἀπόρθητον ᾤκουν τὴν Ἥλειαν, ἅπειροι παντὸς ὄντες 10
 74 δεινοῦ καὶ πάσης πολεμικῆς περιστάσεως. μετὰ δὲ 372.
 ταῦτα διὰ τὴν Ἀρκάδων ἀμφισβήτησιν περὶ Λασιῶ-
 νος καὶ τῆς Πισάτιδος πάσης ἀναγκασθέντες ἐπαμύ-
 νειν τῇ χώρᾳ καὶ μεταλαβεῖν τὰς ἀγωγὰς τῶν βίων,
 2 οὐκέτι περὶ τοῦ πάλιν ἀνακτῆσασθαι παρὰ τῶν Ἑλ- 15
 λήνων τὴν παλαιὰν καὶ πάτριον ἀσυλίαν οὐδὲ τὴν
 τυχοῦσαν ἐπιμέλειαν ἔσχον, ἀλλ' ἔμειναν ἐπὶ τῶν
 αὐτῶν, οὐκ ὀρθῶς κατὰ γὰρ τὴν (ἐμὴν γνώμην) περὶ
 3 τοῦ μέλλοντος ποιούμενοι πρόνοιαν. εἰ γάρ, ἥς
 πάντες εὐχόμεθα τοῖς θεοῖς τυχεῖν, καὶ πᾶν ὑπο- 20
 μένομεν ἱμείροντες αὐτῆς μετασχεῖν, καὶ μόνον τοῦτο
 τῶν νομιζομένων ἀγαθῶν ἀναμφισβήτητόν ἐστι παρ'
 ἀνθρώποις, λέγω δὴ τὴν εἰρήνην, ταύτην δυνάμενοί
 τινες μετὰ τοῦ δικαίου καὶ καθήκουτος παρὰ τῶν
 Ἑλλήνων εἰς πάντα τὸν χρόνον ἀδήριτον κτᾶσθαι 25
 παρολιγωροῦσιν ἢ προυργιαίτερόν τι ποιοῦνται τού-
 του, πῶς οὐκ ἂν ὁμολογουμένως ἀγνοεῖν δόξαιεν;
 4 νῆ Δί', ἀλλ' ἴσως εὐεπίθετοι τοῖς πολεμεῖν καὶ
 παρασπονδεῖν προθεμένοις ἐκ τῆς τοιαύτης ἀγωγῆς
 5 γίνονται τῶν βίων. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν σπάνιον, καὶ 30
 ποτε γένηται, δυνάμενον κοινῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων

τυγχάνειν ἐπικουρίας· πρὸς δὲ τὰς κατὰ μέρος ἀδι- 6
 κίας ὑπογενομένης τοῖς βίοις χορηγίας, ὅπερ εἰκὸς
 ὑπάρξειν πάντα χρόνον ἐν εἰρήνῃ διάγουσι, δηλον
 402. ὥς οὐκ ἂν ἠπόρησαν ξένων καὶ μισθοφόρων τῶν
 5 κατὰ τόπους ἢ καιροὺς παρεφεδρευόντων. νῦν δὲ 7
 τὸ σπάνιον καὶ παράδοξον δεδιότες, ἐν συνεχέσι
 πολέμοις καὶ καταφθοραῖς τὴν τε χώραν ἔχουσι καὶ
 τοὺς βίους.

Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν τῆς Ἡλείων ὑπομνήσεως 8
 10 εἰρήσθω χάριν, ἐπειδὴ τὰ τῶν καιρῶν οὐδέποτε πρό-
 τερον εὐφυστέραν διάθεσιν ἔσχηκε τῆς νῦν (πρὸς
 τὸ) παρὰ πάντων ὁμολογουμένην κτήσασθαι τὴν
 ἄστυλιαν· τὴν δὲ χώραν, καθάπερ ἐπάνω προείπον,
 ἔτι τῆς παλαιᾶς συνηθείας οἷον αἰθυγμάτων ἐμμε-
 15 νόντων, οἰκοῦσι διαφερόντως Ἡεῖλοι. διὸ καὶ κατὰ 75
 τὴν Φιλίππου παρουσίαν ἄπλετον μὲν ἦν τὸ τῶν
 ἁλισκομένων πληθος, ἔτι δὲ πλεῖον τὸ τῶν συμπε- 873.
 φευνότων. πλείστη δ' ἀποσκευὴ καὶ πλεῖστος ὄχλος 2
 ἡθροίσθη σωμαμάτων καὶ θρεμμάτων εἰς τὸ χωρίον,
 20 ὃ καλοῦσι Θαλάμας, διὰ τὸ τὴν τε χώραν τὴν πέ-
 ριξ αὐτοῦ στενὴν εἶναι καὶ δυσέμβολον τό τε χω-
 ρίου ἀπραγμάτευτον καὶ δυσπρόσοδον. ἀκούων δ' 3
 ὁ βασιλεὺς τὸ πλῆθος τῶν συμπεφευγόντων εἰς τὸν
 προειρημένον τόπον, καὶ κρίνας μὴδὲν ἀβασάνιστον
 25 μὴδ' ἀπέραντον ἀπολιπεῖν, τοῖς μὲν μισθοφόροις
 προκατελάβετο τοὺς ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς εὐφυῶς κει-
 μένους τόπους, αὐτὸς δὲ τὴν ἀποσκευὴν καταλιπὼν 4
 ἐν τῷ χάρακι καὶ τὸ πλεῖον μέρος τῆς δυνάμεως,
 ἀναλαβὼν τοὺς πελταστὰς καὶ (τοὺς) εὐζώνους προῆγε
 30 διὰ τῶν στενῶν· οὐδενὸς δὲ κωλύοντος ἦκε πρὸς
 τὸ χωρίον. καταπλαγέντων δὲ τῶν συμπεφευγόντων 5

τὴν ἔφοδον, ἅτε δὴ πρὸς πᾶσαν πολεμικὴν χρεῖαν
 ἀπείρως καὶ ἀπαρασκεύως διακειμένων, ἅμα δὲ καὶ
 συνδεδραμηκότες ὅγλου συρφετώδους, ταχέως παρ-
 6 δοσαν αὐτούς· ἐν οἷς ἦσαν καὶ μισθοφόροι διακό-
 σιοι μιγάδες, οὓς ἤκεν ἔχων Ἀμφίδαμος ὁ στρατηγὸς ⁵
 408.7 τῶν Ἑλλείων. ὁ δὲ Φίλιππος, κυριεύσας ἀποσκευῆς
 τε πολλῆς καὶ σωμάτων πλειόνων ἢ πεντακισχιλίων,
 πρὸς δὲ τούτοις τῆς τετραπόδος λείας ἀναρίθμητον
 ἐξελασάμενος πλῆθος, τότε μὲν ἐπανήλθε πρὸς χά-
 8 ρακα, μετὰ δὲ ταῦτα τῆς δυνάμεως ὑπεργεμούσης ¹⁰
 αὐτῷ παντοδαπῆς ὠφελείας, βαρὺς ὢν καὶ δύσχηρ-
 στος, ἀνεχώρει διὰ ταῦτα, καὶ κατέξενξε πάλιν εἰς
 τὴν Ὀλυμπίαν.
 76 Ἀπελλῆς δ', ὃς ἦν μὲν εἰς τῶν ὑπ' Ἀντιγόνου
 καταλειφθέντων ἐπιτρόπων τοῦ παιδός, πλείστον ¹⁵
 δ' ἐτύγχανε τότε δυνάμενος παρὰ τῷ βασιλεῖ, βου-
 ληθεὶς τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος ἀγαγεῖν εἰς παραπλη-
 σίαν διάθαισιν τῇ Θετταλῶν, ἐπεβάλετο πρᾶγμα ποιεῖν
 2 μοχθηρόν. Θετταλοὶ γὰρ ἐδόκουν μὲν κατὰ νόμον
 πολιτεύειν καὶ πολὺ διαφέρειν Μακεδόνων, διέφερον ²⁰
 δ' οὐδέν, ἀλλὰ πᾶν ὁμοίως ἐπασχον Μακεδόσι καὶ
 3 πᾶν ἐποιοῦν τὸ προσταττόμενον τοῖς βασιλικοῖς. διὸ ^{374.}
 καὶ πρὸς ταύτην ἀρμοζόμενος τὴν ὑπόθεσιν ὁ προει-
 ρημένος ἐπεβάλετο καταπειράζειν τῶν συστρατενο-
 4 μένων. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐπέτρεψε τοῖς Μακε- ²⁵
 δόσι ἐκβαλεῖν ἐκ τῶν σταθμῶν αἰὲ τοὺς προκατέ-
 χοντας τῶν Ἀχαιῶν καταλύσεις, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν
 5 λείαν ἀφαιρῆσθαι· μετὰ δὲ ταῦτα τὰς χεῖρας προσ-
 ἔφερε διὰ τῶν ὑπηρετῶν ἐπὶ ταῖς τυχοῦσαις αἰτίαις,
 τοὺς δὲ συναγανακτοῦντας ἢ προσβοηθοῦντας τοῖς ³⁰
 μαστιγούμενοις παρῶν αὐτὸς εἰς τὴν ἄλυσιν ἀπήγε,

πεπεισμένος διὰ τοῦ τοιούτου τρόπου τὸ κατὰ βραχὺ 6
 λήσειν εἰς σὺνῆθειαν ἀγαγὼν τοῦ μηδένα μηδὲν
 ἡγείσθαι δεινόν, ὃ ποτ' ἂν πάσχη τις ὑπὸ τοῦ βασι-
 λέως, καὶ ταῦτα μικροῖς χρόνοις πρότερον μετ' Ἀν- 7
 5 τιγόνου συνεστρατευμένος, καὶ τεθεαμένος τοὺς
 Ἀχαιοὺς ὅτι παντὸς δεινοῦ λαβεῖν πείραζαν ὑπέμειναν,
 ἐφ' ᾧ μὴ ποιεῖν Κλεομένει τὸ προσταττόμενον. οὐ 8
 μὴν ἀλλὰ συστραφέντων τινῶν Ἀχαιῶν νεανίσκων,
 404. καὶ προσελθόντων τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον καὶ διασα-
 10 φούντων τὴν Ἀπελλοῦ βούλησιν, ἦκον ἐπὶ τὸν Φί-
 λιππον οἱ περὶ τὸν Ἄρατον, κρίναντες ἐν ἀρχαῖς
 περὶ τῶν τοιούτων διίστασθαι καὶ μὴ καταμέλλειν.
 ἐντυχόντων δ' αὐτῶν τῷ βασιλεῖ περὶ τούτων, δια-
 κούσας ὁ Φίλιππος τὰ γεγονότα, τοὺς μὲν νεανί-
 15 σκους παρεκάλει θαρρεῖν, ὥς οὐδενὸς αὐτοῖς ἐτι
 συμβησομένου τοιούτου, τῷ δ' Ἀπελλῇ παρήγγειλε
 μηδὲν ἐπιτάττειν τοῖς Ἀχαιοῖς χωρὶς τῆς τοῦ στρα-
 τηγοῦ γνώμης.

Φίλιππος μὲν οὖν κατὰ τὴν ἑμιλίαν τὴν πρὸς 77
 20 τοὺς ἐν (τοῖς) ὑπαίθροις συνδιατρίβοντας καὶ κατὰ
 τὴν ἐν τοῖς πολεμικοῖς πρᾶξιν καὶ τόλμαν οὐ μόνον
 παρὰ τοῖς στρατευομένοις, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς λοι-
 ποῖς πᾶσι Πελοποννησίοις εὐδοκίμει. βασιλέα γὰρ 2
 πλείοσιν ἀφορμαῖς ἐκ φύσεως κεχορηγημένον πρὸς
 25 πραγμάτων κατάρκτησιν οὐκ εὐμαρὲς εὐρεῖν· καὶ γὰρ 3
 ἀρχήνοια καὶ μνήμη καὶ χάρις ἐπὶ αὐτῷ διαφέρουσα,
 πρὸς δὲ τούτοις ἐπίφασις βασιλικὴ καὶ δύναμις, τὸ
 δὲ μέγιστον, πρᾶξις καὶ τόλμα πολεμική. καὶ τί δὴ 4
 ποτ' ἦν τὸ ταῦτα πάντα καταγωνισάμενον καὶ ποιῆ- 375.
 30 σαν ἐκ βασιλέως εὐφυοῦς τύραννον ἄγριον οὐκ
 εὐχερὲς διὰ βραχέων δηλῶσαι. διὸ καὶ περὶ μὲν

τούτων σκέπτεσθαι καὶ διαπορεῖν ἄλλος ἀρμόσει
 5 καιρὸς μᾶλλον τοῦ νῦν ἐνεστῶτος· ὁ δὲ Φίλιππος
 ἐκ τῆς Ὀλυμπίας ἀναξεύξας τὴν ἐπὶ Φαραίαν παρῆν
 εἰς Τέλφουσαν ἀκεῖθεν εἰς Ἡραίαν. καὶ τὴν μὲν
 λείαν ἐλαφροπώλει, τὴν δὲ γέφυραν ἐπεσκεύαζε 5
 τὴν κατὰ τὸν Ἀλφειόν, βουλόμενος ταύτῃ ποιήσα-
 6 σθαι τὴν εἰς τὴν Τριφυλίαν εἰσβολήν. κατὰ δὲ
 τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Δωρῖμαχος ὁ τῶν Αἰτωλῶν
 στρατηγός, δεομένων τῶν Ἡλείων σφίσι βοηθεῖν
 πορθουμένοις, ἑξακοσίους Αἰτωλοὺς καὶ στρατηγὸν 10
 405.7 Φιλλίδαν αὐτοῖς ἐξέπεμψεν. ὃς παραγενόμενος εἰς
 τὴν Ἡλείαν, καὶ παραλαβὼν τοὺς μισθοφόρους τῶν
 Ἡλείων, ὅντας εἰς πεντακοσίους, καὶ πολιτικούς χι-
 λίους, ἅμα δὲ τούτοις τοὺς Ταραντίνους, ἦκε βοη-
 8 θῶν εἰς τὴν Τριφυλίαν, ἣ τῆς μὲν προσηγορίας 15
 τέτευχε ταύτης ἀπὸ Τριφύλου τῶν Ἀρκάδος παίδων
 ἑνός, κεῖται δὲ τῆς Πελοποννήσου παρὰ θάλατταν
 μεταξὺ τῆς Ἡλείων καὶ Μεσσηνίων χώρας, τέτρα-
 πται δ' εἰς τὸ Λιβυκὸν πέλαγος, ἐσχατεῖνυσα τῆς
 9 Ἀρκαδίας ὡς πρὸς χειμερινὰς δύσεις, ἔχει δ' ἐν 20
 αὐτῇ πόλεις ταύτας, Σαμικόν, Λέπρεον, Ἵππαναν,
 Τυπανέας, Πύργον, Αἴπιον, Βάλακα, Στυλάγγιον,
 10 Φοῖξαν. ὧν ὀλίγοις χρόνοις πρότερον ἐπικρατήσαν-
 τες Ἡλεῖοι προσελάβοντο καὶ τὴν τῶν Ἀλιφειρέων
 πόλιν, οὗσαν ἐξ ἀρχῆς (ὑπ') Ἀρκαδίαν [καὶ Μεγαλό- 25
 πολιν], Ἀνδιάδου τοῦ Μεγαλοπολίτου κατὰ τὴν τυ-
 ραννίδα πρὸς τινὰς ἰδίας πράξεις ἀλλαγὴν δόντος
 τοῖς Ἡλείοις.
 78 Πλὴν ὃ γε Φιλλίδας τοὺς μὲν Ἡλείους εἰς Λέ-
 πρεον, τοὺς δὲ μισθοφόρους εἰς Ἀλιφειραν ἀπο- 30
 στείλας, αὐτοὺς δὲ τοὺς Αἰτωλοὺς ἔχων ἐν Τυπαναίαις

ἐκαραδόκει τὸ συμβησόμενον. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπο- 2
 θέμενος τὴν ἀποσκευὴν καὶ διαβάς τῇ γεφυρᾷ τὸν
 Ἀλφειὸν ποταμόν, ὃς ῥεῖ παρ' αὐτὴν τὴν τῶν
 Ἑραιέων πόλιν, ἦκε πρὸς τὴν Ἀλίφειραν, ἣ κεῖται 3 376.
 5 μὲν ἐπὶ λόφου κρημνώδους πανταχόθεν, ἔχοντος
 πλείον ἢ δέκα σταδίων πρόσβασιν, ἔχει δ' ἄκραν
 ἐν αὐτῇ τῇ κορυφῇ τοῦ σύμπαντος λόφου καὶ χαλ-
 κοῦν Ἀθηνᾶς ἀνδριάντα, κάλλει καὶ μεγέθει δια-
 φέροντα. οὗ τὴν μὲν αἰτίαν, ἀπὸ ποίας προθέσεως 4
 10 ἢ χορηγίας ἔλαβε τὴν ἀρχὴν τῆς κατασκευῆς, ἀμ-
 φισβητεῖσθαι συμβαίνει καὶ παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις —
 406. οὔτε γὰρ πόθεν οὔτε τίς ἀνέβηκεν εὐρίσκεται τρα-
 νῶς — τὸ μέντοι γε τῆς τέχνης ἀποτέλεσμα συμφω- 5
 νεῖται παρὰ πᾶσι, διότι τῶν μεγαλομερεστάτων καὶ
 15 τεχνικωτάτων ἔργων ἐστίν, Ἱπματοδώρου καὶ Σω-
 στρατοῦ κατεσκευασμένων. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπιγενομέ- 6
 νης ἡμέρας αἰθρίου καὶ λαμπρᾶς, διατάξας ὑπὸ τὴν
 ἑωθινὴν ὁ βασιλεὺς κατὰ πλείους τόπους τοὺς τε
 τὰς κλίμακας φέροντας καὶ τὰς τῶν μισθοφόρων
 20 ἐφεδρείας πρὸ τούτων, ἐπὶ δὲ τοῖς προειρημένοις 7
 τοὺς Μακεδόνας διηρημένους κατόπιν ἐκάστοις ἐπι-
 στησας, ἅμα τῷ τὸν ἥλιον ἐπιβάλλειν πᾶσι προσέ-
 ταξε προσβαίνειν πρὸς τὸν λόφον. ποιοούντων δὲ τὸ 8
 παραγγελθὲν ἐκθύμως καὶ καταπληκτικῶς τῶν Μα-
 25 κεδόνων, συνέβαινε τοὺς Ἀλιφειρεῖς πρὸς τούτους
 ὁρμᾶν αἰεὶ καὶ συντρέχειν τοὺς τόπους, οἷς μάλιστα
 τοὺς Μακεδόνας ἐώρων προσπελάζοντας. κατὰ δὲ 9
 τὸν καιρὸν τοῦτον αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἔχων τοὺς ἐπι-
 τηδειοτάτους διὰ τινων κρημνῶν ἔλαθε πρὸς τὸ
 30 τῆς ἄκρας προάστειον ἀναβάς. ἀποδοθέντος δὲ τοῦ 10
 συνθήματος, πάντες ἅμα προσερείσαντες τὰς κλί-

11 μακας κατεπείραζον τῆς πόλεως. πρῶτος μὲν οὖν
 ὁ βασιλεὺς κατέσχε τοὺς προύστειον τῆς ἄκρας, ἐρη-
 μον καταλαβών· τούτου δ' ἐμπιπραμένου, προῖδό-
 μενοι τὸ μέλλον οἱ τοῖς τείχεσιν ἐπαμύνοντες, καὶ
 περιδεῖς γενόμενοι μὴ τῆς ἄκρας προκαταληφθεῖ-
 σης στερηθῶσι καὶ τῆς τελευταίας ἐλπίδος, ὥρμησαν
 ἀπολιπόντες τὰ τεῖχη φεύγειν πρὸς τὴν ἀκρόπολιν.
 12 οἱ δὲ Μακεδόνες, γενομένου τούτου, παραχρῆμα
 13 καὶ τῶν τειχῶν καὶ τῆς πόλεως ἐκυρίευσαν. μετὰ
 δὲ ταῦτα διαπρεσβευσάμενων τῶν ἐκ τῆς ἄκρας¹⁰
 πρὸς τὸν Φίλιππον, δοὺς τὴν ἀσφάλειαν παρέλαβε
 καὶ ταύτην καθ' ὁμολογίαν.

79 Συντελεσθέντων δὲ τούτων, καταπλαγεῖς γε-
 νότες πάντες οἱ κατὰ τὴν Τριφυλίαν ἐβουλεύοντο
 407.2 περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἰδίων πατριδῶν. ὁ δὲ¹⁵
 Φιλίππας ἐκλιπὼν τὰς Τυπανέας, προσδιάρπασας
 τινὰς τῶν οἰκιῶν, ἀπεχώρησεν εἰς τὸ Λέπερον·
 3 ταῦτα γὰρ ἐπίχειρα τότε τοῖς Αἰτωλῶν ἐγένετο συμ-
 μάχοις, τὸ μὴ μόνον ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις και-
 ροῖς ἐγκαταλείπεσθαι προφανῶς, ἀλλὰ καὶ διαρπα-
 γέντας ἢ προδοθέντας τούτοις περιπίπτειν ὑπὸ τῶν
 συμμάχων, ὃ τοῖς κρατηθεῖσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων
 4 ὀφείλεται πάσχειν. οἱ δὲ Τυπανᾶται παρέδοσαν
 τῷ Φιλίππῳ τὴν πόλιν. τούτοις δὲ τὸ παραπλήσιον
 5 ἐποίησαν οἱ τὴν Ἰππανάαν κατοικοῦντες. ἅμα δὲ τού-
 τοις Φιαλεῖς, ἀκοίοντες τὰ περὶ τὴν Τριφυλίαν καὶ
 δυσσαρεστούμενοι τῇ τῶν Αἰτωλῶν συμμαχίᾳ, κατέ-
 λαβον μετὰ τῶν ὅπλων τὸν περὶ τὸ πολεμάρχιον
 6 τόπον. οἱ δὲ τῶν Αἰτωλῶν πειραταί, διατρέβοντες
 ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διὰ τὰς ἐκ τῆς Μεσσηνίας ὥφε-
 λείας, τὸ μὲν πρῶτον οἰοί τ' ἦσαν ἐργασίην καὶ

κατατολμᾶν τῶν Φιαλέων, ὁρῶντες δὲ τοὺς πολίτας ἡ
 ὁμοθυμαδὸν ἀθροιζομένους πρὸς τὴν βοήθειαν,
 ἀπέστησαν τῆς ἐπιβολῆς, σπεισάμενοι δὲ καὶ λαβόν-
 τες τὰς αὐτῶν ἀποσκευὰς ἀπῆλθον ἐκ τῆς πόλεως.
 5 οἱ δὲ Φιαλεῖς διαπρεσβενσάμενοι πρὸς τὸν Φίλιππον 8
 ἐνεχείρισαν σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν.

Ἔτι δὴ τούτων πραττομένων οἱ Λεπρεᾶται κα- 80
 ταλαβόμενοι τόπον τινὰ τῆς πόλεως ἤξιουν ἐκχω-
 ρεῖν τῆς ἄκρας καὶ τῆς πόλεως τοὺς Ἡλείους καὶ τοὺς
 10 Αἰτωλοὺς, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς παρὰ Λακεδαιμονίων
 ἦκε γὰρ καὶ παρ' ἐκείνων αὐτοῖς βοήθεια. τὸ μὲν 2
 οὖν πρῶτον οἱ περὶ τὸν Φιλλίδαν οὐ προσεῖχον,
 ἀλλ' ἔμενον, ὥς καταπληξόμενοι τοὺς ἐν τῇ πόλει·
 τοῦ δὲ βασιλέως εἰς μὲν τὴν Φιγάλειαν Ταυρίωνα 3
 15 μετὰ στρατιωτῶν ἐξαποστείλαντος, αὐτοῦ δὲ προά-
 γοντος εἰς τὸ Λέπρεον καὶ συνεγγιζοντος ἤδη τῇ
 408. πόλει, συνέντες οἱ περὶ τὸν Φιλλίδαν ἐταπεινώθη- 378.
 σαν, οἱ δὲ Λεπρεᾶται προσεπερρώσθησαν ταῖς ὁρ-
 μαῖς. καλὸν γὰρ δὴ τοῦτο Λεπρεᾶταις ἔργον πέ- 4
 20 πρακται, τὸ χιλίων μὲν ἔνδον ὄντων Ἡλείων, χιλίων
 δὲ σὺν τοῖς πειραταῖς Αἰτωλῶν, πεντακοσίων δὲ
 μισθοφόρων, διακοσίων δὲ Λακεδαιμονίων, πρὸς
 δὲ τούτοις τῆς ἄκρας κατεχομένης, ὅμως ἀντιποιή-
 σασθαι τῆς ἐαυτῶν πατρίδος καὶ μὴ προσέσθαι τὰς
 25 σφετέρας ἐλπίδας. ὁ δὲ Φιλλίδας, ὁρῶν τοὺς Λε- 5
 πρεᾶτας ἀνδρωδῶς ὑφισταμένους καὶ τοὺς Μακε-
 δόνας ἐγγιζοντας, ἐξεχώρησε τῆς πόλεως ἅμα τοῖς
 Ἡλείοις καὶ τοῖς παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων. οἱ μὲν 6
 οὖν παρὰ τῶν Σπαρτιατῶν Κρητες διὰ τῆς Μεσση-
 30 νίας εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανῆλθον, οἱ δὲ περὶ τὸν Φιλ-
 λίδαν ἐποιούντο τὴν ἀπόλυσιν ὥς ἐπὶ τὸ Σαμικόν.

7 τὸ δὲ τῶν Λεπρεατῶν πλήθος, ἐγκρατὲς γεγυῖος τῆς
 πατρίδος, ἐξαπέστειλε πρεσβευτάς, ἐγγειρίζον τῷ Φι-
 8 λίππῳ τὴν πόλιν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας τὰ γε-
 γυῖος, τὴν μὲν λοιπὴν δύναμιν εἰς τὸ Λέπρεον
 ἀπέστειλε, τοὺς δὲ πελταστὰς καὶ τοὺς εὐζώνους ἀνα-
 9 λίδαν. καταλαβὼν δὲ τῆς μὲν ἀποσκευῆς ἐγκρατὲς
 ἐγένετο πάσης, οἱ δὲ περὶ τὸν Φιλλίδαν κατετάχη-
 10 σαν εἰς τὸ Σαμικὸν παραπεσόντες. προσστρατοπε-
 δεύσας δὲ τῷ χωρίῳ, καὶ τὴν λοιπὴν ἐπισπασάμενος 10
 ἐκ τοῦ Λεπρέου δύναμιν, ἔμφασιν ἐποίει τοῖς ἔνδον
 11 ὥς πολιορκήσων τὸ χωρίον. οἱ δ' Αἰτωλοὶ μετὰ
 τῶν Ἡλείων οὐδὲν ἔχοντες ἔτοιμον πρὸς πολιορ-
 κίαν πλὴν χειρῶν, καταπλαγέντες τὴν περίστασιν
 12 ἐλάλουν περὶ ἀσφαλείας πρὸς τὸν Φίλιππον. λα- 15
 βόντες δὲ συγχώρημα μετὰ τῶν ὀπλων ποιήσασθαι
 τὴν ἀπόλυσιν, οὗτοι μὲν ὥρμησαν εἰς τὴν Ἡλείαν·
 ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ μὲν Σαμικοῦ παραντίκα κύριος
 13 ἐγένετο, μετὰ δὲ ταῦτα, παραγενομένων πρὸς αὐτὸν
 καὶ τῶν ἄλλων μεθ' ἱκετηρίας, παρέλαβε Φοῖβαν, 20
 409. Στυλάργιον, Αἰπίον, Βώλακα, Πύργον, Ἐπιτάλιον.
 14 ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὸ
 Λέπρεον, πᾶσαν ὅψ' ἑαυτὸν πεποιημένος τὴν Τρι- 379.
 15 φυλίαν ἐν ἡμέραις ἑξ. παρακαλέσας δὲ τοὺς Λε-
 πρεάτας τὰ πρέποντα τῷ καιρῷ, καὶ φυλακὴν εἰσα- 25
 γαγὼν εἰς τὴν ἄκραν, ἀνέξεν μετὰ τῆς δυνάμεως
 ἐφ' Ἡραίας, ἀπολιπὼν ἐπιμελητὴν τῆς Τριφυλίας
 16 Λάδικον τὸν Ἀκαρνᾶνα. παραγενόμενος δ' εἰς τὴν
 προειρημένην πόλιν τὴν μὲν λείαν διέειμε πᾶσαν,
 τὴν δ' ὀποσκευὴν ἀναλαβὼν ἐκ τῆς Ἡραίας ἦλθε 30
 μέδου χειμῶνος εἰς Μεγάλην πόλιν.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Φίλιππος ἔπραττε 81
 τὰ κατὰ τὴν Τριφυλίαν, καὶ Χείλων ὁ Λακεδαιμό-
 νιος, ὑπολαμβάνων αὐτῷ καθήκειν κατὰ γένος τὴν
 βασιλείαν, καὶ βαρέως φέρων τὴν γεγενημένην ὑπερ-
 5 οψίαν περὶ αὐτὸν ἐκ τῶν ἐφόρων ἐν τῇ κατὰ τὸν
 Λυκοῦργον κρίσει περὶ τῆς βασιλείας, κινεῖν ἐπε-
 βάλετο τὰ καθεστῶτα. νομίσας δ' ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν 2
 αὐτὴν ἔλθοι Κλεομένει καὶ τοῖς πολλοῖς ὑποδείξαι
 τὴν ἐλπίδα τῆς κληρονομίας καὶ τῶν ἀναδασμῶν, τα-
 10 χέως ἐπακολουθήσειν αὐτῷ τὸ πλῆθος, ὥρμησε πρὸς
 τὴν προᾶξιν. συμφρονήσας δὲ περὶ τούτων πρὸς 3
 τοὺς φίλους, καὶ λαβὼν κοινωνοὺς τῆς τόλμης εἰς
 διακοσίους τὸ πλῆθος, ἐρίνετο πρὸς τῷ συντελεῖν
 τὴν ἐπίνοιαν. θεωρῶν δὲ μέγιστον ἐμπόδιον ὑπάρ- 4
 15 χον αὐτῷ πρὸς τὴν ἐπιβολὴν τὸν Λυκοῦργον καὶ
 τοὺς ἐφόρους τοὺς περιθέντας ἐκείνῳ τὴν βασιλείαν,
 ὥρμησε πρῶτον ἐπὶ τούτους. τοὺς μὲν οὖν ἐφό- 5
 ρους δειπνοῦντας καταλαβὼν, πάντας αὐτοῦ κατέ-
 σφαξε, τῆς τύχης τὴν ἀρμόζουσαν αὐτοῖς ἐπιθείσης
 20 δίκην· καὶ γὰρ ὑφ' οὗ καὶ περὶ οὗ ταῦτ' ἐπαθον,
 δικαίως αὐτοὺς ἂν τις φήσῃε πεπονθέναι. ὁ δὲ 6
 Χείλων, τὰ κατὰ τούτους συντελεσάμενος, παρῆν
 ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Λυκοῦργου καὶ κατέλαβε μὲν
 410. ἔνδον, οὐ μὴν ἐδυνήθη γ' ἐγκρατῆς αὐτοῦ γενέσθαι.
 25 διὰ γὰρ τινων κατοικούντων ἐκ γειτόνων ἐκκλαπεῖς 7
 καὶ διαδράς ἔλαθεν αὐτόν. οὗτος μὲν οὖν ἀνεχώ-
 ρησε ταῖς ἀνοδίαις εἰς τὴν ἐν τῇ Τριπόλει προσαγο-
 ρευομένην Πελλήνην. ὁ δὲ Χείλων ἀπεσφαλμένος 8
 τοῦ κυριωτάτου πρὸς τὴν ἐπιβολὴν ἀθύμως διέκειτο, 380.
 30 πράττειν δ' ὅμως ἠναγκάζετο τὸ συνεχές. διόπερ 9
 εἰς τὴν ἀγορὰν εἰσβαλὼν τοῖς μὲν ἐχθροῖς προσ-

ἔφερε τὰς χεῖρας, τοὺς δ' οἰκείους καὶ φίλους παρε-
 κάλει, τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπεδείκνυε τὰς ἄρτι ῥηθείδας
 10 ἐλπίδας. οὐδενὸς δὲ προσέχοντος αὐτῷ, τάναντία
 δὲ συστρεφόμενων ἐπ' αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων, συν-
 νοήσας τὸ γινόμενον, ἀπεχώρει λαθραίως, καὶ διελ-
 5 θὼν τὴν χώραν ἤκε μόνος εἰς τὴν Ἀχαΐαν ἐκπεπτωκώς.
 11 οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, δέισαντες τὴν τοῦ Φιλίππου
 παρουσίαν, τὰπὸ τῆς χώρας ἀπεσκευάζοντο καὶ τὸ
 τῶν Μεγαλοπολιτῶν Ἀθήναιον κατασκάφαντες ἐξ-
 ἔλιπον. 10

12 Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν, ἀπὸ τῆς Λυκούργου νο-
 μοθεσίας καλλίστῃ χρησάμενοι πολιτείᾳ καὶ μεγίστην
 ἔχοντες δύναμιν ἕως τῆς ἐν Λεύκτροις μάχης, αὐτῆς
 ἐπὶ τάναντία τραπείσης αὐτοῖς τῆς τύχης, καὶ τοῦμ-
 παλιν ἐπὶ τὸ χεῖρον αἰεὶ καὶ μᾶλλον τῆς πολιτείας 15
 13 αὐτῶν προβαινούσης, τέλος πλείστων μὲν πόνων καὶ
 στάσεων ἐμφυλίων πείραν εἶχον, πλείστοις δ' ἐπά-
 λαισαν ἀναδασμοῖς καὶ φοναῖς, πικροτάτης δὲ δου-
 λείας πείραν ἔλαβον ἕως τῆς Νάβιδος τυραννίδος,
 οἱ τὸ πρὶν οὐδὲ τοῦνομα δυνηθέντες ἀνασχέσθαι 20
 14 φραδίως αὐτῆς. τὰ μὲν οὖν πάλαι καὶ τὰ πλείω περὶ
 Λακεδαιμονίων εἰς ἑκάτερον μέρος ὑπὸ πολλῶν εἴ-
 ρηται τάδε. ἐναργέστατα δ' ἐστὶν ἀφ' οὗ Κλεομέ-
 νης ὁλοσχερῶς κατέλυσε τὸ πάτριον πολίτευμα. νῦν
 δ' ὑφ' ἡμῶν ῥηθήσεται κατὰ τοὺς ἀρμόζοντας αἰεὶ 25
 καιροῦς.

82 Ὁ δὲ Φίλιππος ἀναξεύξας ἐκ τῆς Μεγάλης πό-
 411. λεως καὶ πορευθεὶς διὰ τῆς Τεγέας παρῆν εἰς Ἀρ-
 γος, καὶκεῖ τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ χειμῶνος διέτριβε,
 κατὰ τε τὴν λοιπὴν ἀναστροφὴν καὶ κατὰ τὰς πρῶ- 30
 ξεις τεθναμασμένος ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ἐν ταῖς προ-

ειρημέναις στρατείαις. ὁ δ' Ἀπελλῆς οὐδ' ὥς ἔληγε 2
 τῆς ἐπιβολῆς, ἀλλ' οἷός τ' ἦν ἄγειν ὑπὸ τὸν ζυγὸν
 τῷ κατὰ βραχὺ τοῖς Ἀχαιοῖς. ὁρῶν δὲ τῇ τοιαύτῃ 3
 προθέσει τοὺς περὶ τὸν Ἄρατον ἐμποδῶν ἵσταμέ- 381.
 5 νους, καὶ τὸν Φίλιππον αὐτοῖς προσέχοντα, καὶ μᾶλ-
 λον τῷ πριεσβυτέρῳ διὰ τε τὴν πρὸς Ἀντίγονον
 σύστασιν καὶ διὰ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς
 ἰσχύειν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἐπιδεξιότητα καὶ νουν-
 ἔχειαν τάνδρως, περὶ τούτους ἐπεβάλετο γίνεσθαι
 10 καὶ κακοπραγμονεῖν τοιῷδὲ τινὶ τρόπῳ. ἐξετάζων 4
 τοὺς ἀντιπολιτευομένους τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον, τί-
 νες εἰσὶν, ἐκάστους ἐκ τῶν πόλεων ἐπεσπασατο, καὶ
 λαμβάνων εἰς τὰς χεῖρας ἐψυχαγῶγει καὶ παρεκάλει
 πρὸς τὴν ἑαυτοῦ φιλίαν. συνίστανε δὲ καὶ τῷ Φι- 5
 15 λίπῳ, προσεπιδεικνύων αὐτῷ παρ' ἑκάστον ὥς ἂν
 μὲν Ἀράτῳ προσέχῃ, χρησεται τοῖς Ἀχαιοῖς κατὰ
 τὴν ἔγγραπτον συμμαχίαν, ἂν δ' αὐτῷ πείθεται
 καὶ τοιούτους προσλαμβάνῃ φίλους, χρησεται πᾶσι
 Πελοποννησίοις κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν. περί 6
 20 τε τῶν ἀρχαιρεσίων εὐθύς ἐσπούδασε, βουλόμενος
 τούτων τινὲ περιποιῆσαι τὴν στρατηγίαν, τοὺς δὲ
 περὶ τὸν Ἄρατον ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς ὑποθέσεως. δι' 7
 ἃ δὴ καὶ πείθει Φίλιππον παραγενέσθαι πρὸς τὰς
 τῶν Ἀχαιῶν ἀρχαιρεσίας εἰς Αἴγιον, ὥς εἰς τὴν
 25 Ἠλείαν ἅμα ποιούμενον τὴν πορείαν. πεισθέντος 8
 δ' αὐτῷ τοῦ βασιλέως, παρὼν αὐτὸς ἐπὶ τοῦ και-
 ροῦ, καὶ τοὺς μὲν παρακαλῶν, οἷς δ' ἀνατεινόμενος,
 412. μόλις μὲν ἤνυσε, κατεκράτησε δ' οἷν ὅμως τοῦ γε-
 νέσθαι στρατηγὸν Ἐπήρατον Φαραιέα, τὸν δὲ Τιμό-
 30 ξενον ἐκπεσεῖν, τὸν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἄρατον εἰσα-
 γόμενον.

- 83 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναξεύξας ὁ βασιλεύς, καὶ ποιη-
σάμενος τὴν πορείαν διὰ Πατρῶν καὶ Δύμης, ἦκε
πρὸς τὸ φρούριον, ὃ καλεῖται μὲν Τεῖχος, πρόκει-
ται δὲ τῆς Δυμαίων χώρας· κατέσχον δ' αὐτὸ μι-
κροῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, καθάπερ ἀνώτερον εἶπον, ⁵
² οἱ περὶ τὸν Εὐριπίδαν. σπεύδων δὴ τοῦτο κατὰ
πάντα τρόπον ἀνακομίσασθαι τοῖς Δυμαίοις, προσ-
³ ἐστρατοπέδευσε μετὰ πάσης δυνάμεως. καταπλα-
γέντες δ' οἱ φυλάττοντες τῶν Ἡλείων παρέδοσαν
τὸ φρούριον τῷ Φιλίππῳ, χωρίον οὐ μέγα μὲν, ¹⁰
⁴ ἡσφαλισμένον δὲ διαφερόντως· τὴν μὲν γὰρ περι-
μετρον εἶχεν οὐ πλείω τριῶν ἡμισταδίων, τὸ δ' ὕψος ^{382.}
⁵ τοῦ τείχους οὐδαμῇ τριάκοντα πήχεων ἔλαττον. πα-
ραδοὺς δὲ τοῦτο τοῖς Δυμαίοις ἐπήγει πορθῶν τὴν
τῶν Ἡλείων χώραν· φθείρας δὲ ταύτην, καὶ πολ- ¹⁵
λὴν περιβαλλόμενος λείαν, ἐπανήλθε μετὰ τῆς δυνά-
μεως εἰς τὴν Δύμην.
- 84 Ὁ δ' Ἀπελλῆς, δοκῶν ἡνυκέναι τι τῆς προθέ-
σεως τῷ δι' αὐτοῦ καθεστᾶσθαι τὸν τῶν Ἀχαιῶν
στρατηγόν, αὐθις ἐνεχείρει τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον, ²⁰
βουλόμενος εἰς τέλος ἀποσπάσαι τὸν Φίλιππον ἀπὸ
τῆς πρὸς αὐτοὺς φιλίας. ἐπεβάλετο δὲ τὴν διαβο-
² λὴν πλάντην διὰ τοιαύτης τινὸς ἐπινοίας. Ἀμφί-
δαμος ὁ τῶν Ἡλείων στρατηγός, ἐν ταῖς Θαλάμαις
ἀλοὺς ἅμα τοῖς συμπεφευγόσι, καθάπερ ἀνώτερον ²⁵
ἡμῖν ἐρρήθη περὶ τούτων, ὥς ἦκε μετὰ τῶν ἄλλων
αἰχμαλώτων ἀγόμενος εἰς Ὀλυμπίαν, ἔσπευσε διὰ
³ τινων εἰς λόγους ἐλθεῖν τῷ βασιλεῖ. τυχὼν δὲ
τούτου διελέγετο, φάσκων εἶναι δυνατὸς ἐπαγαγέ-
σθαι τοὺς Ἡλείους εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν καὶ ³⁰
^{413.} συμμαχίαν. ὁ δὲ Φίλιππος πεισθεὶς ἑξαπέστειλε τὸν

Ἀμφίδαμον χωρὶς λύτρων, κελεύσας ἐπαγγέλλεσθαι 4
 τοῖς Ἡλείοις, ἐὰν ἔλωνται τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν,
 ὅτι τὰ μὲν αἰχμάλωτα πάντα χωρὶς λύτρων ἀποδώσει,
 τῇ δὲ χώρα τὴν ἀσφάλειαν αὐτὸς ἀπὸ πάντων τῶν
 5 ἐκτὸς παρασκευάσει, πρὸς δὲ τούτοις αὐτοὺς ἔλεν- 5
 θέρους, ἀφρουρήτους, ἀφορολογήτους, χρωμένους
 τοῖς ἰδίοις πολιτεύμασι, διατηρήσει. οἱ μὲν οὖν 6
 Ἡλεῖοι διακούσαντες τούτων οὐδὲν προσέσχον, καίπερ
 ἐπισπαστικῶν καὶ μεγάλων εἶναι δοκούντων τῶν προ-
 10 τεινομένων· ὁ δ' Ἀπελλῆς, ἐκ τούτου τοῦ πράγ- 7
 ματος πλάσας τὴν διαβολήν, προσήνεγκε τῷ Φι-
 λίπῳ, φάσκων τοὺς περὶ τὸν Ἄρατον οὐκ εἰλικρινῇ
 τὴν φιλίαν ἔχειν πρὸς Μακεδόνας οὐδ' ἀληθινῶς
 εὖ νοεῖν αὐτῷ· καὶ γὰρ νῦν τῆς Ἡλείων ἄλλοτριό-
 15 τητος τούτους αἰτίους γεγονέναι. καθ' ὃν γὰρ και- 8
 ρὸν Ἀμφίδαμον ἐξ Ὀλυμπίας εἰς Ἥλιν ἀπέστειλε,
 τούτους ἔφη κατ' ἰδίαν λαβόντας ἐπιτρέψαι τὸν ἄν-
 θρωπον καὶ λέγειν ὅτι κατ' οὐδένα τρόπον συμφέρει 388.
 τοῖς Πελοποννησίοις τὸ γενέσθαι Φίλιππον Ἡλείων
 20 κύριον, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πάνθ' ὑπεριδόν- 9
 τας τὰ προτεινόμενα τοὺς Ἡλείους διατηρεῖν μὲν
 τὴν πρὸς Αἰτωλοὺς φιλίαν, ὑπομένειν δὲ τὸν πρὸς
 Μακεδόνας πόλεμον. τὸ μὲν οὖν πρῶτον Φίλιπ- 85
 πος δεξάμενος τοὺς λόγους καλεῖν ἐκέλευε τοὺς
 25 περὶ τὸν Ἄρατον καὶ λέγειν ἐναντίον ἐκείνων ταῦτα
 τὸν Ἀπελλῆν. τῶν δὲ παραγενομένων, ἔλεγε τὰ 2
 προειρημένα τολμηρῶς καὶ καταπληκτικῶς ὁ Ἀπελ-
 λῆς, καὶ τι προσεπεῖπε τοιοῦτον ἔτι σιωπῶντος τοῦ
 414. βασιλέως· ἑπείπερ οὕτως ἀχαρίστους ὑμᾶς ὁ βασι- 3
 30 λεύς, Ἄρατε, καὶ λίαν ἀγνώμονας εὐρίσκει, κρίνει
 συναγαγὼν τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ περὶ τούτων ἀπολο-

γισμοὺς ποιησάμενος ἀπαλλάττεσθαι πάλιν εἰς Μα-
 4 κεδονίαν." ὁ δὲ πρεσβύτερος Ἄρατος ὑπολαβὼν κα-
 θόλου μὲν ἡξίου τὸν Φίλιππον μηδεὶν τῶν λεγο-
 5 μένων ὀξέως μηδ' ἀκρίτως μηδέποτε πιστεύειν, ὅταν
 δὲ κατὰ τινος τῶν φίλων καὶ συμμάχων προσπέσῃ 5
 τις αὐτῷ λόγος, τὸν ἀκριβέστερον ἐλεγχον ποιείσθαι
 πρὶν ἢ δέξασθαι τὴν διαβολήν· καὶ γὰρ βασιλικὸν
 6 εἶναι τὸ τοιοῦτο καὶ πρὸς πᾶν συμφέρον. διὸ καὶ
 νῦν ἡξίου περὶ τῶν ὑπ' Ἀπελλοῦ λεγομένων καλεῖν
 τοὺς ἀκηκοότας, ἄγειν εἰς τὸ μέσον τὸν εἰρηκότα 10
 πρὸς αὐτόν, μηδὲν παραλιπεῖν τῶν δυνατῶν εἰς τὸ
 γινῶναι τὴν ἀλήθειαν, πρὶν ἢ πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς
 86 ἀνακαλύπτειν τι τούτων. τοῦ δὲ βασιλέως εὐαρε-
 στήσαντος τοῖς λεγομένοις, καὶ φήσαντος οὐκ ὀλι-
 2 γωρήσειν, ἀλλ' ἐξετάσειν, τότε μὲν διελύθησαν. ἐν 15
 δὲ ταῖς ἐξῆς ἡμέραις ὁ μὲν Ἀπελλῆς οὐδεμίαν ἀπό-
 δειξιν προσῆγε τοῖς εἰρημένοις· τοῖς δὲ περὶ τὸν
 3 Ἄρατον ἐγένετό τι συγκύρημα τοιοῦτον. οἱ γὰρ
 Ἕλληες, καθ' ὃν καιρὸν ὁ Φίλιππος αὐτῶν ἐπόρθευ-
 τὴν χώραν, ὑποπεύσαντες τὸν Ἀμφίδαμον ἐπεβᾶ- 20
 λοντο συλλαβεῖν καὶ δῆσαντες εἰς τὴν Αἰτωλίαν ἐκ-
 4 πέμπειν. ὁ δὲ προαισθόμενος αὐτῶν τὴν ἐπίνοιαν
 ἀπεχώρησε τὰς μὲν ἀρχὰς εἰς Ὀλυμπίαν, μετὰ δὲ
 ταῦτα πυνθανόμενος τὸν Φίλιππον ἐν τῇ Δύμῃ περὶ
 τὴν τῶν λαφύρων οἰκονομίαν διατρέβειν, ἔσπευσε 25 384.
 5 πρὸς τοῦτον διαπεσεῖν. ὅθεν οἱ περὶ τὸν Ἄρατον,
 ἀκούσαντες τὸν Ἀμφίδαμον ἐκ τῆς Ἡλιδος ἐκπεπτω-
 κότα παρῆναι, γενόμενοι περιχαρεῖς διὰ τὸ μηδὲν
 αὐτοῖς συνειδέναι, προσελθόντες ᾤοντο δεῖν τὸν
 6 βασιλέα καλεῖν τὸν Ἀμφίδαμον· καὶ γὰρ εἰδέναι περὶ 30
 τῶν κατηγορουμένων ἐκείνον βέλτιστα πρὸς ὃν ἐρ-

ρήθη, καὶ δηλώσειν τὴν ἀλήθειαν, πεφευγότα μὲν
 415. ἐξ οἴκου διὰ τὸν Φίλιππον, τὰς δ' ἐλπίδας ἔχοντα
 τῆς σωτηρίας κατὰ τὸ παρὸν ἐν ἐκείνῳ. πεισθεὶς 7
 δὲ τοῖς λεγομένοις ὁ βασιλεὺς, καὶ μεταπεμπόμενος
 5 τὸν Ἀμφίδαμον, εὗρε τὴν διαβολὴν οὖσαν ψευδῇ.
 διὸ καὶ τὸν μὲν Ἄρατον ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας 8
 αἶε καὶ μᾶλλον ἀπεδέχετο καὶ κατηξίου, πρὸς δὲ
 τὸν Ἀπελλῆν λοξότερον εἶχε· τῇ γε μὴν ὁλοσχερεῖ
 προκατεχόμενος ἀποδοχῇ πολλὰ παρορᾶν ἠναγκάζετο
 10 τῶν ὑπ' αὐτοῦ γινομένων.

Ὁ δ' Ἀπελλῆς οὐδαμῶς ἀφίστατο τῆς προθέσεως. 87
 ἀλλ' ἅμα μὲν τὸν Ταυρίωνα τὸν ἐπὶ τῶν ἐν Πε-
 λοποννήσῳ τεταγμένον διέβαλλεν, οὐ ψέγων, ἀλλ' 2
 ἐπαινῶν καὶ φάσκων ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι μετὰ
 15 τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς ὑπαίθροις συνδιατρίβειν, βου-
 λόμενος ἕτερον ἐπισταθῆναι δι' αὐτοῦ τοῖς ἐν Πελο-
 ποννήσῳ πράγμασι. καινὸς γάρ τις οὗτος εἴρηται 3
 τρόπος διαβολῆς τὸ μὴ ψέγοντας, ἀλλ' ἐπαινοῦντας
 λυμαίνεσθαι τοὺς πέλας· εὗρηται δὲ μάλιστα καὶ 4
 20 πρῶτον τοιαύτη κακεντρέχεια καὶ βασκανία καὶ δό-
 λος ἐκ τῶν περὶ τὰς αὐλὰς διατριβόντων καὶ τῆς
 τούτων πρὸς ἀλλήλους ζηλοτυπίας καὶ πλεονεξίας.
 ὁμοίως δὲ καὶ τὸν ἐπὶ τῆς θεραπείας τεταγμένον 5
 Ἀλέξανδρον, ὅτε λάβοι καιρὸν, διέδακνε, βουλόμενος
 25 καὶ τὴν περὶ τὸ σῶμα φυλακὴν τοῦ βασιλέως δι'
 αὐτοῦ γενέσθαι καὶ καθόλου κινῆσαι τὴν ὑπ' Ἀν-
 τιγόνου καταλειφθεῖσαν διάταξιν. Ἀντίγονος γὰρ 6
 καλῶς μὲν ζῶν προέσθη τῆς τε βασιλείας καὶ τοῦ
 παιδὸς αὐτοῦ, καλῶς δὲ τὸν βίον μεταλλάττων
 30 προενοήθη πρὸς τὸ μέλλον περὶ πάντων τῶν πραγ-
 μάτων. ἀπολιπὼν γὰρ διαθήκην ἔγραφε Μακεδόσιν 7

ὑπὲρ τῶν διωκημένων· ὁμοίως (δὲ) καὶ περὶ τοῦ
 μέλλοντος διέταξε πῶς καὶ διὰ τίνων ἕκαστα δεήσει 385.
 χειρίζεσθαι, βουλόμενος μηδεμίαν ἀφορμὴν κατα-
 λιπεῖν τοῖς περὶ τὴν αὐλήν πρὸς ἀλλήλους φιλοτι-
 416.8 μίας καὶ στάσεως. ἐν οἷς τῶν τότε συστρατενομένων 5
 αὐτὸς μὲν Ἀπελλῆς ἐν τοῖς ἐπιτρόποις ἀπελέλειπτο,
 Λεόντιος δ' ἐπὶ τῶν πελταστῶν, Μεγαλέας δ' ἐπὶ
 τοῦ γραμματείου, Ταυρίων δ' ἐπὶ τῶν κατὰ Πελο-
 9 πόνησον, Ἀλέξανδρος δ' ἐπὶ τῆς θεραπείας. τὸν
 μὲν οὖν Λεόντιον καὶ Μεγαλέαν ὅφ' αὐτὸν εἶχεν 10
 ὁλοσχερῶς, τὸν δ' Ἀλέξανδρον καὶ Ταυρίωνα μετα-
 στησάμενος ἀπὸ τῆς χρείας ἔσπευδε καὶ ταῦτα καὶ
 τᾶλλα πάντα δι' αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν ιδίων φίλων
 10 χειρίζειν. ὁ δὲ καὶ ὁραδίως ἂν ἐπετέλεσε μὴ παρα-
 σκευάσας ἀνταγωνιστὴν Ἄρατον αὐτῷ· νῦν δὲ τα- 15
 χέως πείραν ἔλαβε τῆς σφετέρως ἀφροσύνης καὶ
 11 πλεονεξίας. ὁ γὰρ αὐτὸς ἐπεβάλετο προῦξαι κατὰ
 τῶν πέλας, τοῦτ' ἔπαθε καὶ λίαν ἐν πάννυ βραχεῖ
 12 χρόνῳ. πῶς δὲ καὶ τίνι τρόπῳ τοῦτο συνέβη γε-
 νέσθαι κατὰ μὲν τὸ παρὸν ὑπερθησόμεθα καὶ κα- 20
 ταστρέφομεν τὴν βύβλον ταύτην, ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς
 13 πειρασόμεθα σαφῶς ὑπὲρ ἐκάστων ἐξαγγέλλειν. Φί-
 λιππος δὲ τὰ προειρημένα διαταξάμενος ἐπανήλθεν
 εἰς Ἄργος, κἀνταῦθα τὴν παραχειμασίαν ἐποίει μετὰ
 τῶν φίλων, τὰς δὲ δυνάμεις ἀπέλυσεν εἰς Μακε- 25
 δονίαν.

4

ΠΟΛΥΒΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΕΜΠΤΗ.

417. Τὸ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀράτου τοῦ νεωτέρου στρα- 1
τηγίαν ἔτος ἐτύγχανε διεληλυθὸς περὶ τὴν τῆς Πλει- *may*
άδος ἐπιτολὴν· οὕτως γὰρ ἦγε τοὺς χρόνους τότε
(τὸ) τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος. διόπερ οὗτος μὲν ἀπετί- 2
5 θετο τὴν ἀρχήν, Ἐπήρατος δὲ παρελάμβανε τὴν τῶν
Ἀχαιῶν ἡγεμονίαν· Αἰτωλῶν δὲ Λωρῖμαχος ἐστρα-
τήγει. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ἀρχομένης τῆς 3
θερείας Ἀντίβας μὲν ἐκφανῶς ἤδη τὸν πρὸς Ῥω-
μαίους πόλεμον ἀνειληφώς, ὀρμήσας ἐκ Καινῆς πό-
10 λεως καὶ διαβὰς τὸν Ἰβηρα ποταμὸν ἐνήρχετο τῆς
ἐπιβολῆς καὶ πορείας τῆς εἰς Ἱταλίαν· Ῥωμαῖοι δὲ 4386.
Τεβέριον μὲν Σεμπρώνιον εἰς Λιβύην μετὰ δυνά-
μεως, Πόπλιον δὲ Κορνήλιον εἰς Ἰβηρίαν ἐξαπέ-
στελλον· Ἀντίοχος δὲ καὶ Πτολεμαῖος, ἀπεγνωκότες 5
15 τὰς πρεσβείας καὶ τὸ λόγῳ διεξάγειν τὴν ὑπὲρ Κοί-
λης Συρίας ἀμφισβήτησιν, ἐνήρχοντο πολεμεῖν ἀλλή-
λοις. ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος, ἐνδεὴς ὢν σίτου καὶ 6
χρημάτων εἰς τὰς δυνάμεις, συνῆγε τοὺς Ἀχαιοὺς
διὰ τῶν ἀρχόντων εἰς ἑκκλησίαν. ἀθροισθέντος δὲ 7
20 τοῦ πλήθους εἰς Αἴγιον κατὰ τοὺς νόμους, ὄρων
τοὺς μὲν περὶ Ἀράτον ἐθελοκακοῦντας διὰ τὴν περὶ

τὰς ἀρχαιρεσίας γεγενημένην εἰς αὐτοὺς τῶν περὶ
 τὸν Ἀπελλῆν κακοπραγμοσύνην, τὸν δ' Ἐπήρατον
 ἄπρακτον ὄντα τῇ φύσει καὶ καταγινωσκόμενον ὑπὸ
 418. 8 πάντων, συλλογισάμενος ἐκ τῶν προειρημένων τὴν
 ἄγνοϊαν τῶν περὶ τὸν Ἀπελλῆν καὶ Λεόντιον, ἔκρι- 5
 9 νεν αὐτοῖς ἀντέχεσθαι τῶν περὶ τὸν Ἄρατον. πείσας
 οὖν τοὺς ἔρχοντας μεταγαγεῖν τὴν ἐκκλησίαν εἰς
 Σικυῶνα, λαβὼν τὸν τε πρεσβύτερον καὶ τὸν νεώ-
 τερον Ἄρατον εἰς τὰς χεῖρας, καὶ πάντων τῶν γε-
 γονότων ἀναθεῖς τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν Ἀπελλῆν, παρε- 10
 10 κάλει μένειν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς αἰρέσεως. τῶν
 δὲ συγκαταθεμένων ἐτοιμῶς, εἰσελθὼν εἰς τοὺς
 Ἀχαιοὺς καὶ χρησάμενος συνεργοῖς τοῖς προειρημέ-
 11 νοις, πάντα κατέπραξε τὰ πρὸς τὴν ἐπιβολήν. πεν-
 τήκοντι μὲν γὰρ ἔδοξε τάλαντα τοῖς Ἀχαιοῖς εἰς 15
 τὴν πρώτην ἀναξυγὴν αὐτῷ δοῦσι παροχρῆμα τρι-
 μήνου μισθοδοτῆσαι τὴν δύναμιν καὶ σίτου προσ-
 12 θεῖναι μυριάδας· τὸ δὲ λοιπόν, ἕως ἂν παρὼν ἐν
 Πελοποννήσῳ συμπολεμῇ, τάλαντα λαμβάνειν ἐκά-
 στου μηνὸς παρὰ τῶν Ἀχαιῶν ἑπτακαίδεκα. 20
 2 Δοξάντων δὲ τούτων, οἱ μὲν Ἀχαιοὶ διελύθησαν
 ἐπὶ τὰς πόλεις· τῷ δὲ βασιλεῖ βουλευομένῳ μετὰ
 τῶν φίλων, ἐπειδὴ συνήλθον αἱ δυνάμεις ἐκ τῆς
 παραχειμασίας, ἔδοξε χρῆσθαι κατὰ θάλατταν τῷ
 2 πολέμῳ. οὕτως γὰρ ἐπέπειστο μόνως αὐτὸς μὲν δι- 25
 νήσεσθαι ταχέως πανταχόθεν ἐπιφαίνεσθαι τοῖς πο-
 λεμίοις, τοὺς δ' ὑπεναντίους ἦμιστ' ἂν δύνανθαι
 3 παραβοηθεῖν ἀλλήλοις, ἅτε διεσπασμένους μὲν ταῖς
 χώραις, δεδιότας δ' ἐκάστους περὶ σφῶν διὰ τὴν ἀδη- 387.
 λότητα καὶ τὸ τάχος τῆς κατὰ θάλατταν παρουσίας 30
 τῶν πολεμίων· πρὸς γὰρ Αἰτωλοὺς καὶ Λακεδαι-

μονίους ἔτι δ' Ἡλείους ὁ πόλεμος ἦν αὐτῷ. κρι- 4
 θέντων δὲ τούτων, ἤθροιζε τὰς τε τῶν Ἀχαιῶν νῆας
 καὶ τὰς σφετέρως εἰς τὸ Λέχαιον, καὶ συνεχεῖς ποιού-
 μενος ἀναπείρας ἐγύμναζε τοὺς φελαγγίτας καὶ συν- 5
 εἶδιζε ταῖς εἰρεσίαις, προθύμως αὐτῷ πρὸς τὸ
 παραγγελλόμενον συνυπακουόντων τῶν Μακεδόνων·
 πρὸς τε γὰρ τοὺς ἐν γῇ κινδύνους ἐκ παρατάξεως 5
 419. γενναιότατοι πρὸς τε τὰς κατὰ θάλατταν ἐκ τοῦ και-
 ροῦ χρειὰς ἐτοιμότατοι, λειτουργοὶ γε μὴν περὶ τὰς
 10 ταφρείας καὶ χαρακοποιίας καὶ πᾶσαν τὴν τοιαύτην
 ταλαιπωρίαν φιλοπονώτατοί τινες, οἷους Ἡσίοδος 6
 παρεισάγει τοὺς Αἰακίδας,

πολέμῳ κεχαρηότας ἥντε δαιτί.

Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς καὶ τὸ τῶν Μακεδόνων πλη- 7
 15 θος ἐν τῷ Κορίνθῳ διέτριβε, περὶ τὴν κατὰ θάλατταν
 ἄσκησιν καὶ παρασκευὴν γινόμενος· ὁ δ' Ἀπελλῆς, 8
 οὗτ' ἐπικρατεῖν τοῦ Φιλίππου δυνάμενος οὔτε φέ-
 ρειν τὴν ἐλάττωσιν παρορώμενος, ποιεῖται συνωμο-
 σίαν πρὸς τοὺς περὶ Λεόντιον καὶ Μεγαλέαν, ὥστ'
 20 ἐκείνους μὲν συμπαρόντας ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν
 ἐθελokaκεῖν καὶ λυμαίνεσθαι τὰς τοῦ βασιλέως χρειὰς,
 αὐτὸς δὲ χωρισθεὶς εἰς Χαλκίδα φροντίζειν ἵνα μη-
 δαμόθεν αὐτῷ χορηγία παραγίνηται πρὸς τὰς ἐπι-
 βολὰς. οὗτος μὲν οὖν τοιαῦτα συνθέμενος καὶ κα- 9
 25 κοτροπευσάμενος πρὸς τοὺς προειρημένους ἀπῆρεν
 εἰς τὴν Χαλκίδα, σκήψεις τινὰς εὐλόγους πρὸς τὸν
 βασιλέα πορισάμενος· ἀκκεῖ διατρίβων οὕτως βεβαίως 10
 ἐτήρει τὰ κατὰ τοὺς ὄρκους, πάντων αὐτῷ πειθαρχ-
 ούντων κατὰ τὴν προγεγενημένην πίστιν, ὥστε τὸ
 30 τελευταῖον ἀναγκασθῆναι τὸν βασιλέα δι' ἀπορίαν
 ἐνέχυρα τιθέντα τῶν πρὸς τὴν χρειάν ἀργυρωμάτων

11 ἀπὸ τούτων ποιεῖσθαι τὴν διαγωγὴν. ἡθροισμένων
 δὲ τῶν πλοίων, καὶ τῶν Μακεδόνων ἤδη ταῖς εἰρε-
 σίαις κατηρτισμένων, σιτομετρήσας καὶ μισθοδοτή- 388.
 σας ὁ βασιλεὺς τὴν δύναμιν ἀνήχθη, καὶ κατῆρε
 δευτεραῖος εἰς Πάτρας, ἔχων Μακεδόνας μὲν ἑξα- 5
 κισχιλίους, μισθοφόρους δὲ χιλίους καὶ διακοσίους.
 3 κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Λωρῖμαχος ὁ τῶν
 Αἰτωλῶν στρατηγὸς Ἀγέλαον καὶ Σκόπαν ἑξαπέ-
 στειλε τοῖς Ἡλείοις μετὰ Νεοκρήτων πεντακοσίων·
 οἱ δ' Ἡλεῖοι δεδιότες μὴ τὴν Κυλλήνην ὁ Φίλιππος 10
 ἐπιβάληται πολιορκεῖν, στρατιώτας τε μισθοφόρους
 συνῆθροισον καὶ τοὺς πολιτικούς ἡτοίμαζον, ὥχυ-
 420. 2 ροῦντο δὲ καὶ τὴν Κυλλήνην ἐπιμελῶς. εἰς ἃ βλέ-
 πων ὁ Φίλιππος, τοὺς τε τῶν Ἀχαιῶν μισθοφόρους
 καὶ τῶν παρ' αὐτῷ Κρητῶν καὶ τῶν Γαλατικῶν 15
 ἱππέων τινάς, σὺν δὲ τούτοις τῶν ἐξ Ἀχαιῶν ἐπι-
 λέκτων εἰς δισχιλίους πεζοὺς ἀθροίσας, ἐν τῇ τῶν
 Λυμαίων πόλει κατέλειπεν, ἅμα μὲν ἐφεδρείας ἔχον-
 τας, ἅμα δὲ προφυλακῆς τάξιν πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς
 3 Ἡλείας φόβον. αὐτὸς δ', ἔτι πρότερον γεγραφώς 20
 τοῖς Μεσσηνίοις καὶ τοῖς Ἡπειρώταις, ἔτι δὲ τοῖς
 Ἀκαρναῖσι καὶ Σκερδιλαῖδᾱ, πληροῦν ἐκάστοις τὰ
 παρ' αὐτοῖς πλοῖα καὶ συναντᾶν εἰς Κεφαλληνίαν,
 ἀναχθεῖς ἐκ τῶν Πατρῶν κατὰ τὴν σύνταξιν ἔπλει,
 4 καὶ προσέσχε τῆς Κεφαλληνίας κατὰ Πρόννου. ὁρῶν 25
 δὲ τό τε πολισμάτιον [τοὺς Πρόννους] δυσπολιόρ-
 κητον ὄν καὶ τὴν χώραν στενὴν, παρέπλει τῷ στόλῳ,
 καὶ καθωρμίσθη πρὸς τὴν τῶν Παλαιῶν πόλιν.
 5 συνιδὼν δὲ ταύτην τὴν χώραν γέμουσαν σίτου καὶ
 δυναμένην τρέφειν στρατόπεδον, τὴν μὲν δύναμιν 30
 ἐκβιβάσας προσεστρατοπέδευσε τῇ πόλει, τὰς δὲ ναῦς

συνορμίσας τάφρῳ καὶ χάρακι περιέλαβε, τοὺς δὲ
 Μακεδόνας ἐφῆκε σιτολογεῖν. αὐτοὺς δὲ περιήκει τὴν 6
 πόλιν, ἐπισκοπῶν πῶς δυνατόν εἴη προσάγειν ἔργα
 τῷ τείχει καὶ μηχανάς, βουλόμενος ἅμα μὲν προσ-
 5 δέξασθαι τοὺς συμμάχους, ἅμα δὲ τὴν πόλιν ἐξε-
 λεῖν, ἵνα πρῶτον μὲν Αἰτωλῶν παρέλγεται τὴν ἀναγ- 7
 καιοτάτην ὑπηρεσίαν — ταῖς γὰρ τῶν Κεφαλλήνων
 ναυσὶ χρώμενοι τὰς τ' εἰς Πελοπόννησον ἐποιοῦντο
 διαβάσεις καὶ τὰς Ἑπειρωτῶν ἔτι δ' Ἀκαρνανῶν
 10 ἐπόρθουν παραλίᾳς — δεύτερον δ' ἵνα παρασκευάσῃ 8
 μὲν αὐτῷ, παρασκευάσῃ δὲ τοῖς συμμάχοις ὄρη- 389.
 τήριον εὐφυὲς κατὰ τῆς τῶν πολεμίων χώρας. ἡ 9
 γὰρ Κεφαλληνία κεῖται μὲν κατὰ τὸν Κορινθιακὸν
 421. κόλπον ὥς εἰς τὸ Σικελικὸν ἀνατείνουσα πέλαγος,
 15 ἐπίκειται δὲ τῆς μὲν Πελοποννήσου τοῖς πρὸς ἄρ- 10
 κτον καὶ πρὸς ἐσπέραν μέρεσι κεκλιμένοις καὶ μά-
 λιστα τῇ τῶν Ἠλείων χώρᾳ, τῆς δ' Ἑπείρου καὶ τῆς
 Αἰτωλίας ἔτι δὲ τῆς Ἀκαρνανίας τοῖς πρὸς μεσημ-
 βρίαν καὶ πρὸς τὰς δύοσεις μέρεσιν ἐστραμμένοις.
 20 διὸ καὶ πρὸς τε τὴν συναγωγὴν τῶν συμμάχων εὐ- 4
 φυῶς ἐχούσης καὶ κατὰ τῆς τῶν πολεμίων καὶ πρὸ
 τῆς τῶν φίλων χώρας εὐκαιρῶς κειμένης, ἐσπευδε
 χειρωσάμενος ὑφ' αὐτὸν ποιήσασθαι τὴν νῆσον.
 συνθεωρῶν δὲ τὰ μὲν ἄλλα πάντα μέρη τῆς πόλεως 2
 25 τὰ μὲν θαλάττη, τὰ δὲ κρημνοῖς περιεχόμενα, βρα-
 χὺν δὲ τινα τόπον ἐπίπεδον αὐτῆς ὑπάρχοντα, τὸ
 πρὸς τὴν Ζάκυνθον ἐστραμμένον, τῇδε διανοεῖτο
 προσάγειν ἔργα καὶ τῇδε τὴν ὅλην συνίστασθαι πο-
 λιορκίαν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς περὶ ταῦτα καὶ πρὸς 3
 30 τοῦτοίς ἦν. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον πεντεκαί-
 δεκα μὲν ἤκον λέμβοι παρὰ Σκερδιλαΐδου — τοὺς

γὰρ πλείστοις ἐκωλύθη πέμψαι διὰ τὰς γενομένας
 ἐπιβουλὰς καὶ ταραχὰς περὶ τοὺς κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα
 4 πολιδυνάστας — ἦκον δὲ καὶ παρ' Ἑπειρωτῶν καὶ
 παρ' Ἀκαρνάνων ἔτι δὲ Μεσσηνίων οἱ διαταχθέν-
 5 τες σύμμαχοι· τῆς γὰρ τῶν Φιαλέων πόλεως ἕξαι-
 ρεθείσης ἀπροφασίστως τὸ λοιπὸν ἤδη μετεῖχον
 6 Μεσσηνιοὶ τοῦ πολέμου. τῶν δὲ πρὸς τὴν πολιορ-
 κίαν ἡτοιμασμένων, διαθείς τὰ βέλη καὶ τοὺς πε-
 τροβόλους κατὰ τοὺς ἀρμόζοντας τόπους πρὸς τὸ
 κωλύειν τοὺς ἀμυνομένους, παρακαλέσας τοὺς Μα- 10
 κεδόνας ὁ βασιλεὺς προσῆγε τὰς μηχανὰς τοῖς τεί-
 7 χεσι καὶ διὰ τούτων τοῖς ὀρύγμασιν ἐνεχείρει. ταχὺ
 δὲ τοῦ τείχους ἐπὶ δύο πλέθρα κρεμασθέντος διὰ
 τὴν ἐν τοῖς ἔργοις προθυμίαν τῶν Μακεδόνων, ἐγ-
 γίσας τοῖς τείχεσιν ὁ βασιλεὺς παρήγει τοῖς ἐν τῇ 15
 8 πόλει τίθεσθαι πρὸς αὐτὸν τὴν εἰρήνην. τῶν δὲ 890.
 παρακουόντων, ἐμβαλὼν πῦρ τοῖς ἐρείσμασιν ὁμοῦ
 9 πᾶν τὸ διεστυλωμένον κατέβαλε τεῖχος. οὗ γενο-
 μένου, πρῶτους ἐφῆκε τοὺς πελαστιάς τοὺς ὑπὸ
 422. Λεόντιον ταττομένους, σπειρηδὸν τάξας καὶ παραγ- 20
 10 γείλας βιάζεσθαι διὰ τοῦ πτώματος. οἱ δὲ περὶ τὸν
 Λεόντιον, τηροῦντες τὰ πρὸς τὸν Ἀπελλὴν συγκέ-
 μενα, τρὶς ἑξῆς τοὺς νεανίσκους ὑπερβάντας τὸ
 πτώμα διέτρεψαν τοῦ μὴ τελεσιουργῆσαι τὴν κατὰ-
 11 ληψιν τῆς πόλεως· (καὶ) προδιεφθαρκότες μὲν τοὺς 25
 ἐπιφανεστάτους τῶν κατὰ μέρος ἡγεμόνων, ἐθέλοκα-
 κοῦντες δὲ καὶ παρ' ἑκάστον ἀποδειλιῶντες αὐτοί,
 12 τέλος ἐξέπεσον ἐκ τῆς πόλεως πολλὰς πληγὰς λα-
 βόντες, καίπερ εὐχερῶς δυνάμενοι κρατῆσαι τῶν
 13 πολεμίων. ὁ δὲ βασιλεὺς, ὁρῶν ἀποδειλιῶντας μὲν 30
 τοὺς ἡγεμόνας, τραυματίας δὲ καὶ πλείους γεγονότας

τῶν Μακεδόνων, τῆς μὲν πολιορκίας ἀπέστη, περὶ δὲ τῶν ἐξῆς ἐβουλεύετο μετὰ τῶν φίλων.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Λυκούργος μὲν εἰς 5
τὴν Μεσσηνίαν ἐξεστρατεύκει, Δωρίμαχος δὲ τοὺς
5 ἡμίσεις ἔχων Αἰτωλῶν εἰς Θετταλίαν ἐπεποίητο τὴν
ὁρμὴν, ἀμφοτέροι πεπεισμένοι τὸν Φίλιππον ἀπο-
σπάσειν τῆς τῶν Παλαιέων πολιορκίας. ὑπὲρ ὧν 2
ἦγον πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα παρὰ τ' Ἀκαρνάνων
καὶ παρὰ Μεσσηνίων, οἱ μὲν παρὰ τῶν Ἀκαρνάνων
10 παρακαλοῦντες αὐτὸν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν τῶν Αἰτω-
λῶν χώραν καὶ τὸν τε Δωρίμαχον ἀποστῆσαι τῆς
εἰς τὴν Μακεδονίαν ὁρμῆς καὶ τὴν χώραν τῶν Αἰ-
τωλῶν ἐπελθεῖν καὶ πορθῆσαι πᾶσαν ἀδεῶς, οἱ δὲ 3
παρὰ τῶν Μεσσηνίων δεόμενοι σφίσι βοηθεῖν καὶ
15 διδάσκοντες ὅτι τῶν ἐτησίων ἤδη στάσειν ἐχόντων
δυνατόν ἐστι τὴν παρακομιδὴν ἐκ τῆς Κεφαλληνίας
εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἐν ἡμέρᾳ ποιήσασθαι μῖα διὰ τὸ 4
οἱ περὶ Γόργον τὸν Μεσσηνίου αἰφνιδίον καὶ πραγ-
ματικὴν ἐσομένην συνίστασαν τὴν ἐπὶ τὸν Λυκούρ-
20 γον ἐπίθεσιν. οἱ δὲ περὶ τὸν Λεύντιον, τηροῦντες 5
τὴν αὐτῶν ὑπόθεσιν, συνήργουν τοῖς περὶ τὸν Γόρ- 391.
γον ἐκτενωρ, θεωροῦντες ὅτι συμβήσεται τὴν θε-
423. ρεῖαν εἰς τέλος ἄπρακτον γενέσθαι τῷ Φιλίππῳ.
πλεῦσαι μὲν γὰρ εἰς τὴν Μεσσηνίαν ῥάδιον ἦν, ἀνα- 6
25 πλεῦσαι δ' ἐκείθεν τῶν ἐτησίων ἐπεχόντων ἀδύνα-
τον· ἐξ οὗ δὴλον ἦν ὥς ὁ μὲν Φίλιππος ἐν τῇ 7
Μεσσηνίᾳ μετὰ τῆς δυνάμεως συγκλεισθεὶς ἀναγκασ-
θήσεται τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ θέρους ἄπρακτος μέ-
νειν, οἱ δ' Αἰτωλοὶ τὴν Θετταλίαν καὶ τὴν Ἡπει-
30 ρον ἐπιπορευόμενοι κατασύρουσι καὶ πορθοῦσι πᾶ-
σαν ἀδεῶς. οὗτοι μὲν οὖν λυμωμενόμενοι ταῦτα 8

καὶ τοιαῦτα συνεβούλευον. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄρατον
9 συμπαρόντες τῆς ἐναντίας προέστασαν γνώμης. δεῖν
γὰρ ἔφασαν εἰς τὴν Αἰτωλίαν ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν
καὶ τούτων ἔχεσθαι τῶν πραγμάτων· ἔξεστρατευ-
κότων γὰρ τῶν Αἰτωλῶν μετὰ Δωριμάχου κάλλιστον 5
εἶναι καιρὸν ἐπελθεῖν καὶ πορθῆσαι τὴν Αἰτωλίαν.
10 ὁ δὲ βασιλεὺς, τὰ μὲν ἀπιστῶν ἤδη τοῖς περὶ τὸν
Λεόντιον ἐκ τῆς περὶ τὴν πολιορκίαν ἐθελοκακή-
σεως, συναισθανόμενος δὲ καὶ ἐκ τοῦ περὶ τὸν πλοῦν
αὐτῶν διαβουλίου τὴν κακοπραγμοσύνην, ἔκρινε 10
χρῆσθαι τοῖς πράγμασι κατὰ τὴν Ἀράτου γνώμην.
11 διόπερ Ἐπηράτῳ μὲν ἔγραψε τῷ τῶν Ἀχαιῶν στρα-
τηγῷ βοηθεῖν τοῖς Μεσσηνίοις, ἀναλαβόντι τοὺς
Ἀχαιοὺς, αὐτὸς δ' ἀναχθεὶς ἐκ τῆς Κεφαλληνίας
παρῆν δευτεραῖος εἰς Λευκάδα μετὰ τοῦ στόλου 15
12 νυκτός. εὐτρεπισόμενος δὲ τὰ περὶ τὸν Διόρυκτον,
καὶ ταύτῃ διακομίσας τὰς ναῦς, ἐποιεῖτο τὸν ἀπό-
πλουν κατὰ τὸν Ἀμβρακικὸν καλούμενον κόλπον.
13 ὁ δὲ προειρημένος κόλπος ἐπὶ πολὺν προτείνων ἐκ
τοῦ Σικελικοῦ πελάγους εἰς τοὺς μεσογαίους ἀνήκει 20
τόπους τῆς Αἰτωλίας, καθάπερ καὶ πρότερον ἡμῖν
14 εἴρηται. διανύσας δὲ καὶ καθορισθεὶς βραχὺ πρὸ
ἡμέρας πρὸς τῇ καλουμένῃ Αἰμναίᾳ, τοῖς μὲν στρα-
τιώταις ἀριστοποιεῖσθαι παρήγγειλε καὶ τὸ πολὺ
τῆς ἀποσκευῆς ἀποθεμένους εὐζῶνους σφᾶς παρα- 25
424. 15 σκευάζειν πρὸς ἀναξυρήν, αὐτὸς δὲ τοὺς ὁδηγοὺς
ἀθροίσας τὰ τε περὶ τοὺς τόπους καὶ τὰς παρακει- 392.
6 μένας πόλεις ἐπυνθάνετο καὶ διηρύνειν. κατὰ δὲ
τὸν καιρὸν τοῦτον ἦκεν ἔχων Ἀριστόφαντος ὁ στρα-
τηγὸς πανδημεῖ τοὺς Ἀκαρνανάς· πολλὰ γὰρ καὶ 30
δεινὰ πεπονθότες ἐν τοῖς ἀνώτερον χρόνοις ὑπ'

Αἰτωλῶν ἐκθύμως εἶχον πρὸς τὸ κατὰ πάντα τρό-
 πον ἀμύνασθαι καὶ βλάψαι τοὺς Αἰτωλοὺς. διόπερ 2
 ἀσμένως ἐπιλαβόμενοι τότε τῆς Μακεδόνων ἐπαρ-
 κείας, ἤκον ἐν τοῖς ὅπλοις, οὐ μόνον ὅσοις ὁ νόμος
 5 ἐπέταττε στρατεύειν, ἀλλὰ καὶ τῶν πρεσβυτέρων
 τινές. οὐκ ἐλάττω δὲ τούτων ὁρμὴν εἶχον Ἡπει- 3
 ρῶται διὰ τὰς παραπλησίους αἰτίας· διὰ δὲ τὸ μέ-
 γεθος τῆς χώρας καὶ διὰ τὸ τῆς παρουσίας αἰφνί-
 διον τῆς τοῦ Φιλίππου καθυστέρου τῇ συναγωγῇ
 10 τῶν καιρῶν. τῶν δ' Αἰτωλῶν τοὺς μὲν ἡμίσεις 4
 ἔχον Λωρρίμαχος (ἐπεποίητο τὴν ἐξοδον), καθάπερ
 εἶπον, τοὺς δ' ἡμίσεις ἀπολελοίπει, νομίζων ἀξιο-
 χρεων πρὸς τὰ παρὰδοξα ταύτην τὴν ἐφεδρεῖαν
 ὑπάρχειν τῶν τε πόλεων καὶ τῆς χώρας. ὁ δὲ βασι- 5
 15 λεὺς ἀπολιπὼν ψυλακὴν ἱκανὴν τῆς ἀποσκευῆς, τότε
 μὲν ἀναξεύξας ἐκ τῆς Λιμναΐας δειλῆς καὶ προελ-
 θὼν ὥς ἐξήκοντα στάδια κατεστρατοπέδευσε. δεῖ- 6
 πνοποιησάμενος δὲ καὶ βραχὺ διαναπαύσας τὴν δύνα-
 μιν αὐτίς ὥρμα, καὶ συνεχῶς νυκτοπορήσας ἤκε
 20 πρὸς τὸν Ἀχελῷον ποταμὸν ἄρτι τῆς ἡμέρας ἐπι-
 φαινούσης, μεταξὺ Κωνώπης καὶ Στροάτου, σπεύδων
 ἄφνω καὶ παραδόξως ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Θέρμοις τόπον
 ἐπιβαλεῖν.

Οἱ δὲ περὶ τὸν Λεόντιον κατὰ δύο τρόπους ὁρῶν- 7
 25 τες τὸν μὲν Φίλιππον καθυξόμενον τῆς προδέσεως,
 τοὺς δ' Αἰτωλοὺς ἀδυνατήσοντας τοῖς παροῦσι, καθ'
 ἓνα μὲν ἢ ταχεῖα καὶ παρὰδοξος ἢ τῶν Μακεδόνων
 ἐγγιγόνει παρουσία, καθ' ἕτερον δ' ἢ πρὸς γε τὴν 2
 ἐν τοῖς Θέρμοις τόπον οὐδέποτε ἂν ὑπολαβόντες
 30 Αἰτωλοὶ τολμήσαι τὸν Φίλιππον οὕτω προχειρῶς
 425. αὐτὸν δοῦναι διὰ τὰς ὀχυρότητας τῶν τόπων ἐμελλον

ἀπρονόητοι καὶ παντελῶς ἀπαράσκευοι ληφθῆσεσθαι
 3 πρὸς τὸ συμβαῖνον· εἰς ἃ βλέποντες, καὶ τηροῦντες 393.
 τὴν ἑαυτῶν πρόθεσιν, ᾧοντο δεῖν τὸν Φίλιππον
 περὶ τὸν Ἀχελῷον στρατοπεδεύσαντα προσαναπαῦσαι
 τὴν δύναμιν ἐκ τῆς νυκτοπορίας, σπουδάζοντες βρα- 5
 χεῖάν γε τοῖς Αἰτωλοῖς ἀναστροφὴν δοῦναι πρὸς
 4 τὴν βοήθειαν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄρατον, θεωροῦντες
 τὸν μὲν καιρὸν ὅξυν ὄντα τῆς ἐπιβολῆς, τοὺς δὲ
 περὶ τὸν Λεόντιον προδήλως ἐμποδίζοντας, διημαρ-
 τύροντο τὸν Φίλιππον μὴ παρίεναι τὸν καιρὸν μηδὲ 10
 5 καταμέλλειν. οἷς καὶ πεισθεῖς ὁ βασιλεὺς, καὶ
 προσκόπτων ἤδη τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον, ἐποιεῖτο
 6 τὴν πορείαν κατὰ τὸ συνεχές. διαβὰς δὲ τὸν Ἀχε-
 λῷον ποταμὸν προῆγε συντόνως ὥς ἐπὶ τὸν Θέρ-
 μον· ἅμα δὲ προάγων ἐδήλου καὶ κατέφθειρε τὴν 15
 7 χώραν. παρήει δ' ἐκ μὲν εὐωνύμων ἀπολιπὼν Στρά-
 τον, Ἀργίونيον, Θεστιεῖς, ἐκ δὲ δεξιῶν Κωνῶπην,
 8 Λυσιμάχειαν, Τριχώνιον, Φύταιον. ἀφικόμενος δὲ
 πρὸς πόλιν τὴν καλουμένην Μέταπαν, ἣ κεῖται μὲν
 ἐπ' αὐτῆς τῆς Τριχωνίδος λίμνης καὶ τῶν παρὰ 20
 ταύτην στενῶν, ἀπέχει δὲ σχεδὸν ἐξήκοντα στάδια
 9 τοῦ προσαγορευομένου Θέρμου, ταύτην μὲν ἐκλι-
 πόντων τῶν Αἰτωλῶν εἰσαγαγὼν πεντακοσίους στρα-
 τιώτας κατεῖχε, βουλόμενος ἐφεδρεῖα χρῆσασθαι
 πρὸς τε τὴν εἴσοδον καὶ τὴν ἐξοδον τὴν ἐκ τῶν 25
 10 στενῶν — ἔστι γὰρ πᾶς ὁ παρὰ τὴν λίμνην τόπος
 ὀρεινὸς καὶ τραχύς, συνηγμένος ταῖς ὕλαις· διὸ καὶ
 παντελῶς στενὴν καὶ δυσδίοδον ἔχει τὴν ἀφροδον —
 11 μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς μὲν μισθοφόρους προθέμενος
 πάσης τῆς πορείας, ἐπὶ δὲ τούτοις τοὺς Ἰλλυριοὺς, 30
 ἐξῆς δὲ τοὺς πελταστὰς καὶ φαλαγγίτας ἔχων προῆγε

διὰ τῶν στενῶν, ἀπουραγούντων μὲν αὐτῷ τῶν
 Κρητῶν, δεξιῶν δὲ παρὰ πλάγια τῶν Θρακῶν καὶ
 ψιλῶν ἀντιπαραπορευομένων ταῖς χώραις. τὴν μὲν 12
 426. γὰρ ἐκ τῶν εὐωνύμων ἐπιφάνειαν τῆς πορείας
 ἢ σφάλισθ' ἢ λίμνη σχεδὸν ἐπὶ τριάκοντα στάδια
 ἀνύσας δὲ τοὺς προειρημένους τόπους, καὶ παρα- 8
 γενόμενος πρὸς τὴν καλουμένην κόμην Παμφίαν,
 ὁμοίως καὶ ταύτην ἀσφαλίσάμενος φρουρᾷ προέβαινε
 πρὸς τὸν Θέρμον, ὁδὸν οὐ μόνον προσάντη καὶ
 10 τραχεῖαν διαφερόντως, ἀλλὰ καὶ κρημνοὺς ἐξ ἑκα- 394.
 τέρου τοῦ μέρους ἔχουσαν βαθεῖς, ὥστε καὶ λίαν 2
 ἐπισφαλῇ καὶ στενῇ τὴν πάροδον εἶναι κατ' ἐνίους
 τόπους, τῆς πάσης ἀναβάσεως οὔσης σχεδὸν ἐπὶ
 τριάκοντα στάδια. διανύσας δὲ καὶ ταύτην ἐν βρα- 3
 15 χεῖ χρόνῳ διὰ τὸ τοὺς Μακεδόνας ἐνεργὸν ποιεῖσθαι
 τὴν πορείαν, ἤκε πολλῆς ὥρας ἐπὶ τὸν Θέρμον, καὶ 4
 καταστρατοπεδεύσας ἐφῆκε τὴν δύναμιν τάς τε πε-
 ριοικίδας κόμας πορθεῖν καὶ τὸ τῶν Θερμίων πεδίων
 ἐπιτρέχειν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς οἰκίας τὰς ἐν αὐτῷ
 20 τῷ Θέρμῳ διαρπάζειν, οὔσας πλήρεις οὐ μόνον
 σίτου καὶ τῆς τοιαύτης χορηγίας, ἀλλὰ καὶ κατα- 5
 σκευῆς διαφερούσης τῶν παρ' Αἰτωλῶν. καθ' ἑκα- 5
 στον γὰρ ἔτος ἀγοράς τε καὶ πανηγύρεις ἐπιφανε-
 στάτας, ἔτι δὲ καὶ τὰς τῶν ἀρχιμεσίων καταστάσεις
 25 ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ συντελούντων, ἕκαστοι πρὸς τὰς
 ὑποδοχὰς καὶ τὰς εἰς ταῦτα παρασκευὰς τὰ πολυ-
 τελέστατα τῶν ἐν τοῖς βίοις ὑπαρχόντων εἰς τοῦτον
 ἀπετίθεντο τὸν τόπον. χωρὶς δὲ τῆς χρείας καὶ τὴν 6
 ἀσφάλειαν ἤλπιζον ἐνταυθοῖ βεβαιωτάτην αὐτοῖς
 30 ὑπάρχειν, διὰ τὸ μήτε πολέμιον τετολμηκέναι μη-
 δένα πώποτε εἰς τοὺς τόπους τούτους ἐμβαλεῖν, εἶναι

τε τῇ φύσει τοιοῦτους ὥστε τῆς συμπάσης Αἰτωλίας
 7 οἷον ἀκροπόλεως ἔχειν τάξιν. διότιπερ εἰρηνευο-
 μένης ἐκ παλαιοῦ τῆς χώρας πλήρεις ἦσαν ἀγαθῶν
 πολλῶν αἷ τε περὶ τὸ ἱερὸν οἰκίαι καὶ πάντες οἱ
 8 πέριξ τόποι. ἐκείνην μὲν οὖν τὴν νύκτα παντο- 5
 427. δαπῆς γέμοντες ὠφελείας αὐτοῦ κατηυλίσθησαν· τῇ
 δ' ἐπαύριον τῆς μὲν κατασκευῆς τὰ πολυτελέστατα
 καὶ τὰ δυνατὰ κομίζεσθαι διέλεγον, τὰ δὲ λοιπὰ
 9 σωρεύοντες πρὸ τῶν σκηνῶν ἐνεπίμπρασαν. ὁμοίως
 δὲ καὶ τῶν ὄπλων τῶν ἐν ταῖς στοαῖς ἀνακειμένων 10
 τὰ μὲν πολυτελῆ καθαιροῦντες ἀπεκόμιζον, τινὰ δ'
 ὑπήλλαττον, τὰ δὲ λοιπὰ συναθροίσαντες πῦρ ἐνέ-
 βαλον. ἦν δὲ ταῦτα πλείω τῶν μυρίων καὶ πεντα-
 κισχιλίων.

9 Καὶ ἕως μὲν τούτου πάντα κατὰ τοὺς τοῦ πο- 15
 λέμου νόμους καλῶς καὶ δικαίως ἐπράττετο· τὰ δὲ
 2 μετὰ ταῦτα πῶς χρὴ λέγειν οὐκ οἶδα. λαβόντες γάρ
 ἐννοίαν τῶν ἐν Δίῳ καὶ Δωδώνῃ πεπραγμένων τοῖς 395.
 Αἰτωλοῖς, τάς τε στοὰς ἐνεπίμπρασαν καὶ τὰ λοιπὰ
 τῶν ἀναθημάτων διέφθειρον, ὅντα πολυτελῆ ταῖς 20
 κατασκευαῖς καὶ πολλῆς ἐπιμελείας ἔνια τετευχότα
 8 καὶ δαπάνης. οὐ μόνον δὲ τῷ πυρὶ κατελυμήναντο
 τὰς ὀροφάς, ἀλλὰ καὶ κατέσκαψαν εἰς ἔδαφος. ἀνέ-
 τρεψαν δὲ καὶ τοὺς ἀνδριάντας, ὅντας οὐκ ἐλάττους
 δισχιλίων· πολλοὺς δὲ καὶ διέφθειραν, πλὴν ὅσοι 25
 θεῶν ἐπιγραφεῖς ἢ τύπους εἶχον· τῶν δὲ τοιοῦτων
 4 ἀπέσχοντο. κατέγραφον δ' εἰς τοὺς τοίχους καὶ τὸν
 περιφερόμενον στίχον, ἥδη τότε τῆς ἐπιδεξιότητος
 τῆς Σάμου φυομένης, ὃς ἦν υἱὸς μὲν Χρυσογόνου,
 6 σὺντροφος δὲ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ στίχος ἦν 50
 ὁρᾷς τὸ δῖον οὐ βέλος διέπτατο;

καὶ μεγίστη δὴ καὶ παράστασις ἐπὶ τούτοις εἶχε τὸν 6
 τε βασιλέα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν φίλους, ὥς δικαίως
 ταῦτα πρότιοντας καὶ καθηκόντως, ἀμνημονέους τοῖς
 ὁμοίοις τὴν τῶν Αἰτωλῶν περὶ τὸ Δῖον ἀσέβειαν.
 5 ἐμοὶ δὲ τάναντία δοκεῖ τούτων. εἰ δ' ὀρθὸς ὁ λό- 7
 428. γος, σκοπεῖν ἐν μέσῳ πάρεστι, χρωμένους οὐχ ἐτέ-
 ροις τισίν, ἀλλὰ τοῖς ἐξ αὐτῆς τῆς οἰκίας ταύτης
 παραδείγμασιν.

Ἀντίγονος ἐκ παρατάξεως νικήσας μάχῃ Κλεο- 8
 10 μένην τὸν βασιλέα τῶν Λακεδαιμονίων ἐγκρατῆς
 ἐγένετο καὶ τῆς Σπάρτης, αὐτός τ' ὢν κύριος ὁ βού- 9
 λωτο χρῆσθαι καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς ἐμπολιτευο-
 μένοις, τοσοῦτον ἀπείχε τοῦ κακῶς ποιεῖν τοὺς γε-
 γονότας ὑποχειρίους ὥς ἐκ τῶν ἐναντίων ἀποδοῦς
 15 τὸ πάτριον πολίτευμα καὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τῶν
 μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος γενόμενος καὶ κοινῇ καὶ
 κατ' ἰδίαν Λακεδαιμονίοις, οὕτως εἰς τὴν οἰκίαν
 ἀπηλλάγη. τοιγαροῦν οὐ μόνον ἐκρίθη παρ' αὐτὸν 10
 τὸν καιρὸν εὐεργέτης, ἀλλὰ καὶ μεταλλάξας σωτήρ,
 20 οὐδὲ παρὰ μόνοις Λακεδαιμονίοις, ἀλλὰ παρὰ πᾶσι
 τοῖς Ἑλλήσιν ἀθανάτου τέτευχε τιμῆς καὶ δόξης ἐπὶ
 τοῖς προειρημένοις. καὶ μὴν ὁ πρῶτος αὐτῶν ἀνέξ- 10 390
 σας τὴν βασιλείαν καὶ γενόμενος ἀρχηγὸς τοῦ προ-
 σχήματος τῆς οἰκίας, Φίλιππος νικήσας Ἀθηναίους
 25 τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην, οὐ τοσοῦτον ἤνυσεν διὰ
 τῶν ὅπλων ἔσσην διὰ τῆς ἐπικεικίας καὶ φιλανθρωπίας
 τῶν τρόπων. τῷ μὲν γὰρ πολέμῳ καὶ τοῖς ὅπλοις 2
 αὐτῶν μόνων περιεγένετο καὶ κύριος κατέστη τῶν
 ἀντιταξαμένων, τῇ δ' εὐγνωμοσύνῃ καὶ μετριότητι
 30 πάντας Ἀθηναίους ἅμα καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἔσχεν
 ὑποχείριον, οὐκ ἐπιμετρῶν τῷ θυμῷ τοῖς πραττο- 3

- μένοις, ἀλλὰ μέχρι τούτου πολεμῶν καὶ φιλονεικῶν,
 ἕως τοῦ λαβεῖν ἀφορμὰς πρὸς ἀπόδειξιν τῆς αὐτοῦ
 4 πρᾶσις καὶ καλοκάγαθίας. τοιγαροῦν χωρὶς λύ-
 τρων ἀποστείλας τοὺς αἰχμαλώτους καὶ κηδεύσας
 Ἀθηναίων τοὺς τετελευτηκότας, ἔτι δὲ συνθεῖς Ἀν- 5
 429. τιπάτρω τὰ τούτων ὅστ'α καὶ τῶν ἀπαλλαιτομένων
 τοὺς πλείστους ἀμφιέσας, μικρὰ δαπάνη διὰ τὴν
 5 ἀρχίνουσαν τὴν μεγίστην πρᾶξιν κατεργάσατο· τὸ
 γὰρ Ἀθηναίων φρόνημα καταπληξάμενος τῇ μεγαλο-
 ψυχίᾳ πρὸς πᾶν ετοίμους αὐτοὺς ἔσχε συναγωνιστάς 10
 6 ἀντὶ πολεμίων. τί δ' Ἀλέξανδρος; ἐκεῖνος γὰρ ἐπὶ
 τοσοῦτον ἐξοργισθεὶς Θηβαίοις ὥστε τοὺς μὲν οἰκή-
 τορας ἐξανδραποδίσασθαι, τὴν δὲ πόλιν εἰς ἔδαφος
 κατασκάψαι, τῆς γε πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβείας οὐκ
 7 ὀλιγώρησε περὶ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως, ἀλλὰ 15
 πλείστην ἐποίησατο πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ μηδ' ἀκού-
 σιον ἀμάρτημα γενέσθαι περὶ τὰ ἱερὰ καὶ καθόλου
 8 τὰ τεμένη. καὶ μὴν ὅτε διαβάς εἰς τὴν Ἀσίαν μετε-
 πορεύετο τὴν Περσῶν ἀσέβειαν εἰς τοὺς Ἕλληνας,
 παρὰ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἐπειράθη λαβεῖν δίκην 20
 ἀξίαν τῶν σφίσι πεπραγμένων, τῶν δὲ τοῖς θεοῖς
 καταπεφημισμένων πάντων ἀπέσχετο, καίπερ τῶν
 Περσῶν μάλιστα περὶ τοῦτο τὸ μέρος ἐξαμαρτόντων
 ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις.
 9 Ταῦτ' οὖν ἔχοιεν καὶ τότε Φίλιππον ἐν νῶ λαμ- 25
 βάνοντα συνεχῶς μὴ οὕτως τῆς ἀρχῆς ὥς τῆς προαιρέ-
 σεως καὶ τῆς μεγαλοψυχίας διάδοχον αὐτὸν ἀναδει-
 κνύναι καὶ κληρονόμον τῶν προειρημένων ἀνδρῶν. 397.
 10 ὁ δ' ἵνα μὲν καὶ συγγενῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Φι-
 λίππου φαίνεται μεγάλην ἐποιεῖτο παρ' ὅλον τὸν 30
 βίον σπουδὴν, ἵνα δὲ ξηλωτῆς οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον

ἔσχε λόγον. τοιγαροῦν τάναντία τοῖς προειρημένοις 11
 ἀνδράσιν ἐπιτηδεύων τῆς ἐναντίας ἔτυχε παρὰ πᾶσι
 δόξης, προβαίνων κατὰ τὴν ἡλικίαν. ὧν ἦν ἐν καὶ 11
 τὸ τότε πραχθέν. τοῖς γὰρ Αἰτωλῶν ἀσεβήμασι συν-
 5 εξαμαρτάνων διὰ τὸν θυμὸν καὶ κακῶ κακὸν ἰώμε-
νος οὐδὲν ᾤετο ποιεῖν ἄτοπον. καὶ Σκόπα μὲν καὶ 2
 430. Δωριμάχῳ παρ' ἑκάστον εἰς ἀσέλγειαν καὶ παρανο-
 μίαν ὠνείδιζε, τὴν ἐν Δωδώνῃ καὶ Δίῳ προφερό-
 μενος ἀσέβειαν εἰς τὸ θεῖον· αὐτὸς δὲ παραπλήσια
 10 ποιῶν οὐκ ᾤετο τῆς ὁμοίας ἐκείνοις τεύξεσθαι δό-
 ξης παρὰ τοῖς ἀκούσασιν. τὸ μὲν γὰρ παραιρεῖσθαι 3
 τῶν πολεμίων καὶ καταφθεῖρειν φρούρια, λιμένας,
 πόλεις, ἄνδρας, ναῦς, καρπούς, ἄλλα τὰ τοῦτοις
 παραπλήσια, δι' ὧν τοὺς μὲν ὑπεναντίους ἀσθενε-
 15 στέρους ἦν τις ποιῆσαι, τὰ δὲ σφέτερα πράγματα
 καὶ τὰς ἐπιβολὰς δυναμικωτέρας, ταῦτα μὲν ἀναγ-
 κάζουσιν οἱ τοῦ πολέμου νόμοι καὶ τὰ τοῦτου δίκαια
 δρᾶν· τὸ δὲ μήτε τοῖς ἰδίοις πράγμασιν ἐπικουρίαν 4
 μέλλοντα μηδ' ἡντινοῦν παρασκευάζειν μήτε τοῖς
 20 ἐχθροῖς ἐλάττωσιν πρὸς γε τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον
 ἐκ περιττοῦ καὶ ναοὺς, ἅμα δὲ τοῦτοις ἀνδριάντας
 καὶ πᾶσαν διή τὴν τοιαύτην κατασκευὴν λυμαίνε-
 σθαι, πῶς οὐκ ἂν εἴποι τις εἶναι τρόπου καὶ θυ-
 μου λυττῶντος ἔργον; οὐ γὰρ ἐπ' ἀπωλείᾳ δεῖ καὶ 5
 25 ἀφανισμῷ τοῖς ἀγνοήσασιν πολεμεῖν τοὺς ἀγαθοὺς
 ἄνδρας, ἀλλ' ἐπὶ διορθώσει καὶ μεταθέσει τῶν ἡμαρ-
 τημένων, οὐδὲ συναναιρεῖν τὰ μηδὲν ἀδικοῦντα τοῖς
 ἡδικοῦσιν, ἀλλὰ συσφῶζειν μᾶλλον καὶ συνεξαίρει-
 σθαι τοῖς ἀναιτίοις τοὺς δοκοῦντας ἀδικεῖν. τυράν- 6
 30 νου μὲν γὰρ ἔργον ἐστὶ τὸ κακῶς ποιοῦντα τῷ φόβῳ
 δεσπύζειν ἀκουσίων, μισοῦμενον καὶ μισοῦντα τοὺς

ὑποταττομένους· βασιλέως δὲ τὸ πάντας εὖ ποιοῦντα, 398.
διὰ τὴν εὐεργεσίαν καὶ φιλανθρωπίαν ἀγαπώμενον,
ἐκόντων ἡγεῖσθαι καὶ προστατεῖν.

- 7 Μάλιστα δ' ἂν τις καταμάθοι τὴν ἀμαρτίαν τὴν
τότε Φιλίππου, λαβὼν πρὸ ὀφθαλμῶν τίνα διάληψιν 5
εἰκὸς ἦν Αἰτωλοῦς ἔχειν, εἰ τάναντία τοῖς εἰρημένους
ἐπραξε καὶ μήτε τὰς στοὰς μήτε τοὺς ἀνδριάντας
431. διέφθειρε μήτ' ἄλλο μηδὲν ἡκίστατο τῶν ἀναθημά-
8 των. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τὴν βελτίστην ἂν καὶ φι-
λανθρωποτάτην, συνειδότας μὲν αὐτοῖς τὰ περὶ Δίον 10
καὶ Δωδώνην πεπραγμένα, σαφῶς δὲ γινώσκοντας
ὅθ' ὁ Φίλιππος τότε καὶ πράξαι κύριος ἦν ὃ βου-
ληθεῖη, καὶ πράξας τὰ δεινότερα δικαίως ἂν ἐδόκει
9 τοῦτο πεποιθέναι τό γε κατ' ἐκείνους μέρος· διὰ
δὲ τὴν αὐτοῦ πραότητα καὶ μεγαλοψυχίαν οὐδὲν 15
12 ἐλλετο τῶν ὁμοίων ἐκείνοις ἐπιτηδεύειν. δῆλον γὰρ
ἐκ τούτων ὡς εἰκὸς ἦν αὐτῶν μὲν καταγινώσκειν,
τὸν δὲ Φίλιππον ἀποδέχεσθαι καὶ θαυμάζειν, ὡς
βασιλικῶς καὶ μεγαλοψύχως αὐτοῦ χρωμένου τῇ τε
πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ καὶ τῇ πρὸς αὐτοὺς ὀργῇ. 20
2 καὶ μὴν τό γε νικῆσαι τοὺς πολεμίους καλοκἀγαθία
καὶ τοῖς δικαίοις οὐκ ἐλάττω, μεῖζω δὲ παρέχεται
3 χρεῖαν τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις κατορθωμάτων. οἷς μὲν
γὰρ δι' ἀνάγκην, οἷς δὲ κατὰ προαίρεσιν εἰκονοῦν
οἱ λειψθέντες· καὶ τὰ μὲν μετὰ μεγάλων ἐλαττω- 25
μάτων ποιεῖται τὴν διόρθωσιν, τὰ δὲ χωρὶς βλάβης
4 πρὸς τὸ βέλτιον μετατίθησι τοὺς ἀμαρτάνοντας. τὸ
δὲ μέγιστον, ἐν οἷς μὲν τὸ πλείστον ἐστὶ τῆς πρά-
ξεως τῶν ὑποταττομένων, ἐν οἷς δ' αὐτοτελεῆς ἡ
νίκη γίνεται τῶν ἡγουμένων. 30
5 Ἴσως μὲν οὖν οὐκ ἂν τις αὐτῷ Φιλίππῳ τῶν

τότε γενομένων πᾶσαν ἐπιφέρει τὴν αἰτίαν διὰ τὴν
 ἡλικίαν, τὸ πλεῖον δὲ τοῖς συνοῦσι καὶ συμπρά-
 τουσι τῶν φίλων, ὧν ἦν Ἄρατος καὶ Δημήτριος ὁ
 Φάριος. ὑπὲρ ὧν οὐ δυσχερὲς ἀποφήνασθαι καὶ 6
 5 μὴ παρόντα τότε ποτέρου τὴν τοιαύτην εἰκὸς εἶναι
 συμβουλίαν. χωρὶς γὰρ τῆς κατὰ τὸν ὅλον βίον 7
 προαιρέσεως, ἐν ᾗ περὶ μὲν Ἄρατον οὐδὲν ἂν εὔρε- 899.
 432. θείῃ προπετέι οὐδ' ἄκριτον, περὶ δὲ Δημήτριον
 τάναντία, καὶ δεῖγμα τῆς προαιρέσεως ἐκατέρων ἐν
 10 οἷς (συνεβουλευσάντο Φιλίππῳ) παραπλησίως ὁμολο-
 γούμενον ἔχομεν· ὑπὲρ οὗ λαβόντες τὸν οἰκεῖον και- 8
 ρὸν ποιησόμεθα τὴν ἀρμόζουσαν μνήμην.

Ὁ δὲ Φίλιππος — ἀπὸ γὰρ τούτων παρεξέβην — 13
 ὅσα δυνατόν ἦν ἄγειν καὶ φέρειν ἀναλαβὼν ἐκ τοῦ
 15 Θέρμου προῆγε, ποιούμενος τὴν αὐτὴν ἐπάνοδον
 ἣ καὶ παρεγένετο, προβαλόμενος μὲν τὴν λείαν εἰς
 τοῦμπροσθεν καὶ τὰ βαρέα τῶν ὅπλων, ἐπὶ δὲ τῆς
 οὐραγίας ἀπολιπὼν τοὺς Ἀκαρνᾶνας καὶ τοὺς μι-
 σθοφόρους, σπεύδων ὥς τάχιστα διανύσαι τὰς δυσ- 2
 20 χωρίας διὰ τὸ προσδοκᾶν τοὺς Αἰτωλοὺς ἐξάψε-
 σθαι τῆς οὐραγίας, πιστεύοντας ταῖς ὀχυρότησι τῶν
 τόπων. ὃ καὶ συνέβη γενέσθαι παρὰ πόδας. οἱ 3
 γὰρ Αἰτωλοὶ προσβεβηθηκότες καὶ συνηθροισμένοι
 σχεδὸν εἰς τρισχιλίους, ἕως μὲν ὁ Φίλιππος ἦν ἐπὶ
 25 τῶν μετεώρων, οὐκ ἤγγιζον, ἀλλ' ἔμενον ἐν τισι
 τόποις ἀδύλοις, Ἀλεξάνδρου τοῦ Τριγωνέως προε-
 στῶτος αὐτῶν· ἅμα δὲ τῷ κινήσαι τὴν οὐραγίαν
 ἐπέβαλον εὐθέως εἰς τὸν Θέρμον καὶ προσέκειντο
 τοῖς ἐσχάτοις. γινομένης δὲ ταραχῆς περὶ τὴν οὐ- 4
 30 ραγίαν, ἔτι μᾶλλον ἐκθύμως οἱ παρὰ τῶν Αἰτωλῶν
 ἐπέκειντο καὶ προσέφερον τὰς χεῖρας, πιστεύοντες

5 τοῖς τόποις. ὁ δὲ Φίλιππος, προειδὼς τὸ μέλλον,
 ὑπὸ τινα λόφον ὑπεστάλκει τοὺς Ἰλλυριοὺς ἐν τῇ
 καταβάσει καὶ τῶν πελταστῶν τοὺς ἐπιτηδαιοτάτους.
 6 ὧν διαναστάντων ἐπὶ τοὺς ἐπικειμένους καὶ προ-
 πεπωκότας τῶν ὑπεναντίων, τοὺς μὲν λοιποὺς τῶν 5
 Αἰτωλῶν ἀνοδία καὶ προτροπάδην συνέβη φυγεῖν,
 ἑκατὸν δὲ καὶ τριάκοντα πεσεῖν, ἄλῳσαι δ' οὐ πολὺ
 7 τούτων ἐλάττους. γενομένου δὲ τοῦ προτερήματος
 τούτου, ταχέως οἱ περὶ τὴν οὐραγίαν, ἐμπρήσαντες
 τὸ Πάμφιον καὶ μετ' ἀσφαλείας διελθόντες τὰ στενά, 10
 433.8 συνέμειξαν τοῖς Μακεδόσιν· ὁ γὰρ Φίλιππος ἐστρα-
 τοπεδευκῶς περὶ τὴν Μέταπαν ἐνταυθοὶ προσανε-
 δέχετο τοὺς ἀπὸ τῆς οὐραγίας. εἰς δὲ τὴν ὕστεραίαν
 κατασκάψας τὴν Μέταπαν προῆγε, καὶ παρενέβαλε
 9 περὶ τὴν καλουμένην πόλιν Ἄκρας. τῇ δ' ἐξῆς ἔμαρ 15 400.
 προάγων ἐπόρθει τὴν χώραν, καὶ καταστρατοπεδεύ-
 σας περὶ Κωνώπην ἐπέμεινε τὴν ἐχομένην ἡμέραν.
 10 τῇ δ' ἐπιούσῃ πάλιν ἀναξεύξας ἐποιεῖτο τὴν πορείαν
 παρὰ τὸν Ἀχελῷον ἕως ἐπὶ τὸν Στράτον. διαβὰς
 δὲ τὸν ποταμὸν ἐπέστησε τὴν δύναμιν ἐκτὸς βέλους, 20
 14 ἀποπειρώμενος τῶν ἔνδον· ἐπνυθάνετο γὰρ εἰς τὸν
 Στράτον συνδεδραμηκέναι τῶν Αἰτωλῶν πεζοὺς μὲν
 εἰς τρισχίλιους, ἵππεῖς δὲ περὶ τετρακοσίους, Κρη-
 2 τας δ' εἰς πεντακοσίους. οὐδενὸς δ' ἐπεξίειναι τολ-
 μῶντος, αὐτὶς ἀρξάμενος ἐκίνει τοὺς πρώτους, ποιού- 25
 μενος τὴν πορείαν ὥς ἐπὶ τὴν Λιμναίαν καὶ τὰς
 3 ναῦς. ἔμαρ δὲ τῷ τὴν οὐραγίαν παραλλάξαι τὴν
 πόλιν τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγοι τῶν Αἰτωλικῶν ἱππέων
 4 ἐξελεθόντες κατεπεύραζον τῶν ἐσχάτων· ἐπεὶ δὲ τό-
 τε τῶν Κρητῶν πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως καὶ τινες 30
 τῶν Αἰτωλικῶν συνῆψαν τοῖς αὐτῶν ἱππεῦσι, γινο-

μένης ὀλοσχερεστέρας συμπλοκῆς, ἡναγκάσθησαν ἐκ
 μεταβολῆς οἱ περὶ τὴν οὐραγίαν κινδυνεύειν. τὸ 5
 μὲν οὖν πρῶτον ἀμφοτέρων ἐφάμιλλος ἦν ὁ κίνδυ-
 νος· προσβοηθησάντων δὲ τοῖς παρὰ τοῦ Φιλίππου
 5 μισθοφόροις τῶν Ἰλλυριῶν, ἐνέκλιναν καὶ σποράδην
 ἔφρουγον οἱ τῶν Αἰτωλῶν ἱππεῖς καὶ μισθοφόροι.
 καὶ τὸ μὲν πολὺ μέρος αὐτῶν ἕως εἰς τὰς πύλας καὶ 6
 πρὸς τὰ τείχη συνεδίωξαν οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως,
 κατέβαλον δ' εἰς ἑκατόν. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς χρείας 7
 10 λοιπὸν οἱ μὲν ἐκ τῆς πόλεως τὴν ἡσυχίαν ἤγουν, οἱ
 δ' ἀπὸ τῆς οὐραγίας ἀσφαλῶς συνῆψαν πρὸς τὸ
 στρατόπεδον καὶ τὰς ναῦς.

Ὁ δὲ Φίλιππος καταστρατοπεδεύσας ἐν ᾧρα τοῖς 8
 θεοῖς ἔθυσεν εὐχαριστήρια τῆς γεγενημένης αὐτῷ περὶ
 15 τὴν ἐπιβολὴν εὐροίας, ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας
 434. ἐκάλει, βουλόμενος ἐστιᾶσαι πάντας. ἐδόκει γὰρ 9
 εἰς τόπους αὐτὸν δεδωκέναι παραβόλους καὶ τοιού-
 τους, εἰς οὓς οὐδεὶς ἐτόλμησε πρότερον στρατοπέδῳ
 παρεμβαιεῖν. ὁ δ' οὐ μόνον ἐνέβαλε μετὰ τῆς δυ- 10
 20 νάμεως, ἀλλὰ καὶ πᾶν ὃ προέθετο συντελεσάμενος
 ἀσφαλῶς ἐποιήσατο τὴν ἐπάνοδον. δι' ἃ περικαρῆς
 ὦν οὗτος μὲν ἐγένετο περὶ τὴν τῶν ἡγεμόνων ὑπο-
 δοχὴν· οἱ δὲ περὶ τὸν Μεγαλέαν καὶ Λεόντιον δυσ- 11 401.
 χερῶς ἔφερον τὴν γεγενημένην ἐπιτυχίαν τοῦ βα-
 25 σιλέως, ὥς ἂν διατεταγμένοι μὲν πρὸς τὸν Ἀπελλῆν
 πάσαις ἐμποδίσαι ταῖς ἐπιβολαῖς αὐτοῦ, μὴ δυνά-
 μενοι δὲ τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ τῶν πραγμάτων αὐτοῖς 12
 κατὰ τὸναντίον προχωρούντων, (διεσφαλμένοι προ-
 φανῶς). ἀλλ' ἡκόν γε πρὸς τὸ δεῖπνον.
 30 Ἦσαν μὲν οὖν εὐθέως ἐν ὑπονοίᾳ τῷ τε βασιλεῖ 15
 καὶ τοῖς ἄλλοις οὐχ ὁμοίως τοῖς λοιποῖς χαίροντες

2 ἐπὶ τοῖς γεγυνοῦσι· προβαίνοντος δὲ τοῦ πότου, κῆ-
 πειτα γενομένης ἀκαιρίας καὶ πολυποσίας, ἀναγκα-
 σθέντες συμπεριφέρεισθαι, ταχέως ἐξεθέατρισαν αὐ-
 3 τοὺς. λυθείσης γὰρ τῆς συνουσίας ὑπὸ τε τῆς μέθης
 καὶ τῆς ἀλογιστίας ἐλαυνόμενοι, περιήεσαν ζητοῦν-
 4 τες τὸν Ἄρατον. συμμίζαντες δὲ κατὰ τὴν ἐπάνοδον
 αὐτῷ, τὸ μὲν πρῶτον ἐλοιδόρουν, μετὰ δὲ βάλλειν
 5 ἐνεχείρησαν τοῖς λίθοις. προσβοηθούντων δὲ πλείο-
 νων ἀμφοτέροις θόρυβος ἦν καὶ κίνημα κατὰ τὴν
 παρεμβολήν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούων τῆς κραυγῆς,
 10 ἐξαπέστειλε τοὺς ἐπικνωσόμενους καὶ διαλύσοντας
 6 τὴν ταραχήν. ὁ μὲν οὖν Ἄρατος, παραγενομένων
 τούτων, εἰπὼν τὰ γεγονότα καὶ μάστιγας παρασχό-
 μενος τοὺς συμπαρόντας, ἀπηλλάττετο ταύτης τῆς
 7 ἀδικοῦσας ἐπὶ τὴν αὐτοῦ σκηνήν, ὁ δὲ Λεόντιος ἄλλο-
 15 γως πῶς κατὰ τὸν θόρυβον ἀπέργευσεν. τὸν δὲ Με-
 435. γαλέαν καὶ Κρίωννα μεταπεμφάμενος ὁ βασιλεὺς,
 8 ἐπεὶ συνῆκε τὸ γεγονός, ἐπέτιμα πικρῶς. οἱ δ' οὐχ
 οἶον (ὑπέμειναν, ἀλλ' ἐπ)εμέτρησαν, φάσκοντες οὐδὲ
 λήξειν τῆς προθέσεως, ἕως ἂν τὸν μισθὸν ἐπιθῶσι
 9 τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον. ὁ δὲ βασιλεὺς, ὀργισθεὶς
 ἐπὶ τῷ ῥηθέντι, παραχρῆμα πρὸς εἴκοσι τάλαντα
 κατεγγυήσας ἐκέλευσεν αὐτοὺς εἰς φυλακὴν ἀπαγα-
 16 γεῖν. τῇ δ' ἐπ' αὐτοῖς ἀνακαλεσάμενος τὸν Ἄρατον
 παρεκάλει θαρρεῖν, ὅτι ποιήσεται τὴν ἐνδεχομένην
 25 2 ἐπιστροφὴν τοῦ πράγματος. ὁ δὲ Λεόντιος, συνεὶς
 τὰ περὶ τὸν Μεγαλέαν, ἦκε πρὸς τὴν σκηνὴν μετὰ
 τινων πελταστῶν, πεπεισμένος καταπλήξεσθαι διὰ
 τὴν ἡλικίαν καὶ ταχέως εἰς μετάνοιαν ἄξειν τὸν
 3 βασιλέα. συντυχὼν δ' αὐτῷ, προσεκυνηθάνετο τίς
 30 ἐτόλμησεν ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας Μεγαλέα καὶ τίς εἰς

τὴν φυλακὴν ἀπαγαγεῖν. τοῦ δὲ βασιλέως ὑποστα- 4
 τικῶς αὐτοῦ φήσαντος συντεταχέναι, καταπλαγείς ὁ
 Λεόντιος καὶ τί προσανοιμῶξας, ἀπήει τεθυμωμένος.
 ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀναχθεὶς παντὶ τῷ στόλῳ καὶ διάρως 5
 τὸν κόλπον, ὥς θᾶπτον εἰς τὴν Λευκάδα καθωρ-
 μίσθη, τοῖς μὲν ἐπὶ τῆς τῶν λαφύρων οἰκονομίας
 τεταγμένοις περὶ ταῦτα συνέταξε γινομένοις μὴ καθ-
 υστερεῖν, αὐτὸς δὲ συναγαγὼν τοὺς φίλους ἀπέ-
 δωκε κρίσιν τοῖς περὶ τὸν Μεγαλέαν. τοῦ δ' Ἀρά- 6
 του κατηγορήσαντος ἀνέκαθεν τὰ πεπραγμένα τοῖς
 περὶ τὸν Λεόντιον, καὶ διελθόντος τὴν γενομένην
 ὑπ' αὐτῶν ἐν Ἀργεὶ σφαγὴν, ἣν ἐποίησαντο μετὰ
 τὸν Ἀντιγόνον χωρισμὸν, καὶ τὰς πρὸς Ἀπελλῆν
 συνθήκας, ἔτι δὲ τὸν περὶ τοὺς Πυλαίαις ἐμποδι-
 σμὸν, καὶ πάντι ταῦτα μετ' ἀποδείξεως ἐνδεικνυμένου 7
 καὶ μαρτύρων, οὐ δυνάμενοι πρὸς οὐδὲν ἀντιλέγειν
 οἱ περὶ τὸν Μεγαλέαν κατεκρίθησαν δημοθυμαδὸν
 ὑπὸ τῶν φίλων. καὶ Κρίνων μὲν ἔμεινεν ἐν τῇ 8
 φυλακῇ, τὸν δὲ Μεγαλέαν Λεόντιος ἀνεδέξατο τῶν
 20 χρημάτων.

Ἡ μὲν οὖν Ἀπελλοῦ καὶ τῶν περὶ τὸν Λεόντιον 9
 436. πρῶξις ἐν τούτοις ἦν, παλίντροπον λαμβάνουσα τὴν
 προκοπὴν ταῖς ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν ἐλπίσιν. ἔδοξαν μὲν 10
 γὰρ καταπληξάμενοι τὸν Ἀρατον καὶ μονώσαντες τὸν
 25 Φίλιππον ποιῆσειν ὅ τι ἂν αὐτοῖς δοκῇ συμφέρειν,
 ἀπέβη δὲ τούτων τάναντία.

Κατὰ δὲ τοὺς προειρημένους καιροὺς Λυκούργος 17
 ἐκ μὲν τῆς Μεσσηνίας οὐδὲν ἄξιον λόγου πράξας
 ἐπανῆλθε· μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ὀρμήσας ἐκ Λακε-
 30 δαίμονος κατελάβετο τὴν τῶν Τεγεατῶν πόλιν. τῶν 2
 δὲ σωμάτων ἀποχωρησάντων εἰς τὴν ἄκραν, ἐπέβα-

λετο πολιορκεῖν ταύτην. οὐδαμῶς δὲ δυνάμενος
 ἀνείναι οὐδὲν αὐτὶς ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Σπάρτην.
 3 οἱ δ' ἐκ τῆς Ἥλιδος καταδραμόντες τὴν Λυμαίαν 403.
 καὶ τοὺς βοηθήσαντας τῶν ἱππέων εἰς ἐνέδραν ἐπα-
 4 γαρόμενοι ῥαδίως ἐτρέψαντο, καὶ τῶν μὲν Γαλατικῶν 5
 οὐκ ὀλίγους κατέβαλον, τῶν δὲ πολιτικῶν αἰχμαλώ-
 τους ἔλαβον Πολυμήδη τε τὸν Αἰγία καὶ Λυμαίους
 5 Ἀγησίπολιν καὶ Διοκλέα. Λωρίμαχος δὲ τὴν μὲν
 πρώτην ἔξοδον ἐποίησατο μετὰ τῶν Αἰτωλῶν, πε-
 πεισμένος, καθάπερ ἐπάνω προείπον, αὐτὸν μὲν 10
 ἀσφαλῶς κατασύρειν τὴν Θετταλίαν, τὸν δὲ Φίλιπ-
 πον ἀναστήσειν ἀπὸ τῆς περὶ τοὺς Παλαιεῖς πολιορκ-
 6 κίας· εὐρῶν δὲ τοὺς περὶ τὸν Χρυσόγονον καὶ Πε-
 τραῖον ἐτοίμους ἐν Θετταλίᾳ πρὸς τὸ διακινδυνεύειν,
 εἰς μὲν τὸ πεδῖον οὐκ ἐθάρρει καταβαίνειν, ἐν δὲ 15
 7 ταῖς παρῳρεῖαις προσανέχων διῆγε. προσπεσούσης
 δ' αὐτῷ τῆς τῶν Μακεδόνων εἰς τὴν Αἰτωλίαν
 εἰσβολῆς, ἀφόμενος τῶν κατὰ Θετταλίαν ἐβοήθει
 τούτοις κατὰ σπουδὴν. καταλαβὼν δ' ἀπηλλαγμέ-
 νους ἐκ τῆς Αἰτωλίας τοὺς Μακεδόνας οὗτος μὲν 20
 8 ὑπελείπετο καὶ καθυστέρει πάντων· ὁ δὲ βασιλεὺς
 ἀναχθεὶς ἐκ τῆς Λευκάδος, καὶ πορθήσας ἐν παρά-
 πλῳ τὴν τῶν Οἰανθίων χώραν, κατήρξε μετὰ τοῦ
 9 στόλου παντὸς εἰς Κόρινθον. ὀρμίσας δὲ τὰς νῆας
 437. ἐν τῷ Λεχαίῳ τὴν τε δύναμιν ἐξεβίβαξε καὶ τοὺς 25
 γραμματοφόρους διαπέστειλλε πρὸς τὰς ἐν Πελοπον-
 νήσῳ συμμαχίδας πόλεις, δηλῶν τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ
 δεήσει πάντας μετὰ τῶν ὅπλων κοιταίους ἐν τῇ τῶν
 18 Τεγεατῶν γίνεσθαι πόλει. ταῦτα δὲ διαπραξάμενος,
 καὶ μείνας οὐδένα χρόνον ἐν τῇ Κορίνθῳ, παρήγ- 30
 γειλε τοῖς Μακεδόσιν ἀναζυγὴν. ποιησάμενος δὲ

τὴν πορείαν δι' Ἄργους ἤκε δευτεραῖος εἰς Τεγέαν.
 προσαναλαβὼν δὲ τοὺς ἡθροισμένους τῶν Ἀχαιῶν 2
 προῆγε διὰ τῆς ὀρεινῆς, σπουδάζων λαθεῖν τοὺς
 Λακεδαιμονίους ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν. περιελ- 3
 5 θὼν δὲ ταῖς ἐρημίαις, τεταρταῖος ἐπέβαλε τοῖς κατ-
 αντικρὺ τῆς πόλεως λόφοις, καὶ παρήγει δεξιὸν ἔχων
 τὸ Μεγελαῖον ἐπ' αὐτὰς τὰς Ἀμύκλας. οἱ δὲ Λακε- 4
 δαιμόνιοι, θεωροῦντες ἐκ τῆς πόλεως παράγουσαν
 τὴν δύναμιν, ἐκπλαγεῖς ἐγένοντο καὶ περίφοβοι,
 10 θανυμάζοντες τὸ συμβαῖνον. ἀκμὴν γὰρ ἦσαν μετέω- 5404.
 ροὶ ταῖς διανοαῖς ἐκ τῶν προσπιπτόντων ὑπὲρ τοῦ
 Φιλίππου περὶ τὴν καταφθορὰν τοῦ Θέρμου καὶ
 καθόλου ταῖς ἐν Αἰτωλίᾳ πράξεσι, καὶ τις ἐνεπεπτώ-
 κει θροῦς παρ' αὐτοῖς ὑπὲρ τοῦ τὸν Λυκούργον
 15 ἐκπέμπειν βοηθήσουσα τοῖς Αἰτωλοῖς. ὑπὲρ δὲ τοῦ 6
 τὸ δεινὸν ἤξειν ἐπὶ σφᾶς οὕτως δξέως ἐκ τηλικού-
 του διαστήματος οὐδὲ διενοεῖτο παράπαν αὐτῶν οὐ-
 δεῖς, ἅτε καὶ τῆς ἡλικίας ἐχούσης ἀκμὴν ἐνκαταφρό-
 νητόν τι τῆς τοῦ βασιλέως. διὸ καὶ παρὰ δόξαν
 20 αὐτοῖς τῶν πραγμάτων συγκυρούντων εἰκότως ἦσαν
 ἐκπλαγεῖς. ὁ γὰρ Φίλιππος τολμηρότερον καὶ πρα- 7
 κτικώτερον ἢ κατὰ τὴν ἡλικίαν χρώμενος ταῖς ἐπι-
 βολαῖς εἰς ἀπορίαν καὶ δυσχρηστίαν ἅπαντας ἤγε
 τοὺς πολεμίους. ἀναχθεῖς γὰρ ἐκ μέσης Αἰτωλίας, 8
 25 καθάπερ ἐπάνω προείπον, καὶ διανύσας ἐν νυκτὶ
 τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, εἰς Λευκάδα κατήρρε. δύο 9
 δὲ μέρας ἡμέρας ἐνταῦθα, τῇ τρίτῃ ποιησάμενος
 ὑπὸ τὴν ἑσθινὴν τὸν ἀνάπλουν, δευτεραῖος πορθή-
 485. σας ἄμα τὴν τῶν Αἰτωλῶν παραλίαν ἐν Λεχαιῷ
 30 καθωρμίσθη. μετὰ δὲ ταῦτα κατὰ τὸ συνεχὲς ποιού- 10
 μενος τὰς πορείας ἑβδομαῖος ἐπέβαλε τοῖς ὑπὲρ τὴν

πόλιν κειμένοις παρὰ τὸ Μενελάιον λόφοις, ὥστε
τοὺς πλείστους ὁρῶντας τὸ γερονὸς μὴ πιστεύειν
τοῖς συμβαίνουσιν.

- 11 Οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι, περιδεεῖς γεγονότες
διὰ τὸ παράδοξον, ἠπόρουν καὶ δυσχρήστως διέ- 5
19 κειντο πρὸς τὸ παρόν. ὁ δὲ Φίλιππος τῇ μὲν πρώτῃ
2 κατεστρατοπέδευσε περὶ τὰς Ἀμύκλας. αἱ δ' Ἀμύ-
χλαι καλούμεναι τόπος ἐστὶ τῆς Λακωνικῆς χώρας
καλλιδενδρότατος καὶ καλλικαρπότατος, ἀπέχει δὲ
3 τῆς Λακεδαίμονος ὥς εἴκοσι σταδίους. ὑπάρχει δὲ 10
καὶ τέμενος Ἀπόλλωνος ἐν αὐτῷ σχεδὸν ἐπιφανέ-
στατον τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἱερῶν. κεῖται δὲ
τῆς πόλεως ἐν τοῖς πρὸς θάλατταν κεκλιμένοις μέ-
4 ρεσι. τῇ δ' ἐπιούσῃ πορθῶν ἅμα τὴν χώραν εἰς τὸν
Πύρρον καλούμενον κατέβη χάρακα. δύο δὲ τὰς¹⁵ 405.
ἑξῆς ἡμέρας ἐπιδραμὼν καὶ δηώσας τοὺς σύγγενους
5 τύπους, κατεστρατοπέδευσε περὶ τὸ Κάρνιον, ὅθεν
ὁρμήσας ἤγε πρὸς Ἀσίνην· καὶ ποιησάμενος προσ-
βολάς, οὐδέν γε τῶν προύργου περαινῶν, ἀνέξευξε,
καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιπορευόμενος ἔφθειρε τὴν χώραν 20
πᾶσαν τὴν ἐπὶ τὸ Κρητικὸν πέλαγος τετραμμένην
6 ἕως Ταινάρου. μεταβαλόμενος δ' αὖτις ἐποιεῖτο τὴν
πορείαν παρὰ τὸν ναύσταθμον τῶν Λακεδαιμονίων,
ὃ καλεῖται μὲν Γύθειον, ἔχει δ' ἀσφαλῆ λιμένα,
τῆς δὲ πόλεως ἀπέχει περὶ (διακόσια καὶ) τριάκοντα 25
7 στάδια. τοῦτο δ' ἀπολιπὼν κατὰ πορείαν δεξιὸν
κατεστρατοπέδευσε περὶ τὴν Ἑλείαν, ἥτις ἐστὶν ὥς
πρὸς μέρος θεωρουμένη πλείστη καὶ καλλίστη χώρα
8 τῆς Λακωνικῆς. ὅθεν ἀφίεις τὰς προνομὰς αὐτόν τε
τὸν τόπον τοῦτον πάντα κατεπυρπόλει καὶ διέφθειρε 30
τοὺς ἐν αὐτῷ καρπούς, ἀφικνεῖτο δὲ ταῖς προνο-

μαῖς καὶ πρὸς Ἀκρίας καὶ Λεύκας, ἔτι δὲ καὶ τὴν
τῶν Βοιωτῶν χώραν.

439. Οἱ δὲ Μεσσήνιοι, κομισάμενοι τὰ γράμματα τὰ 20
παρὰ τοῦ Φιλίππου τὰ περὶ τῆς στρατείας, τῇ μὲν
5 ὁρμῇ τῶν ἄλλων οὐκ εἰλείποντο συμμάχων, ἀλλὰ
τὴν ἔξοδον ἐποιήσαντο μετὰ σπουδῆς καὶ τοὺς ἀκ-
μαιοτάτους ἄνδρας ἐξέπεμψαν, πεζοὺς μὲν δισχι-
λίους, ἵππεις δὲ διακοσίους. τῷ δὲ μήκει τῆς ὁδοῦ 2
καθυστερήσαντες τῆς εἰς τὴν Τεγέαν παρουσίας τοῦ
10 Φιλίππου, τὸ μὲν πρῶτον ἠπόρουν τί δέον εἴη
ποιεῖν· ἀγωνιῶντες δὲ μὴ δόξαιεν ἐθελοκακεῖν διὰ 3
τὰς προγεγενημένας περὶ αὐτοὺς ὑποψίας, ὥρμησαν
διὰ τῆς Ἀργείας εἰς τὴν Λακωνικὴν, βουλόμενοι
συνάψαι τοῖς περὶ τὸν Φίλιππον. παραγενόμενοι 4
15 δὲ πρὸς Γλυμπεῖς χωρίον, ὃ κεῖται περὶ τοὺς ὄρους
τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς, πρὸς τοῦτο κατεστρα-
τοπέδευσαν ἀπείρως ἕμα καὶ ῥαθύμως· οὔτε γὰρ 5
τάφρον οὔτε χάρακα τῇ παρεμβολῇ περιέβαλον οὔτε
τόπον εὐφυῇ περιέβλεψαν, ἀλλὰ τῇ τῶν κατοικούν-
20 των τὸ χωρίον εὐνοίᾳ πιστεύοντες ὀκνάκως πρὸ τοῦ
τείχους αὐτοῦ παρενέβαλον. ὁ δὲ Λυκοῦργος, προσ- 6
αγγελθείσης σὺν τῷ τῆς τῶν Μεσσηνίων παρουσίας, 406.
ἀναλαβὼν τοὺς μισθοφόρους καὶ τινὰς τῶν Λακε-
δαιμονίων προῆγε, καὶ συνάψας τοῖς τόποις ὑπὸ
25 τὴν ἑσθινὴν ἐπέθετο τῇ στρατοπεδείᾳ τολμηρῶς.
οἱ δὲ Μεσσήνιοι, τᾶλλα πάντα κακῶς βουλευσάμε- 7
νοι, καὶ μάλιστα προελθεῖν ἐκ τῆς Τεγέας, μὴ κατὰ
τὸ πληθὺς ἀξιόχρεως ὑπάρχοντες μήτε πιστεύοντες
ἐμπείροις, παρ' αὐτόν γε τὸν κίνδυνον κατὰ τὴν
30 ἐπίθεσιν ὅμως τὸ δυνατόν ἐκ τῶν πραγμάτων ἔλα-
βον πρὸς τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν· ἕμα γὰρ τῷ συνι- 8

δεῖν ἐπιφαινομένους τοὺς πολεμίους ἀφέμενοι πάν-
 9 των σπουδῇ πρὸς τὸ χωρίον προσέφυγον. διόπερ
 Λυκοῦργος τῶν μὲν ἵππων ἐγκρατὴς ἐγένετο τῶν
 πλείστων καὶ τῆς ἀποσκευῆς, τῶν δ' ἀνδρῶν ξω-
 γρία μὲν οὐδενὸς ἐκυρίευσεν, τῶν δ' ἱππέων ὁκτὼ 5
 μόνον ἀπέκτεινε.

10 Μεσσήνιοι μὲν οὖν τοιαύτῃ περιπετείᾳ χρησά-
 140. μενοι πάλιν δι' Ἄργους εἰς τὴν οἰκίαν ἀνεκομί-

11 σθησαν. ὁ δὲ Λυκοῦργος μετεωρισθεὶς ἐπὶ τῷ γε-
 γονότι, παραγενόμενος εἰς τὴν Λακεδαιμόνα περὶ 10
 παρασκευὴν ἐγίνετο καὶ συνήθρενε μετὰ τῶν φίλων,
 ὧς οὐκ ἐάσων τὸν Φίλιππου ἐπανελθεῖν (ἐκ) τῆς

12 χώρας ἔνευ κινδύνου καὶ συμπλοκῆς. ὁ δὲ βασι-
 λεὺς ἐκ τῆς Ἑλείας ἀναζεύξας προῆγε, πορθῶν ἅμα
 τὴν χώραν, καὶ τεταρτατος αὐθις εἰς τὰς Ἀμύνκας 15
 κατήγε παντὶ τῷ στρατεύματι περὶ μέσον ἡμέρας.

21 Λυκοῦργος δὲ διαταξάμενος περὶ τοῦ μέλλοντος κιν-
 δύνου τοῖς ἡγεμόσι καὶ τοῖς φίλοις, αὐτὸς μὲν ἐξελ-
 θὼν ἐκ τῆς πόλεως κατελάβετο τοὺς περὶ τὸ Μενε-
 λάιον τόπους, ἔχων τοὺς πάντας οὐκ ἐλάττους 20

2 δισχιλίαν, τοῖς δ' ἐν τῇ πόλει συνέθετο προσέχειν
 τὸν νοῦν, ἵν' ὅταν αὐτοῖς αἴρῃ τὸ σύνθημα, σπουδῇ
 κατὰ πλείους τόπους ἐξαγαγόντες πρὸ τῆς πόλεως
 τὴν δύναμιν ἐκτάττωσι, βλέπουσαν ἐπὶ τὸν Εὐρώ-
 ταν, καθ' ὃν ἐλάχιστον τόπον ἀπέχει τῆς πόλεως ὁ 25
 3 ποταμός. τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν Λυκοῦργον καὶ τοὺς
 Λακεδαιμονίους ἐν τούτοις ἦν.

4 Ἵνα δὲ μὴ τῶν τόπων ἀγνοουμένων ἀνυπότακτα 407.
 καὶ κωφὰ γίνηται τὰ λεγόμενα, συνυποδεικτέον ἂν
 5 εἶη τὴν φύσιν καὶ τάξιν αὐτῶν, ὃ δὴ καὶ παρ' ὄλην 30
 τὴν πραγματείαν πειρώμεθα ποιεῖν, συνάπτοντες καὶ

συνοικειοῦντες ἅελ τοὺς ἀγνοουμένους τῶν τόπων
 τοῖς γνωριζομένοις καὶ παραδιδόμενοις. ἐπεὶ γὰρ 6
 τῶν κατὰ πόλεμον κινδύνων τοὺς πλείους καὶ κατὰ
 γῆν καὶ κατὰ θάλατταν σφάλλουσιν αἱ τῶν τόπων
 5 διαφοραί, βουλόμεθα δὲ πάντες οὐχ οὕτως τὸ γεγο-
 νὸς ὥς τὸ πῶς ἐγένετο γινώσκειν, οὐ παρολιγω- 7
 ρητέον τῆς τῶν τόπων ὑπογραφῆς ἐν οὐδ' ὁποῖα
 μὲν τῶν πράξεων, ἥμιστα δ' ἐν ταῖς πολεμικαῖς,
 οὐδ' ὀκνητέον ποτὲ μὲν λιμέσι καὶ πελάγεσι καὶ νῆ-
 10 σοις συγχρῆσθαι σημείοις, ποτὲ δὲ πάλιν ἱεροῖς,
 ὄρεσι, χώραις ἐπωνύμοις, τὸ δὲ τελευταῖον ταῖς ἐκ 8
 441. τοῦ περιέχοντος διαφοραῖς, ἐπειδὴ κοινόταται πᾶσιν
 ἀνθρώποις εἶναι αὗται· μόνως γὰρ οὕτως δυνατόν ἔ-
 ρεις ἔννοιαν ἀγαγεῖν τῶν ἀγνοουμένων τοὺς ἀκούον-
 15 τας, καθάπερ καὶ πρότερον εἰρήκαμεν. ἔστι δ' ἡ 10
 τῶν τόπων φύσις τοιαύτη [ὑπὲρ ὧν νῦν δὴ ὁ λό-
 γος]. τῆς γὰρ Σπάρτης τῷ μὲν καθύλου σχήματι 22
 περιφεροῦς ὑπαρχούσης καὶ κειμένης ἐν τόποις ἐπι-
 πέδοις, κατὰ μέρος δὲ περιεχούσης ἐν αὐτῇ διαφό-
 20 ρους ἀνωμάλους καὶ βουνώδεις τόπους, τοῦ δὲ πο- 2
 ταμοῦ παραρρέοντος ἐκ τῶν πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς
 μερῶν, ὃς καλεῖται μὲν Εὐρώτας, γίνεται δὲ τὸν
 πλείω χρόνον ἄβατος διὰ τὸ μέγεθος, συμβαίνει τοὺς 3
 βουνοὺς ἐφ' ὧν τὸ Μενελαϊόν ἐστι πέραν μὲν εἶναι
 25 τοῦ ποταμοῦ, κείσθαι δὲ τῆς πόλεως κατὰ χειμερι-
 νὰς ἀνατολὰς, ὅντας τραχεῖς καὶ δυσβάτους καὶ δια-
 φερόντως ὑψηλοὺς, ἐπικεῖσθαι δὲ τῷ πρὸς τὴν πόλιν
 τοῦ ποταμοῦ διαστήματι κυρίως, δι' οὗ φέρεται μὲν 1
 ὁ προειρημένος ποταμὸς παρ' αὐτὴν τὴν τοῦ λόφου
 30 ῥίξαν, ἔστι δ' οὗ πλεῖον τὸ πᾶν διάστημα τριῶν
 ἡμισταδίων· δι' οὗ τὴν ἀνακομιδὴν ἔδει ποιεῖσθαι 5

κατ' ἀνάγκην τὸν Φίλιππον, ἐκ μὲν εὐωνύμων
 ἔχοντα τὴν πόλιν καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐτοίμους
 καὶ παρατεταγμένους, ἐκ (δὲ) δεξιῶν τὸν τε ποτα-
 μὸν καὶ τοὺς περὶ τὸν Λυκοῦργον ἐπὶ τῶν λόφων 408.
 6 ἐφ'esτῶταξ. ἐμεμηγάνητο δέ τι πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν 5
 καὶ τοιοῦτον οἱ Λακεδαιμόνιοι· φράξαντες γὰρ τὸν
 ποταμὸν ἔνωθεν ἐπὶ τὸν μεταξὺ τόπον τῆς πόλεως
 καὶ τῶν βουνῶν ἐφῆκαν, οὗ διαβρόχου γενηθέντος,
 οὐχ οἷον τοὺς ἵππους, ἀλλ' οὐδ' ἂν τοὺς πεζοὺς
 7 δυνάτων ἦν ἐμβαίνειν. διόπερ ἀπελείπετο παρ' αὐ- 10
 τὴν τὴν παρώρειαν ὑπὸ τοὺς λόφους τὴν δύναμιν
 442. ἔχοντας δυσπαραβοηθήτους καὶ μακροὺς αὐτοὺς ἐν
 πορείᾳ παραδιδόναι τοῖς πολεμίοις.
 8 Εἰς ἃ βλέπων ὁ Φίλιππος, καὶ βουλευσάμενος
 μετὰ τῶν φίλων, ἀναγκαιότατον ἔκρινε τῶν παρόν- 15
 των τὸ τρέψασθαι πρῶτους τοὺς περὶ τὸν Λυκοῦρ-
 9 γον ἀπὸ τῶν κατὰ (τὸ) Μενελάιον τόπων. ἀναλα-
 βῶν οὖν τοὺς τε μισθοφόρους καὶ τοὺς πελταστὰς
 ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς, προῆγε διαβάς
 10 τὸν ποταμὸν ὥς ἐπὶ τοὺς λόφους. ὁ δὲ Λυκοῦργος, 20
 συνθεωρῶν τὴν ἐπίνοιαν τοῦ Φιλίππου, τοὺς μὲν
 μεθ' ἑαυτοῦ στρατιώτας ἡτοίμαξε καὶ παρεκάλει πρὸς
 τὸν κίνδυνον, τοῖς δ' ἐν τῇ πόλει τὸ σημεῖον ἀνέ-
 11 φηγεν. οὗ γενομένου παραυτίκα τοὺς πολιτικούς,
 οἷς ἐπιμελὲς ἦν, ἐξῆγον κατὰ τὸ συντεταγμένον 25
 πρὸ τοῦ τείχους, ποιοῦντες ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος
 23 τοὺς ἵππους. ὁ δὲ Φίλιππος ἐγγίσας τοῖς περὶ τὸν
 Λυκοῦργον τὸ μὲν πρῶτον αὐτοὺς ἐφῆκε τοὺς μι-
 2 σθοφόρους, ἐξ οὗ καὶ συνέβη τὰς ἀρχὰς ἐπικυδε-
 στέως ἀγωνίζεσθαι τοὺς παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων, 30
 ὥτε καὶ τοῦ καθοπλισμοῦ καὶ τῶν τόπων αὐτοῖς οὐ

μικρὰ συμβαλλομένων. ἐπεὶ δὲ τοὺς μὲν πελταστὰς 3
 ὁ Φίλιππος ὑπέβαλε τοῖς ἀγωνιζομένοις, ἐφεδρείας
 ἔχοντας τάξιν, τοῖς δ' Ἰλλυριοῖς ὑπεράρας ἐκ πλο-
 γίων ἐπαίειτο τὴν ἔφοδον, τότε συνέβη τοὺς μὲν 4
 5 παρὰ τοῦ Φιλίππου μισθοφόρους ἐπαρθέοντας τῇ
 τῶν Ἰλλυριῶν καὶ πελταστῶν ἐφεδρεία πολλὰ πλο-
 σίως ἐπιρρωσθῆναι πρὸς τὸν κίνδυνον, τοὺς δὲ παρὰ
 τοῦ Λυκούργου, καταπλαγέντας τὴν τῶν βαρέων 4^η,
 ὅπλων ἔφοδον, ἐγκλίναντας φυγεῖν. ἔπεσον μὲν 5
 10 οὖν αὐτῶν εἰς ἑκατόν, ἐάλωσαν δὲ μικρῶ πλείους·
 οἱ δὲ λοιποὶ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ Λυκούρ-
 γος αὐτοὺς ταῖς ἀνοδίαις ὁρμήσας νύκτωρ μετ' ὀλί-
 443. γων ἐποιήσατο τὴν εἰς πόλιν ἀπόδοον. Φίλιππος 6
 δὲ τοὺς μὲν λόφους τοῖς Ἰλλυριοῖς κατελάβετο, τοὺς
 15 δ' εὐζῶνους ἔχων καὶ πελταστὰς ἐπανήει πρὸς τὴν
 δύναμιν. Ἄρατος δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἄγων 7
 ἐκ τῶν Ἀμυγκλῶν τὴν φάλαγγα, σύνεγγυς ἦν ἡδὴ
 τῆς πόλεως. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς διαβάς τὸν ποτα- 8
 μὸν ἐφῆδρυνε τοῖς εὐζῶνοις καὶ πελτασταῖς, ἔτι δὲ
 20 τοῖς ἱππεῦσιν, (ἕως) τὰ βαρέα τῶν ὅπλων ὑπ' αὐ-
 τοὺς τοὺς βουνοὺς ἀσφαλῶς διήκει τὰς δυσχωρίας.
 τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐπιβαλομένων ἐγχειρεῖν τοῖς 9
 ἐφεδρεύουσι τῶν ἱππέων, καὶ γενομένης συμπλοκῆς
 ὀλοσχερεστέρας, καὶ τῶν πελταστῶν εὐψύχως ἀγω-
 25 νισαμένων, καὶ περὶ τοῦτον τὸν καιρὸν ὁ Φίλιππος 10
 ὁμολογούμενον προτέρημα ποιήσας, καὶ συνδιώξας
 τοὺς τῶν Λακεδαιμονίων ἱππεῖς εἰς τὰς πύλας, μετὰ
 ταῦτα διαβάς ἀσφαλῶς τὸν Εὐρώταν ἀπουράγει τοῖς
 αὐτοῦ φαλαγγίταις.
 30 Ἦδη δὲ τῆς ὥρας συναγωγῆς, ἀπαναρχαζόμενος 24
 αὐτοῦ στρατοπεδεύειν, περὶ τὴν ἐκ τῶν στενῶν ἔξο-

2 δον ἐχρήσατο στρατοπεδεῖα, κατὰ σύμπτωμα τῶν
 ἡγεμόνων περιβαλομένων τοιοῦτον τόπον οἶον οὐκ
 ἂν ἕλλον τις εὗροι βουλόμενος εἰς τὴν χώραν τῆς
 Λακωνικῆς παρ' αὐτὴν τὴν πόλιν ποιείσθαι τὴν
 3 εἰσβολήν. ἔστι γὰρ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν προειρημέ- 5
 νων στενῶν, ὅταν ἀπὸ τῆς Τεγέας ἢ καθόλου τῆς
 μεσογαίου παραγινόμενος ἐγγίξῃ τις τῇ Λακεδαί-
 μονι, τόπος ἀπέχων μὲν τῆς πόλεως δύο μάλιστα
 4 σταδίου, ἐπ' αὐτοῦ δὲ κείμενος τοῦ ποταμοῦ. τοῦ-
 του δὲ συμβαίνει τὴν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν 10
 ποταμὸν βλέπουσαν πλευρὰν περιέχεσθαι πᾶσαν
 ἀπορροῇ μεγάλῃ καὶ παντελῶς ἀπροσέτι· τὸ δ' 410.
 ἐπὶ τοῖς κρημνοῖς τούτοις χωρίον ἐπίπεδόν ἐστι καὶ
 441. γεῶδες καὶ κάθυγρον, ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὰς εἰσα-
 γωγὰς καὶ τὰς ἐξαγωγὰς τῶν δυνάμεων εὐφυῶς κεί- 15
 5 μενον, ὥστε τὸν στρατοπεδεύσαντα ἐν αὐτῷ καὶ
 κατασχόντα τὸν ὑπερκείμενον λόφον δοκεῖν μὲν ἐν
 ἀσφαλεῖ στρατοπεδεύειν διὰ τὴν παράθεσιν τῆς πό-
 λεως, στρατοπεδεύειν δ' ἐν καλλίστῳ, κρατοῦντα
 6 τῆς εἰσόδου καὶ τῆς διόδου (τῶν) στενῶν. πλὴν ὅ 20
 γε Φίλιππος, καταστρατοπεδεύσας ἐν τούτῳ μετ'
 ἀσφαλείας, τῇ κατὰ πόδας ἡμέρᾳ τὴν μὲν ἀποσκευὴν
 προαπέστειλε, τὴν δὲ δύναμιν ἐξέταξεν ἐν τοῖς ἐπι-
 7 πέδοις εὐσύνοπτον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως. χρόνον μὲν
 οἷν τινα βραχὺν ἔμεινε, μετὰ δὲ ταῦτα κλίνας ἐπὶ 25
 κέρας ἤγε ποιούμενος τὴν πορείαν ὥς ἐπὶ Τεγέαν.
 8 συνάψας δὲ τοῖς τόποις ἐν οἷς Ἀντίγονος καὶ Κλεο-
 μένης συνεστήσαντο τὸν κίνδυνον, αὐτοῦ κατεστρα-
 9 τοπέδευσε. τῇ δ' ἐξῆς θεασάμενος τοὺς τόπους
 καὶ θύσας τοῖς θεοῖς ἐφ' ἐκατέρου τῶν λόφων, ὧν 30
 ὁ μὲν Ὀλυμπος, ὁ δ' Ἑῶς καλεῖται, μετὰ ταῦτα

προῆγε, στεροροποιησάμενος τὴν οὐραγίαν. ἀφικό- 10
 μενος δ' εἰς Τεγέαν καὶ λαφυροπωλήσας πᾶσαν τὴν
 λείαν, καὶ μετὰ ταῦτα ποιησάμενος δι' Ἀργους τὴν
 πορείαν, ἤκε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Κόρινθον.
 5 παρόντων δὲ πρεσβευτῶν παρὰ τε Ῥοδίων καὶ Χίων 11
 περὶ διαλύσεως τοῦ πολέμου, χρηματίσας τούτοις
 καὶ συνυποκριθεὶς καὶ φήσας ἔτοιμος εἶναι δια-
 λύεσθαι καὶ νῦν καὶ πάλαι πρὸς Αἰτωλούς, τούτους
 μὲν ἐξέπεμπε, διαλέγεσθαι κελεύσας καὶ τοῖς Αἰτω-
 10 τοῖς περὶ τῆς διαλύσεως, αὐτὸς δὲ καταβὰς εἰς τὸ 12
 Λέχαιον ἐγένετο περὶ πλοῦν, ἔχων τινὰς πράξεις
 ὁλοσχερεστέρας ἐν τοῖς περὶ Φωκίδα τόποις.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον οἱ περὶ τὸν Λεόν- 25
 τιον καὶ Μεγαλέαν καὶ Πτολεμαῖον, ἔτι πεπεισμένοι
 15 καταπλήξεσθαι τὸν Φίλιππον καὶ λύειν τῷ τοιοῦτῳ
 τρόπῳ τὰς προγεγενημένας ἁμαρτίας, ἐνέβαλον λό- 411.
 γους εἰς τε τοὺς πελταστὰς καὶ τοὺς ἐκ τοῦ λεγο-
 445. μένου παρὰ τοῖς Μακεδόσιν ἀγῆματος, ὅτι κινδύ- 2
 νεύουσι μὲν ὑπὲρ πάντων, γίνεται δ' αὐτοῖς οὐδὲν
 20 τῶν δικαίων οὐδὲ κομίζονται τελείας τὰς (ὠφελείας)
 τὰς γινομένας αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐθισμῶν. δι' ὧν παρ- 3
 ὤξυναν τοὺς νεανίσκους συστραφέντας ἐγγχειρῆσαι
 διαρκάζειν μὲν τὰς τῶν ἐπιφανεστάτων φίλων κα-
 ταλύσεις, ἐκβάλλειν δὲ τὰς θύρας καὶ κατακόπτειν
 25 τὸν κέραμον τῆς τοῦ βασιλέως ἀύλης. τούτων δὲ 4
 συμβαινόντων, καὶ τῆς πόλεως ὅλης ἐν θορόβῳ καὶ
 ταραχῇ καθεστώσης, ἀκούσας ὁ Φίλιππος, ἤκε μετὰ
 σπουδῆς ἐκ τοῦ Λεχαίου θείων εἰς τὴν πόλιν. καὶ 5
 συναγαγὼν εἰς τὸ θέατρον τοὺς Μακεδόνας τὰ μὲν
 30 παρεκάλει, τὰ δ' ἐπέπληττε πᾶσιν ἐπὶ τοῖς πεπραγ-
 μένοις. θορόβου δ' ὄντος καὶ πολλῆς ἀκρισίας, καὶ 6

τῶν μὲν οἰομένων δεῖν ἄγειν καὶ καταλεύειν τοὺς αἰτίους, τῶν δὲ διαλύεσθαι καὶ μηδενὶ μνησικακεῖν, 7 τότε μὲν ὑποκριθεὶς ὡς πεπεισμένος καὶ παρακαλέσας πάντας ἐπανήλθε, σαφῶς μὲν εἰδὼς τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς κινήσεως γεγυότας, οὐ προσποιοιθεὶς δὲ 5 διὰ τὸν καιρὸν.

- 26 Μετὰ δὲ τὴν ταραχὴν ταύτην αἱ μὲν ἐν τῇ Φω-
κίδι προφανεῖσαι πράξεις ἐμποδισμούς τινας ἔσχον·
2 οἱ δὲ περὶ τὸν Λεόντιον, ἀπεγνωκότες τὰς ἐν αὐ-
τοῖς ἐλπίδας διὰ τὸ μηδὲν σφίσι προχωρεῖν τῶν 10
ἐπινοουμένων, κατέφευγον ἐπὶ τὸν Ἀπελλῆν καὶ
διαπεμπόμενοι συνεχῶς ἐκάλουν αὐτὸν ἐκ τῆς Χαλ-
κίδος, ἀπολογιζόμενοι τῇ περὶ σφᾶς ἀπορίᾳ καὶ
3 δυσχρηστίᾳ ἐκ τῆς πρὸς τὸν βασιλέα διαφορᾶς. συν-
έβαινε δὲ τὸν Ἀπελλῆν πεποιῆσθαι τὴν ἐν τῇ Χαλ- 15
κίδι διατριβὴν ἐξουσιαστικώτερον τοῦ καθήκοντος
4 αὐτῷ· τὸν μὲν γὰρ βασιλέα, νέον ἔτι καὶ τὸ πλεῖον
ὑφ' αὐτὸν ὄντα καὶ μηδενὸς κύριον ἀπεδείκνυε, τὸν
δὲ τῶν πραγμάτων χειρισμὸν καὶ τὴν τῶν ὄλων
5 ἐξουσίαν εἰς αὐτὸν ἐπανῆγε. διόπερ οἱ τ' ἀπὸ Μα- 20
κεδονίας καὶ Θετταλίας ἐπιστάται καὶ χειρίζονται τὴν
446. ἀναφορὰν ἐποιοῦντο πρὸς ἐκείνον, αἷ τε κατὰ τὴν
Ἑλλάδα πόλεις ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ τιμαῖς καὶ δω- 412.
ρεαῖς ἐπὶ βραχὺ μὲν ἐμνημόνευον τοῦ βασιλέως, τὸ
6 δ' ὅλον αὐτοῖς ἦν καὶ τὸ πᾶν Ἀπελλῆς. ἐφ' οἷς 25
Φίλιππος πυνθανόμενος πάλαι μὲν ἐσχετλίαζε καὶ
δυσχερῶς ἔφερε τὸ γινόμενον, ἄτε καὶ παρὰ πλεу-
ρὰν ὄντος Ἀράτου καὶ πραγματικῶς ἐξεργαζομένου
τὴν ὑπόθεσιν· ἀλλ' ἐκαρτέρει καὶ πᾶσιν ἄδηλος ἦν
7 ἐπὶ τί φέρεται καὶ ἐπὶ ποίας ὑπάρχει γνώμης. ὁ δ' 30
Ἀπελλῆς, ἀγνοῶν τὰ καθ' αὐτόν, πεπεισμένος δ',

ἐὰν εἰς ὅσιν ἔλθῃ τῷ Φιλίππῳ, πάντα κατὰ τὴν
 ἑαυτοῦ γνώμην διοικήσειν, ὥρμησε τοῖς περὶ τὸν
 Λεόντιον ἐπικουρήσιον ἐκ τῆς Χαλκίδος. παραγενο- 8
 μένου δ' εἰς τὴν Κόρινθον αὐτοῦ, μεγάλην σπουδὴν
 5 ἐποιοῦντο καὶ παρώξυνον τοὺς νέους εἰς τὴν ἀπάν-
 τησιν οἱ περὶ τὸν Λεόντιον καὶ Πτολεμαῖον καὶ
 Μεγαλέαν, ὄντες ἡγεμόνες τῶν τε πελαστικῶν καὶ
 τῶν ἄλλων τῶν ἐπιφανεστάτων συστημάτων. γενο- 9
 μένης δὲ τῆς εἰσόδου τραγικῆς διὰ τὸ πλῆθος τῶν
 10 ἀπαντησάντων ἡγεμόνων καὶ στρατιωτῶν, ἤκε πρὸς
 τὴν αὐλὴν ὁ προειρημένος εὐθέως ἐκ πορείας. βο- 10
 λομένου δ' αὐτοῦ κατὰ τὴν προγεγενημένην συνή-
 θειαν εἰσιέναι, παρακατέσχε τις τῶν ῥαβδούχων
 κατὰ τὸ συντεταγμένον, φήσας οὐκ εὐκαίρως ἔχειν
 15 τὸν βασιλέα. ξενισθεῖς δὲ καὶ διαπορήσας ἐπὶ πο- 11
 λὸν χρόνον διὰ τὸ παράδοξον ὃ μὲν Ἀπελλῆς ἐπα-
 νῆγε διατετραμμένος, οἱ δὲ λοιποὶ παραχρηῖμα πάντες
 ἀπέφρεον ἀπ' αὐτοῦ προφανῶς, ὥστε τὸ τελευταῖον
 μόνον μετὰ τῶν ἰδίων παιδων εἰσελθεῖν εἰς τὴν
 20 αὐτοῦ κατέλυσιν. βραχεῖς γὰρ δὴ πᾶν καιροὶ 12
 πάντας μὲν ἀνθρώπους ὡς ἐπίπαν ὑποῦσι καὶ πάλιν
 ταπεινοῦσι, μάλιστα δὲ τοὺς ἐν ταῖς βασιλείαις.
 ὅπως γὰρ εἰσιν οὗτοι παραπλήσιοι ταῖς ἐπὶ τῶν 13
ἀβακίων ψήφοις· ἐκείναι τε γὰρ κατὰ τὴν τοῦ ψη-
 25 φίζοντος βούλησιν ἄρτι χαλκοῦν καὶ παραντίκα τά-
 447. λαντον ἰσχύουσιν, οἳ τε περὶ τὰς αὐλὰς κατὰ τὸ
 τοῦ βασιλέως νεῦμα μακάριοι καὶ παρὰ πόδας ἑλε-
 εῖνοι γίνονται. ὁ δὲ Μεγαλέας, ὁρῶν παρὰ δόξαν 14 418.
 ἐκβαίνουσιν αὐτοῖς τὴν ἐπικουρίαν τὴν κατὰ τὸν
 30 Ἀπελλῆν, φόβου πλήρης ἦν καὶ περὶ δρασμὸν ἐρέ-
 νετο. ὁ δ' Ἀπελλῆς ἐπὶ μὲν τὰς συνουσίας καὶ 15

τοιαῦτα τῶν τιμῶν παρελαμβάνετο, τῶν δὲ διαβου-
 λίων καὶ τῆς μεθ' ἡμέραν συμπεριφορᾶς οὐ με-
 16 τείχε. ταῖς δ' ἐξῆς ἡμέραις ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὰς κατὰ
 τὴν Φωκίδα πράξεις πάλιν ἐκ τοῦ Λεχαίου ποιού-
 μενος τὸν πλοῦν ἐπεσπάσατο τὸν Ἀπελλῆν. διαπε- 5
 σούσης δ' αὐτῷ τῆς ἐπιβολῆς, οὗτος μὲν αὐτὶς ἐξ
 27 Ἐλατείας ἐνέστρεφε, κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ
 Μεγαλέας εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπεχώρησε, καταλιπὼν
 2 τὸν Λεόντιον ἐν (ἐγγ)ύῃ τῶν εἴκοσι ταλάντων. τῶν
 δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις στρατηγῶν οὐ προσδεξαμένων 10
 3 αὐτόν, μετήλθε πάλιν εἰς τὰς Θήβας. ὁ δὲ βασι-
 λεὺς ἀναχθεὶς ἐκ τῶν κατὰ Κίρραν τόπων κατέ-
 πλευσε μετὰ τῶν ὑπασπιστῶν εἰς τὸν τῶν Σικυω-
 νίων λιμένα, κάκειθεν ἀναβὰς εἰς τὴν πόλιν τοὺς
 μὲν ἄρχοντας παρητήσατο, παρὰ δ' Ἀρατον κατα- 15
 λύσας μετὰ τούτου τὴν πᾶσαν ἐποιεῖτο διαγωγὴν,
 4 τῷ δ' Ἀπελλῇ συνέταξε πλεῖν εἰς Κόρινθον. προσ-
 πεσόντων δὲ τῶν κατὰ τὸν Μεγαλέαν αὐτῷ, τοὺς
 μὲν πελταστάς, ὧν ἡγείτο Λεόντιος, εἰς τὴν Τριφυ-
 λίαν ἐξαπέστειλε μετὰ Ταυρίωνος, ὥς τινος χρείας 20
 κατεπειγούσης, τούτων δ' ἀφορησάντων, ἀπαγαγεῖν
 5 ἐκέλευσε τὸν Λεόντιον πρὸς τὴν ἀναδοχὴν. συνέν-
 τες δ' οἱ πελτασταὶ τὸ γεγονός, διαπεμφαμένου τινὰ
 πρὸς αὐτοὺς τοῦ Λεοντίου, πρὸςβευτάς ἐξαπέστειλαν
 πρὸς τὸν βασιλέα, παρακαλοῦντες, εἰ μὲν πρὸς ἄλλο 25
 448. τι πεποιήται τὴν ἀπαγωγὴν τοῦ Λεοντίου, μὴ χωρὶς
 αὐτῶν ποιήσασθαι τὴν ὑπὲρ τῶν ἐγκαλουμένων κρι-
 6 σιν, εἰ δὲ μή, ὅτι νομιοῦσι μεγαλείως παρολιγωρεῖ-
 σθαι καὶ καταγινώσκεσθαι πάντες — εἶχον γὰρ ἀεὶ
 τὴν τοιαύτην ἰσσηγορίαν Μακεδόνες πρὸς τοὺς βασι- 30
 7 λεῖς — εἰ δὲ πρὸς τὴν ἐγγύην τοῦ Μεγαλέου, διότι

τὰ χρήματα κατὰ κοινὸν εἰσενέγκαντες ἐκτίσουσιν
 αὐτοί. τὸν μὲν οὖν Λεόντιον ὁ βασιλεὺς παροξύν- 8+14.
 θείς θάττον ἢ προέθετο διὰ τὴν τῶν πελταστῶν
 φιλοτιμίαν ἐπανείλετο. οἱ δὲ παρὰ τῶν Ῥοδίων καὶ 28
 5 Χίων πρέσβεις ἐπανῆκον ἐκ τῆς Αἰτωλίας, ἀνοχὰς
 τε πεπονημένοι τριακονθημέρους, καὶ πρὸς τὰς δια-
 λύσεις ἐτοίμους φάσκοντες εἶναι τοὺς Αἰτωλοὺς, καὶ 2
 τεταγμένοι φητὴν ἡμέραν, εἰς ἣν ἤξουσιν τὸν Φίλιπ-
 πον ἀπαντῆσαι πρὸς τὸ Ῥίον, ὑπισχνούμενοι πάντα
 10 ποιῆσειν τοὺς Αἰτωλοὺς ἐφ' ᾧ συνθέσθαι τὴν εἰ-
 ρήνην. ὁ δὲ Φίλιππος, δεξάμενος τὰς ἀνοχὰς, τοῖς 3
 μὲν συμμάχοις ἔγραψε, διασαφῶν πέμπειν εἰς Πά-
 τρας τοὺς συνεδρεύοντας καὶ βουλευσομένους ὑπὲρ
 τῆς πρὸς Αἰτωλοὺς διαλύσεως, αὐτὸς δ' ἐκ τοῦ
 15 Λεχαιῶν κατέπλευσε δευτεραῖος εἰς τὰς Πάτρας. κατὰ 4
 δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐπιστολαί τινες ἀνεπέμφθησαν
 πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν κατὰ τὴν Φωκίδα τόπων, παρὰ
 τοῦ Μεγαλέα διαπεμπόμεναι πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς,
 ἐν αἷς ἦν παράκλησίς τε τῶν Αἰτωλῶν θαρρεῖν καὶ
 20 μένειν ἐν τῷ πολέμῳ, διότι τὰ κατὰ τὸν Φίλιππον
 ἔξω τελέως ἐστὶ διὰ τὴν ἀχορηγησίαν· πρὸς δὲ τού-
 τοις κατηγορίαι τινὲς τοῦ βασιλέως καὶ λουδογαί
 φιλαπεχθεῖς ἦσαν. ἀναγνοὺς δὲ ταύτας, καὶ νομί- 5
 σας πάντων τῶν κακῶν ἀρχηγρὸν εἶναι τὸν Ἀπελλήν,
 25 τοῦτον μὲν εὐθέως φυλακὴν περιστήσας ἐξαπέστειλε
 μετὰ σπουδῆς εἰς τὸν Κόρινθον, ἅμα δὲ καὶ τὸν
 νῖον αὐτοῦ καὶ τὸν ἐρώμενον, ἐπὶ δὲ τὸν Μεγαλέαν 6
 εἰς τὰς Θήβας Ἀλέξανδρον ἐπεμψε, προστάξας ἄγειν
 αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς πρὸς τὴν ἐγγύην. τοῦ δ' Ἀλε- 7
 30 ξάνδρου τὸ προσταχθὲν ποιήσαντος, οὐχ ὑπέμεινε
 τὴν πρᾶξιν ὁ Μεγαλέας, ἀλλ' αὐτῷ προσήνεγκε τὰς

449.8 *χείρας. περὶ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας συνέβη καὶ τὸν Ἀπελλῆν μεταλλάξαι τὸν βίον, ἅμα δὲ καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸν ἐρώμενον.*

9 *Οὗτοι μὲν οὖν τῆς ἀρμοζούσης τυγχόντες κατα-
στροφῆς ἐξέλιπον τὸν βίον, καὶ μάλιστα διὰ τὴν 5
29 εἰς Ἄρατον γενομένην ἐξ αὐτῶν ἀσέλγειαν· οἱ δ' Ἀίτωλοι τὰ μὲν ἔσπευδον ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην,
πιεζόμενοι τῷ πολέμῳ, καὶ παρὰ δόξαν αὐτοῖς προ-
2 χωρούντων τῶν πραγμάτων — ἐλπίσαντες γὰρ ὡς
παιδίῳ νηπίῳ χρήσασθαι τῷ Φίλιππῳ διὰ τε τὴν 10 415
ἡλικίαν καὶ τὴν ἀπειρίαν, τὸν μὲν Φίλιππον εὖρον
τέλειον ἄνδρα καὶ κατὰ τὰς ἐπιβολὰς καὶ κατὰ τὰς
πράξεις, αὐτοὶ δ' ἐφάνησαν εὐκαταφρόνητοι καὶ παι-
δαριώδεις ἐν τε τοῖς κατὰ μέρος καὶ τοῖς καθόλου
3 πράγμασιν — ἅμα δὲ προσπιπτούσης αὐτοῖς τῆς τε 15
περὶ τοὺς πελταστὰς γενομένης ταραχῆς καὶ τῆς τῶν
περὶ τὸν Ἀπελλῆν καὶ Λεόντιον ἀπωλείας ἐλπίσαντες
μέγα τι καὶ δυσχερὲς κίνημα περὶ τὴν αὐλήν εἶναι,
παρεῖλκον ὑπερυθέμενοι τὴν ἐπὶ τὸ Ῥίον ταχθεῖσαν
4 ἡμέραν. ὁ δὲ Φίλιππος, ἀσμένως ἐπιλαβόμενος τῆς 20
προφάσεως ταύτης διὰ τὸ θαρρεῖν ἐπὶ τῷ πολέμῳ,
καὶ προδιειληφῶς ἀποτρίβεσθαι τὰς διαλύσεις, τότε
παρκαλέσας τοὺς ἀπηντηκότας τῶν συμμάχων οὐ
τὰ πρὸς διαλύσεις πράττειν, ἀλλὰ τὰ πρὸς τὸν πόλε-
μον, ἀναχθεῖς αὐτοῖς ἀπέπλευσεν εἰς τὸν Κόρινθον. 25
5 καὶ τοὺς μὲν Μακεδόνας διὰ Θετταλίας ἀπέλυσε πάν-
τας εἰς τὴν οἰκίαν παραχειμάσοντας, αὐτὸς δ' ἀνα-
χθεὶς ἐκ Κεγχρεῶν, καὶ παρὰ τὴν Ἀττικὴν κομισθεὶς
6 δι' Εὐρύππου, κατέπλευσεν εἰς Δημητριάδα· ἀκάκῃ
Πτολεμαῖον, ὃς ἦν ἔτι λοιπὸς τῆς τῶν περὶ τὸν Λεόν- 30
τιον ἐταιρείας, κρίνας ἐν τοῖς Μακεδόσιν ἀπέκτεινε.*

Κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους Ἀννίβας μὲν εἰς 7
 Ἱταλίαν ἐμβεβληκῶς ἀντεστρατοπέδευε ταῖς τῶν Ῥω-
 450. μαίων δυνάμει περὶ τὸν Πάδον καλούμενον ποτα-
 μόν, Ἀντίοχος δὲ τὰ πλεῖστα μέρη Κοίλης Συρίας 8
 5 κατεστραμμένος αὐτὶς εἰς παραχειμασίαν ἀνέλυσε,
 Λυκούργος δ' ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων εἰς
 Αἰτωλίαν ἔφυγε, καταπλαγείς τοὺς ἐφόρους. οἱ γὰρ 9
 ἔφοροι, προσπεσούσης αὐτοῖς ψευδοῦς διαβολῆς, ὥς
 μέλλοντος αὐτοῦ νεωτερίζειν, ἀθροίσαντες τοὺς νέ-
 10 ους νυκτὸς ἤλθον ἐπὶ τὴν οἰκίαν· ὁ δὲ προαισθό-
 μενος ἔξεχώρησε μετὰ τῶν ἰδίων οἰκετῶν.

Τοῦ δὲ χειμῶνος ἐπιγενομένου, καὶ Φιλίππου 30
 μὲν τοῦ βασιλέως εἰς Μακεδονίαν ἀπηλλαγμένον,
 τοῦ δ' Ἐπηράτου τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀχαιῶν κατα- 416.
 15 πεφρονημένου μὲν ὑπὸ τῶν πολιτικῶν νεανίσκων,
 κατεγνασμένου δὲ τελέως ὑπὸ τῶν μισθοφόρων,
 οὐτ' ἐπειθάρχει τοῖς παραγγελλομένοις οὐδεὶς οὐτ'
 ἦν ἔτοιμον οὐδὲν πρὸς τὴν τῆς χώρας βοήθειαν. εἰς 2
 ἃ βλέψας Πυρρίας ὁ παρὰ τῶν Αἰτωλῶν ἀπεσταλ-
 20 μένος στρατηγὸς τοῖς Ἠλείοις, ἔχων Αἰτωλῶν εἰς
 χιλίους καὶ τριακοσίους καὶ τοὺς τῶν Ἠλείων μισθο-
 φόρους, ἅμα δὲ τούτοις πολιτικὸν πεζὸν μὲν εἰς
 χιλίους, ἵππεῖς δὲ διακοσίους, ὥστ' εἶναι τοὺς πέν-
 τας εἰς τρισχιλίους, οὐ μόνον τὴν τῶν Λυμαίων 3
 25 καὶ Φαραίων συνεχῶς ἐπύρρει χώραν, ἀλλὰ καὶ τὴν
 τῶν Πατρέων. τὸ δὲ τελευταῖον ἐπὶ τὸ Παναχαϊκὸν 4
 ὄρος καλούμενον ἐπιστρατοπεδεύσας, τὸ κείμενον
 ὑπὲρ τῆς τῶν Πατρέων πόλεως, ἐδήγου πᾶσαν τὴν
 ἐπὶ τὸ Ῥίον καὶ τὴν ἐπ' Αἴγιον κεκλιμένην χώραν.
 30 λοιπὸν αἱ μὲν πόλεις κακοπαθοῦσαι καὶ μὴ τυγχά- 5
 νουσαι βοήθειας δυσχερῶς πῶς εἶχον πρὸς τὰς

εἰσφοράς, οἱ δὲ στρατιῶται, τῶν ὁψωνίων παρελκο-
 μένων καὶ καθυστερούντων, τὸ παραπλήσιον ἐποιοῦν
 6 περὶ τῆς βοηθείας· ἐξ ἁμφοῖν δὲ τῆς τοιαύτης ἀν-
 ταποδόσεως γινομένης, ἐπὶ τὸ χεῖρον προύβαινε τὰ
 πρᾶγματα καὶ τέλος διελύθη τὸ ξενικόν. πάντα δὲ 5
 451. ταῦτα συνέβαινε γίνεσθαι διὰ τὴν τοῦ προεστῶτος
 7 ἀδυναμίαν. ἐν τοιαύτῃ δ' ὄντων διαθήσει τῶν κατὰ
 τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ τῶν χρόνων ἤδη καθηκόντων,
 Ἐπήρατος μὲν ἀπετίθετο τὴν ἀρχήν, οἱ δ' Ἀχαιοὶ
 τῆς θερείας ἐναρχομένης στρατηγὸν αὐτῶν Ἄρατον 10
 κατέστησαν τὸν πρεσβύτερον.
 8 Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Εὐρώπην ἐν τοῦτοις ἦν.
 ἡμεῖς δ' ἐπειδὴ κατὰ τε τὴν τῶν χρόνων διαίρεσιν
 καὶ κατὰ τὴν τῶν πράξεων περιγραφὴν ἀρμόζοντα
 τόπον εἰλήφμεν, μεταβάντες ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν 15
 πράξεις τὰς κατὰ τὴν αὐτὴν Ὀλυμπιάδα τοῖς προει-
 ρημένοις ἐπιτελεσθείσας αὐτὶς ὑπὲρ ἐκεῖνων ποιησό-
 31 μεθα τὴν ἐξήγησιν, καὶ πρῶτον ἐπιχειρήσομεν δη-
 λοῦν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν τὸν ὑπὲρ Κοίλης
 Συρίας Ἀντιόχῳ καὶ Πτολεμαίῳ συστάντα πόλεμον, 20
 2 σαφῶς μὲν γινώσκοντες ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ- 417.
 τον, εἰς ὃν ἐλήξαμεν τῶν Ἑλληνικῶν, ὅσον οὐπω
 κρίνεσθαι συνέβαινε καὶ πέρας λαμβάνειν αὐτόν,
 αἰρουμένοι δὲ τὴν τοιαύτην ἐπίστασιν καὶ διαίρεσιν
 3 τῆς ἐνεστώσης διηγήσεως. τοῦ μὲν γὰρ μὴ τῆς τῶν 25
 κατὰ μέρος καιρῶν ἀκριβείας διαμαρτάνειν τοὺς
 ἀκούοντας ἱκανὴν τοῖς φιλομαθοῦσι πεπείσμεθα
 παρασκευάζειν ἐμπειρίαν ἐκ τοῦ τὰς ἐκάστων ἀρχὰς
 καὶ συντελείας παρνομιμνήσκειν, καθ' ὁποίους ἐγί-
 νοντο καιροὺς τῆς ὑποκειμένης Ὀλυμπιάδος καὶ τῶν 30
 4 Ἑλληνικῶν πράξεων· τὸ δ' εὐπαρακολούθητον καὶ

σαφή γίνεσθαι τὴν διήγησιν οὐδὲν ἀναγκαιότερον
 ἐπὶ ταύτης τῆς ὀλυμπιάδος ἡγούμεθ' εἶναι τοῦ μὴ
 συμπλέκειν ἀλλήλαις τὰς πράξεις, ἀλλὰ χωρίζειν καὶ
 διαιρεῖν αὐτάς καθ' ὅσον ἐστὶ δυνατόν, μέχρις ἂν 5
 ἐπὶ τὰς ἐξῆς ὀλυμπιάδας ἐλθόντες κατ' ἔτος ἀρξώ-
 μεθα γράφειν τὰς κατάλληλα γενομένας πράξεις.
 ἐπεὶ γὰρ οὐ τινά, τὰ δὲ παρὰ πᾶσι γεγονότα γρά- 6
 452. φειν προηγήμεθα, καὶ σχεδὸν ὡς εἴπειν μεγίστη τῶν
 προγεγονότων ἐπιβολῇ κεχρημέθα τῆς ἱστορίας, κα-
 10 θάπερ καὶ πρότερόν ποῦ δεδηλώκαμεν, δεῖον ἂν εἴη 7
 μεγιστην ἡμᾶς ποιεῖσθαι πρόνοιαν καὶ τοῦ χειρισμοῦ
 καὶ τῆς οἰκονομίας, ἵνα καὶ κατὰ μέρος καὶ καθόλου
 σαφὲς τὸ σύνταγμα γίνηται τῆς πραγματείας. διὸ 8
 καὶ νῦν βραχὺ προσαναδραμόντες περὶ τῆς Ἀντιόχου
 15 καὶ Πτολεμαίου βασιλείας πειρασόμεθα λαμβάνειν
 ἀρχὰς ὁμολογουμένας καὶ γνωρίζομένας περὶ τῶν
 λέγεσθαι μελλόντων, ὅπερ ἐστὶ πάντων ἀναγκαιό-
 τατον. οἱ μὲν γὰρ ἀρχαῖοι τὴν ἀρχὴν ἡμῖς τοῦ 32
 παντός εἶναι φάσκοντες μεγίστην παρήνουν ποιεῖ-
 20 σθαι σπουδὴν ἐν ἐκάστοις ὑπὲρ τοῦ καλῶς ἔρξα-
 σθαι· δοκοῦντες δὴ λέγειν ὑπερβολικῶς ἐλλιπέστερόν 2
 μοι φαίνονται τῆς ἀληθείας εἰρηκέναι. θαρρῶν γὰρ
 ἂν τις εἴπειεν οὐχ ἡμῖς τὴν ἀρχὴν εἶναι τοῦ παν-
 τός, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ τέλος διατείνειν. πῶς γὰρ ἄρ- 3
 25 ξασθαι τινος καλῶς οἶόν τε μὴ προπεριλαβόντα τῷ
 νῷ τὴν συντέλειαν τῆς ἐπιβολῆς μηδὲ γινώσκοντα
 ποῦ καὶ πρὸς τί καὶ τίνος χάριν ἐπιβάλλεται τοῦτο
 ποιεῖν; πῶς δὲ πάλιν οἶόν τε συγκεφαλαιώσεσθαι 4418
 πράγματα δεόντως μὴ συναναφέροντα τὴν ἀρχὴν
 30 πόθεν ἢ πῶς ἢ διὰ τί πρὸς τὰς ἐνεστώσας ἀφίκεται.
 πράξεις; διόπερ οὐχ ἕως τοῦ μέσου νομίζοντες δια-

τείνειν τὰς ἀρχάς, ἀλλ' ἕως τοῦ τέλους, πλείστην
περὶ ταύτας ποιητέον σπουδὴν καὶ τοὺς λέγοντας
καὶ τοὺς ἀκούοντας περὶ τῶν ὅλων. ὃ δὴ καὶ νῦν
ἡμεῖς πειρασόμεθα ποιεῖν.

- 33 Καίτοι γ' οὐκ ἄγνωσθ' διότι καὶ πλείους ἕτεροι 5
τῶν συγγραφέων τὴν αὐτὴν ἔμοι προεῖνται φωνήν,
φάσκοντες τὰ καθόλου γράφειν καὶ μερίστην τῶν
2 προγεγονότων ἐπιβεβλήσθαι πραγματεῖαν· περὶ ὧν
ἐγώ, παραιτησάμενος Ἐφορον τὸν πρῶτον καὶ μόνον
453. ἐπιβεβλημένον τὰ καθόλου γράφειν, τὸ μὲν πλείω 10
λέγειν ἢ μνημονεύειν τινὸς τῶν ἄλλων ἐπ' ὀνόματος
3 παρήσω, μέχρι δὲ τούτου μνησθήσομαι, διότι τῶν
καθ' ἡμᾶς τινες γραφόντων ἱστορίαν ἐν τρισὶν ἢ
τέτταρσιν ἐξηγησάμενοι σελίσιν ἡμῖν τὸν Ῥωμαίων
καὶ Καρχηδονίων πόλεμον φασὶ τὰ καθόλου γρά- 15
4 φειν. καίτοι διότι πλείσται μὲν καὶ μέγιστα τότε
περὶ τε τὴν Ἰβηρίαν καὶ Λιβύην, ἔτι δὲ τὴν Σικε-
λίαν καὶ Ἰταλίαν ἐπετελέσθησαν πράξεις, ἐπιφανέ-
στατος δὲ καὶ πολυχρονιώτατος ὁ κατ' Ἀννίβαν
πόλεμος γέγονε πλὴν τοῦ περὶ Σικελίαν, πάντες δ' 20
ἠναγκάσθημεν πρὸς αὐτὸν ἀποβλέπειν διὰ τὸ μέγε-
θος, δεδιότες τὴν συντέλειαν τῶν ἀποβησομένων,
5 τις οὕτως ἐστὶν ἀδαής ὃς οὐκ οἶδεν; ἀλλ' ἔνιοι τῶν
πραγματευομένων οὐδ' ἐφ' ὅσον οἱ τὰ κατὰ καιροὺς
ἐν ταῖς χρονογραφίαις ὑπομνηματιζόμενοι πολιτικῶς 25
εἰς τοὺς τοίχους, οὐδ' ἐπὶ τοσοῦτο μνησθέντες, πά-
σας φασὶ τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ βάρβαρον περιει-
6 ληφέναι πράξεις. τοῦτο δ' ἐστὶν αἰτιον, ὅτι τὸ μὲν
τῷ λόγῳ τῶν μερίστων ἔργων ἀντιποιήσασθαι τε-
λείως ἐστὶ ῥᾶδιον, τὸ δὲ τοῖς πράγμασιν ἐφικέσθαι 30
? τινὸς τῶν καλῶν οὐκ εὐμαρές. διὸ καὶ τὸ μὲν ἐν

μέσφ κεῖται καὶ πᾶσι κοινὸν ὥς ἔπος εἰπεῖν τοῖς 419.
μόνον τολμᾶν δυναμένοις ὑπάρχει, τὸ δὲ καὶ λίαν
ἐστὶ σπάνιον καὶ σπανίοις συνεξέδραμε κατὰ τὸν
βίον. ταῦτα μὲν οὖν προήχθην εἰπεῖν χάριν τῆς 8
ἀλαζονείας τῶν ὑπερφηφανούντων ἑαυτοὺς καὶ τὰς
ιδίας πραγματείας· ἐπὶ δὲ τὴν ἀρχὴν ἐπάνειμι τῆς
ἔμμαντοῦ προθέσεως.

Ὡς γὰρ θάττον Πτολεμαῖος ὁ κληθεὶς Φιλοπά- 34
τωρ, μεταλλάξαντος τοῦ πατρὸς, ἐπανελόμενος τὸν
54.10 ἀδελφὸν Μάγαν καὶ τοὺς τοῦτῳ συνεργοῦντας παρ-
έλαβε τὴν τῆς Αἰγύπτου δυναστείαν, νομίσας τῶν 2
μὲν οἰκείων φόβων ἀπολελίσθαι δι' αὐτοῦ καὶ διὰ
τῆς προειρημένης πράξεως, τῶν δ' ἐκτὸς κινδύνων
ἀπηλλάχθαι διὰ τὴν τύχην, Ἀντιγόνου μὲν καὶ Σε-
15 λεύκου μετηλλαχότων, Ἀντιόχου δὲ καὶ Φιλίππου
τῶν διαδεδεγμένων τὰς ἀρχὰς παντάπασιν νέων καὶ
μόνον οὐ παίδων ὑπαρχόντων, καταπιστεύσας διὰ 3
ταῦτα τοῖς παροῦσι καιροῖς, πανηγυρικώτερον διῆγε
τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν, ἀνεπίστατον μὲν καὶ δυσέντευ- 4
20 κτον αὐτὸν παρασκευάζων τοῖς περὶ τὴν αὐλήν καὶ
τοῖς ἄλλοις τοῖς (τὰ) κατὰ τὴν Αἴγυπτον χειρίζουσιν,
ὀλίγωρον δὲ καὶ ῥάθυμον ὑποδεικνύων τοῖς ἐπὶ τῶν
ἔξω πραγμάτων διατεταγμένοις, ὑπὲρ ὧν οἱ πρότε- 5
ρον οὐκ ἐλάττω, μείζω δ' ἐποιοῦντο σπουδὴν ἢ
25 περὶ τῆς κατ' αὐτὴν τὴν Αἴγυπτον δυναστείας. τοι- 6
γαροῦν ἐπέκειντο μὲν τοῖς τῆς Συρίας βασιλεῦσι
καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, Κολίης Συρίας
καὶ Κύπρου κυριεύοντες· παρέκειντο δὲ τοῖς κατὰ 7
τὴν Ἀσίαν δυνάσταις, ὁμοίως δὲ καὶ ταῖς νήσοις,
30 δεσπόζοντες τῶν ἐπιφανεστέρων πόλεων καὶ τόπων
καὶ λιμένων κατὰ πᾶσαν τὴν παραλίαν ἀπὸ Παμ-

φυλίας ἕως Ἑλλησπόντου καὶ τῶν κατὰ Λυσιμά-
 8 χειαν τόπων· ἐφῆδρενον δὲ τοῖς ἐν τῇ Θράκῃ καὶ
 τοῖς ἐν Μακεδονίᾳ πράγμασι, τῶν κατ' Αἴνον καὶ
 Μαρώνειαν καὶ πορρώτερον ἔτι πόλεων κυριεύον-
 9 τες. καὶ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ μακρὰν ἐκτετακότες τὰς 5
 χεῖρας, καὶ προβεβλημένοι πρὸ αὐτῶν ἐκ πολλοῦ
 τὰς δυναστείας, οὐδέποτε περὶ τῆς κατ' Αἴγυπτον 420.
 ἡγωνίαν ἀρχῆς. διὸ καὶ τὴν σπουδὴν εἰκότως με-
 10 γάλην ἐποιούντο περὶ τῶν ἔξω πραγμάτων. ὁ δὲ
 προειρημένος βασιλεὺς ὀλιγώρως ἕκαστα τούτων χεῖ⁴ 10
 ρίζων διὰ τοὺς ἀπρεπεῖς ἔρωτας καὶ τὰς ἀλόγους
 455. καὶ συνεχεῖς μέθας, εἰκότως ἐν πάνυ βραχεὶ χρόνῳ
 καὶ τῆς ψυχῆς ἅμα καὶ τῆς ἀρχῆς ἐπιβούλους εὗρε
 11 καὶ πλείους, ὧν ἐγένετο πρῶτος Κλεομένης ὁ Σπαρ-
 τιάτης.

15

35 Οὗτος γάρ, ἕως μὲν ὁ προσαγορευόμενος Εὐερ-
 γέτης ἔξη, πρὸς ὃν ἐποιήσατο τὴν κοινωνίαν τῶν
 πραγμάτων καὶ τὰς πίστεις, ἦγε τὴν ἡσυχίαν, πε-
 πεισμένος αἰεὶ δι' ἐκείνου τεύξεσθαι τῆς καθηκούσης
 ἐπικουρίας εἰς τὸ τὴν πατρῴαν ἀνακτῆσασθαι βασι- 20
 2 λείαν· ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος μὲν μετέλλαξε, προΐει δ' ὁ
 χρόνος, οἱ δὲ κατὰ τὴν Ἑλλάδα καιροὶ μόνον οὐκ
 ἐπ' ὀνόματος ἐκάλουν τὸν Κλεομένην, μετηλλαχότος
 μὲν Ἀντιγόνου, πολεμουμένων δὲ τῶν Ἀχαιῶν, κοι-
 νωνούντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων Αἰτωλοῖς τῆς 25
 πρὸς Ἀχαιοὺς καὶ Μακεδόνας ἀπεχθείας κατὰ τὴν
 ἐξ ἀρχῆς ἐπιβολὴν καὶ πρόθεσιν τὴν Κλεομένους,
 3 τότε δὴ καὶ μᾶλλον ἠναγκάζετο σπεύδειν καὶ φιλο-
 4 τιμῆσθαι περὶ τῆς ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀπαλλαγῆς. διό-
 περ τὸ μὲν πρῶτον ἐντεύξεις ἐποιεῖτο, παρακαλῶν 30
 μετὰ χορηγίας τῆς καθηκούσης καὶ δυνάμεως αὐτὸν

ἐκπέμψαι, μετὰ δὲ ταῦτα παρακουόμενος ἡξίου μετὰ 5
 δεήσεως μόνον αὐτὸν ἀπολῦσαι μετὰ τῶν ἰδίων οἰκε-
 τῶν· τοὺς γὰρ καιροὺς ἱκανὰς ὑποδεικνύειν ἀφορ-
 μὰς αὐτῷ πρὸς τὸ καθικέσθαι τῆς πατρῴας ἀρχῆς.
 5 ὁ μὲν οὖν βασιλεύς, οὔτ' ἐφιστάνων [έν] οὐδενὶ τῶν 6
 τοιούτων οὔτε προνοούμενος τοῦ μέλλοντος διὰ τὰς
 προειρημένους αἰτίας, εὐήθως καὶ ἀλόγως ἀεὶ παρή-
 κους τοῦ Κλεομένου. οἱ δὲ περὶ τὸν Σωσίβιον — 7
 οὗτος γὰρ μάλιστα τότε προσεστιάει τῶν πραγμά-
 10 των — συνεδρεύσαντες τοιαύτας τινὰς ἐποίησαντο
 περὶ αὐτοῦ διαλήψεις. μετὰ μὲν γὰρ στόλου καὶ 8
 χορηγίας ἐκπέμπειν αὐτὸν οὐκ ἔκρινον, καταφρο-
 νοῦντες τῶν ἔξω πραγμάτων διὰ τὸ μετῆλλαχέναι
 τὸν Ἀντίγονον καὶ νομίζειν μάταιον αὐτοῖς ἔσεσθαι
 15 τὴν εἰς ταῦτα δαπάνην. πρὸς δὲ τοῦτοις ἡγωνίων 9
 456. μή ποτε μετῆλλαχότος μὲν Ἀντιγόνου, τῶν δὲ λοι- 421.
 πῶν μηδενὸς ὑπάρχοντος ἀντιπάλου, ταχέως ἀκονιτὶ
 τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα ποιησάμενος ὑφ' αὐτὸν βαρὺς
 καὶ φοβερὸς αὐτὸς ὁ Κλεομένης ἀνταγωνιστῆς σφίσι
 20 γένηται, τεθραμμένος μὲν ὑπ' αὐγὰς αὐτῶν τὰ πράγ- 10
 ματα, κατεγνωκὼς δὲ τοῦ βασιλέως, θεωρῶν δὲ
 πολλὰ τὰ παρακρεμώμενα μέρη καὶ μακρὰν ἀπεσπα-
 σμένα τῆς βασιλείας καὶ πολλὰς ἀφορμὰς ἔχοντα
 πρὸς πραγμάτων λόγον· καὶ γὰρ ναὺς ἐν τοῖς κατὰ 11
 25 Σάμον ἦσαν τόποις οὐκ ὀλίγαι καὶ στρατιωτῶν πλη- 12
 θος ἐν τοῖς κατ' Ἐφεσον. διὰ ταῦτα μὲν οὖν τὴν 12
 ἐπιβολήν, ὥστ' ἐκπέμπειν αὐτὸν μετὰ χορηγίας, ἀπε-
 δοκίμασαν διὰ τὰς προειρημένους αἰτίας· τό γε μὴν
 ὀλιγορήσαντας ἄνδρα τοιοῦτον ἔξαποστείλαι, πρό-
 30 δηλον ἔχθρὸν καὶ πολέμιον, οὐδαμῶς ἡγοῦντο σφίσι
 συμφέρειν. λοιπὸν ἦν ἄκοντα κατέχειν. τοῦτο δ' 13

αὐτόθεν καὶ χωρὶς λόγον πάντες μὲν ἀπεδοκίμαζον,
 οὐκ ἀσφαλὲς νομίζοντες εἶναι λένουσι καὶ προβάτοις
 ὁμοῦ ποιέσθαι τὴν ἔπαυλιν· μάλιστα δὲ τοῦτο τὸ
 μέρος ὁ Σωσίβιος ὑπεωρᾶτο διὰ τινὰ τοιαύτην αἰ-
 36 τίαν. καθ' ὃν γὰρ καιρὸν ἐγίνοντο περὶ τὴν ἀναί- 5
 ρεσιν τοῦ Μάγα καὶ τῆς Βερνίκης, ἀγωνιῶντες μὴ
 διασφαλῶσι τῆς ἐπιβολῆς, καὶ μάλιστα διὰ τὴν Βε-
 ρνίκης τόλμαν, ἠναγκάζοντο πάντας αἰκάλλειν τοὺς
 περὶ τὴν ἀλὴν καὶ πᾶσιν ὑπογράφειν ἐλπίδας, ἐὰν
 2 κατὰ λόγον αὐτοῖς χωρήσῃ τὰ πράγματα. τότε δὴ 10
 κατανοῶν ὁ Σωσίβιος τὸν Κλεομένην δεόμενον μὲν
 τῆς ἐν τῶν βασιλέων ἐπικουρίας, ἔχοντα δὲ γνώμην
 καὶ πραγμάτων ἀληθινὴν ἐννοίαν, ὑπογράφων αὐτῷ
 μεγάλας ἐλπίδας ἅμα συμμετέδωκε τῆς ἐπιβολῆς.
 3 θεωρῶν δ' αὐτὸν ὁ Κλεομένης ἐξεπτοημένον καὶ 15
 μάλιστα δεδιότα τοὺς ξένους καὶ μισθοφόρους, θαρ-
 ρεῖν παρεκάλει· τοὺς γὰρ μισθοφόρους βλάψει μὲν
 4 αὐτὸν οὐδέν, ὠφελήσῃ δ' ὑπισχνεῖτο. μᾶλλον δ'
 457. αὐτοῦ θαναμάσαντος τὴν ἐπαγγελίαν "οὐχ ὀρᾷς" ἔφη
 "διότι σχεδὸν εἰς τρισχιλίους εἰσὶν ἀπὸ Πελοπον- 20
 νήσου ξένοι καὶ Κρήτες εἰς χιλίους, οἷς ἐὰν νεύ- 422.
 σωμεν ἡμεῖς μόνον, ἐτοίμως ὑπουργήσουσι πάντες;
 5 τούτων δὲ συστραφέντων, τίνας ἀγωνιάς; ἢ δὴλον"
 ἔφη "τοὺς ἀπὸ Συρίας καὶ Καρίας στρατιώτας;"
 6 τότε μὲν οὖν ἡδέως ὁ Σωσίβιος ἀκούσας ταῦτα 25
 διπλασίως ἐπερρώσθη πρὸς τὴν κατὰ τῆς Βερνίκης
 7 πρᾶξιν· μετὰ δὲ ταῦτα θεωρῶν τὴν τοῦ βασιλέως
 ῥαθυμίαν, αἶε τὸν λόγον ἀνενεοῦτο, καὶ πρὸ ὀφθαλ-
 μῶν τὴν τε τοῦ Κλεομένου τόλμαν ἐλάμβανε καὶ
 8 τὴν τῶν ξένων πρὸς αὐτὸν ἐννοίαν. διὸ καὶ τότε 30
 μάλιστα παρέστησε τῷ τε βασιλεῖ καὶ τοῖς φίλοις

ὁρμὴν οὗτος εἰς τὸ προκαταλαβέσθαι καὶ συγκλεῖ-
 σαι τὸν Κλεομένην. πρὸς δὲ τὴν ἐπίνοιαν ταύτην 9
 ἐχρήσατο συνεργήματι τοιούτῳ τινί. Νικαγόρας τις 37
 ἦν Μεσσηνίος· οὗτος ὑπῆρχε πατρικὸς ξένος Ἀρχι-
 5 δάμου τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως. τὸν μὲν οὖν 2
 πρὸ τοῦ χρόνον βραχεῖά τις ἦν τοῖς προειρημένοις
 ἐπιπλοκῇ πρὸς ἀλλήλους· καθ' ὃν δὲ καιρὸν Ἀρχί-
 δαμος ἐκ τῆς Σπάρτης ἔφυγε δείσας τὸν Κλεομένην,
 καὶ παρεγένετ' εἰς Μεσσηνίαν, οὐ μόνον οἰκία καὶ
 10 τοῖς ἄλλοις ἀναγκαίοις ὁ Νικαγόρας αὐτὸν ἐδέξατο
 προθύμως, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐξῆς συμπεριφορὰν
 ἐγένετό τις αὐτοῖς ὁλοσχερῆς εὖνοια καὶ συνήθεια
 πρὸς ἀλλήλους. διὸ καὶ μετὰ ταῦτα, τοῦ Κλεομένου 3
 ὑποδείξαντος ἐλπίδα καθόδου καὶ διαλύσεως πρὸς
 15 τὸν Ἀρχίδαμον, ἔδωκεν αὐτὸν ὁ Νικαγόρας εἰς τὰς
 διαποστολάς καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν πίστεων συνθήκας.
 ὧν κυρωθέντων ὁ μὲν Ἀρχίδαμος εἰς τὴν Σπάρτην 4
 κατῆι, πιστεύσας ταῖς διὰ τοῦ Νικαγόρου γεγενη-
 μέναις συνθήκαις, ὁ δὲ Κλεομένης ἀπαντήσας τὸν 5
 20 μὲν Ἀρχίδαμον ἐπανείλετο, τοῦ δὲ Νικαγόρου καὶ
 τῶν ἄλλων τῶν συνόντων ἐφείσατο. πρὸς μὲν οὖν 6
 τοὺς ἐκτὸς ὁ Νικαγόρας ὑπεκρίνετο χάριν ὀφείλειν
 τῷ Κλεομένει διὰ τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν, ἐν αὐτῷ γε
 458. μὴν βαρέως ἔφερε τὸ συμβεβηκός, δοκῶν αἴτιος γε-
 25 γονέναι τῷ βασιλεῖ τῆς ἀπωλείας. οὗτος ὁ Νικα- 7
 γόρας ἵππους ἄγων κατέπλευσε βραχεῖ χρόνῳ πρό-
 τερον εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. ἀποβαίνων δ' ἐκ τῆς 8 423.
 νεῶς καταλαμβάνει τὸν τε Κλεομένην καὶ τὸν Παν-
 τέα καὶ μετ' αὐτῶν Ἰππίταν ἐν τῷ λιμένι παρὰ τὴν
 30 κρηπίδα περιπατοῦντας. ἰδὼν δ' ὁ Κλεομένης αὐ- 9
 7 τὸν καὶ συμμῖξας, ἡσπάζετο φιλοφρόνως, καὶ προσ-

10 ἐπύθετο τί παρείη. τοῦ δ' εἰπόντος ὅτι παραγέ-
 νεν ἵππους ἄγων "ἐβουλόμην ἄν σε" ἔφη "καὶ λίαν
 ἀντὶ τῶν ἵππων κιναίδους ἔγειν καὶ σαμβύκας· τού-
 11 των γὰρ ὁ νῦν βασιλεὺς κατεπείγεται." τότε γοῦν
 ἐπιγελάσας ὁ Νικαγόρας ἐσιώπησε, μετὰ δέ τινας 5
 ἡμέρας ἐπὶ πλεῖον ἐλθὼν εἰς τὰς χεῖρας τῷ Σωσι-
 βίῳ διὰ τοὺς ἵππους εἶπε κατὰ τοῦ Κλεομένουσ
 12 τὸν ἄρτι φηθέντα λόγον, θεωρῶν δὲ τὸν Σωσίβιον
 ἡδέως ἀκούοντα, πᾶσαν ἐξέθετο τὴν προϋπάρχουσαν
 38 ἑαυτῷ πρὸς τὸν Κλεομένην διαφοράν. ὃν ὁ Σωσί-
 βιος ἐπιγνοὺς ἀλλοτρίως πρὸς τὸν Κλεομένην δια-
 κείμενον, τὰ μὲν παραχορήμα δούς, ἃ δ' εἰς τὸ μέλ-
 λον ἐπαγγειλάμενος, συνέπεισε γράψαντα κατὰ τοῦ
 Κλεομένουσ ἐπιστολὴν ἀπολιπεῖν ἐσφραγισμένην,
 2 ἵν' ἐπειδὴν ὁ Νικαγόρας ἐκπλεύσῃ μετ' ὀλίγας ἡμέ- 15
 ρας, ὁ παῖς ἀνενέγκῃ τὴν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτὸν ὥς
 3 ὑπὸ τοῦ Νικαγόρου πεμφθεῖσαν. συνεργήσαντος δὲ
 τοῦ Νικαγόρου τὰ προειρημένα καὶ τῆς ἐπιστολῆς
 ἀνενεχθείσης ὑπὸ τοῦ παιδὸς πρὸς τὸν Σωσίβιον
 4 μετὰ τὸν ἐκπλοῦν τοῦ Νικαγόρου, παρὰ πόδας ἤμα 20
 τὸν οἰκέτην καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἤκεν ἔχων πρὸς τὸν
 βασιλέα. τοῦ μὲν παιδὸς φάσκοντος Νικαγόραν
 ἀπολιπεῖν τὴν ἐπιστολὴν, ἐντειλάμενον ἀποδοῦναι
 5 Σωσιβίῳ, τῆς δ' ἐπιστολῆς διασαφούςσης ὅτι μέλλει
 Κλεομένης, ἐὰν μὴ ποιῶνται τὴν ἐξαποστολὴν αὐτοῦ 25
 μετὰ τῆς ἀρμοζούσης παρασκευῆς καὶ χορηγίας, ἐπαν-
 459.6 ἵστασθαι τοῖς τοῦ βασιλέως πράγμασιν, εὐθέως ὁ
 Σωσίβιος λαβόμενος τῆς ἀφορμῆς ταύτης παρῶξυνε
 τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἄλλους φίλους πρὸς τὸ μὴ
 μέλλειν, ἀλλὰ φυλάξασθαι καὶ συγκλείσαι τὸν Κλεο- 30
 7 μένην. γενομένου δὲ τούτου, καὶ τινος ἀποδοθείσης

οἰκίας αὐτῷ παμμεγέθους, ἐποιεῖτο τὴν διατριβὴν
ἐν ταύτῃ παραφυλαττόμενος, τούτῳ διαφέρων τῶν
ἄλλων τῶν ὑπηγμένων εἰς τὰς φυλακάς, τῷ ποιεῖ- 424.
σθαι τὴν δίαίταν ἐν μείζονι δεσμοτηρίῳ. εἰς ἃ 8
5 βλέπων ὁ Κλεομένης, καὶ μοχθηρὰς ἐλπίδας ἔχων
ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος, παντὸς πράγματος ἔκρινε πεί-
ραν λαμβάνειν, οὐχ οὕτως πεπεισμένος κατακρατή- 9
σειν τῆς προθέσεως — οὐδὲν γὰρ εἶχε τῶν εὐλόγων
πρὸς τὴν ἐπιβολήν — τὸ δὲ πλεῖον εὐθανατῆσαι
10 σπουδάζων καὶ μηδὲν ἀνάξιον ὑπομεῖναι τῆς περὶ
αὐτὸν προγεγενημένης τόλμης, ἅμα δὲ καὶ λαμβάνων 10
ἐν ᾧ τὸ τοιοῦτον, ὥς γ' ἔμοι δοκεῖ, καὶ προτιθέ-
μενος, ὅπερ εἶωθε συμβαίνειν πρὸς τοὺς μεγαλό-
φρονας τῶν ἀνδρῶν,
15 μὴ μὰν ἀσπουνδεῖ γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην,
ἀλλὰ μέγα ῥέξας τι καὶ ἐσσομένοισι πυνθέσθαι.
παρατηρήσας οὖν ἔξοδον τοῦ βασιλέως εἰς Κάνω- 39
βον, διέδωκε τοῖς φυλάττουσιν αὐτὸν φήμην ὥς
ἀφίεσθαι μέλλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ διὰ ταύ-
20 τῇ τὴν αἰτίαν αὐτός τε τοὺς αὐτοῦ θεράποντας
εἰστία καὶ τοῖς φυλάττουσιν ἱερεῖα καὶ στεφάνους,
ἅμα δὲ τούτοις οἶνον ἑξαπέστειλε. τῶν δὲ χρωμέ- 2
νων τούτοις ἀνυπονοήτως καὶ καταμεθυσθέντων,
παραλαβὼν τοὺς συνόντας φίλους καὶ τοὺς περὶ
25 αὐτὸν παῖδας περὶ μέσον ἡμέρας λαθῶν τοὺς φύ-
λακας ἐξῆλθε μετ' ἐργχειριδίων. προάγοντες δὲ καὶ 3
συντυγχόντες κατὰ τὴν πλατείαν Πτολεμαίῳ τῷ τότε
ἐπὶ τῆς πόλεως ἀπολελειμμένῳ, καταπληξάμενοι τῷ
παραβόλῳ τοὺς συνόντας αὐτῷ, τοῦτον μὲν κατα-
30 σπάσαντες ἀπὸ τοῦ τεθρίππου παρέκκλειςαν*, τὰ δὲ
460. πλήθῃ παρεκάλουν ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν. οὐδενὸς 4

δὲ προσέχοντος αὐτοῖς οὐδὲ συνεξισταμένον διὰ τὸ
 παράδοξον τῆς ἐπιβολῆς, ἐπιστρέψαντες ὥρμησαν
 πρὸς τὴν ἄκραν, ὥς ἀνασπάσσοντες ταύτης τὰς πυ-
 λίδας καὶ συγχρησόμενοι τοῖς εἰς τὴν φυλακὴν ἀπηγ-
 5 μένοις τῶν ἀνδρῶν. ἀποσφαλέντες δὲ καὶ ταύτης 5
 τῆς ἐπιβολῆς διὰ τὸ τοὺς ἐφεστῶτας προαισθημένους
 τὸ μέλλον ἀσφαλίσασθαι τὴν πύλην, προσήνεγκαν
 αὐτοῖς τὰς χεῖρας εὐψύχως πάνυ καὶ Λακωνικῶς.

6 Κλειομένης μὲν οὖν οὕτω μετήλλαξε τὸν βίον,
 ἀνὴρ γενόμενος καὶ πρὸς τὰς ὀμιλίας ἐπιδέξιος καὶ 10 425
 πρὸς πραγμάτων οἰκονομίαν εὐφυνῆς καὶ συλλήβδην
 ἡγεμονικὸς καὶ βασιλικὸς τῇ φύσει.

40 Μετὰ δὲ τοῦτον οὐ πολὺ κατόπιν Θεόδοτος ὁ
 τεταγμένος ἐπὶ Κοίλης Συρίας, ὃν τὸ γένος Αἰτω-
 λός, τὰ μὲν καταφρονήσας τοῦ βασιλέως διὰ τὴν 15
 2 ἀσέλγειαν τοῦ βίου καὶ τῆς ὄλης αἰρέσεως, τὰ δὲ
 διαπιστήσας τοῖς περὶ τὴν αὐτὴν διὰ τὸ μικροῖς ἐμ-
 προσθεν χρόνοις ἄξιολόγους παρασχόμενος χρεῖας
 τῷ βασιλεῖ περὶ τε τᾶλλα καὶ περὶ τὴν πρώτην ἐπι-
 3 βολὴν Ἀντιόχου τοῖς κατὰ Κοίλην Συρίαν πράγ- 20
 μασι, μὴ οἶον ἐπὶ τούτοις τυχεῖν τινος χάριτος,
 ἀλλὰ τοῦναντίον ἀνακληθεὶς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν
 3 παρ' ὀλίγον κινδυνεύσαι τῷ βίῳ, διὰ ταύτας τὰς
 αἰτίας ἐπεβάλετο τότε λαλεῖν Ἀντιόχῳ καὶ τὰς κατὰ
 Κοίλην Συρίαν πόλεις ἐγχειρίζειν. τοῦ δ' ἀσμένως 25
 δεξαμένου τὴν ἐλπίδα, ταχεῖαν ἐλάμβανε τὸ πρᾶγμα
 4 τὴν οἰκονομίαν. ἵνα δὲ καὶ περὶ ταύτης τῆς οἰκίας
 τὸ παραπλήσιον ποιήσωμεν, ἀναδραμόντες ἐπὶ τὴν
 παραλήψιν τῆς Ἀντιόχου δυναστείας ἀπὸ τούτων
 τῶν καιρῶν ποιησόμεθα κεφαλαιώδη τὴν ἑφοδὸν 30
 ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ μέλλοντος λέγεσθαι πολέμου.

Ἀντίοχος γὰρ ἦν μὲν υἱὸς νεώτερος Σελεύκου τοῦ 5
 461. Καλλινίκου προσαγορευθέντος, μεταλλάξαντος δὲ τοῦ
 πατρὸς καὶ διαδεξαμένου τᾶδελφοῦ Σελεύκου τὴν
 βασιλείαν διὰ τὴν ἡλικίαν, τὸ μὲν πρῶτον τοῖς ἄνω
 5 τόποις μεδιστάμενος ἐποιεῖτο τὴν διατριβήν, ἐπεὶ 6
 δὲ Σέλενος μετὰ δυνάμειος ὑπερβαλὼν τὸν Ταῦρον
 ἐδολοφονήθη, καθάπερ καὶ πρότερον εἰρήκαμεν,
 μεταλαβὼν τὴν ἀρχὴν αὐτὸς ἐβασίλευσε, διαπιστεύων 7
 τὴν μὲν ἐπὶ τὰδε τοῦ Ταύρου δυναστείαν Ἀχαιῶ,
 10 τὰ δ' ἄνω μέρη τῆς βασιλείας ἐγκεχειρικῶς Μόλωνι
 καὶ τᾶδελφῷ τῷ Μόλωνος Ἀλεξάνδρῳ, Μόλωνος
 μὲν Μηδίας ὑπάρχοντος σατράπου, τᾶδελφοῦ δὲ τῆς
 Περσίδος. οἱ καταφρονήσαντες μὲν αὐτοῦ διὰ τὴν 41
 ἡλικίαν, ἐλπίσαντες δὲ τὸν Ἀχαιὸν ἔσεσθαι κοινω-
 15 νὸν σφίσι τῆς ἐπιβολῆς, μάλιστα δὲ φοβούμενοι τὴν
 ὀμότητα καὶ κακοπραγμοσύνην τὴν Ἑρμείου τοῦ 426.
 τότε προεστῶτος τῶν ὅλων πραγμάτων, ἀφίστασθαι
 καὶ διαστρέφειν ἐνεχείρησαν τὰς ἄνω σατραπείας.
 ὁ δ' Ἑρμείας ἦν μὲν ἀπὸ Καρίας, ἐπέστη δ' ἐπὶ 2
 20 τὰ πράγματα, Σελεύκου τᾶδελφοῦ ταύτην αὐτῷ τὴν
 πίστιν ἐργχειρίσαντος, καθ' οὓς καιροὺς ἐποιεῖτο τὴν
 ἐπὶ τὸν Ἄτταλον στρατείαν. τυχῶν δὲ ταύτης τῆς 3
 ἐξουσίας πᾶσι μὲν ἐφθόνηι τοῖς ἐν ὑπεροχαῖς οὖσι
 τῶν περὶ τὴν ἀλλήν, φύσει δ' ὥμος ὢν τῶν μὲν
 25 τὰς ἀγνοίας ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐκδεχόμενος ἐκόλαζε, τοῖς
 δὲ χειροποιήτους καὶ ψευδεῖς ἐπιφέρων (αἰτίας) ἀπαρ-
 αίτητος ἦν καὶ πικρὸς δικαστής. μάλιστα δ' ἔσπευδε 4
 καὶ περὶ παντὸς ἐποιεῖτο βουλόμενος ἐπανελέσθαι
 τὸν ἀποκομίσαντα τὰς δυνάμεις τὰς Σελεύκῳ συνεξ-
 30 ἐλθούσας Ἐπιγένην, διὰ τὸ θεωρεῖν τὸν ἄνδρα καὶ
 462. λέγειν καὶ πράττειν δυνάμενον καὶ μεγάλης ἀπο-

5 δοχῆς ἀξιούμενον παρὰ ταῖς δυνάμεσιν. ὦν δὲ ταύ-
 τῆς τῆς προθέσεως ἐπείχε, βουλόμενος αἰετινος.
 ὁρμῆς ἐπιλαβέσθαι καὶ προφάσεως κατὰ τοῦ προει-
 6 ρημένου. ἀθροισθέντος δὲ τοῦ συνεδρίου περὶ τῆς
 τοῦ Μόλωνος ἀποστάσεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ βα- 5
 σιλέως λέγειν ἕκαστον τὸ φαινόμενον περὶ τοῦ πῶς
 δεῖ χρῆσθαι τοῖς κατὰ τοὺς ἀποστάτας πράγμασι,
 7 καὶ πρῶτον συμβουλευόντος Ἐπιγένους διότι δεῖ
 μὴ μέλλειν, ἀλλ' ἐκ χειρὸς ἔχεσθαι τῶν προκειμέ-
 νων, καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα τὸν βασιλέα συνάπτειν 10
 τοῖς τόποις καὶ παρ' αὐτοὺς εἶναι τοὺς καιροὺς·
 8 οὕτως γὰρ ἢ τὸ παρὰπαν οὐδὲ τολμήσειν ἄλλοτρι-
 πραγμῶν τοὺς περὶ τὸν Μόλωνα, τοῦ βασιλέως παρόν-
 τος καὶ τοῖς πολλοῖς ἐν ὕψει γενομένου μετὰ συμ-
 9 μέτρου δυνάμεως, ἢ κἂν ὅλως τολμήσωσι καὶ μείνωσιν 15
 ἐπὶ τῆς προθέσεως, ταχέως αὐτοὺς συναρπασθέντας
 ὑπὸ τῶν ὅχλων ὑποχειρίους παραδοθήσεσθαι τῷ
 42 βασιλεῖ· ταῦτα λέγοντος ἔτι τοῦ προειρημένου διορ-
 γισθεὶς Ἑρμείας πολὺν ἔφησεν αὐτὸν χρόνον ἐπί-
 βουλον ὄντα καὶ προδότην τῆς βασιλείας διαλελη- 20 427.
 2 θέναι, νῦν δὲ καλῶς ποιοῦντα φανερόν ἐκ τῆς
 συμβουλῆς γεγυῆναι, σπουδάζοντα μετ' ὀλίγων ἐγ-
 χειρίσαι τὸ τοῦ βασιλέως σῶμα τοῖς ἀποστάταις.
 3 τότε μὲν οὖν οἷον ὑποθύψας τὴν διαβολὴν παρῆκε
 τὸν Ἐπιγένην, πικρίαν ἔκαιρον μᾶλλον ἢ δυσμέ- 25
 4 νειαν ἐπιφάνας· αὐτὸς δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην
 τὴν μὲν ἐπὶ τὸν Μόλωνα στρατεῖαν, κατάφοβος ὦν
 τὸν κίνδυνον, ἐξέκλινε διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν πολε-
 μικῶν, ἐπὶ δὲ τὸν Πτολεμαῖον ἐσπούδαζε στρατεῦναι,
 ἀσφαλῆ τοῦτον εἶναι πεπεισμένος τὸν πόλεμον διὰ 30
 5 τὴν τοῦ προειρημένου βασιλέως ῥαθυμίαν. τότε

μὲν οὖν καταπληξάμενος τοὺς ἐν τῷ συνεδρίῳ πάν-
 τας ἐπὶ μὲν τὸν Μόλωνα στρατηγούς ἐξέπεμψε μετὰ
 δυνάμεως Ξένωνα καὶ Θεόδοτον τὸν ἡμιόλιον, τὸν
 463. δ' Ἀντίοχον παρώξυνε συνεχῶς, οἰόμενος δεῖν ἐπι-
 5 βάλλειν τὰς χεῖρας τοῖς κατὰ Κοίλην Συρίαν πράγ-
 μασι, μόνως οὕτως ὑπολαμβάνων, εἰ πανταχόθεν τῷ 6
 νεανίσκῳ περισταίῃ πόλεμος, οὔτε τῶν πρότερον
 ἡμαρτημένων ὑφέξειν δίκας οὔτε τῆς παρούσης ἐξου-
 σίας κωλυθήσεσθαι διὰ τὰς χρείας καὶ τοὺς ἀεὶ
 10 περισταμένους ἀγῶνας τῷ βασιλεῖ καὶ κινδύνους.
 διὸ καὶ τὸ τελευταῖον ἐπιστολὴν πλάσας ὡς παρ' 7
 Ἀχαιοῦ διαπεσταλμένην προσήνεγκε τῷ βασιλεῖ, δια-
 σαφοῦσαν ὅτι Πτολεμαῖος αὐτὸν παρακαλεῖ πραγμά-
 των ἀντιποιήσασθαι καὶ φησι καὶ ναυσὶ καὶ χορή-
 15 μασι χορηγήσειν πρὸς πάσας τὰς ἐπιβολάς, ἐὰν
 ἀναλάβῃ διάδημα καὶ φανερὸς γένηται πᾶσιν ἀντι-
 ποιούμενος τῆς ἀρχῆς, ἣν τοῖς πράγμασιν ἔχειν αὐ- 8
 τὸν καὶ νῦν, τῆς δ' ἐπιγραφῆς αὐτῷ φθονοῦντα τὸν
 ὑπὸ τῆς τύχης διδόμενον ἀποτρίβεσθαι στέφανον.
 20 Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς πιστεύσας τοῖς γραφομένοις 9
 ἔτοιμος ἦν καὶ μετέωρος στρατεύειν ἐπὶ Κοίλην Συ-
 ρίαν. ὄντος δ' αὐτοῦ κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους 43
 περὶ Σελεύκειαν τὴν ἐπὶ τοῦ Ζεύγματος, παρῆν Διό-
 γνητος ὁ ναύαρχος ἐκ Καππαδοκίας τῆς περὶ τὸν
 25 Εὐξείνου, ἄγων Λαοδίκην τὴν Μιθριδάτου τοῦ βασι-
 λέως θυγατέρα, παρθένον οὔσαν, γυναῖκα τῷ βασι- 428.
 λεῖ κατωνομασμένην. ὁ δὲ Μιθριδάτης εὐχετο μὲν 2
 ἀπόγονος εἶναι τῶν ἐπὶ Περσῶν ἐνὸς τῶν ἐπανε-
 λομένων τὸν μάγον, διατετηρήκει δὲ τὴν δυναστείαν
 30 ἀπὸ προγόνων τὴν ἐξ ἀρχῆς αὐτοῖς διαδοθεῖσαν ὑπὸ
 Δαρείου παρὰ τὸν Εὐξείνου πόντον. Ἀντίοχος δὲ 3

προσδεξάμενος τὴν παρθένον μετὰ τῆς ἀρμοζούσης ἀπαντήσεως καὶ προστασίας εὐθέως ἐπετέλει τοὺς γάμους, μεγαλοπρεπῶς καὶ βασιλικῶς χορῶμενος ταῖς
 4 παρασκευαῖς. μετὰ δὲ τὴν συντέλειαν τῶν γάμων καταβὰς εἰς Ἀντιόχειαν, βασίλισσαν ἀποδείξας τὴν
 Λαοδίκην, λοιπὸν ἐγίνετο περὶ τὴν τοῦ πολέμου παρασκευήν.

5 Κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους Μόλων, ἐτοιμοὺς
 461. παρεσκευακῶς πρὸς πᾶν τοὺς ἐκ τῆς ἰδίας σατραπείας ὄχλους διὰ τε τὰς ἐλπίδας τὰς ἐκ τῶν ὠφε-
 λειῶν καὶ τοὺς φόβους, οὓς ἐνειργάσατο τοῖς ἡγεμόσιν ἀνατακτικῶς καὶ ψευδεῖς εἰσφέρων ἐπιστολάς
 6 παρὰ τοῦ βασιλέως, ἔτοιμον δὲ συναγωνιστὴν ἔχων τὸν ἀδελφὸν Ἀλέξανδρον, ἡσφαλισμένος δὲ καὶ τὰ κατὰ τὰς παρακειμένας σατραπείας διὰ τῆς τῶν
 15 προεστώτων εὐνοίας καὶ δωροδοκίας, ἐξεστράτευσε μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἐπὶ τοὺς τοῦ βασιλέως στρα-
 7 τηγοὺς. οἱ δὲ περὶ τὸν Ξένωνα καὶ Θεόδοτον καταπλαγέντες τὴν ἐφοδὸν ἀνεχώρησαν εἰς τὰς πόλεις.
 8 ὁ δὲ Μόλων κύριος γενόμενος τῆς Ἀπολλωνιάτιδος
 20 χώρας εὐπορεῖτο ταῖς χορηγίαις ὑπερβαλλόντως. ἦν δὲ φοβερὸς μὲν καὶ πρὸ τοῦ διὰ τὸ μέγεθος τῆς
 44 θυναστείας. τὰ τε γὰρ ἱπποφόρβια πάντα τὰ βασιλικὰ Μήδοις ἐγκεχειρίσται, σίτον τε καὶ θρεμμάτων
 2 πλῆθος ἀναρίθμητον παρ' αὐτοῖς ἐστί. περὶ γε μὴν
 25 τῆς ὀχυρότητος καὶ τοῦ μεγέθους τῆς χώρας οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιτ' ἄξιως οὐδεὶς. ἡ γὰρ Μηδία κεῖται μὲν περὶ μέσσην τὴν Ἀσίαν, διαφέρει δὲ καὶ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ κατὰ τὴν εἰς ὕψος ἀνάτασιν πάντων τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπων, ὥς πρὸς μέρος
 30 4 θεωρουμένη. καὶ μὴν ἐπὶκείται τοῖς ἄλκιμωτάτοις 429.

καὶ μεγίστοις ἔθνεσι. πρόκειται γὰρ αὐτῆς παρὰ
μὲν τὴν ἑω καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη τὰ κατὰ τὴν
• ἔρημον πεδία τὴν μεταξὺ κειμένην τῆς Περσίδος
καὶ τῆς Παρθυαίας· ἐπικείται δὲ καὶ κρατεῖ τῶν 5
5 καλουμένων Κασπίων πυλῶν, συνάπτει δὲ τοῖς Τα-
πύρων ὄρεσιν, ἃ δὴ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης οὐ πολὺ
διέστηκε. τοῖς δὲ πρὸς μεσημβρίαν κλίμασι καθήκει 6
πρὸς τε τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Ἀπολλωνιᾶτιν
χώραν, παρὰκειται δὲ τῇ Περσίδι, προβεβλημένη τὸ
465. 10 Ζάγγρον ὕψος, ὃ τὴν μὲν ἀνάβασιν ἔχει πρὸς ἑκατὸν 7
στάδια, διαφορὰς δὲ καὶ συγκλείσεις πλείους ἔχον
ἐν αὐτῷ διέξενκται κοιλάσι, κατὰ δὲ τινὰς τόπους
αὐλώσιν, οὓς κατοικοῦσι Κοσσαῖοι καὶ Κορβρῆναι καὶ
Κάρχοι καὶ πλείω γένη βαρβάρων ἕτερα, διαφέρειν
15 δοκοῦντα πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας. τοῖς δὲ πρὸς 8
τὰς δύοσεις μέρεσι κειμένοις συνάπτει τοῖς Σατρα-
πείοις καλουμένοις· τούτοις δὲ συμβαίνει μὴ πολὺ
διεστέναι τῶν ἔθνων τῶν ἐπὶ τὸν Εὐξείνιον κατη-
κόντων πόντον. τὰ δ' ἐπὶ τὰς ἄρκτους αὐτῆς τετραμ- 9
20 μένα μέρη περιέχεται μὲν Ἑλυμαίοις καὶ τοῖς Ἀνια-
ράκαις, ἔτι δὲ Καδουσίοις καὶ Ματιανοῖς, ὑπέρεκται 10
δὲ τῶν συναπτόντων πρὸς τὴν Μαιῶτιν τοῦ Πόν-
του μερῶν. αὐτὴ δ' ἡ Μηδία διέξενκται πλείοσιν 11
ὄρεσιν ἀπὸ τῆς ἡοῦς ἑως πρὸς τὰς δύοσεις, ὧν με-
25 τὰξὺν κείται πεδία πληθύνοντα πόλεσι καὶ κώμασι.
κυριεύων δὲ ταύτης τῆς χώρας, βασιλικὴν ἐχούσης 45
περίστασιν, καὶ πάλαι μὲν φοβερὸς ἦν, ὥς πρότερον
εἶπα, διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυναστείας· τότε δὲ καὶ 2
τῶν τοῦ βασιλέως στρατηγῶν δοκούντων παρακεχω-
30 ρηκέναι τῶν ὑπαίθρων αὐτῷ καὶ τῶν ἰδίων δυνά-
μεων ἐπηρμένων ταῖς ὁρμαῖς διὰ τὸ κατὰ λόγον

σφίσι προχωρεῖν τὰς πρώτας ἐλπίδας, τελέως ἐδόκει
 φοβερός εἶναι καὶ ἀνυπόστατος πᾶσι τοῖς τὴν Ἀσίαν
 3 κατοικοῦσι. διὸ τὸ μὲν πρῶτον ἐπεβάλετο διαβάς
 4 τὸν Τύρριν πολιορκεῖν τὴν Σελεύκειαν· κωλυθείσης 430.
 δὲ τῆς διαβάσεως ὑπὸ Ζεύξιδος διὰ τὸ καταλαβέσθαι
 τὰ ποτάμια πλοῖα, τοῦτον τὸν τρόπον ἀναχωρήσας
 εἰς τὴν ἐν τῇ Κτησιφῶντι λεγομένην στρατοπεδείαν
 παρεσκεύαζε ταῖς δυνάμεσι τὰ πρὸς τὴν παραχει-
 μασίαν.
 466. 5 Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας τὴν τε τοῦ Μόλωνος 10
 ἔφοδον καὶ τὴν τῶν ἰδίων στρατηγῶν ἀναχώρησιν
 αὐτὸς μὲν ἦν ἔτοιμος πάλιν ἐπὶ τὸν Μόλωνα στρα-
 τεύειν, ἀποστὰς τῆς ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον ὁρμῆς, καὶ
 6 μὴ προῖεσθαι τοὺς καιροὺς· Ἐρμείας δέ, τηρῶν τὴν
 8 ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν ἐπὶ μὲν τὸν Μόλωνα Ξενοίταν 15
 τὸν Ἀχαιὸν ἐξέπεμψε στρατηγὸν αὐτοκράτορα μετὰ
 δυνάμεως, φήσας δεῖν πρὸς μὲν τοὺς ἀποστάτας
 στρατηγοῖς πολεμεῖν, πρὸς δὲ τοὺς βασιλεῖς αὐτὸν
 ποιεῖσθαι τὸν βασιλέα καὶ τὰς ἐπιβολὰς καὶ τοὺς
 7 ὑπὲρ τῶν ὄλων ἀγῶνας, αὐτὸς δὲ διὰ τὴν ἡλικίαν 20
 ὑποχείριον ἔχων τὸν νεανίσκον προῆγε, καὶ συνή-
 θροιζε τὰς δυνάμεις εἰς Ἀπάμειαν· ἐντεῦθεν δ' ἀνα-
 8 ξεύξας ἦκε πρὸς τὴν Λαοδίκειαν. ἀφ' ἧς ποιησά-
 μενος τὴν ὁρμὴν ὁ βασιλεὺς μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς,
 καὶ διελθὼν τὴν ἔρημον, ἐνέβαλεν εἰς τὸν αὐλῶνα 25
 9 τὸν προσαγορευόμενον Μαρσύαν, ὃς κεῖται μὲν με-
 ταξὺ τῆς κατὰ τὸν Λίβανον καὶ τὸν Ἀντιλίβανον
 παρωρείας, συνάγεται δ' εἰς στενὸν ὑπὸ τῶν προει-
 10 ρημένων ὄρων. συμβαίνει δὲ καὶ τοῦτον αὐτὸν τὸν
 τόπον, ᾧ στενώτατός ἐστι, διείργεσθαι τενάγῃσι καὶ 30
 46 λίμναις, ἐξ ὧν ὁ μυρεψικὸς κείρεται κέλαμος. ἐπι-

κείται δὲ τοῖς στενοῖς ἐκ μὲν θατέρου μέρους Βρό-
 χοι προσαγορευόμενόν τι χωρίον, ἐκ δὲ θατέρου
 Γέρρα, στενὴν ἀπολείποντα πέρηδον. ποιησάμενος 2
 δὲ διὰ τοῦ προειρημένου τὴν πορείαν ἀλλῶνος ἐπὶ
 5 πλείους ἡμέρας, καὶ προσαγαγόμενος τὰς παρακει-
 μένας πόλεις, παρῇν πρὸς τὰ Γέρρα. καταλαβὼν δὲ 3
 τὸν Θεόδοτον τὸν Αἰτωλὸν προκατειληφότες τὰ Γέρρα
 καὶ τοὺς Βρόχους, τὰ δὲ παρὰ τὴν λίμνην στενὰ
 διωχυρωμένον τάφροις καὶ χάραξι καὶ διειληφότες
 10 φυλακαῖς εὐκαίροις, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεβάλετο βιά-
 ζεσθαι, πλείω δὲ πάσχων ἢ ποιῶν κακὰ διὰ τὴν 4
 ὀχυρότητα τῶν τόπων καὶ διὰ τὸ μένειν ἔτι τὸν 481.
 Θεόδοτον ἀκέραιον, ἀπέστη τῆς ἐπιβολῆς. διὸ καὶ 5
 467. τοιαύτης οὔσης τῆς περὶ τοὺς τόπους δυσχρηστίας,
 15 προσπεσόντος αὐτῷ Ξενοίταν ἐπταικέναι τοῖς ὄλοις
 καὶ τὸν Μόλωνα πάντων τῶν ἔνω τόπων ἐπικρα-
 τεῖν, ἀφόμενος τούτων ὥρμησε τοῖς οἰκείοις πράγ-
 μασι βοηθήσων.

Ὁ γὰρ Ξενοίτας ὁ στρατηγὸς ἀποσταλεὶς αὐτο- 6
 20 κράτωρ, καθάπερ ἐπάνω προεῖπα. καὶ μείζονος ἐξου-
 σίας ἢ κατὰ τὴν προσδοκίαν τυχάν, ὑπεροπτικώ-
 τερον μὲν ἐχρῆτο τοῖς αὐτοῦ φίλοις, θρασύτερον δὲ
 ταῖς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἐπιβολαῖς. οὐ μὴν ἀλλὰ 7
 καταξέυξας εἰς τὴν Σελεύκειαν, καὶ μεταπεμφάμενος
 25 Διογένην τὸν τῆς Σουσιανῆς ἑπαρχον καὶ Πυθιάδην
 τὸν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάττης, ἐξῆγε τὰς δυνάμεις,
 καὶ λαβὼν πρόβλημα τὸν Τίγγριν ποταμὸν ἀντεστρα-
 τοπέδενσε τοῖς πολεμίοις. πλειόνων δὲ διακολυμ- 8
 βῶντων πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς τοῦ Μόλωνος στρατο-
 30 πεδείας, καὶ δηλούντων ὥς ἂν διαβῇ τὸν ποταμὸν,
 ἔπικαν ἀπονεύσει πρὸς αὐτὸν τὸ τοῦ Μόλωνος στρα-

τόπεδον — τῷ μὲν γὰρ Μόλωνι φθονεῖν, τῷ δὲ
 βασιλεῖ τὸ πλήθος εὖνουν ὑπάρχειν διαφερόντως —
 ἐπαρθεῖς τούτοις ὁ Ξενοίτας ἐπεβάλετο διαβαίνειν
 9 τὸν Τίγριν. ὑποδείξας δὲ διότι μέλλει ξευγνύναι
 τὸν ποταμὸν κατὰ τινα νησίζοντα τόπον, τῶν μὲν 5
 πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἐπιτηδείων οὐδὲν ἡτοίμαξε,
 διὸ καὶ συνέβη καταφρονῆσαι τοὺς περὶ τὸν Μό-
 10 λωνα τῆς ὑποδεικνυμένης ἐπιβολῆς, τὰ δὲ πλοῖα
 συνήθροιζε καὶ κατήρτιζε καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν
 11 ἐποιεῖτο περὶ τούτων. ἐπιλέξας δ' ἐκ παντὸς τοῦ 10
 στρατεύματος τοὺς εὐρωστοτάτους ἱππεῖς καὶ πεζοὺς,
 ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς ἀπολιπὼν Ζεῦξιν καὶ Πυθιάδην
 παρῆλθε νυκτὸς ὡς ὀγδῆκοντα σταδίους ὑποκάτω
 12 τῆς τοῦ Μόλωνος στρατοπεδείας, καὶ διακομίσας
 τοῖς πλοίοις τὴν δύναμιν ἀσφαλῶς νυκτὸς ἔτι κατε- 15
 στρατοπέδευσε, λαβὼν εὐφυνῇ τόπον, ᾧ συνέβαινε
 κατὰ μὲν τὸ πλείστον ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ περιέχεσθαι, 432.
 47 τὸ δὲ λοιπὸν ἔλεσιν ἡσφαλίσθαι καὶ τέλμασιν. ὁ δὲ
 468. Μόλων συνελὺς τὸ γερονδὸς ἐξαπέστειλε τοὺς ἱππεῖς,
 ὡς κωλύσαν τοὺς ἐπιδιαβαίνοντας ῥαδίως καὶ συν- 20
 2 τριῶσαν τοὺς ἤδη διαβεβηκότας· οἱ καὶ συνεγγίσαντες
 τοῖς περὶ τὸν Ξενοίταν διὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν τόπων
 οὐ προσεδέοντο τῶν πολεμίων, αὐτοὶ δ' ἴφ' αὐτῶν
 βαπτιζόμενοι καὶ καταδύνοντες ἐν τοῖς τέλμασιν
 ἄχρηστοι μὲν ἦσαν ἅπαντες, πολλοὶ δὲ καὶ διεφθάρ- 25
 3 ρησαν αὐτῶν. ὁ δὲ Ξενοίτας, πεπεισμένος, ἔαν
 πλησιάσῃ, μεταβαλεῖσθαι τὰς τοῦ Μόλωνος πρὸς
 αὐτὸν δυνάμεις, προσελθὼν παρὰ τὸν ποταμὸν καὶ
 4 συνεγγίσας παρυστρατοπέδευσε τοῖς ὑπεναντίοις. κατὰ
 δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ Μόλων, εἴτε καὶ στρατηγῇ- 30
 ματος χάριν εἴτε καὶ διαπιστήσας ταῖς δυνάμεσι, μή

τι συμβῇ τῶν ὑπὸ τοῦ Ξενοίτου προσδοκωμένων,
 ἀπολιπὼν ἐν τῷ χάρακι τὴν ἀποσκευὴν ἀνέξενε
 νυκτός, καὶ προῆγε σύντονον ποιούμενος τὴν πο-
 ρείαν ὥς ἐπὶ Μηδίας. ὁ δὲ Ξενοίτας, ὑπολαβὼν 5
 5 πεφευγέναι τὸν Μόλωνα καταπεπληγμένον τὴν ἔφο-
 δον αὐτοῦ καὶ διαπιστοῦντα ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ δυνά-
 μεσι, τὸ μὲν πρῶτον ἐπιστρατοπεθεύσας κατελάβετο
 τὴν τῶν πολεμίων παρεμβολήν, καὶ διεπεραίον πρὸς
 αὐτὸν τοὺς ἰδίους ἱππεῖς καὶ τὰς τούτων ἀποσκευὰς
 10 ἐκ τῆς Ζεύξιδος παρεμβολῆς· μετὰ δὲ ταῦτα συνα- 6
 θροίσας παρεκάλει τοὺς πολλοὺς θαρρεῖν καὶ καλὰς
 ἐλπίδας ἔχειν ὑπὲρ τῶν ὅλων, ὥς πεφευγὸς τοῦ
 Μόλωνος. ταῦτα δ' εἰπὼν ἐπιμέλεσθαι παρήγγειλε 7
 καὶ θεραπεύειν αὐτοὺς ἄπασιν, ὥς ἐκ ποδὸς ἀκο-
 5 λουθήσων πρῶτ' τοῖς ὑπεναντίοις. οἱ δὲ πολλοὶ 48
 κατατεθαρρηκότες καὶ παντοδαπῆς ἐπειλημμένοι χο-
 ρηγίας, ἄρμησαν πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ μέθην καὶ τὴν
 ταῖς τοιαύταις ὁρμαῖς παρεπομένην ῥαθυμίαν. ὁ δὲ 2
 Μόλων διανύσας ἱκανόν τινα τόπον καὶ δειπνο-
 20 ποιησάμενος παρῆν ἐξ ὑποστροφῆς, καὶ καταλαβὼν
 469. ἐρριμμένους καὶ μεθύοντας πάντας, προσέβαλε τῷ
 χάρακι τῶν πολεμίων ὑπὸ τὴν ἐωθινήν. οἱ δὲ περὶ 3 433.
 τὸν Ξενοίταν ἐκπλαγέντες ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι διὰ
 τὸ παράδοξον, ἀδυνατοῦντες δὲ τοὺς πολλοὺς ἐργεί-
 25 ρειν διὰ τὴν κατέχουσαν αὐτοὺς μέθην, αὐτοὶ μὲν
 ἀλόγως ὁρμήσαντες εἰς τοὺς πολεμίους διεφθάρη-
 σαν, τῶν δὲ κοιμωμένων οἱ μὲν πλείους ἐν αὐταῖς 4
 ταῖς στιβάσι κατεκόπησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ῥιπτοῦντες
 ἐαυτοὺς εἰς τὸν ποταμὸν ἐπειρῶντο διαβαίνειν πρὸς
 30 τὴν ἀντίπερα στρατοπεδείαν· οὐ μὴν ἄλλ' οἱ πλείους
 καὶ τούτων ἀπώλλυντο. καθόλου δὲ ποικίλη τις ἦν 5

ἀκρισία περὶ τὰ στρατόπεδα καὶ κυδοιμός· πάντες
 6 γὰρ ἐκπλαγεῖς καὶ περιδεεῖς ἦσαν, ἅμα δὲ καὶ τῆς
 ἀντίπερα παρεμβολῆς ὑπὸ τὴν ὄψιν οὖσης ἐν πάνυ
 βραχεὶ διαστήματι, τῆς μὲν τοῦ ποταμοῦ βίας καὶ
 δυσχρηστίας ἐξελανθάνοντο διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν
 7 πρὸς τὸ σφῆξασθαι, κατὰ δὲ τὴν παράστασιν καὶ τὴν
 ὁρμὴν τὴν πρὸς τὴν σωτηρίαν ἐρρίπτουν ἑαυτοὺς
 εἰς τὸν ποταμόν, ἐνέισαν δὲ καὶ τὰ ὑποζύγια σὺν
 8 ταῖς ἀποσκευαῖς, ὥς τοῦ ποταμοῦ κατὰ τινα πρό-
 νοιαν αὐτοῖς συνεργήσουτος καὶ διακομιοῦντος ἀσφα- 10
 λῶς πρὸς τὴν ἀντίπερα κειμένην στρατοπεδεῖαν.
 9 ἔξ ὧν συνέβαινε τραγικὴν καὶ παρηλλαγμένην φαί-
 νεσθαι τοῦ ρεύματος τὴν φαντασίαν, ὥς ἂν ὁμοῦ
 τοῖς νηχομένοις φερομένων ἵππων, ὑποζυγίων, ὄπλων,
 10 νεκρῶν, ἀποσκευῆς παντοδαπῆς. Μόλῳν δὲ κυριεύ- 15
 σας τῆς τοῦ Ξενοίτου παρεμβολῆς, καὶ μετὰ ταῦτα
 διαβάς τὸν ποταμὸν ἀσφαλῶς, ἅτε μηδενὸς κωλύον-
 τος διὰ τὸ φυγεῖν τὴν ἐφοδὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς περὶ
 τὸν Ζεῦξιν, ἐγκρατὴς γίνεται καὶ τῆς τούτου στρα-
 11 τοπεδείας. συντελεσάμενος δὲ τὰ προειρημένα παρῆν 20
 12 μετὰ τοῦ στρατοπέδου πρὸς τὴν Σελεύκειαν. παρα-
 λαβὼν δὲ καὶ ταύτην ἐξ ἐφόδου διὰ τὸ πεφευγέναι
 470. τοὺς περὶ τὸν Ζεῦξιν, ἅμα δὲ τούτοις τὸν Διομέ-
 δοντα τὸν ἐπιστάτην τῆς Σελευκείας, λοιπὸν ἤδη
 προάγων ἀκοντὶ κατεστρέφετο τὰς ἄνω σατραπείας. 25
 13 γενόμενος δὲ κύριος τῆς τε Βαβυλωνίας καὶ τῆς
 14 περὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν ἦκε πρὸς Σοῦσα. τὴν
 μὲν οὖν πόλιν ἐξ ἐφόδου καὶ ταύτην κατέσχε, τῇ
 δ' ἄκρα προσβολὰς ποιούμενος οὐδὲν ἦννε πρὸς 30
 15 σόντα. διὸ καὶ ταύτης μὲν τῆς ἐπιβολῆς ἀπέστη,

καταλιπὼν δὲ τοὺς πολιορκήσοντας κατὰ τάχος ἀνέ-
 ζευξε, καὶ κατήρκε μετὰ τῆς δυνάμεως πάλιν εἰς Σε-
 λεύκειαν τὴν ἐπὶ τῷ Τίγριδι. πολλὴν δὲ ποιησά- 16
 μενος ἐπιμέλειαν ἐνταῦθα τοῦ στρατοπέδου καὶ
 5 παρακαλέσας τὸ πλῆθος ὥρμησε πρὸς τὰς ἐξῆς πρῶ-
 ξεις, καὶ τὴν μὲν Παραποταμίαν μέχρι πόλεως Εὐ-
 ρῶπον κατέσχε, τὴν δὲ Μεσοποταμίαν ἕως Δούρων.

Ἀντίοχος δέ, τούτων αὐτῷ προσπεσόντων, ὥς 17
 ἐπάνω προεῖπον, ἀπογνοὺς τὰς κατὰ Κοίλην Συρίαν
 10 ἐλπίδας ὥρμησε πρὸς ταύτας τὰς ἐπιβολάς. ἐν ᾧ 49
 καιρῷ πάλιν ἀθροισθέντος τοῦ συνεδρίου, καὶ κε-
 λεύσαντος λέγειν τοῦ βασιλέως ὑπὲρ τοῦ πῶς δεῖ
 χρῆσθαι ταῖς ἐπὶ τὸν Μόλωνα παρασκευαῖς, αὐτῷ
 Ἐπιγένους καταρξαμένου καὶ λέγοντος περὶ τῶν ἐνε-
 15 στώτων, ὥς ἔδει μὲν πάλαι μὴ μέλλειν κατὰ τὴν 2
 αὐτοῦ συμβουλίαν πρὸ τοῦ τηλικαῦτα προτερήματα
 λαβεῖν τοὺς ἐχθρούς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ νῦν ἔτι φά-
 σκοντος δεῖν ἔχεισθαι τῶν πραγμάτων, πάλιν Ἐρ- 3
 μέας ἐκρίτως καὶ προπετῶς ἐξοργισθεὶς ἤρξατο λοι-
 20 δορεῖν τὸν εἰρημένον. ἡμεῖς δὲ φορτικῶς μὲν αὐτὸν 4
 ἐγκωμιάζων, ἀστοχους δὲ καὶ ψευδεῖς ποιούμενος
 κατηγορίας Ἐπιγένους, μαρτυρόμενος δὲ τὸν βασι-
 λέα μὴ παρῆναι οὕτως ἀλόγως μηδ' ἀποστῆναι τῶν
 περὶ Κοίλης Συρίας ἐλπίδων, προσέκοπτε μὲν τοῖς 5
 25 πολλοῖς, ἐλύπει δὲ καὶ τὸν Ἀντίοχον, μόλις δὲ κατ-
 471. ἐπανσε τὴν ἀψιμαχίαν, πολλὴν ποιησαμένου τοῦ
 βασιλέως σπουδὴν εἰς τὸ διαλύειν αὐτούς. δόξαν- 6
 τος δὲ τοῖς πολλοῖς Ἐπιγένους ἀναγκαιότερα καὶ
 συμφορώτερα λέγειν, ἐκυρώθη τὸ διαβούλιον στρα-
 30 τῶν ἐπὶ τὸν Μόλωνα καὶ τούτων ἔχεισθαι τῶν
 πράξεων. ταχὺ δὲ συνυποκριθεὶς καὶ μεταπεσὼν 7

Ἐρμείας, καὶ φήσας δεῖν ἔπαντας τὸ κριθὲν ἀπρο-
 φασίστως (συμπράττειν, οὗτος αὐτός) ἔτοιμος ἦν 485.
 50 καὶ πολλὸς πρὸς ταῖς παρασκευαῖς. ἄθροισθεῖσάν
 δὲ τῶν δυνάμεων εἰς Ἀπάμειαν, καὶ τινος ἔγγενο-
 μένης στάσεως τοῖς πολλοῖς ὑπὲρ τῶν προσοφειλο- 5
 2 μένων ὁψωνίαν, λαβὼν ἐπτοημένον τὸν βασιλέα καὶ
 διεδότα τὸ γεγονὸς κίνημα διὰ τὸν καιρὸν, ἐπηγ-
 γείλατο διαλύσειν πᾶσι τὰς σιταρχίας, ἐὰν αὐτῷ
 συγχωρήσῃ μὴ στρατεύειν μετ' αὐτῶν τὸν Ἐπιγέ-
 3 νην· οὐ γὰρ οἶόν τ' εἶναι τῶν κατὰ λόγον οὐδὲν 10
 πρᾶττεσθαι κατὰ τὴν στρατείαν τηλικαύτης ἐν αὐ-
 4 τοῖς ὀργῆς καὶ στάσεως ἐγγεγενημένης. ὁ δὲ βασιλεὺς
 δυσχερῶς μὲν ἤκουσε καὶ περὶ παντὸς ἐποιεῖτο σπου-
 δάων διὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν πολεμικῶν συστρα-
 5 τεύειν αὐτῷ τὸν Ἐπιγένην, περιεχόμενος δὲ καὶ 15
 προκατελημμένος οἰκονομίαις καὶ φυλακαῖς καὶ θε-
 ραπείαις ὑπὸ τῆς Ἐρμείου κακοηθείας οὐκ ἦν αὐ-
 τοῦ κύριος· διὸ καὶ τοῖς παροῦσιν εἰκὼν συνεχώρησε
 6 τοῖς ἀξιουμένοις. τοῦ δ' Ἐπιγένους κατὰ τὸ προσ-
 ταχθὲν ἀναχωρήσαντος εἰς ἱμάτιον . . . . ., οἱ μὲν 20
 7 οὖν ἐν τῷ συνεδρίῳ κατεπλήγησαν τὸν φθόνον, αἱ
 δὲ δυνάμεις τυχοῦσαι τῶν ἀξιουμένων· ἐκ μεταβολῆς
 εὐνοϊκῶς διέκειντο πρὸς τὸν αἵτιον τῆς τῶν ὁψω-
 8 νίων διορθώσεως πλὴν τῶν Κυρρηστῶν· οὗτοι δ'
 ἐστασίασαν καὶ σχεδὸν εἰς ἑξακισχιλίους ὄντες τὸν 25
 ἀριθμὸν ἀπέστησαν, καὶ πολλὰς δὴ τινὰς ἀηδίας
 ἐπὶ χρόνον ἱκανὸν παρέσχον· τέλος δὲ μάχῃ κρατη-
 θέντες ὑπὸ τινος τῶν τοῦ βασιλέως στρατηγῶν οἱ
 472. μὲν πλεῖστοι διεφθάρησαν, οἱ δὲ περιλειφθέντες
 9 παρέδοσαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν τοῦ βασιλέως πίστιν. ὁ 30
 δ' Ἐρμείας τοὺς μὲν φίλους διὰ τὸν φόβον, τὰς δὲ

δυνάμεις διὰ τὴν εὐχρηστίαν ὑφ' ἑαυτὸν πεποιη-
 μένος, ἀναξεύξας προῆγε μετὰ τοῦ βασιλέως. περὶ 10
 δὲ τὸν Ἐπιγένην πρᾶξιν συνεστήσατο τοιαύτην, λα-
 βὼν συνεργὸν τὸν ἀκροφύλακα τῆς Ἀπαμείας Ἀλε-
 5 ξιν. γράψας ὡς παρὰ Μόλωνος ἀπεσταλμένην ἐπι- 11
 στολὴν πρὸς τὸν Ἐπιγένην πείθει τινὰ τῶν ἐκείνου
 παίδων ἐλπίσι μεγάλας ψυχαγωγήσας εἰσενέγκαντα 436.
 πρὸς τὸν Ἐπιγένην καταμῖξαι τὴν ἐπιστολὴν τοῖς
 ἐκείνου γράμμασιν. οὗ γενομένου παρῆν εὐθὺς 12
 10 Ἀλεξίς, καὶ διηρώτα τὸν Ἐπιγένην μή τις ἐπι-
 στολὰς κεκόμισται παρὰ τοῦ Μόλωνος. τοῦ δ' ἀπει- 13
 πομένου πικρῶς ἐρευνᾶν ἤτει. ταχὺ δὲ παρεισελ-
 θὼν εὗρε τὴν ἐπιστολὴν, ἣ χρησάμενος ἀφορμῇ
 παραχορῆμα τὸν Ἐπιγένην ἀπέκτεινεν. οὗ συμβάντος 14
 15 ὁ μὲν βασιλεὺς ἐπείσθη δικαίως ἀπολαλέναι τὸν
 Ἐπιγένην, οἱ δὲ περὶ τὴν αὐτὴν ὑπώπτενον μὲν τὸ
 γεροντός, ἦγον δὲ τὴν ἡσυχίαν διὰ τὸν φόβον.
 Ἀντίοχος δὲ παραγενόμενος ἐπὶ τὸν Εὐφράτην 51
 καὶ προσαναλαβὼν τὴν δύναμιν αὐτὶς ἐξώρμα, καὶ
 20 διανύσας εἰς Ἀντιόχειαν τὴν ἐν Μυγδονίᾳ περὶ τρο-
 πᾶς χειμερινὰς ἐπέμεινε, θέλων ἀποδέξασθαι τὴν
 ἐπιφορὰν καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος. μέινας δὲ 2
 περὶ τετταράκονθ' ἡμέρας προῆγεν εἰς Αἰββαν. ἀπο- 3
 δοθέντος δ' ἐκεῖσε διαβουλίου ποία δεῖ προάγειν
 25 ἐπὶ τὸν Μόλωνα καὶ πῶς πόθεν κεχρηῆσθαι ταῖς εἰς
 τὰς πορείας χορηγίαις — ἐτύγχανε γὰρ ὁ Μόλων
 ἐν τοῖς περὶ Βαβυλῶνα τόποις ὑπάρχων — Ἐρμεία 4
 μὲν ἐδόκει παρὰ τὸν Τίγριν ποιεῖσθαι τὴν πορείαν,
 προβαλλομένους τοῦτόν τε καὶ τὸν Λύκον ποταμὸν
 30 καὶ τὸν Κάπρον, Ζεῦξις δὲ λαμβάνων πρὸ ὀφθαλ- 5
 478. μῶν τὴν ἀπώλειαν τὴν Ἐπιγένην τὰ μὲν ἡγωνία

λέγειν τὸ φαινόμενον, τὰ δὲ προδήλου τῆς ἀγνοίας
οὔσης τῆς κατὰ τὸν Ἑρμεῖαν μόλις ἐθάρρησε συμ-
6 βουλευεῖν ὅτι διαβατέον εἴη τὸν Τίγριν, ἀπολογιζό-
μενος τὴν τε λοιπὴν δυσχέρειαν τῆς παρὰ τὸν πο-
ταμὸν πορείας καὶ διότι δέοι διανύσαντας ἱκανοὺς 5
τόπους, μετὰ ταῦτα διελθόντας ὁδὸν ἔρημον ἡμε-
ρῶν ἕξ, παραγενέσθαι πρὸς τὴν Βασιλικὴν διώρυχα
7 καλουμένην· ἥς προκαταληφθείσης ὑπὸ τῶν πολε-
μίων ἀδύνατον μὲν γενέσθαι τὴν διάβασιν αὐτῆς,
ἐπισφαλῇ δὲ προφανῶς τὴν διὰ τῆς ἐρήμου πάλιν 10
ἀποχώρησιν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἐσομένην ἐνδειαν
8 τῶν ἐπιτηδείων. ἐκ δὲ τοῦ διαβῆναι τὸν Τίγριν
πρόδηλον μὲν ἀπεδείκνυε τὴν μετάνοιαν καὶ πρόσ- 437.
κλισιν τῷ βασιλεῖ τῶν κατὰ τὴν Ἀπολλωνιάτιν χώ-
ραν ὄχλων διὰ τὸ καὶ νῦν αὐτοὺς μὴ κατὰ προαί- 15
ρεσιν, ἀνάγκη δὲ καὶ φόβῳ ποιεῖν Μόλωνι τὸ
9 προσταττόμενον, πρόδηλον δὲ τὴν δαψίλειαν τῶν
ἐπιτηδείων τοῖς στρατοπέδοις διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς
10 χώρας. τὸ δὲ μέγιστον, ἀπέφαινε διακλεισθησόμενον
τὸν Μόλωνα τῆς εἰς τὴν Μηδίαν ἐπανόδου καὶ τῆς 20
11 ἕξ ἐκείνων τῶν τόπων ἐπαρκείας, ἕξ ὧν ἀναγκασθή-
σεσθαι διακινδυνεύειν αὐτόν, ἢ μὴ θέλοντος τοῦτο
ποιεῖν ἐκείνου μεταβαλέσθαι τὰς δυνάμεις ταχέως
52 πρὸς τὰς τοῦ βασιλέως ἐλπίδας. κριθείσης δὲ τῆς
τοῦ Ζεύξειδος γνώμης, παραντίκα διελόντες τὴν δύ- 25
ναμιν εἰς τρία μέρη κατὰ τριττοὺς τόπους τοῦ πο-
ταμοῦ διεπεραίουν τὸ πλῆθος καὶ τὰς ἀποσκευάς.
2 μετὰ δὲ ταῦτα ποιησάμενοι τὴν πορείαν ὥς ἐπὶ Λού-
ρων ταύτης μὲν τῆς πόλεως ἔλυσαν ἕξ ἐφόδου τὴν
πολιορκίαν — ἐτύγχανε γὰρ ὑπὸ τινος τῶν τοῦ Μό- 30
3 λωνος ἡγεμόνων πολιορκουμένη — χρησάμενοι δὲ

κατὰ τὸ συνεχὲς ἐντεῦθεν ταῖς ἀναξυραῖς ὀρδοῦνται
τὸ καλούμενον Ὀρεικὸν ὑπερέβαλον καὶ κατήσαν εἰς
Ἀπολλωνίαν.

474. Μόλων δὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς πυθόμενος 4
5 τὴν τοῦ βασιλέως παρουσίαν, καὶ διαπιστῶν τοῖς
περὶ τὴν Σουσιανὴν καὶ Βαβυλωνίαν ὕλοις διὰ τὸ
προσφάτως καὶ παραδόξως αὐτῶν ἐγκρατὴς γερονέ-
ναι, φοβούμενος δὲ καὶ τῆς εἰς Μηδίαν ἐπανόδου
μὴ διακλεισθῆ, διέγνω ξενυνεῖν τὸν Τίγριν καὶ
10 διαβιβάζειν τὰς δυνάμεις, σπεύδων, εἰ δύναιτο, προ- 6
καταλαβέσθαι τὴν τραχείαν τῆς Ἀπολλωνιάτιδος
διὰ τὸ πιστεύειν τῷ πλήθει τῶν σφενδονητῶν τῶν
προσαγορευομένων Κυρτίων. πράξας δὲ τὸ κριθεῖν 6
ταχείαν ἐποίητο καὶ σύντονον τὴν πορείαν. ἅμα 7
15 δὲ τοῦ τε Μόλωνος συνάπτοντος τοῖς προειρημένους
τόποις καὶ τοῦ βασιλέως ἐκ τῆς Ἀπολλωνίας ὁρμή-
σαντος μετὰ πάσης δυνάμεως, συνέβη τοὺς ὑπ' ἀμ-
φοτέρων προαποσταλέντας εὐζώνους ἅμα συμπεσεῖν
ἐπὶ τινας ὑπερβολάς· οἱ τὸ μὲν πρῶτον συνεπλέ- 8488.
20 κοντο καὶ κατεπεύραζον ἀλλήλων, ἐν δὲ τῷ συνάψαι
τὰς παρ' ἀμφοῖν δυνάμεις ἀπέστησαν. καὶ τότε μὲν
ἀναχωρήσαντες εἰς τὰς ἰδίας παρεμβολὰς ἐστρατο-
πέδευσαν τετταράκοντα σταδίους ἀπ' ἀλλήλων διε-
στῶτες· τῆς δὲ νυκτὸς ἐπιγενομένης συλλογισάμενος 9
25 ὁ Μόλων ὥς ἐπισφαλὴς γίνεται καὶ δύσχρηστος τοῖς
ἀποστάταις πρὸς τοὺς βασιλεῖς ὁ μεθ' ἡμέραν καὶ
κατὰ πρόσωπον κίνδυνος, ἐπεβάλετο νυκτὸς ἐρχει-
ρεῖν τοῖς περὶ τὸν Ἀντίοχον. ἐπιλέξας δὲ τοὺς ἐπι- 10
τηδειοτάτους καὶ τοὺς ἀκμαιοτάτους ἐκ παντὸς τοῦ
30 στρατοπέδου περικύβηται κατὰ τινας τόπους, θάλων ἐξ
ὑπερδεξίου ποιήσασθαι τὴν ἐπίθεσιν. γνοὺς δὲ κατὰ 11

τὴν πορείαν δέκα νεανίσκους ἀθρόους ἀποκεχωρη-
 κότας πρὸς τὸν Ἀντίοχον, ταύτης μὲν τῆς ἐπινοίας
 12 ἀπέστη, ταχὺ δ' ἐκ μεταβολῆς ποιησάμενος τὴν ἀπο-
 χώρησιν καὶ παραγενόμενος εἰς τὸν ἑαυτοῦ χάρακα
 περὶ τὴν ἐσθινὴν, πᾶν τὸ στρατόπεδον ἐνέπλησε 5
 13 θορύβου καὶ ταραχῆς· δείσαντες γὰρ ἐκ τῶν ὕπνων
 οἱ κατὰ τὸν χάρακα διὰ τὴν τῶν προσιόντων ἔφο-
 475. 14 δον μικροῦ δεῖν ἐξέπεσον ἐκ τῆς παρεμβολῆς. Μό-
 λων μὲν οὖν, καθ' ὅσον ἐδύνατο, κατεπράυνε τὴν
 53 γεγεννημένην ἐν αὐτοῖς ταραχήν· ὁ δὲ βασιλεὺς ἔτοι- 10
 μος ὢν πρὸς τὸν κίνδυνον ἅμα τῷ φωτὶ τὴν δύνα-
 2 μιν ἐκίνει πᾶσαν ἐκ τοῦ χάρακος. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ
 δεξιοῦ κέρως ἔταξε πρῶτους τοὺς ξυστοφόρους ἱπ-
 πεῖς, ἐπιστήσας Ἄρδυν, κεκριμένον ἄνδρα περὶ τὰς
 3 πολεμικὰς πράξεις· τούτοις δὲ παρέθηκε τοὺς συμ- 15
 μαχικοὺς Κρήτας, ὧν εἶχοντο Γαλάται Ῥιγόσαργες·
 παρὰ δὲ τούτους ἔθηκε τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ξέ-
 νους καὶ μισθοφόρους, οἷς ἐπόμενον παρενέβαλε τὸ
 4 τῆς φάλαγγος σύστημα. τὸ δ' εὐώνυμον κέρως ἀπέ-
 δωκε τοῖς ἑταίροις προσαγορευομένοις, οὗσιν ἱπ- 20
 πεῦσι. τὰ δὲ θηρία πρὸ τῆς δυνάμεως ἐν διαστή-
 5 μασι κατέστησε, δέκα τὸν ἀριθμὸν ὄντα. τὰ δ'
 ἐπιτάγματα τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἱππέων ἐπὶ τὰ κέ-
 ρατα μερίδας κυκλοῦν παρήγγειλε τοὺς πολεμίους,
 6 ἐπειδὴν συμβάλωσι. μετὰ δὲ ταῦτα παρεκάλει τὰς 25
 δυνάμεις ἐπιπορευόμενος διὰ βραχέων τὰ πρέποντα 489.
 τοῖς καιροῖς. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρως Ἑρμεία
 καὶ Ζεύξειδι παρέδωκε, τὸ δὲ δεξιὸν αὐτὸς εἶχε.
 7 Μόλων δὲ δύσχρηστον μὲν ἐποιήσατο τὴν ἐξαγωγήν,
 ταραχώδῃ δὲ καὶ τὴν ἑκταξιν διὰ τὴν ἐν τῇ νυκτὶ 30
 8 προγεγεννημένην ἀλογίαν· οὐ μὴν ἀλλὰ τοὺς μὲν

ἱππεῖς ἐφ' ἐκάτερον ἐμερίσατο κέρας, στοχαζόμενος
 τῆς τῶν ὑπεναντίων παρατάξεως, τοὺς δὲ θυρεαφό-
 ρους καὶ Γαλάτας καὶ καθόλου τὰ βαρέα τῶν ὅπλων
 εἰς τὸν μεταξὺ τόπον ἔθηκε τῶν ἱππέων. ἔτι δὲ 9
 5 τοὺς τοξότας καὶ σφενδονήτας καὶ συλλήβδην τὸ
 τοιοῦτο γένος ἐκτὸς τῶν ἱππέων παρ' ἐκάτερα παρ-
 ενέβαλε, τὰ δὲ δρεπανηφόρα τῶν ἄρμάτων προε- 10
 βάλετο τῆς δυνάμεως ἐν διαστάσει. καὶ τὸ μὲν 11
 εὐώνυμον κέρας Νεολάφ παρέδωκε τὰδελφῶ, τὸ δὲ
 10 δεξιὸν αὐτὸς εἶχε. μετὰ δὲ ταῦτα ποιησαμένων τῶν 54
 476. δυνάμεων τὴν ἐπαγωγὴν, τὸ μὲν δεξιὸν κέρας τοῦ
 Μόλωνος διετήρησε τὴν πίστιν καὶ συνέβαλε τοῖς
 περὶ τὸν Ζεῦξιν ἐρωμένως, τὸ δ' εὐώνυμον ἄμα
 τῷ συνιδὸν εἰς ὕψιν ἐλθεῖν τῷ βασιλεῖ μετεβάλετο
 15 πρὸς τοὺς πολεμίους· οὗ γενομένου συνέβη τοὺς 2
 μὲν περὶ τὸν Μόλωνα διατραπήναι, τοὺς δὲ τοῦ
 βασιλέως ἐπιρωσθῆναι διπλασίως. ὁ δὲ Μόλων 3
 συννοήσας τὸ γερονδὸς καὶ πανταχόθεν ἤδη κυκλού-
 μενος, λαβὼν πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς ἐσομένας περὶ
 20 αὐτὸν αἰκίας, ἔαν ὑποχείριος γένηται καὶ ζωγρίᾳ
 ληφθῇ, προσήνεγκε τὰς χεῖρας ἑαυτῷ. παραπλη- 4
 σίως δὲ καὶ πάντες οἱ κοινωνήσαντες τῆς ἐπιβολῆς,
 φυγόντες εἰς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι τόπους, τὴν αὐ-
 τὴν ἐποιήσαντο τοῦ βίου καταστροφὴν. ὁ δὲ Νεό- 5
 25 λαος, ἀποφυγὼν ἐκ τῆς μάχης καὶ παραγενόμενος
 εἰς τὴν Περσίδα πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν τοῦ Μόλω-
 νος ἀδελφόν, τὴν μὲν μητέρα καὶ τὰ τοῦ Μόλωνος
 τέκνα κατέσφαξε, μετὰ δὲ τὸν τούτων θάνατον ἐπι-
 κατέσφαξεν αὐτόν, πείσας τὸ παραπλήσιον ποιήσαι
 30 καὶ τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ βασιλεὺς διαρπάσας τὴν 6
 παρεμβολὴν τῶν πολεμίων, τὸ μὲν σῶμα τοῦ Μό- 440.

λωνος ἀνασταυρῶσαι προσέταξε κατὰ τὸν ἐπιφανέ-
 7 στατον τόπον τῆς Μηδίας. ὃ καὶ παραχρῆμα συν-
 τέλεσαν οἱ πρὸς τούτοις τεταγμένοι· διακομίσαντες
 γὰρ εἰς τὴν Καλλωνίτιν πρὸς αὐταῖς ἀνεσταύρωσαν
 8 ταῖς εἰς τὸν Ζάγγρον ἀναβολαῖς· μετὰ ταῦτα δὲ ταῖς 5
 δυνάμεσιν ἐπιτιμήσας διὰ πλειόνων καὶ δοὺς δεξιὰν
 συνέστησε τοὺς ἀποκομιοῦντας αὐτοὺς εἰς Μηδίαν
 9 καὶ καταστησομένους τὰ κατὰ τὴν χώραν. αὐτὸς δὲ
 καταβὰς εἰς Σελεύκειαν καθίστατο τὰ κατὰ τὰς
 περὶ σατραπείας, ἡμέρως χρώμενος πᾶσι καὶ νουνε- 10
 10 χῶς. Ἑρμείας δὲ τηρῶν τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν ἐπέ-
 φερε μὲν αἰτίας τοῖς ἐν τῇ Σελευκείᾳ καὶ χιλοῖς
 ἐξημίον ταλάντοις τὴν πόλιν, ἐφυγάδευε δὲ τοὺς
 καλουμένους Ἀδειγάνας, ἀκρωτηριάζων δὲ καὶ φο-
 477. νεύων καὶ στρεβλῶν πολλοὺς διέφθειρε τῶν Σελευ- 15
 11 κέων. ἃ μόλις βασιλεὺς, τὰ μὲν πείθων τὴν Ἑρ-
 μείαν, ἃ δὲ καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην χειρίζων,
 τέλος ἐπράυνε καὶ κατέστησε τὴν πόλιν, ἑκατὸν καὶ
 πεντήκοντα τάλαντα μόνον ἐπιτίμιον αὐτοὺς πραξά-
 12 μενος τῆς ἀγνοίας. ταῦτα δὲ διοικήσας Διογένην 20
 μὲν στρατηγὸν ἀπέλιπε Μηδίας, Ἀπολλόδωρον δὲ
 τῆς Σουσιανῆς· Τύχωνα δὲ τὸν ἀρχιγραμματεῖα τῆς
 δυναμεως στρατηγὸν ἐπὶ τοὺς κατὰ τὴν Ἑρυθρὰν
 θάλατταν τόπους ἐξαπέστειλε.
 13 Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Μόλωνος ἀπόστασιν καὶ 25
 τὸ διὰ ταῦτα γενόμενον κίνημα περὶ τὰς ἄνω σατρα-
 πείας τοιαύτης ἔτυχε διορθώσεως καὶ καταστάσεως.
 55 ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπαρθεὶς τῷ γεγονότι προτερήματι,
 καὶ βουλόμενος ἀναταθῆναι καὶ καταπλήξασθαι τοὺς
 ὑπερκειμένους ταῖς ἐαυτοῦ σατραπείαις καὶ συνυ- 30
 ροῦντας θυνάστας τῶν βαρβάρων, ἵνα μήτε συγγορη-

γένῃ μήτε συμπολεμεῖν τολμῶσι τοῖς ἀποστάταις αὐ-
 τοῦ γινομένοις, ἐπεβάλετο στρατεύειν ἐπ' αὐτούς,
 καὶ πρῶτον ἐπὶ τὸν Ἀρταβαζάνην, ὃς ἐδόκει βαρύ- 2
 τatos εἶναι καὶ πρακτικώτατος τῶν δυναστῶν, δε-
 5 σπόζειν δὲ καὶ τῶν Σατραπειῶν καλουμένων καὶ
 τῶν τούτοις συντερμονούντων ἔθνων. Ἑρμείας δὲ 3
 κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους ἐδεδίει μὲν τὴν εἰς τοὺς 441.
 ἄνω τόπους στρατεῖαν διὰ τὸν κίνδυνον, ὠρέγετο
 δὲ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν τῆς ἐπὶ τὸν Πτολε-
 10 μαῖον στρατείας· οὐ μὴν ἀλλὰ προσπесόντος νῖον 4
 γεγενῆσθαι τῷ βασιλεῖ, νομίσας καὶ παθεῖν ἂν τι τὸν
 Ἀντίοχον. ἐν τοῖς ἄνω τόποις ὑπὸ τῶν βαρβάρων
 καὶ παραδοῦναι καιροὺς αὐτῷ πρὸς ἐπαναίρεσιν,
 συγκατέθετο τῇ στρατείᾳ, πεπεισμένος, ἂν ἐπ' ἀνέ- 5
 15 ληται τὸν Ἀντίοχον, ἐπιτροπεύων τοῦ παιδίου κύ-
 ριος ἔσεσθαι τῆς ἀρχῆς αὐτός. κριθέντων δὲ τού- 6
 των ὑπερβαλόντες τὸν Ζάγρον ἐνέβαλον εἰς τὴν
 478. Ἀρταβαζάνου χώραν, ἣ παράκειται μὲν τῇ Μηδίᾳ, 7
 διειργούσης αὐτὴν τῆς ἀνὰ μέσον κειμένης ὄρει-
 20 νῆς, ὑπέρεκται δ' αὐτῆς τινὰ μέρη τοῦ Πόντου
 κατὰ τοὺς ὑπὲρ τὸν Φᾶσιν τόπους, συνάπτει δὲ
 πρὸς τὴν Ὅρανίαν θάλατταν, ἔχει δὲ πλῆθος ἀν- 8
 δρῶν ἀλκίμων καὶ μᾶλλον ἱππέων, ἀντάρκης δὲ
 καὶ ταῖς λοιπαῖς ἐστὶ ταῖς πρὸς τὸν πόλεμον παρα-
 25 σκευαῖς. ταύτην δὲ συμβαίνει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ Περ- 9
 σῶν εἶτι διατηρεῖσθαι, παροραθείσης αὐτῆς ἐν τοῖς
 κατ' Ἀλέξανδρον καιροῖς. ὁ δ' Ἀρταβαζάνης, κατα- 10
 πλαγείς τὴν ἑφοδὸν τοῦ βασιλέως, καὶ μάλιστα
 διὰ τὴν ἡλικίαν, τελέως γὰρ ἤδη γηραιὸς ἦν, εἴξας
 30 τοῖς παροῦσιν ἐποίησατο συνθήκας εὐδοκουμένας
 Ἀντιόχῳ.

- 56 Τούτων δὲ κυρωθέντων Ἀπολλοφάνης ὁ ἰατρός,
ἀγαπώμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως διαφερόντως, θεω-
ρῶν τὸν Ἑρμεῖαν οὐκέτι φέροντα κατὰ σχῆμα τὴν
ἐξουσίαν, ἡγωνία μὲν καὶ περὶ τοῦ βασιλέως, τὸ δὲ
πλεῖον ὑπώπτευε καὶ κατάφοβος ἦν ὑπὲρ τῶν καθ' 5
2 αὐτόν. διὸ λαβὼν καιρὸν προσφέρει τῷ βασιλεῖ
λόγον, παρακαλῶν μὴ ῥαθυμεῖν μηδ' ἀνυπονόητον
εἶναι τῆς Ἑρμείου τόλμης, μηδ' ἕως τούτου περι-
μεῖναι μέχρις ἂν οὗ τοῖς ὁμοίοις τάδελοιφῷ παλαίῃ
3 συμπτώμασιν. ἀπέχειν δ' οὐ μακρὰν αὐτὸν ἔφη τοῦ 10
κινδύνου· διὸ προσέχειν ἡξίου καὶ βοηθεῖν κατὰ
4 σπουδὴν αὐτῷ τε καὶ τοῖς φίλοις. τοῦ δ' Ἀντιόχου
πρὸς αὐτὸν ἀνθομολογησάμενου διότι καὶ δυσαρ-
σταῖ καὶ φοβεῖται τὸν Ἑρμεῖαν, ἐκείνῳ δὲ μεγάλῃν
χάριν ἔχειν φήσαντος ἐπὶ τῷ κηδεμονικῶς τετολημ- 15 442.
5 κέναι περὶ τούτων εἰπεῖν πρὸς αὐτόν, ὁ μὲν Ἀπολ-
λοφάνης εὐθυρασῆς ἐγένετο τῷ δοκεῖν μὴ διεψεῦσθαι
6 τῆς αἰρέσεως καὶ διαλήψεως τῆς τοῦ βασιλέως, ὁ δ'
Ἀντιόχος ἡξίου τὸν Ἀπολλοφάνην συνεπιλαβέσθαι
μὴ μόνον τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις τῆς αὐ- 20
7 τοῦ τε καὶ τῶν φίλων σωτηρίας. τοῦ δὲ πρὸς πᾶν
ἐτοίμως ἔχειν φήσαντος, συμφρονήσαντες μετὰ ταῦτα
καὶ προβαλλόμενοι σκήψιν ὥς σκοτωμάτων τινῶν ἐπι-
479. πεπιτωκότων τῷ βασιλεῖ, τὴν μὲν θεραπείαν ἀπέλυ-
σαν ἐπὶ τινος ἡμέρας καὶ τοὺς εἰθισμένους παρευ- 25
8 τακτεῖν, πρὸς δὲ τοὺς φίλους ἔλαβον ἐξουσίαν οἷς
βούλονται κατ' ἰδίαν χρηματίζεσθαι διὰ τὴν τῆς ἐπι-
9 σκέψεως πρόφασιν. ἐν ᾧ καιρῷ κατασκευαζόμενοι
τοὺς ἐπιτηδεῖους πρὸς τὴν προᾶξιν, πάντων ἐτοίμως
αὐτοῖς συννπακουόντων διὰ τὸ πρὸς τὸν Ἑρμεῖαν 30
μῖσος, ἐγίνοντο πρὸς τὸ συντελεῖν τὴν ἐπιβολήν.

φασκόντων δὲ δεῖν τῶν ἰατρῶν ἅμα τῷ φωτὶ ποιεί- 10
 σθαι τοὺς περιπάτους ὑπὸ τὸ ψῦχος τὸν Ἀντίοχον,
 ὁ μὲν Ἑρμείας ἦκε πρὸς τὸν ταχθέντα καιρόν, ἅμα
 δὲ τούτῳ καὶ τῶν φίλων οἱ συννειδότες τὴν προᾶξιν,
 5 οἱ δὲ λοιποὶ καθυστέρουν διὰ τὸ πολὺ παρηλλάχθαι 11
 τὴν ἔξοδον τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν εἰθισμένον και-
 ρόν. διόπερ ἀποσπάσαντες αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρατο- 12
 πεδείας εἰς τινα τόπον ἔρημον, κ᾽πειτα μικρὸν ἀπο-
 νεύσαντος τοῦ βασιλέως ὡς ἐπὶ τι τῶν ἀναγκαίων,
 10 ἔξεκέντησαν. Ἑρμείας μὲν οὖν τούτῳ τῷ τρόπῳ 13
 μετήλλαξε τὸν βίον, οὐδεμίαν ὑποσχὼν τιμωρίαν
 ἀξίαν τῶν αὐτῷ πεπραγμένων· ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπο- 14
 λυθεὶς φόβου καὶ δυσχρηστίας πολλῆς ἐπανῆγε
 ποιούμενος τὴν πορείαν ὡς ἐπ' οἶκον, πάντων τῶν
 15 κατὰ τὴν χώραν ἀποδεχομένων τὰς τε πράξεις αὐ-
 τοῦ καὶ τὰς ἐπιβολάς, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν δίοδον
 ἐπισημαινομένων τὴν Ἑρμείου μετάστασιν. ἐν ᾧ 15
 καιρῷ καὶ κατὰ τὴν Ἀπάμειαν αἱ μὲν γυναικες τὴν
 γυναικα τὴν Ἑρμείου κατέλευσαν, οἱ δὲ παῖδες
 20 τοὺς νύεις.
 Ἀντίοχος δὲ παραγενόμενος εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ 57
 διαφείς τὰς δυνάμεις εἰς παραχειμασίαν, διεπέμπετο 448.
 πρὸς τὸν Ἀχαιοὺν, ἐγκαλῶν καὶ διαμαρτυρούμενος 2
 πρῶτον μὲν ἐπὶ τῷ τετολμηκέναι διάδημα περιθέ-
 25 σθαι καὶ βασιλεία χρηματίζειν, δεύτερον δὲ προλέ-
 γων ὡς οὐ λανθάνει κοινοπραγῶν Πτολεμαίῳ καὶ
 καθόλου πλείω τοῦ δέοντος κινούμενος. ὁ γὰρ 3
 480. Ἀχαιὸς, καθ' οὗς καιροὺς ἐπὶ τὸν Ἀρταβαζάνην ὁ
 βασιλεὺς ἐστράτευε, πεισθεὶς καὶ παθεῖν ἔν τι τὸν
 30 Ἀντίοχον, καὶ μὴ παθόντος ἐλπίσας διὰ τὸ μῆκος
 τῆς ἀποστάσεως φθάσειν ἐμβαλὼν εἰς Συρίαν καὶ 4

συνεργοῖς χρησάμενος Κυρρησταῖς τοῖς ἀποστάταις
 γεγονόσι τοῦ βασιλέως ταχέως ἄν κρατῆσαι τῶν
 κατὰ τὴν βασιλείαν πραγμάτων, ὥρμησε μετὰ πάσης
 5 τῆς δυνάμεως ἐκ Λυδίας. παραγενόμενος δ' εἰς
 Λαοδίκειαν τὴν ἐν Φρυγίᾳ διάδημά τε περιέθετο 5
 καὶ βασιλεὺς τότε πρῶτον ἐτόλμησε χρηματίζειν καὶ
 γράφειν πρὸς τὰς πόλεις, Γαρσνήριδος αὐτὸν τοῦ
 φυγάδος εἰς τοῦτο τὸ μέρος μάλιστα προτρεψαμένου.
 6 προάγοντος δὲ κατὰ τὸ συνεχὲς αὐτοῦ, καὶ σχεδὸν
 ἤδη περὶ Λυκαονίαν ὄντος, αἱ δυνάμεις ἐστασίασαν, 10
 δυσαρεστούμεναι τῷ δοκεῖν γίνεσθαι τὴν στρατείαν
 ἐπὶ τὸν κατὰ φύσιν αὐτῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπάρχοντα βα-
 7 σιλέα. διόπερ Ἀχαιὶς συνεῖς τὴν ἐν αὐτοῖς δια-
 τροπὴν τῆς μὲν προκειμένης ἐπιβολῆς ἀπέστη, βου-
 λόμενος δὲ πεισθῆναι τὰς δυνάμεις ὥς οὐδ' ἐξ ἀρ- 15
 χῆς ἐπεβάλετο στρατεύειν εἰς Συρίαν, ἐπιστρέψας
 8 πορθεὶ τὴν Πισιδικὴν, καὶ πολλὰς ὠφελείας παρα-
 σκευάσας τῷ στρατοπέδῳ, πάντας εὐνοὺς αὐτῷ καὶ
 πεπιστευκότας ἔχων ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὴν οἰκίαν.
 58 Ὁ δὲ βασιλεὺς σαφῶς ἕκαστα τούτων ἐπεγνώ- 20
 κῶς, πρὸς μὲν τὸν Ἀχαιὸν διεπέμπετο συνεχῶς
 ἀνατεινόμενος, καθάπερ ἐπάνω προσεῖπον, πρὸς δὲ
 ταῖς ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον παρασκευαῖς ὅλος καὶ πᾶς
 2 ἦν. διὸ καὶ συναθροίσας εἰς Ἀπάμειαν τὰς δυνά-
 μεις ὑπὸ τὴν ἐαρινὴν ὥραν, ἀνέδωκε τοῖς φίλοις 25
 διαβούλιον πῶς χρηστέον ἐστὶ ταῖς εἰς Κοίλην Συ-
 3 ρίαν εἰσβολαῖς. πολλῶν δ' εἰς τοῦτο τὸ μέρος φη-
 θέντων καὶ περὶ τῶν τόπων καὶ περὶ παρασκευῆς
 καὶ περὶ τῆς κατὰ τὴν ναυτικὴν δύναμιν συνεργείας, 444.
 Ἀπόλλοφάνης, ὑπὲρ οὗ καὶ πρότερον εἴπαμεν, τὸ γέ- 80
 νος ὢν Σελευκεύς, ἐπέτεμε πάσας τὰς προειρημένας

481. γνώμας· ἔφη γὰρ εὐηθες εἶναι τὸ Κοίλης μὲν Συ- 4
 ρίας ἐπιθυμεῖν καὶ στρατεύειν ἐπὶ ταύτῃ, Σελεύ-
 κειαν δὲ περιορᾶν ὑπὸ Ἰπτολεμαίου κρατουμένην,
 ἀρχηγέτιν οὖσαν καὶ σχεδὸν ὡς εἰπεῖν ἐστίαν ὑπάρ- 5
 χουσαν τῆς αὐτῶν δυναστείας. ἦν χωρὶς τῆς αἰσχύ-
 νης, ἣν περιποιεῖ νῦν τῇ βασιλείᾳ φρουρουμένη διὰ
 τῶν ἐν Αἰγύπτῳ βασιλέων. καὶ πρὸς πραγμάτων
 λόγον μεγίστας ἔχειν καὶ καλλίστας ἀφορμάς. κρα- 6
 τουμένην μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν μέγιστον ἐμπό-
 10 διον εἶναι πρὸς πάσας αὐτοῖς τὰς ἐπιβολάς· οὐ γὰρ 7
 ἂν ἐπινοήσωσιν ἀεὶ προβαίνειν, οὐκ ἐλάττονος δεῖ-
 σθαι προνοίας καὶ φυλακῆς αὐτοῖς τοὺς οἰκείους
 τόπους διὰ τὸν ἀπὸ ταύτης φόβον τῆς ἐπὶ τοὺς
 πολεμίους παρασκευῆς. κρατηθεῖσάν γε μὴν οὐ μύ- 8
 15 νον ἔφη δύνασθαι βεβαίως τηρεῖν τὴν οἰκίαν, ἀλλὰ
 καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἐπινοίας καὶ προθέσεις καὶ κατὰ
 γῆν καὶ κατὰ θάλατταν μεγάλα δύνασθαι συνερ-
 γεῖν διὰ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ τόπου. πεισθέντων δὲ 9
 πάντων τοῖς λεγομένοις, ἔδοξε ταύτην πρώτην ἔξαι-
 20 ρεῖν τὴν πόλιν· συνέβαινε γὰρ Σελεύκειαν ἔτι τότε 10
 κατέχεσθαι φρουραῖς ὑπὸ τῶν ἐξ Αἰγύπτου βασι-
 λέων ἐκ τῶν κατὰ τὸν Εὐεργέτην ἐπικληθέντα Ἰπτο-
 λεμαίου καιρῶν, ἐν οἷς ἐκεῖνος διὰ τὰ Βερενίκης 11
 συμπτώματα καὶ τὴν ὑπὲρ ἐκείνης ὁργὴν στρατεύ-
 25 σας εἰς τοὺς κατὰ Συρίαν τόπους ἐγκρατὴς ἐγένετο
 ταύτης τῆς πόλεως.

Οὐ μὴν ἀλλ' Ἀντίοχος κριθέντων τούτων Διο- 59
 γνήτῳ μὲν τῷ ναυάρχῳ παρήγγειλε πλεῖν ὡς ἐπὶ τῆς
 Σελευκείας, αὐτὸς δ' ἐκ τῆς Ἀπαμείας ὁρμήσας μετὰ
 30 τῆς στρατιᾶς, καὶ περὶ πέντε σταδίους ἀποσχὼν τῆς
 πόλεως, προσεστρατοπέδευσε κατὰ τὸν ἱππόδρομον.

- 2 Θεόδοτον δὲ τὸν ἡμιόλιον ἐξαπέστειλε μετὰ τῆς
 ἄρμοξούσης δυνάμεως ἐπὶ τοὺς κατὰ Κοίλην Συρίαν
 τόπους, καταληψόμενον τὰ στενὰ καὶ προκαθησά-
 3 μενον ἄμα τῶν αὐτοῦ πραγμάτων. τὴν δὲ τῆς Σε- 445.
 λευκείας θέσιν καὶ τὴν τῶν πέριξ τόπων ιδιότητα 5
 4 τοιαύτην ἔχειν τὴν φύσιν συμβαίνει. κειμένης γὰρ
 482. αὐτῆς ἐπὶ θαλάττῃ μεταξὺ Κιλικίας καὶ Φοινίκης,
 ὅρος ἐπίκειται παμμέγεθες, ὃ καλοῦσι Κορυφαῖον·
 5 ὃ πρὸς μὲν τὴν ἀφ' ἐσπέρας πλευρὰν προσκλύζει
 τὸ καταλήγον τοῦ πελάγους τοῦ μεταξὺ κειμένου 10
 Κύπρου καὶ Φοινίκης, τοῖς δ' ἀπὸ τῆς ἡοῦς μέρεσιν
 6 ὑπέρκειται τῆς Ἀντιοχείων καὶ Σελευκέων χώρας. ἐν
 δὲ τοῖς πρὸς μεσημβρίαν αὐτοῦ κλίμασι τὴν Σελεύ-
 κειαν συμβαίνει κεῖσθαι, διεξευγμένην φάραγγι κοίλῃ
 καὶ δυσβάτῳ, καθήκουσαν μὲν καὶ περικλωμένην 15
 ὥς ἐπὶ θάλατταν, κατὰ δὲ τὰ πλεῖστα μέρη κρη-
 7 μυοῖς καὶ πέτραις ἀπορροῶξι περιεχομένην. ὑπὸ δὲ
 τὴν ἐπὶ θάλατταν αὐτῆς νεύουσαν πλευρὰν ἐν τοῖς
 ἐπιπέδοις τὰ τ' ἐμπορία καὶ τὸ προάσκειον κεῖται,
 8 διαφερόντως τετειχισμένον. παραπλησίως δὲ καὶ τὸ 20
 σύμπαν τῆς πόλεως κύτος τείχεσι πολυτελέσιν ἡσφά-
 λισται, κεκόσμηται δὲ καὶ ναοῖς καὶ ταῖς τῶν οἰκο-
 9 δομημάτων κατασκευαῖς ἐκπρεπῶς. πρόσβασιν δὲ
 μίαν ἔχει κατὰ τὴν ἀπὸ θαλάττης πλευρὰν κλιμα-
 κωτὴν καὶ χειροποίητον, ἐγκλίμασι καὶ σκαιώμασι 25
 10 πυκνοῖς καὶ συνεχέσι διειλημμένην. ὁ δὲ καλού-
 μενος Ὀρόντης ποταμὸς οὐ μακρὰν αὐτῆς ποιεῖται
 τὰς ἐκβολάς, ὅς τὴν ἀρχὴν τοῦ ρεύματος λαμβάνων
 ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Λίβανον καὶ τὸν Ἀντιλίβανον
 τόπων, καὶ διανύσας τὸ καλούμενον Ἀμύκης πεδῖον, 30
 11 ἐπ' αὐτὴν ἰκνεῖται τὴν Ἀντιόχειαν, δι' ἧς φερό-

μενος καὶ πάσας ὑποδεχόμενος τὰς ἀνθρωπείας λύ-
μας διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ῥεύματος, τέλος οὐ μακρὰν
τῆς Σελευκείας ποιεῖται τὴν ἐκβολὴν εἰς τὸ προειρη-
μένον πέλαγος.

- 5 Ἀντίοχος δὲ τὸ μὲν πρῶτον διεπέμπετο πρὸς 60
τοὺς ἐπιστάτας τῆς πόλεως, προτείνων χρήματα καὶ
πλῆθος ἐλπίδων, ἐφ' ᾧ παραλαβεῖν ἄνευ κινδύνου
τὴν Σελεύκειαν· ἄδυνατων δὲ πείθειν τοὺς ἐπὶ τῶν 2
ὄλων ἐφεστώτας ἔφθειρέ τινας τῶν κατὰ μέρος ἡγε-
10 μόνων, οἷς πιστεύσας ἡτοίμαξε τὴν δύναμιν, ὥς
488. κατὰ μὲν τὸν ἀπὸ θαλάττης τόπον τοῖς ἀπὸ τοῦ 446.
ναυτικοῦ ποιησόμενος τὰς προσβολάς, κατὰ δὲ τὸν
ἀπὸ τῆς ἡπείρου τοῖς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. διελὼν 3
οὖν εἰς τρία μέρη τὴν δύναμιν, καὶ παρακαλέσας
15 τὰ πρόποντα τῷ καιρῷ, καὶ δωρεὰς μεγάλας καὶ στε-
φάνους ἐπ' ἀνδραγαθία καὶ τοῖς ἰδιώταις καὶ τοῖς
ἡγεμόσι προκηρύξας, Ζεύξιδι μὲν καὶ τοῖς μετ' αὐ- 4
τοῦ παρέδωκε τοὺς κατὰ τὴν ἐπ' Ἀντιόχειαν φέρου-
σαν πύλην τόπους, Ἐρμογένει δὲ τοὺς κατὰ τὸ
20 Διοσκουρίον, Ἄρδυν δὲ καὶ Διογνήτῳ τὰς κατὰ τὸ
νεώριον καὶ τὸ προάστειον ἐπέτρεψε προσβολάς, διὰ 5
τὸ πρὸς τοὺς ἐνδοθεν αὐτῷ τοιαύτας τινὰς γεγο-
νέναι συνθήκας ὥς εἰν κρατήσῃ τοῦ προαστείου
μετὰ βίας, οὕτως ἐγγχειρισθησομένης αὐτῷ καὶ τῆς
25 πόλεως. ἀποδοθέντος δὲ τοῦ συνθήματος πάντες 6
ἅμα καὶ πανταχόθεν ἐνεργὸν ἐποιοῦντο καὶ βίαιον
τὴν προσβολήν· τολμηρότατα μέντοι προσέβαλον οἱ
περὶ τὸν Ἄρδυν καὶ Διογνήτην, διὰ τὸ τοὺς μὲν 7
ἄλλους τόπους, εἰ μὴ τετραποδητὶ τρόπον τινὰ
30 προσπλεκόμενοι βιάζοντο, τὴν γε διὰ τῶν κλιμάκων
προσβολὴν μὴ προσίσθαι παράπαν, τὰ δὲ νεώρια

καὶ τὸ προάστειον ἐπιδέχεσθαι τὴν προσφορὰν καὶ
8 σιτάσιν καὶ πρόσθεσιν τῶν κλιμάκων ἀσφαλῶς. διὸ
τῶν μὲν ἀπὸ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς νεωρίοις, τῶν δὲ
περὶ τὸν Ἄρδυν τοῖς προαστείοις προσηρεϊκῶν τὰς
κλίμακας καὶ βιαζομένων εὐρώστας, τῶν δ' ἐκ τῆς 5
πόλεως οὐ δυναμένων τούτοις βοηθεῖν, διὰ τὸ κατὰ
πάντα τόπον περιεστάναι τὸ δεινόν, ταχέως συνέβη
τὸ προάστειον ὑποχείριον γενέσθαι τοῖς περὶ τὸν
9 Ἄρδυν. οὗ κρατηθέντος εὐθέως οἱ διεφθαρμένοι
τῶν κατὰ μέρος ἡγεμόνων, προστρέχοντες πρὸς τὸν 10
Λεόντιον τὸν ἐπὶ τῶν ὕλων, ἐπέμπευ ᾧοντο δεῖν
καὶ τίθεσθαι τὰ πρὸς Ἀντίοχον πρὶν ἢ κατὰ κράτος
10 ἁλῶναι τὴν πόλιν. ὁ δὲ Λεόντιος, ἄγνοῶν μὲν τὴν
484. διαφθορὰν τῶν ἡγεμόνων, καταπεπληγμένος δὲ τὴν
διατροπὴν αὐτῶν, ἐξέπεμψε τοὺς θησομένους τὰς 15
πίστεις ὑπὲρ τῆς τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων ἀσφα-
61 λείας πρὸς τὸν Ἀντίοχον. ὁ δὲ βασιλεὺς δεξάμενος
τὴν ἔντευξιν συνεχώρησε δῶσειν τοῖς ἐλευθέροις
τὴν ἀσφάλειαν· οὗτοι δ' ἦσαν εἰς ἑξακισχιλίους. 447.
2 παραλαβὼν δὲ τὴν πόλιν οὐ μόνον ἐφείδατο τῶν 20
ἐλευθέρων, ἀλλὰ καὶ τοὺς πεφευγότας τῶν Σελευ-
κῶν καταγαγὼν τὴν τε πολιτείαν αὐτοῖς ἀπέδωκε
καὶ τὰς οὐσίας· ἡσφαλίσατο δὲ φυλακαῖς τὸν τε
λιμένα καὶ τὴν ἄκραν.
3 Ἔτι δὲ περὶ ταῦτα διατρίβοντος αὐτοῦ, προσ- 25
πεσόντων παρὰ Θεοδότου γραμμάτων, ἐν οἷς αὐτὸν
ἐκάλει κατὰ σπουδὴν ἐργχειρίζων τὰ κατὰ Κοίλην
Συρίαν, πολλῆς ἀπορίας ἦν καὶ δυσχρηστίας πλήρης
ὑπὲρ τοῦ τί πρακτέον καὶ πῶς χρηστέον ἐστὶ τοῖς
1 προσαγγελλομένοις. ὁ δὲ Θεόδοτος, ὦν τὸ γένος 30
Αἰτωλὸς καὶ μεγάλας παρεσχημένος τῇ Πτολεμαίω

βασιλεία χρειας, καθάπερ ἐπάνω προείπον, ἐπὶ δὲ
 τοῦτοις ὄνχ οἶον χάριτος ἡξιωμένος, ἀλλὰ καὶ τῷ βίῳ
 κεκινδυνευκώς καθ' οὗς καιροὺς Ἀντίοχος ἐποιεῖτο
 τὴν ἐπὶ Μόλωνα στρατείαν, τότε κατεγνωκώς τοῦ 5
 5 βασιλέως καὶ διηπιστηκώς τοῖς περὶ τὴν αὐλήν,
 καταλαβόμενος διὰ μὲν αὐτοῦ Πτολεμαῖδα, διὰ δὲ
 Παναιτώλου Τύρον, ἐκάλει τὸν Ἀντίοχον μετὰ σπου-
 δῆς. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τὰς ἐπὶ τὸν Ἀχαιὸν ἐπι- 6
 βολὰς ὑπερθέμενος καὶ τᾶλλα πάντα πάρεργα ποιη-
 10 σάμενος ἀνέξευξε μετὰ τῆς δυνάμεως, ποιούμενος
 τὴν πορείαν ἥ καὶ πρόσθεν. διελθὼν δὲ τὸν ἐπι- 7
 καλούμενον αὐλῶνα Μαρσύαν, κατεστρατοπέδευσε
 περὶ τὰ στενὰ τὰ κατὰ Γέργα πρὸς τῇ μεταξὺ κει-
 μένῃ λίμνῃ. πυνθανόμενος δὲ Νικόλαον τὸν παρὰ 8
 15 Πτολεμαίου στρατηγὸν προσκαθῆσθαι τῇ Πτολεμαίδι
 πολιορκοῦντα τὸν Θεόδοτον, τὰ μὲν βαρέα τῶν ὅπλων
 ἀπέλειπε, προστάξας τοῖς ἡγουμένοις πολιορκεῖν τοὺς
 Βρόχους, τὸ κείμενον ἐπὶ τῆς λίμνης καὶ τῆς παρό-
 485. δου χωρίου, αὐτὸς δὲ τοὺς εὐζώνους ἀναλαβὼν
 20 προῆγε, βουλόμενος λῦσαι τὴν πολιορκίαν. ὁ δὲ 9
 Νικόλαος πρότερον ἤδη πεπυσμένος τὴν τοῦ βασι-
 λέως παρουσίαν, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρησε, τοὺς δὲ περὶ
 Λαγόραν τὸν Κρήτα καὶ Δορυμένην τὸν Αἰτωλὸν
 ἐξαπέστειλε προκαταληψομένους τὰ στενὰ τὰ περὶ
 25 Βηρυτόν· οἷς προσβαλὼν ὁ βασιλεὺς ἐξ ἐφόδου καὶ 10 448.
 τρεψάμενος ἐπεστρατοπέδευσε τοῖς στενοῖς. προσ- 62
 δεξάμενος δὲ καὶ τὴν λοιπὴν δύναμιν ἐνταῦθα, καὶ
 παρακαλέσας τὰ πρόποντα ταῖς προκειμέναις ἐπιβο-
 λαῖς, μετὰ ταῦτα προήγαγε μετὰ πάσης τῆς δυνά-
 30 μεως, εὐθαρσῆς καὶ μετέωρος ὢν πρὸς τὰς ὑπογρα-
 φομένας ἐλπίδας. ἀπαντησάντων δὲ τῶν περὶ τὸν 2

Θεόδοτον καὶ Παναίτωλον αὐτῶ καὶ τῶν ἄμα τοῦ-
 τοις φίλων, ἀποδεξάμενος τούτους φιλανθρωπῶς
 παρέλαβε τὴν τε Τύρον καὶ Πτολεμαῖδα καὶ τὰς ἐν
 ταύταις παρασκευάς, ἐν αἷς ἦν καὶ πλοῖα τετταρά-
 3 κοντα· τούτων κατάφρακτα μὲν εἴκοσι διαφέροντα⁵
 ταῖς κατασκευαῖς, ἐν οἷς οὐδὲν ἔλαττον ἦν τετρή-
 ρους, τὰ δὲ λοιπὰ τριήρεις καὶ δίκροτα καὶ κέλητες.
 ταῦτα μὲν οὖν Διογνήτῳ παρέδωκε τῷ ναυάρχῳ·
 4 προσπεσόντος δ' αὐτῷ τὸν μὲν Πτολεμαῖον εἰς
 Μέμφιν ἐξεληλυθέναι, τὰς δὲ δυνάμεις ἡθροῖσθαι¹⁰
 πάσας εἰς Πηλούσιον καὶ τὰς τε διώρυγας ἀναστο-
 5 μοῦν καὶ τὰ πότιμα τῶν ὑδάτων ἐμφράττειν, τῆς
 μὲν ἐπὶ τὸ Πηλούσιον ἐπιβολῆς ἀπέστη, τὰς δὲ πό-
 λεις ἐπιπορευόμενος ἐπειράτο τὰς μὲν βίᾳ, τὰς δὲ
 6 πειθοῖ, πρὸς αὐτὸν ἐπάγεσθαι. τῶν δὲ πόλεων αἱ¹⁵
 μὲν ἔλαφραι καταπεπληγμέναι τὴν ἐφοδὸν αὐτοῦ
 προσετίθεντο· αἱ δὲ πιστεύουσαι ταῖς παρασκευαῖς
 καὶ ταῖς ὀχυρότησι τῶν τόπων ὑπέμενον· ὥς ἡναγ-
 κάζετο προσκαθεζόμενος πολιορκεῖν καὶ κατατρίβειν
 τοὺς χρόνους.²⁰
 7 Οἱ δὲ περὶ τὸν Πτολεμαῖον τοῦ μὲν ἐκ χειρὸς
 βοηθεῖν τοῖς σφετέροις πράγμασιν, ὅπερ ἦν καθή-
 κον, οὕτως παρεσπονδημένοι προφανῶς, οὐδ' ἐπι-
 486.8 βολὴν εἶχον διὰ τὴν ἀδυναμίαν· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ
 αὐτοῖς ὀλιγόρητο πάντα τὰ κατὰ τὰς πολεμικὰς²⁵
 63 παρασκευάς. λοιπὸν δὲ συνεδρεύσαντες οἱ περὶ τὸν
 Ἀγαθοκλέα καὶ Σωσίβιον, οἱ τότε προεστῶτες τῆς
 βασιλείας, ἐκ τῶν ἐνδεχομένων τὸ δυνατὸν ἔλαβον
 2 πρὸς τὸ παρόν. ἐβουλεύσαντο γὰρ γίνεσθαι μὲν
 περὶ τὴν τοῦ πολέμου παρασκευήν, ἐν δὲ τῷ μεταξύ³⁰
 διαπρεσβευόμενοι κατεκλύειν τὸν Ἀντίοχον, συνερ- 449.

γοῦντες κατὰ τὴν ἔμφασιν τῇ προὑπαρχούσῃ περὶ
 αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ Πτολεμαίου διαλήψει· αὕτη δ' ἦν 3
 ὥς πολεμεῖν μὲν οὐκ ἂν τολμήσαντος, διὰ λόγου δὲ
 καὶ τῶν φίλων διδάζοντος καὶ πείσοντος αὐτὸν ἀπο-
 5 στήναι τῶν κατὰ Κοίλην Συρίαν τόπων. κριθέντων 4
 δὲ τούτων οἱ περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα καὶ Σωσίβιον ἐπὶ
 τοῦτο τὸ μέρος ταχθέντες ἐξέπεμπον ἐπιμελῶς τὰς
 πρεσβείας πρὸς τὸν Ἀντίοχον. ἅμα δὲ διαπεμφά- 5
 μενοι πρὸς τε Ροδίους καὶ Βυζαντίους καὶ Κυζικη-
 10 νούς, σὺν δὲ τούτοις Αἰτωλούς, ἐπεσπάσαντο πρεσ-
 βείας ἐπὶ τὰς διαλύσεις. αἱ καὶ παραγενόμεναι 6
 μεγάλας αὐτοῖς ἔδωκαν ἀφορμὰς, διαπρεσβευόμεναι
 πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς βασιλεῖς, εἰς τὸ λαβεῖν ἀνα-
 στροφὴν καὶ χρόνον πρὸς τὰς τοῦ πολέμου παρα-
 15 σκευάς. ταύταις τε δὴ κατὰ τὸ συνεχὲς ἐχρημάτιζον 7
 ἐν τῇ Μέμφει προκαθήμενοι, παραπλησίως δὲ καὶ
 τὰς παρὰ τῶν περὶ τὸν Ἀντίοχον ἀπεδέχοντο, φιλαν-
 θρώπως ποιούμενοι τὰς ἀπαντήσεις. ἀνεκαλοῦντο 8
 δὲ καὶ συνήθροισεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τοὺς
 20 μισθοφόρους τοὺς ἐν ταῖς ἔξω πόλεσιν ὑπ' αὐτῶν
 μισθοδοτούμενους. ἐξαπέστελλον δὲ καὶ ξενολόγους 9
 καὶ παρεσκεύαζον τοῖς προὑπάρχουσι καὶ τοῖς παρα-
 γινομένοις τὰς σιταρχίας. ὥσανύτως δὲ καὶ περὶ τὴν 10
 λοιπὴν ἐγίνοντο παρασκευὴν, ἀνὰ μέρος καὶ συνε-
 25 χῶς διατρέχοντες εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἵνα μηδὲν
 ἑλλίπῃ τῶν χορηγιῶν πρὸς τὰς προκειμένας ἐπιβολάς.
 τὴν δὲ περὶ τὰ βπλα κατασκευὴν καὶ τὴν τῶν ἀν- 11
 δρῶν ἐκλογὴν καὶ διαίρεσιν Ἐχεκράτει τῷ Θετιτλῷ
 487. καὶ Φοξίδῃ τῷ Μελιταίῃ παρέδωκαν, ἅμα δὲ τούτοις 12
 20 Εὐρυλόχῳ τῷ Μάγνητι καὶ Σωκράτει τῷ Βοιωτῷ·
 σὺν οἷς ἦν καὶ Κυωπίας Ἀλλαριώτης. εὐκαιρότατα 13

γὰρ δὴ τούτων ἐπελάβαντο τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἐπὶ
 Δημητρίῳ καὶ Ἀντιγόνῳ συστρατευόμενοι κατὰ πο-
 σὸν ἔννοιαν εἶχον τῆς ἀληθείας καὶ καθόλου τῆς
 14 ἐν τοῖς ὑπαίθεροις χρείας. οὗτοι δὲ παραλαβόντες
 τὸ πλῆθος ἐνδεχομένως ἐχείριζον καὶ στρατιωτικῶς. 5
 64 πρῶτον μὲν γὰρ κατὰ γένη καὶ καθ' ἡλικίαν διε-
 λόντες ἀνέδοσαν ἑκάστοις τοὺς ἐπιτηδείους καθο- 450.
 πλισμούς, ὀλιγορήσαντες τῶν πρότερον αὐτοῖς ὑπαρ-
 2 χόντων· μετὰ δὲ ταῦτα συνέταξαν οἰκείως πρὸς τὴν
 παροῦσαν χρείαν, λύσαντες τὰ συστήματα καὶ τὰς 10
 3 ἐκ τῶν πρότερον ὀψωνιασμῶν καταγραφάς· ἐξῆς δὲ
 τούτοις ἐγγύμναζον, συνήθεις ἑκάστους ποιοῦντες οὐ
 μόνον τοῖς παραγγέλμασιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς οἰκείαις
 4 τῶν καθοπλισμῶν κινήσεσιν. ἐποιοῦντο δὲ καὶ συν-
 αγωγὰς ἐπὶ τῶν ὄπλων καὶ παρακλήσεις, ἐν αἷς 15
 μερίστην παρείχοντο χρείαν Ἀνδρόμαχος Ἀσπένδιος
 5 καὶ Πολυκράτης Ἀργεῖος, προσφάτως μὲν ἐκ τῆς
 Ἑλλάδος διαβεβηκότες, συνήθεις δ' ἀκμὴν ὄντες ταῖς
 Ἑλληνικαῖς ὁρμαῖς καὶ ταῖς ἐκάστων ἐπινοίαις, πρὸς
 δὲ τούτοις ἐπιφανεῖς ὑπέρχοντες ταῖς τε πατρίσι καὶ 20
 6 τοῖς βίοις, Πολυκράτης δὲ καὶ μᾶλλον διὰ τε τὴν
 τῆς οἰκίας ἀρχαιότητα καὶ διὰ τὴν Μνασιάδου τοῦ
 7 πατρὸς δόξαν ἐκ τῆς ἀθλήσεως. οἱ καὶ κατ' ἰδίαν
 καὶ κοινῇ παρακαλοῦντες ὁρμὴν καὶ προθυμίαν ἐνειρ-
 γάσαντο τοῖς ἀνθρώποις πρὸς τὸν μέλλοντα κιν- 25
 65 δυνον. εἶχον δὲ καὶ τὰς ἡγεμονίας ἑκάστοι τῶν
 προειρημένων ἀνδρῶν οἰκείας ταῖς ἰδίαις ἐμπειρίαις.
 2 Εὐρύλοχος μὲν γὰρ ὁ Μάγνης ἠνεῖτο σχεδὸν ἀν-
 δρῶν τρισχιλίων τοῦ καλουμένου παρὰ τοῖς βασι-
 λεῦσιν ἀγῆματος, Σωκράτης δ' ὁ Βοιωτίας πελτα- 30
 3 στας ὅφ' αὐτὸν εἶχε διςχιλίους. ὁ δ' Ἀχαιοὺς Φοξίδας

488. καὶ Πτολεμαῖος ὁ Θρασέου, σὺν δὲ τούτοις Ἀνδρό-
μαχος [ὁ] Ἀσπένδιος, συνεγύμναζον μὲν ἐπὶ ταῦτὸ
τὴν φάλαγγα καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἕλληνας, ἡγοῦντο 4
δὲ τῆς μὲν φάλαγγος Ἀνδρόμαχος καὶ Πτολεμαῖος,
5 τῶν δὲ μισθοφόρων Φοξίδας, οὗσης τῆς μὲν φάλαγ-
γος εἰς δισμυρίους καὶ πεντακισχιλίους, τῶν δὲ μι-
σθοφόρων εἰς ὀκτακισχιλίους. τοὺς δ' ἱππεῖς τοὺς 5
μὲν περὶ τὴν αὐλήν, ὄντας εἰς ἑπτακοσίους, Πολυ-
κράτης παρεσκεύαζε καὶ τοὺς ἀπὸ Λιβύης, ἔτι δὲ
10 καὶ τοὺς ἐγχωρίους· καὶ τούτων αὐτὸς ἡγεῖτο πάν-
των, περὶ τρισχιλίους ὄντων τὸν ἀριθμόν. τοὺς γε 6
μὴν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος καὶ πᾶν τὸ τῶν μισθοφόρων
ἱππέων πλήθος Ἐχεκράτης ὁ Θετταλὸς διαφερόντως
ἀσκήσας, ὄντας εἰς δισχιλίους, μεγίστην ἐπ' αὐτοῦ 451.
15 τοῦ κινδύνου παρέσχετο χρεῖαν. οὐδενὸς δ' ἦντον 7
ἐσπευδε περὶ τοὺς ὕφ' αὐτὸν ταττομένους Κνωπίας
Ἀλλαριώτης, ἔχων τοὺς μὲν πάντας Κρητάς εἰς τρισ-
χιλίους, αὐτῶν δὲ τούτων χιλίους Νεόκρητας, ἐφ'
ὧν ἐτετάχει Φίλωνα τὸν Κνώσιον. καθώπλισαν δὲ 8
20 καὶ Λίβυας τρισχιλίους εἰς τὸν Μακεδονικὸν τρό-
πον, ἐφ' ὧν ἦν Ἀμμώνιος ὁ Βαρκαῖος. τὸ δὲ τῶν 9
Αἰγυπτίων πλήθος ἦν μὲν εἰς δισμυρίους φαλαγ-
γίτας, ὑπετάττετο δὲ Σωσιβίῳ. συνήχθη δὲ καὶ 10
Θρακῶν καὶ Γαλατῶν πλήθος, ἐκ μὲν τῶν κατοίκων
25 καὶ τῶν ἐπιγόνων εἰς τετρακισχιλίους, οἱ δὲ προσ-
φάτως ἐπισυναχθέντες ἦσαν εἰς δισχιλίους, ὧν ἡγεῖτο
Λιονύσιος ὁ Θρᾷξ.

Ἡ μὲν οὖν Πτολεμαῖῳ παρασκευαζομένη δύνα- 11
μις τῷ τε πλήθει καὶ ταῖς διαφοραῖς τοσαύτη καὶ
30 τοιαύτη τις ἦν. Ἀντίοχος δὲ συνεσταμένος πολιορ- 66
κίαν περὶ τὴν καλουμένην πόλιν Δῶρα, καὶ περὶ

489. νειν οὐδὲν δυνάμενος διὰ τε τὴν ὀχυρότητα τοῦ
 τύπου καὶ τὰς τῶν περὶ τὸν Νικόλαον παραβοη-
 2 θείας, συνάπτοντος ἤδη τοῦ χειμῶνος, συνεχώρησε
 ταῖς παρὰ τοῦ Πτολεμαίου πρεσβείαις ἀνοχὰς τε
 ποιήσασθαι τετραμήνους καὶ περὶ τῶν ὅλων εἰς πάντα 5
 3 συγκαταβήσεσθαι τὰ φιλάνθρωπα. ταῦτα δ' ἔπραττε
 πλείστον μὲν ἀπέχων τῆς ἀληθείας, σπεύδων δὲ μὴ
 πολὺν χρόνον ἀποσπᾶσθαι τῶν οἰκείων τόπων, ἀλλ'
 ἐν τῇ Σελεύκειᾳ ποιήσασθαι τὴν τῶν δυνάμεων
 παραχειμασίαν διὰ τὸ προφανῶς τὸν Ἀχαιὸν ἐπι- 10
 βουλεύειν μὲν τοῖς σφετέροις πράγμασι, συνεργεῖν
 4 δὲ τοῖς περὶ τὸν Πτολεμαῖον ὁμολογουμένως. τοῦ-
 των δὲ συγχωρηθέντων Ἀντίοχος τοὺς μὲν πρε-
 σβεύτας ἐξέπεμψε, παραγγείλας διασαφεῖν αὐτῷ τὴν
 ταχίστην τὰ δόξαντα τοῖς περὶ τὸν Πτολεμαῖον καὶ 15
 5 συνάπειν εἰς Σελεύκειαν· ἀπολιπὼν δὲ φυλακὰς τὰς
 ἄρμοζούσας ἐν τοῖς τόποις, καὶ παραδοὺς Θεοδότῳ
 τὴν τῶν ὅλων ἐπιμέλειαν, ἐπανῆλθε· καὶ παραγε-
 νόμενος εἰς τὴν Σελεύκειαν διαφῆκε τὰς δυνάμεις
 6 εἰς παραχειμασίαν. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη τοῦ μὲν 20 452.
 γυμνάζειν τοὺς ὄχλους ὀλιγῶρει, πεπεισμένος οὐ
 προσδεήσεσθαι τὰ πράγματα μάχης διὰ τὸ τινῶν
 μὲν μερῶν Κοίλης Συρίας καὶ Φοινίκης ἤδη κυ-
 ριεύειν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐλπίζειν ἐξ ἐκόντων καὶ
 7 διὰ λόγου παραλήψεσθαι, μὴ τολμώντων τὸ παρὰ- 25
 παν τῶν περὶ τὸν Πτολεμαῖον εἰς τὸν περὶ τῶν
 8 ὅλων συγκαταβαίνειν κίνδυνον. ταύτην δὲ συνέ-
 βαινε τὴν διάληψιν καὶ τοὺς πρεσβεύτας ἔχειν διὰ
 τὸ τὰς ἐντεύξεις αὐτοῖς τὸν Σωσίβιον ἐν τῇ Μέμφει
 9 προκαθήμενον φιλανθρώπους ποιείσθαι, τῶν δὲ 30
 κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν παρασκευῶν μηδέποτε τοὺς

διαπεμπομένους πρὸς τὸν Ἀντίοχον ἕαν αὐτόπτας γενέσθαι.

Πλὴν καὶ τότε τῶν πρέσβειων ἀφικομένων οἱ μὲν 67
περὶ τὸν Σωσίβιον ἔτοιμοι πρὸς πᾶν, ὁ δ' Ἀντίοχος 2
190. 5 μεγίστην ἐποιεῖτο σπουδὴν εἰς τὸ καθάπαξ καὶ τοῖς
ὄπλοις καὶ τοῖς δικαίοις ἐπὶ τῶν ἐντεύξεων κατα-
περιεῖναι τῶν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας. ἥ καὶ παρα- 3
γενομένων τῶν πρεσβευτῶν εἰς τὴν Σελεύκειαν, καὶ
συνκαταβαινόντων εἰς τοὺς κατὰ μέρος ὑπὲρ τῆς
10 διαλύσεως λόγους κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Σω-
σίβιον ἐντολάς, ὁ μὲν βασιλεὺς τὸ μὲν ἄρτι γερονὸς 4
ἀτύχημα καὶ προφανὲς ἀδίκημα περὶ τῆς ἐνεστώσης
καταλήψεως τῶν περὶ Κοίλην Συρίαν τόπων οὐ δει-
νὸν ἐνόμιζε κατὰ τὰς δικαιολογίας, τὸ δὲ πλεῖστον 5
15 οὐδ' ἐν ἀδικηματι, κατηγοιδμεῖτο τὴν προᾶξιν, ὥς
καθηκόντων αὐτῷ τινων ἀντιπεποιημένος, τὴν δὲ 6
πρώτην Ἀντιγόνου τοῦ Μονοφθάλμου κατάληψιν
καὶ τὴν Σελεύκου δυναστείαν τῶν τόπων τούτων
ἐκείνας ἔφη κυριωτάτας εἶναι καὶ δικαιοτάτας κτή-
20 σεις, καθ' ἃς αὐτοῖς, οὐ Πτολεμαίῳ, καθήκειν τὰ
κατὰ Κοίλην Συρίαν· καὶ γὰρ Πτολεμαῖον διαπολε- 7
μῆσαι πρὸς Ἀντίγονον οὐχ αὐτῷ, Σελεύκῳ δὲ συγ-
κατασκευάζοντα τὴν ἀρχὴν τῶν τόπων τούτων. μά- 8
λιστα δὲ τὸ κοινὸν ἐπιέξει πάντων τῶν βασιλέων
25 συγχώρημα, καθ' οὓς καιροὺς Ἀντίγονον νικῆσαν-
τες, καὶ βουλευόμενοι κατὰ προαίρεσιν δμόσε πάν- 458.
τες, Κάσσανδρος, Λυσίμαχος, Σέλευκος, ἔκριναν
Σελεύκου τὴν ὅλην Συρίαν ὑπάρχειν. οἱ δὲ παρὰ 9
τοῦ Πτολεμαίου τάναντία τούτων ἐπειρῶντο συνι-
30 στάνειν· τό τε γὰρ πορὸν ἡὔξον ἀδίκημα καὶ δεινὸν
ἐποιοῦν τὸ γερονός, εἰς παρασπόνδημα τὴν Θεοδότου

- προδοσίαν καὶ τὴν ἔφοδον ἀνέγοντες τὴν Ἀντιόχου,
 10 προσέφεροντο δὲ καὶ τὰς ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου
 κτήσεις, φάσκοντες ἐπὶ τούτῳ συμπολεμῆσαι Σελεύκῳ
 Πτολεμαῖον, ἐφ' ᾧ τὴν μὲν ὅλην τῆς Ἀσίας ἀρχὴν
 Σελεύκῳ περιθεῖναι, τὰ δὲ κατὰ Κοίλην Συρίαν 5
 11 αὐτῷ κατακτήσασθαι καὶ Φοινίκην. ἐλέγετο μὲν οὖν
 ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις πλεονάκις ὑπ' ἀμ-
 491. φοτέρων κατὰ τὰς διαπρεσβείας καὶ τὰς ἐντεύξεις,
 ἐπετελεῖτο δὲ τὸ παράπαν οὐδέν, ἕτε τῆς δικαιο-
 λογίας γινομένης διὰ τῶν κοινῶν φίλων, μεταξὺ δὲ 10
 μηδεὸς ὑπάρχοντος τοῦ δυνησομένου παρακατασχεῖν
 12 καὶ κωλύσαι τὴν τοῦ δοκοῦντος ἀδικεῖν ὁρμὴν. μά-
 λιστα δὲ παρεῖχε δυσχρησίαν ἀμφοτέροις τὰ περὶ
 τὸν Ἀχαιὸν Πτολεμαῖος μὲν γὰρ ἐσπούδαζε περι-
 13 λαβεῖν ταῖς συνθήκαις αὐτόν, Ἀντίοχος δὲ καθάπαξ 15
 οὐδὲ λόγον ἠνείχετο περὶ τούτων, δεινὸν ἡγούμενος
 τὸ καὶ τολμᾶν τὸν Πτολεμαῖον περιστέλλειν τοὺς
 ἀποστάτας καὶ μνήμην ποιεῖσθαι περὶ τινος τῶν
 τοιούτων.
 68 Διόπερ ἐπεὶ πρεσβεύοντες μὲν ἄλλις εἶχον ἀμφο- 20
 τεροι, πέρας δ' οὐδὲν ἐγίνετο περὶ τὰς συνθήκας,
 συνῆπτε δὲ τὰ τῆς ἐαρινῆς ὥρας, Ἀντίοχος μὲν
 συνῆγε τὰς δυνάμεις, ὥς εἰσβαλὼν καὶ κατὰ γῆν καὶ
 κατὰ θάλατταν καὶ καταστρεφόμενος τὰ καταλειπό-
 2 μενα μέρη τῶν ἐν Κοίλῃ Συρίᾳ πραγμάτων, οἱ δὲ 25
 περὶ τὸν Πτολεμαῖον ὀλοσχερέστερον ἐπιτρέψαντες
 τῷ Νικολᾷ χορηγίας τε παρείχον εἰς τοὺς κατὰ
 Γάζαν τόπους θαψιλεῖς καὶ δυνάμεις ἐξέπεμπον πε-
 3 ρικὰς καὶ ναυτικάς. ὧν προσγενομένων εὐθαρσῶς ὁ
 Νικόλαος εἰς τὸν πόλεμον ἐνέβαινε, πρὸς πᾶν τὸ 30
 παραγγελλόμενον ἐτοίμως αὐτῷ συνεργοῦντος Περι-

γένους τοῦ ναυάρχου· τοῦτον γὰρ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν 4
 δυνάμεων ἐξαπέστειλαν οἱ περὶ τὸν Πτολεμαῖον, 454.
 ἔχοντα καταφράκτους μὲν ναῦς τριάκοντα, φορτη-
 γοὺς δὲ πλείους τῶν τετρακοσίων. Νικόλαος δὲ τὸ 5
 5 μὲν γένος ὑπῆρχεν Αἰτωλός, τριβὴν δὲ καὶ τόλμαν
 ἐν τοῖς πολεμικοῖς οὐδενὸς εἶχεν ἐλάττω τῶν παρὰ
 Πτολεμαίῳ στρατευομένων. προκαταλαβόμενος δὲ 6
 μέρει μὲν τινὶ τὰ κατὰ Πλάτανον στενά, τῇ δὲ λοιπῇ
 δυνάμει, μεθ' ἧς αὐτὸς ἦν, τὰ περὶ Πορφυρεῶνα
 10 πόλιν, ταύτῃ παρεφύλαττε τὴν εἰσβολὴν τοῦ βασι-
 λέως, ὁμοῦ συνορμούσης αὐτῷ καὶ τῆς ναυτικῆς
 δυνάμεως. Ἀντίοχος δὲ παρελθὼν εἰς Μάραθον, 7
 492. καὶ παραγενομένων πρὸς αὐτὸν Ἀραδίων ὑπὲρ συμ-
 μαχίας, οὐ μόνον προσεδέξατο τὴν συμμαχίαν, ἀλλὰ
 15 καὶ τὴν διαφορὰν τὴν προϋπάρχουσαν αὐτοῖς πρὸς
 ἀλλήλους κατέπανσε, διαλύσας τοὺς ἐν τῇ νήσῳ
 πρὸς τοὺς τὴν ἡπειρον κατοικοῦντας τῶν Ἀραδίων.
 μετὰ δὲ ταῦτα ποιησάμενος τὴν εἰσβολὴν κατὰ τὸ 8
 καλούμενον Θεοῦ πρόσωπον ἦκε πρὸς Βηρυτόν, Βό-
 20 τρυν μὲν ἐν τῇ παρόδῳ καταλαβόμενος, Τριγῶν δὲ
 καὶ Κάλαμον ἐμπρήσας. ἐντεῦθεν δὲ Νίκαρχον μὲν 9
 καὶ Θεόδοτον προαπέστειλε, συντάξας προκαταλα-
 βέσθαι τὰς δυσχωρίας περὶ τὸν Λύκον καλούμενον
 ποταμόν· αὐτὸς δὲ τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν προῆλθε
 25 καὶ κατεστρατοπέδευσε περὶ τὸν Λαμοῦραν ποταμόν,
 συμπαραπλέοντος ἅμα καὶ Διογνήτου τοῦ ναυάρχου.
 παραλαβὼν δὲ πάλιν ἐντεῦθεν τοὺς τε περὶ τὸν 10
 Θεόδοτον καὶ Νίκαρχον τοὺς ἐκ τῆς δυνάμεως εὐζώ-
 νους, ὥρμησε κατασκευάμενος τὰς προκατεχομένας
 30 ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Νικόλαον δυσχωρίας. συνθεωρή- 11
 σας δὲ τὰς τῶν τόπων ιδιότητας, τότε μὲν ἀνεχώρησε

πρὸς τὴν παρεμβολήν, κατὰ δὲ τὴν ἐπιούσαν ἡμέ-
 ραν, καταλιπὼν αὐτοῦ τὰ βαρέα τῶν ὄπλων καὶ
 Νίκαρχον ἐπὶ τούτων, προῆγε μετὰ τῆς λοιπῆς δυ-
 69 νάμεως ἐπὶ τὴν προκειμένην χρεῖαν. τῆς δὲ κατὰ
 τὸν Λίβανον παρωρείας κατὰ τοὺς τόπους τούτους 5
 συγκλειούσης τὴν παραλίαν εἰς στενὸν καὶ βραχὺν
 τόπον, συμβαίνει καὶ τοῦτον αὐτὸν ῥάχει δυσβάτῳ
 καὶ τραχείᾳ διεξῶσθαι, στενὴν δὲ καὶ δυσχερῇ παρ' 455.
 2 αὐτὴν τὴν θάλατταν ἀπολειπούση πάροδον. ἐφ' ἣ
 τότε Νικόλαος παρεμβεβληκῶς, καὶ τοὺς μὲν τῷ τῶν 10
 ἀνδρῶν πλήθει προκατειληφῶς τόπους, τοὺς δὲ ταῖς
 χειροποιήτοις κατασκευαῖς διησφαλισμένους, ῥαδίως
 3 ἐπέπειστο κωλύσειν τῆς εἰσόδου τὸν Ἀντίοχον. ὁ
 δὲ βασιλεὺς διελὼν εἰς τρία μέρη τὴν δύναμιν τὸ
 μὲν ἐν Θεοδότῳ παρέδωκε, προστάξας συμπλέεσθαι 15
 498. καὶ βιάζεσθαι παρ' αὐτὴν τὴν παρῳρείαν τοῦ Λι-
 4 βάνου, τὸ δ' ἕτερον Μενεδήμῳ, διὰ πλείονων ἐν-
 5 τειλάμενος κατὰ μέσσην πειράζειν τὴν ῥάχιν· τὸ δὲ
 τρίτον πρὸς θάλατταν ἀπένειμε, Διοκλέα τὸν στρα-
 6 τηγὸν τῆς Παραποταμίας ἡγεμόνα συστήσας. αὐτὸς 20
 δὲ μετὰ τῆς θεραπείας εἶχε τὸν μέσον τόπον, πάντα
 βουλόμενος ἐποπτεύειν καὶ παντὶ τῷ δεομένῳ παρα-
 7 βοηθεῖν. ἅμα δὲ τούτοις ἐξηρτυμένοι παρενέβαλον
 εἰς ναυμαχίαν οἱ περὶ τὸν Διόγνητον καὶ Περιγέ-
 νην, συνάπτοντες κατὰ τὸ δυνατόν τῇ γῇ καὶ πει- 25
 ρώμενοι ποιεῖν ὥς ἂν εἰ μίαν ἐπιφάνειαν τῆς πεζο-
 8 μαχίας καὶ ναυμαχίας. πάντων δὲ ποιησαμένων ἀφ'
 ἐνὸς σημείου καὶ παραγγέλματος ἐνὸς τὰς προσβο-
 λάς, ἣ μὲν ναυμαχία πάρισον εἶχε τὸν κίνδυνον διὰ
 τὸ καὶ τῷ πλήθει καὶ ταῖς παρασκευαῖς παραπλή- 30
 9 σιον εἶναι τὸ παρ' ἀμφοῖν ναυτικόν, τῶν δὲ πεζῶν

τὸ μὲν πρῶτον ἐπεκράτουν οἱ τοῦ Νικολάου, συγ-
 χρώμενοι ταῖς τῶν τόπων ὀχυρότησι, ταχὺ δὲ τῶν
 περὶ τὸν Θεόδοτον ἐκβιασμένων τοὺς ἐπὶ τῇ παρω-
 ρείᾳ, κᾶπειτα ποιουμένων ἐξ ὑπερδεξίου τὴν ἔφο-
 5 δον, τραπέντες οἱ περὶ τὸν Νικόλαον ἔφευγον προ-
 τροπάδην ἅπαντες. κατὰ δὲ τὴν φυγὴν ἔπεσον μὲν 10
 αὐτῶν εἰς δισχιλίους, ζωγρία δ' ἐάλωσαν οὐκ ἐλάτ-
 τους τούτων· οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἀπεχώρησαν ἐπὶ
 Σιδῶνος. ὁ δὲ Περιγένης, ἐπικυδέστερος ὢν ταῖς 11
 10 ἐλπῖσι κατὰ τὴν ναυμαχίαν, συνθεωρήσας τὸ κατὰ
 τοὺς πεζοὺς ἐλάττωμα καὶ διατραπεῖς, ἀσφαλῶς
 ἐποίησατο τὴν ἀποχώρησιν εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους.

Ἀντίοχος δὲ τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν ἦκε καὶ 70
 κατεστρατοπέδευσε πρὸς τῇ Σιδῶνι. τὸ μὲν οὖν 2
 15 καταπειράζειν τῆς πόλεως ἀπέγνω διὰ τὴν προὔπαρ- 456.
 χουσαν αὐτόθι θαψίλειαν τῆς χορηγίας καὶ τὸ πλη-
 θος τῶν ἐνοικούντων καὶ συμπεφευγόντων ἀνδρῶν·
 ἀναλαβὼν δὲ τὴν δύναμιν αὐτὸς μὲν ἐποιεῖτο τὴν 3
 πορείαν ὡς ἐπὶ Φιλοτερίας, Διογνήτῳ δὲ συνένταξε
 494. 20 τῷ ναυάρχῳ πάλιν ἔχοντι τὰς ναῦς ἀποπλεῖν εἰς
 Τύρον. ἡ δὲ Φιλοτερία κεῖται παρ' αὐτὴν τὴν 4
 λίμνην, εἰς ἣν ὁ καλούμενος Ἰορδάνης ποταμὸς εἰσ-
 βάλλων ἐξίησι πάλιν εἰς τὰ πεδία τὰ περὶ τὴν Σκυ-
 θῶν πόλιν προσαγορευομένην. γενόμενος δὲ καθ' 5
 25 ὁμολογίαν ἐγκρατὴς ἀμφοτέρων τῶν προειρημένων
 πόλεων, εὐθαρσῶς ἔσχε πρὸς τὰς μελλούσας ἐπιβο-
 λὰς διὰ τὸ τὴν ὑποτεταγμένην χώραν ταῖς πόλεσι
 ταύταις ῥαδίως δύνασθαι παντὶ τῷ στρατοπέδῳ χο-
 ρηγεῖν καὶ θαψιλῇ παρασκευάζειν τὰ κατεπείγοντα
 30 πρὸς τὴν χρείαν. ἀσφαλισάμενος δὲ φρουραῖς ταύ- 6
 τας ὑπερέβαλε τὴν ὀρεινὴν καὶ παρῇν ἐπ' Ἀταβύριον,

ὃ καίται μὲν ἐπὶ λόφου μαστοειδοῦς, τὴν δὲ πρόσ-
 7 βασιν ἔχει πλεῖον ἢ πεντεκαίδεκα σταδίων. χρησά-
 μενος δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐνέδρα καὶ στρα-
 8 τηγήματι κατέσχε τὴν πόλιν· προκαλεσάμενος γὰρ
 εἰς ἀκροβολισμὸν τοὺς ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ συγκατα- 5
 βιβάσας ἐπὶ πολὺ τοὺς προκινδυνεύοντας, κῆπειτα
 πάλιν ἐκ μεταβολῆς τῶν φευγόντων καὶ διαναστά-
 σεως τῶν ἐγκαθημένων συμβαλῶν, πολλοὺς μὲν αὖ-
 9 τῶν ἀπέκτεινε, τέλος δ' ἐπακολουθήσας καὶ προκατα-
 πληξάμενος ἐξ ἐφόδου παρέλαβε καὶ ταύτην τὴν 10
 10 πόλιν. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Κεραιας, εἰς
 τῶν ὑπὸ Πτολεμαῖον ταττομένων ὑπάρχων, ἀπέστη
 πρὸς αὐτόν· ὃ χρησάμενος μεγαλοπρεπῶς πολλοὺς
 ἐμετέωρισε τῶν παρὰ τοῖς ἐναντίοις ἡγεμόνων·
 11 Ἰππόλοχος γοῦν ὁ Θετταλὸς οὐ μετὰ πολὺν τετρα- 15
 κοσίους ἱππεὶς ἦκεν ἔχων πρὸς αὐτὸν τῶν ὑπὸ Πτο-
 12 λεμαῖον ταττομένων. ἀσφαλισάμενος δὲ καὶ τὸ Ἀτα-
 βύριον ἀνέξενξε, καὶ προάγων παρέλαβε Πέλλαν καὶ
 71 Καμοῦν καὶ Γεφροῦν. τοιαύτης δὲ γενομένης τῆς
 εὐροίας, οἱ τὴν παρακειμένην Ἀραβίαν κατοικοῦν- 20
 τες, παρακαλέσαντες σφᾶς αὐτούς, ὁμοθυμαδὸν αὐτῷ
 2 προσέθεντο πάντες. προσλαβὼν δὲ καὶ τὴν παρὰ
 τούτων ἐλπίδα καὶ χορηγίαν προήγε, καὶ κατασχὼν 457.
 *** εἰς τὴν Γαλᾶτιν *** γίνεται *** Ἀβίλων καὶ
 495. τῶν εἰς αὐτὰ παραβεβηθηκότων, ὧν ἡγεῖτο Νικίας, 25
 3 ἀναγκαῖος ὢν καὶ συγγενῆς Μεννέου. καταλειπο-
 μένων δ' ἔτι τῶν Γαδάρων, ἃ δοκεῖ τῶν κατ' ἐκεί-
 νους τοὺς τόπους ὀχυρότητι διαφέρειν, προσστρατα-
 πεδεύσας αὐτοῖς καὶ συστησάμενος ἔργα ταχέως κατε-
 4 πλήξατο καὶ παρέλαβε τὴν πόλιν. μετὰ δὲ ταῦτα 30
 πυνθανόμενος εἰς τὰ Παββατάμανα τῆς Ἀραβίας καὶ

πλείους ἡθροισμένους τῶν πολεμίων πορθεῖν καὶ
 κατατρέχειν τὴν τῶν προσκεχωρηκότων Ἀράβων
 αὐτῷ χώραν, πάντ' ἐν ἐλάττονι θέμενος ὥρμησε καὶ
 προσεστρατοπέδευσε τοῖς βουνοῖς, ἐφ' ὧν κεῖσθαι
 5 συμβαίνει τὴν πόλιν. περιελθὼν δὲ καὶ συνθεασά- 5
 μενος τὸν λόφον κατὰ δύο τόπους μόνον ἔχοντα
 πρόσοδον, ταύτῃ προσέβαινε καὶ κατὰ τούτους συνί-
 στατο τοὺς τόπους τὰς τῶν μηχανημάτων κατα-
 σκευὰς. ἀποδοὺς δὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἔργων τῶν 6
 10 μὲν Νικάρχῳ, τῶν δὲ Θεοδότῳ, τὸ λοιπὸν αὐτὸς
 ἤδη κοινὸν αὐτὸν παρσκεύαζε κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν
 καὶ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς ἑκατέρου περὶ ταῦτα φιλοτι-
 μίας. πολλὴν δὲ ποιουμένων σπουδὴν τῶν περὶ τὸν 7
 Θεόδοτον καὶ Νίκαρχον, καὶ συνεχῶς ἀμιλλωμένων
 15 πρὸς ἀλλήλους περὶ τοῦ πότερος αὐτῶν φθάσει κατα-
 βαλὼν τὸ προκείμενον τῶν ἔργων τεῖχος, ταχέως
 συνέβη καὶ παρὰ τὴν προσδοκίαν ἑκάτερον πεσεῖν
 τὸ μέρος. οὗ συμβάντος ἐποιοῦντο καὶ νύκτωρ μὲν 8
 καὶ μεθ' ἡμέραν προσβολὰς καὶ πᾶσαν προσέφερον
 20 βίαν, οὐδένα παραλείποντες καιρόν. συνεχῶς δὲ 9
 καταπειράζοντες τῆς πόλεως οὐ μὴν ἤνυον τῆς ἐπι-
 βολῆς οὐδὲν διὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰς τὴν πόλιν συν-
 δεδραμηκότων ἀνδρῶν, ἕως οὗ τῶν αἰχμαλώτων τινὸς
 ὑποδείξαντος τὸν ὑπόνομον, δι' οὗ κατέβαινον ἐπὶ
 25 τὴν ὑδρείαν οἱ πολιορκούμενοι, τοῦτον ἀναρρήξαντες
 ἐνέφραξαν ὕλῃ καὶ λίθοις καὶ παντὶ τῷ τοιοῦτῳ
 496. γένει. τότε δὲ συνεῖξαντες οἱ κατὰ τὴν πόλιν διὰ 10
 τὴν ἀνυδρίαν παρέδοσαν αὐτούς. οὗ γενομένου κυ- 11 458.
 ριεύσας τῶν Ῥαββαταμάνων ἐπὶ μὲν τούτων ἀπέλιπε
 30 Νίκαρχον μετὰ φυλακῆς τῆς ἀρμοζούσης· Ἰππόλοχον
 δὲ καὶ Κεραίαν τοὺς ἀποστάντας μετὰ πεζῶν πεντα-

κισχιλίων ἑξαποστείλας ἐπὶ τοὺς κατὰ Σαμάρειαν
 τόπους, καὶ συντάξας προκαθῆσθαι καὶ πᾶσι τὴν
 ἀσφάλειαν προκατασκευάζειν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ταττο-
 12 μένοις, ἀνέβηξε μετὰ τῆς δυνάμεως ὥς ἐπὶ Πτολε-
 μαῖδος, ἐκεῖ ποιεῖσθαι διεγνωνκῶς τὴν παραχειμασίαν. 5
 72 Κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν θερείαν Πεδνηλισσεῖς, πο-
 λιορκούμενοι καὶ κινδυνεύοντες ὑπὸ Σελγέων, διε-
 2 πέμψαντο περὶ βοηθείας πρὸς Ἀχαιοὺν. τοῦ δ' ἀσμέ-
 νως ὑπακούσαντος, οὗτοι μὲν εὐθαρσῶς ὑπέμενον
 τὴν πολιορκίαν, προσανέχοντες ταῖς ἐλπίσι τῆς βοη- 10
 3 θείας, ὁ δ' Ἀχαιὸς, προχειρισάμενος Γαρσύηριν
 μετὰ πεζῶν ἑξακισχιλίων, ἱππέων δὲ πεντακοσίων,
 ἑξαπέστειλε σπουδῇ παραβοηθήσοντα τοῖς Πεδνη-
 4 λισσεῦσιν. οἱ δὲ Σελγεῖς, συνέντες τὴν παρουσίαν
 τῆς βοηθείας, προκατελάβοντο τὰ στενὰ τὰ περὶ 15
 τὴν καλουμένην Κλίμακα τῷ πλείονι μέρει τῆς ἑαυ-
 τῶν δυνάμεως, καὶ τὴν μὲν εἰσβολὴν τὴν ἐπὶ Σά-
 πορδα κατεῖχον, τὰς δὲ διόδους καὶ προσβάσεις πά-
 5 σας ἔφθειρον. ὁ δὲ Γαρσύηρις, ἐμβάλων εἰς τὴν
 Μιλυάδα καὶ καταστρατοπεδεύσας περὶ τὴν καλου- 20
 μένην Κρητῶν πόλιν, ἐπεὶ συνήσθετο προκατεχομένων
 τῶν τόπων ἀδύνατον οὔσαν τὴν εἰς τοῦμπροσθεν
 6 πορείαν, ἐπινόει τινα δόλον τοιοῦτον. ἀναξεύξας
 ἤγε πάλιν εἰς τοῦπίσω τὴν πορείαν, ὥς ἀπεγνωνκῶς
 τὴν βοήθειαν διὰ τὸ προκατέχεσθαι τοὺς τόπους. 25
 7 οἱ δὲ Σελγεῖς προχείρως πιστεύσαντες, ὥς ἀπεγνων-
 κότης βοηθεῖν Γαρσύηριδος, οἱ μὲν εἰς τὸ στρατό-
 πεδον ἀπεχώρησαν, οἱ δ' εἰς τὴν πόλιν διὰ τὸ κατ-
 8 επείγειν τὴν τοῦ σίτου κομιδὴν. ὁ δὲ Γαρσύηρις,
 ἐξ ἐπιστροφῆς ἐνεργὸν ποιησάμενος τὴν πορείαν, 30
 497. ἦκε πρὸς τὰς ὑπερβολάς. καταλαβὼν δ' ἐρήμους,

ταύτας μὲν ἡσφαλίσατο φυλακαῖς, Φάϋλλον ἐπὶ πάν-
 των ἐπιστήσας, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς στρατιᾶς εἰς Πέρ- 9
 γην κατάρας ἐντεῦθεν ἐποιεῖτο τὰς διαπρεσβεΐας 459.
 πρὸς τε τοὺς ἄλλους τοὺς τὴν Πισιδικὴν κατοικοῦν-
 5 τας καὶ πρὸς τὴν Παμφυλίαν, ὑποδεικνύων μὲν τὸ 10
 τῶν Σελγέων βάρος, παρακαλῶν δὲ πάντας πρὸς
 τὴν Ἀχαιοῦ συμμαχίαν καὶ πρὸς τὴν βοήθειαν τοῖς
 Πεδνηλίσσευσιν. οἱ δὲ Σελγείς κατὰ τὸν καιρὸν 73
 τοῦτον, στρατηγὸν ἐξαποστείλαντες μετὰ δυνάμεως,
 10 ἡλπισαν καταπληξάμενοι ταῖς τῶν τόπων ἐμπειρίαις
 ἐκβαλεῖν τὸν Φάϋλλον ἐκ τῶν ὄχυρωμάτων. οὐ 2
 καθικόμενοι δὲ τῆς προθέσεως, ἀλλὰ πολλοὺς ἀπο-
 βαλόντες τῶν στρατιωτῶν ἐν ταῖς προσβολαῖς, ταύ-
 τας μὲν τῆς ἐλπίδος ἀπέστησαν, τῇ δὲ πολιορκίᾳ
 15 καὶ τοῖς ἔργοις οὐχ ἤτιον, ἀλλὰ μᾶλλον ἢ πρὸ τοῦ
 προσεκαρτέρου. τοῖς δὲ περὶ Γαρσύρηϊν Ἑτενεῖς 3
 μὲν οἱ τῆς Πισιδικῆς τὴν ὑπὲρ Σίδης ὄρεινὴν κα-
 τοικοῦντες, ὀκτακισχιλίους ὀπλίτας ἐπεψαν, Ἀσπέν-
 διοι δὲ τοὺς ἡμίσεις· Σιδῆται δὲ τὰ μὲν στοχαζό- 4
 20 μενοι τῆς πρὸς Ἀντίοχον εὐνοίας, τὸ δὲ πλεῖον διὰ
 τὸ πρὸς Ἀσπενδιόους μῖσος, οὐ μετέσχον τῆς βοη-
 θείας. ὁ δὲ Γαρσύρης ἀναλαβὼν τὰς τε τῶν βε- 5
 βοηθηκότων καὶ τὰς ἰδίας δυνάμεις ἤκε πρὸς τὴν
 Πεδνηλίσσον, πεπεισμένος ἐξ ἐφόδου λύσειν τὴν
 25 πολιορκίαν· οὐ καταπληττομένων δὲ τῶν Σελγέων,
 λαβὼν σύμμετρον ἀπόστημα κατεστρατοπέδευσε. τῶν 6
 δὲ Πεδνηλίσσέων πιεζομένων ὑπὸ τῆς ἐνδείας, ὁ Γαρ-
 σύρης σπεύδων ποιεῖν τὰ δυνατά, δισχιλίους ετοι-
 μάσας ἄνδρας καὶ δοὺς ἐκάστῳ μέδιμνον πυρῶν,
 30 νυκτὸς εἰς τὴν Πεδνηλίσσον εἰσέπεμπε. τῶν δὲ 7
 Σελγέων συνέντων τὸ γινόμενον καὶ παραβοηθη-

σάντων, συνέβη τῶν μὲν ἀνδρῶν τῶν εἰσφερόντων
 κατακοπῆναι τοὺς πλείστους, τοῦ δὲ σίτου παντὸς
 8 κυριεύσαι τοὺς Σελγεῖς. οἷς ἐπαρθέντες ἐνεχείρη-
 498. σαν οὐ μόνον τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς περὶ τὸν
 Γαρσύηριν πολιορκεῖν· ἔχουσι γὰρ δὴ τι τολμηρὸν 5
 ἀεὶ καὶ παράβολον ἐν τοῖς πολεμίοις οἱ Σελγεῖς.
 9 δι' ἃ καὶ τότε καταλιπόντες φυλακὴν τὴν ἀναγκαίαν
 τοῦ χάρακος, τοῖς λοιποῖς περιστάντες κατὰ πλείους
 τόπους ἅμα προσέβαλον εὐθαρσῶς τῇ τῶν ὑπεναν-
 10 τίων παρεμβολῇ. πανταχόθεν δὲ τοῦ κινδύνου πα- 10
 ραδόξως περιστῶτος, κατὰ δὲ τινὰς τόπους καὶ τοῦ 460.
 χάρακος ἤδη διασπώμενου, θεωρῶν ὁ Γαρσύηρις τὸ
 συμβαῖνον καὶ μοχθηρὰς ἐλπίδας ἔχων ὑπὲρ τῶν
 ὅλων, ἐξέπεμψε τοὺς ἱππεῖς κατὰ τινὰ τόπον ἀφ-
 11 λακτούμενον· οὗς νομίσαντες οἱ Σελγεῖς καταπε- 15
 πληγμένους καὶ δεδιότας τὸ μέλλον ἀποχωρήσειν
 12 οὐ προσέσχον, ἀλλ' ἀπλῶς ὠλιγόρησαν. οἱ δὲ πε-
 ριππεύσαντες καὶ γενόμενοι κατὰ νῶτου τοῖς πολε-
 μίοις ἐνέβαλον, καὶ προσέφερον τὰς χεῖρας ἐρρω-
 13 μένως. οὗ συμβαίνοντος ἀναθαρρήσαντες οἱ τοῦ 20
 Γαρσύηριδος πεξοί, καίπερ ἤδη τετραμμένοι, ἅλιν
 14 ἐκ μεταβολῆς ἡμύνοντο τοὺς εἰσπίπτοντας· ἐξ οὗ
 περιεχόμενοι πανταχόθεν οἱ Σελγεῖς τέλος εἰς φυ-
 5 γὴν ὥρμησαν. ἅμα δὲ τούτοις οἱ Πεδνηλισσεῖς ἐπι-
 θέμενοι τοὺς ἐν τῇ χάρακι καταλειφθέντας ἐξέβα- 25
 6 λον. γενομένης δὲ τῆς φυγῆς ἐπὶ πολὺν τόπον,
 ἔπεσον μὲν οὐκ ἐλάττους μυριάων, τῶν δὲ λοιπῶν οἱ
 μὲν σύμμαχοι πάντες εἰς τὴν οἰκίαν, οἱ δὲ Σελγεῖς
 διὰ τῆς ὀρεινῆς εἰς τὴν αὐτῶν πατρίδα κατέφυγον.
 † Ὁ δὲ Γαρσύηρις ἀναξεύξας ἐκ ποδὸς εἶπετο τοῖς 30
 φεύγουσι, σπεύδων διελθεῖν τὰς δυσχωρίας καὶ συν-

εγγίσει τῇ πόλει πρὶν ἢ στήναι καὶ βουλευσασθαι
 τι τοὺς πεφηνότας ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ παρουσίας. οὗ- 2
 τος μὲν οὖν ἦκε μετὰ τῆς δυνάμεως πρὸς τὴν πό-
 λιν· οἱ δὲ Σελγεῖς δυσελπιστοῦντες μὲν ἐπὶ τοῖς 3
 5 συμμάχοις διὰ τὴν κοινὴν περιπέτειαν, ἐκπεπληγ-
 μένοι δὲ ταῖς ψυχαῖς διὰ τὸ γεγονὸς ἀτύχημα, πε-
 ρίφοβοι τελέως ἦσαν καὶ περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ περὶ
 499. τῆς πατρίδος. διὸ συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν ἐβου- 4
 λεύσαντο πρεσβευτὴν ἐμπέμπειν ἕνα τῶν πολιτῶν
 10 Λογβάσιν, ὃς ἐργάζετο μὲν ἐπὶ πολὺ συνήθης καὶ
 ξένος Ἀντιόχου τοῦ μεταλλάξαντος τὸν βίον ἐπὶ
 Θοράκης, δοθείσης δ' ἐν παρακαταθήκῃ καὶ Λαοδί- 5
 κης αὐτῷ τῆς Ἀχαιοῦ γενομένης γυναικός, ἐτετρόφει
 ταύτην ὥς θυγατέρα καὶ διαφερόντως ἐπεφιλοστορ-
 15 γῇ τὴν παρθένον. δι' ἃ νομίζοντες οἱ Σελγεῖς 6
 εὐφυσίατον ἔχειν πρεσβευτὴν πρὸς τὰ περιεστώτα
 τοῦτον ἐξαπέστειλαν· ὃς ποιησάμενος ἰδίᾳ τὴν ἐν- 7
 τεύξιν πρὸς Γαρσύηριν, τοσοῦτο κατὰ τὴν προαίρε- 461.
 σιν ἀπέσχε τοῦ βοηθεῖν τῇ πατρίδι κατὰ τὸ δέον
 20 ὥστε τάναντία παρεκάλει τὸν Γαρσύηριν σπουδῇ
 πέμπειν ἐπὶ τὸν Ἀχαιόν, ἀναδεχόμενος ἐγγχειριεῖν
 αὐτοῖς τὴν πόλιν. ὁ μὲν οὖν Γαρσύηρις, δεξάμενος 8
 ἐτοίμως τὴν ἐλπίδα, πρὸς μὲν τὸν Ἀχαιὸν ἐξέπεμψε
 τοὺς ἐπισπασομένους καὶ διασαφῆσοντας περὶ τῶν
 25 ἐνεστώτων, πρὸς δὲ τοὺς Σελγεῖς ἀνοχὰς ποιησά- 9
 μενος εἴλκε τὸν χρόνον τῶν συνθηκῶν, αἰὲν ὑπὲρ
 τῶν κατὰ μέρος ἀντιλογίας καὶ σκήψεις εἰσφερό-
 μενος χάριν τοῦ προσδέξασθαι μὲν τὸν Ἀχαιόν, δοῦ-
 ναι δ' ἀναστροφὴν τῷ Λογβάσει πρὸς τὰς ἐντεύξεις
 30 καὶ παρασκευὰς τῆς ἐπιβολῆς. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν 75
 τοῦτον πλεονάκεις συμποοευομένων πρὸς ἀλλήλους

εἰς σύλλογον, ἐγίνετό τις συνήθεια τῶν ἐκ τοῦ
 στρατοπέδου, παρεισιόντων πρὸς τὰς σιταρχίας εἰς
 2 τὴν πόλιν. ὃ δὲ καὶ πολλοῖς καὶ πολλάκις ἤδη
 παραίτιον γέγονε τῆς ἀπωλείας. καὶ μοι δοκεῖ πάν-
 των τῶν ζῶων εὐπαραλογιστότατον ὑπάρχειν ἄν- 5
 3 θρωπος, δοκοῦν εἶναι πανουργότατον. πόσαι μὲν
 γὰρ παρεμβολαὶ καὶ φρούρια, πόσαι δὲ καὶ πηλίκαι
 4 πόλεις τούτῳ τῷ τρόπῳ παρεσπόνδονται; καὶ τού-
 των οὕτω συνεχῶς καὶ προφανῶς πολλοῖς ἤδη συμ-
 βεβηκότων οὐκ οἶδ' ὅπως καινοὶ τινες αἰεὶ καὶ νέοι 10
 5 πρὸς τὰς τοιαύτας ἀπάτας πεφύκαμεν. τούτου δ'
 500. αἰτίον ἐστίν ὅτι τὰς τῶν πρότερον ἐπιτακόντων ἐν
 ἐκάστοις περιπετείας οὐ ποιοῦμεθα προχείρους, ἀλλὰ
 σίτου μὲν καὶ χρημάτων πλήθος, ἔτι δὲ τειχῶν καὶ
 βελῶν κατασκευάς, μετὰ πολλῆς ταλαιπωρίας καὶ 15
 δαπάνης ἐτοιμαζόμεθα πρὸς τὰ παράδοξα τῶν συμ-
 6 βαινόντων, ὃ δ' ἐστὶ ῥᾶστον μὲν τῶν ὄντων, μεγί-
 στας δὲ παρέχεται χρείας ἐν τοῖς ἐπισφαλέσι καιροῖς,
 τούτου πάντες κατολιγωροῦμεν, καὶ ταῦτα δυνά-
 μενοι μετ' εὐσχήμονος ἀναπαύσεως ἅμα καὶ διαγω- 20
 γῆς ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ πολυπραγμοσύνης περι-
 7 ποιεῖσθαι τὴν τοιαύτην ἐμπειρίαν. πλὴν ὁ μὲν
 Ἀχαιοὺς ἦκε πρὸς τὸν καιρὸν, οἱ δὲ Σελγεῖς συμμί-
 ξαντες αὐτῷ μεγάλας ἔσχον ἐλπίδας ὥς ὀλοσχεροῦς
 8 τινος τευξόμενοι φιλανθρωπίας. ὁ δὲ Λόγρβασις ἐν 25
 τούτῳ τῷ καιρῷ κατὰ βραχὺ συνηθροικῶς εἰς τὴν 462.
 ἰδίαν οἰκίαν τῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου παρεισιόντων
 στρατιωτῶν, συνεβούλευε τοῖς πολίταις μὴ παρεῖναι
 9 τὸν καιρὸν, ἀλλὰ πράττειν βλέποντας εἰς τὴν ὑπο-
 δεικνυμένην φιλανθρωπίαν ὑπ' Ἀχαιοῦ, καὶ τέλος 30
 ἐπιθεῖναι ταῖς συνθήκαις πανδημεὶ βουλευσαμένους

ὑπὲρ τῶν ἐνεστῶτων. ταχὺ δὲ συναθροισθείσης τῆς 10
 ἐκκλησίας, οὗτοι μὲν ἐβουλευόντο, καλέσαντες καὶ
 τοὺς ἀπὸ τῶν φυλακείων ἕπαντας, ὥς τέλος ἐπιθί-
 σοντας τοῖς προκειμένοις· ὁ δὲ Λόγβασις ἀποδοὺς 76
 τὸ σύνθημα τοῦ καιροῦ τοῖς ὑπεναντίοις ἡτοίμαζε
 τοὺς ἡθροισμένους κατὰ τὴν οἰκίαν, διεσκευάζετο
 δὲ καὶ καθωπλίζετο μετὰ τῶν υἱῶν αὐτὸς ἅμα πρὸς
 τὸν κίνδυνον. τῶν δὲ πολεμίων ὁ μὲν Ἀχαιὸς τοὺς 2
 [μὲν] ἡμίσεις ἔχων προέβαινε πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν,
 10 ὁ δὲ Γαρσύηρις τοὺς ὑπολειπομένους ἀναλαβὼν
 προῆγεν ὥς ἐπὶ τὸ Κεσβέδιον καλούμενον. τοῦτο
 δ' ἐστὶ μὲν Διὸς ἱερόν, κεῖται δ' εὐφυνῶς κατὰ τῆς
 πόλεως· ἄκρας γὰρ λαμβάνει διάθεσιν. συνθεασα- 3
 μένου δὲ τινος κατὰ τύχην αἰπόλου τὸ συμβαῖνον
 501. 13 καὶ προσαγγείλαντος πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, οἱ μὲν ἐπὶ
 τὸ Κεσβέδιον ὥρμων μετὰ σπουδῆς, οἱ δ' ἐπὶ τὰ
 φυλακεία, τὸ δὲ πλῆθος ὑπὸ τὸν θυμὸν ἐπὶ τὴν
 οἰκίαν τοῦ Λογβάσιος. καταφανοὺς δὲ τῆς πράξεως 4
 γενομένης, οἱ μὲν αὐτῶν ἐπὶ τὸ τέγος ἀναβάντες,
 20 οἱ δὲ ταῖς αὐλείοις βιασάμενοι, τὸν τε Λόγβασιν καὶ
 τοὺς υἱοὺς, ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους πάντας αὐτοῦ
 κατεφόνευσαν. μετὰ δὲ ταῦτα κηρύξαντες τοῖς δού- 5
 λοις ἐλευθερίαν καὶ διελόντες σφᾶς αὐτοὺς ἐβοή-
 θουν ἐπὶ τοὺς εὐκαιροὺς τῶν τόπων. ὁ μὲν οὖν 6
 25 Γαρσύηρις ἰδὼν προκατεχόμενον τὸ Κεσβέδιον ἀπ-
 έστη τῆς προθέσεως· τοῦ δ' Ἀχαιοῦ βιαζομένου πρὸς 7
 αὐτὰς τὰς πύλας ἐξελθόντες οἱ Σελγεῖς ἐπτακοσίους
 μὲν κατέβαλον τῶν Μυσῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέ-
 στησαν τῆς ὁρμῆς. μετὰ δὲ ταύτην τὴν πράξιν ὁ 8
 30 μὲν Ἀχαιὸς καὶ Γαρσύηρις ἀνεχώρησαν εἰς τὴν αὐ-
 τῶν παρεμβολήν, οἱ δὲ Σελγεῖς, δεδιότες μὲν τὰς ἐν 9

- αὐτοῖς στάσεις, δεδιότες δὲ καὶ τὴν τῶν πολεμίων 463.
ἐπιστρατοπεδείαν, ἐξέπεμψαν μεθ' ἱκετηριῶν τοὺς
πρεσβυτέρους, καὶ σπονδὰς ποιησάμενοι διελύσαντο
10 τὸν πόλεμον ἐπὶ τούτοις, ἐφ' ᾧ παραχρῆμα μὲν
δοῦναι τετρακόσια τάλαντα καὶ τοὺς τῶν Πεδνη- 5
λίσσέων αἰχμαλώτους, μετὰ δέ τινα χρόνον ἕτερα
προσθεῖναι τριακόσια.
- 11 Σελγείς μὲν οὖν διὰ τὴν Λογβάσιος ἀσέβειαν
τῇ πατρίδι κινδυνεύσαντες, διὰ τὴν σφετέραν εὐ-
τολίαν τὴν τε πατρίδα διετήρησαν καὶ τὴν ἔλεν- 10
θερίαν οὐ κατήσχυναν καὶ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτοῖς
- 77 πρὸς Λακεδαιμονίους συγγένειαν· Ἀχαιοὺς δὲ ποιη-
σάμενος ὑφ' ἑαυτὸν τὴν Μιλυάδα καὶ τὰ πλείστα
μέρη τῆς Παμφυλίας ἀνέξευξε, καὶ παραγενόμενος
εἰς Σάρδεις ἐπολέμει μὲν Ἀττάλῳ συνεχῶς, ἀντελ- 15
νετο δὲ Προυσίᾳ, πᾶσι δ' ἦν φοβερὸς καὶ βαρὺς
- 2 τοῖς ἐπὶ τὰδε τοῦ Ταύρου κατοικοῦσι. κατὰ δὲ τὸν
καιρὸν, καθ' ὃν Ἀχαιοὺς ἐποιεῖτο τὴν ἐπὶ τοὺς Σελ-
502. γείς στρατείαν, Ἀτταλὸς ἔχων τοὺς Αἰγοςάγας Γα-
λάτας ἐπεπορεύετο τὰς κατὰ τὴν Αἰολίδα πόλεις 20
καὶ τὰς συνεχεῖς ταύταις, ὅσαι πρότερον Ἀχαιοῖ
3 προσεκεχωρήκεισαν διὰ τὸν φόβον· ὧν αἱ μὲν πλείους
ἐθειλοντὴν αὐτῷ προσέθεντο καὶ μετὰ χάριτος, ὅλλι-
4 γαι δὲ τινες τῆς βίας προσεδεήθησαν. ἦσαν δ' αἱ
τότε μεταθέμεναι πρὸς αὐτὸν πρῶτον μὲν Κύμη καὶ 25
Σμύρνα καὶ Φώκαια· μετὰ δὲ ταύτας Αἰγαιεῖς καὶ
Τημνίται προσεχώρησαν, καταπλαγέντες τὴν ἑφοδον·
5 ἦκον δὲ καὶ παρὰ Τηίων καὶ Κολοφωνίων πρέσβεις
6 ἐγγχειρίζοντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις. προσ-
δεξάμενος δὲ καὶ τούτους ἐπὶ ταῖς συνθήκαις αἰς 30
καὶ τὸ πρότερον, καὶ λαβὼν ὁμήρους, ἐχρημάτισε

τοῖς παρὰ τῶν Συμυρναίων πρεσβευταῖς φιλανθρω-
πως διὰ τὸ μάλιστα τούτους τετηρημέναι τὴν πρὸς
αὐτὸν πίστιν. προελθὼν δὲ κατὰ τὸ συνεχὲς καὶ 7
διαβὰς τὸν Λύκον ποταμὸν προήγεν ἐπὶ τὰς τῶν
5 Μυσῶν κατοικίας, ἀπὸ δὲ τούτων γενόμενος ἦκε
πρὸς Καρσέας. καταπληξάμενος δὲ τούτους, ὁμοίως 8464.
δὲ καὶ τοὺς τὰ Δίδυμα τείχη φυλάττοντας, παρέλαβε
καὶ ταῦτα τὰ χωρία, Θεμιστοκλέους αὐτὰ περαδόν-
τος, ὃς ἐτύγγανε στρατηγὸς ὑπ' Ἀχαιοῦ καταλελειμ-
10 μένος τῶν τόπων τούτων. ὀρμήσας δ' ἐντεῦθεν καὶ 9
κατασύρας τὸ Ἀπίας πεδῖον ὑπερέβαλε τὸ καλού-
μενον ὕρος Πελεκᾶντα καὶ κατέξενξε περὶ τὸν Μέ-
γιστον ποταμὸν.

Οὗ γενομένης ἐκλείψεως σελήνης¹⁾, πάλαι δυσχε- 78
15 ρῶς φέροντες οἱ Γαλάται τὰς ἐν ταῖς πορείαις κακο-
παθείας, ἅτε ποιοῦμενοι τὴν στρατείαν μετὰ γυναι-
κῶν καὶ τέκνων, ἐπομένων αὐτοῖς τούτων ἐν ταῖς
ἀμάξαις, τότε σημειωσάμενοι τὸ γεγονὸς οὐκ ἂν 2
ἔφασαν ἔτι προελθεῖν εἰς τὸ πρόσθεν. ὁ δὲ βασι- 3
20 λεὺς Ἀτταλος, χρεῖαν μὲν ἔξ αὐτῶν οὐδεμίαν ὀλο-
σχερῇ κομιζόμενος, θεωρῶν δ' ἀποσπωμένους ἐν
ταῖς πορείαις καὶ καθ' αὐτοὺς στρατοπεδεύοντας καὶ
503. τὸ ὅλον ἀπειθοῦντας καὶ πεφρονηματισμένους, εἰς
ἀμνηχανίαν ἐνέπιπτεν οὐ τὴν τυχοῦσαν· ἅμα μὲν 4
25 γὰρ ἡγωνία μὴ πρὸς τὸν Ἀχαιὸν ἀπονεύσαντες συν-
επιδῶνται τοῖς αὐτοῦ πρῶγμασιν, ἅμα δ' ὑπερωρᾶτο
τὴν ἐξακολουθοῦσαν αὐτῷ φήμην, ἂν περιστήσας
τοὺς στρατιώτας διαφθείρῃ πάντας τοὺς δοκοῦντας
διὰ τῆς ἰδίας πίστεως πεποιῆσθαι τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν

1) Secundum Oppolzerum videtur hic defectus lunae
fuisse Ol. 140, 2 (a. U. 536) prid. Id. Septembr.

- 5 διάβασιν. διὸ τῆς προειρημένης ἀφορμῆς λαβόμενος
ἐπηγγείλατο κατὰ μὲν τὸ παρὸν ἀποκαταστήσειν αὐ-
τοὺς πρὸς τὴν διάβασιν καὶ τόπον δώσειν εὐφυῇ
πρὸς κατοικίαν, μετὰ δὲ ταῦτα συμπράξειν εἰς ὁπός'
ἂν αὐτὸν παρακαλῶσι τῶν δυνατῶν καὶ καλῶς 5
ἐχόντων.
- 6 Ἄτταλος μὲν οὖν, ἀποκαταστήσας τοὺς Αἰγυπιά-
γας εἰς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ χρηματίσας φιλαν-
θρωπῶς Λαμψακηνοῖς, Ἀλεξανδρεῦσιν, Ἰλιεῦσι, διὰ
τὸ τετηρημέναι τούτους τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν, ἀνε- 10
- 79 χώρησε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Πέργαμον· Ἀντίο-
χος δὲ καὶ Πτολεμαῖος, τῆς ἐαρινῆς ὥρας ἐνισταμέ-
νης, ἐτοίμας ἔχοντες τὰς παρασκευὰς ἐγίνοντο πρὸς
2 τῷ διὰ μάχης κρίνειν τὴν ἐφοδον. οἱ μὲν οὖν περὶ
τὸν Πτολεμαῖον ὥρμησαν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἔχον- 15
τες πεζῶν μὲν εἰς ἑπτὰ μυριάδας, ἱππεῖς δὲ πεντα- 465.
- 3 κισχιλίους, ἐλέφαντας ἐβδομήκοντα τρεῖς· Ἀντίοχος
δὲ γνοὺς τὴν ἐφοδον αὐτῶν συνῆγε τὰς δυνάμεις.
ἦσαν δ' αὐταὶ Δάαι μὲν καὶ Καρμάνιοι καὶ Κίλικες
εἰς τὸν τῶν εὐζώνων τρόπον καθωπλισμένοι περὶ 20
πεντακισχιλίους· τούτων δ' ἅμα τὴν ἐπιμέλειαν εἶχε
- 4 καὶ τὴν ἡγεμονίαν Βύττακος ὁ Μακεδών. ὑπὸ δὲ
Θεόδωτον τὸν Αἰτωλὸν τὸν ποιησάμενον τὴν προ-
δοσίαν ἦσαν ἐκ πάσης ἐκλελεγμένοι τῆς βασιλείας,
καθωπλισμένοι δ' εἰς τὸν Μακεδονικὸν τρόπον, ἐν- 25
- 5 δρες μύριοι· τούτων οἱ πλείονες ἀργυράσπιδες. τὸ
δὲ τῆς φάλαγγος πλήθος ἦν εἰς δυσμυρίους, ἧς
504. ἡγεῖτο Νίκαρχος καὶ Θεόδωτος ὁ καλούμενος ἡμιό-
6 λιος. πρὸς δὲ τούτοις Ἀργεῖαι καὶ Πέρσαι τοξόται
καὶ σφενδονῆται δισχιλίοι. μετὰ δὲ τούτων χίλιοι 30
- 7 Θράκες, ὧν ἡγεῖτο Μενέδημος Ἀλαβανδεύς. ὑπῆρχον

δὲ καὶ Μήδων καὶ Κισσίων καὶ Καδουσίων καὶ
 Καρμανῶν οἱ πάντες εἰς πεντακισχιλίους, οἷς ἀκούειν
 Ἀσπασιανοῦ προσετέτακτο τοῦ Μήδου. Ἄραβες δὲ 8
 καὶ τινες τῶν τούτοις προσχώρων ἦσαν μὲν εἰς μυ-
 5 ρίους, ὑπετάσσοντο δὲ Ζαβδιβήλῳ. τῶν δ' ἀπὸ τῆς 9
 Ἑλλάδος μισθοφόρων ἡγεῖτο μὲν Ἰαπόλοχος Θεττα-
 λός, ὑπῆρχον δὲ τὸν ἀριθμὸν εἰς πεντακισχιλίους.
 Κρήτας δὲ χιλίους μὲν καὶ πεντακοσίους εἶχε τοὺς 10
 μετ' Εὐρυλόχου, χιλίους δὲ Νεόκρητας τοὺς ὑπὸ
 10 Ζέλυν τὸν Γορτύνιον ταπτομένους· οἷς ἅμα συνῆσαν 11
 ἀκοντισταὶ Ἀνδοὶ πεντακόσιοι καὶ Κάρδακες οἱ μετὰ
 Ἀνσιμάχου τοῦ Γαλάτου χίλιοι. τῶν δ' ἱππέων ἦν 12
 τὸ πᾶν πληθὺς εἰς ἑξακισχιλίους· εἶχε δὲ τῶν μὲν
 τετρακισχιλίων τὴν ἡγεμονίαν Ἀντίπατρος ὁ τοῦ
 15 βυσιλέως ἀδελφιδοῦς, ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐτέτακτο
 Θεμισίων. καὶ τῆς μὲν Ἀντιόχου δυνάμεως τὸ πλη- 13
 θος ἦν πεζοὶ μὲν ἑξακισμύριοι καὶ δισχιλίοι, σὺν
 δὲ τούτοις ἱππεῖς ἑξακισχιλίοι, θηρία δὲ δυνεὶ πλείω
 τῶν ἑκατόν.
 20 Πτολεμαῖος δὲ ποιησάμενος τὴν πορείαν ἐπὶ Πη- 80
 λουσίῳ, τὸ μὲν πρῶτον ἐν ταύτῃ τῇ πόλει κατέ-
 ξευξε, προσαναλαβὼν δὲ τοὺς ἐφελκομένους καὶ 2
 σιτομετρήσας τὴν δύναμιν ἐκίνει, καὶ προῆγε ποιού-
 μενος τὴν πορείαν παρὰ τὸ Κάσιον καὶ τὰ Βάραθρα 466.
 25 καλούμενα διὰ τῆς ἀνύδρου. διανύσας δ' ἐπὶ τὸ 3
 προκείμενον πεμπταῖος, κατεστρατοπέδευσε πεντή-
 κοντα σταδίου ἀποσχὼν Ῥαφίας, ἣ κεῖται μετὰ
 505. Ῥινοκόλoura πρώτη τῶν κατὰ Κοίλην Συρίαν πό-
 λεων ὡς πρὸς τὴν Αἴγυπτον. κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς 4
 30 καιροὺς Ἀντιόχος ἤκε τὴν δύναμιν ἔχων, παραγενό-
 μενος δ' εἰς Γάζαν καὶ προσαναλαβὼν ἐνταῦθα τὴν

δύναμιν αὐθις προῆει βάδην. καὶ παραλλάξας τὴν
 προειρημένην πόλιν κατεστρατοπέδευσε νυκτός, ἀπο-
 5 σχὼν τῶν ὑπεναντίων ὥς δέκα σταδίους. τὸ μὲν
 οὖν πρῶτον ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι γερονότες ἀντ-
 6 εστρατοπέδευον ἀλλήλοισ· μετὰ δέ τινας ἡμέρας 5
 Ἀντίοχος, ἅμα τόπον βουλόμενος εὐφρύτερον μετα-
 λαβεῖν καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐμποιῆσαι θάρσος, προσ-
 εστρατοπέδευσε τοῖς περὶ τὸν Πτολεμαῖον, ὥστε μὴ
 πλεῖον τῶν πέντε σταδίων τοὺς χάρακας ἀπέχειν
 7 ἀλλήλων. ἐν ᾧ καιρῷ περὶ τε τὰς ὕδρας καὶ 10
 προνομὰς ἐγίνοντο συμπλοκαὶ πλείους, ὁμοίως δὲ
 καὶ μεταξὺ τῶν στρατοπέδων ἀκροβολισμοὶ συνί-
 σταντο, ποτὲ μὲν ἰππέων, ποτὲ δὲ καὶ πεζῶν.
 81 Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Θεόδοτος Αἰτωλικῇ
 μὲν, οὐκ ἀνάνδρῳ δ' ἐπεβάλετο τόλμῃ καὶ πράξει. 15
 2 συνειδὼς γὰρ ἐκ τῆς προγεγενημένης συμβιώσεως
 τὴν τοῦ βασιλέως αἵρεσιν καὶ δίαιταν ποία τις ἦν,
 εἰσπορεύεται τρίτος γενόμενος ὑπὸ τὴν ἐωθινὴν εἰς
 3 τὸν τῶν πολεμίων χάρακα. κατὰ μὲν οὖν τὴν ὕψιν
 ἄγνωστος ἦν διὰ τὸ σκότος, κατὰ δὲ τὴν ἐσθῆτα 20
 καὶ τὴν ἄλλην περικοπὴν ἀνεπισήμαντος διὰ τὸ ποι-
 4 κίλῃν εἶναι κάκεινων τὴν δύναμιν. ἐστοχασμένος
 δ' ἐν ταῖς πρότερον ἡμέραις τῆς τοῦ βασιλέως σκη-
 νῆς διὰ τὸ παντελῶς σύνεγγυς γίνεσθαι τοὺς ἀκρο-
 βολισμούς, ὥρμησε θρασέως ἐπ' αὐτήν, καὶ τοὺς 25
 5 μὲν πρῶτους πάντας διελθὼν ἔλαθε, παραπεσὼν δ'
 εἰς τὴν σκηνήν, ἐν ᾗ χρηματίζειν εἰώθει καὶ δει-
 πνεῖν ὁ βασιλεὺς, πάντα τόπον ἐρευνήσας τοῦ μὲν
 βασιλέως ἀπέτυχε διὰ τὸ τὸν μὲν Πτολεμαῖον ἐκτός
 τῆς ἐπιφανοῦς καὶ χρηματιστικῆς σκηνῆς ποιεῖσθαι 30 467.
 506.6 τὴν ἀνάπανσιν, δύο δέ τινας τῶν αὐτοῦ κοιμωμένων

τραυματίσας, καὶ τὸν ἱατρὸν τοῦ βασιλέως Ἀνδρέαν ἀποκτείνας, ἀνεχώρησε μετ' ἀσφαλείας εἰς τὴν ἑαυτοῦ παρεμβολήν, βραχέα θορυβηθεὶς ἤδη περὶ τὴν τοῦ χάρακος ἐκπτώσιν, τῇ μὲν τόλμῃ συντετελεκώς 7 τὴν πρόθεσιν, τῇ δὲ προνοίᾳ διεσφαλμένος διὰ τὸ μὴ καλῶς ἐξητακέναι ποῦ τὴν ἀνάπαυσιν ὁ Πτολεμαῖος εἰώθει ποιεῖσθαι.

Οἱ δὲ βασιλεῖς πένθ' ἡμέρας ἀντιστρατοπεδεύ- 82
σαντες ἀλλήλοις, ἔγνωσαν ἀμφοτέροι διὰ μάχης κρί-
10 νειν τὰ πράγματα. καταρχομένων δὲ τῶν περὶ τὸν 2
Πτολεμαῖον κινεῖν τὴν δύναμιν ἐκ τοῦ χάρακος, εὐ-
θέως οἱ περὶ τὸν Ἀντίοχον ἀντεξήγον. καὶ τὰς μὲν
φάλαγγας ἀμφοτέροι καὶ τοὺς ἐπιλέκτους τοὺς εἰς
τὸν Μακεδονικὸν τρόπον καθωπλισμένους κατὰ
15 πρόσωπον ἀλλήλων ἔταξαν, τὰ δὲ κέρατα Πτολεμαίῳ 3
μὲν ἐκάτερα τουτονὶ συνίστατο τὸν τρόπον. Πολυ-
κράτης μὲν εἶχε μετὰ τῶν ὑφ' ἑαυτὸν ἱππέων τὸ
λαῖον κέρας· τούτου δὲ καὶ τῆς φάλαγγος μεταξὺ 4
Κρητὲς ἦσαν παρ' αὐτοὺς τοὺς ἱππεῖς, ἐξῆς δὲ τού-
20 τοις τὸ βασιλικὸν ἄγλημα, μετὰ δὲ τούτους οἱ μετὰ
Σωκράτους πελτασταί, συνάπτοντες τοῖς Αἰβυσι τοῖς
εἰς τὸν Μακεδονικὸν τρόπον καθωπλισμένοις. ἐπὶ 5
δὲ τοῦ δεξιοῦ κέρας Ἐχεκράτης ἦν ὁ Θετταλός, ἔχων
τοὺς ὑφ' αὐτὸν ἱππεῖς· παρὰ δὲ τοῦτον ἐκ τῶν
25 εὐωνύμων ἴσταντο Γαλάται καὶ Θρᾷκες· ἐξῆς δὲ 6
τούτοις Φοξίδας εἶχε τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος μισθο-
φόρους, συνάπτοντας τοῖς τῶν Αἰγυπτίων φαλαγ-
γίταις. τῶν δὲ θηρίων τὰ μὲν τετρακόντα κατὰ 7
τὸ λαῖον ἦν, ἐφ' οὗ Πτολεμαῖος αὐτὸς ἐμελλε ποιεῖ-
30 σθαι τὸν κίνδυνον, τὰ δὲ τριάκοντα καὶ τρία πρὸ
τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἐτέτακτο κατ' αὐτοὺς τοὺς μισθο-

- 8 φόρους ἱππεῖς. Ἀντίοχος δὲ τοὺς μὲν ἐξήκοντα τῶν
ἐλεφάντων, ἐφ' ὧν ἦν Φίλιππος ὁ σύντροφος αὐ-
507. τοῦ, πρὸ τοῦ δεξιοῦ κέρατος προέστησε, καθ' ὃ
ποιεῖσθαι τὸν κίνδυνον αὐτὸς ἔμελλε πρὸς τοὺς περὶ
9 τὸν Πτολεμαῖον· τούτων δὲ κατόπιν δισχιλίους μὲν ⁵ 468.
ἱππεῖς τοὺς ὑπ' Ἀντίπατρον ταττομένους ἐπέστησε,
10 δισχιλίους δ' ἐν ἐπικαμπίῳ παρενέβαλε. παρὰ δὲ
τοὺς ἱππεῖς ἐν μετώπῳ τοὺς Κρητὰς ἐστήσε· τού-
τοις δ' ἐξῆς ἔταξε τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος μισθοφό-
ρους· μετὰ δὲ τούτων καὶ τῶν εἰς τὸν Μακεδονικὸν ¹⁰
τρόπον καθωπλισμένων τοὺς μετὰ Βυττάκου τοῦ
11 Μακεδόνης ὄντας πεντακισχιλίους παρενέβαλε. τῆς
δ' εὐωνύμου τάξεως ἐπ' αὐτὸ μὲν τὸ κέρας ἔθηκε
δισχιλίους ἱππεῖς, ὧν ἡγεῖτο Θεμισίων, παρὰ δὲ τού-
τους Κάρδακας καὶ Λυδοὺς ἀκοντιστάς, ἐξῆς δὲ τού- ¹⁵
τοις τοὺς ὑπὸ Μενέδημον εὐζώνους, ὄντας εἰς τρις-
12 χιλίους, μετὰ δὲ τούτους Κισσίους καὶ Μήδους καὶ
Καρμανίους, παρὰ δὲ τούτους Ἀραβας ἅμα τοῖς
13 προσχώροις, συνάπτοντας τῇ φάλαγγι. τὰ δὲ κατὰ-
λοιπα τῶν θηρίων τοῦ λαιοῦ κέρατος προεβάλετο, ²⁰
τῶν βασιλικῶν τινα γεγονότα παίδων ἐπιστήσας
Μυῖσκον.
- 83 Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον τῶν δυνάμεων ἐκτεταγ-
μένων ἐπιπαρήεσαν οἱ βασιλεῖς ἀμφοτέροι κατὰ
πρόσωπον τὰς αὐτῶν τάξεις παρακαλοῦντες ἅμα τοῖς ²⁵
2 ἡγεμόσι καὶ φίλοις. μεγίστας δ' ἐν τοῖς φαλαγγί-
ταις ἐλπίδας ἔχοντες ἀμφοτέροι πλείστην καὶ σπου-
δὴν καὶ παράκλησιν ἐποιοῦντο περὶ ταύτας τὰς τά-
3 ξεις, Πτολεμαῖον μὲν Ἀνδρομάχου καὶ Σωσιβίου καὶ
τῆς ἀδελφῆς Ἀρσινόης, τῷ δὲ Θεοδότῳ καὶ Νικάρ- ³⁰
χου συμπααρακαλούντων διὰ τὸ παρ' ἑκατέρῳ τούτους

ἔχειν τὰς τῶν φαλαγγιτῶν ἡγεμονίας. ἦν δὲ παρα- 4
 πλήσιος ὁ νοῦς τῶν ὑφ' ἑκατέρου παρακαλουμένων.
 ἰδιον μὲν γὰρ ἔργον ἐπιφανὲς καὶ κατηξιωμένον
 προφέρεισθαι τοῖς παρακαλουμένοις οὐδέτερος αὐτῶν
 5 εἶχε διὰ τὸ προσφάτως παρειληφέναι τὰς ἀρχάς,
 508. τῆς δὲ τῶν προγόνων δόξης καὶ τῶν ἐκείνοις πε- 5
 πραγμένων ἀναμιμνήσκοντες φρόνημα καὶ θάρσος
 τοῖς φαλαγγίταις ἐπειρῶντο παριστάναι. μάλιστα δὲ 6
 τὰς ἐξ αὐτῶν εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας ἐπιδεικνύντες,
 10 καὶ κατ' ἰδίαν τοὺς ἡγουμένους καὶ κοινῇ πάντας
 τοὺς ἀγωνίζεσθαι μέλλοντας ἡξίουσαν καὶ παρεκάλουν 469.
 ἀνδρωδῶς καὶ γενναίως χρήσασθαι τῷ παρόντι κιν-
 δύνῳ. ταῦτα δὲ καὶ τούτοις παραπλήσια λέγοντες, 7
 τὰ μὲν δι' αὐτῶν, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν ἐρμηνέων,
 15 παρίππενον.

Ἐπεὶ δὲ παριῶν ἦκε μετὰ τῆς ἀδελφῆς Πτολε- 84
 μαῖος μὲν ἐπὶ τὸ πάσης τῆς σφετέρως παρατάξεως
 ἐδώκεμον, Ἀντίοχος δὲ μετὰ τῆς βασιλικῆς ἑλθὼν
 ἐπὶ τὸ δεξιόν, σημήναντες τὸ πολεμικὸν συνέβαλον
 20 πρῶτον τοῖς θηρίοις. ὀλίγα μὲν οὖν τινα τῶν παρὰ 2
 Πτολεμαίου συνήρεισε τοῖς ἐναντίοις· ἐφ' ὧν ἐποιοῦν
 ἀγῶνα καλὸν οἱ πυργομαχοῦντες, ἐκ χειρὸς ταῖς
 σαρίσαις διαδορατιζόμενοι καὶ τύπτοντες ἀλλήλους,
 ἔτι δὲ καλλίῳ τὰ θηρία, βιαιομαχοῦντα καὶ συμ-
 25 πίπτοντα κατὰ πρόσωπον αὐτοῖς. ἔστι γὰρ ἡ τῶν 3
 ζώων μάχη τοιαύτη τις. συμπλέξαντα καὶ παρεμ-
 βαλόντα τοὺς ὀδόντας εἰς ἀλλήλους ὥθεϊ τῇ βίᾳ,
 διερειδόμενα περὶ τῆς χώρας, ἕως ἂν κατακρατῇσαν
 τῇ δυνάμει θάτερον παρῶση τὴν θάτερον προνο-
 30 μῆν· ὅταν δ' ἅπαξ ἐγκλίναν πλάγιον λάβῃ, τιτρώ- 4
 σκει τοῖς ὀδοῦσι, καθάπερ οἱ ταῦροι τοῖς κέρασι.

5 τὰ δὲ πλείστα τῶν τοῦ Πτολεμαίου θηρίων ἀπεδει-
 λία τὴν μάχην, ὅπερ ἔθος ἐστὶ ποιεῖν τοῖς Λιβυκοῖς
 6 ἐλέφασιν· τὴν γὰρ ὁσμὴν καὶ φωνὴν οὐ μένουσιν,
 ἀλλὰ καὶ καταπεπληγμένοι τὸ μέγεθος καὶ τὴν δύ-
 ναμιν, ὥς γ' ἔμοι δοκεῖ, φεύγουσιν εὐθέως ἐξ ἀπο- 5
 στήματος τοὺς Ἰνδικοὺς ἐλέφαντας· ὃ καὶ τότε συνέβη
 509.7 γενέσθαι. τούτων δὲ διαταραχθέντων καὶ πρὸς τὰς
 αὐτῶν τάξεις συνωθουμένων, τὸ μὲν ἄγλημα τὸ τοῦ
 Πτολεμαίου πιεζόμενον ὑπὸ τῶν θηρίων ἐνέκλινε,
 8 τοῖς δὲ περὶ τὸν Πολυκράτην καὶ τοῖς ὑπὸ τούτου 10
 ἱππεῦσι διατεταγμένοις οἱ περὶ τὸν Ἀντίοχον ὑπὲρ
 τὰ θηρία περικερῶντες καὶ προσπίπτοντες ἐνέβαλον.
 9 ἅμα δὲ τούτοις, τῶν ἐλεφάντων ἐντός, οἱ περὶ τὴν
 φάλαγγα τῶν Ἑλλήνων μισθοφόροι προσπεσόντες
 τοὺς τοῦ Πτολεμαίου πελταστὰς ἐξέωσαν, προσυγ- 15 470.
 κεχυκότων ἤδη καὶ τὰς τούτων τάξεις τῶν θηρίων.
 10 τὸ μὲν οὖν εὐάνυμον τοῦ Πτολεμαίου τούτου τὸν
 85 τρόπον πιεζόμενον ἐνέκλινε πᾶν, Ἐχεκράτης δ' ὁ τὸ
 δεξιὸν ἔχων κέρας τὸ μὲν πρῶτον ἐκαρὰδόκει τὴν
 τῶν προειρημένων κεράτων σύμπτωσιν, ἐπεὶ δὲ τὸν 20
 μὲν κονιορτὸν ἑώρα κατὰ τῶν ἰδίων φερόμενον, τὰ
 δὲ παρ' αὐτοῖς θηρία τὸ παράπαν οὐδὲ προσσιέναι
 2 τολμῶντα τοῖς ὑπεναντίοις, τῷ μὲν Φοξίδᾳ παρήγγ-
 γειλε τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἔχοντι μισθοφόρους
 3 συμβαλεῖν τοῖς κατὰ πρόσωπον ἀντιτεταγμένοις, αὐ- 25
 τὸς δ' ἐξαγαγὼν κατὰ κέρας τοὺς ἱππεῖς καὶ τοὺς
 ὑπὸ τὰ θηρία τεταγμένους τῆς μὲν ἐφόδου τῶν
 θηρίων ἐκτὸς ἐγεγόνει, τοὺς δὲ τῶν πολεμίων ἱππεῖς,
 οὓς μὲν ὑπεραίρων, οἷς δὲ κατὰ κέρας ἐμβάλλων,
 4 ταχέως ἐτρέψατο. τὸ δὲ παραπλήσιον ὃ τε Φοξίδας 30
 καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν ἐποίησαν· προσπεσόντες

γὰρ τοῖς Ἀραβι καὶ τοῖς Μήδοις ἠνάγκασαν ἀπο-
 στραφέντας φεύγειν προτροπάδην. τὸ μὲν οὖν δεξιὸν 5
 τῶν περὶ τὸν Ἀντίοχον ἐνίκη, τὸ δ' εὐώνυμον ἡτ-
 τᾶτο τὸν προειρημένον τρόπον. αἱ δὲ φάλαγγες, 6
 5 ἀμφοτέρων τῶν κεράτων αὐταῖς ἐψιλωμένων, ἔμε-
 νον ἀπέραιτοι κατὰ μέσον τὸ πεδίον, ἀμφοτέρους
 ἔχουσιν τὰς ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδας. κατὰ δὲ 7
 τὸν καιρὸν τοῦτον Ἀντίοχος μὲν ἐνηγωνίζετο τῷ
 510. κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας προτερήματι, Πτολεμαῖος δὲ 8
 10 τὴν ἀποχώρησιν ὑπὸ τὴν φάλαγγα πεποιημένος, τότε
 προελθὼν εἰς μέσον καὶ φανείς ταις δυνάμεσι τοὺς
 μὲν ὑπεναντίους κατεπλήξατο, τοῖς δὲ παρ' αὐτοῦ
 μεγάλην ὄρμην ἐνεργάσατο καὶ προθυμίαν. διὸ καὶ 9
 καταβαλόντες παραχρῆμα τὰς σαρίσας οἱ περὶ τὸν
 15 Ἀνδρόμαχον καὶ Σωσίβιον ἐπήγον. οἱ μὲν οὖν ἐπί- 10
 λεκτοὶ τῶν Συριακῶν βραχύν τινα χρόνον ἀντέστη-
 σαν, οἱ τε μετὰ τοῦ Νικάρχου ταχέως ἐγκλίναντες
 ὑπεχώρουν· ὁ δ' Ἀντίοχος, ὥς ἂν ἄπειρος καὶ νέος, 11
 ὑπολαμβάνων ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν μέρους καὶ τὰ
 20 λοιπὰ παραπλησίως αὐτῷ πάντα νικᾶν, ἐπέκειτο τοῖς
 φεύγουσιν. ὅψὲ δὲ ποτε τῶν πρεσβυτέρων τινὸς 12471.
 ἐπιστήσαντος αὐτόν, καὶ δείξαντος φερόμενον τὸν
 κονιορτὸν ἀπὸ τῆς φάλαγγος ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν παρεμ-
 βολήν, τότε συννοήσας τὸ γινόμενον ἀνατρέχειν ἐπει-
 25 ρᾶτο μετὰ τῆς βασιλικῆς (ἰλης) ἐπὶ τὸν τῆς παρα-
 τάξεως τόπον. καταλαβὼν δὲ τοὺς παρ' αὐτοῦ 13
 πάντας πεφηνότας, οὕτως ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώρησιν
 εἰς τὴν Ῥαφίαν, τὸ μὲν καθ' αὐτὸν μέρος πεπει-
 σμένος νικᾶν, διὰ δὲ τὴν τῶν ἄλλων ἀγεννίαν καὶ
 30 δειλίαν ἐσφάλλαι νομίζων τοῖς ὅλοις.

Πτολεμαῖος δὲ διὰ μὲν τῆς φάλαγγος τὰ ὅλα 86

διακρίνας, διὰ δὲ τῶν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἰπ-
 πέων καὶ μισθοφόρων πολλοὺς ἀποκτείνας κατὰ τὸ
 διωγμα τῶν ὑπεναντίων, τότε μὲν ἀναχωρήσας ἐπὶ
 2 τῆς ὑπαρχούσης ἠϋλίσθη παρεμβολῆς. τῇ δ' ἐπαύ-
 ριον τοὺς μὲν ἰδίους νεκροὺς ἀνελόμενος καὶ θά- 5
 ψας, τοὺς δὲ τῶν ἐναντίων σκυλεύσας, ἀνέβη καὶ
 3 προῆγε πρὸς τὴν Ῥαφίαν. ὁ δ' Ἀντίοχος ἐκ τῆς
 φυγῆς ἐβούλετο μὲν εὐθέως ἔξω στρατοπεδεύειν,
 συναθροίσας τοὺς ἐν τοῖς συστήμασι πεφνευγότας, τῶν
 δὲ πλείστων εἰς τὴν πόλιν πεποιημένων τὴν ἀπο- 10
 4 χώρησιν ἡναγκάσθη καὶ αὐτὸς εἰσελθεῖν. οὗτος μὲν
 511. οὖν ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν ἐξαγαγὼν τὸ σφωζόμενον μέρος
 τῆς δυνάμεως διέτεινε πρὸς Γάζαν, ἡκεῖ καταστρα-
 τοπεδεύσας καὶ διαπεμψάμενος περὶ τῆς τῶν νεκρῶν
 ἀναιρέσεως, ἐκήδευσεν τοὺς τεθνεῶτας ὑποσπόνδους. 15
 5 ἦσαν δ' οἱ τετελευτηκότες τῶν παρ' Ἀντιόχου πεζοὶ
 μὲν οὐ πολλοὶ λείποντες μπρίων, ἵππεῖς δὲ πλείους
 τριακοσίων· ξωγρία δ' ἐάλωσαν ὑπὲρ τοὺς τετρα-
 6 κισχιλίους. ἐλέφαντες δὲ τρεῖς μὲν παραχρῆμα, δύο
 δ' ἐκ τῶν τραυμάτων ἀπέθανον. τῶν δὲ παρὰ 20
 Πτολεμαίου πεζοὶ μὲν εἰς χιλίους καὶ πεντακοσίους
 ἐτελεύτησαν, ἵππεῖς δ' εἰς ἑπτακοσίους· τῶν δ' ἐλε-
 φάντων ἑκατάδεκα μὲν ἀπέθανον, ἡρέθησαν δ' αὐ-
 τῶν οἱ πλείους.
 7 Ἡ μὲν (οὖν) πρὸς Ῥαφίαν μάχη γενομένη τοῖς 25
 βασιλευσὶ περὶ Κοίλης Συρίας τοῦτον ἀπετελέσθη 472.
 8 τὸν τρόπον· μετὰ δὲ τὴν τῶν νεκρῶν ἀναίρεσιν
 Ἀντίοχος μὲν ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώρησιν εἰς τὴν οἰ-
 κείαν μετὰ τῆς δυνάμεως, Πτολεμαῖος δὲ τὴν τε
 Ῥαφίαν καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἔξ ἐφόδου παρελάμ- 30
 βανε, πάντων τῶν πολιτευμάτων ἀμιλλωμένων ὑπὲρ

τοῦ φθάσαι τοὺς πέλας περὶ τὴν ἀποκατάστασιν καὶ
 μετάρθαι τὴν πρὸς αὐτόν. Ἰσως μὲν οὖν εἰώθασιν 9
 πάντες περὶ τοὺς τοιοῦτους καιροὺς ἀρμόζεσθαι πῶς
 αἰεὶ πρὸς τὸ παρόν· μάλιστα δὲ τὸ κατ' ἐκείνους
 5 τοὺς τόπους γένος τῶν ἀνθρώπων εὐφυεὲς καὶ πρό-
 χειρον πρὸς τὰς ἐκ τοῦ καιροῦ χάριτας. τότε δὲ 10
 καὶ τῆς εὐνοίας προκαθηγουμένης πρὸς τοὺς ἀπὸ
 τῆς Ἀλεξανδρείας βασιλεῖς εἰκότως τοῦτο συνέβαινε
 γίνεσθαι· τῇ γὰρ οἰκίᾳ ταύτῃ μᾶλλον αἰεὶ πῶς οἱ
 10 κατὰ Κοίλην Συρίαν ὄχλοι προσκλίνουσι. διόπερ 11
 οὐκ ἀπέλειπον ὑπερβολὴν ἀρεσκείας, στεφάνοις καὶ
 θυσίαις καὶ βωμοῖς καὶ παντὶ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ
 τιμῶντες τὸν Πτολεμαῖον.

Ἀντίοχος δὲ παραγενόμενος εἰς τὴν ἐπώνυμον 87
 15 αὐτοῦ πόλιν εὐθέως ἐξέπεμψε τοὺς περὶ τὸν Ἀντί-
 512. πατρον τὸν ἀδελφιδοῦν καὶ Θεόδοτον τὸν ἡμιόλιον
 πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Πτολεμαῖον ὑπὲρ εἰρήνης καὶ
 διαλύσεως, ἀγωνιῶν τὴν τῶν ὑπεναντίων ἔφοδον·
 ἡπίσται μὲν γὰρ τοῖς ὄχλοις διὰ τὸ γερονδὲς ἐλάτ- 2
 20 τωμα περὶ αὐτόν, ἐφοβεῖτο δὲ τὸν Ἀχαιὸν μὴ συν-
 ἐπίθῃται τοῖς καιροῖς. Πτολεμαῖος δὲ τούτων οὐδὲν 3
 συλλογιζόμενος, ἀλλ' ἀσμενίζων ἐπὶ τῷ γερονότι
 προτερήματι διὰ τὸ παράδοξον καὶ συλλήβδην ἐπὶ
 τῷ Κοίλῃ Συρίαν ἐκτῆσθαι παραδόξως, οὐκ ἀλλό-
 25 τριος ἦν τῆς ἡσυχίας, ἀλλ' ὑπὲρ τὸ δέον οἰκεῖος,
 ἐλκόμενος ὑπὸ τῆς συνήθους ἐν τῷ βίῳ ῥαθυμίας
 καὶ καχεξίας. πλὴν παραγενομένων τῶν περὶ τὸν 4
 Ἀντίπατρον, βραχεὰ προσαναταθεῖς καὶ καταμεμψά-
 μενος ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις τὸν Ἀντίοχον, συνεχώ-
 30 ρησε σπονδὰς ἐνιαυσίους. καὶ τούτοις μὲν ἐπικνύ- 5
 ρώσοντα τὰς διαλύσεις (συν)εξαπέστειλε Σωσίβιον, 478.

- 6 αὐτὸς δὲ διατρίψας ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἐν τοῖς κατὰ
 Συρίαν καὶ Φοινίκην τόποις καὶ καταστησάμενος
 τὰς πόλεις, μετὰ ταῦτα καταλιπὼν τὸν Ἀνδρόμαχον
 τὸν Ἀσπένδιον στρατηγὸν ἐπὶ πάντων τῶν προειρη-
 μένων τόπων ἀνέξευξε μετὰ τῆς ἀδελφῆς καὶ τῶν 5
 7 φίλων ἐπ' Ἀλεξανδρείας, παρὰδοξον τοῖς ἐν τῇ βασι-
 λεῖᾳ πρὸς τὴν τοῦ λοιποῦ βίου προαίρεσιν τέλος
 8 ἐπιτεθεικὼς τῷ πολέμῳ. Ἀντίοχος δὲ τὰ περὶ τὰς
 σπονδὰς ἀσφαλισάμενος πρὸς τὸν Σωσίβιον, ἐγίνετο
 κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν περὶ τὴν ἐπὶ τὸν Ἀχαιὸν 10
 παρασκευήν.
- 9 Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν.
 88 Ῥόδιοι δὲ κατὰ τοὺς προειρημένους καιροὺς ἐπει-
 λημμένοι τῆς ἀφορμῆς τῆς κατὰ τὸν σεισμὸν τὸν
 γενόμενον παρ' αὐτοῖς βραχεῖ χρόνῳ πρότερον, ἐν 15
 10 συνέβη τὸν τε κολοσσὸν τὸν μέγαν πεσεῖν καὶ
 2 τὰ πλείστα τῶν τειχῶν καὶ τῶν νεωρῶν, οὕτως
 ἐχειρίζον νουνεχῶς καὶ πραγματικῶς τὸ γερονδὸς ὥς
 513. μὴ βλάβης, διορθώσεως δὲ μᾶλλον, αὐτοῖς αἴτιον
 3 γενέσθαι τὸ σύμπτωμα. τοσοῦτον ἄγνοια καὶ ῥα- 20
 θυμία διαφέρει παρ' ἀνθρώποις ἐπιμελείας καὶ φρο-
 νήσεως περὶ τε τοὺς κατ' ἰδίαν βίους καὶ τὰς κοινὰς
 πολιτείας, ὥστε τοῖς μὲν καὶ τὰς ἐπιτυχίας βλάβην
 ἐπιφέρειν, τοῖς δὲ καὶ τὰς περιπετείας ἐπανορθώ-
 4 σεως γίνεσθαι παραιτίας. οἱ γοῦν Ῥόδιοι τότε παρὰ 25
 τὸν χειρισμὸν τὸ μὲν σύμπτωμα ποιοῦντες μέγα καὶ
 δεινόν, αὐτοὶ δὲ σεμνῶς καὶ προστατικῶς κατὰ τὰς
 πρεσβείας χρώμενοι ταῖς ἐντενύξεσι καὶ ταῖς κατὰ
 μέρος ὁμιλίαις, εἰς τοῦτ' ἤγαγον τὰς πόλεις, καὶ
 μάλιστα τοὺς βασιλεῖς, ὥστε μὴ μόνον λαμβάνειν 30
 ὄψωράς ὑπερβαλλούσας, ἀλλὰ καὶ χάριν προσδοφείλιν

αὐτοῖς τοὺς διδόντας. Ἰέρων γὰρ καὶ Γέλων οὐ 5
 μόνον ἔδωκαν ἑβδομήκοντα καὶ πέντ' ἀργυρίου τά-
 λαντα πρὸς τὴν εἰς τὸ ἔλαιον τοῖς ἐν τῷ γυμνασίῳ
 χορηγίαν, τὰ μὲν παραχρῆμα, τὰ δ' ἐν χρόνῳ βρα-
 5 χεῖ παντελῶς, ἀλλὰ καὶ λέβητας ἀργυροῦς καὶ βά-
 σεις τούτων καὶ τινὰς ὑδρίας ἀνέθεσαν, πρὸς δὲ 6 474.
 τούτοις εἰς τὰς θυσίας δέκα τάλαντα καὶ τὴν ἐπαύ-
 ξησιν τῶν πολιτῶν ἄλλα δέκα, χάριν τοῦ τὴν πᾶσαν
 εἰς ἑκατὸν τάλαντα γενέσθαι δωρεάν. καὶ μὴν ἀτέ- 7
 10 λειαν τοῖς πρὸς αὐτοὺς πλοῖζομένοις ἔδωκαν καὶ
 πεντήκοντα καταπέλτας τριπήχεις. καὶ τελευταῖον 8
 τοσαῦτα δόντες, ὡς προσοφείλοντες χάριν, ἔστησαν
 ἀνδριάντας ἐν τῷ τῶν Ῥοδίων δαίματι, στεφανού-
 μενον τὸν δῆμον τῶν Ῥοδίων ὑπὸ τοῦ δῆμου τοῦ
 15 Συρακοσίων. ἐπηγγέλματο δὲ καὶ Πτολεμαῖος αὐ- 89
 τοῖς ἀργυρίου τάλαντα τριακόσια καὶ σίτου μυριά-
 δας ἀρταβῶν ἑκατόν, ξύλα δὲ ναυπηγήσιμα δέκα
 514. πεντήρων καὶ δέκα τριήρων, πενκίνων τετραγώνων
 πήχεις ἑμμέτρους τετρακισμυρίους, καὶ χαλκοῦ νομί- 2
 20 σματος τάλαντα χίλια, στυπίου τρισχίλι', ὀθονίων
 ἱστοῦς τρισχιλίους, εἰς τὴν τοῦ κολοσσοῦ κατασκευὴν 3
 τάλαντα τρισχίλι', οἰκοδόμους ἑκατόν, ὑπουργοὺς
 τριακοσίους καὶ πεντήκοντα, καὶ τούτοις καθ' ἕκα-
 στον ἔτος εἰς ὀψώνιον τάλαντα δεκατέτταρα, πρὸς 4
 25 δὲ τούτοις εἰς τοὺς ἁγῶνας καὶ τὰς θυσίας ἀρτάβας
 σίτου μυρίας δισχιλίας, καὶ μὴν εἰς σιτομετρίαν
 δέκα τριήρων ἀρτάβας δισμυρίας. καὶ τούτων ἔδωκε 5
 τὰ μὲν πλείστα παραχρῆμα, τοῦ δ' ἀργυρίου παντὸς
 τὸ τρίτον μέρος. παραπλησίως Ἀντίγονος ξύλ' ἀφ' 6
 30 ἑκκαίδεκαπήχους ἕως ὀκταπήχους εἰς σφηκίσκων λό-
 γον μύρια, σιρωτῆρας ἑπταπήχεις πεντακισχιλίους,

σιδήρου τάλαντα τρισχίλια, πίττης τάλαντα χίλι',
 ἑλλης ὥμῃς μετρητὰς χιλίους, ἀργυρίου πρὸς τού-
 7 τοις ἑκατὸν ἐπηγγέλατο τάλαντα, Χρυσῆς δ' ἡ γυνὴ
 δέκα μὲν σίτου μυριάδας, τρισχίλια δὲ μολίβδου
 8 τάλαντα. Σέλευκος δ' ὁ πατήρ Ἀντιόχου χωρὶς μὲν
 ἀτέλειαν τοῖς εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν πλοῖζομένοις,
 χωρὶς δὲ πεντήρεις μὲν δέκα κατηρτισμένας, σίτου
 9 δ' εἴκοσι μυριάδας, καὶ μὴν ξύλων καὶ φητίνης καὶ
 τριχὸς μυριάδας πηχῶν καὶ ταλάντων χιλιάδας.
 90 παραπλήσια δὲ τούτοις Προυσίας καὶ Μιθριδάτης, 10
 ἔτι δ' οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ὄντες θυνάσται τότε, λέγω 475.
 2 δὲ Λυσανίαν, Ὀλύμπιον, Λιμναῖον. τὰς γε μὴν
 πόλεις τὰς συνεπιλαμβανομένας αὐτοῖς κατὰ δύνα-
 3 μιν οὐδ' ἂν ἐξαριθμῆσταιτο ὁσδίως οὐδεὶς· ὥσθ'
 ὅταν μὲν τις εἰς τὸν χρόνον ἐμβλέψῃ καὶ τὴν ἀρ- 15
 χὴν, ἀφ' οὗ συμβαίνει τὴν πόλιν αὐτῶν συνωκί-
 σθαι, καὶ λίαν θαυμάζειν ὥς βραχεὶ χρόνῳ μεγάλην
 ἐπίδοσιν εἴληφε περὶ τε τοὺς κατ' ἰδίαν βίους καὶ
 4 τὰ κοινὰ τῆς πόλεως· ὅταν δ' εἰς τὴν εὐκαιρίαν
 τοῦ τόπου καὶ τὴν ἔξωθεν ἐπιφορὰν καὶ συμπλή- 20
 515. ρωσιν τῆς εὐδαιμονίας, μηκέτι θαυμάζειν, μικροῦ
 δ' ἐλλείπειν δοκεῖν τοῦ καθήκοντος.
 5 Ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μοι χάριν πρῶτον μὲν
 τῆς Ῥοδίων περὶ τὰ κοινὰ προστασίας — ἐπαίνου
 γὰρ εἰσιν ἄξιοι καὶ ζήλου — δεύτερον δὲ τῆς τῶν 25
 νῦν βασιλέων μικροδοσίας καὶ τῆς τῶν ἔθνων καὶ
 6 πόλεων μικροληψίας, ἵνα μὴθ' οἱ βασιλεῖς τέτταρα
 καὶ πέντε προϊέμενοι τάλαντα δοκῶσί τι ποιεῖν μέγα
 καὶ ζητῶσι τὴν αὐτὴν ὑπάρχειν αὐτοῖς εὐνοίαν καὶ
 τιμὴν παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ἣν οἱ πρὸ τοῦ βασιλεὺς 30
 7 εἶχον, αἷ τε πόλεις λαμβάνουσαι πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ

μέγεθος τῶν πρότερον ὠρεῶν μὴ λανθάνωσιν ἐπὶ
 μικροῖς καὶ τοῖς τυχοῦσι νῦν τὰς μεγίστας καὶ καλ-
 λίστας προέμεναι τιμὰς, ἀλλὰ πειρῶνται τὸ κατ' 8
 ἀξίαν ἐκάστοις τηρεῖν, ᾧ πλεῖστον διαφέρουσιν Ἑλ-
 5 λήνης τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Ἄρτι δὲ τῆς θερυνῆς ὥρας ἐνισταμένης, καὶ στρα- 91
 τηγοῦντος Ἀγῆτα μὲν τῶν Αἰτωλῶν, Ἀράτου δὲ
 παρειληφότος τὴν τῶν Ἀχαιῶν στρατηγίαν — ἀπὸ
 γὰρ τούτων ἐποισάμεθα τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου
 10 τὴν ἐκτροπὴν — Λυκοῦργος μὲν ὁ Σπαρτιάτης ἐπα-
 νῆκε πάλιν ἐξ Αἰτωλίας· οἱ γὰρ ἔφοροι, ψευδῇ τὴν 2
 διαβολὴν εὐρόντες, δι' ἣν ἔφηνε, μετεπέμποντο καὶ
 μετεκάλουν αὐτοὺς τὸν Λυκοῦργον. οὗτος μὲν οὖν 3
 ἐτάττετο πρὸς Πυρρίαν τὴν Αἰτωλὸν, ὃς ἐτύγγανε
 15 τοῖς παρὰ τοῖς Ἡλείοις στρατηγὸς ὢν, περὶ τῆς εἰς
 τὴν Μεσσηνίαν εἰσβολῆς. Ἀρατος δὲ παρειλήφει τό 4
 τε ξενικὸν τὸ τῶν Ἀχαιῶν κατεφθαρμένον τὰς τε
 πόλεις ὀλιγώρως διακειμένας πρὸς τὰς εἰς τοῦτο τὸ
 μέρος εἰσφορὰς διὰ τὸ τὸν πρὸ αὐτοῦ στρατηγὸν 476
 20 Ἐπήρατον, ὡς ἐπάνω προεῖπα, κακῶς καὶ ῥαθύμως
 κεχρησθαι τοῖς κοινοῖς πράγμασιν. οὐ μὴν ἀλλὰ 5
 516. παρακαλέσας τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ λαβὼν δόγμα περὶ
 τούτων, ἐνεργὸς ἐρίνετο περὶ τὴν τοῦ πολέμου παρα-
 σκευήν. ἦν δὲ τὰ δόξαντα τοῖς Ἀχαιοῖς ταῦτα· πε- 6
 25 ζοὺς μὲν τρέφειν μισθοφόρους ὀκτακισχιλίους, ἵππεῖς
 δὲ πεντακοσίους, τῶν δ' Ἀχαιῶν ἐπιλέκτους, πε-
 ζοὺς μὲν τρισχιλίους, ἵππεῖς δὲ τριακοσίους· εἶναι 7
 δὲ τούτων Μεγαλοπολίτας μὲν χαλκάσπιδας, πεζοὺς
 μὲν πεντακοσίους, ἵππεῖς δὲ πεντήκοντα, καὶ τοὺς
 30 ἴσους Ἀργείων. ἔδοξε δὲ καὶ ναῦς πλεῖν τρεῖς 8
 μὲν περὶ τὴν Ἀκτὴν καὶ τὸν Ἀργολικὸν κόλπον,

τρεις δὲ κατὰ Πάτρας καὶ Λύμην καὶ τὴν ταύτη
θάλατταν.

- 92 Ἄρατος μὲν οὖν ταῦτ' ἔπραττε καὶ ταύτας ἐξήρ-
2 τυε τὰς παρασκευάς· ὁ δὲ Λυκοῦργος καὶ Πυρρίας
διαπεμφόμενοι πρὸς ἑλλήλους, ἵνα ταῖς αὐταῖς ἡμέ- 5
ραις ποιήσωνται τὴν ἐξοδον, προῆγον εἰς τὴν Μεσ-
3 σσηνίαν. ὁ δὲ στρατηγὸς τῶν Ἀχαιῶν, συνείς τὴν
ἐπιβολὴν αὐτῶν, ἦκεν ἔχων τοὺς μισθοφόρους καὶ
τινας τῶν ἐπιλέκτων εἰς τὴν Μεγάλην πόλιν παρα-
4 βοιθήσων τοῖς Μεσσηνίοις. Λυκοῦργος δ' ἐξορμή- 10
σας τὰς μὲν Καλάμας, χωρίον τι τῶν Μεσσηνίων,
προδοσίᾳ κατέσχε, μετὰ δὲ ταῦτα προῆγε, σπεύδων
5 συμμῖξαι τοῖς Αἰτωλοῖς. ὁ δὲ Πυρρίας παντελῶς
ἐλαφρὸς ἐξελθὼν ἐκ τῆς Ἥλιδος, καὶ κατὰ τὴν εἰς-
βολὴν τὴν εἰς Μεσσηνίαν εὐθέως κωλυθεὶς ὑπὸ τῶν 15
6 Κυπαρισσέων, ἀνέστρεψε. διόπερ ὁ Λυκοῦργος, οὔτε
συμμῖξαι δυνάμενος τοῖς περὶ τὸν Πυρρίαν οὔτ'
αὐτὸς ἀξιοχρεῶς ὑπάρχων, ἐπὶ βραχὺ προσβολὰς
ποιησάμενος πρὸς τὴν Ἀνδανίαν ἔπρακτος αὐθις εἰς
7 τὴν Σπάρτην ἀπηλλάγη. Ἄρατος δέ, διαπεσούσης 20
τοῖς πολεμίοις τῆς ἐπιβολῆς, τὸ κατὰ λόγον ποιῶν
καὶ προνοούμενος τοῦ μέλλοντος, συνετάξατο πρὸς
τε Ταυρίωνα παρασκευάζειν ἵππεις πεντήκοντα καὶ
πεξοὺς πεντακοσίους καὶ πρὸς Μεσσηνίους, ἵνα τοὺς 477.
8 ἴσους τούτοις ἵππεις καὶ πεξοὺς ἐξαποστείλωσι, βου- 25
λόμενος τούτοις μὲν τοῖς ἀνδράσι παραφυλάττεσθαι
517. τὴν τε τῶν Μεσσηνίων χώραν καὶ Μεγαλοπολιτῶν
9 καὶ Τεγεατῶν, ἔτι δὲ τῶν Ἀργείων — αὐταὶ γὰρ
αἱ χώραι, συντερμονοῦσαι τῇ Λακωνικῇ πρόκεινται
τῶν ἄλλων Πελοποννησίων πρὸς τὸν ἀπὸ Λακεδαι- 30
10 μονίων πόλεμον — τοῖς δ' Ἀχαιοῖς ἐπιλέκτοις καὶ

μισθοφόροις τὰ πρὸς τὴν Ἠλείαν καὶ τὴν Αἰτωλίαν
ἐστραμμένα μέρη τῆς Ἀχαΐας τηρεῖν.

Ταῦτα δ' ἄρμολάμενος διέλυε τοὺς Μεγαλοπο- 93
λίτας πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὸ τῶν Ἀχαιῶν δόγμα.
5 συνέβαινε γὰρ τούτους προσφάτως ὑπὸ Κλεομένους 2
ἐπτακίχτας τῇ πατρίδι καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἐκ θεμε-
λίων ἐσφαλμένους πολλῶν μὲν ἐπιδεῖσθαι, πάντων
δὲ σπανίζειν· τοῖς μὲν γὰρ φρονήμασιν ἔμενον, ταῖς 3
δὲ χορηγίαις καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν πρὸς πᾶν
10 ἀδυνάτως εἶχον. διόπερ ἦν ἀμφισβητήσεως, φιλο- 4
τιμίαις, ὀργῆς τῆς ἐν ἀλλήλοις πάντα πλήρη· τοῦτο
γὰρ δὴ φιλεῖ γίνεσθαι καὶ περὶ (τὰ) κοινὰ πράγ-
ματα καὶ περὶ τοὺς κατ' ἰδίαν βίους, ὅταν ἐλλίπω-
σιν αἱ χορηγίαι τὰς ἐκάστων ἐπιβολὰς. πρῶτον μὲν 5
15 οὖν ἡμφισβήτουν ὑπὲρ τοῦ τειχισμοῦ τῆς πόλεως,
φάσκοντες οἱ μὲν συνάγειν αὐτὴν δεῖν καὶ ποιεῖν
τηλικαύτην ἡλικίην καὶ τειχίζειν ἐπιβαλλόμενοι καθί-
ζονται καὶ φυλάττειν καιροῦ περιστάντος θυνήσου-
ται· καὶ γὰρ νῦν παρὰ τὸ μέγεθος αὐτῆς καὶ τὴν
20 ἐρημίαν ἐσφάλλθαι. πρὸς δὲ τούτοις εἰσφέρειν ᾤοντο 6
δεῖν τοὺς κτηματικοὺς τὸ τρίτον μέρος τῆς γῆς εἰς
τὴν τῶν προσλαμβανομένων οἰκητόρων ἀναπλήρω-
σιν. οἱ δ' οὔτε τὴν πόλιν ἐλάττω ποιεῖν ὑπέμενον 7
οὔτε τὸ τρίτον τῶν κτήσεων εὐδόκουν εἰσφέρειν
25 μέρος. μάλιστα (τε) τῶν νόμων ὑπὸ Περικλείδους γε- 8
γραμμένων πρὸς ἀλλήλους ἐφιλονείκουν, ὃν ἔδωκε
μὲν αὐτοῖς νομοθέτην Ἀντίγονος, ἣν δὲ τῶν ἐπι-
φανῶν ἀνδρῶν ἐκ τοῦ Περιπάτου καὶ ταύτης τῆς
αἰρέσεως. τοιαύτης δ' οὔσης τῆς ἀμφισβητήσεως 9478.
30 ποιησάμενος Ἄρατος τὴν ἐνδεχομένην ἐπιστροφὴν
κατέπαυσε τὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν. ἐφ' οἷς δ' ἔληξαν 10

518. τῆς πρὸς ἀλλήλους διαφορᾶς, γράψαντες εἰς στήλην
 παρὰ τὸν τῆς Ἑστίας ἀνέθηκεσαν βωμὸν ἐν Ὀμαρίῳ.
 94 Μετὰ δὲ τὰς διαλύσεις ταύτας ἀναξεύξας αὐτοὺς
 μὲν ἤκε πρὸς τὴν τῶν Ἀχαιῶν σύνοδον, τοὺς δὲ
 μισθοφόρους συνέστησε Λύκῳ τῷ Φαραιεῖ, διὰ τὸ 5
 τοῦτον ὑποστράτηγον εἶναι τότε τῆς συντελείας τῆς
 2 πατρικῆς. οἱ δ' Ἑλλεῖοι, δυσαρεστούμενοι τῷ Πυρ-
 ρίᾳ, πάλιν ἐπεσπάσαντο στρατηγὸν παρὰ τῶν Αἰτω-
 3 λῶν Εὐριπίδαν. δς τηρήσας τὴν τῶν Ἀχαιῶν σύνο-
 δον, καὶ παραλαβὼν ἱππεῖς μὲν ἐξήκοντα, πεζοὺς 10
 δὲ δισχιλίους, ἐξώθευσε, καὶ διελθὼν διὰ τῆς Φα-
 4 ραικῆς κατέδραμε τὴν χώραν ἕως τῆς Αἰγιάδος. πε-
 ριελασάμενος δὲ λείαν ἱκανὴν ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώ-
 5 ρησιν ὥς ἐπὶ Λεόντιον. οἱ δὲ περὶ τὸν Λύκον
 συνέντες τὸ γεγονὸς ἐβοήθουν κατὰ σπουδὴν, συν- 15
 ἄψαντες δὲ τοῖς πολεμίοις καὶ συμμύξαντες ἐξ ἐφό-
 δου κατέβαλον μὲν αὐτῶν εἰς τετρακοσίους, ζωγρίᾳ
 6 δ' ἔλαβον εἰς διακοσίους, ἐν οἷς ἦσαν ἐπιφανεῖς
 ἄνδρες Φυσσίας, Ἀντάνωρ, Κλέαρχος, Ἀνδρόλοχος,
 Εὐανοφίδας, Ἀριστογείτων, Νικάσιππος, Ἀσπάσιος· 20
 τῶν δ' ὅπλων καὶ τῆς ἀποσκευῆς ἐκυρίευσαν πάσης.
 7 κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ὁ τῶν Ἀχαιῶν ναύαρ-
 χος ἐξοδεύσας εἰς Μολυκρίαν, ἦκεν ἔχων οὐ πολὺ
 8 λείποντα τῶν ἑκατὸν σωματίων. αὐτῖς δ' ὑποστρέ-
 ψας ἔπλευσε πρὸς Χάλκειαν, τῶν δ' ἐκβοηθησάντων 25
 ἐκυρίευσε δύο μακρῶν πλοίων ἀντάνδρων· ἔλαβε δὲ
 καὶ κέλητα περὶ τὸ Ῥίον Αἰτωλικὸν ὁμοῦ τῷ πλη-
 9 ρώματι. συνδραμόντων δὲ τῶν τε κατὰ γῆν καὶ
 τῶν κατὰ θάλατταν λαφύρων περὶ τοὺς αὐτοὺς και-
 ροὺς, καὶ συναχθείσης ἀπὸ τούτων προσόδου καὶ 30
 χορηγίας ἱκανῆς, ἐγένετο τοῖς τε στρατιώταις θάρσος

ὑπὲρ τῆς τῶν ὀψωνίων κομιδῆς ταῖς τε πόλεσιν ἐλ-
πλις ὑπὲρ τοῦ μὴ βαρυνθῆσεσθαι ταῖς εἰσφοραῖς.

519. Ἄμα δὲ τοῖς προειρημένοις Σκερδιλαῖδας, νομί- 95 479.

ζων ὑπὸ τοῦ βασιλεως ἀδικεῖσθαι διὰ τό τινα τῶν
5 χρημάτων ἐλλείπειν ἀντιῶ τῶν κατὰ τὰς συντάξεις
ὁμολογηθέντων, ἃς ἐποίησατο πρὸς Φίλιππον, ἐξαπ-
έστειλε λέμβους πεντεκαίδεκα, μετὰ δόλου ποιού-
μενος τὴν ἐπιβολὴν τῆς κομιδῆς τῶν χρημάτων· οἱ 2
καὶ κατέπλευσαν εἰς Λευκάδα, πάντων αὐτοὺς ὥς
10 φίλους προσδεχομένων διὰ τὴν γεγενημένην κοινο-
πραγίαν. ἄλλο μὲν οὖν οὐκ ἐφθασαν οὐδὲν ἐργά- 3
σασθαι κακὸν οὐδ' ἐδυνήθησαν, Ἀγαθίνῳ δὲ καὶ
Κασσάνδρῳ τοῖς Κορινθίοις ἐπιπλέουσι ταῖς Ταυ-
ρίωνος ναυσὶ καὶ συγκαθορμισθεῖσιν ὥς φίλοις μετὰ
15 τετάρτων πλοίων, παρασπονδήσαντες ἐπέθεντο, καὶ
συλλαβόντες αὐτούς τε καὶ τὰ πλοῖα πρὸς Σκερδι-
λαῖδαν ἀπέπεμψαν. μετὰ δὲ ταῦτα ποιησάμενοι τὴν 4
ἀναγωγὴν ἐκ τῆς Λευκάδος καὶ πλεύσαντες ὥς ἐπὶ
Μαλέας ἐλήζοντο καὶ κατῆγον τοὺς ἐμπόρους.

20 Ἦδη δὲ τοῦ θεισμοῦ συνάπτοντος, καὶ τῶν 5
περὶ τὸν Ταυρίωνα κατολιγωροῦντων τῆς τῶν ἔργι
ῥηθειςδων πόλεων προφυλακῆς, Ἄρατος μὲν ἔχων
τοὺς ἐπιλέκτους ἐφήδρευε τῇ τοῦ σίτου κομιδῇ περὶ
τὴν Ἀργεῖαν, Εὐριπίδας δὲ τοὺς Αἰτωλοὺς ἔχων 6
25 ἐξώδενσε, βουλόμενος κατασῶραι τὴν τῶν Τριταίων
χώραν. οἱ δὲ περὶ Λύκον καὶ Δημόδοκον τὸν τῶν 7
Ἀχαιῶν ἱππάρχην συνέντες τὴν ἐκ τῆς Ἥλιδος τῶν
Αἰτωλῶν ἔξοδον, ἐπισυναγαγόντες τοὺς Αὐμαίους
καὶ τοὺς Πατρεῖς καὶ Φαραιεῖς, σὺν δὲ τούτοις
30 ἔχοντες τοὺς μισθοφόρους, ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἥλειαν.
παραγενόμενοι δ' ἐπὶ τὸ Φύξιον καλούμενον τοὺς 8

- μὲν εὐζώνους καὶ τοὺς ἱππεῖς ἐφῆμαν εἰς τὴν κατα-
 δρομὴν, τὰ δὲ βαρέα τῶν ὀπλῶν ἐκρυσψαν περὶ τὸν
 9 προειρημένον τόπον. ἐκβοηθησάντων δὲ πανδημεὶ
 τῶν Ἑλλείων ἐπὶ τοὺς κατατρέχοντας καὶ προσκει-
 μένων τοῖς ἀποχωροῦσιν, ἔξαναστάντες οἱ περὶ τὸν 6
 520. 10 Λύκον ἐπέθεντο τοῖς προπεπιτωκόσι. τῶν δ' Ἑλλείων
 οὐ δεξαμένων τὴν ὀρμὴν, ἀλλ' ἐξ ἐπιφανείας ἱρα-
 πέντων, ἀπέκτειναν μὲν αὐτῶν εἰς διακοσίους, ζω-
 γρίᾳ δ' ἔλαβον ὀγδοήκοντα, συνεκόμισαν δὲ καὶ τὴν 480.
 11 περιελαθεῖσαν λείαν ἀσφαλῶς. ἅμα δὲ τούτοις ὁ 10
 ναύαρχος τῶν Ἀχαιῶν ποιησάμενος ἀποβάσεις πλεο-
 νάκις εἰς τε τὴν Καλυδωνίαν καὶ Ναυπακτίαν τήν τε
 χώραν κατέστυρε καὶ τὴν βοήθειαν αὐτῶν συνέτριψε
 12 δῖς. ἔλαβε δὲ καὶ Κλεόνικον τὸν Ναυπάκτιον, ὃς
 διὰ τὸ πρόξενος ὑπάρχειν τῶν Ἀχαιῶν παρὰ 15
 μὲν οὐκ ἐπράθη, μετὰ δέ τινα χρόνον ἀφείθη χωρὶς
 λύτρων.
 96 Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Ἀγῆτας ὁ τῶν
 Αἰτωλῶν στρατηγὸς συναγαγὼν πανδημεὶ τοὺς Αἰ-
 τωλοὺς ἐλεηλάτησε μὲν τὴν τῶν Ἀκαρνάνων χώραν, 20
 ἐπεπορεύθη δὲ πορθῶν πᾶσαν ἄδεως τὴν Ἥπειρον.
 2 οὗτος μὲν οὖν ταῦτα πράξας ἐπανελθὼν διαφῆκε
 3 τοὺς Αἰτωλοὺς ἐπὶ τὰς πόλεις. οἱ δ' Ἀκαρνᾶνες
 ἀντεμβαλόντες εἰς τὴν Στρατικὴν καὶ πανικῶ πε-
 ριπεσόντες αἰσχυρῶς μὲν, ἀβλαβῶς γε μὴν ἐπανήλ- 25
 θον, οὐ τολμησάντων αὐτοὺς ἐπιδιώξαι τῶν ἐκ τοῦ
 Στράτου διὰ τὸ νομίζειν ἐνέδρας ἔνεκα ποιεῖσθαι
 τὴν ἀποχώρησιν.
 4 Ἐγένετο δὲ καὶ περὶ Φανοτεῖς καλιμπροδοσία
 τοιούδε τινὰ τρόπον. Ἀλέξανδρος ὁ τεταγμένος ἐπὶ 30
 τῆς Φωκίδος ὑπὸ Φιλίππου συνεστήσατο πρῶξιν ἐπὶ

τοὺς Αἰτωλοὺς διὰ τινος Ἰάσονος, ὃς ἐτύγχανεν ὅπ'
 αὐτοῦ τεταγμένος ἐπὶ τῆς τῶν Φανοτείων πόλεως·
 ὃς διαπεμφόμενος πρὸς Ἀγήταν τὸν τῶν Αἰτωλῶν 5
 στρατηγὸν ὡμολόγησε τὴν ἄκραν αὐτοῖς παραδῶσειν
 5 τὴν ἐν τοῖς Φανοτεῦσι, καὶ περὶ τούτων ὅρκους
 ἐποίησατο καὶ συνθήκας. παραγενομένης δὲ τῆς 6
 ταχθείσης ἡμέρας ὁ μὲν Ἀγήτας ἦκεν ἔχων τοὺς Αἰ-
 τωλοὺς νυκτὸς πρὸς τοὺς Φανοτεῖς, καὶ τοὺς μὲν
 521. λοιποὺς ἐν ἀποστήματι κρύψας ἔμεινε, τοὺς δ' ἐπι-
 10 τηδειοτάτους ἑκατὸν ἐπιλέξας ἀπέστειλε πρὸς τὴν
 ἄκραν, ὁ δ' Ἰάσων τὸν μὲν Ἀλέξανδρον ἔτοιμον εἶχε 7
 μετὰ στρατιωτῶν ἐν τῇ πόλει, τοὺς δὲ νεανίσκους
 παραλαβὼν κατὰ τοὺς ὅρκους εἰσήγαγε πάντας εἰς
 τὴν ἀκρόπολιν. τῶν δὲ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον εὐ- 8
 15 θέως ἐπεισπεσόντων, οἱ μὲν ἐπίλεκτοι τῶν Αἰτωλῶν
 ἐάλασαν, ὁ δ' Ἀγήτας ἐπιγενομένης τῆς ἡμέρας
 συνεῖς τὸ γερονδὸς αὐτὶς ἐπανῆγε τὴν δύναμιν, οὐκ 481.
 ἀνοικεῖν πρᾶγματι περιπεπιτωκὸς τοῖς πολλάκις ὅφ'
 αὐτοῦ πραττομένοις.
 20 Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Φίλιππος ὁ βασι- 97
 λεὺς κατελάβετο Βυλάζωρα, μεγίστην οὖσαν πόλιν
 τῆς Παιονίας καὶ λίαν εὐκαίρως κειμένην πρὸς τὰς
 εἰσβολὰς τὰς ἀπὸ τῆς Ἀρδανικῆς εἰς Μακεδονίαν,
 ὥστε διὰ τῆς πράξεως ταύτης σχεδὸν ἀπολελύσθαι
 25 τοῦ φόβου τοῦ κατὰ Ἀρδανίους· οὐ γὰρ ἔτι ῥᾷδιον 2
 ἦν αὐτοῖς ἐμβαλεῖν εἰς Μακεδονίαν κρατοῦντος Φι-
 λίππου τῶν εἰσόδων διὰ τῆς προειρημένης πόλεως.
 ἀσφαλισάμενος δὲ ταύτην Χρυσόγονον μὲν ἐξαπέ- 3
 στείλει κατὰ σπουδὴν ἐπισυνάξοντα τοὺς ἄνω Μακε-
 30 δόνας, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν τοὺς ἐκ τῆς Βοττίας 4
 καὶ τῆς Ἀμφαξίτιδος ἦκεν ἔχων εἰς Ἑδεσσαν. προσ-

δεξάμενος δ' ἐνταῦθα τοὺς μετὰ Χρυσογόνοιο Μακε-
 δόντας ἐξώρμησε μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, καὶ παρῆν
 5 ἑκταίος εἰς Λάρισσαν. κατὰ δὲ τὸ συνεχὲς ἐνεργῶ
 νυκτοπορίᾳ χρησάμενος ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν ἤκε πρὸς
 Μελίτειαν, καὶ προσθεὶς τὰς κλιμακίδας τοῖς τεύχεσι 5
 6 κατεπεύραξε τῆς πόλεως. τῷ μὲν οὖν αἰφνιδίῳ καὶ
 παραδόξῳ κατεπλήξατο τοὺς Μελιταιεῖς, ὥστε ῥαδίως
 ἂν κρατῆσαι τῆς πόλεως· τῷ δὲ παρὰ πολὺ γενέσθαι
 τὰς κλίμακας ἐλάττους τῆς χειρὸς διεψεύσθη τῆς
 98 πρᾶξεως. ἐν ᾧ δὴ γένει μάλιστα· ἂν τις ἐπιτιμῇσειε 10
 522.2 τοῖς ἡγρουμένοις. εἴτε γάρ τινες μηδεμίαν πρόνοιαν
 ποιησάμενοι μὴδ' ἐκμετροσάμενοι τεύχη, κρημνοὺς,
 ἕτερα τῶν τοιούτων, δι' ὧν ἐπιβάλλονται ποιεῖσθαι
 τὴν εἰσοδον, αὐτόθεν ἀσκέπτως παραγίνονται πόλιν
 καταληψόμενοι, τίς οὐκ ἂν τοῖς τοιούτοις ἐπιτιμή- 15
 3 σειεν; εἴτ' ἐκμετροσάμενοι τὸ καθ' αὐτούς, κἄπειτα
 τὴν κατασκευὴν τῶν κλιμάκων καὶ καθόλου τῶν
 τοιούτων ὀργάνων, αἱ μικρὰν ἔχοντα τὴν ἀσχολίαν
 ἐν μεγάλῳ δίδωσι τὴν αὐτῶν πείραν, εἰκὴ καὶ τοῖς
 τυχοῦσιν ἀνθρώποις ἐργειρίζουσι, πῶς οὐκ ἄξιον 20
 4 ἐγκαλεῖν; οὐ γὰρ ἔστιν ἐπὶ τῶν τοιούτων πράξεων
 ἢ ποιῆσαι τι τῶν δεόντων ἢ μηδὲν παθεῖν δεινόν, 482.
 5 ἀλλ' ἅμα ταῖς ἀποτυχίαις ἔπεται βλάβη κατὰ πολ-
 λούς τρόπους, κατ' αὐτὸν μὲν τὸν τοῦ πράττειν
 καιρὸν κίνδυνος περὶ τοὺς ἀρίστους τῶν ἀνδρῶν, 25
 ἔτι δὲ μᾶλλον κατὰ τὰς ἀπολύσεις, ὅταν ἅπαξ κατα-
 6 φρονηθῶσι. πολλὰ δὲ καὶ λίαν τῶν τοιούτων ἐστὶ
 παραδείγματα· πλείους γὰρ ἂν εὖροι τις τῶν ἀπο-
 τυγχανόντων ἐν ταῖς τοιαύταις ἐπιβολαῖς τοὺς μὲν
 ἀπολωλότας, τοὺς δ' εἰς τὸν ἔσχατον παραγεγυό- 30
 7 τας κίνδυνον, τῶν ἀβλαβῶς ἀπολελυμένων. πρὸς

γε μὴν τὸ μέλλον ὁμολογουμένως ἀπιστίας καὶ μίσος
 ἐξεργάζονται καθ' αὐτῶν, ἔτι δὲ φυλακὴν παραγγέλ-
 λουσι πᾶσιν· οὐ γὰρ μόνον τοῖς παθοῦσιν, ἀλλὰ καὶ 8
 τοῖς συνεῖσι τὸ γεγονὸς τρόπον τινὰ παράγγελμα
 5 δίδοται προσέχειν αὐτοῖς καὶ φυλάττεσθαι. διόπερ 9
 οὐδέποτε ταῖς τοιαύταις ἐπινοίαις εἰκὴ χρηστέον τοὺς
 ἐπὶ πραγμάτων ταττομένους. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐκ- 10
 μετρήσεως καὶ κατασκευῆς τῶν τοιούτων εὐχερὴς
 καὶ ἀδιάπτωτος, ἐὰν λαμβάνηται μεθοδικῶς. νῦν 11
 19 μὲν οὖν τὸ συνεχὲς τῆς διηγήσεως ἀποδοτέον· περὶ
 δὲ τοῦ τοιούτου γένους πάλιν μεταλαβόντες ἀρμό-
 ζοντα καιρὸν καὶ τόπον κατὰ τὴν πραγματείαν πει-
 ρασόμεθα συνυποδεικνύειν πῶς ἂν τις ἥμισυ περὶ
 τὰς τοιαύτας ἐπιβολὰς ἀμαρτάνοι.

15 Ὁ δὲ Φίλιππος διαψευθεὶς τῆς πράξεως, καὶ 99
 523. καταστρατοπεδεύσας περὶ τὸν Ἐνιπέα ποταμόν, συν-
 ἤγε τὰς παρασκευὰς ἐκ τε τῆς Λαρίσης καὶ τῶν ἄλ-
 λων πόλεων, ὥς ἐπεποίητο κατὰ χειμῶνα πρὸς τὴν
 πολιορκίαν· ἡ γὰρ ὅλη πρόθεσις ἦν αὐτῷ τῆς στρα- 2
 20 τείας ἐξελεῖν τὰς Φθιώτιδας καλουμένας Θήβας. ἡ 3
 δὲ πόλις αὕτη κεῖται μὲν οὐ μακρὰν ἀπὸ τῆς θα-
 λάττης, ἀπέχουσα Λαρίσης ὥς τριακοσίους σταδίους,
 ἐπίκειται δ' εὐκαίρως τῇ τε Μαγνησίᾳ καὶ τῇ Θετ-
 ταλίᾳ, καὶ μάλιστα τῆς μὲν Μαγνησίας τῇ τῶν Δη-
 25 μητρίων χώρα, τῆς δὲ Θετταλίας τῇ τῶν Φαρσα-
 λίων καὶ Φεραίων. ἐξ ἧς καὶ τότε, κατεχόντων 4
 αὐτὴν τῶν Αἰτωλῶν καὶ συνεχεῖς ποιουμένων τὰς
 ἐπιδρομὰς, μεγάλα συνέβαινε βλάπτεσθαι τοὺς τε
 Δημητρίους καὶ τοὺς Φαρσαλίους, ἔτι δὲ Λαρισαίους· 483.
 30 πολλάκις γὰρ ἐποιοῦντο τὰς καταδρομὰς ἕως ἐπὶ τὸ 5
 καλούμενον Ἀμυρικὸν πεδίον. διόπερ ὁ Φίλιππος 6

οὐκ ἐν μικρῷ τιθέμενος μεγάλην ἐποιεῖτο σπουδὴν
 7 ὑπὲρ τοῦ κατὰ κράτος ἐξελεῖν αὐτήν. συναχθέντων
 δὲ καταπελτῶν μὲν ἑκατὸν πεντήκοντα, πετροβολι-
 κῶν δ' ὀργάνων πέντε καὶ εἴκοσι, προσῆλθε ταῖς
 Θήβαις, καὶ διελὼν τὸ στρατόπεδον εἰς τρία μέρη 5
 8 διέλαβε τοὺς πέριξ τόπους τῆς πόλεως, καὶ τῷ μὲν
 ἐνὶ περὶ τὸ Σκόπιον ἐστρατοπέδευσε, τῷ δ' ἄλλῳ
 περὶ τὸ καλούμενον Ἥλιοτρόπιον, τὸ δὲ τρίτον εἶχε
 9 κατὰ τὸ τῆς πόλεως ὑπερκείμενον ὄρος, τὰ δὲ με-
 ταξὺ τῶν στρατοπέδων τάφρῳ καὶ διπλῷ χάρακι 10
 διαλαβὼν ὠχυρώσατο, πρὸς δὲ καὶ πύργοις ξυλίνοις
 ἡσφαλίσσατο, κατὰ πλῆθρον στήσας αὐτοὺς μετὰ φυ-
 10 λακῆς τῆς ἀρκούσης. ἐξῆς δὲ τούτοις τὰς παρα-
 σκευὰς ἀθροίσας ὁμοῦ πάσας ἤρξατο προσάγειν τὰ
 μηχανήματα πρὸς τὴν ἄκρην. 15
 100 Ἐπὶ μὲν οὖν ἡμέρας τρεῖς τὰς πρώτας οὐδὲν
 ἡθύνατο προβιβάζειν τῶν ἔργων διὰ τὸ γενναίως καὶ
 2 παραβόλως ἀμύνεσθαι τοὺς ἐκ τῆς πόλεως. ἐπειδὴ
 δὲ διὰ τὴν συνέχειαν τῶν ἀκροβολισμῶν καὶ τὸ πλῆ-
 θος τῶν βελῶν οἱ προκινδυνεύοντες τῶν ἐκ τῆς πό- 20
 524. λεως οἱ μὲν ἔπεσον, οἱ δὲ κατετραυματίσθησαν, τότε
 βραχείας ἐνδόσεως γενομένης ἤρξαντο τῶν ὀρυγμά-
 3 των οἱ Μακεδόνες. τῇ δὲ συνεχείᾳ, καίπερ ἀντι-
 βαίνοντος τοῦ χωρίου, μόλις ἐναταῖοι πρὸς τὸ τεῖχος
 4 ἐξίκοντο. μετὰ δὲ ταῦτα ποιούμενοι τὴν ἐργασίαν 25
 ἐκ διαδοχῆς, ὥστε μὴθ' ἡμέρας μῆτε νυκτὸς διαλεί-
 πειν, ἐν τρισὶν ἡμέραις δύο πλέθρα τοῦ τεύχους
 5 ὑπάρκυναν καὶ διεστύλωσαν. τῶν δ' ἐρείσματων οὐ
 δυναμένων ὑποφέρειν τὸ βάρος, ἀλλ' ἐνδόντων, πε-
 σεῖν συνέβη τὸ τεῖχος πρὸ τοῦ πύρ ἔμβਾਲειν τοὺς Μα- 30
 6 κεδόνας. ἐνεργὸν δὲ ποιησαμένων τὴν ἀνακάθαρσιν

τοῦ πτώματος, καὶ παρασκευασαμένων πρὸς τὴν
 εἴσοδον καὶ μελλόντων ἤδη βιάζεσθαι, καταπλαγέν-
 τες παρέδωκαν οἱ Θηβαῖοι τὴν πόλιν. ὁ δὲ Φίλιπ- 7
 . πος διὰ τῆς πράξεως ταύτης ἀσφαλισάμενος τα κατὰ
 5 τὴν Μαγνησίαν καὶ Θετταλίαν ἀφείλετο τὰς μεγάλας
 ὠφελείας τῶν Αἰτωλῶν, ἀπεδείξατο δὲ καὶ ταῖς αὐ- 484.
 τοῦ δυνάμεσιν ὅτι δικαίως ἐπανείλετο τοὺς περὶ τὸν
 Λεόντιον, ἐθελόκακίσαντας πρότερον ἐν τῇ περὶ
 τοὺς Παλαίους πολιορκίᾳ. γενόμενος δὲ κύριος τῶν 8
 10 Θηβῶν τοὺς μὲν ὑπάρχοντες οἰκίτορας ἐξηνδραπο-
 δίσατο, Μακεδόνας δ' εἰσοικίσας Φιλίππου τὴν πό-
 λιν ἀντὶ Θηβῶν κατωνόμασεν.

Ἦδη δ' αὐτοῦ συντετελεσμένοι τὰ κατὰ τὰς Θή- 9
 βας, πάλιν ἦγον ὑπὲρ τῶν διαλύσεων παρὰ τε Χίων
 15 καὶ Ῥοδίων καὶ Βυζαντίων πρόβεις καὶ πρὸς Πτο-
 λεμαίου τοῦ βασιλέως· οἷς παραπλησίους ἀποκρίσεις 10
 δούς ταῖς πρότερον, καὶ φήσας οὐκ ἄλλότριος εἶναι
 διαλύσεως, ἔπεμψε κελύσας αὐτοὺς πείραν λαμβά-
 νειν καὶ τῶν Αἰτωλῶν. αὐτὸς δὲ τῆς μὲν διαλύσεως 11
 20 ὠλιγώρει, τοῦ δὲ πράττειν τι τῶν ἐξῆς ἀντείχετο.

Αἰόπερ ἀκούων τοὺς Σκερδιλαΐδου λέμβους περὶ 101
 Μαλέαν λήξεσθαι καὶ πᾶσι τοῖς ἐμπόροις ὡς πολε-
 μίοις χρῆσθαι, παρῆσπονθηκέναι δὲ καὶ τῶν ἰδίων
 τινὰ πλοίων ἐν Λευκάδι συνορμήσαντα, καταστῆσας 2
 25 δώδεκα μὲν καταφράκτους ναῦς, ὅκτω δ' ἀφράκτους,
 525. τριάκοντα δ' ἡμιολίους, ἔπλει δι' Εὐρύπου, σπεύ-
 δων μὲν καταλαβεῖν καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς, καθόλου
 δὲ μετέωρος ὦν ταῖς ἐπιβολαῖς ἐπὶ τὸν κατὰ τῶν
 Αἰτωλῶν πόλεμον διὰ τὸ μηδὲν πω συνεικέναι τῶν
 30 ἐν Ἰταλίᾳ γεγονότων. συνέβαινε δέ, καθ' οὗς και- 3
 ροὺς ἐπολιόρκει τὰς Θήβας Φίλιππος, ἡττηθῆαι Ῥω-

μαίους ὑπ' Ἀννίβου τῇ περὶ Τυρρηνίαν μάχῃ, τὴν
 δὲ φήμην ὑπὲρ τῶν γερονότων μηδέπω προσπεπιτω-
 4 κέναι τοῖς Ἑλλήσιν. ὁ δὲ Φίλιππος, τῶν λέμβων
 ὑστερήσας καὶ καθορμισθεὶς πρὸς Κεγχρεαῖς τὰς μὲν
 καταφράκτους ναῦς ἐξάπέστειλε, συντάξας περὶ Μα- 5
 λέαν ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν ὥς ἐπ' Αἰγίου καὶ Πα-
 τρων, τὰ δὲ λοιπὰ τῶν πλοίων ὑπερισθμίσας ἐν
 5 Λεχαιῶν παρήγγελλε πᾶσιν ὀρμεῖν. αὐτὸς δὲ κατὰ
 σπουδὴν ἦκε μετὰ φίλων ἐπὶ τὴν τῶν Νεμέων παντή-
 6 γυριν εἰς Ἄργος. ἄρτι δ' αὐτοῦ θεωμένου τὸν 10
 ἄγωνα τὸν γυμνικόν, παρῆν ἐκ Μακεδονίας γραμμα-
 τοφόρος διασαφῶν ὅτι λείπονται Ῥωμαῖοι μάχῃ με- 485.
 7 γάλλῃ καὶ κρατεῖ τῶν ὑπαίθρων Ἀννίβας. παραντίκα
 μὲν οὖν Διμητρίῳ τῷ Φαρίῳ μόνῳ τὴν ἐπιστολὴν
 8 ἐπέδειξε, σιωπᾶν παρακελευσάμενος· ὃς καὶ λαβό- 15
 μενος τῆς ἀφορμῆς ταύτης τὸν μὲν πρὸς τοὺς Αἰ-
 τωλοὺς ᾤετο δεῖν τὴν ταχίστην ἀποροῦναι πόλεμον,
 ἀντέχεσθαι δὲ τῶν κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα πραγμάτων
 9 ἡξίου καὶ τῆς εἰς Ἱταλίαν διαβάσεως. τὰ μὲν γὰρ
 κατὰ τὴν Ἑλλάδα πάντα καὶ νῦν ἤδη ποιεῖν αὐτῷ 20
 τὸ προσταττόμενον ἔφη καὶ μετὰ ταῦτα ποιήσκειν,
 Ἀχαιῶν μὲν ἐθέλουτὴν εὐνοοῦντων, Αἰτωλῶν δὲ
 καταπεπληγμένων ἐκ τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς κατὰ
 10 τὸν ἐνεστώτα πόλεμον· τὴν δ' Ἱταλίαν ἔφη καὶ τὴν
 ἐκεῖ διάβασιν ἀρχὴν εἶναι τῆς ὑπὲρ τῶν ὄλων ἐπι- 25
 βολῆς, ἣν οὐδενὶ καθήκειν μᾶλλον ἢ κείνῳ· τὸν
 102 δὲ καιρὸν εἶναι νῦν, ἐπταικότων Ῥωμαίων. τοιοῦ-
 τοις δὲ χρυσάμενος λόγοις ταχέως παρώρμησε τὸν
 526. Φίλιππον, ὥς ἂν, οἶμαι, καὶ νέον βασιλέα καὶ κατὰ
 τὰς πράξεις ἐπιτυχῇ καὶ καθόλου τολμηρὸν εἶναι 30
 δοκοῦντα, πρὸς δὲ τούτοις ἐξ οἰκίας ὀρμώμενον

τοιαύτης, ἢ μάλιστα πῶς αἰὲ τῆς τῶν ὅλων ἐλπίδος ἐφίεται.

Πλὴν ὃ γε Φίλιππος, ὡς εἶπον, τότε μὲν αὐτῷ^ο τῷ Δημητρίῳ τὰ προσπεπωκότα διὰ τῆς ἐπιστολῆς
⁵ ἐδήλωσε, μετὰ δὲ ταῦτα συνῆγε τοὺς φίλους καὶ
 διαβούλιον ἀνεδίδον περὶ τῆς πρὸς Αἰτωλοὺς δια-
 λύσεως. ὕτων δὲ καὶ τῶν περὶ τὸν Ἄρατον οὐκ³
 ἄλλοτριῶν διεξαγωγῆς τῷ δοκεῖν ὑπερδεξίους ὄντας
 τῷ πολέμῳ ποιεῖσθαι τὴν διάλυσιν, οὕτως ὁ βασι-⁴
¹⁰ λέυς, οὐδὲ τοὺς πρεσβευτὰς ἔτι προσδεξάμενος τοὺς
 κοινῇ πράττοντας τὰ περὶ τὰς διαλύσεις, παραχορῆμα
 Κλεόνικον μὲν τὸν Ναυπάκτιον πρὸς τοὺς Αἰτω-
 λούς διεπέμψατο — κατέλαβε γὰρ ἔτι τοῦτον ἐκ⁵
 τῆς αἰχμαλωσίας ἐπιμένοντα τὴν τῶν Ἀχαιῶν σύν-
¹⁵ οδον — αὐτὸς δὲ παραλαβὼν ἐκ Κορίνθου τὰς ναῦς
 καὶ τὴν πεζὴν δύναμιν ἤκεν ἔχων εἰς Αἴγιον. καὶ⁶
 προελθὼν ἐπὶ Λασιῶνα καὶ τὸν ἐν τοῖς Περιπύλοις
 πύργον παραλαβὼν, καὶ συνυποκριθεὶς ὡς ἐμβαλὼν⁴⁸⁶
 εἰς τὴν Ἠλείαν, τοῦ μὴ δοκεῖν λίαν ἔτοιμος εἶναι
²⁰ πρὸς τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν, μετὰ ταῦτα δις⁷
 ἢ τρις ἀνακάμψαντος τοῦ Κλεονίκου, δεομένων τῶν
 Αἰτωλῶν εἰς λόγους σφίσι συνελθεῖν ἐπήκουσε, καὶ⁸
 πάντ' ἀφείδς τὰ τοῦ πολέμου πρὸς μὲν τὰς συμμα-
 χίδας πόλεις γραμματοφόρους ἐξαπέστειλε, παρα-
²⁵ καλῶν πέμπειν τοὺς συνεδρεύσοντας καὶ μεθεξέοντας
 τῆς ὑπὲρ τῶν διαλύσεων κοινολογίας, αὐτὸς δὲ δια-⁹
 βὰς μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ καταστρατοπεδεύσας περὶ
 Πάνορμον, ὃς ἔστι μὲν τῆς Πελοποννήσου λιμὴν,
 καίται δὲ καταντικρὺ τῆς τῶν Ναυπακτίων πόλεως,
³⁰ ἀνέμενε τοὺς τῶν συμμάχων συνέδρους. κατὰ δὲ¹⁰
 τὸν καιρὸν τοῦτον, καθ' ὃν ἔδει συναθροίεσθαι

τοὺς προειρημένους, πλεύσας εἰς Ζάκυνθον δι' αὐ-
 τοῦ κατεστήσατο τὰ κατὰ τὴν νῆσον, καὶ παρῆν
 103 αὐτοῖς ἀναπλέων. ἤδη δὲ καὶ τῶν συνέδρων ἡθροί-
 527. σμένων, ἐξέπεμψε πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς Ἄρατον καὶ
 2 Ταυρίωνα καὶ τινὰς τῶν ἡκόντων ἕμα τούτοις. οἱ δ'
 καὶ συμμίζαντες τοῖς Αἰτωλοῖς πανδημεὶ συνηθροί-
 σμένοις ἐν Ναυπάκτῳ, βραχέα διαλεχθέντες καὶ θεω-
 ροῦντες αὐτῶν τὴν ὁρμὴν τὴν πρὸς τὰς διαλύσεις,
 ἐπλεον ἐξ ὑποστροφῆς πρὸς τὸν Φίλιππον χάριν τοῦ
 3 διασαφῆσαι περὶ τούτων. οἱ δ' Αἰτωλοί, σπεύδοντες 10
 διαλύσασθαι τὸν πόλεμον, ἐξαπέστελλον ἕμα τούτοις
 πρέσβεις πρὸς τὸν Φίλιππον, ἄξιοντες παραγενέ-
 σθαι μετὰ τῆς δυνάμεως πρὸς σφᾶς, ἵνα τῆς κοινο-
 λογίας ἐκ χειρὸς γινομένης τύχη τὰ πράγματα τῆς
 4 ἀρμοζούσης διεξαγωγῆς. ὁ δὲ βασιλεὺς (παρ)ορμη- 15
 θεὶς τοῖς παρακαλουμένοις διέπλευσε μετὰ τῆς δυνά-
 μεως πρὸς τὰ λεγόμενα Κοῖλα τῆς Ναυπακτίας, ἃ
 5 τῆς πόλεως εἴκοσι μάλιστα σταδίους ἀφέστηκε· στρα-
 τοπεδεύσας δὲ καὶ περιλαβὼν χάρακι τὰς νῆας καὶ
 τὴν παρεμβολήν, ἔμενε προσανέχων τὸν καιρὸν τῆς 20
 6 ἐντεύξεως. οἱ δ' Αἰτωλοὶ χωρὶς τῶν ὅπλων ἦκον
 πανδημεὶ, καὶ διασχόντες ὥς δύο στάδια τῆς Φι-
 λίππου παρεμβολῆς διεπέμποντο καὶ διελέγοντο περὶ
 7 τῶν ἐνεστιώτων. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὁ βασιλεὺς
 πάντας ἐξέπεμπε τοὺς ἡκοντας παρὰ τῶν συμμάχων, 25
 κελεύσας ἐπὶ τούτοις προτείνειν τὴν εἰρήνην τοῖς 487.
 8 Αἰτωλοῖς, ὥστ' ἔχειν ἀμφοτέρους ἢ νῦν ἔχουσι· δεξα-
 μένων δὲ τῶν Αἰτωλῶν ἐτοίμως, τὸ λοιπὸν ἤδη περὶ
 τῶν κατὰ μέρος συνεχεῖς ἐγίνοντο διαποστολαὶ πρὸς
 ἀλλήλους, ὧν τὰς μὲν πλείους παρήσομεν διὰ τὸ 30
 9 μῆδ' ἔχειν ἄξιον μνήμης, τῆς δ' Ἀγελάου τοῦ

Ναυπακτίου παραινέσεως ποιησόμεθα μνήμην, ἥ
 κατὰ τὴν πρώτην ἔντευξιν ἐχρήσατο πρὸς τε τὸν
 βασιλέα καὶ τοὺς παρόντας συμμάχους. ὃς ἔφη δεῖν 104
 μάλιστα μὲν μηδέποτε πολεμεῖν τοὺς Ἕλληνας ἀλλή-
 5 λους, ἀλλὰ μεγάλην χάριν ἔχειν τοῖς θεοῖς, εἰ λέ-
 528. γοντες ἐν καὶ ταῦτό πάντες καὶ συμπλέκοντες τὰς
 χεῖρας, καθάπερ οἱ τοὺς ποταμοὺς διαβαίνοντες, δύ-
 ναιτο τὰς τῶν βαρβάρων ἐφόδους ἀποτριβόμενοι
 συσπῆζειν σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις. οὐ μὴν 2
 10 ἀλλ' εἰ τὸ παράπαν τοῦτο μὴ δυνατόν, κατὰ γε τὸ
 παρὸν ἡξίου συμφρονεῖν καὶ φυλάττεσθαι, προῖδο-
 μένους τὸ βέρος τῶν στρατοπέδων καὶ τὸ μέγεθος
 τοῦ συνεσιώγους πρὸς ταῖς δύσεσι πολέμου· ὃῆλον 3
 γὰρ εἶναι παντὶ τῷ καὶ μετρίως περὶ τὰ κοινὰ
 15 σπουδάζοντι καὶ νῦν, ὥς ἔάν τε Καρχηδόνιοι Ῥω-
 μαίων ἔάν τε Ῥωμαῖοι Καρχηδονίων περιγένηνται
 τῷ πολέμῳ, διότι κατ' οὐδένα τρόπον εἰκὸς ἐστὶ
 τοὺς κρατήσαντας ἐπὶ ταῖς Ἰταλιωτῶν καὶ Σικελιω-
 τῶν μείναι δυναστείαις, ἥξειν δὲ καὶ διατείνειν τὰς
 20 ἐπιβολὰς καὶ δυνάμεις αὐτῶν πέρα τοῦ δέοντος.
 διόπερ ἡξίου πάντας μὲν φυλάξασθαι τὸν καιρόν, 4
 μάλιστα δὲ Φίλιππον. εἶναι δὲ φυλακὴν, ἔάν ἀφέ- 5
 μενος τοῦ καταφθεῖρειν τοὺς Ἕλληνας καὶ ποιεῖν
 εὐχειρώτους τοῖς ἐπιβελλομένοις κατὰ τοῦναντίον
 25 ὥς ὑπὲρ ἰδίου σώματος βουλευῇται, καὶ καθόλου
 πάντων τῶν τῆς Ἑλλάδος μερῶν ὥς οἰκείων καὶ
 προσηκόντων αὐτῷ ποιῇται πρόνοιαν· τοῦτον γὰρ 6
 τὸν τρόπον χρωμένου τοῖς πράγμασι τοὺς μὲν Ἕλ-
 ληνας εὖνους ὑπάρχειν αὐτῷ καὶ βεβαίους συναγω-
 30 νιστάς πρὸς τὰς ἐπιβολὰς, τοὺς δ' ἐξωθεν ἥτιον ἐπι-
 βουλεύσειν αὐτοῦ τῇ δυναστείᾳ, καταπεπληγμένους

- 7 τὴν τῶν Ἑλλήνων πρὸς αὐτὸν πίστιν. εἰ δὲ πραγ- 488.
 μάτων ὀρέγεται, πρὸς τὰς δύσεις βλέπειν αὐτὸν ἡξιού
 καὶ τοῖς ἐν Ἰταλίᾳ συνεστῶσι πολέμοις προσέχειν
 τὸν νοῦν, ἵνα γενόμενος ἐφεδρος ἔμφρων πειραθῇ
 σὺν καιρῷ τῆς τῶν ὅλων ἀντιποιήσασθαι δυναστείας. 5
 8 εἶναι δὲ τὸν ἐνεστῶτα καιρὸν οὐκ ἀλλότριον τῆς
 9 ἐλπίδος ταύτης. τὰς δὲ πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαφο-
 ρὰς καὶ τοὺς πολέμους εἰς τὰς ἀναπαύσεις αὐτὸν
 529. ὑπερτίθεσθαι παρεκάλει, καὶ μάλιστα σπουδάζειν
 περὶ-τούτου τοῦ μέρους, ἵν' ἔχῃ τὴν ἔξουσίαν, ὅταν 10
 βούληται, καὶ διαλύεσθαι καὶ πολεμεῖν πρὸς αὐτούς·
 10 ὥς ἐὰν ἄπαξ τὰ προφαινόμενα νῦν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας
 νέφῃ προσδέξῃται τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ἐπι-
 στῆναι, καὶ λίαν ἀγωνιᾷν ἔφη μὴ τὰς ἀνοχὰς καὶ
 τοὺς πολέμους καὶ καθόλου τὰς παιδιὰς, ἃς νῦν 15
 παίζομεν πρὸς ἀλλήλους, ἐκκοπῆναι συμβῇ πάντων
 11 ἡμῶν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε καὶ εὖξασθαι τοῖς θεοῖς
 ὑπάρχειν ἡμῖν τὴν ἔξουσίαν ταύτην, καὶ πολεμεῖν
 ὅταν βουλώμεθα καὶ διαλύεσθαι πρὸς ἀλλήλους, καὶ
 καθόλου κυρίους εἶναι τῶν ἐν αὐτοῖς ἀμφισβητου- 20
 μένων.
 105 Ὁ μὲν οὖν Ἀγέλαος τοιαῦτα διαλεχθεὶς πάντας
 μὲν παρώρμησε τοὺς συμμάχους πρὸς τὰς διαλύσεις,
 μάλιστα δὲ τὸν Φίλιππον, οἰκείοις χρησάμενος λό-
 γοις πρὸς τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ τὴν ἤδη προκατεσκενα- 25
 2 σμένην ὑπὸ τῶν τοῦ Δημητρίου παραινέσεων. διόπερ
 ἀνθομολογησάμενοι πρὸς σφᾶς ὑπὲρ τῶν κατὰ μέ-
 ρος, καὶ κυρώσαντες τὰς διαλύσεις, ἐχωρίσθησαν,
 κατάγοντες εἰς τὰς οἰκείας ἕκαστοι πατρίδας εἰρήνην
 ἀντὶ πολέμου. 30
 3 Ταῦτα δὲ πάντα συνέβη γενέσθαι κατὰ τὸν τρίτον

ἐνιαυτὸν τῆς ἑκατοστῆς καὶ τετταρακοστῆς ὀλυμπιά-
δος, λέγω δὲ τὴν τῶν Ῥωμαίων περὶ Τυρρηνία
μάχην καὶ τὴν Ἀντιόχου περὶ Κοίλην Συρίαν, ἐι
δὲ τὰς Ἀχαιῶν καὶ Φιλίππου πρὸς Αἰτωλοὺς δια-
5 λύσεις.

Τὰς μὲν οὖν Ἑλληνικὰς καὶ τὰς Ἰταλικὰς, ἐτι 4
δὲ τὰς Λιβυκὰς πράξεις, οὗτος ὁ καιρὸς καὶ τοῦτο
τὸ διαβούλιον συνέπλεξε πρῶτον· οὐ γὰρ ἐτι Φί- 5489
λιππος οὐδ' οἱ τῶν Ἑλλήνων προεστῶτες ἄρχοντες
10 πρὸς τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα πράξεις ποιούμενοι τὰς
ἀναφορὰς οὔτε τοὺς πολέμους οὔτε τὰς διαλύσεις
ἐποιοῦντο πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' ἤδη πάντες πρὸς
580. τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ σκοποὺς ἀπέβλεπον. ταχέως δὲ καὶ 6
πρὸς τοὺς νησιώτας καὶ τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦν-
15 τας τὸ παραπλήσιον συνέβη γενέσθαι· καὶ γὰρ οἱ 7
Φιλίππῳ δυσαρεστούμενοι καὶ τινες τῶν Ἀττάλῳ
διαφερομένων οὐκέτι πρὸς Ἀντιόχον καὶ Πτολεμαῖον
οὐδὲ πρὸς μεσημβρίαν καὶ τὰς ἀνατολὰς ἐνευον,
ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἐσπέραν ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν ἐβλε-
20 πον, καὶ τινὲς μὲν πρὸς Καρχηδονίους, οἱ δὲ πρὸς
Ῥωμαίους ἐπρέσβευον, ὁμοίως δὲ καὶ Ῥωμαῖοι πρὸς 8
τοὺς Ἑλληνας, δεδιότες τὴν τοῦ Φιλίππου τόλμαν
καὶ προορώμενοι μὴ συνεπίθῃται τοῖς τότε περιε-
στῶσιν αὐτοὺς καιροῖς. ἡμεῖς δ' ἐπειδὴ κατὰ τὴν 9
25 ἐξ ἀρχῆς ὑπόσχεσιν σαφῶς, οἶμαι, δεδείχαμεν πότε
καὶ πῶς καὶ δι' ἃς αἰτίας αἱ κατὰ τὴν Ἑλλάδα πρά-
ξεις συνεπλάκησαν ταῖς Ἰταλικαῖς καὶ Λιβυκαῖς, λοι- 10
πὸν κατὰ τὸ συνεχὲς ποιησάμενοι τὴν διήγησιν ὑπὲρ
τῶν Ἑλληνικῶν ἕως εἰς τοὺς καιροὺς, ἐν οἷς Ῥω-
30 μαῖοι τὴν περὶ Κάνναν μάχην ἡττήθησαν, ἐφ' ἣν
τῶν Ἰταλικῶν πράξεων τὴν καταστροφὴν ἐποιήσα-

μεθα, καὶ ταύτην τὴν βύβλον ἀφοριούμεν, ἐξιῶσαντες τοῖς προειρημένοις καιροῖς.

- 106 Ἀχαιοὶ μὲν οὖν ὥς θᾶπτον ἀπέθεντο τὸν πόλεμον, στρατηγὸν αὐτῶν ἐλόμενοι Τιμόξενον, ἀναχωρήσαντες εἰς τὰ σφέτερα νόμιμα καὶ τὰς διαγωγάς, 5
2 ἄμ' Ἀχαιοῖς δ' [καὶ] αἱ λοιπαὶ πόλεις αἱ κατὰ Πελοπόννησον, ἀνεκτῶντο μὲν τοὺς ἰδίους (βίους), ἐθεράπευον δὲ τὴν χώραν, ἀνενεοῦντο δὲ τὰς πατριούς θυσίας καὶ πανηγύρεις καὶ τᾶλλα τὰ πρὸς τοὺς 3
3 θεοὺς παρ' ἐκάστοις ὑπάρχοντα νόμιμα. σχεδὸν γὰρ 10
ὥς ἂν εἰ λήθην συνέβαινε γεγενῆσθαι παρὰ τοῖς πλείστοις περὶ τὰ τοιαῦτα διὰ τὴν συνέχειαν τῶν 4
4 προγεγονότων πολέμων. οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως αἰεὶ ποτε 490.
Πελοποννήσιοι, τῶν ἄλλων ἀνθρώπων οἰκειότατα πρὸς τὸν ἡμερον καὶ τὸν ἀνθρώπινον βίον (ἔχον- 15
531. τες), ἥμιστα πάντων ἀπολελεύκασιν αὐτοῦ κατὰ γε τοὺς ἀνώτερον χρόνους, μᾶλλον δὲ πως κατὰ τὸν Εὐριπίδην ἦσαν αἰεὶ πρασίμοχθοί τινες καὶ οὐποτε 5
5 ἥσυχοι δορεῖ. τοῦτο δὲ μοι δοκοῦσι πάσχειν εἰκότως· ἅπαντες γὰρ ἡγεμονικοὶ καὶ φιλελεύθεροί ταῖς 20
6 φύσεσι μάχονται συνεχῶς πρὸς ἀλλήλους, ἀπαρᾶχωρήτως διαπείμενοι περὶ τῶν πρωτείων. Ἀθηναῖοι δὲ τῶν ἐκ Μακεδονίας φόβων ἀπελέλυντο καὶ τὴν 7
7 ἐλευθερίαν ἔχειν ἐδόκουν ἤδη βεβαίως, χρώμενοι δὲ προστάταις Εὐρυκλείδῃ καὶ Μικίῳ τῶν μὲν ἄλλων 25
'Ελληνικῶν πράξεων οὐδ' ὁποίας μετεῖχον, ἀκολουθοῦντες δὲ τῇ τῶν προεστώτων αἰρέσει καὶ ταῖς τούτων ὁρμαῖς εἰς πάντας τοὺς βασιλεῖς ἐξεκέρχυντο, 8
8 καὶ μάλιστα τούτων εἰς Πτολεμαῖον, καὶ πᾶν γένος ὑπέμενον ψηφισμάτων καὶ κηρυγμάτων, βραχύν τινα 30
λόγον ποιούμενοι τοῦ καθήκοντος διὰ τὴν τῶν προ-

ἐστῶτων ἀκρισίαν. Πτολεμαῖος γε μὴν εὐθὺς ἀπὸ 107
 τούτων τῶν καιρῶν συνέβαινε γίνεσθαι τὸν πρὸς
 τοὺς Αἰγυπτίους πόλεμον. ὁ γὰρ προειρημένος βα- 2
 σιλεὺς καθοπλίσας τοὺς Αἰγυπτίους ἐπὶ τὸν πρὸς
 5 Ἀντίοχον πόλεμον πρὸς μὲν τὸ παρὸν ἐνδεχομένως
 ἐβουλεύσατο, τοῦ δὲ μέλλοντος ἡστόχησε· φρονημα- 3
 τισθέντες γὰρ ἐκ τοῦ περὶ Ῥαφίαν προτερήματος,
 οὐκέτι τὸ προσταττόμενον οἰοί τ' ἦσαν ὑπομένειν,
 ἀλλ' ἐξήτουν ἡγεμόνα καὶ πρόσωπον, ὥς ἱκανοὶ βοη-
 10 θεῖν ὄντες αὐτοῖς. ὃ καὶ τέλος ἐποίησαν οὐ μετὰ
 πολὺν χρόνον. Ἀντίοχος δὲ μεγάλη παρασκευῇ χρη- 4
 σάμενος ἐν τῷ χειμῶνι, μετὰ ταῦτα τῆς θερείας
 ἐπιγενομένης ὑπερέβαλε τὸν Ταῦρον, καὶ συνθέμενος
 πρὸς Ἀτταλον τὸν βασιλέα κοινοπραγίαν ἐνίστατο
 15 τὸν πρὸς Ἀχαιοὺν πόλεμον. Αἰτωλοὶ δὲ παραντὰ 5
 μὲν εὐδοκοῦντες τῇ γενομένῃ διαλύσει πρὸς τοὺς
 582. Ἀχαιοὺς, ὥς ἂν μὴ κατὰ γνώμην αὐτοῖς τοῦ πολέ-
 μου προκεχωρηκότες — διὸ καὶ στρατηγὸν Ἀγέλαον 491.
 εἵλοντο τὸν Ναυπάκτιον, δοκοῦντα πλεῖστα συμβε-
 20 βλησθαι πρὸς τὰς διαλύσεις — οὐδένα χρόνον δια- 6
 λιπόντες δυσηρέστον καὶ κατεμέμφοντο τὸν Ἀγέ-
 λαον ὥς ὑποτετμημένον πάσας αὐτῶν τὰς ἐξωθεν
 ὠφελείας καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας, διὰ τὸ μὴ
 πρὸς τινάς, πρὸς πάντας δὲ τοὺς Ἕλληνας πεποιθ-
 25 σθαι τὴν εἰρήνην. ὁ δὲ προειρημένος ἀνὴρ ὑπο- 7
 φέρων τὴν προειρημίνην τοιαύτην ἄλογίαν καὶ μέμ-
 ψιν παρακατεῖχε τὰς ὁρμὰς αὐτῶν· διὸ καὶ καρτερεῖν
 οὗτοι μὲν ἠναγκάζοντο παρὰ φύσιν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος, ἀνακομισθεὶς κατὰ θά- 108
 50 λατταν ἀπὸ τῶν διαλύσεων εἰς Μακεδονίαν, καὶ
 καταλαβὼν τὸν Σκερδιλαῖδαν ἐπὶ τῇ προφάσει τῶν

προσοφειλομένων χρημάτων, πρὸς ἃ καὶ τὰ περὶ
 τὴν Λευκάδα πλοῦτα παρεσπόνδησε, καὶ τότε τῆς μὲν
 Πελαγονίας πόλισμα διηρηκότεα τὸ προσαγορευό-
 2 μενον Πισσαῖον, τῆς δὲ Λασσαρήτιδος προσηγμένον
 πόλεις, τὰς μὲν φόβῳ, τὰς δ' ἐπαγγελίαις, Ἀντιπά- 5
 τρειαν, Χρυσονδύωνα, Γερτοῦντα, πολλὴν δὲ καὶ
 τῆς συνορούσης τούτοις Μακεδονίας ἐπιδεδραμη-
 3 κότεα, παραντίκα μὲν ὥρμησε μετὰ τῆς δυνάμεως,
 ὥς ἀνακτῆσασθαι σπουδάζων τὰς ἀφεστηκνίας πό-
 4 λεις, καθόλου δ' ἔκρινε πολεμεῖν πρὸς τὸν Σκερδι- 10
 λαῖδαν, νομίζων ἀναγκαιότατον εἶναι παρεντρεπίσα-
 σθαι τὰ κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα πρὸς τε τὰς ἄλλας
 ἐπιβολὰς καὶ μάλιστα πρὸς τὴν εἰς Ἰταλίαν διάβα-
 5 σιν. ὁ γὰρ Δημήτριος οὕτως ἐξέκαιε τὴν ἐλπίδα καὶ
 τὴν ἐπιβολὴν τῷ βασιλεῖ ταύτην συνεχῶς, ὥστε 15
 κατὰ τοὺς ὕπνους τὸν Φίλιππον ταῦτ' ὀνειρώττειν
 6 καὶ περὶ ταύτας εἶναι τὰς πράξεις. ἐποίει δὲ ταῦτα
 Δημήτριος οὐ Φιλίππου χάριν — τούτῳ μὲν γὰρ
 τρίτην ἴσως ἐν τούτοις ἔνεμε μερίδα — μᾶλλον δὲ
 τῆς πρὸς Ῥωμαίους δυσμενείας, τὸ δὲ πλεῖστον ἐνε- 20
 533.7 κεν αὐτοῦ καὶ τῶν ἰδίων ἐλπίδων· μόνως γὰρ οὕ-
 τως ἐπέπειστο τὴν ἐν τῷ Φάρῳ δυναστείαν κατα-
 8 κτῆσασθαι ἄλιν. πλὴν ὃ γε Φίλιππος στρατεύσας
 ἀνεκτῆσατο μὲν τὰς προειρημένας πόλεις, κατελάβετο 492.
 δὲ τῆς μὲν Λασσαρήτιδος Κρεώνιον καὶ Γερτοῦντα, 25
 τῶν δὲ περὶ τὴν Λυχνιδίαν λίμνην Ἐγγελαῖνας, Κέ-
 ρακα, Σατίωνα, Βοιούς, τῆς δὲ Καλοικίνων χώρας
 Βαντίαν, ἔτι δὲ τῶν καλουμένων Πισαντίνων Ὀρ-
 9 γησόν. ἐπιτελεσάμενος δὲ ταῦτα διαφῆκε τὰς ду-
 νάμεις εἰς παραχειμασίαν. ἦν δ' ὁ χειμὼν οὗτος, 30
 καθ' ὃν Ἀννίβας, πεπορθηκὼς τοὺς ἐπιφανεστάτους

τόπους τῆς Ἰταλίας ἔμελλε περὶ τὸ Γερούνιον τῆς
 Δανυίας ποιείσθαι τὴν παραχειμασίαν. Ῥωμαῖοι δὲ 10
 τότε κατέστησαν στρατηγούς αὐτῶν Γάιον Τερέντιον
 καὶ Λεύκιον Αἰμίλιον.

- 5 Φίλιππος δὲ κατὰ τὴν παραχειμασίαν ἀναλογι- 109
 ζόμενος ὅτι πρὸς τὰς ἐπιβολὰς αὐτοῦ χρεία πλοίων
 ἐστὶ καὶ τῆς κατὰ θάλατταν ὑπηρεσίας, καὶ ταύτης
 οὐχ ὥς πρὸς ναυμαχίαν — τοῦτο μὲν γὰρ οὐδ' ἂν 2
 ἤλπισε δυνατόν εἶναι, Ῥωμαίοις διανναυμαχεῖν —
 10 ἀλλὰ μᾶλλον ἕως τοῦ παρακομίζειν στρατιώτας καὶ
 θάττον διαίρειν οὐ πρόδοιτο καὶ παραδόξως ἐπι-
 φαίνεσθαι τοῖς πολεμίοις· διόπερ ὑπολαβὼν ἀρίστην 3
 εἶναι πρὸς ταῦτα τὴν τῶν Ἰλλυριῶν ναυπηγίαν ἑκα-
 τὸν ἐπεβάλετο λέμβους κατασκευάζειν, σχεδὸν πρῶ-
 15 τος τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλέων. καταρτίσας δὲ 4
 τούτους συνῆγε τὰς δυνάμεις ἀρχομένης θερείας,
 καὶ βραχεῖα προσασκήσας τοὺς Μακεδόνας ἐν ταῖς
 εἰρεσίαις ἀνήχθη. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Ἄν- 5
 τίοχος μὲν ὑπερέβαλε τὸν Ταῦρον, Φίλιππος δὲ
 20 ποιησάμενος τὸν πλοῦν δι' Εὐρύπου καὶ [τοῦ] περὶ
 Μαλέαν ἦκε πρὸς τοὺς περὶ Κεφαλληνίαν καὶ Λευ-
 534. κὰδα τόπους, ἐν οἷς καθορμισθεὶς ἐκαραδόκει πολυ-
 πραγμονῶν τὸν τῶν Ῥωμαίων στόλον. πυνθανόμε- 6
 νος δὲ περὶ τὸ Αἰλύβαιον αὐτοὺς ὀρμεῖν, θαρρήσας
 25 ἀνήχθη, καὶ προῆγε ποιούμενος τὸν πλοῦν ὥς ἐπ'
 Ἀπολλωνίας. ἤδη δὲ συνεγγίζοντος αὐτοῦ τοῖς περὶ 110
 τὸν Ἀῶν ποταμὸν τόποις, ὃς φεῖ παρὰ τὴν τῶν
 Ἀπολλωνιατῶν πόλιν, ἐμπίπτει πανικὸν παραπλήσιον
 τοῖς γινομένοις ἐπὶ τῶν περὶ τῶν στρατοπέδων. τῶν 2
 30 γὰρ ἐπὶ τῆς οὐραγίας πλεόντων τινὲς λέμβοι, καθορ- 493.
 μισθέντες εἰς τὴν νῆσον, ἣ καλεῖται μὲν Σάσων,

κεῖται δὲ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τὴν εἰς τὸν Ἴόνιον
 πόρον, ἦγον ὑπὸ νύκτα πρὸς τὸν Φίλιππον, φάσκον-
 τες συνωρμηκέναι τινὰς αὐτοῖς πλείοντας ἀπὸ πορθ-
 3 μού, τούτους δ' ἀπαγγέλλειν, ὅτι καταλείποιν ἐν
 Ῥηγίῳ πεντήρεις Ῥωμαϊκὰς πλεούσας ἐπ' Ἀπολλω- 5
 4 νίας καὶ πρὸς Σκερδιλαῖδαν. ὁ δὲ Φίλιππος, ὑπο-
 λαβὼν ὅσον οὕτω τὸν στόλον ἐπ' αὐτὸν παρῆναι,
 περίφοβος γενόμενος καὶ ταχέως ἀνασπιάσας τὰς ἀγ-
 5 κύρας αὐτῆς εἰς τοῦπίσω παρήγγειλε πλεῖν. οὐδενὶ
 δὲ κόσμῳ ποιησάμενος τὴν ἀναζυγὴν καὶ τὸν ἀνά- 10
 πλουν δευτεράτος εἰς Κεφαλληνίαν κατήρε, συνεχῶς
 6 ἡμέραν καὶ νύκτα τὸν πλοῦν ποιούμενος. βραχὺ δέ
 τι θαρρήσας ἐνταῦθα κατέμεινε, ποιῶν ἔμφασιν ὥς
 ἐπὶ τινὰς τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πράξεων ἐπεστρο-
 7 φῶς. συνέβη δὲ ψευδῶς γενέσθαι τὸν ὅλον φόβον 15
 8 περὶ αὐτόν. ὁ γὰρ Σκερδιλαῖδας, ἀκούων κατὰ χει-
 μῶνα λέμβους ναυπηγεῖσθαι τὸν Φίλιππον πλείους,
 καὶ προσδοκῶν αὐτοῦ τὴν κατὰ θάλατταν παρον-
 σίαν, διεπέμπετο πρὸς τοὺς Ῥωμαίους διασαφῶν
 9 ταῦτα καὶ παρακαλῶν βοηθεῖν, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι δεκα- 20
 ναῖαν ἀπὸ τοῦ περὶ τὸ Αἰλύβειον ἐξαπέστειλαν στό-
 535. 10 λου, ταύτην τὴν περὶ τὸ Ῥήγιον ὀφθεῖσαν· ἦν Φί-
 λιππος εἰ μὴ πτοηθεὶς ἀλόγως ἔφυγε, τῶν περὶ τὴν
 Ἰλλυρίδα πράξεων μέλιστα· ἂν τότε καθίκετο διὰ τὸ
 τοὺς Ῥωμαίους πάσαις ταῖς ἐπινοαῖαις καὶ παρασκευαῖς 25
 περὶ τὸν Ἀννίβαν καὶ τὴν περὶ Κάνναν μάχην γίνε-
 σθαι, τῶν τε πλοίων ἐκ τοῦ κατὰ λόγον ἐγκρατὴς
 11 ἂν ἐργόνει. νῦν δὲ διαταραχθεὶς ὑπὸ τῆς προσαγ-
 γελίας ἀβλαβῇ μὲν, οὐκ εὐσχήμονα δ' ἐποίησατο τὴν
 ἀναχώρησιν εἰς Μακεδονίαν. 30
 111 Ἐπράχθη δέ τι κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ

Προυσία μνήμης ἄξιον. τῶν γὰρ Γαλατῶν, οὓς διε- 2
 βίβασεν ἐκ τῆς Εὐρώπης ὁ βασιλεὺς Ἄνταλος εἰς
 τὸν πρὸς Ἀχαιὸν πόλεμον διὰ τὴν ἐπ' ἀνδρεία δό-
 ξαν, τούτων χωρισθέντων τοῦ προειρημένου βασι- 494.
 5 λέως διὰ τὰς ἄρτι ῥηθείσας ὑποψίας καὶ πορθούντων
 μετὰ πολλῆς ἀσελγείας καὶ βίας τὰς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ
 πόλεις, τὸ δὲ τελευταῖον καὶ πολιορκεῖν τοὺς Ἰλιεῖς
 ἐπιβαλομένων, ἐγένετο μὲν τις οὐκ ἀγεννὴς περὶ 3
 ταῦτα πράξις καὶ ὑπὸ τῶν τὴν Τρωάδα κατοικούν-
 10 των Ἀλεξάνδρειαν· Θεμιστινὴν γὰρ ἐξαποστείλαντες 4
 μετ' ἀνδρῶν τετρακισχιλίων ἔλυσαν μὲν τὴν Ἰλιέων
 πολιορκίαν, ἐξέβαλον δ' ἐκ πάσης τῆς Τρωάδος τοὺς
 Γαλάτας, ἐμποδίζοντες ταῖς χορηγίαις καὶ διαλυμαι-
 νόμενοι τὰς ἐπιβολὰς αὐτῶν. οἱ δὲ Γαλάται κατα- 5
 15 σχόντες τὴν Ἀρίσβαν καλουμένην ἐν τῇ τῶν Ἀβυ-
 δηνῶν χώρα, λοιπὸν ἐπεβούλευον καὶ προσεπολέμουν
 ταῖς περὶ τούτους τοὺς τόπους ἐκτισμέναις πόλεσιν.
 ἐφ' οὓς στρατεύσας μετὰ δυνάμεως Προυσίας καὶ 6
 παραταξάμενος τοὺς μὲν ἄνδρας κατ' αὐτὸν τὸν κίν-
 20 δυνον ἐν χειρῶν νόμῳ διέφθειρε, τὰ δὲ τέκνα σχε-
 δὸν ἅπαντα καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἐν τῇ παρεμ-
 βολῇ κατέσφαξε, τὴν δ' ἀποσκευὴν ἐφῆκε διαρπάσαι
 536. τοῖς ἡγωνισμένοις. πράξας δὲ ταῦτα μεγάλου μὲν 7
 ἀπέλυσε φόβου καὶ κινδύνου τὰς ἐφ' Ἑλλησπόντου
 25 πόλεις, καλὸν δὲ παράδειγμα τοῖς ἐπιγιννομένοις
 ἀπέλιπε τοῦ μὴ ῥαδίαν ποιεῖσθαι τοὺς ἐκ τῆς Εὐ-
 ρώπης βαρβάρους τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν διάβασιν.
 Τα μὲν οὖν περὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀσίαν ἐν 8
 τούτοις ἦν. τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν τῆς περὶ Κέν-
 30 ναν μάχης ἐπιτελεσθείσης τὰ πλεῖστα μετετίθητο πρὸς
 τοὺς Κορχηδονίους, καθάπερ ἐν τοῖς πρὸ τούτων

9 ἡμῖν δεδῆλωται. ἡμεῖς δὲ νῦν μὲν ἐπὶ τούτων τῶν
 καιρῶν τῆς διηγήσεως λήξομεν, ἐπεὶ διεληλύθαμεν
 ὅς περιέσχε τῶν τε κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ τῶν Ἑλλη-
 νικῶν πράξεων ἡ τετταρακοστὴ τῶν Ὀλυμπιάδων
 10 πρὸς ταῖς ἑκατόν· ἐν δὲ τῇ μετὰ ταῦτα βύβλῳ, βρα-
 χέα προσαναμνήσαντες τῆς [ἐν ταύτῃ τῇ βύβλῳ]
 προκατασκευῆς, ἐπὶ τὸν περὶ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας
 λόγον ἐπάνοιμεν κατὰ τὴν ἐν ἀρχαῖς ὑπόσχεσιν.

5 VII 16

6

FRAGMENTA LIBRI VI.

I. EX PROOEMIO.

- Στήσαντες δ' ἐπὶ τούτων <quae sunt V, 111> τὴν 1
διήγησιν τὸν ὑπὲρ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας συστησόμεθα λόγον, ᾧ κατὰ τὸ συνεχὲς ὑποδείξομεν ὅτι μέ- 2
γιστα συνεβάλετ' αὐτοῖς ἡ τοῦ πολιτεύματος ιδιότης
5 πρὸς τὸ μὴ μόνον ἀνακτήσασθαι τὴν Ἰταλιωτῶν καὶ
Σικελιωτῶν δυναστείαν, ἔτι δὲ τὴν Ἰβήρων προσλα-
βεῖν καὶ Κελτῶν ἀρχήν, ἀλλὰ τὸ τελευταῖον καὶ πρὸς 3
τὸ κρατήσαντας τῷ πολέμῳ Καρχηδονίων ἔννοιαν
σχεῖν τῆς τῶν ὅλων ἐπιβολῆς. [Polyb. III, 2, 6].
- 10 Ὅταν δὲ τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις τὰς κατὰ τὴν 4
αὐτὴν ὀλυμπιάδα γενομένας <Ol. 140> διεξιόντες ἐπι-
στῶμεν τοῖς καιροῖς τούτοις, τότε ἤδη προθέμενοι
ψιλῶς τὸν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς Ῥωμαίων πολιτείας ποιη-
σόμεθα λόγον, νομίζοντες οὐ μόνον πρὸς τὴν τῆς 5
15 ἱστορίας σύνταξιν οἰκείαν εἶναι τὴν περὶ αὐτῆς ἐξη-
γησιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς τῶν πολιτευμάτων διορ-
θώσεις καὶ κατασκευὰς μεγάλα συμβάλλεσθαι τοῖς
φιλομαθοῦσι καὶ πραγματικοῖς τῶν ἀνδρῶν [Idem
III, 118, 11].
- 20 Καὶ τί δήποτ' ἔστι τὸ αἴτιον, ἀπορήσαι τις ἂν, 6
ὅτι κεκρατηκότες <οἱ Ῥωμαῖοι> τῶν ὅλων καὶ πολ-
λαπλασίαν ἔχοντες ὑπεροχὴν νῦν ἢ πρόσθεν οὗτ'

ἂν πληρῶσαι τσαύτας ναῦς οὐτ' ἀναπλεῦσαι τηλι-
 7 κούτοις στόλοις δυνηθεῖεν; οὐ μὴν ἀλλὰ περὶ μὲν
 ταύτης τῆς ἀπορίας σαφῶς ἐξέσται τὰς αἰτίας κατα-
 νοεῖν, ὅταν ἐπὶ τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν τῆς πολιτείας
 ἔλθωμεν. [Idem I, 64, 1]. 5

8 Ἐπεὶ τοῦτου δὲ τοῦ μέρους <rei militaris partes
 quasdam attigerat> εἴρηται πρότερον ἡμῖν διὰ πλειό-
 νων ἐν τοῖς περὶ τῆς πολιτείας. [Idem X, 16, 7].

9 Τοῦτο <Salii> δ' ἔστι, καθάπερ ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ
 τῆς πολιτείας εἴρηται, τῶν τριῶν ἐν σύστημα, δι' 10
 ὧν συμβαίνει τὰς ἐπιφανεστάτας θυσίας ἐν τῇ Ῥώμῃ
 συντελεῖσθαι τοῖς θεοῖς. [Idem XXI, 10(13), 11].

2(1) Οὐκ ἀγνοῶ μὲν οὖν διότι τινὲς διαπορήσουσι 495,2
 537,5 πῶς ἀφήμενοι τοῦ συτάπτειν καὶ προστιθέναι τὸ

συνεχὲς τῆς διηγήσεως, εἰς τοῦτον ἀπεθήμεθα τὸν 15
 καιρὸν τὸν ὑπὲρ τῆς προειρημένης πολιτείας ἀπο-
 2 λογισμόν· ἐμοὶ δ' ὅτι μὲν ἦν ἐξ ἀρχῆς ἐν τι τῶν
 ἀναγκαίων καὶ τοῦτο τὸ μέρος τῆς ὅλης προθέσεως,
 3 ἐν πολλοῖς οἶμαι δῆλον αὐτὸ πεποιηκέναι, μάλιστα
 δ' ἐν τῇ καταβολῇ καὶ προεκθέσει τῆς ἱστορίας, ἐν 20
 ᾗ τοῦτο κάλλιστον ἔφαμεν, ἅμα δ' ὠφελιμώτατον
 εἶναι τῆς ἡμετέρας ἐπιβολῆς τοῖς ἐντυγχάνουσι τῇ
 πραγματείᾳ τὸ γινῶναι καὶ μαθεῖν πῶς καὶ τίνοι γένει
 πολιτείας ἐπικρατηθέντα σχεδὸν πάντα τὰ κατὰ τὴν
 οἰκουμένην ἐν οὐδ' ὅλοις πεντήκοντα καὶ τρισὶν 25

538. ἔτεσιν ὑπὸ μίαν ἀρχὴν τὴν Ῥωμαίων ἐπεσεν, ὃ πρό-
 4 τερον οὐχ εὐρίσκεται γεγονός. κεκριμένου δὲ τοῦ-
 του καιρὸν οὐχ ἑώρων ἐπιτηδειότερον εἰς ἐπίστασιν
 καὶ δοκιμασίαν τῶν λέγεσθαι μελλόντων ὑπὲρ τῆς
 5 πολιτείας τοῦ νῦν ἐνεστῶτος. καθάπερ (γὰρ) οἱ κατ' 30
 ἰδίαν ὑπὲρ τῶν φεύλων ἢ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν

ποιούμενοι τὰς διαλήψεις, ἐπειδὴν ἀληθῶς πρόθων-
ται δοκιμάζειν, οὐκ ἐκ τῆς ἀπεριστάτου ἔρασι τῶν
κατὰ τὸν βίον ποιοῦνται τὰς ἐπισκέψεις, ἀλλ' ἐκ
τῶν ἐν ταῖς ἀτυχίαις περιπετειῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς
5 ἐπιτυχίαις κατορθωμάτων, μόνον νομίζοντες εἶναι 6
ταύτην ἀνδρὸς τελείου βάσανον τὸ τὰς ὁλοσχερεῖς
μεταβολὰς τῆς τύχης μεγαλοψύχως δύνασθαι καὶ
γενναίως ὑποφέρειν, τὸν αὐτὸν τρόπον χρῆθαι θεωρεῖν
καὶ πολιτεῖαν. διόπερ οὐχ ὁρῶν ποίαν ἂν τις ὄξυ- 7
10 τέραν ἢ μείζονα λάβοι μεταβολὴν τῶν καθ' ἡμᾶς
τῆς γε Ῥωμαίοις συμβάσης, εἰς τοῦτον ἀπεθέμην τὸν
καιρὸν τὸν ὑπὲρ τῶν προειρημένων ἀπολογισμὸν·
γνοίη δ' ἂν τις τὸ μέγεθος τῆς μεταβολῆς ἐκ τού-
των. (Ζήτει ἐν τῷ περὶ στρατηγίας.) [Exc. Vat.
15 p. 369 Mai. 24, 4 Heys.]

Ὅτι τὸ ψυχαγωγοῦν ἅμα καὶ τὴν ὠφέλειαν ἐπι- 8
φέρειν τοῖς φιλομαθοῦσι τοῦτ' ἔστιν ἡ τῶν αἰτιῶν
θεωρία καὶ τοῦ βελτίονος ἐν ἐκάστοις αἵρεσις. με- 9 496.
ρίστην δ' αἰτίαν ἡγητέον ἐν ἅπαντι πράγματι καὶ
20 πρὸς ἐπιτυχίαν καὶ τούναντιον τὴν τῆς πολιτείας
σύστασιν· ἐκ γὰρ ταύτης ἤπερ ἐκ πηγῆς οὐ μόνον 10
ἀναφέρεσθαι συμβαίνει πάσας τὰς ἐπινοίας καὶ τὰς
ἐπιβολὰς τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ συντέλειαν λαμβά-
νειν. [Exc. Vat. p. 370 M. 24, 30 H.]
25 Τὸ γὰρ ἀδύνατον ἐν τῷ ψεύδει ἰόνον οὐδ' ἀπο- 11
λογίαν ἐπιδέχεται τοῖς ἀμαρτάνουσιν. [Cod. Urbin. 497, 23
margo fol. 61^r]

II. DE VARIIS RERUM PUBLICARUM FORMIS.

41, 10 Τῶν μὲν γὰρ Ἑλληνικῶν πολιτευμάτων ὅσα πολ- 3 498,
30 λάκις μὲν ἠϋξῆται, πολλάκις δὲ τῆς εἰς τὰναντία

μεταβολῆς ὁλοσχερῶς πείραν εἴληφε, ῥαδίαν εἶναι
 συμβαίνει καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν προγεγονότων ἐξηγήσιν
 2 καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ἀπόφασιν· τό τε γὰρ
 ἐξαγγεῖλαι τὰ γινωσκόμενα ῥαδίον, τό τε προειπεῖν
 ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος στοχαζόμενον ἐκ τῶν ἤδη γεγο- 5
 3 νότων εὐμαρές. περὶ δὲ τῆς Ῥωμαίων οὐδ' ὅλως
 εὐχερές οὔτε περὶ τῶν παρόντων ἐξηγήσασθαι διὰ
 τὴν ποικιλίαν τῆς πολιτείας, οὔτε περὶ τοῦ μέλλον-
 τος προειπεῖν διὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν προγεγονότων
 περὶ αὐτοὺς ἰδιωμάτων καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν. 10
 4 διόπερ οὐ τῆς τυχούσης ἐπιστάσεως προσδεῖται καὶ
 θεωρίας, εἰ μέλλοι τις τὰ διαφέροντα καθαρῶς ἐν
 αὐτῇ συνόψεσθαι.
 5 Συμβαίνει δὴ τοὺς πλείστους τῶν βουλομένων
 διδασκαλικῶς ἡμῖν ὑποδεικνύειν περὶ τῶν τοιούτων 15
 τρία γένη λέγειν πολιτειῶν, ὧν τὸ μὲν καλοῦσι βα-
 σιλείαν, τὸ δ' ἀριστοκρατίαν, τὸ δὲ τρίτον δημοκρα-
 542. 6 τίαν. δοκεῖ δέ μοι πάνυ τις εἰκότως ἂν ἐπαπορῆσαι
 πρὸς αὐτούς, πότερον ὥς μόνας ταύτας ἢ καὶ νῆ Δί'
 7 ὥς ἀρίστας ἡμῖν εἰσηγοῦνται τῶν πολιτειῶν. κατ' 20
 ἀμφοτέρα γὰρ ἄγνοεῖν μοι δοκοῦσι. δῆλον γὰρ ὥς
 ἀρίστην μὲν ἡγητέον πολιτείαν τὴν ἐκ πάντων τῶν
 8 προειρημένων ἰδιωμάτων συνεστῶσαν· τούτου γὰρ
 τοῦ μέρους οὐ λόγῳ μόνου, ἀλλ' ἔργῳ πείραν εἴλη-
 φαμεν, Λυκούργου συστήσαντος πρώτου κατὰ τοῦ- 25
 9 τον τὸν τρόπον τὸ Λακεδαιμονίων πολίτευμα. καὶ 199.
 μὴν οὐδ' ὥς μόνας ταύτας προσδεκτέον· καὶ γὰρ
 μοναρχικὰς καὶ τυραννικὰς ἤδη τινὰς τεθεάμεθα
 πολιτείας, αἱ πλείστον διαφέρουσαι βασιλείας παρα-
 10 πλῆσιον ἔχειν τι ταύτῃ δοκοῦσιν· ἢ καὶ συμπεύδονται 30
 καὶ συγχρῶνται πάντες οἱ μόναρχοι καθ' ὅσον οἰοί

τ' εἰσὶ τῷ τῆς βασιλείας ὀνόματι. καὶ μὴν ὀλιγαρχία 11
 καὶ πολιτεύματα καὶ πλείω γέροντες, δοκοῦντα παρό-
 μοιον ἔχειν τι τοῖς ἀριστοκρατικοῖς, ἃ πλείστον ὥς
 ἔπος εἰπεῖν διεστᾶσιν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ 12
 δημοκρατίας. ὅτι δ' ἀληθές ἐστι τὸ λεγόμενον ἐκ 4
 τούτων συμφανές. οὔτε γὰρ πᾶσαν δῆπου μοναρχία 2
 εὐθέως βασιλείαν φητέον, ἀλλὰ μόνην τὴν ἐξ
 ἐκόντων συγχωρουμένην καὶ τῇ γνώμῃ τὸ πλεον ἢ
 φόβῳ καὶ βίᾳ κυβερνωμένην· οὐδὲ μὴν πᾶσαν ὀλι- 3
 γαρχίαν ἀριστοκρατίαν νομιστέον, ἀλλὰ ταύτην, ἣτις
 ἂν κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ τῶν δικαιοτάτων καὶ φρο-
 νηματάων ἀνδρῶν βραβεύηται. παραπλησίως οὐδὲ 4
 δημοκρατίαν, ἐν ἣ πᾶν πλῆθος κύριόν ἐστι ποιεῖν
 ὅ,τι ποτ' ἂν αὐτὸ βουληθῇ καὶ πρόθῃται· παρὰ δ' 5
 ὃ πάτριόν ἐστι καὶ σύνηθες θεοῦς σέβασθαι, γονεῖς
 θεραπεύειν, πρεσβυτέρους αἰδεῖσθαι, νόμοις πεῖθε-
 σθαι, παρὰ τοῖς τοιούτοις συστήμασιν ὅταν τὸ τοῖς
 πλείοσι δόξαν νικᾷ, τοῦτο καλεῖν (δεῖ) δημοκρατίαν.
 διὸ καὶ γένη μὲν ἐξ εἶναι δῆτεον πολιτειῶν, τρία 6
 μὲν ἃ πάντες θρονοῦσι καὶ νῦν προεῖρηται, τρία δὲ
 543. τὰ τούτοις συμφυῆ, λέγω δὲ μοναρχίαν, ὀλιγαρχίαν,
 ὀχλοκρατίαν. πρώτη μὲν οὖν ἀκατασκέυως καὶ φυ- 7
 σικῶς συνίσταται μοναρχία, ταύτῃ δ' ἐπιταί καὶ ἐκ
 ταύτης γεννᾶται μετὰ κατασκευῆς καὶ διορθώσεως
 25 βασιλεία. μεταβαλλούσης δὲ ταύτης εἰς τὰ συμφυῆ 8
 κακὰ, λέγω δ' εἰς τυραννίδ', αὐτῇ ἐκ τῆς τούτων
 καταλύσεως ἀριστοκρατία φύεται. καὶ μὴν ταύτης 9
 εἰς ὀλιγαρχίαν ἐκτραπείσης κατὰ φύσιν, τοῦ δὲ πλῆ-
 θους ὀργῇ μετελθόντος τὰς τῶν προεστῶτων ἀδι-
 30 κίας, γεννᾶται δῆμος. ἐκ δὲ τῆς τούτου πάλιν ὕβρεως 10
 καὶ παρανομίας ἀποπληροῦται σὺν χρόνοις ὀχλοκρα-

- 11 *τία. γνοίη δ' ἂν τις σαφέστατα περὶ τούτων ὡς ἀληθῶς ἐστὶν οἷα δὴ νῦν εἶπον, ἐπὶ τὰς ἐκάστων κατὰ φύσιν ἀρχὰς καὶ γενέσεις καὶ μεταβολὰς ἐπι-* 500.
- 12 *στήσας. ὁ γὰρ συνιδὼν ἕκαστον αὐτῶν ὡς φύεται, μόνος ἂν οὗτος δύναιτο συνιδεῖν καὶ τὴν αὔξησιν ⁵ καὶ τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν μεταβολὴν ἐκάστων καὶ τὸ*
- 13 *τέλος, πότε καὶ πῶς καὶ ποῦ καταντήσῃ πάλιν· μά-*
λιστα δ' ἐπὶ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας τοῦτον ἀρμό-
σειν τὸν τρόπον ὑπέληφα τῆς ἐξηγήσεως διὰ τὸ
κατὰ φύσιν αὐτὴν ἀπ' ἀρχῆς εἰληφέναι τὴν τε σύ- 10
στασιν καὶ (τὴν) αὔξησιν.
- 5 *Ἀκριβέστερον μὲν οὖν ἴσως ὁ περὶ τῆς κατὰ φύσιν μεταβολῆς τῶν πολιτειῶν εἰς ἀλλήλας διευ-*
κρινεῖται λόγος παρὰ Πλάτωνι καὶ τισιν ἑτέροις
τῶν φιλοσόφων· ποικίλος δ' ὢν καὶ διὰ πλειόνων ¹⁵
- 2 *λεγόμενος ὁλλοίοις ἐφικτός ἐστιν. διόπερ ὅσον ἀνή-*
κειν ὑπολαμβάνομεν αὐτοῦ πρὸς τὴν πραγματικὴν
ἱστορίαν καὶ τὴν κοινὴν ἐπίνοιαν, τοῦτο πειρασό-
- 3 *μεθα κεφαλαιωδῶς διελθεῖν· καὶ γὰρ ἂν ἐλλείπειν*
τι δόξη διὰ τῆς καθολικῆς ἐμφάσεως, ὁ κατὰ μέρος ²⁰
λόγος τῶν ἐξῆς ῥηθησομένων ἱκανὴν ἀνταπόδοσιν
ποιήσῃ τῶν νῦν ἐπαπορηθέντων.
- 4 *Ποίας οὖν ἀρχὰς λέγω καὶ πόθεν φημὶ φύεσθαι*
5 τὰς πολιτείας πρῶτον; ὅταν ἢ διὰ κατακλυσμοὺς ἢ
541. *διὰ λοιμικὰς περιστάσεις ἢ δι' ἀφορίας καρπῶν ἢ ²⁵*
δι' ἄλλας τοιαύτας αἰτίας φθορὰ γένηται τοῦ τῶν
ἀνθρώπων γένους, οἷας ἤδη γεγονέναι παρελήφα-
- 6 *μεν καὶ πάλιν πολλάκις ἔσσεθ' ὁ λόγος αἰρεῖ, τότε*
δὴ συμφθειρομένων πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ
τεχνῶν, ὅταν ἐκ τῶν περιλειφθέντων οἷον εἰ σπερ- 30
μάτων αὐτοῖς αὔξηθῇ σὺν χρόνῳ πληθὺς ἀνθρώπων,

τότε δῆπου, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων, καὶ ἐπὶ τῶν
 τούτων συναθροιζομένων — ὅπερ εἰκὸς, καὶ τούτους
 εἰς τὸ ὁμόφυλον συναγελάζεσθαι διὰ τὴν τῆς φύ-
 σεως ἀσθένειαν — ἀνάγκη τὸν τῇ σωματικῇ ῥώμῃ
 5 καὶ τῇ ψυχικῇ τόλμῃ διαφέροντα, τοῦτον ἡγεῖσθαι
 καὶ κρατεῖν, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων γενῶν ἀδοξο- 8
 ποιήτων ζώων θεωρούμενον τοῦτο χρὴ φύσεως ἔρ-
 γον ἀληθινώτατον νομίζειν, παρ' οἷς ὁμολογουμένως
 τοὺς ἰσχυροτάτους ὀρθῶμεν ἡγουμένους, λέγω δὲ ταύ- 501.
 10 ρους, κάπρους, ἀλεκτρυόνας, τὰ τούτοις παραπλήσια. —
 τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς εἰκὸς τοιούτους εἶναι καὶ τοὺς 9
 τῶν ἀνθρώπων βίους, ζῶηδὸν συναθροιζομένων καὶ
 τοῖς ἀλκιμωτάτοις καὶ δυναμικωτάτοις ἐπομένων· οἷς
 ὄρος μὲν ἐστὶ τῆς ἀρχῆς ἰσχύς, ὄνομα δ' ἂν εἴποι
 15 τις μοναρχίαν. ἐπειδὴν δὲ τοῖς συστήμασι διὰ τὸν 10
 χρόνον ὑπογένηται συντροφία καὶ συνήθειά, τοῦτ'
 ἀρχὴ βασιλείας φύεται, καὶ τότε πρῶτως ἔννοια γίνε-
 ται τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου τοῖς ἀνθρώποις, ὁμοίως
 δὲ καὶ τῶν ἐναντίων τούτοις. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἀρ- 6
 20 χῆς καὶ τῆς γενέσεως τῶν εἰρημένων τοιόσδε. πάν- 2
 των γὰρ πρὸς τὰς συνουσίας ὁρμώντων κατὰ φύσιν,
 ἐκ δὲ τούτων παιδοποιίας ἀποτελουμένης, ὁπότε τις
 τῶν ἐκτραφέντων εἰς ἡλικίαν ἰκόμενος μὴ νέμοι χά-
 ριν μηδ' ἀμύναι τούτοις οἷς ἐκτρέφοιτ', ἀλλὰ πού
 25 τὰναντία κακῶς λέγειν ἢ δοῶν τούτους ἐργχειροῖη,
 545. δῆλον ὡς δυσαρρεστεῖν καὶ προσκόπτειν εἰκὸς τοὺς 3
 συνόντας καὶ συνιδόντας τὴν γεγεννημένην ἐκ τῶν
 γεννησάντων ἐπιμέλειαν καὶ κακοπάθειαν περὶ τὰ
 τέκνα καὶ τὴν τούτων θεραπείαν καὶ τροφήν. τοῦ 4
 30 γὰρ γένους τῶν ἀνθρώπων ταύτῃ διαφέροντος τῶν
 ἄλλων ζώων, ἢ μόνοις αὐτοῖς μέτεστι νοῦ καὶ логи-

σμοῦ, φανερόν ὥς οὐκ εἰκὸς παρατρέχειν αὐτοὺς
 τὴν προειρημένην διαφοράν, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλ-
 5 λων ζῶων, ἀλλ' ἐπισημαίνεσθαι τὸ γινόμενον καὶ
 δυσαρεστεῖσθαι τοῖς παροῦσι, προορωμένους τὸ μέλ-
 λον καὶ συλλογιζομένους ὅτι τὸ παραπλήσιον ἐκά- 5
 6 στοὺς αὐτῶν συγκυρήσει. καὶ μὴν ὅταν πού πάλιν
 ἄτερος ὑπὸ θατέρου τυχῶν ἐπικουρίας ἢ βοηθείας
 ἐν τοῖς δεινοῖς μὴ νέμῃ τῷ σώσαντι χάριν, ἀλλὰ
 ποτε καὶ βλέπτειν ἐργειρῇ τοῦτον, φανερόν ὥς εἰκὸς
 τῷ τοιοῦτῳ δυσαρεστεῖσθαι καὶ προσκόπτειν τοὺς 10
 εἰδότας, συναγανακτοῦντας μὲν τῷ πέλας, ἀναφέρον-
 7 τας δ' ἐφ' αὐτοὺς τὸ παραπλήσιον. ἐξ ὧν ὑπογί-
 νεται τις ἔννοια παρ' ἐκάστῳ τῆς τοῦ καθήκοντος
 δυνάμεως καὶ θεωρίας· ὅπερ ἐστὶν ἀρχὴ καὶ τέλος
 8 δικαιοσύνης. ὁμοίως πάλιν ὅταν ἀμύνη μὲν τις πρὸ 15
 πάντων ἐν τοῖς δεινοῖς, ὑφίστηται δὲ καὶ μένῃ τὰς 502.
 ἐπιφορὰς τῶν ἀλκιμωτάτων ζῶων, εἰκὸς μὲν τὸν
 τοιοῦτον ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐπισημασίας τυγχάνειν
 εὐνοϊκῆς καὶ προστατικῆς, τὸν δὲ τέναντιά τοῦτῳ
 9 πρᾶττοντα καταγνώσεως καὶ προσκοπῆς. ἐξ οὗ πᾶ- 20
 λιν εὖλογον ὑπογίνεσθαι τινὰ θεωρίαν παρὰ τοῖς
 πολλοῖς αἰσχροῦ καὶ καλοῦ καὶ τῆς τούτων πρὸς
 ἄλληλα διαφορᾶς, καὶ τὸ μὲν ζήλου καὶ μιμήσεως
 10 τυγχάνειν διὰ τὸ συμφέρον, τὸ δὲ φνηγῆς. ἐν οἷς
 ὅταν ὁ προσεστὼς καὶ τὴν μεγίστην δύναμιν ἔχων 25
 ἀεὶ συνεπισχῇ τοῖς προειρημένοις κατὰ τὰς τῶν
 πολλῶν διαλήψεις, καὶ δόξῃ τοῖς ὑποταττομένοις
 11 διανεμητικὸς εἶναι τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκάστοις, οὐκέτι
 546. τὴν βίαν δεδιότες, τῇ δὲ γνώμῃ τὸ πλεον εὐδο-
 κοῦντες, υποτάττονται καὶ συσφώζουσι τὴν ἀρχὴν 30
 αὐτοῦ, κἂν ὅλως ἢ γηραιός, ὑμοθυμαδὸν ἐπαμύνον-

τες καὶ διαγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς ἐπιβουλευόντας
 αὐτοῦ τῇ θυναστείᾳ. καὶ δὴ τῷ τοιοῦτῳ τρόπῳ 12
 βασιλεὺς ἐκ μονάρχου λανθάνει γενόμενος, ὅταν
 παρὰ τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἰσχύος μεταλάβῃ τὴν ἡγε-
 5 μονίαν· ὃ λογισμός. αὕτη καλοῦ καὶ δικαίου πρώτη ἵ
 παρ' ἀνθρώποις κατὰ φύσιν ἔννοια καὶ τῶν ἐναν-
 τίων τούτοις, αὕτη βασιλείας ἀληθινῆς ἀρχὴ καὶ
 γένεσις. οὐ γὰρ μόνον αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ 2
 τούτων (οἱ) πολλοὶ διαφυλάττουσι τὰς ἀρχάς, πε-
 10 πεισμένοι τοὺς ἐκ τοιούτων γερονότας καὶ τραφέν-
 τας ὑπὸ τοιούτοις παραπλησίους ἔξειν καὶ τὰς προαι-
 ρέσεις. ἐὰν δέ ποτε τοῖς ἐγγόνις δυσαρκεστήσωσι, 3
 ποιοῦνται μετὰ ταῦτα τὴν αἵρεσιν τῶν ἀρχόντων
 καὶ βασιλέων οὐκέτι κατὰ τὰς σωματικὰς καὶ θυμι-
 15 κὰς δυνάμεις, ἀλλὰ κατὰ τὰς τῆς γνώμης καὶ τοῦ
 λογισμοῦ διαφοράς, πείραν εἰληφότες ἐπ' αὐτῶν
 τῶν ἔργων τῆς ἐξ ἀμφοῖν παραλλαγῆς. τὸ μὲν οὖν 4
 παλαιὸν ἐνεργήρασκον ταῖς βασιλείαις οἱ κριθέντες
 ὅπαξ καὶ τυχόντες τῆς ἐξουσίας ταύτης, τόπους τε
 20 διαφέροντας ὀχυροῦμενοι καὶ τειγίζοντες καὶ χώραν
 κατακτώμενοι, τὸ μὲν τῆς ἀσφαλείας χάριν, τὸ δὲ
 τῆς δαυιλείας τῶν ἐπιτηδείων τοῖς ὑποτεταγμένοις·
 ἅμα δὲ περὶ ταῦτα σπουδάζοντες ἐκτὸς ἦσαν πάσης 5
 διαβολῆς καὶ φθόνου διὰ τὸ μήτε περὶ τὴν ἐσθῆτα 503.
 25 μεγάλας ποιεῖσθαι τὸς παραλλαγὰς μήτε περὶ τὴν
 βρώσιν καὶ πόσιν, ἀλλὰ παραπλήσιον ἔχειν τὴν βιο-
 τεῖσιν τοῖς ἄλλοις, ὅμοσε ποιοῦμενοι τοῖς πολλοῖς ἀεὶ
 τὴν δίαίταν. ἐπεὶ δ' ἐκ διαδοχῆς καὶ κατὰ γένος 6
 τὰς ἀρχὰς παραλαμβάνοντες ἔτοιμα μὲν εἶχον ἥδη
 30 τὰ πρὸς τὴν ἀσφάλειαν, ἔτοιμα δὲ καὶ πλείω τῶν
 ἱκανῶν τὰ πρὸς τὴν τροφήν, τότε δὴ ταῖς ἐπιθυμίαις 7

ἐπόμενοι διὰ τὴν περιουσίαν ἐξάλλους μὲν ἐσθῆτας
 547. ὑπέλαβον δεῖν ἔχειν τοὺς ἡγουμένους τῶν ὑποτα-
 τομένων, ἐξάλλους δὲ καὶ ποικίλας τὰς περὶ τὴν
 τροφὴν ἀπολαύσεις καὶ παρασκευάς, ἀναντιρρήτους
 δὲ καὶ παρὰ τῶν μὴ προσηκόντων τὰς τῶν ἀφρο- 5
 8 δισίων χρείας καὶ συνουσίας. ἐφ' οἷς μὲν φθόρου
 γενομένου καὶ προσκοπῆς, ἐφ' οἷς δὲ μίσους ἐκκαιο-
 μένου καὶ δυσμενικῆς ὀργῆς, ἐγένετο μὲν ἐκ τῆς
 βασιλείας τυραννίς, ἀρχὴ δὲ καταλύσεως ἐγεννᾶτο
 9 καὶ σύστασις ἐπιβουλῆς τοῖς ἡγουμένοις· ἦν οὐκ ἐκ 10
 τῶν χειρίστων, ἀλλ' ἐκ τῶν γενναιοτάτων καὶ με-
 γαλοψυχοτάτων, ἔτι δὲ θαρραλεωτάτων ἀνδρῶν
 συνέβαινε γίνεσθαι διὰ τὸ τοὺς τοιοῦτους ἥκιστα
 8 δύνασθαι φέρειν τὰς τῶν ἐφεστώτων ὕβρεις. τοῦ
 δὲ πλήθους, ὅτε λάβοι προστάτας, συνεπισχύοντος 15
 κατὰ τῶν ἡγουμένων διὰ τὰς προειρημένους αἰτίας,
 τὸ μὲν τῆς βασιλείας καὶ μοναρχίας εἶδος ἄρδην
 ἀνηγρέτο, τὸ δὲ τῆς ἀριστοκρατίας αὐθις ἀρχὴν ἐλάμ-
 2 βανε καὶ γένεσιν. τοῖς γὰρ καταλύσασι τοὺς μονάρ-
 χους οἷον εἰ χάριν ἐκ χειρὸς ἀποδιδόντες οἱ πολλοὶ 20
 τούτοις ἐχρῶντο προστάταις καὶ τούτοις ἐπέτρεπον.
 3 περὶ σφῶν. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἀσμενίζοντες τὴν
 ἐπιτροπὴν οὐδὲν προουργιαίτερον ἐποιοῦντο τοῦ κοινῆ
 συμφέροντος, καὶ κηδεμονικῶς καὶ φυλακτικῶς ἔκα-
 στα χειρίζοντες καὶ τὰ κατ' ἰδίαν καὶ τὰ κοινὰ τοῦ 25
 4 πλήθους. ὅτε δὲ διαδέξαιντο πάλιν παῖδες παρὰ
 πατέρων τὴν τοιαύτην ἐξουσίαν, ἄπειροι μὲν ὄντες
 κακῶν, ἄπειροι δὲ καθόλου πολιτικῆς ἰσότητος καὶ
 παρρησίας, τεθραμμένοι δ' ἐξ ἀρχῆς ἐν ταῖς τῶν
 5 πατέρων ἐξουσίαις καὶ προαγωγαῖς, ὁρμήσαντες οἱ 30
 μὲν ἐπὶ πλεονεξίαν καὶ φιλαργυρίαν ἔδικον, οἱ δ' 304.

ἐπὶ μέθας καὶ τὰς ἅμα ταύταις ἀπλήστους εὐωχίας,
 οἱ δ' ἐπὶ τὰς τῶν γυναικῶν ὕβρεις καὶ παιδῶν ἁρ-
 παγὰς, μετέστησαν μὲν τὴν ἀριστοκρατίαν εἰς ὀλι-
 γαρχίαν, ταχὺ δὲ κατεσκεύασαν ἐν τοῖς πλήθεσι 6
 548. 5 πάλιν τὰ παραπλήσια τοῖς ἄρτι ῥηθείσι· διὸ καὶ
 παραπλήσιον συνέβαινε τὸ τέλος αὐτῶν γίνεσθαι
 τῆς καταστροφῆς τοῖς περὶ τοὺς τυράννους ἀτυχή-
 μασιν. ἐπειδὴν γάρ τις συνθεασάμενος τὸν φθόνον 9
 καὶ τὸ μῖσος κατ' αὐτῶν τὸ παρὰ τοῖς πολίταις
 10 ὑπάρχον, κἄπειτα θαρρήσῃ λέγειν ἢ πράττειν τι
 κατὰ τῶν προεστώτων, πᾶν ἔτοιμον καὶ συνεργὸν
 λαμβάνει τὸ πλήθος. λοιπὸν οὗς μὲν φονεύσαντες. 2
 (οὗς δὲ φονγαδέυσαντες,) οὔτε βασιλέα προῖστασθαι
 τολμῶσιν, ἐτι δεδιότες τὴν τῶν πρότερον ἀδικίαν,
 15 οὔτε πλείοσιν ἐπιτρέπειν τὰ κοινὰ θαρροῦσι, παρὰ
 πόδας αὐτοῖς οὔσης τῆς πρότερον ἀγνοίας, μόνης 3
 δὲ σφίσι καταλειπομένης ἐλπίδος ἀκεραίου τῆς ἐν
 αὐτοῖς ἐπὶ ταύτην καταφέρονται, καὶ τὴν μὲν πο-
 λιτείαν ἐξ ὀλιγαρχικῆς δημοκρατίαν ἐποίησαν, τὴν
 20 δὲ τῶν κοινῶν πρόνοιαν καὶ πίστιν εἰς σφᾶς αὐτοὺς
 ἀνέλαβον. καὶ μέχρι μὲν ἂν ἐτι σφῶνται τινες τῶν 4
 ὑπεροχῆς καὶ δυναστείας πείραν εἰληφόντων, ἀσμενί-
 ζοντες τῇ παρούσῃ καταστάσει περὶ πλείστον ποιοῦν-
 ται τὴν ἰσηγορίαν καὶ τὴν παρρησίαν· ὅταν δ' ἐπι- 5
 25 γένωνται νέοι καὶ παισὶ παιδῶν πάλιν ἡ δημοκρατία
 παραδοθῇ, τότε οὐκέτι διὰ τὸ σύνηθες ἐν μεγάλῳ
 τιθέμενοι τὸ τῆς ἰσηγορίας καὶ παρρησίας ζητοῦσι
 πλέον ἔχειν τῶν πολλῶν· μάλιστα δ' εἰς τοῦτ' ἐμ-
 πίπτουσιν οἱ ταῖς οὐσίαις ὑπερέχοντες. λοιπὸν ὅταν 6
 30 ὁρμήσωσιν ἐπὶ τὸ φιλαρχεῖν καὶ μὴ δύνωνται δι'
 αὐτῶν καὶ διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς τυγχάνειν τούτων,

- διαφθείρουσι τὰς οὐσίας, δειλάζοντες καὶ λυμαίνον-
 7 μνοι τὰ πλήθη κατὰ πάντα τρόπον. ἔξ ὧν ὅταν
 ἀπαξ δωροδόκους καὶ δωροφάγους κατασκευάσωσι
 τοὺς πολλοὺς διὰ τὴν ἄφρονα δοξοφαγίαν, τότε ἤδη
 πάλιν τὸ μὲν τῆς δημοκρατίας καταλύεται, μεθίστα- 5
 8 ται δ' εἰς βίαν καὶ χειροκρατίαν ἢ δημοκρατία. συνει-
 θισμένον γὰρ τὸ πλήθος ἐσθίειν τὰ ἀλλότρια καὶ
 τὰς ἐλπίδας ἔχειν τοῦ ζῆν ἐπὶ τοῖς τῶν πέλας, ὅταν
 549. λάβῃ προστάτην μεγαλόφρονα καὶ τολμηρόν, ἐκ- 505
 κλειόμενον δὲ διὰ πενίαν τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ τιμίων, 10
 9 τότε δὴ χειροκρατίαν ἀποτελεῖ, καὶ τότε συναθροι-
 ζόμενον ποιεῖ σφαγὰς, φυγὰς, γῆς ἀναδασμούς, ἔως
 ἂν ἀποτεθηριωμένον πάλιν εὖρη δεσπότην καὶ μό-
 ναρχον.
- 10 Αὕτη πολιτειῶν ἀνακύκλωσις, αὕτη φύσεως οἰ- 15
 κονομία, καθ' ἣν μεταβάλλει καὶ μεθίσταται καὶ πά-
 11 λιν εἰς αὐτὰ καταντᾷ τὰ κατὰ τὰς πολιτείας. ταῦτά
 τις σαφῶς ἐπεγνωκὼς χρόνοις μὲν ἴσως διαμαρτή-
 σεται λέγων ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος περὶ πολιτείας, τὸ
 δὲ ποῦ τῆς αὐξήσεως ἕκαστόν ἐστιν ἢ τῆς φθορᾶς 20
 ἢ ποῦ μεταστήσεται σπανίως ἂν διασφάλλοιτο, χωρὶς
 12 ὀργῆς ἢ φθόνου ποιούμενός τὴν ἀπόφασιν. καὶ μὴν
 περὶ γε τῆς Ῥωμαίων πολιτείας κατὰ ταύτην τὴν
 ἐπίστασιν μάλιστ' ἂν ἔλθοιμεν εἰς γινώσκιν καὶ τῆς
 συστάσεως καὶ τῆς αὐξήσεως καὶ τῆς ἀκμῆς, ὁμοίως 25
 δὲ καὶ τῆς εἰς τουμπαλιν ἐσομένης ἐκ τούτων μετα-
 13 βολῆς. εἰ γὰρ τινα καὶ ἑτέραν πολιτείαν, ὥς ἀρτίως
 εἶπα, καὶ ταύτην συμβαίνει, κατὰ φύσιν ἀπ' ἀρχῆς
 ἔχουσιν τὴν σύστασιν καὶ τὴν αὐξήσιν, κατὰ φύσιν
 14 ἔξουσιν καὶ τὴν εἰς τάναντία μεταβολήν. σκοπεῖν δ' 30
 ἔξεσται διὰ τῶν μετὰ ταῦτα ᾗθησομένων.

Νῦν δ' ἐπὶ βραχὺ ποιησόμεθα μνήμην ὑπὲρ τῆς 10
 Ἀνυκούργου νομοθεσίας· ἔστι γὰρ οὐκ ἀνοίκειος ὁ
 λόγος τῆς προθέσεως. ἐκεῖνος γὰρ ἕκαστα τῶν προ- 2
 ειρημένων συννοήσας ἀναγκαίως καὶ φυσικῶς ἐπι-
 5 τελοῦμενα καὶ συλλογισάμενος ὅτι πᾶν εἶδος πολι-
 τείας ἀπλοῦν καὶ κατὰ μίαν συνεστηκὸς δύναμιν
 ἐπισφαλὲς γίνεται διὰ τὸ ταχέως εἰς τὴν οἰκίαν καὶ
 φύσει παρεπομένην ἐκτρέπεσθαι κακίαν· καθάπερ 3
 γὰρ σιδήρῳ μὲν ἴος, ξύλοις δὲ θρίπες καὶ τερηδόνες
 10 συμφυεῖς εἰσι λῦμαι, δι' ὧν, κἂν πάσας τὰς ἔξωθεν
 550. διαφύγωσι βλάβας, ὑπ' αὐτῶν φθείρονται τῶν συγ-
 γενομένων, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν πολιτειῶν 4
 συγγεννᾶται κατὰ φύσιν ἐκάστη καὶ παρέτεταί τις
 κακία, βασιλείᾳ μὲν ὁ μοναρχικὸς λεγόμενος τρόπος,
 15 ἀριστοκρατίᾳ δ' ὁ τῆς ὀλιγαρχίας, δημοκρατίᾳ δ' ὁ 5506.
 θηριώδης καὶ χειροκρατικὸς, εἰς οὓς οὐχ οἶόν τε
 μὴ οὐ πάντα τὰ προειρημένα σὺν χρόνῳ ποιεῖσθαι
 τὰς μεταστάσεις κατὰ τὸν ἄρτι λόγον. ἂν προῖδό- 6
 μενος Ἀνυκούργος οὐχ ἀπλῆν οὐδὲ μονοειδῆ συνε-
 20 στήσατο τὴν πολιτείαν, ἀλλὰ πάσας ὁμοῦ συνήθροιζε
 τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ιδιότητας τῶν ἀρίστων πολιτευ-
 μάτων, ἵνα μηδὲν ἀξυνόμενον ὑπὲρ τὸ δέον εἰς 7
 τὰς συμφυεῖς ἐκτρέπῃται κακίας, ἀντισπωμένης δὲ
 τῆς ἐκάστου δυνάμεως ὑπ' ἀλλήλων μηδαμοῦ νεύῃ
 25 μηδ' ἐπὶ πολὺ καταρρέπῃ μηδὲν αὐτῶν, ἀλλ' ἰσορ-
 ροποῦν καὶ ζυγοστατούμενον ἐπὶ πολὺ διαμένη κατὰ
 τὸν τῆς ἀντιπλοίας λόγον αἰεὶ τὸ πολίτευμα, τῆς μὲν 8
 βασιλείας κωλυομένης ὑπερηφανεῖν διὰ τὸν ἀπὸ τοῦ
 δήμου φόβον, δεδομένης καὶ τούτῳ μερίδος ἱκανῆς
 30 ἐν τῇ πολιτείᾳ, τοῦ δὲ δήμου πάλιν μὴ θαρροῦντος 9
 καταφρονεῖν τῶν βασιλέων διὰ τὸν ἀπὸ τῶν γερόν-

των φόβον, οἱ κατ' ἐκλογὴν ἀριστίνδην κεκριμένοι πάντες ἐμελλον ἀεὶ τῷ δικαίῳ προσνέμειν ἑαυτούς, 10 ὥστε τὴν τῶν ἐλαττουμένων μερίδα διὰ τὸ τοῖς ἔθεισιν ἐμμένειν, ταύτην ἀεὶ γίνεσθαι μείζω καὶ βα- 11 ρυτέραν τῇ τῶν γερόντων προσκλίσει καὶ ῥοπή. τοι- 5 γαρ οὖν οὕτως συστησάμενος πλείστον ὧν ἡμεῖς ἴσμεν χρόνον διεφύλαξε τοῖς Λακεδαιμονίοις τὴν ἐλευθερίαν. 12 Ἐκεῖνος μὲν οὖν λόγῳ τινὶ προῖδόμενος πόθεν ἕκαστα καὶ πῶς πέφυκε συμβαίνειν, ἀβλαβῶς συνε- 13 στήσατο τὴν προειρημένην πολιτείαν· Ῥωμαῖοι δὲ 10 τὸ μὲν τέλος ταὐτὸ πεποιήνται τῆς ἐν τῇ πατρίδι 14 καταστάσεως, οὐ μὴν διὰ λόγον, διὰ δὲ πολλῶν ἀγώνων καὶ πραγμάτων, ἐξ αὐτῆς ἀεὶ τῆς ἐν ταῖς 551. περιπετείαις ἐπιγνώσεως αἰρούμενοι τὸ βέλτιον, οὕ- 15 τως ἦλθον ἐπὶ ταὐτὸ μὲν Ἀνυκούργῳ τέλος, κάλλι- 16 στον δὲ σύστημα τῶν καθ' ἡμᾶς πολιτειῶν. [Cod. Urb. fol. 60^v (Exc. ant. p. 174).]

III. EX ARCHAEOLOGIA ROMANA.

11^a (2) Ὅνομα δὲ τῷ πολίματι τούτῳ τίθενται Παλλάν- 496, 22
589, 20 τιον ἐπὶ τῆς ἐν Ἀρκαδίᾳ σφῶν μητροπόλεως· . . . ὡς 20
δὲ τινες ἱστοροῦσιν, ὧν ἔστι καὶ Πολύβιος ὁ Μεγαλο-
πολίτης, ἐπὶ τινος μεираκίου Πάλλαντος αὐτόθι τελευ-
τήσαντος· τοῦτον δὲ Ἡρακλέους εἶναι παῖδα καὶ
Λαύναν τῆς Εὐάνδρου θυγατρὸς· χώσαντα δ' αὐτῷ τὸν
μητροπάτορα τάφον ἐπὶ τῷ λόφῳ Παλλάντιον ἐπὶ 25
τοῦ μεираκίου τὸν τόπον ὀνομάσαι. [Dionys. A. R.
I, 31, 5 p. 83.]

2 (1) Οὐ γὰρ ἡξίουσαν ὡς Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης 496, 6
589, 7 τοσοῦτον μόνον εἰπεῖν, ὅτι κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς
ἐβδόμης ὀλυμπιάδος τὴν Ῥώμην ἐκτίσθαι πείσθαι, 30

οὐδ' ἐπὶ τοῦ παρὰ τοῖς ἀρχιερεῦσι κειμένου πίνακος
 ἐνός καὶ μόνου τὴν πίστιν ἀβασάνιστον καταλιπεῖν....
 [Idem A. R. I, 74 p. 188.]

539, 12 Ἱστοροῦσι δὲ οἱ περὶ Ἀριστόδημον τὸν Ἥλειον ὡς ^{3 (2)} 496, 11

5 ἀπὸ εἰκοστῆς καὶ ἐβδόμης Ὀλυμπιάδος ἤρξαντο οἱ ἀθλη-
 ται ἀναγράφεσθαι, ὅσοι δηλαδὴ νικηφόροι· πρὸ τοῦ
 γὰρ οὐδεὶς ἀνεγράφη, ἀμελησάντων τῶν πρότερον· τῇ
 δὲ εἰκοστῇ ὀγδόῃ τὸ στάδιον νικῶν Κόροιβος Ἥλειος
 ἀνεγράφη πρῶτος· καὶ ἡ Ὀλυμπιάς αὕτη πρώτη ἐτάχθη,
 10 ἀφ' ἧς Ἕλληνες ἀριθμοῦσι τοὺς χρόνους· τὰ δ' αὐτὰ
 τῷ Ἀριστοδήμῳ καὶ Πολύβιου ἱστορεῖ. [Eusebius in
 Cramerī Anecd. Paris. vol. II p. 141, 17. Conf. Geor-
 gium Syncellum p. 195 D—196 C.]

540, 4 Παρὰ Ῥωμαίοις δέ, ὡς φησι Πο-

15 λύβιος ἐν τῇ ἔκτῃ, ἀπείρηται γυ-
 ναιξὶ πίνειν οἶνον, τὸ δὲ καλού-
 μενον πάσσον πίνουσιν. τοῦτο δὲ
 ποιεῖται μὲν ἐκ τῆς ἀσταφίδος καὶ
 ἐστι παραπλήσιος πινόμενος τῷ Αἰ-
 20 γόστειναι τῷ γλυκεῖ καὶ τῷ Κρη-
 τικῷ· διὸ πρὸς τὸ κατεπεῖγον τοῦ
 δίψους χρῶνται αὐτῷ. λαθεῖν δ'
 ἐστὶν ἀδύνατον τὴν γυναῖκα πιού-
 σαν οἶνον. πρῶτον μὲν γὰρ οὐδ'
 25 ἔχει οἶνου κυρεῖαν ἢ γυνή· πρὸς δὲ
 τούτοις φιλεῖν δεῖ τοὺς συγγενεῖς
 τοὺς ἐαυτῆς καὶ τοὺς τοῦ ἀνδρός
 ἕως ἐξανεψιδῶν καὶ τοῦτο ποιεῖν
 καθ' ἡμέραν, ὁπόταν ἴδῃ πρῶτον.
 30 λοιπὸν ἀδήλου τῆς ἐντυχίας οὔσης
 τίσιν ἀπαντήσῃ φυλάσσεται· τὸ γὰρ

ἔστι δέ, φασι, ⁴ 496, 33

πάσσος οἶνος ἐξ
 ἀσταφίδων παρὰ
 Ῥωμαίοις, οὐ πί-
 νειν γυναῖκας
 ἀπείρητο· χρήσις
 δὲ πάσσου παρὰ
 Πολυβίῳ. [Eu-
 stath. ad Iliad. T
 vs. 160 p. 1243]

πράγμα κἂν γεύσεται μόνον οὐ
προσδεῖ διαβολῆς. [Athenaeus X, 56
p. 440e.]

^{5 (4)}
589, 28 Sic ille <Numa Pompilius> cum undequadraginta 496 29
annos summa in pace concordiaque regnavisset (se-
quatur enim potissimum Polybium nostrum, quo
nemo fuit in exquirendis temporibus diligentior) ex-
cessit e vita. [Cicero de rep. II, 14, 27.]

^{6 (9)}
540, 16 Ἐκτισε δὲ καὶ πόλιν Ὠστίαν ἐπὶ τοῦ Τιβέριδος. 497, 11
Πολύβιος ἔκτω. [Steph. Byz. v. Ὠστία.] 10

^{7 (10)}
540, 18 Ὅτι Λεύκιος ὁ Δημαράτου τοῦ Κορινθίου υἱὸς εἰς 497, 13

Ρώμην ὥρμησε πιστεύων αὐτῷ τε καὶ τοῖς χρήμασι,
πεπεισμένος οὐδενὸς ἑλαττον ἔξειν ἐν τῇ πολιτείᾳ
[διὰ] τινὰς ἀφορμὰς, ἔχων γυναῖκα χρησίμην τὰ τ'
ἄλλα καὶ πρὸς πᾶσαν ἐπιβολὴν πραγματικὴν εὐφυῆ 15
συνεργόν. παραγενόμενος δ' εἰς τὴν Ρώμην καὶ τυ-
χὼν τῆς πολιτείας, εὐθέως ἡρμόσατο πρὸς τὴν τοῦ βα-
σιλέως ἀρέσκειαν. ταχὺ δὲ καὶ διὰ τὴν χορηγίαν καὶ
διὰ τὴν τῆς φύσεως ἐπιδεξιότητα καὶ μάλιστα διὰ τὴν
ἐκ παίδων ἀγωγὴν, ἀρμόσας τῷ προσεστώτῳ μεγάλῃς 20
ἀποδοχῆς ἔτυχε καὶ πίστεως παρ' αὐτῷ. χρόνον δὲ
προκείμενος εἰς τοῦτ' ἦλθε παραδοχῆς ὥστε συνδιοικεῖν
καὶ συγχειρίζειν τῷ Μαρκίῳ τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν.

541. ἐν δὲ τούτοις ἐπ' ἀγαθῷ πᾶσι γενόμενος καὶ συνερ-
γῶν καὶ συγκατασκευάζων τοῖς δεομένοις αἰεὶ τι τῶν
χρησίμων, ἅμα δὲ καὶ τῇ τοῦ βίου χορηγίᾳ μεγαλο-
ψύχως εἰς τὸ δέον ἐκάστοτε καὶ σὺν καιρῷ χρώ-
μενος, ἐν πολλοῖς μὲν ἀπετίθετο χάριν, ἐν πᾶσι δ'
εὐνοίαν ἐνειργάσατο καὶ φήμην ἐπὶ καλοκἀγαθία καὶ
τῆς βασιλείας ἔτυχε. [Cod. Turon. fol. 109v. Exc. 30
Vales. p. 9. Confer Suidam v. Λεύκιος.]

- 538,²⁸ *Πράγμα ποιῶν φρονίμου καὶ νουνεχοῦς ἀνδρός,*⁸
τὸ γινῶναι κατὰ τὸν Ἡσίοδον ὅσῳ πλεόν ἤμισυ παν-^{498,1}
τός. [Cod. Urbin. margo fol. 65^v]
- 539,¹ *Τὸ γὰρ μαυθάνειν ἀψευστεῖν πρὸς τοὺς θεοὺς*⁹
ὑπόθυψίς ἐστι τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀληθείας. [Cod.^{498,3}
 Urbin. margo fol. 65^v]
- 539,³ *Ἐν γὰρ τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρωπείων ἔργων*¹⁰
οἱ μὲν κτησάμενοι πρὸς τὴν τήρησιν, οἱ δ' ἔτοιμα^{498,5}
παραλαβόντες πρὸς τὴν ἀπώλειαν εὐφρεῖς εἰσιν.
¹⁰ [Cod. Urbin. margo fol. 66^r et Exc. Vat. p. 371 M.
 25, 4 H.]

IV. FRAGMENTA INCERTAE SEDIS.

- 541,⁶ *Ὅτι πάντα χορὴ τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα τοὺς καλῶς*¹¹
ἀσχοῦντας ἐκ παίδων ἀσκεῖν, μάλιστα δὲ τὴν ἀν-^{497,31}
¹⁵ *δρείαν.* [Cod. Turon. fol. 109^v. Exc. Vales. p. 9.]
- 541,⁸ *Ὅλκιον, πόλις Τυρρηνίας·* Πολύβιος ἔκτω. [Ste-¹²
^{498,8} phan. Byz. v. Ὅλκιον.]

V. DE ROMANORUM REPUBLICA FLORENTE.

- 551,⁴ *Ὅτι ἀπὸ τῆς Ξέρξου διαβάσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα*¹¹
^{506,30} **** καὶ τριάκοντα ἔτεσιν ὕστερον ἀπὸ τούτων τῶν*
καιρῶν ἀεὶ τῶν κατὰ μέρος προδιευκρινουμένων ἥν
καὶ ἀλλιστον καὶ τέλειον ἐν τοῖς Ἀννιβιακοῖς και-
ροῖς, ἀφ' ὧν ἡμεῖς εἰς ταῦτα τὴν ἐκτροπὴν ἐποιη-
σάμεθα. διὸ καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς συστάσεως αὐτοῦ 2507.
- ²⁵ *λόγον ἀποδεδωκότες πειρασόμεθα νῦν ἤδη διασαφεῖν*
ὁποῖόν τι κατ' ἐκείνους ὑπῆρχε τοὺς καιροὺς, ἐν οἷς
λειφθέντες τῇ περὶ Κάνναν μάχῃ τοῖς ὅλοις ἔπται-
σαν πράγμασιν. οὐκ ἀγνοῶ δὲ διότι τοῖς ἐξ αὐτῆς
τῆς πολιτείας ὀρωμένοις ἐλλειπεστέραν φανησόμεθα

- ποιεῖσθαι τὴν ἐξήγησιν, ἕνια παραλιπόντες τῶν κατὰ
 4 μέρος· πᾶν γὰρ ἐπιγινώσκοντες καὶ παντὸς πείραν
 εἰληφότες διὰ τὴν ἐκ παιδῶν τοῖς ἔθεσι καὶ νομί-
 μοις συντροφίαν οὐ τὸ λεγόμενον θαυμάσουσιν ἀλλὰ
 5 τὸ παραλειπόμενον ἐπιζητήσουσιν, οὐδὲ κατὰ πρό- 5
 θεσιν ὑπολήψονται τὸν γράφοντα παραλιπεῖν τὰς
 μικρὰς διαφοράς, ἀλλὰ κατ' ἄγνοιαν παρασιωπᾶν
 6 τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ συνέχοντα τῶν πραγμάτων. καὶ *
 ῥηθέντα μὲν οὐκ ἂν ἐθαύμαζον ὥς ὄντα μικρὰ καὶ
 πάρεργα, παραλειπόμενα δ' ἐπιζητοῦσιν ὥς ἀναγκαῖα, 10
 βουλόμενοι δοκεῖν αὐτοὶ πλεον εἰδέναι τῶν συγ-
 7 γραφέων. δεῖ δὲ τὸν ἀγαθὸν κριτὴν οὐκ ἐκ τῶν
 παραλειπομένων δοκιμάζειν τοὺς γράφοντας, ἀλλ'
 8 ἐκ τῶν λεγομένων, καὶ μὲν ἐν τούτοις τι λαμβάνη
 ψεῦδος, εἰδέναι διότι κάκεινα παραλείπεται δι' 15
 ἄγνοιαν, ἐὰν δὲ πᾶν τὸ λεγόμενον ἀληθὲς ᾖ, συγ-
 χωρεῖν διότι κάκεινα παρασιωπᾶται κατὰ κρίσιν, οὐ
 κατ' ἄγνοιαν. [Exc. Vat. p. 371 M. 25, 6 H.; δεῖ δὲ τον
 (lin. 12) — ἄγνοιαν (lin. 18) habet cod. Urb. fol. 65^v
 cum VI, 10, 14 arcte cohaerentia; (exc. ant. p. 177).] 20
- 552.9 Ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μοι πρὸς τοὺς φιλοτι-
 μότερον ἢ δικαιότερον ἐπιτιμῶντας τοῖς συγγρα-
 φεῦσιν. [Exc. Vat. p. 372 M. 25, 30 H.]
- 10 Ὅτι πᾶν πρᾶγμα σὺν καιρῷ θεωρούμενον ὑγιεῖς
 λαμβάνει καὶ τὰς συγκαταθέσεις καὶ τὰς ἐπιτιμή- 25
 σεις· μεταπεσόντος δὲ τούτου καὶ πρὸς τὰς ἑλλας
 περιστάσεις συγκρινόμενον οὐχ οἶον αἰρετόν, ἀλλ'
 οὐδ' ἀνεκτὸν ἂν φανείη τὸ κράτιστα καὶ ἀληθινώτατα
 πολλάκις ὑπὸ τῶν συγγραφέων εἰρημένον. [Ibid.]
- 11 Ἦν μὲν δὴ τρία μέρη τὰ κρατοῦντα τῆς πολι- 30
 τείας, ἅπερ εἶπα πρότερον ἅπαντα· οὕτως δὲ πάντα

κατὰ μέρος ἴσως καὶ πρεπόντως συνιτέτακτο καὶ
 διωκεῖτο διὰ τούτων ὥστε μηδένα ποτ' ἂν εἰπεῖν
 δύνασθαι βεβαίως μηδὲ τῶν ἐγγωρίων πότερ' ἀρι-
 στοκρατικὸν τὸ πολίτευμα σύμπαν ἢ δημοκρατικὸν
 5 ἢ μοναρχικόν. καὶ τοῦτ' εἰκὸς ἦν πάσχειν. ὅτε 12 508
 μὲν γὰρ εἰς τὴν τῶν ὑπάτων ἀτενίσαιμεν ἔξουσίαν,
 τελείως μοναρχικὸν ἐφαίνεται εἶναι καὶ βασιλικόν, ὅτε
 δ' εἰς τὴν τῆς συγκλήτου, ἄλλιν ἀριστοκρατικόν·
 καὶ μὴν εἰ τὴν τῶν πολλῶν ἔξουσίαν θεωροῖη τις,
 10 ἐδόκει σαφῶς εἶναι δημοκρατικόν. ὧν δ' ἕκαστον 13
 εἶδος μερῶν τῆς πολιτείας ἐπεκράτει, καὶ τότε καὶ
 νῦν ἐτι πλὴν ὀλίγων τινῶν ταῦτ' ἐστίν.

Οἱ μὲν γὰρ ὕπατοι πρὸ τοῦ μὲν ἐξάγειν τὰ στρα- 12
 τόπεδα παρόντες ἐν Ῥώμῃ πασῶν εἰσι κύριοι τῶν
 15 δημοσίων πράξεων. οἳ τε γὰρ ἄρχοντες οἱ λοιποὶ 2
 πάντες ὑποτάττονται καὶ πειθαρχοῦσι τούτοις πλὴν
 τῶν δημόρων, εἰς τε τὴν σύγκλητον οὗτοι τὰς
 πρεσβείας ἄγουσι. πρὸς δὲ τοῖς προειρημένοις οὗ- 3
 τοι τὰ κατεπεύγοντα τῶν διαβουλίῶν ἀναδιδοῦσιν,
 20 οὗτοι τὸν ὅλον χειρισμὸν τῶν δογμάτων ἐπιτελοῦσι.
 καὶ μὴν ὅσα δεῖ διὰ τοῦ δήμου συντελεῖσθαι τῶν 4
 πρὸς τὰς κοινὰς πράξεις ἀνηκόντων, τούτοις καθή-
 κει φροντίζειν καὶ συνάγειν τὰς ἐκκλησίας, τούτοις
 εἰσφέρειν τὰ δόγματα, τούτοις βραβεύειν τὰ δοκοῦντα
 25 τοῖς πλείοσι. καὶ μὴν περὶ πολέμου κατασκευῆς καὶ 5
 553. καθόλου τῆς ἐν ὑποθέσει οἰκονομίας σχεδὸν αὐτο-
 κράτορα τὴν ἐξουσίαν ἔχουσι. καὶ γὰρ ἐπιτάττειν
 τοῖς συμμαχικοῖς τὸ δοκοῦν, καὶ τοὺς χιλιάρχους
 καθιστάναι, καὶ διαγράφειν τοὺς στρατιώτας, καὶ
 30 διαλέγειν τοὺς ἐπιτηδεῖους τούτοις ἔξεστι. πρὸς δὲ 7
 τοῖς εἰρημένοις ζημιῶσαι τῶν ὑποταττομένων ἐν τοῖς

- ὑπαίθεροις ὃν ἂν βουλευθῶσι κύριοι καθεστᾶσιν.
 8 ἐξουσίαν δ' ἔχουσι καὶ δαπανᾶν τῶν δημοσίων ὅσα
 προθελόντο, παρεπομένου ταμίου καὶ πᾶν τὸ προσ-
 9 ταχθέν ἐτοιμῶς ποιοῦντος. ὥστ' εἰκότως εἰπεῖν ἂν,
 ὅτε τις εἰς ταύτην ἀποβλέψει τὴν μερίδα, διότι 5
 μοναρχικὸν ἀπλῶς καὶ βασιλικὸν ἐστὶ τὸ πολίτευμα.
 10 εἰ δέ τινα τούτων ἢ τῶν λέγεσθαι μελλόντων λή-
 ψεται μετὰθesis ἢ κατὰ τὸ παρὸν ἢ μετὰ τινα χρό-
 νον, οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὴν νῦν ὑφ' ἡμῶν λεγο-
 μένην ἀπόφασιν. 19
- 13 Καὶ μὴν ἡ σύγκλητος πρῶτον μὲν ἔχει τὴν τοῦ
 ταμείου κυρίαν. καὶ γὰρ τῆς εἰσόδου πάσης αὕτη 509.
 2 κρατεῖ καὶ τῆς ἐξόδου παραπλησίως. οὔτε γὰρ εἰς
 τὰς κατὰ μέρος χρείας οὐδεμίαν ποιεῖν ἐξοδον οἱ
 ταμίαι δύνανται χωρὶς τῶν τῆς συγκλήτου δογμᾶ- 15
 3 των πλὴν τὴν εἰς τοὺς ὑπάτους· τῆς τε παρὰ πολὺ
 τῶν ἄλλων ὀλοσχερεστάτης καὶ μεγίστης δαπάνης,
 ἣν οἱ τιμηταὶ ποιοῦσιν εἰς τὰς ἐπισκευὰς καὶ κατα-
 σκευὰς τῶν δημοσίων κατὰ πενταετηρίδα, ταύτης
 ἡ σύγκλητός ἐστι κυρία, καὶ διὰ ταύτης γίνεται τὸ 20
 4 συγχώρημα τοῖς τιμηταῖς. ὁμοίως ὅσα τῶν ἀδικη-
 μάτων τῶν κατ' Ἰταλίαν προσδίδται δημοσίας ἐπι-
 σκέψεως, λέγω δ' οἷον προδοσίας, συνωμοσίας, φαρ-
 μακείας, δολοφονίας, τῇ συγκλήτῳ μέλει περὶ τούτων.
 5 πρὸς δὲ τούτοις, εἴ τις ἰδιώτης ἢ πόλις τῶν κατὰ 25
 τὴν Ἰταλίαν διαλύσεως ἢ (καὶ νῆ Δί') ἐπιτιμώσεως ἢ
 βοηθείας ἢ φυλακῆς προσδίδται, τούτων πάντων ἐπι-
 6 μελές ἐστι τῇ συγκλήτῳ. καὶ μὴν εἰ τῶν ἐκτὸς Ἰταλίας
 πρὸς τινὰς ἐξαποστέλλειν δέοι πρεσβείαν τιν' ἢ διαλύ-
 554. σουσάν τινὰς ἢ παρακαλέσουσαν ἢ καὶ νῆ Δί' ἐπιτά- 30
 ξουσιν ἢ παραληφόμενην ἢ πόλεμον ἐπαγγέλλουσιν,

αὕτη ποιεῖται τὴν πρόνοιαν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν 7
 παραγενομένων εἰς Ῥώμην πρεσβειῶν ὥς δέον ἐστὶν
 ἑκάστοις χρῆσθαι καὶ ὥς δέον ἀποκριθῆναι, πάντα
 ταῦτα χειρίζεται διὰ τῆς συγκλήτου. πρὸς δὲ τὸν
 5 ὄημον καθάπαξ οὐδέν ἐστι τῶν προειρημένων. ἐξ 8
 ὧν πάλιν ὁπότε τις ἐπιδημήσῃ μὴ παρόντος ὑπά-
 του, τελείως ἀριστοκρατικὴ φαίνεται ἡ πολιτεία. ὃ δὲ 9
 καὶ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν βασι-
 λέων, πεπεισμένοι τυγχάνουσι, διὰ τὸ τὰ σφῶν πράγ-
 10 ματα σχεδὸν πάντα τὴν σύγκλητον κυροῦν.

Ἐκ δὲ τούτων τίς οὐκ ἂν εἰκότως ἐπιζητήσῃε 14
 ποία καὶ τίς ποτ' ἐστὶν ἡ τῷ δήμῳ καταλειπομένη
 μερὶς ἐν τῷ πολιτεύματι, τῆς μὲν συγκλήτου τῶν 2
 κατὰ μέρος ὧν εἰρήκαμεν κυρίας ὑπαρχούσης, τὸ δὲ
 15 μέριστον, ὑπ' αὐτῆς καὶ τῆς εἰσόδου καὶ τῆς ἐξόδου
 χειριζομένης ἀπάσης, τῶν δὲ στρατηγῶν ὑπάτων
 πάλιν αὐτοκράτορα μὲν ἔχόντων δύναμιν περὶ τὰς 510.
 τοῦ πολέμου παρασκευάς, αὐτοκράτορα δὲ τὴν ἐν
 τοῖς ὑπαίθεροις ἐξουσίαν; οὐ μὲν ἀλλὰ καταλείπεται 3
 20 μερὶς καὶ τῷ δήμῳ, καὶ καταλείπεται γε βαρυτάτη.
 τιμῆς γὰρ ἐστὶ καὶ τιμωρίας ἐν τῇ πολιτείᾳ μόνος 4
 ὁ δῆμος κύριος, οἷς συνέχονται μόνοις καὶ θυνα-
 στεται καὶ πολιτεῖται καὶ συλλήβδην πᾶς ὁ τῶν ἀν-
 θρώπων βίος. παρ' οἷς γὰρ ἢ μὴ γνωσκεισθαι 5
 25 συμβαίνει τὴν τοιαύτην διαφορὰν ἢ γνωσκομένην
 χειρίζεσθαι κακῶς, παρὰ τούτοις οὐδὲν οἷον τε κατὰ
 λόγον διοικεῖσθαι τῶν ὑφesiώτων· πῶς γὰρ εἰκός
 ἐν ἴσῃ τιμῇ [δυντων] τῶν ἀγαθῶν τοῖς κακοῖς; κρίνει 6
 μὲν οὖν ὁ δῆμος καὶ διαφόρου πολλακίς, ὅταν ἀξιο-
 30 χρεων ἢ τὸ τίμημα τῆς ἀδικίας, καὶ μάλιστα τοὺς
 τὰς ἐπιφανεῖς ἐσχηκότας ἀρχάς. θανάτου δὲ κρίνει

555.7 **μόνος.** καὶ γίνεται τι περὶ ταύτην τὴν χρεῖαν παρ'
 αὐτοῖς ἄξιον ἐπαίνου καὶ μνήμης. τοῖς γὰρ θανά-
 του κρινομένοις, ἐπὰν καταδικάζωνται, δίδωσι τὴν
 ἔξουσίαν τὸ παρ' αὐτοῖς ἔθος ἀπαλλάττεσθαι φανε-
 ρῶς, καὶ ἔτι μία λείπεται φυλὴ τῶν ἐπικυρουσῶν 5
 τὴν κρίσιν ἀψηφοφόρητος, ἐκούσιον ἑαυτοῦ κατα-
 8 γνόντα φυγαδεῖαν. ἔστι δ' ἀσφάλεια τοῖς φεύγου-
 σιν ἐν τε τῇ Νεαπολιτῶν καὶ Πραίνεστινῶν, ἔτι δὲ
 Τιβουρίνων πόλει, καὶ ταῖς ἄλλαις, πρὸς ἃς ἔχουσιν
 9 ὄρκια. καὶ μὴν τὰς ἀρχὰς ὁ δῆμος δίδωσι τοῖς 10
 ἀξίοις· ὅπερ ἐστὶ κάλλιστον ἄθλον ἐν πολιτείᾳ καλο-
 10 κάγαθίας. ἔχει δὲ τὴν κυρίαν καὶ περὶ τῆς τῶν
 νόμων δοκιμασίας, καὶ τὸ μέγιστον, ὑπὲρ εἰρήνης
 11 οὗτος βουλευέται καὶ πολέμου. καὶ μὴν περὶ συμ-
 μαχίας καὶ διαλύσεως καὶ συνθηκῶν οὗτός ἐστιν ὁ 15
 βεβαίων ἕκαστα τούτων καὶ κύρια ποιῶν ἢ τοῦναν-
 12 τίον. ὥστε πάλιν ἐκ τούτων εἰκότως ἂν τιν' εἰπῇ
 ὅτι μεγίστην ὁ δῆμος ἔχει μερίδα καὶ δημοκρατικόν
 ἐστὶ τὸ πολίτευμα.
 15 Τίνα μὲν οὖν τρόπον διήρηται τὰ τῆς πολιτείας 20
 εἰς ἕκαστον εἶδος εἴρηται· τίνα δὲ τρόπον ἀντιπράτ-
 τειν βουλευθέντα καὶ συνεργεῖν ἀλλήλοις πάλιν ἕκα-
 2 στα τῶν μερῶν δύναται νῦν φηθήσεται. ὁ μὲν γὰρ
 ὑπάτος, ἐπειδὰν τυχὼν τῆς προειρημένης ἔξουσίας
 ὁρμῇ μετὰ τῆς δυνάμεως, δοκεῖ μὲν αὐτοκράτωρ 25 511.
 3 εἶναι πρὸς τὴν τῶν προκειμένων συντέλειαν, προσ-
 δεῖται δὲ τοῦ δήμου καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ χωρὶς
 τούτων ἐπὶ τέλος ἄγειν τὰς πράξεις οὐχ ἱκανός ἐστι.
 4 δῆλον γὰρ ὥς δεῖ μὲν ἐπιπέμπεσθαι τοῖς στρατοπέ-
 δοις αἰετὰς χορηγίας· ἄνευ δὲ τοῦ τῆς συγκλήτου 30
 βουλήματος οὔτε σίτος οὔθ' ἱματισμὸς οὔτ' ὀψώνια

δύναται χορηγεῖσθαι τοῖς στρατοπέδοις, ὥστ' ἀπρά- 5
 κτους γίνεσθαι τὰς ἐπιβολὰς τῶν ἡγουμένων, ἐθε-
 λοκαεῖν καὶ κωλυσιεργεῖν προθεμένης τῆς συγκλή-
 556. του. καὶ μὴν τό γ' ἐπιτελεῖς ἢ μὴ γίνεσθαι τὰς 6
 5 ἐπινοίας καὶ προθέσεις τῶν στρατηγῶν ἐν τῇ συγ-
 κλήτῳ κεῖται· τοῦ γὰρ ἐπαποστεῖλαι στρατηγὸν ἔτε-
 ρον, ἐπειδὰν ἐνιαύσιος διέλθῃ χρόνος, ἢ τὸν ὑπάρ-
 χοντα ποιεῖν ἐπίμονον, ἔχει τὴν κυρίαν αὕτη. καὶ 7
 μὴν τὰς ἐπιτυχίας τῶν ἡγουμένων ἐκτραγῶδησαι καὶ
 10 συναυξῆσαι καὶ πάλιν ἀμυνῶσαι καὶ ταπεινῶσαι
 τὸ συνέδριον ἔχει τὴν δύναμιν· τοὺς γὰρ προσαγο- 8
 ρευομένους παρ' αὐτοῖς θριάμβους, δι' ὧν ὑπὸ τὴν
 ὄψιν ἄγεται τοῖς πολίταις ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἢ τῶν
 κατειργασμένων πραγμάτων ἐνάργεια, τούτους οὐ
 15 δύνανται χειρίζειν, ὥς πρόπει, ποτὲ δὲ τὸ παράπαν
 οὐδὲ συντελεῖν, ἐὰν μὴ τὸ συνέδριον συγκατάθῃται
 καὶ δῶ τὴν εἰς ταῦτα δαπάνην. τοῦ γε μὴν δήμου 9
 στοχάζεσθαι καὶ λίαν αὐτοῖς ἀναγκαῖον ἐστίν, καὶ
 ὄλως ἀπὸ τῆς οἰκείας τύχῳσι πολὺν τόπον ἀφεστῶ-
 20 τες· ὁ γὰρ τὰς διαλύσεις καὶ συνθήκας ἀκύρους καὶ
 κυρίας ποιῶν, ὥς ἐπάνω προεῖπον, οὗτός ἐστιν. τὸ 10
 δὲ μέγιστον ἀποτιθεμένους τὴν ἀρχὴν ἐν τούτῳ δεῖ
 τὰς εὐθύνας ὑπέχειν τῶν πεπραγμένων. ὥστε κατὰ 11
 μὴδένᾳ τρόπον ἀσφαλὲς εἶναι τοῖς στρατηγοῖς ὀλι-
 25 γωρεῖν μήτε τῆς συγκλήτου μήτε τῆς τοῦ πληθους
 εὐνοίας.

Ἡ γε μὴν σύγκλητος πάλιν, ἢ τηλικαύτην ἔχουσα 16
 δύναμιν, πρῶτον μὲν ἐν τοῖς κοινοῖς πράγμασιν
 ἀναγκάζεται προσέχειν τοῖς πολλοῖς καὶ στοχάζεσθαι
 30 τοῦ δήμου ν, τὰς δ' ὁλοσχερεστάτας καὶ μεγίστας ζη- 2
 τήσεις καὶ διορθώσεις τῶν ἀμαρτανομένων κατὰ τῆς

- πολιτείας, οἷς θάνατος ἀκολουθεῖ τὸ πρόστιμον, οὐ
 δύναται συντελεῖν, ἂν μὴ συνεπικυρώσῃ τὸ προβε- 512.
 3 βουλευμένον ὁ δῆμος. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν εἰς
 ταύτην ἀνηκόντων· ἐὰν γὰρ τις εἰσφέρει νόμον, ἢ
 τῆς ἐξουσίας ἀφαιρούμενός τι τῆς ὑπαρχούσης τῇ
 συγκλήτῳ κατὰ τοὺς ἐθισμοὺς ἢ τὰς προεδρίας καὶ
 τιμὰς καταλλύων αὐτῶν ἢ καὶ νῆ Δία ποιῶν ἐλατ-
 τώματα περὶ τοὺς βίους, πάντων ὁ δῆμος γίνεται
 557.4 τῶν τοιούτων καὶ θεῖναι καὶ μὴ κύριος. τὸ δὲ
 συνέχον, ἐὰν εἰς ἐνίστηται τῶν δημάρχων, οὐχ οἷον 10
 ἐπὶ τέλος ἔγειν τι δύναται τῶν διαβουλίων ἢ σύγ-
 κλητος, ἀλλ' οὐδὲ συνεδρεύειν ἢ συμπορεύεσθαι τὸ
 5 παράπαν — ὀφείλουσι δ' αἰεὶ ποιεῖν οἱ δῆμαρχοι τὸ
 δοκοῦν τῷ δήμῳ καὶ μάλιστα στοχάζεσθαι τῆς τού-
 του βουλήσεως — διὸ πάντων τῶν προειρημένων 15
 χάριν δέδιε τοὺς πολλοὺς καὶ προσέχει τῷ δήμῳ
 τὸν νοῦν ἢ σύγκλητος.
- 17 Ὅμοίως γε μὴν πάλιν ὁ δῆμος ὑπόχρεός ἐστι
 τῇ συγκλήτῳ, καὶ στοχάζεσθαι ταύτης ὀφείλει καὶ
 2 κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν. πολλῶν γὰρ ἔργων ὄντων τῶν 20
 ἐκδιδομένων ὑπὸ τῶν τιμητῶν διὰ πάσης Ἰταλίας
 εἰς τὰς ἐπισκευὰς καὶ κατασκευὰς τῶν δημοσίων, αἱ
 τις οὐκ ἂν ἐξαριθμῆσαιτο βραδίως, πολλῶν δὲ ποτα-
 μῶν, λιμένων, κηπίων, μετάλλων, χώρας, συλλήβδην
 3 ὅσα πέπτωκεν ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων δυναστείαν, πάντα 25
 χειρίζεσθαι συμβαίνει τὰ προειρημένα διὰ τοῦ πλή-
 θους, καὶ σχεδὸν ὥς ἔπος εἰπεῖν πάντας ἐνδεδέσθαι
 4 ταῖς ὥναις καὶ ταῖς ἐργασίαις ταῖς ἐκ τούτων· οἱ
 μὲν γὰρ ἀγοράζουσι παρὰ τῶν τιμητῶν αὐτοὶ τὰς
 ἐκδόσεις, οἱ δὲ κοινωνοῦσι τούτοις, οἱ δ' ἐγγυῶν- 30
 ται τοὺς ἡγορακότας, οἱ δὲ τὰς οὐσίας διδῶσι περὶ

τούτων εἰς τὸ δημόσιον. ἔχει δὲ περὶ πάντων τῶν 5
 προειρημένων τὴν κυρίαν τὸ συνέδριον· καὶ γὰρ χρό-
 νον (δύναται) δοῦναι καὶ συμπτώματος γενομένου
 κουφίσαι καὶ τὸ παράπαν ἀδυνάτου τινὸς συμβάντος
 6 ἀπολῦσαι τῆς ἐργωνίας. καὶ πολλὰ δὴ τιν' ἐστίν, 6
 ἐν οἷς καὶ βλάπτει μεγάλα καὶ πάλιν ὠφελεῖ τοὺς
 τὰ δημόσια χειρίζοντας ἢ σύγκλητος· ἢ γὰρ ἀναφορὰ
 τῶν προειρημένων γίνεται πρὸς ταύτην. τὸ δὲ μέ- 7
 ριστον, ἐκ ταύτης ἀποδίδονται κριταὶ τῶν κλειστών
 10 ἡαὶ τῶν δημοσίων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν συναλλαγμάτων 513.
 τῶν, ὅσα μέγεθος ἔχει τῶν ἐγκλημάτων. διὸ πάντες 8
 εἰς τὴν ταύτης πίστιν ἐνδεδεμένοι, καὶ θεδιότες τὸ
 558. τῆς χρείας ἔσθλον, εὐλαβῶς ἔχουσι πρὸς τὰς ἐν-
 στασεις καὶ τὰς ἀντιπράξεις τῶν τῆς συγκλήτου βου-
 15 λημάτων. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὰς τῶν ὑπάτων ἐπι- 9
 βολὰς δυσχερῶς ἀντιπράττουσι διὰ τὸ κατ' ἰδίαν
 καὶ κοινῇ πάντας ἐν τοῖς ὑπαίθεροις ὑπὸ τὴν ἐκεί-
 νων πίπτειν ἔξουσίαν.

Τοιαύτης δ' οὐσης τῆς ἐκάστου τῶν μερῶν δυ- 18
 20 νάμεως εἰς τὸ καὶ βλάπτειν καὶ συνεργεῖν ἀλλήλοις,
 πρὸς πάσας συμβαίνει τὰς περιστάσεις δεόντως ἔχειν
 τὴν ἁρμογὴν αὐτῶν, ὥστε μὴ οἶόν τ' εἶναι ταύτης
 εὐρεῖν ἀμείνω πολιτείας σύστασιν. ὅταν μὲν γὰρ 2
 τις ἔξωθεν κοινὸς φόβος ἐπιστὰς ἀναγκάσῃ σφᾶς
 25 συμφρονεῖν καὶ συνεργεῖν ἀλλήλοις, τηλικαύτην καὶ
 τοιαύτην συμβαίνει γίνεσθαι τὴν δύναμιν τοῦ πολι-
 τεύματος ὥστε μήτε παραλείπεσθαι τῶν δεόντων 3
 μηδέν, ἅτε περὶ τὸ προσπεσὸν ἀεὶ πάντων ὁμοῦ
 ταῖς ἐπινοίαις ἀμικλωμένων, μήτε τὸ κριθὲν ὅστε-
 30 ρεῖν τοῦ καιροῦ, κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν ἐκάστου
 συνεργοῦντος πρὸς τὴν τοῦ προκειμένου συντέλειαν.

- 4 διόπερ ἀνυπόστατον συμβαίνει γίνεσθαι καὶ παντὸς
ἐφικνέσθαι τοῦ κριθέντος τὴν ιδιότητα τοῦ πολι-
5 τεύματος. ὅταν γε μὴν πάλιν ἀπολυθέντες τῶν ἐκτὸς
φόβων ἐνδιατρίβωσι ταῖς εὐτυχίαις καὶ περιουσίαις
ταῖς ἐκ τῶν κατορθωμάτων, ἀπολαύοντες τῆς εὐδαι- 5
μονίας, καὶ ὑποκολακεύμενοι καὶ ῥαθυμοῦντες τρέ-
πωνται πρὸς ὕβριν καὶ πρὸς ὑπερηφανίαν, ὃ δὴ
6 φιλεῖ γίνεσθαι, τότε καὶ μάλιστα συνιδεῖν ἔστιν
αὐτὸ παρ' αὐτοῦ ποριζόμενον τὸ πολίτευμα τὴν βοή-
7 θειαν. ἐπειδὴν γὰρ ἐξοιδοῦν τι τῶν μερῶν φιλο- 10
νικῇ καὶ πλεον τοῦ δέοντος ἐπικρατῇ, δῆλον ὡς
οὐδενὸς αὐτοτελοῦς ὄντος κατὰ τὸν ἄρτι λόγον, ἀν-
τισπᾶσθαι δὲ καὶ παραποδίζεσθαι δυναμένης τῆς
559. ἐκάστου προθέσεως ὑπ' ἀλλήλων, οὐδὲν ἐξοιδεῖ τῶν
8 μερῶν οὐδ' ὑπερφρονεῖ. πάντα γὰρ ἐμμένει τοῖς 15
ὑποκειμένοις τὰ μὲν κωλυόμενα τῆς ὁρμῆς, τὰ δ'
ἐξ ἀρχῆς δεδιότα τὴν ἐκ τοῦ πέλας ἐπίστασιν. [Cod.
Urb. fol. 66 (exc. ant. p. 177).]
- 9 Ὁ δὲ δικτάτωρ ταύτην ἔχει τὴν διαφορὰν τῶν
ὑπάτων· τῶν μὲν γὰρ ὑπάτων ἑκατέρῳ δώδεκα πε- 20
λέκεις ἀκολουθοῦσι, τούτῳ δ' εἴκοσι καὶ τέτταρες,
κάκεινοι μὲν ἐν πολλοῖς προσδέονται τῆς συγκλή-
του πρὸς τὸ συντελεῖν τὰς ἐπιβολάς, οὗτος δ' ἔστιν
αὐτοκράτωρ στρατηγός, οὗ κατασταθέντος παρα-
χρῆμα διαλύεσθαι συμβαίνει πάσας τὰς ἀρχὰς ἐν τῇ 25
Ῥώμῃ πλήν τῶν δημάρχων. οὐ μὴν ἀλλὰ περὶ μὲν
τούτων ἐν ἄλλοις ἀκριβεστέραν ποιησόμεθα τὴν δια-
στολήν. [Polyb. III, 87, 7.]

VI. DE MILITIA ROMANA.

559,⁵ Ἐπειδὴν ἀποδείξωσι τοὺς ὑπάτους, μετὰ ταῦτα 19514.

χιλιάρχους καθιστᾶσι, τετταρασκαίδεκα μὲν ἐκ τῶν
 πέντ' ἐνιαυσίους ἔχόντων ἤδη στρατείας, δέκα δ'
 5 ἄλλους σὺν τούτοις ἐκ τῶν δέκα. τῶν λοιπῶν τοὺς 2
 μὲν ἵππεῖς δέκα, τοὺς δὲ πεζοὺς ἕξ καὶ (δέκα) δεῖ
 στρατείας τελεῖν κατ' ἀνάγκην ἐν τοῖς τετταράκοντα
 καὶ ἕξ ἔτεσιν ἀπὸ γενεᾶς πλήν τῶν ὑπὸ τὰς τετρα-
 κοσίας δραχμὰς τετιμημένων· τούτους δὲ παριᾶσι 3
 10 πάντας εἰς τὴν ναυτικὴν χρεῖαν. ἐὰν δέ ποτε κατε-
 πέιγῃ τὰ τῆς περιστάσεως, ὀφείλουσιν οἱ πεζοὶ στρα-
 τεύειν εἴκοσι στρατείας ἐνιαυσίους. πολιτικὴν δὲ 4
 λαβεῖν ἀρχὴν οὐκ ἔξεστιν οὐδενὶ πρότερον, ἐὰν μὴ
 δέκα στρατείας ἐνιαυσίους ἧ̄ τετελεκώς. ἐὰν δὲ μέλ- 5
 15 λωσι ποιεῖσθαι τὴν καταγραφὴν τῶν στρατιωτῶν οἱ
 τὰς ὑπάτους ἔχοντες ἀρχάς, προλέγουσιν ἐν τῷ δήμῳ
 τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ δεήσῃ παραγενέσθαι τοὺς ἐν ταῖς
 ἡλικίαις Ῥωμαίους ἅπαντας. ποιοῦσι δὲ τοῦτο καθ'
 ἕκαστον ἐνιαυτόν. τῆς δ' ἡμέρας ἐπελθούσης καὶ 6
 20 τῶν στρατευσίμων παραγενομένων εἰς τὴν Ῥώμην,
 καὶ μετὰ ταῦθ' ἀθροισθέντων εἰς τὸ Καπειώλιον,
 διεῖλλον σφᾶς αὐτοὺς οἱ νεώτεροι τῶν χιλιάρχων, 7
 καθάπερ ἂν ὑπὸ τοῦ δήμου κατασταθῶσιν ἢ τῶν
 στρατηγῶν, εἰς τέτταρα μέρη διὰ τὸ τέτταρα παρ'
 25 αὐτοῖς στρατόπεδα τὴν ὁλοσχερῇ καὶ πρώτῃν διαί-
 ρεσιν τῶν δυνάμεων ποιεῖσθαι. καὶ τοὺς μὲν πρῶ- 8
 τοὺς κατασταθέντας τέτταρας εἰς τὸ πρῶτον καλού-
 μενον στρατόπεδον ἐνιμναν, τοὺς δ' ἑξῆς τρεῖς εἰς
 560. τὸ δεύτερον, τοὺς δ' ἐπομένους τούτοις τέτταρας εἰς
 30 τὸ τρίτον, τρεῖς δὲ τοὺς τελευταίους εἰς τὸ τέταρτον.

9 τῶν δὲ πρεσβυτέρων δύο μὲν τοὺς πρώτους εἰς
 τὸ πρῶτον, τρεῖς δὲ τοὺς δευτέρους εἰς τὸ δευτερον
 τιθέασι στρατόπεδον, δύο δὲ τοὺς ἐξῆς εἰς τὸ τρί-
 20 τον, τρεῖς δὲ τοὺς τελευταίους εἰς τὸ τέταρτον [τῶν
 πρεσβυτέρων]. γενομένης δὲ τῆς διαιρέσεως καὶ 5
 καταστάσεως τῶν χιλιάρχων τοιαύτης ὥστε πάντα
 2 τὰ στρατόπεδα τοὺς ἴσους ἔχειν ἄρχοντας, μετὰ ταῦτα
 καθίσαντες χωρὶς ἀλλήλων κατὰ στρατόπεδον κλη-
 ροῦσι τὰς φυλὰς κατὰ μίαν καὶ προσκαλοῦνται τὴν
 3 αἰὲ λαγοῦσαν. ἐκ δὲ ταύτης ἐκλέγουσι τῶν νεανί- 10
 σκων τετταρας ἐπιεικῶς τοὺς παραπλησίους ταῖς 515.
 4 ἡλικίαις καὶ ταῖς ἔξεσι. προσαχθέντων δὲ τούτων
 λαμβάνουσι πρῶτοι τὴν ἐκλογὴν οἱ τοῦ πρώτου
 στρατοπέδου, δεύτεροι δ' οἱ τοῦ δευτέρου, τρίτοι δ'
 5 οἱ τοῦ τρίτου, τελευταῖοι δ' οἱ τοῦ τετάρτου. πάλιν 15
 δ' ἄλλων τεττάρων προσαχθέντων λαμβάνουσι πρῶ-
 τοι τὴν αἵρεσιν οἱ τοῦ δευτέρου στρατοπέδου καὶ
 6 ἐξῆς οὕτως, τελευταῖοι δ' οἱ τοῦ πρώτου. μετὰ δὲ
 ταῦτα πάλιν ἄλλων τεττάρων προσαχθέντων πρῶτοι
 λαμβάνουσιν οἱ τοῦ τρίτου στρατοπέδου, τελευταῖοι 20
 7 δ' οἱ τοῦ δευτέρου. [καὶ] αἰεὶ κατὰ λόγον οὕτως
 ἐκ περιόδου τῆς ἐκλογῆς γινομένης παραπλησίους
 συμβαίνει λαμβάνεσθαι τοὺς ἄνδρας εἰς ἕκαστον
 8 τῶν στρατοπέδων. ὅταν δ' ἐκλέξωσι τὸ προκείμενον
 πλήθος — τοῦτο δ' ἔστιν ὅτε μὲν εἰς ἕκαστον στρα- 25
 τόπεδον πεζοὶ τετρακισχίλιοι καὶ διακόσιοι, ποτὲ δὲ
 πεντακισχίλιοι, ἐπειδὴν μείζων τις αὐτοῖς προφαί-
 9 νηται κίνδυνος — μετὰ ταῦτα τοὺς ἱππεῖς τὸ μὲν
 παλαιὸν ὑστέρους εἰώθεσαν δοκιμάζειν ἐπὶ τοῖς τε-
 30 τρακισχιλίοις διακοσίοις, νῦν δὲ προτέρους, πλου-
 τίνδην αὐτῶν γεγεννημένης ὑπὸ τοῦ τιμητοῦ τῆς

ἐκλογῆς· καὶ ποιοῦσι τριακοσίους εἰς ἕκαστον στρατόπεδον.

Ἐπιτελεσθείσης δὲ τῆς καταγραφῆς τὸν προει- 21
ρημένον τρόπον, ἀθροίσαντες τοὺς ἐπιλεγμένους
561. 5 οἱ προσήκοντες τῶν χιλιάρχων καθ' ἕκαστον στρα-
τόπεδον, καὶ λαβόντες ἐκ πάντων ἕνα τὸν ἐπιτη-
δειότατον, ἐξορκίζουσιν ἢ μὴν πειθαρχήσῃν καὶ 2
ποιήσῃν τὸ προσταττόμενον ὑπὸ τῶν ἀρχόντων κατὰ
δύναμιν. οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ὁμνύουσι καθ' ἕνα 3
10 προπορευόμενοι, τοῦτ' αὐτὸ δηλοῦντες ὅτι ποιήσουσι
πάντα καθάπερ ὁ πρῶτος.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς οἱ τὰς ὑπάτους 4
ἀρχὰς ἔχοντες παραγγέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τοῖς ἀπὸ
τῶν συμμαχίδων πόλεων τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας, ἐξ ὧν
15 ἂν βούλωνται συστρατεύειν τοὺς συμμάχους, δια-
σαφοῦντες τὸ πλῆθος καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὸν τό-
πον, εἰς ὃν δεήσει παρεῖναι τοὺς κεκρικμένους. αἱ 5
δὲ πόλεις παραπλησίαν ποιησάμεναι τῇ προειρημένῃ
τὴν ἐκλογὴν καὶ τὸν ὄρκον ἐκπέμπουσιν, ἄρχοντα
20 συστήσασθαι καὶ μισθοδοτήν.

Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ χιλιάρχοι μετὰ τὸν ἐξορκισμόν 6 516.
παραγγείλαντες ἡμέραν ἑκάστῳ στρατοπέδῳ καὶ τό-
πον, εἰς ὃν δεήσει παρεῖναι χωρὶς τῶν ὅπλων, τότε
μὲν ἀφῆκαν. παραγενομένων δ' εἰς τὴν ταχθεῖσαν 7
25 ἡμέραν διαλέγουσι τῶν ἀνδρῶν τοὺς μὲν νεωτάτους
καὶ πενιχροτάτους εἰς τοὺς γροσφομάχους, τοὺς δ'
ἐξῆς τούτοις εἰς τοὺς ἀστιάτους καλουμένους, τοὺς δ'
ἀκμαιοτάτους ταῖς ἡλικίαις εἰς τοὺς πρίγκιπας, τοὺς
δὲ πρεσβυτάτους εἰς τοὺς τριαρίους. αὗται γὰρ εἰσι 8
30 καὶ τοσαῦται διαφοραὶ παρὰ Ῥωμαίοις καὶ τῶν ὀνο-
μασίδων καὶ τῶν ἡλικιῶν, ἔτι δὲ τῶν καθοπλισμῶν

- 9 ἐν ἐκάστῳ στρατοπέδῳ. διαιροῦσι δ' αὐτοὺς τὸν
τρόπον τοῦτον ὥστ' εἶναι τοὺς μὲν πρεσβυτάτους
καὶ τριαρίους προσαγορευομένους ἑξακοσίους, τοὺς
δὲ πρίγκιπας χιλίους καὶ διακοσίους, ἴσους δὲ τοῦ-
τοις τοὺς ἄσπτάτους, τοὺς δὲ λοιποὺς καὶ νεωτάτους ⁵
10 γροσφοφόρους. ἐὰν δὲ πλείους τῶν τετρακισχιλίων
ᾧσι, κατὰ λόγον ποιοῦνται τὴν διαίρεσιν πλὴν τῶν
τριαρίων. τούτους αἰεὶ τοὺς ἴσους.
- 22 Καὶ τοῖς μὲν νεωτάτοις παρήγγειλαν μάχαιραν
562.2 φορεῖν καὶ γρόσφους καὶ πάρμην. ἡ δὲ πάρμη καὶ ¹⁰
δύναμιν ἔχει τῇ κατασκευῇ καὶ μέγεθος ἀρκοῦν πρὸς
ἀσφάλειαν· περιφερῆς γὰρ οὖσα τῷ σχήματι τρίπε-
3 δον ἔχει τὴν διάμετρον. προσεπικοσμεῖται δὲ καὶ
λιτῷ περικεφαλαίῳ· ποτὲ δὲ λυκεῖαν ἢ τι τῶν τοιού-
των ἐπιτίθεται, σκέπης ἅμα καὶ σημείου χάριν, ἵνα ¹⁵
τοῖς κατὰ μέρος ἡγεμόσι προκινδυνεύοντες ἐρρω-
4 μένως καὶ μὴ διάδηλοι γίνωνται. τὸ δὲ τῶν γρό-
σφων βέλος ἔχει τῷ μὲν μήκει τὸ ξύλον ὥς ἐπίπαν
δίπηχυν, τῷ δὲ πάχει δακτυλίου, τὸ δὲ κέντρον
σπιθαμίου, κατὰ τοσοῦτον ἐπὶ λεπτὸν ἐξεληλασμέ- ²⁰
νον καὶ συνωξυσμένον ὥστε κατ' ἀνάγκην εὐθέως
ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμβολῆς κάμπτεσθαι καὶ μὴ δύνα-
σθαι τοὺς πολεμίους ἀντιβάλλειν· εἰ δὲ μή, κοινὸν
γίνεται τὸ βέλος.
- 23 Τοῖς γε μὴν δευτέροις μὲν κατὰ τὴν ἡλικίαν, ²⁵
ἄσπτάτοις δὲ προσαγορευομένοις, παρήγγειλαν φέρειν
2 πανοπλίαν. ἔστι δ' ἡ Ῥωμαϊκὴ πανοπλία πρῶτον
μὲν θυρεός — οὗ τὸ μὲν πλάτος ἐστὶ τῆς κυρτῆς ἐπι-
φανείας πένθ' ἡμιποδίων, τὸ δὲ μήκος ποδῶν τετ-
3 τάρων, τὸ δ' ἐπ' ἵππου (πάχος) ἔτι καὶ παλαιστιαῖον — 30517.
ἐκ διπλοῦ σανιδωματος ταυροκόλλῃ πεπηγώς, ὁδο-

νίῳ, μετὰ δὲ ταῦτα μοσχείῳ δέρματι περιείληται
 τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν. ἔχει δὲ περὶ τὴν ἴτυν ἐκ 4
 τῶν ἔνωθεν καὶ κάτωθεν μερῶν σιδηροῦν σιάλωμα,
 δι' οὗ τὰς τε καταφορὰς τῶν μαχαιρῶν ἀσφαλίζεται
 5 καὶ τὰς πρὸς τὴν γῆν ἐξερείσεις. προσήρμονται δ' 5
 αὐτῷ καὶ σιδηρὰ κόγχος, ἣ τὰς ὀλοσχερεῖς ἀποστέγει
 πληγὰς λίθων καὶ σαρισῶν καὶ καθόλου βιαίων βε-
 λῶν. ἅμα δὲ τῷ θυρεῷ μέχαιρα· ταύτην δὲ περὶ 6
 τὸν δεξιὸν φέρει μηρόν, καλοῦσι δ' αὐτὴν Ἰβηρι-
 10 κήν. ἔχει δ' αὕτη κέντημα διάφορον καὶ καταφορὰν 7
 ἐξ ἁμφοῖν τοῖν μεροῖν βίαιον διὰ τὸ τὸν ὀβελίσκον
 αὐτῆς ἰσχυρὸν καὶ μόνιμον εἶναι. πρὸς δὲ τούτοις 8
 568. ὕσσοι δύο καὶ περικεφαλαία χαλκῇ καὶ προκνημῖς.
 τῶν δ' ὕσσων εἰσιν οἱ μὲν παχεῖς, οἱ δὲ λεπτοί. 9
 15 τῶν δὲ στερεωτέρων οἱ μὲν στρογγύλοι παλαιστινιαὶν
 ἔχουσι τὴν διάμετρον, οἱ δὲ τετράγωνοι τὴν πλευ-
 ράν. οἱ γε μὴν λεπτοὶ σιβυνίοις εἰκόεσι συμμέτροις,
 οὓς φοροῦσι μετὰ τῶν προειρημένων. ἀπάντων δὲ 10
 τούτων τοῦ ξύλου τὸ μῆκος ἐστὶν ὥς τρεῖς πήγαις.
 20 προσήρμονται δ' ἑκάστοις βέλος σιδηροῦν ἀγκιστρω-
 τόν, ἴσον ἔχον τὸ μῆκος τοῖς ξύλοις· οὗ τὴν ἐνδεσιν 11
 καὶ τὴν χρεῖαν οὕτως ἀσφαλίζονται βεβαίως, ὥς
 μέσων τῶν ξύλων ἐνδιδέντες καὶ πυκναῖς ταῖς λα-
 βίσι καταπερυνῶντες, ὥστε πρότερον ἢ τὸν δεσμον
 25 ἐν ταῖς χρεαῖαις ἀναχαλασθῆναι τὸν σίδηρον θραύε-
 σθαι, καίπερ ὄντα τὸ πάχος ἐν τῷ πυθμένι καὶ τῇ
 πρὸς τὸ ξύλον συναφῇ τριῶν ἡμιδακτυλίων· ἐπὶ
 τοσοῦτον καὶ τοιαύτην πρόνοιαν ποιοῦνται τῆς ἐν-
 30 δέσεως. ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις προσεπικοσμοῦνται πτε- 12
 30 ρίνῳ στεφάνῳ καὶ πτεροῖς φοινικοῖς ἢ μέλασιν ὀρθοῖς
 τρισίν, ὥς πηχυαίοις τὸ μέγεθος, ὧν προστεθέντων 13

κατὰ κορυφήν ἅμα τοῖς ἄλλοις ὅπλοις ὁ μὲν ἀνὴρ φαίνεται διπλάσιος ἑαυτοῦ κατὰ τὸ μέγεθος, ἢ δ' ὅψις καλὴ καὶ καταπληκτικὴ τοῖς ἐναντίοις. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ προσλαβόντες χάλκωμα σπιθαμιαῖον πάντῃ πάντως, ὃ προστίθεται μὲν πρὸ τῶν στέρ-⁵νων, καλοῦσι δὲ καρδιοφύλακα, τελείαν ἔχουσι τὴν καθόπλισιν· οἱ δ' ὑπὲρ τὰς μυρίας τιμώμενοι δραχ-⁵¹⁸μὸς ἀντὶ τοῦ καρδιοφύλακος σὺν τοῖς ἄλλοις ἄλυσιδωτοὺς περιτίθενται θώρακας. ὁ δ' αὐτὸς τρίπος τῆς καθοπλίσεώς ἐστι καὶ περὶ τοὺς πρόγυκας καὶ¹⁰ τριαρίους, πλὴν ἀντὶ τῶν ὑσσῶν οἱ τριάριοι δόρατα φοροῦσιν.

564. 24 Ἐξ ἑκάστου δὲ τῶν προειρημένων γενῶν πλὴν τῶν νεωτάτων ἐξέλεξαν ταξιάρχους ἀριστίνδην δέκα. μετὰ δὲ τούτους ἑτέραν ἐκλογὴν ἄλλων δέκα ποι-¹⁵οῦνται. καὶ τούτους μὲν ἅπαντας προσηγόρευσαν ταξιάρχους, ὧν ὁ πρῶτος αἰρεθεὶς καὶ συνεδρίου κοινωνεῖ· προσεκλέγονται δ' οὗτοι πάλιν αὐτοὶ τοὺς³ ἴσους οὐραγούς. ἐξῆς δὲ τούτοις μετὰ τῶν ταξιάρχων διείλον τὰς ἡλικίας, ἑκάστην εἰς δέκα μέρη,²⁰ πλὴν τῶν γροσφομάχων· καὶ προσένειμαν ἑκάστῳ μέρει τῶν ἐκλεχθέντων ἀνδρῶν δύο ἡγεμόνας καὶ⁴ δύο οὐραγούς. τῶν δὲ γροσφομάχων τοὺς ἐπιβάλλοντας κατὰ τὸ πλῆθος ἴσους ἐπὶ πάντα τὰ μέρη⁵ διένειμαν. καὶ τὸ μὲν μέρος ἕκαστον ἐκάλεσαν καὶ²⁵ τάγμα καὶ σπεῖραν καὶ σημαίαν, τοὺς δ' ἡγεμόνας κεντυρίωνας καὶ ταξιάρχους. οὗτοι δὲ καθ' ἑκάστην σπεῖραν ἐκ τῶν καταλειπομένων ἐξέλεξαν αὐτοὶ δύο τοὺς ἀκμαιοτάτους καὶ γενναιοτάτους ἀνδρας ση-⁷μαιαφόρους. δύο δὲ καθ' ἕκαστον τάγμα ποιοῦσιν³⁰ ἡγεμόνας εἰκότως· ἀδύλου γὰρ ὄντος καὶ τοῦ ποιῆ-

σαι καὶ τοῦ παθεῖν τι τὸν ἡγεμόνα, τῆς πολεμικῆς
 χρειᾶς οὐκ ἐπιδεχομένης πρόφασιν, οὐδέποτε βού-
 λονται τὴν σπείραν χωρὶς ἡγεμόνος εἶναι καὶ προ-
 σιᾶτον. παρόντων μὲν οὖν ἀμφοτέρων ὁ μὲν πρῶτος 8
 αἰρεθεὶς ἡγεῖται τοῦ δεξιοῦ μέρους τῆς σπείρας, ὁ
 δὲ δεύτερος τῶν εὐωνύμων ἀνδρῶν τῆς σημαίας ἔχει
 τὴν ἡγεμονίαν· μὴ παρόντων δ' ὁ καταλειπόμενος
 ἡγεῖται πάντων. βούλονται δ' εἶναι τοὺς ταξιάρχους 9
 οὐχ οὕτως θρασεῖς καὶ φιλοκινδύνους ὥς ἡγεμονι-
 10 κούς καὶ σιασίμους καὶ βαθεῖς μᾶλλον ταῖς ψυχαῖς,
 οὐδ' ἐξ ἑκαταίου προσπίπτειν ἢ κατάρχεσθαι τῆς
 μάχης, ἐκκρατούμενους δὲ καὶ πιεζομένους ὑπομέ-
 νειν καὶ ἀποδινήσκειν ὑπὲρ τῆς χώρας.

Παραπλησίως δὲ καὶ τοὺς ἱππεὶς εἰς ἵλας δέκα 25
 15 διείλον, ἐξ ἑκάστης δὲ τρεῖς προκρίνουσιν ἱλάρχας,
 οὗτοι δ' αὐτοὶ τρεῖς προσέλαβον οὐραγούς. ὁ μὲν 2
 οὖν πρῶτος αἰρεθεὶς ἱλάρχης ἡγεῖται τῆς ἱλῆς, οἱ 519.
 565. δὲ δύο δεκαδάρχων ἔχουσι τάξιν, καλοῦνται δὲ πάν-
 τες δεκουρίωνες. μὴ παρόντος δὲ τοῦ πρώτου πά-
 20 λιν ὁ δεύτερος ἱλάρχου λαμβάνει τάξιν. ὁ δὲ καθο- 3
 πλισμὸς τῶν ἱππέων νῦν μὲν ἐστὶ παραπλήσιος τῷ
 τῶν Ἑλλήνων· τὸ δὲ παλαιὸν πρῶτον θώρακας οὐκ
 εἶχον, ἀλλ' ἐν περιζώμασιν ἐκινδύνευον, ἐξ οὗ πρὸς 4
 μὲν τὸ καταβαίνειν καὶ ταχέως ἀναπηδᾶν ἐπὶ τοὺς
 25 ἵππους ἐτοιμῶς διέκειντο καὶ προκτικῶς, πρὸς δὲ
 τὰς συμπλοκάς ἐπισφαλῶς εἶχον διὰ τὸ γυμνοὶ κιν-
 δυνεύειν. τὰ δὲ δόρατα κατὰ δύο τρόπους ἄφρακτ' 5
 ἦν αὐτοῖς, καθ' ἃ μὲν ἦ λεπτὰ καὶ κλαδαρὰ ποί-
 οῦντες οὕτε τοῦ προτεθέντος ἡδύναντο σκοποῦ
 30 στοχάζεσθαι, πρὸ τοῦ τε τὴν ἐπιδορατίδα πρὸς τι
 προσερεῖσαι, κραδαινόμενα δι' αὐτῆς τῆς τῶν ἵππων

- 6 κινήσεως τὰ πλείστα συνετρίβετο· πρὸς δὲ τούτοις
 ἄνευ σαυρωτήρων κατασκευάζοντες μιᾷ τῇ πρώτῃ
 διὰ τῆς ἐπιδορατίδος ἐχρῶντο πληγῇ, μετὰ δὲ ταῦτα
 κλασθέντων λοιπὸν ἦν ἄπρακτ' αὐτοῖς καὶ μάταια.
- 7 τὸν γε μὴν θυρεὸν εἶχον ἐκ βοείου δέρματος, τοῖς 5
 ὁμφαλωτοῖς ποπάνοις παραπλήσιον τοῖς ἐπὶ τὰς
 θυσίας ἐπιτιθεμένοις· οἷς οὔτε πρὸς τὰς ἐπιβολὰς
 ἦν χρῆσθαι διὰ τὸ μὴ στάσιν ἔχειν, ὑπὸ τε τῶν
 ὕμβρων ἀποδερματούμενοι καὶ μυδῶντες δύσχρηστοι
 καὶ πρότερον ἦσαν καὶ νῦν ἔτι γίνονται παντελῶς. 10
- 8 διόπερ ἀδοκίμου τῆς χρείας οὔσης, ταχέως μετέλα-
 9 βον τὴν Ἑλληνικὴν κατασκευὴν τῶν ὅπλων, ἐν ᾗ
 τῶν μὲν δοράτων τὴν πρώτην εὐθέως τῆς ἐπιδορα-
 τίδος πληγὴν εὐστοχον ἔμα καὶ πρακτικὴν γίνεσθαι
 συμβαίνει, διὰ τὴν κατασκευὴν ἀτρεμοῦς καὶ στα- 15
 σίμου τοῦ δόρατος ὑπάρχοντος, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν
 ἐκ μεταλήψεως τοῦ σαυρωτήρος χρεῖαν μόνιμον καὶ
 10 βίαιον. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν θυρεῶν·
 καὶ γὰρ πρὸς τὰς ἐπιβολὰς καὶ πρὸς τὰς ἐπιθέσεις
 11 ἑστηκυῖαν καὶ τεταγμένην ἔχουσι τὴν χρεῖαν. ἃ 20
566. συνιδόντες ἐμιμήσαντο ταχέως· ἀγαθοὶ γάρ, εἰ καὶ
 τινες ἕτεροι, μεταλαβεῖν ἔθη καὶ ζηλῶσαι τὸ βέλ-
 τιον καὶ Ῥωμαῖοι.
- 26 Τοιαύτην δὲ ποιησάμενοι τὴν διαίρεσιν οἱ χιλί- 520.
 αρχοι, καὶ ταῦτα παραγγείλαντες περὶ τῶν ὅπλων, 25
 τότε μὲν ἀπέλυσαν τοὺς ἄνδρας εἰς τὴν οἰκίαν·
 2 παραγενομένης δὲ τῆς ἡμέρας, εἰς ἣν ὤμοσαν ἄθροι-
 σθῆναι πάντες ὁμοίως εἰς τὸν ἀποδειχθέντα τόπον
 3 ὑπὸ τῶν ὑπάτων — τάττει δ' ὥς ἐπίπαν ἑκάτερος
 χωρὶς τὸν τόπον τοῖς αὐτοῦ στρατοπέδοις· ἑκατέρῳ 30
 γὰρ δίδεται τὸ μέρος τῶν συμμάχων καὶ δύο τῶν

Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων — παραγίνονται δὲ πάντες 4
 ἀδιαπτώτως οἱ καταγραφέντες, ὥς ἂν μηδεμιᾷς ἄλλης
 συγγραφουμένης προφάσεως τοῖς ἐξορκισθεῖσι πλὴν
 ὀρνιθειᾶς καὶ τῶν ἀδυνάτων. ἀθροισθέντων δὲ καὶ 5
 5 τῶν συμμάχων ὁμοῦ τοῖς Ῥωμαίοις, τὴν μὲν οἰκο-
 νομίαν καὶ τὸν χειρισμὸν ποιοῦνται τούτων αὐτῶν
 οἱ καθεσταμένοι μὲν ὑπὸ τῶν ὑπάτων ἄρχοντες,
 προσσαγορευόμενοι δὲ πραιφεκτοί, δώδεκα τὸν ἑρι-
 θμὸν ὄντες. οἱ πρῶτον μὲν τοῖς ὑπάτοις τοὺς ἐπι- 6
 10 τηδειοτάτους πρὸς τὴν ἀληθινὴν χρεῖαν ἐκ πάντων
 τῶν παραγεγονότων συμμάχων ἱππεῖς καὶ πεζοὺς
 ἐκλέγουσι, τοὺς καλουμένους ἐκτραοδυναρίους, ὃ
 μεθερμηνευόμενον ἐπιλέκτους δηλοῖ. τὸ δὲ πλῆθος 7
 γίνεται τὸ πᾶν τῶν συμμάχων, τὸ μὲν τῶν πεζῶν
 15 πᾶρισον τοῖς Ῥωμαϊκοῖς στρατοπέδοις ὥς τὸ πολὺ,
 τὸ δὲ τῶν ἱππέων τριπλάσιον· ἐκ δὲ τούτων λαμ- 8
 βάνουσι τῶν μὲν ἱππέων εἰς τοὺς ἐπιλέκτους ἐπι-
 εικῶς τὸ τρίτον μέρος, τῶν δὲ πεζῶν τὸ πέμπτον.
 τοὺς δὲ λοιποὺς διεῖλον εἰς δύο μέρη, καὶ καλοῦσι 9
 20 τὸ μὲν δεξιόν, τὸ δ' εὐώνυμον κέρας.
 567. Τούτων δ' εὐτρεπῶν γενομένων παραλαβόντες 10
 οἱ χιλίαρχοι τοὺς Ῥωμαίους ὁμοῦ καὶ τοὺς συμμάχους
 κατεστρατοπέδευσαν. ἐνὸς ὑπάρχοντος παρ' αὐτοῖς
 θεωρήματος ἀπλοῦ περὶ τὰς παρεμβολάς, ᾧ χρῶν-
 25 ται πρὸς πάντα καιρὸν καὶ τόπον. διὸ καὶ δοκεῖ μοι 11
 πρέπειν τῷ καιοῷ τὸ πειραθῆναι, καθ' ὅσον οἶόν
 τε τῷ λόγῳ, τοὺς ἀκούοντας εἰς ἔννοιαν ἀγαγεῖν
 τοῦ κατὰ τὰς πορείας καὶ στρατοπεδεῖας καὶ παρα-
 τάξεις χειρισμοῦ τῶν δυνάμεων. τίς γάρ οὕτως ἐστὶν 12
 30 ἀπφεικῶς πρὸς τὰ καλὰ καὶ σπουδαῖα τῶν ἔργων,
 ὃς οὐκ ἂν βουληθῇ μικρὸν ἐπιμελέστερον ἐπιστῇ- 521.

σαι περὶ τῶν τοιούτων, ὑπὲρ ὧν ἅπαξ ἀκούσας ἐπιστήμων ἔσται πράγματος ἐνὸς τῶν ἀξίων λόγον καὶ γνώσεως;

- 27 Ἔστι δὴ τὸ γένος αὐτῶν τῆς στρατοπεδείας τοι-
 ούδε. τοῦ κριθέντος αἰεὶ τόπου πρὸς στρατοπεδείαν, 5
 τούτου τὸν ἐπιτηδειότατον εἰς σύνοψιν ἅμα καὶ
 παραγγελίαν ἢ τοῦ στρατηγοῦ σκηνὴ καταλαμβάνει.
 2 τεθείσης δὲ τῆς σημαίας, οὗ μέλλουσι πηγνύναι
 τάντην, ἀπομετρεῖται περίξ τῆς σημαίας τετράγωνος
 τόπος, ὥστε πάσας τὰς πλευρὰς ἑκατὸν ἀπέχειν πό- 10
 δας τῆς σημαίας, τὸ δ' ἐμβαδὸν γίνεσθαι τετράπλε-
 3 θρον. τούτου δὲ τοῦ σχήματος αἰεὶ παρὰ μίαν ἐπι-
 φάνειαν καὶ πλευράν, ἣτις ἂν ἐπιτηδειοτάτῃ φανῇ
 πρὸς τε τὰς ὑδρείας καὶ προνομάς, παραβάλλεται 4
 τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατόπεδα τὸν τρόπον τούτον. ἔξ ὑπαρ- 15
 χόντων χιλιάρχων ἐν ἑκάστῳ στρατοπέδῳ κατὰ τὸν
 ἄρτι λόγον, δυεῖν δὲ στρατοπέδων ζυγίων τῶν Ῥω-
 μαϊκῶν ἀεὶ μεθ' ἑκατέρου τῶν ὑπάτων, φανερόν
 ὅτι δώδεκα χιλιάρχους ἀνάγκη συστρατεῦναι ἑκατέρῳ
 5 τῶν ὑπάτων. τιθέασι δὲ τὰς τούτων σκηνὰς ἐπὶ 20
 μίαν εὐθείαν ἀπάσας, ἣτις ἐστὶ παράλληλος τῇ τοῦ
 τετραγώνου προκριθείσῃ πλευρᾷ, πεντήκοντα δ' ἀπ-
 ἔχει πόδας ἀπ' αὐτῆς, (ἢ τῷ τοῖς) ἑκκοίς, ἅμα δ'
 ὑποζυγίοις καὶ τῇ λοιπῇ τῶν χιλιάρχων ἀποσκευῇ
 568.6 τόπος. αἱ δὲ σκηναὶ τοῦ προειρημένου σχήματος 25
 εἰς τοῦμπαλιν ἀπεστραμμέναι πηγνυνται πρὸς τὴν
 ἐκτὸς ἐπιφάνειαν, ἢ νοεῖσθω καὶ καλείσθω δὲ καθά-
 παξ ἡμῖν ἀεὶ τοῦ παντὸς σχήματος κατὰ πρόσωπον.
 7 ἀφεστᾶσι δ' ἀλλήλων μὲν ἴσον αἱ τῶν χιλιάρχων
 σκηναί, τοσοῦτον δὲ τόπον ὥστε παρ' ὅλον τὸ πλά- 30
 τος ἀεὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων παρήκειν.

Ἀπομετρηθέντων δὲ πάλιν ἑκατὸν ποδῶν εἰς τὸ 28
 πρὸςθεν κατὰ πάσας τὰς σκηναίς, λοιπὸν ἀπὸ τῆς
 τοῦτο τὸ πλάτος ὀριζούσης εὐθείας, ἣτις γίνεται
 παράλληλος ταῖς τῶν χιλιάρχων σκηναῖς, ἀπὸ ταύ-
 5 τῆς ἄρχονται ποιεῖσθαι τὰς τῶν στρατοπέδων παρ-
 εμβολάς, χειρίζοντες τὸν τρόπον τοῦτον. διχοτο- 2
 μήσαντες τὴν προειρημένην εὐθείαν, ἀπὸ τούτου
 τοῦ σημείου πρὸς ὀρθὰς τῇ γραμμῇ τοὺς ἰππεῖς 522.
 ἀντίους αὐτοῖς ἑκατέρου τοῦ στρατοπέδου παρεμ-
 10 βάλλουσι, πεντήκοντα διέχοντας πόδας ἀλλήλων, μέ-
 σην ποιοῦντες τὴν τομὴν τοῦ διαστήματος. ἔστι δ' 3
 ἢ τε τῶν ἰππέων καὶ τῶν πεζῶν σκηνοποιία παρα-
 πλήσιος· γίνεται γὰρ τὸ ὅλον σχῆμα καὶ τῆς σημαίας
 καὶ τῶν οὐλαμῶν τετράγωνον. τοῦτο δὲ βλέπει μὲν 4
 15 εἰς τὰς διόδους, ἔχει δὲ τὸ μὲν μῆκος ὠρισμένον
 τὸ παρὰ τὴν διόδον — ἔστι γὰρ ἑκατὸν ποδῶν —
 ὥς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ βάθος ἴσον περικυκλῶνται
 ποιεῖν πλὴν τῶν συμμάχων. ὅταν δὲ τοῖς μείξουσιν 5
 στρατοπέδοις χρῶνται, τὸ κατὰ λόγον καὶ τῷ μῆκει
 20 καὶ τῷ βάθει προστιθέασι.

Γενομένης δὲ τῆς τῶν ἰππέων παρεμβολῆς κατὰ 29
 μέσας τὰς τῶν χιλιάρχων σκηναίς οἷον εἰ ῥύμης τι-
 νὸς ἐπικαρσίου πρὸς τὴν ἄρτι ῥηθεῖσαν εὐθείαν καὶ
 τὸν πρὸ τῶν χιλιάρχων τόπον — τῷ γὰρ ὄντι ῥύ- 2
 25 μαις παραπλήσιον ἀποτελεῖται τὸ τῶν διόδων σχῆμα
 πασῶν, ὥς ἂν ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους αἴς μὲν ταγ-
 μάτων, αἴς δ' οὐλαμῶν ἐπὶ τὸ μῆκος παρεμβεβλη-
 κόντων — πλὴν τοῖς προειρημένοις ἰππεῦσι κατόπιν 3
 τοὺς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν στρατοπέδων τριαρίους,
 30 κατ' οὐλαμὸν ἑκάστην σημαίαν, ἐν ὁμοίῳ σχήματι
 τιθέασι, συμφανόντων μὲν τῶν σχημάτων ἀλλήλοις,

βλέπόντων δ' ἔμπαλιν πρὸς τὰς ἐναντίας τοῖς ἰπ-
 4 πεῦσιν ἐπιφανείας, ἡμῖς ποιῶντες τὸ βάθος τοῦ
 μήκους ἐκάστης σημαίας τῷ καὶ κατὰ τὸ πλῆθος
 ἡμίσεις ὥς ἐπίπαν εἶναι τούτους τῶν ἄλλων μερῶν.
 5 διότι περὶ ἀνίσων ὄντων πολλάκις τῶν ἀνδρῶν ἰσά-
 ζειν αἰὲ συμβαίνει πάντα τὰ μέρη κατὰ τὸ μήκος
 6 διὰ τὴν τοῦ βάθους διαφοράν. αὐτοὶς δὲ πεντή-
 κοντα πόδας ἀφ' ἑκατέρων τούτων ἀποστήσαντες,
 ἀντίους παρεμβάλλουσι τοῖς τριαρίοις τοὺς προῖκι-
 7 πας. νεύοντων δὲ καὶ τούτων εἰς τὰ προειρημένα 10
 διαστήματα δύο αὐταὶ πάλιν ἀποτελοῦνται ῥύμαι, τὰς
 μὲν ἀρχὰς ἀπὸ τῆς αὐτῆς εὐθείας λαμβάνουσαι καὶ
 τὰς εἰσβολάς, ὁμοίως τοῖς ἰππεῦσιν, ἐκ τοῦ πρὸ τῶν
 χιλιάρχων ἑκατομπέδου διαστήματος, λήγουσαι δὲ
 πρὸς τὴν καταντικρὺ τῶν χιλιάρχων πλευρὰν τοῦ 15 523.
 χάρακος, ἣν ἐξ ἀρχῆς ὑπεθέμεθα κατὰ πρόσωπον
 8 εἶναι τοῦ παντὸς σχήματος. μετὰ δὲ τοὺς προῖκι-
 πας, ὕπισθεν τούτων ὁμοίως ἔμπαλιν βλέποντα, συμ-
 ψαύοντα δὲ τὰ σχήματα τιθέντες, τοὺς ἀστάτους
 9 παρεμβάλλουσι. δέκα δὲ σημαίας ἔχόντων ἀπάντων 20
 τῶν μερῶν κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς διαίρεσιν, πάσας ἰσας
 συμβαίνει γίνεσθαι τὰς ῥύμας καὶ κατὰ τὸ μήκος
 καὶ τὰς ἀποτομὰς ἰσάζειν αὐτῶν τὰς πρὸς τῇ κατὰ
 τὸ πρόσωπον πλευρᾷ τοῦ χάρακος· πρὸς ἣν καὶ τὰς
 τελευταίας σημαίας ἐπιστρέφοντες στρατοπεδεύουσιν. 25
 30 Ἀπὸ τῶν ἀσάτων πεντήκοντα πάλιν διαλείπον-
 τες πόδας τοὺς τῶν συμμάχων ἰππεῖς ἀντίους πα-
 ρεμβάλλουσι τούτοις, ποιούμενοι τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς
 2 αὐτῆς εὐθείας καὶ λήγοντες ἐπὶ τὴν αὐτήν. ἔστι δὲ
 τὸ πλῆθος τῶν συμμάχων, ὥς ἐπάνω προεῖπα, τὸ 30
 μὲν τῶν πεζῶν πᾶρison τοῖς Ῥωμαῖκοῖς στρατοπέδοις,

λείπον τοῖς ἐπιλέκτοις, τὸ δὲ τῶν ἱππέων διπλά-
 570. σιον, ἀφηρημένον καὶ τούτων τοῦ τρίτου μέρους
 εἰς τοὺς ἐπιλέκτους. διὸ καὶ τὸ βάθος αὖξοντες 3
 τούτοις πρὸς λόγον ἐν τοῖς στρατοπεδευτικοῖς σχή-
 5 μασι, πειρῶνται κατὰ τὸ μῆκος ἐξισοῦν τοῖς τῶν
 Ῥωμαίων στρατοπέδοις. ἀποτελεσθεῖσιν δὲ τῶν 4
 ἀπασῶν πέντε διόδων, αὐτοὶ εἰς τοῦμπαλιν ἀπε-
 στραμμένους ὁμοίως τοῖς ἱππεῦσι τιθέασιν τὰς τῶν
 συμμαχικῶν πεζῶν σημαίας, αὖξοντες τὸ βάθος πρὸς
 10 λόγον, βλέπουσας δὲ πρὸς τὸν χάρακα καὶ πρὸς
 τὰς ἐκ τῶν πλαγίων ἐπιφανείας ἐκατέρας. καθ' 5
 ἐκάστην δὲ σημαίαν τὰς πρώτας ἀφ' ἐκατέρου τοῦ
 μέρους σκηναὶς οἱ ταξίαρχοι λαμβάνουσιν. ἅμα δὲ
 τὸν προειρημένον τρόπον παρεμβάλλοντες καθ' ἑκα-
 15 στον μέρος τὸν ἕκτον οὐλαμὸν ἀπὸ τοῦ πέμπτου
 πεντήκοντα πόδας ἀφιστάσι, παραπλησίως δὲ καὶ
 τὰς τῶν πεζῶν τάξεις, ὥστε γίνεσθαι καὶ ταύτην 6
 ἄλλην διὰ μέσων τῶν στρατοπέδων διόδον, ἐπικάρ-
 σιον μὲν πρὸς τὰς ἑύμας, παράλληλον δὲ ταῖς τῶν
 20 χιλιάρχων σκηναῖς, ἣν καλοῦσι πέμπτην διὰ τὸ παρὰ
 τὰ πέμπτα τάγματα παρῆκειν.

Ὁ δ' ὑπὸ τὰς τῶν χιλιάρχων σκηναὶς ὀπισθεν 31
 τόπος ὑποπεπτωκώς, ἐξ ἐκατέρου δὲ τοῦ μέρους τῆς 524.
 τοῦ στρατηγίου περιστάσεως παρακείμενος, ὁ μὲν
 25 εἰς ἀγορὰν γίνεται τόπος, ὁ δ' ἕτερος τῷ τε ταμείῳ
 καὶ ταῖς ἅμα τούτῳ χορηγίαις. ἀπὸ δὲ τῆς ἐφ' ἐκά- 2
 τερα τελευταίας τῶν χιλιάρχων σκηνῆς κατόπιν οἶον
 ἐπικάμπιον ἔχοντες τάξιν πρὸς τὰς σκηναὶς, οἱ τῶν
 ἐπιλέκτων ἱππέων ἀπόλεκτοι καὶ τινες τῶν ἐθελον-
 30 τῶν στρατευομένων τῇ τῶν ὑπάτων χάριτι, πάντες
 οὗτοι στρατοπεδεύουσι παρὰ τὰς ἐκ τῶν πλαγίων

- τοῦ χάρακος ἐπιφανείας, βλέποντες οἱ μὲν ἐπὶ τὰς
τοῦ ταμιείου παρασκευάς, οἱ δ' ἐκ θατέρου μέρους
3 εἰς τὴν ἀγοράν. ὥς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαίνει τού-
τοις μὴ μόνον στρατοπεδεύειν σύνεγγυς τῶν ὑπά-
των, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς πορείας καὶ κατὰ τὰς ἄλλας 5
571. χρείας περὶ τὸν ὑπατον καὶ τὸν ταμίαν ποιεῖσθαι
4 τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ὅλην διατριβήν. ἀντίκεινται
δὲ τούτοις ἐπὶ τὸν χάρακα βλέποντες οἱ τὴν παρα-
πλήσιον χρεῖαν παρεχόμενοι πεζοὶ τοῖς προειρημέ-
5 νοις ἱππεῦσιν. ἐξῆς δὲ τούτοις δίοδος ἀπολείπεται 10
πλάτος ποδῶν ἑκατόν, παράλληλος μὲν ταῖς τῶν
χιλιάρχων σκηναῖς, ἐπὶ θάτερα δὲ τῆς ἀγορᾶς καὶ
στρατηγίου καὶ ταμιείου παρατείνουσα παρὰ πάντα
6 τὰ προειρημένα μέρη τοῦ χάρακος. παρὰ δὲ τὴν
ἀνωτέρω πλευρὰν ταύτης οἱ τῶν συμμάχων ἱππεῖς 15
ἐπίλεκτοι στρατοπεδεύουσι, βλέποντες ἐπὶ τε τὴν
ἀγοράν ἅμα καὶ τὸ στρατήγιον καὶ τὸ ταμιεῖον.
7 κατὰ μέσην δὲ τὴν τούτων τῶν ἱππέων παρεμβολήν
καὶ κατ' αὐτὴν τὴν τοῦ στρατηγίου περίστασιν δίο-
δος ἀπολείπεται πεντήκοντα ποδῶν, φέρουσα μὲν 20
ἐπὶ τὴν ὀπισθε πλευρὰν τῆς στρατοπεδείας, τῇ δὲ
τάξει πρὸς ὀρθὰς κειμένη τῇ προειρημένῃ πλατείᾳ.
8 τοῖς δ' ἱππεῦσι τούτοις ἀντίτυποι τίθενται πάλιν οἱ
τῶν συμμάχων ἐπίλεκτοι πεζοί, βλέποντες πρὸς τὸν
χάρακα καὶ τὴν ὀπισθεν ἐπιφάνειαν τῆς ὅλης στρα- 25
9 τοπεδείας. τὸ δ' ἀπολειπόμενον ἐξ ἑκατέρου τοῦ
μέρους τούτων κένωμα παρὰ τὰς ἐκ τῶν πλαγίων
πλευρὰς δίδοται τοῖς ἄλλοφύλοις καὶ τοῖς ἐκ τοῦ
καιροῦ προσγινομένοις συμμάχοις.
10 Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων τὸ μὲν σύμπαν σχῆμα 30 525.
γίνεται τῆς στρατοπεδείας τετραγώνου ἰσόπλευρον,

τὰ δὲ κατὰ μέρος ἤδη τῆς τε ὁυμοτομίας ἐν αὐτῇ
καὶ τῆς ἄλλης οἰκονομίας πόλει παραπλησίαν ἔχει
τὴν διάθεσιν. τὸν δὲ χάρακα τῶν σκηνῶν ἀφιστάσῃ 11
κατὰ πάσας τὰς ἐπιφανείας διακοσίους πόδας. τοῦτο
5 δὲ τὸ κένωμα πολλὰς καὶ δοκίμους αὐτοῖς παρέχ-
ται χρειάς. πρὸς τε γὰρ τὰς εἰσαγωγὰς καὶ τὰς ἐξα- 12
γωγὰς τῶν στρατοπέδων εὐφυῶς ἔχει καὶ δεοντως
ἕκαστοι γὰρ κατὰ τὰς ἐαυτῶν δυνάμεις εἰς τοῦτο τὸ
κένωμα ποιοῦνται τὴν ἐξοδον, ἀλλ' οὐκ εἰς μίαν
572.10 συμπίπτοντες ἀνατρέπουσι καὶ συμποτοῦσιν ἀλλή-
λους· τὰς τε τῶν παρεισαγομένων θρεμμάτων καὶ 13
τὰς ἐκ τῶν πολεμίων λείας εἰς τοῦτο παράγοντες
ἀσφαλῶς τηροῦσι τὰς νύκτας. τὸ δὲ μέγιστον, ἐν 14
ταῖς ἐπιθέσεσι ταῖς νυκτεριναῖς οὔτε πῦρ οὔτε βέλος
15 ἐξικνεῖται πρὸς αὐτοὺς πλην τελείως ὀλίγων· γίνε-
ται δὲ καὶ ταῦτα σχεδὸν ἄβλαβῇ διὰ τε τὸ μέγεθος
τῆς ἀποστάσεως καὶ διὰ τὴν τῶν σκηνῶν περίστασιν.
Δεδομένου δὲ τοῦ πλήθους καὶ τῶν πεζῶν καὶ 32
τῶν ἱππέων καθ' ἑκατέραν τὴν πρόθεσιν, ἂν τε
20 τετρακισχιλίους ἂν τε πεντακισχιλίους εἰς ἕκαστον
στρατόπεδον ποιῶσι, παραπλησίως δὲ καὶ τῶν ση-
μαίων τοῦ τε βάρους καὶ τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλή-
θους δεδομένου, πρὸς δὲ τούτοις τῶν κατὰ τὰς διό-
δους καὶ πλατείας διαστημάτων, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν
25 ἄλλων ἐπάντων δεδομένων, συμβαίνει τοῖς βουλο- 2
μένοις συνειφιστάνειν (νοεῖν) καὶ τοῦ χωρίου τὸ
μέγεθος καὶ τὴν ὅλην περιμέτρον τῆς παρεμβολῆς.
ἐὰν δέ ποτε πλεονάζῃ τὸ τῶν συμμάχων πλήθος, ἢ 3
τῶν ἐξ ἀρχῆς συστρατευομένων ἢ τῶν ἐκ τοῦ καιροῦ
30 προσγινομένων, τοῖς μὲν ἐκ τοῦ καιροῦ πρὸς τοῖς 4
προειρημένοις καὶ τοὺς παρὰ τὸ στρατήγιον ἀνα-

πληροῦσι τόπους, τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ ταμεῖον συνα-
 γαγόντες εἰς αὐτὸν τὸν κατεπεύγοντα πρὸς τὴν χρεῖαν
 5 τόπον· τοῖς δ' ἐξ ἀρχῆς συνεκπορευομένοις, ἐὰν ἡ
 πλήθος ἱκανώτερον, ῥύμην μίαν ἐξ ἑκατέρου τοῦ
 μέρους τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων πρὸς ταῖς ὑπαρ- 6
 χούσαις παρὰ τὰς ἐκ τῶν πλαγίων ἐπιφανείας παρα- 526.
 6 τιθέασι. πάντων δὲ τῶν τεττάρων στρατοπέδων καὶ
 τῶν ὑπᾶτων ἀμφοτέρων εἰς ἓνα χάρακα συναθροι-
 σθέντων, οὐδὲν ἕτερον δεῖ νοεῖν πλὴν δύο στρα-
 τιὰς κατὰ τὸν ἄρτι λόγον παρεμβεβληκυίας ἀντε- 10
 στραμμέναις αὐταῖς συνηρμόσθαι. συναπτούσας κατὰ
 τὰς τῶν ἐπιλέκτων ἑκατέρου τοῦ στρατοπέδου παρ-
 578. εμβολὰς, οὓς ἐποιοῦμεν εἰς τὴν ὀπίσω βλέποντας
 7 ἐπιφανείαν τῆς ὕλης παρεμβολῆς, ὅτε δὴ συμβαίνει
 γίνεσθαι τὸ μὲν σχῆμα παράμηνες, τὸ δὲ χωρίον 15
 διπλάσιον τοῦ πρόσθεν, τὴν δὲ περίμετρον ἡμιόλιον.
 8 ὅταν μὲν οὖν συμβαίνῃ τοὺς ὑπάτους ἀμφοτέρους
 ὁμοῦ στρατοπεδεύειν, οὕτως αἰετὶ χρῶνται ταῖς στρα-
 τοπεδείαις· ὅταν δὲ χωρὶς, τᾶλλα μὲν ὡσαύτως, τὴν
 δ' ἀγορὰν καὶ τὸ ταμεῖον καὶ τὸ στρατήγιον μέσον 20
 τιθέασι τῶν δυεῖν στρατοπέδων.

33 Μετὰ δὲ τὴν στρατοπεδείαν συναθροισθέντες οἱ
 χιλιάρχοι τοὺς ἐκ τοῦ στρατοπέδου πάντας ἐλευθέ-
 ρους ὁμοῦ καὶ δούλους ὀρκίζουσι, καθ' ἓνα ποιού-
 2 μενοι τὸν ὀρκισμόν. ὁ δ' ὀρκος ἐστὶ μηδὲν ἐκ τῆς 23
 παρεμβολῆς κλέψειν, ἀλλὰ κἂν εὗρη τι, τοῦτ' ἀνοί-
 3 σειν ἐπὶ τοὺς χιλιάρχους. ἐξῆς δὲ τούτοις διέταξαν
 τὰς σημαίας ἐξ ἑκάστου στρατοπέδου τῶν περιγί-
 πων καὶ τῶν ἀστάτων, δύο μὲν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν
 4 τοῦ τόπου τοῦ πρὸ τῶν χιλιάρχων· τὴν γὰρ διατρι- 30
 βὴν ἐν ταῖς καθημερίαις οἱ πλεῖστοι τῶν Ῥωμαίων

ἐν ταύτῃ ποιοῦνται τῇ πλατείᾳ· διόπερ ἀεὶ σπου-
 δάζουσι περὶ ταύτης, ὥς φαίνεται καὶ καλλύνηται
 σφίσιν ἐπιμελῶς. τῶν δὲ λοιπῶν ὀκτωκαίδεκα τρεῖς 5
 ἕκαστος τῶν χιλιάρχων διαλαγχάνει· τοσαῦται γὰρ
 5 εἰσι τῶν ἀσπίτων καὶ περιγίπων ἐν ἑκάστῳ στρα-
 τοπέδῳ σημαῖαι κατὰ τὴν ἄρτι βηθεῖσαν διαίρεσιν.
 χιλιάρχοι δ' ἕξ. τῶν δὲ τριῶν σημαιῶν ἀνα μέρος 6
 ἑκάστη τῷ χιλιάρχῳ λειτουργεῖ λειτουργίαν τοιαύ-
 την. ἐπειδὴν καταστρατοπεδεύσωσι, τὴν σκηνὴν
 10 ἱστᾶσιν οὗτοι καὶ τὴν περὶ τὴν σκηνὴν τύπον ἡδύ-
 φισαν. κἄν τι περιφράξαι δέη τῶν σκευῶν ἄσφα-
 λείας χάριν, οὗτοι φροντίζουσι. διδόασι δὲ καὶ 7
 φυλακεία δύο — τὸ δὲ φυλακεῖόν ἐστιν ἐκ τεττάρων 527.
 ἀνδρῶν — ὧν οἱ μὲν πρὸ τῆς σκηνῆς, οἱ δὲ κατό-
 574. 15 πιν παρὰ τοῖς ἵππους ποιοῦνται τὴν φυλακὴν. οὐ- 8
 σῶν δὲ σημαιῶν ἑκάστῳ χιλιάρχῳ τριῶν, ἐν ἑκάστη
 δὲ τούτων ἀνδρῶν ὑπαρχόντων ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν
 χωρὶς τῶν τριαρίων καὶ γροσφομέων — οὗτοι γὰρ
 οὐ λειτουργοῦσι — τὸ μὲν ἔργον γίνεται κοῦφον 9
 20 διὰ τὸ παρὰ τετάρτην ἡμέραν ἑκάστη σημαία καθή-
 κειν τὴν λειτουργίαν, τοῖς δὲ χιλιάρχοις ἅμα μὲν τὸ
 τῆς εὐχρηστίας ἀναγκαῖον. ἅμα δὲ τὸ τῆς τιμῆς διὰ
 τῶν προειρημένων ἀποτελεῖται σεμνὸν καὶ προστα-
 τικόν. αἱ δὲ τῶν τριαρίων σημαῖαι τῆς μὲν τῶν 10
 25 χιλιάρχων παραλύονται λειτουργίας, εἰς δὲ τοὺς τῶν
 ἱππέων οὐλαμοὺς ἑκάστη σημαία καθ' ἡμέραν δι-
 δωσι φυλακεῖον ἀεὶ τῷ γειτνιῶντι κατόπιν τῶν οὐ-
 λαμῶν· οἵτινες τηροῦσι μὲν καὶ τᾶλλα, μάλιστα δὲ 11
 τοὺς ἵππους, ἵνα μήτ' ἐμπλεκόμενοι τοῖς δέμασι
 30 βλάπτωνται πρὸς χρεῖαν μήτε λυόμενοι καὶ προσπί-
 πτοντες ἄλλοις ἵπποις ταραχὰς καὶ θορόβους ἐμ-

12 ποιῶσι τῷ στρατοπέδῳ. μία δ' ἐξ ἀπασῶν καθ' ἡμέραν σημαία ἀνὰ μέρος τῷ στρατηγῷ παρακοιτεῖ· ἥτις ἅμα μὲν ἀσφάλειαν παρασκευάζει τῷ στρατηγῷ πρὸς τὰς ἐπιβουλὰς, ἅμα δὲ κοσμεῖ τὸ πρόσχημα τῆς ἀρχῆς. 5

34 Τῆς δὲ ταφρείας καὶ χαρακοποιίας δύο μὲν ἐπιβάλλουσι πλευραὶ τοῖς συμμάχοις, παρ' ἃς καὶ στρατοπεδεύει τὸ κέρας αὐτῶν ἐκάτερον, δύο δὲ τοῖς Ῥωμαίοις, ἐκατέρῳ τῷ στρατοπέδῳ μία. διαριζήσεως δὲ τῆς πλευρᾶς ἐκάστης κατὰ σημαίαν, τὴν μὲν 10 κατὰ μέρος ἐπιμέλειαν οἱ ταξίαρχοι ποιοῦνται παρεστῶτες, τὴν δὲ καθόλου δοκιμασίαν τῆς πλευρᾶς 3 δύο τῶν χιλιάρχων. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν λοιπὴν τὴν κατὰ τὸ στρατόπεδον ἐπιμέλειαν οὗτοι ποιοῦνται· κατὰ δύο γὰρ σφᾶς αὐτοὺς διελόντες ἀνὰ μέρος τῆς 15 ἐκμήνου τὴν δίμηνον ἄρχουσι, καὶ πάσης οἱ λαχόν- 4 τες τῆς ἐν τοῖς ὑπαίθροις προῖστανται χρείας. ὁ δ' αὐτὸς τρόπος τῆς ἀρχῆς ἐστὶ καὶ τῶν πραιφέτων

575.5 περὶ τοὺς συμμάχους. οἱ δ' ἱππεῖς καὶ ταξίαρχοι πάντες ἅμα τῷ φωτὶ παραγίνονται πρὸς τὰς τῶν 20 χιλιάρχων σκηνάς, οἱ δὲ χιλιάρχοι πρὸς τὸν ὑπατον. 528.

6 ἀκεῖνος μὲν τὸ κατεπεῖγον ἀεὶ παραγγέλλει τοῖς χιλιάρχοις, οἱ δὲ χιλιάρχοι τοῖς ἱππεῦσι καὶ ταξίαρχοις, οὗτοι δὲ τοῖς πολλοῖς, ὅταν ἐκάστων ὁ καιρὸς ᾗ.

7 Τὴν δὲ τοῦ νυκτερινοῦ συνθήματος παράδοσιν 25 8 ἀσφαλίζονται τὸν τρόπον τοῦτον. καθ' ἕκαστον γένος καὶ τῶν ἱππέων καὶ τῶν πεζῶν ἐκ τῆς δεκάτης σημαίας καὶ τελευταίας στρατοπεδευούσης κατὰ τὰς ῥύμας, ἐκ τούτων εἰς ἐκάστης ἀνὴρ λαμβάνεται κατ' ἐκλογὴν, ὅς τῶν μὲν κατὰ τὰς φυλακὰς λειτουργήσῃ 30 ἀπολύεται, παραγίνεται δὲ καθ' ἡμέραν δύνοντος

ἡλίου πρὸς τὴν τοῦ χιλιάρχου σκηνήν, καὶ λαβὼν
 τὸ σύνθημα — τοῦτο δ' ἐστὶ πλατεῖον ἐπιγεγραμ-
 μένον — ἀπαλλάττεται πάλιν. ἀναχωρήσας δ' ἐπὶ 9
 τὴν αὐτοῦ σημαίαν τό τε ξυλήφιον παρέδωκε καὶ τὸ
 5 σύνθημα μετὰ μαρτύρων τῷ τῆς ἐχομένης σημαίας
 ἡγεμόνι, παραπλησίως δὲ πάλιν οὗτος τῷ τῆς ἐχο-
 μένης. τὸ δ' ὅμοιον ἐξῆς ποιοῦσι πάντες, ἕως ἂν 10
 ἐπὶ τὰς πρώτας καὶ σύνεγγυς τοῖς χιλιάρχοις στρατο-
 πεδευούσας σημαίας ἐξικνῆται. τούτους δὲ δεῖ τὸ
 10 πλατεῖον ἐτι φωτὸς ὕντος ἀναφέρειν πρὸς τοὺς χιλι-
 άρχους. κἂν μὲν ἀνενεχθῇ πάντα τὰ δοθέντα, γι-
 νάσκει διότι δέδοται τὸ σύνθημα πᾶσι καὶ διὰ
 πάντων εἰς αὐτὸν ἵκει· ἐὰν δ' ἐλλείπη τι, παρὰ 12
 πόδας ζητεῖ τὸ γεγονός, εἰδὼς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ἐκ
 15 ποίου μέρους οὐχ ἵκει τὸ πλατεῖον. οὗ δ' ἂν εὐρεθῇ
 τὸ κώλυμα, τυγχάνει τῆς καθηκούσης ζημίας.

Τὰ δὲ περὶ τὰς νυκτερινὰς φυλακὰς οὕτως οἱ 35
 κολουεῖται παρ' αὐτοῖς. τὸν μὲν στρατηγὸν καὶ τὴν 2
 τούτου σκηνὴν ἢ παρακοιτοῦσα σημαία φυλάττει,
 20 τὰς δὲ τῶν χιλιάρχων καὶ τοὺς τῶν ἱππέων οὐλα-
 μούς οἱ διατεταγμένοι κατὰ τὸν ἄρτι λόγον ἐξ ἐκά-
 576. στης σημαίας. ὁμοίως δὲ καὶ παρ' ἑκαστον τάγμα 3
 πάντες ἐξ ἑαυτῶν τιθέασιν φυλακὴν· τὰς δὲ λοιπὰς
 ὁ στρατηγὸς ἀποιάττει. γίνονται δ' ὥς ἐπίπαν τρεῖς 4
 25 φυλακαὶ παρὰ τὸν ταμίαν, καὶ παρ' ἑκαστον τῶν
 πρεσβευτῶν καὶ συμβούλων δύο. τὴν δ' ἐκτὸς ἐπι- 5
 φάνειαν οἱ γροσφομάχοι πληροῦσι, παρ' ὅλον καθ'
 ἡμέραν τὸν χάρακα παρακοιτοῦντες — αὕτη γὰρ 529.
 ἐπιτέτακται τούτοις ἡ λειτουργία — ἐπὶ (τε) τῶν
 30 εἰσόδων ἂνὰ δέκα ποιοῦνται τούτων ἐντῶν τὰς προ-
 κοιτίας. τῶν δ' εἰς τὰς φυλακὰς ἀποταχθέντων ἀφ' 6

ἐκάστου φυλακείου τὸν τὴν πρώτην μέλλοντα τηρεῖν
 εἰς ἕξ ἐκάστης σημαίας οὐραγὸς ἄγει πρὸς τὸν χιλί-
 7 αρχον ἐσπέρας· ὁ δὲ δίδωσι τούτοις πᾶσι ξυλήφια
 κατὰ φυλακὴν, βραχέα τελέως, ἔχοντα χαρακτῆρα.
 λαβόντες δ' οὗτοι μὲν ἐπὶ τοὺς ἐποδεδειγμένους 5
 ἀπαλλάττονται τόπους.
 8 Ἡ δὲ τῆς ἐφοδείας πίστις εἰς τοὺς ἱππεῖς ἀνα-
 τίθεται. δεῖ γὰρ τὸν πρῶτον ἰλάρχην καθ' ἕκαστον
 στρατόπεδον ἐνὶ τῶν οὐραγῶν τῶν αὐτοῦ παραγγεί-
 λαι πρὸς παράγγελμα τοιοῦτον, ἵνα τέτταρσιν οὗτος 10
 ἐμφανίσῃ νεανίσκοις τῶν ἐκ τῆς ἰδίας ἱλῆς πρὸ ἀρί-
 9 στου τοῖς μέλλουσιν ἐφοδεύειν. μετὰ δὲ ταῦτα τῷ
 τῆς ἐχομένης ἱλῆς ἡγεμόνι δεῖ τὸν αὐτὸν ἀφ' ἐσπέ-
 ρας παραγγεῖλαι διότι τούτῳ καθήκει τὰ περὶ τῆς
 10 ἐφοδείας φροντίζειν εἰς τὴν αὔριον. τοῦτον δ' ἀκού-
 σαντα παρακλησίως ταῦτά δεῖ ποιεῖν τοῖς προειρη-
 μένοις εἰς τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν· ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς
 11 ἑξῆς. οἱ δὲ προκριθέντες ὑπὸ τῶν οὐραγῶν ἐκ τῆς
 πρώτης ἱλῆς τέτταρες, ἐπειδὴν διαλάχωσι τὰς φυ-
 λακάς, πορεύονται πρὸς τὸν χιλίαρχον, καὶ γραφὴν 20
 λαμβάνουσι πόσου καὶ πόσας ἐφοδεῦσαι δεῖ φυλακάς.
 12 μετὰ δὲ ταῦτα παρακοιτοῦσιν οἱ τέτταρες παρὰ τὴν
 πρώτην σημαίαν τῶν τριαρίων· ὁ γὰρ ταύτης ταξι-
 αρχος τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖται τοῦ κατὰ φυλακὴν
 36 βουκανᾶν. συνάψαντος δὲ τοῦ καιροῦ τὴν πρώτην 25
 ἐφοδεύει φυλακὴν ὁ ταύτην λαχὼν, ἔχων μεθ' αὐτοῦ
 577.2 μάρτυρας τῶν φίλων. ἐπιπορεύεται δὲ τοὺς ῥηθέν-
 τας τόπους, οὐ μόνον τοὺς περὶ τὸν χάρακα καὶ
 τὰς εἰσόδους, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατὰ σημαίαν ἄπαντας
 3 καὶ τοὺς κατ' οὐλαμόν· κἄν μὲν εὖρη τοὺς φυλάτ- 36
 τοντας τὴν πρώτην ἐργηγορότας, λαμβάνει παρὰ

τούτων τὸ κάρφος· ἐὰν δ' εὖρη κοιμώμενον ἢ λελοι-
 πότα τινὰ τὸν τόπον, ἐπιμαρτυράμενος τοὺς σύνεγ-
 γυς ἀπαλλάττεται. τὸ δὲ παραπλήσιον γίνεται καὶ 4
 ὑπὸ τῶν τὰς ἐξῆς φυλακὰς ἐφοδεύοντων. τὴν δ' 5
 ἐπιμέλειαν τοῦ κατὰ φυλακὴν βουκανᾶν, ὡς ἀρτίως 530.
 εἶπον, ἵνα σύμφωνον ἦ τοῖς ἐφοδεύουσι πρὸς τοὺς
 φυλάκτοντας, οἱ τῆς πρώτης σημαίας τῶν τριαρίων
 ἐξ ἑκατέρου τοῦ στρατοπέδου ταξίαρχοι καθ' ἡμέ-
 ραν ποιοῦνται.
 10 Τῶν δ' ἐφόδων ἕκαστος ἅμα τῷ φωτὶ πρὸς τὸν 6
 χιλιάρχον ἀναφέρει τὸ σύνθημα. κἂν μὲν ἢ πάντα
 δεδομένα, χωρὶς ἐγκλήματος ἀπαλλάττονται πάλιν·
 ἂν δέ τις ἐλάττω φέρῃ τοῦ πλήθους τῶν φυλακείων, 7
 ζητούσιν ἐκ τοῦ χαρακτήρος ποῖον ἐκ τῶν φυλα-
 15 κείων λείλοιπε. τούτου δὲ γνωσθέντος καλεῖ τὸν 8
 ταξίαρχον· οὗτος δ' ἄγει τοὺς ἀποταχθέντας εἰς τὴν
 φυλακὴν· οὗτοι δὲ συγκρίνονται πρὸς τὸν ἐφοδον.
 ἐὰν μὲν οὖν ἐν τοῖς φύλαξιν ἦ τὸ κακόν, εὐθέως 9
 δῆλός ἐστιν ὁ τὴν ἐφοδεῖαν ἔχων ἐπιμαρτυράμενος
 20 τοὺς σύνεγγυς· ὀφείλει γὰρ τοῦτο ποιεῖν· ἐὰν δὲ
 μὴδὲν ἢ τοιοῦτο γεγονός, εἰς τὸν ἐφοδον ἀναχωρεῖ
 τοῦγκλημα. καθίσαντος δὲ παραχορῆμα συνεδρίου 37
 τῶν χιλιάρχων κρίνεται, κἂν καταδικασθῇ, ξυλοκο-
 πεῖται. τὸ δὲ τῆς ξυλοκοπίας ἐστὶ τοιοῦτον. λαβὼν 2
 25 ξύλον ὁ χιλιάρχος τούτῳ τοῦ κατακριθέντος οἶον
 ἥψατο μόνον, οὗ γενομένου πάντες οἱ τοῦ στρατο- 3
 πέδου τύπτοντες τοῖς ξύλοις καὶ τοῖς λίθοις τοὺς
 μὲν πλείστους ἐν αὐτῇ τῇ στρατοπεδεῖα καταβάλ-
 λουσι, τοῖς δ' ἐκπεσ(εῖν δυν)αμένοις οὐδ' ὡς ὑπάρχει 4
 30 σωτηρίᾳ· πῶς γὰρ; οἷς οὗτ' εἰς τὴν πατρίδα τὴν
 178. ἐαυτῶν ἐπανελθεῖν ἔξεστιν οὔτε τῶν ἀναγκαίων οὐ-

δαίς ἂν οἰκία τολμήσειε δέξασθαι τὸν τοιοῦτον. διὸ
 τελείως οἱ περιπεσόντες ἄπαξ τοιαύτη συμφορὰ κατα-
 5 φθείρονται. τὸ δ' αὐτὸ πάσχειν ὀφείλει τοῖς προ-
 ειρημένοις ὃ τ' οὐραγὸς καὶ [ὁ] τῆς ἱλῆς ἡγεμῶν,
 εἰὰν μὴ παραγγείλωσιν, ὁ μὲν τοῖς ἐφόδοις, ὁ δὲ τῷ 5
 τῆς ἐχομένης ἱλῆς ἡγεμόνι, τὸ δέον ἐν τῷ καθή-
 6 κοντι καιρῷ. διόπερ οὕτως ἰσχυρᾶς οὐσης καὶ ἀπαρ-
 αιτήτου τῆς τιμωρίας ἀδιάπτωτα γίνεται παρ' αὐ-
 τοῖς τὰ κατὰ τὰς νυκτερινᾶς φυλακάς.
 7 Δεῖ δὲ προσέχειν τοὺς μὲν στρατιώτας τοῖς χι- 10
 8 λιάρχοις, τούτους δ' ἔτι τοῖς ὑπάτοις. κύριος δ' ἐστὶ
 καὶ ξημιῶν ὁ χιλίαρχος καὶ ἐνεχυράζων καὶ μαστιγῶν,
 9 τοὺς δὲ συμμάχους οἱ πραιφέκτοι. ξυλοκοπεῖται δὲ 531.
 καὶ (πᾶς) ὁ κλέψας τι τῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, καὶ
 μὴν ὁ μαρτυρήσας ψευδῇ παραπλησίως, κἄν τις τῶν 15
 ἐν ἀκμῇ παραχρησάμενος εὐρεθῇ τῷ σώματι, πρὸς δὲ
 10 τούτοις ὁ τρὶς περὶ τῆς αὐτῆς αἰτίας ζημιωθεὶς. ταῦτα
 μὲν οὖν ὥς ἀδικήματα κολάζουσιν· εἰς δ' ἀνανδρίαν
 τιθέασι καὶ στρατιωτικὴν αἰσχύνην τὰ τοιαῦτα τῶν
 ἐγκλημάτων, εἰάν τινες ψευδῇ περὶ αὐτῶν ἀνδραγα- 20
 θίαν ἀπαγγείλωσι τοῖς χιλιάρχοις ἕνεκεν τοῦ τιμᾶς
 11 λαβεῖν, ὁμοίως ἂν τινες εἰς ἐφεδρείαν ταχθέντες
 φόβου χάριν λίπωσι τὸν δοθέντα τόπον, παραπλη-
 σίως εἰάν τις ἀπορρίψῃ τι τῶν ὅπλων κατ' αὐτὸν
 12 τὸν κίνδυνον διὰ φόβον. διὸ καὶ τινες μὲν ἐν ταῖς 25
 ἐφεδρείαις προδήλως ἀπόλλυνται, πολλαπλασίων αὐ-
 τοῖς ἐπιγινομένων οὐ θέλοντες λιπεῖν τὴν τάξιν,
 13 δεδιότες τὴν οἰκείαν τιμωρίαν· ἔνιοι δὲ κατ' αὐτὸν
 τὸν κίνδυνον ἐκβαλόντες θυρεὸν ἢ μάχαιραν ἢ τι
 τῶν ἄλλων ὅπλων παραλόγως ῥίπτουσιν ἑαυτοὺς εἰς 30
 τοὺς πολεμίους, ἢ κυριεύειν ἐλπίζοντες ὧν ἀπέβα-

λον ἢ παθόντες τι τὴν πρόδηλον αἰσχύνην διαφεύ-
ξεσθαι καὶ τὴν τῶν οἰκείων ὕβριν.

- Ἐὰν δέ ποτε ταῦτα ταῦτα περὶ πλείους συμβῇ 38
579 γενέσθαι καὶ σημαίας τινὰς ὀλοσχερῶς πιεσθείσας
6 λιπεῖν τοὺς τόπους, τὸ μὲν ἅπαντας ξυλοκοπεῖν ἢ
φρονεύειν ἀποδοκιμάζουσι, λύσειν δὲ τοῦ πράγματος
ευρίσκονται συμφέρουσαν ἄμα καὶ καταπληκτικὴν.
συναθροίσας γὰρ τὸ στρατόπεδον ὁ χιλιάρχος καὶ 2
προαγαγὼν εἰς (μέσον) τοὺς λειοπότης, κατηγορεῖ
10 πικρῶς, καὶ τὸ τέλος ποτὲ μὲν πέντε, ποτὲ δ' ὀκτώ,
ποτὲ δ' εἴκοσι, τὸ δ' ὅλον πρὸς τὸ πλήθος αἰεὶ στο-
χαζόμενος, ὥστε δέκατον μάλιστα γίνεσθαι τῶν
ἡμαρτηκότων, τοσούτους ἐκ πάντων κληροῦται τῶν
ἐποδεδειλιακότων, καὶ τοὺς μὲν λαχόντας ξυλοκο- 3
15 πεί κατὰ τὸν ἔρτι ῥηθέντα λόγον ἀπαραιτήτως, τοῖς
δὲ λοιποῖς τὸ μέτρημα κριθῶς δοὺς ἀντὶ πυρῶν ἔξω
κελεύει τοῦ χάρακος καὶ τῆς ἀσφαλείας ποιεῖσθαι
τὴν παρεμβολήν. λοιπὸν τοῦ μὲν κινδύνου καὶ φό- 4
βου τοῦ κατὰ τὸν κλῆρον ἐπ' ἴσον ἐπιπρεμαμένον
20 πᾶσιν, ὥς ἂν ἀδήλου τοῦ συμπτώματος ὑπάρχον-
τος, τοῦ δὲ παραδειγματισμοῦ (τοῦ) κατὰ τὴν κριθο- 532.
φαγίαν ὁμοίως συμβαίνοντος περὶ πάντας, τὸ δυνα-
τὸν ἐκ τῶν ἐθισμῶν εἰληπται καὶ πρὸς κατάπληξιν
καὶ διόρθωσιν τῶν συμπτωμάτων.
- 25 Καλῶς δὲ καὶ τοὺς νέους ἐκκαλοῦνται πρὸς τὸ 39
κινδυνεύειν. ἐπειδὴν γὰρ γένηται τις χρεῖα καὶ τινες 2
αὐτῶν ἀνδραγαθήσωσι, συναγαγὼν ὁ στρατηγὸς ἐκ-
κλησίαν τοῦ στρατοπέδου, καὶ παραστησάμενος τοὺς
δόξαντάς τι πεπραχέναι διαφέρων, πρῶτον μὲν ἐγκώ-
30 μιον ὑπὲρ ἑκάστου λέγει περὶ τε τῆς ἀνδραγαθίας,
καὶ τι κατὰ τὸν βίον αὐτοῖς ἄλλο συννπάρχῃ τῆς

3 ἐπ' ἀγαθῷ μνήμης ἄξιον, μετὰ δὲ ταῦτα τῷ μὲν
 τρώσαντι πολέμιον γαῖσον δωρεῖται, τῷ δὲ κατα-
 βαλόντι καὶ σκυλεύσαντι, τῷ μὲν πεζῷ φιάλην, τῷ
 4 δ' ἵππεϊ φάλαρ', ἐξ ἀρχῆς δὲ γαῖσον μόνον. τυγχά-
 νει δὲ τούτων οὐκ ἔάν ἐν παρατάξει τις ἢ πόλεως 5
 καταλήψει τρώσῃ τινὰς ἢ σκυλεύσῃ τῶν πολεμίων,
 580. ἀλλ' ἔάν ἐν ἀκροβολισμοῖς ἢ τισιν ἄλλοις τοιοῦτοις
 καιροῖς, ἐν οἷς μηδεμιᾷ ἀνάγκῃ οὔσης κατ' ἄνδρα
 κινδυνεύειν αὐτοὶ τινες ἐκουσίως καὶ κατὰ προαί-
 5 ρεσιν αὐτοὺς εἰς τοῦτο διδώσι. τοῖς δὲ πόλεως 10
 καταλαμβανόμενης πρώτοις ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβᾶσι
 6 χρυσοῦν δίδωσι στέφανον. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπερ-
 ασπίσαντας καὶ σῶσαντάς τινας τῶν πολιτῶν ἢ
 συμμάχων ὃ τε στρατηγὸς ἐπισημαίνεται δώροις,
 οἳ τε χιλῖαρχοὶ τοὺς σωθέντας, ἔάν μὲν ἐκόντες ποιή- 15
 σ(ω)σιν, εἰ δὲ μὴ, κρίναντες συναναγκάζουσι τὸν
 7 σῶσαντα στεφανοῦν. σέβεται δὲ τοῦτον καὶ παρ'
 ὄλον τὸν βίον ὁ σωθεὶς ὡς πατέρα, καὶ πάντα δεῖ
 8 τοῦτω ποιεῖν αὐτὸν ὡς τῷ γονεῖ. ἐκ δὲ τῆς τοιαύ-
 της παρορμήσεως οὐ μόνον τοὺς ἀκούοντας καὶ 20
 παρόντας ἐκκαλοῦνται πρὸς τὴν ἐν τοῖς κινδύνοις
 ἄμιλλαν καὶ ζῆλον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν οἴκῳ μένον-
 9 τας· οἱ γὰρ τυχόντες τῶν τοιούτων δωρεῶν χωρὶς
 τῆς ἐν τοῖς στρατοπέδοις εὐκλείας καὶ τῆς ἐν οἴκῳ
 παραχρῆμα φήμης καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τὴν εἰς 25
 τὴν πατρίδα τάς τε πομπὰς ἐπισήμως πομπεύουσι
 διὰ τὸ μόνους ἐξεῖναι περιτίθεσθαι κόσμον τοῖς ὑπὸ
 10 τῶν στρατηγῶν ἐπ' ἀνδραγαθίᾳ τετιμημένοις, ἐν τε 583.
 ταῖς οἰκίαις κατὰ τοὺς ἐπιφανεστάτους τόπους τι-
 θέασι τὰ σκῦλα, σημεῖα ποιούμενοι καὶ μαρτύρια 30
 11 τῆς ἑαυτῶν ἀρετῆς. τοιαύτης δ' ἐπιμελείας οὔσης

καὶ σπουδῆς περὶ τε τὰς τιμὰς καὶ τιμωρίας τὰς ἐν
τοῖς στρατοπέδοις, εἰκότως καὶ τὰ τέλη τῶν πολεμι-
κῶν πράξεων ἐπιτυχῇ καὶ λαμπρᾷ γίνεται δι' αὐτῶν.

Ὀψώνιον δ' οἱ μὲν πεζοὶ λαμβάνουσι τῆς ἡμέ- 12
ρας δὴ ὀβολοὺς, οἱ δὲ ταξίαρχοι διπλοῦν, οἱ δ'
ἵππεῖς δραχμὴν. σιτομετροῦνται δ' οἱ μὲν πεζοὶ πν- 13
ρῶν Ἀττικοῦ μεδίμνου δύο μέρη μάλιστα πῶς, οἱ
δ' ἵππεῖς κριθῶν μὲν ἐπὶ μεδίμνους εἰς τὸν μῆνα,
πυρῶν δὲ δύο, τῶν δὲ συμμάχων οἱ μὲν πεζοὶ τὸ 14
10 ἴσον, οἱ δ' ἵππεῖς πυρῶν μὲν μεδίμνον ἓνα καὶ
τρίτον μέρος, κριθῶν δὲ πέντε. δίδοται δὲ τοῖς μὲν 15
συμμάχοις τοῦτ' ἐν ὄρωρᾷ· τοῖς δὲ Ῥωμαίοις τοῦ
τε σίτου καὶ τῆς ἐσθῆτος, ἅν τινας ὅπλου προσ-
581. δεηθῶσι, πάντων τούτων ὁ ταμίης τὴν τεταγμένην
15 τιμὴν ἐκ τῶν ὀψωνίων ὑπολογίζεται.

Τὰς δ' ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἀναστρατοπεδείας ποι- 40
οῦνται τὸν τρόπον τοῦτον. ὅταν τὸ πρῶτον σημήνη, 2
καταλύνουσι τὰς σκηνὰς καὶ συντιθέασιν τὰ φορτία
πάντες· οὔτε δὲ καθελεῖν ἔξεστιν οὔτ' ἀναστῆσαι
20 πρότερον οὐδένα τῆς τῶν χιλιάρχων καὶ τοῦ στρα-
τηγοῦ σκηνῆς. ὅταν δὲ τὸ δεύτερον, ἀνατιθέασιν τὰ 3
σκευοφόρα τοῖς ὑποζυγίοις. ἐπ' αὐτὸ δὲ τὸ τρίτον ση-
μήνη, προάγειν δεῖ τοὺς πρώτους καὶ κινεῖν τὴν
ὅλην παρεμβολήν, εἰς μὲν οὖν τὴν πρωτοπορείαν 4
25 ὥς ἐπίπαν ταττοῦσι τοὺς ἐπιλέκτους· τούτοις δὲ τὸ
τῶν συμμάχων δεξιὸν ἐπιβάλλει κέρας· ἑξῆς δὲ τού-
τοις ἔπεται τὰ τῶν προειρημένων ὑποζυγία. τῇ δὲ 5
τούτων πορεία τὸ πρῶτον τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀκολουθεῖ
στρατόπεδον, ἔχον ὑπισθεν τὴν ἰδίαν ἀποσκευήν.
30 (ἡλπεται) κατακολουθεῖ τὸ δεύτερον στρατόπεδον, 6
ἐπομένων αὐτῷ τῶν ἰδίων ὑποζυγίων καὶ τῆς τῶν

6 *συμμάχων ἀποσκευῆς τῶν ἐπὶ τῆς οὐραγίας τεταγμέ-*
νων· τελευταῖον γὰρ ἐν τῇ πορείᾳ τάττεται τὸ τῶν
 7 *συμμάχων εὐώνυμον κέρας. οἱ δ' ἱππεῖς ποτὲ μὲν*
ἀπουραγοῦσι τοῖς αὐτῶν ἑκαστοι μέρεσι, ποτὲ δὲ 584.
παρὰ τὰ ὑποζύγια πλάγιοι παραπορεύονται, συνέχον- 5
τες ταῦτα καὶ τὴν ἀσφάλειαν τοῦτοις παρασκευάζον-
 8 *τες. προσδοκίας δ' οὐσῆς κατὰ τὴν οὐραγίαν τὰ μὲν*
ἄλλα παρ' αὐτοῖς τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον, αὐτοὶ δ' οἱ
τῶν συμμάχων ἐπίλεκτοι τὴν οὐραγίαν ἀντὶ τῆς πρω-
 9 *τοπορείας μεταλαμβάνουσι. παρὰ δὲ μίαν ἡμέραν τὰ* 10
μὲν ἡγρεῖται τῶν στρατοπέδων καὶ κεράτων, τὰ δ' αὐτὰ
πάλιν ἔπεται ταῦτα κατόπιν, ἵνα τῆς περὶ τὰς ὕδρεας
καὶ σιτολογίας ἀκεραιότητος πάντες ἐπ' ἴσον κοινω-
νῶσι, μεταλαμβάνοντες αἰὲ τὴν ἐπὶ τῆς πρωτοπο-
 10 *ρείας ἐναλλάξ τάξιν. χρῶνται δὲ καὶ ἐτέρῳ γένει* 15
πορείας ἐν τοῖς ἐπισφαλέσι τῶν καιρῶν, ἔαν ἀνα-
 582.11 *πεπταμένους ἔχωσι τόπους· ἄγουσι γὰρ τριφαλαγ-*
γίαν παράλληλον τῶν ἀστάτων καὶ πριγκίπων καὶ
τριαρίων, τάττοντες τὰ τῶν ἡγουμένων σημαίων
ὑποζύγια πρὸ πάντων, ἐπὶ δὲ ταῖς πρώταις σημαίαις 20
τὰ τῶν δευτέρων, ἐπὶ δὲ ταῖς δευτέραις τὰ τῶν
τρίτων, καὶ κατὰ λόγον οὕτως ἐναλλάξ αἰὲ τιθέντες
 12 *τὰ ὑποζύγια ταῖς σημαίαις. οὕτω δὲ συντάξαντες*
τὴν πορείαν, ἐπειδὴν προσπίπτῃ τι τῶν δεινῶν,
ποτὲ μὲν παρ' ἀσπίδα κλίναντες, ποτὲ δ' ἐπὶ δόρυ, 25
προάγουσι τὰς σημαίας ἐκ τῶν ὑποζυγίων πρὸς τὴν
 13 *τῶν πολεμίων ἐπιφάνειαν. λοιπὸν ἐν βραχεὶ χρόνῳ*
καὶ μιᾷ κινήσει τὸ μὲν τῶν ὀπλιτῶν σύστημα λαμ-
βάνει παρατάξεως διάθεσιν, ἔαν μὴ ποτε προσεξε-
 14 *λῆξαι δέῃ τοὺς ἀστάτους, τὸ δὲ τῶν ὑποζυγίων καὶ* 30
τῶν παρεπομένων τοῦτοις πλῆθος, ὑπὸ τοὺς παρα-

τεταγμένους ὑπεσταλκός, ἔχει τὴν καθήκουσαν χώραν
πρὸς τὸν κίνδυνον.

Ὅταν δὲ κατὰ τὰς πορείας ἐγγίξωσι στρατοπε- 41
δεύειν, προπορεύονται χιλιάρχος καὶ τῶν ταξιάρχων
οἱ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος αἰὲν προχειρισθέντες, οὔτινες 2
ἐπειδὴν συνθεάσωνται τὸν ὅλον τόπον, οὗ δεῖ στρα-
τοπεδεύειν, ἐν αὐτῷ τούτῳ πρῶτον μὲν διέλαβον
τὴν τοῦ στρατηγοῦ σκηνὴν οὗ δεήσει θείναι κατὰ
τὸν ἄρτι λόγον, καὶ παρὰ ποίαν ἐπιφάνειαν καὶ
10 πλευρὰν τῆς περὶ τὴν σκηνὴν περιστάσεως παρεμ-
βαλεῖν τὰ στρατόπεδα· τούτων δὲ προκριθέντων δια- 3
μετροῦνται τὴν περίστασιν τῆς σκηνῆς, μετὰ δὲ 535.
ταῦτα τὴν εὐθείαν, ἐφ' ἧς αἱ σκηναὶ τίθενται τῶν
χιλιάρχων, ἐξῆς δὲ τὴν ταύτης παράλληλον, ἅφ' ἧς
15 ἄρχεται τὰ στρατόπεδα παρεμβάλλειν. ὁμοίως δὲ καὶ 4
τὰ ἐπὶ θάτερα μέρη τῆς σκηνῆς κατεμετρήσαντο γραμ-
μαῖς, περὶ ὧν ὑπεδείξαμεν ἄρτι διὰ πλειόνων κατὰ
μέρος. γενομένων δὲ τούτων ἐν βραχεὶ χρόνῳ διὰ 5
τὸ ῥαδίαν εἶναι τὴν καταμέτρησιν, ὥς ἀπάντων
20 ὥρισμένων καὶ συνήθων ὄντων διαστημάτων, μετὰ 6
538. δὲ ταῦτα σημαίαν ἐπὶ μίαν μὲν καὶ πρῶτην, ἐν
ᾗ δεῖ τόπῳ τίθεσθαι τὴν τοῦ στρατηγοῦ σκηνήν,
δευτέραν δὲ τὴν ἐπὶ τῆς προκριθείσης πλευρᾶς, τρί-
την ἐπὶ μέσῃ τῆς γραμμῆς ἐφ' ἧς οἱ χιλιάρχοι σκη-
25 νοῦσι, τετάρτην. παρ' ἣν τίθεται τὰ στρατόπεδα.
καὶ ταύτας μὲν ποιοῦσι φοινικίᾳς, τὴν δὲ τοῦ στρα- 7
τηγοῦ λευκίν. τὰ δ' ἐπὶ θάτερα ποτὲ μὲν ψιλὰ
δόρατα πηγνύουσι, ποτὲ δὲ σημαίας ἐκ τῶν ἄλλων
χρωμάτων. γενομένων δὲ τούτων ἐξῆς τὰς ὥρας 8
30 διεμέτρησαν καὶ δόρατα κατέπηξαν ἐφ' ἑκάστης ὥ-
μης. ἐξ ὧν εἰκότως, ὅταν ἐγγίῃ τὰ στρατόπεδα 9

κατὰ τὰς πορείας καὶ γένητ' εὐσύνοπτος ὁ τόπος
 τῆς παρεμβολῆς, εὐθέως ἅπαντα γίνεται πᾶσι γνώ-
 ριμα, τεκμαιρομένοις καὶ συλλογιζομένοις ἀπὸ τῆς
 10 τοῦ στρατηγοῦ σημαίας. λοιπὸν ἐκάστου σαφέως γινώ-
 σκοντος ἐν ποίᾳ θύμῃ καὶ ποίῳ τόπῳ τῆς θύμης⁵
 σκηνοῦ διὰ τὸ πάντας ἀεὶ τὸν αὐτὸν ἐπέχειν τῆς
 στρατοπεδείας, γίνεται τι παραπλήσιον, οἷον ὅταν
 11 εἰς πόλιν εἰσὶν στρατόπεδον ἐγγώριον. καὶ γὰρ ἐκεῖ
 διακλίναντες ἀπὸ τῶν πυλῶν εὐθέως ἕκαστοι προ-
 ἔχουσι καὶ παραγίνονται πρὸς τὰς ἰδίας οἰκῆσεις¹⁰
 ἀδιαπτώτως, διὰ τὸ καθόλου καὶ κατὰ μέρος γινώ-
 12 σκειν ποῦ τῆς πόλεως ἐστὶν αὐτοῖς ἡ κατάλυσις. τὸ
 δὲ παραπλήσιον τούτοις καὶ περὶ τὰς Ῥωμαϊκὰς
 συμβαίνει στρατοπεδείας.

42 Ἡ δοκοῦσι Ῥωμαῖοι καταδιώκοντες τὴν ἐν τού-¹⁵
 τοις εὐχέρειαν τὴν ἐναντίαν ὁδὸν πορεύεσθαι τοῖς
 2 Ἕλλησι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος. οἱ μὲν γὰρ Ἕλληνες
 ἐν τῷ στρατοπεδεύειν ῥηγοῦνται κυριώτατον τὸ κατα-
 κολουθεῖν ταῖς ἐξ αὐτῶν τῶν τόπων ὀχυρότησιν,
 ἅμα μὲν ἐκκλίνοντες τὴν περὶ τὰς ταφρείας ταλαι-²⁰
 πωρίαν, ἅμα δὲ νομίζοντες οὐχ ὁμοίας εἶναι τὰς
 χειροποιήτους ἀσφαλείας ταῖς ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως
 3 ἐπὶ τῶν τόπων ὑπαρχούσαις ὀχυρότησι. διὸ καὶ κατὰ
 τε τὴν τῆς ὅλης παρεμβολῆς θέσιν πᾶν ἀναγκάζου-
 ται σχῆμα μεταλαμβάνειν, ἐπόμενοι τοῖς τόποις, τὰ τε²⁵
 584. μέρη μεταλλάττειν ἄλλοτε πρὸς ἄλλους καὶ (ἀ)καταλ-
 4 λήλους τόπους· ἐξ ὧν ἔστατον ὑπάρχειν συμβαίνει
 καὶ τὸν κατ' ἰδίαν καὶ τὸν κατὰ μέρος ἐκάστῳ τό-
 5 πον τῆς στρατοπεδείας. Ῥωμαῖοι δὲ τὴν περὶ τὰς
 τάφρους ταλαιπωρίαν καὶ τἄλλα τὰ παρεπόμενα τού-³⁰
 τοις ὑπομένειν αἰροῦνται χάριν τῆς εὐχερείας καὶ

τοῦ γνώριμον καὶ μίαν ἔχειν καὶ τὴν αὐτὴν αἰεὶ
παρεμβολήν.

Τὰ μὲν οὖν ὁλοσχερέστερα μέρη τῆς περὶ τὰ 6
στρατόπεδα θεωρίας, καὶ μάλιστα περὶ τὰς παρεμ-
βολάς, ταῦτ' ἔστιν. [Cod. Urb. (v. p. 264, 17) habet
haec cum antecedentibus arcte cohaerentia (exc. ant.
p. 180).]

VII. REIPUBLICAE ROMANAE CUM ALIIS COLLATIO.

10 Σχεδὸν δὴ πάντες οἱ συγγραφεῖς περὶ τούτων 43
ἡμῖν τῶν πολιτευμάτων παραδεδώκασι τὴν ἐπ' ἀρετῇ
φήμην, περὶ τε τοῦ Λακεδαιμονίων καὶ Κρητῶν καὶ
Μαντινέων, ἔτι δὲ Καρχηδονίων· ἐνιοὶ δὲ καὶ περὶ
τῆς Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων πολιτείας πεποιήνται
15 μνήμην. ἐγὼ δὲ ταύτας μὲν ἔω, τὴν γὰρ Ἀθηναίων 2
καὶ Θηβαίων οὐ πᾶν τι πολλοῦ προσδεῖσθαι πέ-
πεισμαι λόγου διὰ τὸ μήτε τὰς ἀνξήσεις ἐσχηκέναι
κατὰ λόγον μήτε τὰς ἀκμὰς ἐπιμόνους, μήτε τὰς
μεταβολὰς ἐνηλλαχέναι μετρίως, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ προσ- 3
20 παίου τινὸς τύχης σὺν καιρῷ λάμψαντας, τὸ δὴ
λεγόμενον, ἔτι δοκοῦντας ἀκμὴν καὶ μέλλοντας εὖ-
τυχεῖν, τῆς ἐναντίας πείραν εἰληφέναι μεταβολῆς.
Θηβαῖοι μὲν γὰρ τῇ Λακεδαιμονίων ἀγνοίᾳ καὶ τῷ 4
τῶν συμμάχων πρὸς αὐτοὺς μίσει συνεπιθήμενοι,
25 διὰ τὴν ἐνὸς ἀνδρὸς ἀρετὴν ἢ καὶ δευτέρου, τῶν
τὰ προειρημένα συνιδόντων, περιεποιήσαντο παρὰ
585 τοῖς Ἑλλήσι τὴν ἐπ' ἀρετῇ φήμην. ὅτι γὰρ οὐχ ἡ 5
τῆς πολιτείας σύστασις αἰτία τότε ἐγένετο Θηβαίοις
τῶν εὖτυχημάτων, ἀλλ' ἡ τῶν προεστῶτων ἀνδρῶν
30 ἀρετὴ, παρὰ πόδας ἡ τύχη τοῦτο πᾶσιν ἐποίησε

6 δῆλον· καὶ γὰρ συνηυξήθη καὶ συνήκμασε καὶ συ-
 κατελύθη τὰ Θηβαίων ἔργα τῷ τ' Ἐπαμινώνδου καὶ 537.
 7 τῷ Πελοπίδου βίῳ προφανῶς. ἐξ ὧν οὐ τὴν πολι-
 τείαν αἰτίαν, ἀλλὰ τοὺς ἄνδρας ἡγητέον τῆς τότε
 44 γενομένης περὶ τὴν Θηβαίων πόλιν ἐπιφανείας. τὸ 5
 δὲ παραπλήσιον καὶ περὶ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας
 2 διαληπτέον· καὶ γὰρ αὕτη πλεονάκεις μὲν ἴσως, ἐκ-
 φανεστάτα δὲ τῇ Θεμιστοκλέους ἀρετῇ συνανθήσασα
 ταχέως τῆς ἐναντίας μεταβολῆς ἔλαβε πείραν διὰ
 3 τὴν ἀνωμαλίαν τῆς φύσεως. ἀεὶ γὰρ ποτε τὸν τῶν 10
 Ἀθηναίων δῆμον παραπλήσιον εἶναι συμβαίνει τοῖς
 4 ἀδεσπότοις σκάφεσι. καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων, ὅταν μὲν
 ἢ διὰ πελαγῶν φόβον ἢ διὰ περιστάσεων χειμῶνος
 ὁρμὴ παραστῇ τοῖς ἐπιβάταις συμφορῶν καὶ προσ-
 ἔχειν τὸν νοῦν τῷ κυβερνήτῃ, γίνεται τὸ ὅσον ἐξ 15
 5 αὐτῶν διαφερόντως· ὅταν δὲ θαρρήσαντες ἄρξωνται
 καταφρονεῖν τῶν προεστώτων καὶ στασιάζειν πρὸς
 6 ἀλλήλους διὰ τὸ μηκέτι δοκεῖν πᾶσι ταῦτά, τότε δὴ
 τῶν μὲν ἔτι πλεῖν προαιρουμένων, τῶν δὲ κατεπει-
 γόντων ὁρμίζειν τὸν κυβερνήτην, καὶ τῶν μὲν ἐκ- 20
 σείδοντων τοὺς κάλους, τῶν δ' ἐπιλαμβανομένων καὶ
 στέλλεσθαι παρακελευομένων, αἰσχρὰ μὲν πρόσσοψις
 γίνεται τοῖς ἔξωθεν θεωμένοις διὰ τὴν ἐν ἀλλήλοις
 διαφορὰν καὶ στάσιν, ἐπισφαλὴς δ' ἡ διάθεσις τοῖς
 7 μετασχοῦσι καὶ κοινωνήσασι τοῦ πλοῦ· διὸ καὶ πολ- 25
 λάκις διαφυγόντες τὰ μέγιστα πελάγη καὶ τοὺς ἐπι-
 φανεστάτους χειμῶνας ἐν τοῖς λιμέσι καὶ πρὸς τῇ
 8 γῇ ναυαγοῦσιν. ὃ δὴ καὶ τῇ τῶν Ἀθηναίων πολι-
 τείᾳ πλεονάκεις ἤδη συμβέβηκε· διωσαμένη γὰρ ἐνίστε
 τὰς μεγίστας καὶ δεινοτάτας περιστάσεις διὰ τε τὴν 30
 τοῦ δῆμου καὶ τὴν τῶν προεστώτων ἀρετὴν ἐν ταῖς

ἀπεριστάτοις ὁραστῶναις εἰκῇ πως καὶ ἀλόγως ἐνίστε
 586. σφάλλεται. διὸ καὶ περὶ μὲν ταύτης τε καὶ τῆς τῶν 9
 Θηβαίων οὐδὲν δεῖ πλείω λέγειν, ἐν αἷς ὕχλος χει-
 ρίζει τὰ ὅλα κατὰ τὴν ἰδίαν ὁρμὴν, ὁ μὲν δέξυτῃ
 5 καὶ πικρίᾳ διαφέρων, ὁ δὲ βία καὶ θυμῷ συμπεπαι-
 δευμένος.

Ἐπὶ δὲ τὴν Κρηταιῶν μεταβάντας ἄξιον ἐπιστή- 45
 σαι κατὰ δύο τρόπους πῶς οἱ λογιώτατοι τῶν ἀρ-
 χαίων συγγραφέων, Ἐφορος, Ξενοφῶν, Καλλισθέ-
 10 νης, Πλάτων, πρῶτον μὲν ὁμοίαν εἶναί φασι καὶ 538.
 τὴν αὐτὴν τῇ Λακεδαιμονίων, δεύτερον δ' ἐπαινετὴν
 ὑπάρχουσαν ἀποφαίνουσιν· ὧν οὐδέτερον ἀληθές 2
 εἶναί μοι δοκεῖ. σκοπεῖν δ' ἐκ τούτων πάρεστι. καὶ 3
 πρῶτον ὑπὲρ τῆς ἀνομοιότητος διεξιμεν. τῆς μὲν
 15 δὴ Λακεδαιμονίων πολιτείας ἰδιον εἶναί φασι πρῶ-
 τον μὲν τὰ περὶ τὰς ἐγγαίους κτήσεις, ὧν οὐδενὶ
 μέτεστι πλεῖον, ἀλλὰ πάντας τοὺς πολίτας ἴσον εἶναι
 δεῖ τῆς πολιτικῆς χώρας, δεύτερον τὰ περὶ τὴν 4
 τοῦ διαφόρου κτήσιν, ἧς εἰς τέλος ἀδοκίμου παρ'
 20 αὐτοῖς ὑπαρχούσης ἄρδην ἐκ τῆς πολιτείας ἀνηρῶ-
 σθαι συμβαίνει τὴν περὶ τὸ πλεῖον καὶ τοῦλαττον
 φιλοτιμίαν. τρίτον παρὰ Λακεδαιμονίοις οἱ μὲν βα- 5
 σιλεῖς αἰδιδιον ἔχουσι τὴν ἀρχήν, οἱ δὲ προσαγορευό-
 μενοι γέροντες διὰ βίον, δι' ὧν καὶ μεθ' ὧν πάντα
 25 χειρίζεται τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν. παρὰ δὲ Κρη- 46
 ταιεῦσι πάντα τούτοις ὑπάρχει τὰναντία· τὴν τε γὰρ
 χώραν κατὰ δύναμιν αὐτοῖς ἐφιασιν οἱ νόμοι, τὸ δὲ
 λεγόμενον, εἰς ἄπειρον κτᾶσθαι, τό τε διάφορον ἐκ- 2
 τετίμηται παρ' αὐτοῖς ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε μὴ μόνον
 30 ἀναγκαίαν, ἀλλὰ καὶ καλλίστην εἶναι δοκεῖν τὴν
 τούτου κτήσιν. καθόλου θ' ὁ περὶ τὴν αἰσχροκέρ- 3

δειαν καὶ πλεονεξίαν τρόπος οὕτως ἐπιχωριάζει παρ'
 αὐτοῖς ὥστε παρὰ μόνοις Κρηταιεῦσι τῶν ἀπάντων
 4 ἀνθρώπων μηδὲν αἰσχρὸν νομίζεσθαι κέρδος. καὶ
 μὴν τὰ κατὰ τὰς ἀρχὰς ἐπέτεια παρ' αὐτοῖς ἐστὶ καὶ
 5 δημοκρατικὴν ἔχει διάθεσιν. ὥστε πολλάκις διαπο- 5
 587. ρεῖν πῶς ἡμῖν περὶ τῶν τὴν ἐναντίαν φύσιν ἐχόν-
 των ὡς οἰκείων καὶ συγγενῶν ὄντων ἀλλήλοις ἐξηγ-
 6 γέλασι. καὶ χωρὶς τοῦ παραβλέπειν τὰς τηλικαύτας
 διαφορὰς καὶ πολὺν δὴ τινα λόγον ἐν ἐπιμέτρῳ
 διατίθενται, φάσκοντες τὸν Λυκούργον μόνον τῶν 10
 7 γερονδῶν τὰ συνέχοντα τεθεωρημέναι· οὐεὶν γὰρ
 ὄντων, δι' ὧν σφύζεται πολίτευμα πᾶν, τῆς πρὸς
 τοὺς πολεμίους ἀνδρείας καὶ τῆς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς
 ὁμοιοῦσας, ἀνηρηκότα τὴν πλεονεξίαν ἕμα ταύτῃ
 συνανηρημέναι πᾶσαν ἐμφύλιον διαφορὰν καὶ στά- 15
 8 σιν· ἥ καὶ Λακεδαιμονίους, ἐκτὸς ὄντας τῶν κακῶν
 τούτων, κάλλιστα τῶν Ἑλλήνων τὰ πρὸς σφᾶς αὐ-
 9 τοὺς πολιτεύεσθαι καὶ συμφρονεῖν ταῦτά. ταῦτα δ' 589.
 ἀποφηνάμενοι, καὶ θεωροῦντες ἐκ παραθέσεως Κρη-
 ταιεῖς διὰ τὴν ἐμφυτιον σφίσι πλεονεξίαν ἐν πλεί- 20
 σταις ἰδίᾳ (καὶ) κατὰ κοινὸν στάσεσι καὶ φύνοισ
 καὶ πολέμοις ἐμφυλίοις ἀναστρεφομένους, οὐδὲν
 οἴονται πρὸς σφᾶς εἶναι, θαρροῦσι δὲ λέγειν ὡς
 20 ὁμοίων ὄντων τῶν πολιτευμάτων. ὁ δ' Ἐφορος
 χωρὶς τῶν ὀνομάτων καὶ ταῖς λέξεσι κέχρηται ταῖς 25
 αὐταῖς, ὑπὲρ ἑκατέρως ποιούμενος τῆς πολιτείας
 ἐξήγησιν, ὥστ', εἰ τις μὴ τοῖς κυρίοις ὀνόμασι προσ-
 ἔχοι, κατὰ μηδένα τρόπον ἂν δύνασθαι διαγινῶναι
 περὶ ὁποτέρως ποιεῖται τὴν διήγησιν.
 21 Ἡ μὲν οὖν μοι δοκοῦσι διαφέρειν ἀλλήλων, 30
 ταῦτ' ἐστὶν· ἥ δὲ πάλιν οὗτ' ἐπαινετὴν οὔτε ζηλω-

τὴν ἡγούμενθ' εἶναι τὴν Κρητικὴν πολιτείαν, νῦν
 ἤδη διεξίμεν. ἐγὼ γὰρ οἶμαι δὴ ἄρχας εἶναι πάλ- 47
 σης πολιτείας, δι' ὧν αἰρετὰς ἢ φευκτὰς συμβαίνει
 γίνεσθαι τὰς τε δυνάμεις αὐτῶν καὶ τὰς συστάσεις·
 5 αὐταὶ δ' εἰσὶν ἔθνη καὶ νόμοι· (ὧν) τὰ μὲν αἰρετὰ 2
 τοὺς τε κατ' ἰδίαν βίους τῶν ἀνθρώπων ὁσίους
 ἀποτελεῖ καὶ σώφρονας τό τε κοινὸν ἥθος τῆς πό-
 λεως ἡμερον ἀπεργάζεται καὶ δίκαιον, τὰ δὲ φευκτὰ
 τοῦναντίον. ὥσπερ οὖν, ὅταν τοὺς ἐθισμοὺς καὶ 3
 10 νόμους κατίδωμεν παρὰ τισι σπουδαίους ὑπάρχον-
 588. τας, θαρροῦντες ἀποφαινόμεθα καὶ τοὺς ἀνδρας ἐκ
 τούτων ἔσεσθαι καὶ τὴν τούτων πολιτείαν σπου-
 δαίαν, οὕτως, ὅταν τοὺς τε κατ' ἰδίαν βίους τινῶν 4
 πλεονεκτικούς τὰς τε κοινὰς πράξεις ἀδίκους θεω-
 15 ρήσωμεν, δῆλον ὡς εἰκὸς λέγειν καὶ τοὺς νόμους
 καὶ τὰ κατὰ μέρος ἦθνη καὶ τὴν ὅλην πολιτείαν αὐ-
 τῶν εἶναι φαύλην. καὶ μὴν οὔτε κατ' ἰδίαν ἦθνη 5
 δολιώτερα Κρηταίων εὔροισι τις ἂν πλὴν τελείως
 ὀλίγων οὔτε κατὰ κοινὸν ἐπιβολὰς ἀδικωτέρας. διό- 6
 20 περ οὐθ' ὁμοίαν αὐτὴν ἡγούμενοι τῇ Λακεδαιμονίων
 οὔτε μὴν ἄλλως αἰρετὴν οὔτε ζηλωτὴν ἀποδοκιμά-
 ζομεν ἐκ τῆς προειρημένης συγκρίσεως.
 Καὶ μὴν οὐδὲ τὴν Πλάτωνος πολιτείαν δίκαιον 7
 παραιοσφαινεῖν, ἐπειδὴ καὶ ταύτην τινὲς τῶν φιλο-
 25 σόφων ἐξυμνοῦσιν. ὥσπερ γὰρ οὐδὲ τῶν τεχνιτῶν 8
 ἢ τῶν ἀθλητῶν τοὺς γε μὴ νενεμημένους ἢ σεσω- 540.
 μασκηκότας παρίεμεν εἰς τοὺς ἀθλητικούς ἀγῶνας,
 οὕτως οὐδὲ ταύτην χρὴ παραιοσφαινεῖν εἰς τὴν τῶν
 πρωτείων ἄμιλλαν, εἰ μὴ πρότερον ἐπιδείξεται τι
 30 τῶν ἐαυτῆς ἔργων ἀληθινῶς. μέχρι δὲ τοῦ νῦν 9
 παραπλήσιος ἂν ὁ περὶ αὐτῆς φανείη λόγος, ἀγο-

μένης εἰς σύγκρισιν πρὸς τὴν Σπαρτιατῶν καὶ Ῥω-
 μαίων καὶ Καρχηδονίων πολιτείαν, ὥς ἂν εἰ τῶν
 ἀγαλμάτων τις ἐν προδέμενος τοῦτο συγκρίνοι τοῖς
 10 ζῶσι καὶ πεπνυμένοις ἀνδράσι. καὶ γὰρ ἂν ὅλως
 ἐπαινετὸν ὑπάρχει κατὰ τὴν τέχνην, τὴν γε σύγκρι-
 σιν τῶν ἀψύχων τοῖς ἐμψύχοις ἐνδεῇ καὶ τελείως
 ἀπεμφοαίνουσιν εἰκὸς προσπίπτειν τοῖς θεωμένοις.
 48 Διόπερ ἀφόμενοι τούτων ἐπὶ τὴν Λακωνικὴν ἐπά-
 2 νειμεν πολιτείαν. δοκεῖ δὴ μοι Λυκοῦργος πρὸς μὲν
 τὸ σφίσις ὁμονοεῖν τοὺς πολίτας καὶ πρὸς τὸ τὴν 10
 589. Λακωνικὴν τηρεῖν ἀσφαλῶς, ἔτι δὲ τὴν ἐλευθερίαν
 διαφυλάττειν τῇ Σπάρτῃ βεβαίως, οὕτως νενομοθε-
 τηκέναι καὶ προνενοησθαι καλῶς ὥστε θειοτέραν τὴν
 3 ἐπίνοιαν ἢ κατ' ἄνθρωπον αὐτοῦ νομίζειν. ἡ μὲν
 γὰρ περὶ τὰς κτήσεις ἰσότης καὶ περὶ τὴν δίκαιαν 15
 ἀφέλεια καὶ κοινότης σώφρονας μὲν ἔμελλε τοὺς κατ'
 ἰδίαν βίους παρασκευάζειν, ἀστασίαστον δὲ τὴν κοι-
 νὴν παρέξεσθαι πολιτείαν, ἡ δὲ πρὸς τοὺς πόνοους
 καὶ πρὸς τὰ δεινὰ τῶν ἔργων ἄσκησις ἀλκίμους καὶ
 4 γενναίους ἀποτελέσειν ἄνδρας. ἐκατέρων δὲ τούτων 20
 ὁμοῦ συνδραμόντων εἰς μίαν ψυχὴν ἢ πόλιν, ἀν-
 δρείας καὶ σωφροσύνης, οὔτ' ἐξ αὐτῶν φῦναι κα-
 κίαν εὐμαρὲς οὔθ' ὑπὸ τῶν πέλας χειρωθῆναι ῥά-
 5 διον. διόπερ οὕτως καὶ διὰ τούτων συστησάμενος
 τὴν πολιτείαν, βεβαίαν μὲν τῇ συμπάσῃ Λακωνικῇ 25
 παρесеκέασε τὴν ἀσφάλειαν, πολυχρόνιον δὲ τοῖς
 6 Σπαρτιάταις αὐτοῖς ἀπέλιπε τὴν ἐλευθερίαν. πρὸς
 μέντοι γε τὴν τῶν πέλας κατάκτησιν καὶ πρὸς ἡγε-
 μονίαν καὶ καθόλου πρὸς πραγμάτων ἀμφισβήτησιν
 οὔτ' ἐν τοῖς κατὰ μέρος οὔτ' ἐν τοῖς ὅλοις δοκεῖ 30
 7 μοι προνοηθῆναι καθάπαξ οὐδέν. λοιπὸν ἤ(ν) τοι-

αὐτήν τινὰ παρειαγαγεῖν [δεῖ] τοῖς πολίταις ἀνάγκην ἢ πρόθεσιν, δι' ἧς ὥσπερ καὶ περὶ τοὺς κατ' 541. ἰδίαν βίους αὐτάρκεις αὐτοὺς παρεσκεύασε καὶ λιτούς, οὕτως καὶ τὸ κοινὸν ἔθος τῆς πόλεως αὐταρχες 5 ἐμελλε γίνεσθαι καὶ σῶφρον. νῦν δ' ἀφιλοτιμοτάτους καὶ νουνεχεστάτους ποιήσας περὶ τε τοὺς ἰδίους βίους καὶ τὰ τῆς σφετέρως πόλεως νόμιμα, πρὸς τοὺς ἄλλους Ἑλλήνας φιλοτιμοτάτους καὶ φιλαρχοτάτους καὶ πλεονεκτικωτάτους ἀπέλιπε.

10 Τοῦτο μὲν γὰρ τίς οὐκ οἶδε διότι πρῶτοι σχεδόν τῶν Ἑλλήνων ἐπιθυμήσαντες τῆς τῶν ἀστυγεί- 49 τόνων χώρας διὰ πλεονεξίαν ἐπ' ἐξανδραποδισμῷ Μεσσηνίους πόλεμον ἐξήνεγκαν; τοῦτο δὲ τίς οὐκ ἰστόρηκεν ὡς διὰ φιλονεικίαν ἐνόρκους σφᾶς ἐποίη- 590.15 σαν μὴ πρόσθεν λύσειν τὴν πολιορκίαν πρὶν ἢ κατὰ κράτος ἐλεῖν τὴν Μεσσήνην; καὶ μὴν τοῦτο γνώριμον ὑπάρχει πᾶσιν, ὡς διὰ τὴν ἐν τοῖς Ἑλλησι φιλαρχίαν, οὗς ἐνίκησαν μαχόμενοι, τούτοις αὖτις ὑπέμειναν ποιεῖν τὸ προσταττόμενον. ἐπιπορευομέ- 4 20 νους μὲν γὰρ τοὺς Πέρσας ἐνίκων διαγωνιζόμενοι περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας· ἐπανελθοῦσι δὲ 5 καὶ φυγοῦσι προὔδωκαν ἐκδότους τὰς Ἑλληνίδας πόλεις κατὰ τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην εἰρήνην χάριν τοῦ χρημάτων εὐπορηθῆαι πρὸς τὴν κατὰ τῶν 25 Ἑλλήνων δυναστείαν, ὅτε δὴ καὶ τὸ τῆς νομοθεσίας ἐλλιπὲς συνώφθη παρ' αὐτοῖς. ἕως μὲν γὰρ τῆς 7 τῶν ἀστυγείτόνων, ἔτι δὲ τῆς Πελοποννησίων αὐτῶν ἀρχῆς ἐφίεντο, συνεξεποιούντο ταῖς ἐκ τῆς Λακωνικῆς αὐτῆς ἐπαρχείαις καὶ χορηγίαις, προχείρους 30 μὲν ἔχοντες τὰς τῶν ἐπιτηδείων παρασκευάς, ταχεύας δὲ ποιούμενοι τὰς εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανόδους καὶ

- 8 παρακομιδάς. ἐπεὶ δὲ στόλους μὲν ἐπεβάλλοντο κατὰ
θάλατταν ἐκπέμπειν, στρατεύειν δὲ πεζικοῖς στρα-
τοπέδοις ἔξω Πελοποννήσου, δῆλον ὥς οὔτε τὸ νό-
μισμα τὸ σιδηροῦν οὔθ' ἢ τῶν ἐπετείων καρπῶν
ἀλλαγὴ πρὸς τὰ λείποντα τῆς χρείας ἔμελλεν αὐτοῖς 5
9 ἔξαρκεῖν κατὰ τὴν Λυκούργου νομοθεσίαν· προσε-
δεῖτο γὰρ τὰ πράγματα κοινοῦ νομίσματος καὶ ξενι-
10 κῆς παρασκευῆς. ὅθεν ἠναγκάσθησαν ἐπὶ θύρας μὲν
πορεύεσθαι τὰς Περσῶν, φόρους δὲ τοῖς νησιώταις
ἐπιτάττειν, ἀργυρολογεῖν δὲ πάντας τοὺς Ἕλληνας, 10
γινόντες ὥς οὐχ οἷόν τε κατὰ τὴν Λυκούργου νομο-
θεσίαν οὐχ ὅτι τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας, ἀλλ' 542.
οὐδὲ πραγμάτων ἀντιποιεῖσθαι τὸ παράπαν.
- 50 Τίνος οὖν χάριν εἰς ταῦτα παρεξέβην; ἵνα γέ-
νηται δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων συμφανὲς ὅτι πρὸς 15
μὲν τὸ τὰ σφέτερα βεβαίως διαφυλάττειν καὶ πρὸς
τὸ τὴν ἐλευθερίαν τηρεῖν αὐτάρχης ἐστὶν ἡ Λυκούρ-
2 γου νομοθεσία, καὶ τοῖς γε τοῦτο τὸ τέλος ἀποδε-
591. χομένοις τῆς πολιτείας συγχωρητέον ὥς οὔτ' ἐστὶν
οὔτε γέγονεν οὐδὲν αἰρετώτερον τοῦ Λακωνικοῦ 20
3 καταστήματος καὶ συντάγματος. εἰ δέ τις μειζόνων
ἐφίεται, κἀκείνου κάλλιον καὶ σεμνότερον εἶναι νο-
μίζει τὸ πολλῶν μὲν ἡγεῖσθαι, πολλῶν δ' ἐπικρα-
τεῖν καὶ δεσπόζειν, πάντας δ' εἰς αὐτὸν ἀποβλέπειν
4 καὶ νεύειν πρὸς αὐτόν, τῇδὲ πῃ συγχωρητέον τὸ 25
μὲν Λακωνικὸν ἐνδεὲς εἶναι πολίτευμα, τὸ δὲ Ῥω-
μαίων διαφέρειν καὶ δυναμικωτέραν ἔχειν τὴν σύ-
5 στασιν. δῆλον δὲ τοῦτ' ἐξ αὐτῶν γέγονε τῶν πραγ-
μάτων. Λακεδαιμόνιοι μὲν γὰρ ὀρμήσαντες ἐπὶ τὸ
κατακτᾶσθαι τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν, ταχέως 30
ἐκινδύνευσαν καὶ περὶ τῆς σφετέρως ἐλευθερίας·

Ῥωμαῖοι δὲ τῆς Ἰταλιωτῶν αὐτῶν ἐπιλαβόμενοι δυνά- 6
 στείας, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πᾶσαν ὑφ' ἐαυτοὺς ἐποιή-
 σαντο τὴν οἰκουμένην, οὐ μικρὰ πρὸς τὸ καθικέ-
 σθαι τῆς πράξεως ταύτης συμβαλλομένης αὐτοῖς
 5 τῆς εὐπορίας καὶ τῆς ἐτοιμότητος τῆς κατὰ τὰς χο-
 ρηγίας.

Τὸ δὲ Καρχηδονίων πολίτευμα τὸ μὲν ἀνέκαθεν 51
 μοι δοκεῖ καλῶς κατὰ γε τὰς ὁλοσχερεῖς διαφορὰς
 συνεστάσθαι. καὶ γὰρ βασιλεῖς ἦσαν παρ' αὐτοῖς, 2
 10 καὶ τὸ γερόντιον εἶχε τὴν ἀριστοκρατικὴν ἐξουσίαν,
 καὶ τὸ πλῆθος ἦν κύριον τῶν καθηκόντων αὐτῷ·
 καθόλου δὲ τὴν τῶν ὅλων ἀρμογὴν εἶχε παραπλη-
 σίαν τῇ Ῥωμαίων καὶ Λακεδαιμονίων. κατὰ γε μὴν 3
 τοὺς καιροὺς τούτους, καθ' οὓς εἰς τὸν Ἀννιβια-
 15 κὸν ἐνέβαινε πόλεμον, χεῖρον ἦν τὸ Καρχηδονίων,
 ἄμεινον δὲ τὸ Ῥωμαίων. ἐπειδὴ γὰρ παντὸς καὶ 4
 σώματος καὶ πολιτείας καὶ πράξεώς ἐστὶ τις αὔξη-
 σις κατὰ φύσιν, μετὰ δὲ ταύτην ἀκμὴ, ἡπείτα φθί-
 σις, κρᾶτιστα δ' αὐτῶν ἐστὶ πάντα τὰ κατὰ τὴν 543.
 20 ἀκμὴν, παρὰ τοῦτο καὶ τότε διέφερεν ἀλλήλων τὰ
 πολιτεύματα. καθ' ὅσον γὰρ ἡ Καρχηδονίων πρό- 5
 592. τερον ἴσχυε καὶ πρότερον εὐτύχει τῆς Ῥωμαίων,
 κατὰ τοσοῦτον ἢ μὲν Καρχηδῶν ἤδη τότε παρήκμα-
 ζεν, ἢ δὲ Ῥώμη μάλιστα τότε εἶχε τὴν ἀκμὴν κατὰ
 25 γε τὴν τῆς πολιτείας σύστασιν. διὸ καὶ τὴν πλεί- 6
 στην δύναμιν ἐν τοῖς διαβουλίαις παρὰ μὲν Καρ-
 χηδονίοις ὁ δῆμος ἤδη μετειλήφει, παρὰ δὲ Ῥωμαίοις
 ἀκμὴν εἶχεν ἡ σύγκλητος. ὅθεν παρ' οἷς μὲν τῶν 7
 πολλῶν βουλευομένων, παρ' οἷς δὲ τῶν ἀρίστων,
 30 κατίσχυε τὰ Ῥωμαίων διαβούλια. περὶ τὰς κοινὰς
 πράξεις. ἧ καὶ πταίσαντες τοῖς ὅλοις τῷ βουλευε- 8

σθαι καλῶς τέλος ἐπεκράτησαν τῷ πολέμῳ τῶν Καρχηδονίων.

- 52 Τὰ γε μὴν κατὰ μέρος, οἷον εὐθέως τὰ πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας, τὸ μὲν πρὸς τὰς κατὰ θάλατταν, ὅπερ εἰκός, ἄμεινον ἀσκοῦσι καὶ παρασκευάζον- 5 ται Καρχηδόνιοι διὰ τὸ καὶ πάτριον αὐτοῖς ὑπάρχειν ἐκ παλαιοῦ τὴν ἐμπειρίαν ταύτην καὶ θαλαττουρ- 2 γεῖν μάλιστα πάντων ἀνθρώπων, τὸ δὲ περὶ τὰς πεζικὰς χρείας πολὺν δὴ τι Ῥωμαῖοι πρὸς τὸ βέλτιον 3 ἀσκοῦσι Καρχηδονίων. οἳ μὲν γὰρ τὴν ὅλην περὶ 10 τοῦτο ποιοῦνται σπουδὴν, Καρχηδόνιοι δὲ τῶν μὲν πεζικῶν εἰς τέλος ὀλιγοροῦσι, τῶν δ' ἱππικῶν βρα- 4 χεῖάν τινα ποιοῦνται πρόνοιαν. αἷτιον δὲ τούτων ἐστὶν ὅτι ξενικαῖς καὶ μισθοφόροις χρῶνται δυνά- 5 μεσι, Ῥωμαῖοι δ' ἐγγωρίοις καὶ πολιτικαῖς. ἥ καὶ 15 περὶ τοῦτο τὸ μέρος ταύτην τὴν πολιτείαν ἀποδεκτέον ἐκείνης μᾶλλον· ἡ μὲν γὰρ ἐν ταῖς τῶν μισθοφόρων εὐψυχίαις ἔχει τὰς ἐλπίδας ἀεὶ τῆς ἐλευθερίας, ἡ δὲ Ῥωμαίων ἐν ταῖς σφετέραις ἀρεταῖς καὶ ταῖς 6 τῶν συμμάχων ἐπαρκείαις. διὸ κἂν ποτε πταίσωσι 20 κατὰ τὰς ἀρχάς, Ῥωμαῖοι μὲν ἀναμάχονται τοῖς ὅλοις, 7 Καρχηδόνιοι δὲ τοῦναντίον. (ἐκείνοι γὰρ) ὑπὲρ πατριδος ἀγωνιζόμενοι καὶ τέκνων οὐδέποτε δύνανται λῆξαι τῆς ὀργῆς, ἀλλὰ μένουσι ψυχομαχοῦντες, ἕως 8 ἂν περιγένωνται τῶν ἐχθρῶν. διὸ καὶ περὶ τὰς 25 ναυτικὰς δυνάμεις πολὺ τι λειπόμενοι Ῥωμαῖοι κατὰ 544.
598. τὴν ἐμπειρίαν, ὡς προεῖπον ἐπάνω, τοῖς ὅλοις ἐπι- 9 κρατοῦσι διὰ τὰς τῶν ἀνδρῶν ἀρετάς· καίπερ γὰρ οὐ μικρὰ συμβαλλομένης εἰς τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους τῆς ναυτικῆς χρείας, ὅμως ἡ τῶν ἐπιβα- 30 τῶν εὐψυχία πλείστην παρέχεται ῥοπὴν εἰς τὸ νικᾶν.

διαφέρουσι μὲν οὖν καὶ φύσει πάντες Ἰταλιῶται 10
 Φοινίκων καὶ Λιβύων τῇ τε σωματικῇ ῥώμῃ καὶ
 ταῖς ψυχικαῖς τόλμαις· μεγάλην δὲ καὶ διὰ τῶν ἐθι-
 σμῶν πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ποιοῦνται τῶν νέων παρ- 5
 ὄρησιν. ἔν δὲ ῥηθὲν ἱκανὸν ἔσται σημεῖον τῆς τοῦ 11
 πολιτεύματος σπουδῆς, ἣν ποιεῖ(ται) περὶ τὸ τοιού-
 τους ἀποτελεῖν ἄνδρας ὥστε πᾶν ὑπομένειν χάριν
 τοῦ τυχεῖν ἐν τῇ πατρίδι τῆς ἐπ' ἀρετῇ φήμης.

Ὅταν γὰρ μεταλλάξῃ τις παρ' αὐτοῖς τῶν ἐπι- 53
 10 φανῶν ἀνδρῶν, συντελουμένης τῆς ἐκφορᾶς κομί-
 ζεται μετὰ τοῦ λοιποῦ κόσμου πρὸς τοὺς καλουμένους
 ἐμβόλους εἰς τὴν ἀγορὰν ποτὲ μὲν ἐστὼς ἐναοργής,
 σπανίως δὲ κατακεκλιμένος. πέριξ δὲ παντὸς τοῦ 2
 δήμου στάντος, ἀναβὰς ἐπὶ τοὺς ἐμβόλους, ἂν μὲν
 15 υἱὸς ἐν ἡλικίᾳ καταλείπεται καὶ τύχῃ παρών, οὐ-
 τος, εἰ δὲ μὴ, τῶν ἄλλων εἴ τι, ἀπὸ γένους ὑπάρ-
 χει, λέγει περὶ τοῦ τετελευτηκότος τὰς ἀρετὰς καὶ
 τὰς ἐπιτετευγμένας ἐν τῷ ζῆν πράξεις. δι' ὧν συμ- 3
 βαίνει τοὺς πολλοὺς ἀναμιμνησκομένους καὶ λαμ-
 20 βάνοντας ὑπὸ τὴν ὄψιν τὰ γεγονότα, μὴ μόνον
 τοὺς κεκοινωνηκότας τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ τοὺς
 ἐκτός, ἐπὶ τοσοῦτον γίνεσθαι συμπαθεῖς ὥστε μὴ
 τῶν κηδευόντων ἴδιον, ἀλλὰ κοινὸν τοῦ δήμου φεί-
 25 νεσθαι τὸ σύμπτωμα. μετὰ δὲ ταῦτα θάψαντες καὶ 4
 ποιήσαντες τὰ νομιζόμενα τιθέασιν τὴν εἰκόνα τοῦ
 μεταλλάξαντος εἰς τὸν ἐπιφανέστατον τόπον τῆς οἰ-
 κίας, ξύλινα ναῖδια περιτιθέντες. ἡ δ' εἰκὼν ἐστὶ 5
 πρόσωπον εἰς ὁμοιότητα διαφερόντως ἐξεργασμένου
 καὶ κατὰ τὴν πλάσιν καὶ κατὰ τὴν ὑπογραφὴν. ταύ- 6
 30 τας δὲ τὰς εἰκόνας ἐν τε ταῖς δημοτελέσι θυσίαις
 ἀνοίγοντες κοσμοῦσι φιλοτίμως, ἐπὶ τὴν οἰκείων

594. μεταλλάξῃ τις ἐπιφανῆς, ἄγρουσιν εἰς τὴν ἐκφοράν,
 περιτιθέντες ὥς ὁμοιοτάτοις εἶναι δοκοῦσι κατὰ τε 545.
 7 τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἑλλην περικοπήν. οὗτοι δὲ
 προσαναλαμβάνουσιν ἐσθῆτας, ἐὰν μὲν ὕπατος ἢ
 στρατηγὸς ἢ γερονῶς, περιπορφύρους, ἐὰν δὲ τιμη- 5
 τῆς, πορφυρᾶς, ἐὰν δὲ καὶ τεθριαμβευκῶς ἢ τι τοιοῦ-
 8 τον κατειργασμένος, διαχρύσους. αὐτοὶ μὲν οὖν
 ἐφ' ἁρμάτων οὗτοι πορεύονται, ἡράβδοι δὲ καὶ πελέ-
 κεις καὶ τᾶλλα τὰ ταῖς ἁρχαῖς εἰωθότα συμπαρακει-
 σθαι προηγείται κατὰ τὴν ἀξίαν ἐκάστῳ τῆς γεγενη- 10
 μένης κατὰ τὸν βίον ἐν τῇ πολιτείᾳ προαγωγῆς
 9 ὅταν δ' ἐπὶ τοὺς ἐμβόλους ἐλθῶσι, καθέζονται πάν-
 τες ἐξῆς ἐπὶ δίφρων ἐλεφαντίνων. οὐ κάλλιον οὐκ
 εὐμαρὲς ἰδεῖν θέαμα νέῳ φιλοδόξῳ καὶ φιλαγάθῳ·
 10 τὸ γὰρ τὰς τῶν ἐπ' ἀρετῇ δεδοξασμένων ἀνδρῶν 15
 εἰκόνας ἰδεῖν ὁμοῦ πάσας οἷον εἰ ζώσας καὶ πεπνυ-
 μένας τιν' οὐκ ἂν παραστήσαι; τί δ' ἂν κάλλιον
 54 θέαμα τούτου φανείη; πλὴν ὅ γε λέγων ὑπὲρ τοῦ
 θάπτεσθαι μέλλοντος, ἐπὶ διέλθῃ τὸν περὶ τούτου
 λόγον, ἔρχεται τῶν ἄλλων ἀπὸ τοῦ προγενεστάτου 20
 τῶν παρόντων, καὶ λέγει τὰς ἐπιτυχίας ἐκάστου καὶ
 2 τὰς πράξεις. ἐξ ὧν καινοποιουμένης ἀεὶ τῶν ἀγα-
 θῶν ἀνδρῶν τῆς ἐπ' ἀρετῇ φήμης ἀθανατίζεται μὲν
 ἢ τῶν καλόν τι διαπραξαμένων εὐκλεία, γνῶριμος
 δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ παραδόσιμος τοῖς ἐπιγινομένοις 25
 ἢ τῶν εὐεργετησάντων τὴν πατρίδα γίνεται δόξα.
 3 τὸ δὲ μέγιστον, οἱ νέοι παρορμῶνται πρὸς τὸ πᾶν
 ὑπομένειν ὑπὲρ τῶν κοινῶν πραγμάτων χάριν τοῦ
 -τυχεῖν τῆς συνακολουθούσης τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ἀν-
 4 δρῶν εὐκλείας. πίστιν δ' ἔχει τὸ λεγόμενον ἐκ 30
 τούτων. πολλοὶ μὲν γὰρ ἐμονομάχησαν ἐκουσίως

Ῥωμαίων ὑπὲρ τῆς τῶν ὅλων κρίσεως, οὐκ ὀλίγοι
 δὲ προδήλους εἵλοντο θανάτους, τινὲς μὲν ἐν πο-
 λέμῳ τῆς τῶν ἄλλων ἔνεκεν σωτηρίας, τινὲς δ' ἐν
 εἰρήνῃ χάριν τῆς τῶν κοινῶν πραγμάτων ἀσφαλείας
 5 καὶ μὴν ἀρχὰς ἔχοντες ἔνιοι τοὺς ἰδίους νόμους παρὰ ὅ-
 πᾶν ἔθος ἢ νόμον ἀπέκτειναν, περὶ πλείονος ποιού-
 595. μενοι τὸ τῆς πατρίδος συμφέρον τῆς κατὰ φύσιν
 οἰκειότητος πρὸς τοὺς ἀναγκαιοτάτους. πολλὰ μὲν ὅ-
 σον τοιαῦτα καὶ περὶ πολλῶν ἱστορεῖται παρὰ Ῥω-
 10 μαίοις· ἐν δ' ἀρχοῦν ἔσται πρὸς τὸ παρὸν ἐπ'
 ὀνόματος φηθὲν ὑποδείγματος καὶ πίστεως ἔνεκεν.
 Κόκλῃν γὰρ λέγεται τὸν Ὀρράτιον ἐπικληθέντα, δια- 55
 γωνιζόμενον πρὸς δύο τῶν ὑπεναντίων ἐπὶ τῷ κατ- 546.
 ἀντικρὺ τῆς γεφύρας πέρατι τῆς ἐπὶ τοῦ Τιβέριδος,
 15 ἣ κεῖται πρὸ τῆς πόλεως, ἐπεὶ πληθὺς ἐπιφερόμε-
 νον εἶδε τῶν βοηθούντων τοῖς πολεμίοις, δείσαντα
 μὴ βιασάμενοι παραπέσωσιν εἰς τὴν πόλιν, βοᾶν
 ἐπιστραφέντα τοῖς κατόπιν ὥς τάχος ἀναχωρήσαν-
 τας διασπᾶν τὴν γέφυραν. τῶν δὲ πειθαρχησάν- 2
 20 των, ἕως μὲν οὗτοι διέσπων, ὑπέμενε τραυμάτων
 πληθὺς ἀναδεχόμενος καὶ διακατέσχε τὴν ἐπιφορὰν
 τῶν ἐχθρῶν, οὐχ οὕτως τὴν δύναμιν ὥς τὴν ὑπό-
 στασιν αὐτοῦ καὶ τόλμῃν καταπεπληγμένων τῶν
 ὑπεναντίων· διασπασθείσης δὲ τῆς γεφύρας, οἱ μὲν 3
 25 πολέμιοι τῆς ὁρμῆς ἐκωλύθησαν, ὁ δὲ Κόκλῃς ῥί-
 ψας ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμὸν ἐν τοῖς ὅπλοις κατὰ
 προαίρεσιν μετέλλαξε τὸν βίον, περὶ πλείονος ποιη-
 σάμενος τὴν τῆς πατρίδος ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἑσο-
 μένην μετὰ ταῦτα περὶ αὐτὸν εὐκλειαν τῆς πυρρῶ-
 30 σης ζωῆς καὶ τοῦ καταλειπομένου βίου. ἰδιαιτὴ 4
 τις, ὥς ἔοικε, διὰ τῶν παρ' αὐτοῖς ἐθισμῶν ἐγγεν-

νᾶται τοῖς νέοις ὁρμὴ καὶ φιλοτιμία πρὸς τὰ καλὰ τῶν ἔργων.

- 56 Καὶ μὴν τὰ περὶ τοὺς χρηματισμοὺς ἔδη καὶ νόμιμα βελτίω παρὰ Ῥωμαίοις ἐστὶν ἢ παρὰ Καρχηδονίοις. παρ' οἷς μὲν γὰρ οὐδὲν αἰσχρὸν τῶν ἀνηκόντων πρὸς κέρδος, παρ' οἷς δ' οὐδὲν αἰσχρὸν τοῦ δωροδοκεῖσθαι καὶ τοῦ πλεονεκτεῖν ἀπὸ τῶν μὴ καθηκόντων· καθ' ὅσον γὰρ ἐν καλῷ τίθενται τὸν ἀπὸ τοῦ κρατίστου χρηματισμόν, κατὰ τοσοῦτο πάλιν ἐν ὀνειδίει ποιοῦνται τὴν ἐκ τῶν ἀπειρημένων 10 4 πλεονεξίαν. σημεῖον δὲ τοῦτο· παρὰ μὲν Καρχη- 56. δονίοις δῶρα φανερώς διδόντες λαμβάνουσι τὰς ἀρχάς, παρὰ δὲ Ῥωμαίοις θάνατός ἐστι περὶ τοῦτο 5 πρόστιμον. ὅθεν τῶν ἄθλων τῆς ἀρετῆς ἐναντίων τιθεμένων παρ' ἀμφοῖν, εἰκὸς ἀνόμοιον εἶναι καὶ 15 τὴν παρασκευὴν ἑκατέρων πρὸς ταῦτα.
- 6 Μερίστην δέ μοι δοκεῖ διαφορὰν ἔχειν τὸ Ῥωμαίων πολίτευμα πρὸς βέλτιον ἐν τῇ περὶ θεῶν 7 διαλήψει. καί μοι δοκεῖ τὸ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὀνειδίζομενον, τοῦτο συνέχειν τὰ Ῥωμαίων 547. 8 πράγματα, λέγω δὲ τὴν δεισιδαιμονίαν· ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἐκτετραγώδηται καὶ παρεισῆκται τοῦτο τὸ μέρος παρ' αὐτοῖς εἰς τε τοὺς κατ' ἰδίαν βίους καὶ τὰ κοινὰ τῆς πόλεως ὥστε μὴ καταλιπεῖν ὑπερβολήν. 9 ὃ καὶ δόξειεν ἂν πολλοῖς εἶναι θανμάσιον. ἐμοί γε 35 μὴν δοκοῦσι τοῦ πλήθους χάριν τοῦτο πεποιηκέναι.
- 10 εἰ μὲν γὰρ ἦν σοφῶν ἀνδρῶν πολίτευμα συναγαγεῖν, ἴσως οὐδὲν ἦν ἀναγκαῖος ὁ τοιοῦτος τρόπος· 11 ἐπεὶ δὲ πᾶν πλήθος ἐστὶν ἐλαφρὸν καὶ πλήρες ἐπιθυμιῶν παρὰ νόμων, ὁργῆς ἀλόγου, θυμοῦ βιαίου, 30 λείπεται τοῖς ἀδήλοισι φόβοις καὶ τῇ τοιαύτῃ τρα-

γρηδία τὰ πλήθη συνέχειν. διόπερ οἱ παλαιοὶ δο- 12
 κοῦσί μοι τὰς περὶ θεῶν ἐννοίας καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν
 ἐν ᾧδου διαλήψεις οὐκ εἰκῇ καὶ ὥς ἐτυχεν εἰς τὰ
 πλήθη παρεισαγαγεῖν, πολὺ δὲ μᾶλλον οἱ νῦν εἰκῇ καὶ
 5 ἀλόγως ἐκβάλλειν αὐτά. τοιγαροῦν χωρὶς τῶν ἄλ- 13
 λων οἱ τὰ κοινὰ χειρίζοντες παρὰ μὲν τοῖς Ἑλλησιν,
 ἐὰν ταλάντου μόνον πιστευθῶσιν, ἀντιγραφεῖς ἔχον-
 τες δέκα καὶ σφραγίδας τοσαύτας καὶ μάρτυρας δι-
 πλασίους οὐ δύνανται τηρεῖν τὴν πίστιν· παρὰ δὲ 14
 10 Ῥωμαίοις κατὰ τε τὰς ἀρχὰς καὶ πρεσβείας πολὺ τι
 πλήθος χρημάτων χειρίζοντες δι' αὐτῆς τῆς κατὰ
 τὸν ὅρκον πίστεως τηροῦσι τὸ καθήκον. καὶ παρὰ 15
 μὲν τοῖς ἄλλοις σπάνιόν ἐστιν εὐρεῖν ἀπεχόμενον
 597. ἄνδρα τῶν δημοσίων καὶ καθαρεύοντα περὶ ταῦτα·
 15 παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις σπάνιόν ἐστι τὸ λαβεῖν τινα
 πεφωραμένον ἐπὶ τοιαύτῃ πράξει. [Cod. Urb. habet
 haec (v. p. 264, 17. 293, 5) cum antecedentibus arcte
 cohaerentia (exc. ant. p. 188).]

VIII. CONCLUSIO DISPUTATIONIS DE ROMANORUM REPUBLICA.

20

Ὅτι μὲν οὖν πᾶσι τοῖς οὖσιν ὑπόκειται φθορὰ 57
 καὶ μεταβολὴ σχεδὸν οὐ προσδεῖ λόγων· ἱκανὴ γὰρ
 ἡ τῆς φύσεως ἀνάγκη παραστήσῃ τὴν τοιαύτην πί-
 στιν. δυεῖν δὲ τρόπων ὄντων, καθ' οὓς φθείρε- 2
 25 σθαι πέφυκε πᾶν γένος πολιτείας, τοῦ μὲν ἕξωθεν,
 τοῦ δ' ἐν αὐτοῖς φυομένου, τὸν μὲν ἐκτὸς ἄστατον
 ἔχειν συμβαίνει τὴν θεωρίαν, τὸν δ' ἐξ αὐτῶν τε-
 ταγμένην. τί μὲν δὴ πρῶτον φέρεται γένος πολιτείας 3
 καὶ τί δεύτερον, καὶ πῶς εἰς ἄλληλα μεταπίπτουσιν,
 30 εἴρηται πρόσθεν ἡμῖν, ὥστε τοὺς δυναμένους τὰς 4

20*

- ἀρχὰς τῷ τέλει συνάπτειν τῆς ἐνεστώσης ὑποθέ- 548.
σεως κἂν αὐτοὺς ἤδη προειπεῖν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος.
5 ἔστι δ', ὥς ἐγῶμαι, δῆλον. ὅταν γὰρ πολλοὺς καὶ
μεγάλους κινδύνους διωσαμένη πολιτεία μετὰ ταῦτα
εἰς ὑπεροχὴν καὶ θυναστέαν ἀδήριτον ἀφίκηται, φα-
νερὸν ὥς εἰσοικιζομένης εἰς αὐτὴν ἐπὶ πολὺ τῆς
εὐδαιμονίας συμβαίνει τοὺς μὲν βίους γίνεσθαι
πολυτελεστέρους, τοὺς δ' ἄνδρας φιλονεικοτέρους τοῦ
δέοντος περὶ τε τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἄλλας ἐπιβολάς.
6 ὧν προβαινόντων ἐπὶ πλεόν ἄρξει μὲν τῆς ἐπὶ τὸ 10
χειρόν μεταβολῆς ἢ φιλαρχία καὶ τὸ τῆς ἀδοξίας
ὄνειδος, πρὸς δὲ τούτοις ἢ περὶ τοὺς βίους ἀλαζο-
7 νεία καὶ πολυτέλεια, λήψεται δὲ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς
μεταβολῆς ὁ δῆμος, ὅταν ὕφ' ὧν μὲν ἀδικεῖσθαι
δόξη διὰ τὴν πλεονεξίαν, ὕφ' ὧν δὲ χαννωθῇ κολα- 15
8 κευόμενος διὰ τὴν φιλαρχίαν. τότε γὰρ ἐξοργισθεὶς
598. καὶ θυμῷ πάντα βουλευόμενος οὐκέτι θελήσει πειθ-
αρχεῖν οὐδ' ἴσον ἔχειν τοῖς προεστῶσιν, ἀλλὰ πᾶν
9 καὶ τὸ πλεῖστον αὐτός. οὗ γενομένου τῶν μὲν ὀνο-
μάτων τὸ κάλλιστον ἢ πολιτεία μεταλήψεται, τὴν 20
ἐλευθερίαν καὶ δημοκρατίαν, τῶν δὲ πραγμάτων τὸ
χείριστον, τὴν ὀχλοκρατίαν.
10 Ἡμεῖς δ' ἐπειδὴ τὴν τε σύστασιν καὶ τὴν αὐ-
ξησιν τῆς πολιτείας, ἔτι δὲ τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν διά-
θεσιν, πρὸς δὲ τούτοις τὴν διαφορὰν πρὸς τὰς 25
ἄλλας τοῦ τε χείρονος ἐν αὐτῇ καὶ βελτίονος διελη-
λύθαμεν, τὸν μὲν περὶ τῆς πολιτείας λόγον ὧδέ πῃ
καταστρέφομεν.
58 Τῶν δὲ συναπτόντων μερῶν τῆς ἱστορίας τοῖς
καιροῖς, ἀφ' ὧν παρεξέβημεν, παραλαβόντες ἐπὶ 30
βραχὺ μιᾶς πράξεως ποιησόμεθα κεφαλαιώδη νηή-

μην, ἵνα μὴ τῷ λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς πράγ-
 μασιν, ὥσπερ ἀγαθοῦ τεχνίτου δεῖγμα τῶν ἔργων
 ἐν τι προενεγκάμενοι, φανεράν ποιήσωμεν τῆς πο-
 λιτείας τὴν ἀκμὴν καὶ δύναμιν, οἷα τις ἦν κατ'
 5 ἐκείνους τοὺς χρόνους. Ἀννίβας γὰρ ἐπειδὴ τῇ περὶ 2
 Κάνναν μάχῃ περιγενόμενος Ῥωμαίων ἐγκρατὴς ἐγέ-
 νετο τῶν τὸν χάρακα φυλαττόντων ὠτακισχιλίων,
 ζωγραφίᾳς ἅπαντας συνεχώρησε διαπέμπεσθαι σφίσι
 πρὸς τοὺς ἐν οἴκῳ περὶ λύτρων καὶ σωτηρίας. τῶν 3 549.
 10 δὲ προχειρισαμένων δέκα τοὺς ἐπιφανεστάτους, ὁρ-
 κίσας ἢ μὴν ἐπαγγέλλειν πρὸς αὐτόν, ἐξέπεμψε τού-
 τους. εἷς δὲ τῶν προχειρισθέντων ἐμπορευόμενος 4
 ἐκ τοῦ χάρακος ἦδη, καὶ τι φήσας ἐπιλελήσθαι, πά-
 λιν ἀνέκαμψε, καὶ λαβὼν τὸ καταλειφθὲν αὐτίς
 15 ἀπελύνετο, νομίζων διὰ τῆς ἀναχωρήσεως τετηρημέναι
 τὴν πίστιν καὶ λελυκέναι τὸν ὄρκον. ὃν παραγενο- 5
 μένων εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ δεομένων καὶ παρακαλούν-
 των τὴν σύγκλητον μὴ φθονῆσαι τοῖς ἐλωκόσι τῆς
 σωτηρίας, ἀλλ' ἐᾶσαι τρεῖς μὲν ἔκαστον κατα-
 599.20 βαλόντα σωθῆναι πρὸς τοὺς ἀναγκαίους· τοῦτο γὰρ
 συγχωρεῖν ἔφασαν τὸν Ἀννίβαν· εἶναι δ' ἀξιόους 6
 σωτηρίας αὐτούς· οὔτε γὰρ ἀποδεδειχέναι κατὰ
 τὴν μάχην οὔτ' ἀνάξιον οὐδὲν πεποιηκέναι τῆς Ῥώ-
 μης, ἀλλ' ἀπολειφθέντας τὸν χάρακα τηρεῖν, πάν-
 25 των ἀπολομένων τῶν ἄλλων ἐν τῇ μάχῃ τῷ καιρῷ
 περιληφθέντας ὑποχειρίους γενέσθαι τοῖς πολέμοις.
 Ῥωμαῖοι δὲ μεγάλοις κατὰ τὸς μάχας περιπεπτω- 7
 κότες ἐλαττώμασι, πάντων δ' ὥς ἔπος εἰπείν ἐστε-
 ρημένοι τότε τῶν συμμάχων, ὅσον οὔπω δὲ προσ-
 30 δοκῶντες τὸν περὶ τῆς πατρίδος αὐτοῖς ἐκφέρεσθαι
 κίνδυνον, διακούσαντες τῶν λεγομένων οὔτε τοῦ 8

9 *πρόποντος αὐτοῖς εἰξαντες ταῖς συμφοραῖς ὀλιώ-
 ρησαν οὔτε τῶν δεόντων οὐδὲν τοῖς λογισμοῖς παρ-
 10 εἶδον, ἀλλὰ συνιδόντες τὴν Ἀννίβου πρόθεσιν, ὅτι
 βούλεται διὰ τῆς πράξεως ταύτης ἅμα μὲν εὐπορη-
 σαι χρημάτων, ἅμα δὲ τὸ φιλότιμον ἐν ταῖς μάχαις 5
 ἐξελέσθαι τῶν ἀντιτακτομένων, ὑποδείξας ὅτι τοῖς
 10 ἡττημένοις ὁμῶς ἐλπίς ἀπολείπεται σωτηρίας, τοσ-
 οῦτ' ἀπέσχον τοῦ ποιῆσαι τι τῶν ἀξιουμένων ὥστ'
 οὔτε τὸν τῶν οἰκείων ἔλεον οὔτε τὰς ἐκ τῶν ἀν-
 δρῶν ἐσομένας χρεῖας ἐποιήσαντο περὶ πλείονος, 10
 11 ἀλλὰ τοὺς μὲν Ἀννίβου λογισμοὺς καὶ τὰς ἐν τού-
 τοις ἐλπίδας ἀπέδειξαν κενάς, ἀπειπάμενοι τὴν δια-
 λύτρωσιν τῶν ἀνδρῶν, τοῖς δὲ παρ' αὐτῶν ἐνομο-
 θέτησαν ἢ νικᾶν μαχομένους ἢ θνήσκειν, ὥς ἄλλης
 οὐδεμιᾶς ἐλπίδος ὑπαρχούσης εἰς σωτηρίαν αὐτοῖς 15
 12 ἡττωμένοις. διὸ καὶ ταῦτα προθέμενοι τοὺς μὲν
 ἐννέα τῶν πρεσβευτῶν ἐθελοντὴν κατὰ τὸν ὅρκον 550.
 ἀναχωροῦντας ἐξέπεμψαν, τὸν δὲ σοφισάμενον πρὸς
 τὸ λῦσαι τὸν ὅρκον δήσαντες ἀποκατέστησαν πρὸς
 13 τοὺς πολεμίους, ὥστε τὸν Ἀννίβαν μὴ τοσοῦτον 20
 χαρῆναι νικῆσαντα τῇ μάχῃ Ῥωμαίους ὥς συντρι-
 βῆναι καταπλαγέντα τὸ στάσιμον καὶ τὸ μεγαλόψυ-
 χον τῶν ἀνδρῶν ἐν τοῖς διαβουλίαις.¹⁾ [Cod. Urb.
 fol. 94^v (exc. ant. p. 192).]*

1) Cicero De officiis III, 32, 113: „Polybius, bonus auctor
 in primis, ex decem nobilissimis, qui tum erant missi, no-
 vem revertisse dicit, re a senatu non impetrata: unum ex
 decem, qui paullo post quam erat egressus e castris, red-
 isset, quasi aliquid esset oblitus, Romae remansisse. Red-
 itu enim in castra liberatum se esse iure iurando inter-
 pretabatur. Non recte: fraus enim astringit, non dissolvit

IX. FRAGMENTUM GEOGRAPHICUM.

600. Καὶ τόπος δέ τις οὕτω καλεῖται 'Ρύγχος περὶ 59
 Στράτον τῆς Αἰτωλίας. ὥς φησι Πολύβιος ἐν ἑ' ἱστο-
 ριών. [Athenaeus III. 48 p. 95 d.]

periurium. Fuit igitur stulta calliditas perverse imitata prudentiam. Itaque decrevit senatus ut ille veterator et callidus victus ad Hannibalem duceretur. Sed illud maximum. Octo hominum milia tenebat Hannibal, non quos in acie cepisset aut qui periculo mortis diffugissent, sed qui relictī in castris fuissent a Paulo et a Varrone consulibus. Eos senatus non censuit redimendos, cum id parva pecunia fieri posset, ut esset insitum militibus nostris aut vincere aut emori. Qua quidem re audita fractum animum Hannibalis scribit idem, quod senatus populusque Romanus rebus afflictis tam excelso animo fuisset. Sic honestatis comparatione ea, quae videntur utilia, vincuntur. C. Acilius autem, qui Graece scripsit historiam, plures ait fuisse, qui in castra revertissent eadem fraude, ut iure iurando liberarentur, eosque a censoribus omnibus ignominiis notatos."

6 VII 16

FRAGMENTA LIBRI VII.

I. RES ITALIAE.

- 640,71 Πολύβιος δ' ἐν τῇ ἐβδόμῃ "Καπυησίους τοὺς ἐν 550,10
Καμπανίᾳ διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς πλοῦτον περι-
βαλομένους ἔξεκεῖλαι εἰς τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν,
ὑπερβαλλομένους τὴν περὶ Κρότωνα καὶ Σύβαριν
2 παραδεδομένην φήμην. οὐ δυνάμενοι οὖν, φησί, φέ- 5
ρειν τὴν παροῦσαν εὐδαιμονίαν ἐκάλουν τὸν Ἀννί-
βαν. διόπερ ὑπὸ Ῥωμαίων ἀνήκεστα δεινὰ ἔπαθον.
3 Πετηλῖνοι δὲ τηρήσαντες τὴν πρὸς Ῥωμαίους πίστιν
εἰς τοσοῦτον καρτερίας ἦλθον πολιορκούμενοι ὑπ'
Ἀννίβα ὥστε μετὰ τὸ πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν πόλιν 10
δέφματα καταφάγειν, ἀπάντων δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν
δένδρων τοὺς φλοιοὺς καὶ τοὺς ἀπαλοὺς πτόρθους
ἀναλῶσαι, καὶ ἔνδεκα μῆνας ὑπομείναντες τὴν πολιορ-
κίαν, οὐδενὸς βοηθοῦντος, συνενδοκούντων Ῥωμαίων
παρέδοσαν ἑαυτούς." [Athenaeus XII, 36 p. 528 a.] 15
4 Ἡ δὲ Καπύη μεταθεμένη πρὸς τοὺς Καρχηδο-
νίους τῷ βάρει συνεπεσπάσατο καὶ τὰς ἄλλας πόλεις.
[Suidas v. Καπύη.]

II. RES SICILIAE.

- 2 Ὅτι μετὰ τὴν ἐπιβουλήν τὴν κατὰ Ἱερωνύμου τοῦ 20
βασιλέως Συρακοσίων, ἐκχωρήσαντος τοῦ Θράσωνος,

601. οἱ περὶ τὸν Ζώιππον καὶ Ἀδρανόδωρον πείθουσι
τὸν Ἰερώνυμον εὐθέως πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Ἀννί-
βαν πέμψαι. προχειρισάμενος δὲ Πολύκλειτον (τὸν) 2
Κυρηναῖον καὶ Φιλόδημον τὸν Ἀργεῖον, τούτους μὲν
εἰς Ἰταλίαν ἀπέστειλε, δοὺς ἐντολὰς λαλεῖν ὑπὲρ
κοινοπραγίας τοῖς Καρχηδονίοις, ἅμα δὲ καὶ τοὺς
ἀδελφοὺς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπέπεμψεν. Ἀννίβας
δὲ τοὺς περὶ Πολύκλειτον καὶ Φιλόδημον ἀποδεξά- 551.
μενος φιλανθρώπως, καὶ πολλὰς ἐλπίδας ὑπογράφας
10 τῷ μειρακίῳ [Ἰερωνύμῳ], σπουδῇ πάλιν ἀπέπεμψε
τοὺς πρέσβεις, σὺν δὲ τούτοις Ἀννίβαν τὸν Καρχη-
δόνιον, ὅντα τότε τριήραρχον, καὶ τοὺς Συρακοσίους
Ἰπποκράτην καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν νεώτερον
Ἐπικύδην. συνέβαινε δὲ τούτους τοὺς ἄνδρας καὶ 4
15 πλείω χρόνον ἤδη στρατεύεσθαι μετ' Ἀννίβου, πο-
λιτευομένους παρὰ Καρχηδονίοις διὰ τὸ φεύγειν
αὐτῶν τὸν πάππον ἐκ Συρακουσῶν δόξαντα προσ-
ενηνοχῆναι τὰς χεῖρας ἐν τῶν Ἀγαθοκλέους υἱῶν
Ἀγαθάργῳ. παραγενομένων δὲ τούτων εἰς τὰς Συ- 5
20 ρακούσας, καὶ τῶν μὲν περὶ Πολύκλειτον ἀποπρε-
σβευσάντων, τοῦ δὲ Καρχηδονίου διαλεχθέντος κατὰ
τὰς ὑπ' Ἀννίβου δεδομένας ἐντολὰς, εὐθέως ἔτοι-
μος ἦν κοινωνεῖν Καρχηδονίοις τῶν πραγμάτων
καὶ τὸν τε παραγεγονότα πρὸς αὐτὸν Ἀννίβαν ἔφη 6
25 δεῖν πορεύεσθαι κατὰ τάχος εἰς τὴν Καρχηδόνα, καὶ
παρ' αὐτοῦ συμπέμπειν ἐπηγγείλατο τοὺς διαλεχθη-
σομένους τοῖς Καρχηδονίοις.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τούτον ὁ τεταγμένος ἐπὶ 3
Λιλυβαίου στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων (ταῦτα πυνθα-
30 νόμενος ἐπεμψε πρὸς Ἰερώνυμον πρέσβεις τοὺς ἀνα-
νεωσομένους τὰς πρὸς τοὺς προγόνους αὐτοῦ συν-

2 τεθειμένους συνθήκας. ὁ δ' Ἰερώνυμος) ἐτ' ἐγγὺς
 ἐπόντων τῶν πρεσβευτῶν [εἰτ' ἐν μισειόντων] τῶν
 Καρχηδονίων, ἔφη συλλυπεῖσθαι τοῖς Ῥωμαίοις ὅτι
 602. κακοὶ καθὼς ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν μάχαις ἀπο-
 3 λώλασιν ὑπὸ Καρχηδονίων. τῶν δὲ καταπλαγέντων 5
 τὴν ἀστοχίαν, ὅμως δὲ προσπυθόμενων τίς λέγει
 ταῦτα περὶ αὐτῶν, ἔδειξε τοὺς Καρχηδονίους παρ-
 όντας, καὶ τούτους ἐκέλευσε διελέγχειν, εἴ τι τυγ-
 4 χάνουσι ψευδόμενοι. τῶν δὲ φησάντων οὐ πάτριον
 εἶναι σφίσι πιστεύειν τοῖς πολεμίοις, παρακαλοῦν- 10
 των δὲ μὴδὲν ποιεῖν παρὰ τὰς συνθήκας, ὅτι τοῦτο
 καὶ δίκαιόν ἐστι καὶ συμφέρον αὐτῷ μάλιστα' ἐκείνῳ,
 περὶ μὲν τούτων ἔφη βουλευσάμενος αὐτοῖς πάλιν
 5 διασαφῆσειν, ἤρκετο δὲ πῶς πρὸ τῆς τελευτῆς τοῦ
 πάππου πλεύσαντες ἕως τοῦ Παχύνου πεντήκοντα 15
 6 ναυσὶ πάλιν ἀνακάμψαιεν. συμβεβήκει δὲ Ῥωμαίους
 βραχεὶ χρόνῳ πρότερον ἀκούσαντας Ἰέρωνα μετηλ-
 λαχέναι, καὶ διαγωνιάσαντας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἐν 552.
 ταῖς Συρακούσαις καταφρονήσαντες τῆς τοῦ κατα-
 λελειμμένου παιδὸς ἡλικίας, πεποιῆσθαι τὸν ἐπί- 20
 πλουν, πυθόμενους δὲ τὸν Ἰέρωνα ζῆν αὐτίς εἰς τὸ
 7 Αἰλύβαιον ἀναδραμεῖν. διὸ καὶ τότε παρομολογούν-
 των πεποιῆσθαι μὲν τὸν ἐπίπλουν, θέλοντας ἐφε-
 δρεῦσαι τῇ νεότητι τῇ 'κείνου καὶ συνδιαφυλάξαι
 τὴν ἀρχὴν αὐτῷ, προσπесόντος δὲ ζῆν τὸν πάππον, 25
 8 ἀποπλευσαι πάλιν, ῥηθέντων δὲ τούτων, πάλιν ὑπο-
 λαβὸν τὸ μειράκιον "ἐάσατε τοίνυν" ἔφη "κἀμὲ
 νῦν, ἄνδρες Ῥωμαῖοι, διαφυλάξαι τὴν ἀρχήν, πα-
 9 λινδρομήσαντα πρὸς τὰς Καρχηδονίων ἐλπίδας". οἱ
 δὲ Ῥωμαῖοι συνέντες τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ, τότε μὲν 80
 κατασιωπήσαντες ἐπανῆλθον, καὶ διεσάφουν τὰ λε-

ρόμενα τῷ πέμψαντι, τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη προσεῖχον
καὶ παρεφύλαττον ὥς πολέμιον.

Ἰερώνυμος δὲ προχειρισάμενος Ἀγάθαρχον καὶ 4
Ὀνησιγένη καὶ Ἰπποσθένη πέμπει μετ' Ἀννίβου πρὸς
5 Καρχηδονίους, δοὺς ἐντολὰς ἐπὶ τοῖσδε ποιεῖσθαι
τὰς συνθήκας, ἐφ' ᾧ Καρχηδονίους βοηθεῖν καὶ πε- 2
ξικαῖς καὶ ναυτικαῖς δυνάμεσι, καὶ συνεκβαλόντας
603. Ῥωμαίους ἐκ Σικελίας οὕτως διελέσθαι τὰ κατὰ τὴν
νῆσον ὥστε τῆς ἐκατέρων ἐπαρχίας ὅρον εἶναι τὸν
10 Ἰμέραν ποταμόν, ὃς μάλιστα πῶς δίχα διαίρει τὴν
ὅλην Σικελίαν. οὗτοι μὲν οὖν ἀφικόμενοι πρὸς 3
Καρχηδονίους διελέγοντο περὶ τούτων καὶ ταῦτ'
ἔπραττον, εἰς πᾶν ἐτοιμῶς συγκαταβαίνοντων τῶν
Καρχηδονίων· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἱπποκράτην, λαμβά- 4
15 νοντες εἰς τὰς χεῖρας τὸ μειράκιον τὰς μὲν ἀρχὰς
ἐψυχαγῶγουν, ἐξηγούμενοι τὰς ἐν Ἰταλίᾳ πορείας
Ἀννίβου καὶ παρατάξεις καὶ μάχας, μετὰ δὲ ταῦτα 5
φάσκοντες μηδενὶ καθήκειν μᾶλλον τὴν ἀπάντων
Σικελιωτῶν ἀρχὴν ὥς ἐκεῖνοι, πρῶτον μὲν διὰ τὸ
20 τῆς Πύργου θυγατρὸς υἱὸν εἶναι Νηρηίδος, ὃν μό-
νον κατὰ προαίρεσιν καὶ κατ' εὐνοίαν Σικελιωταὶ
πάντες εὐδόκησαν σφῶν αὐτῶν ἡγεμόν' εἶναι καὶ
βασιλέα, δευτέρου δὲ κατὰ τὴν Ἰφρωνος τοῦ πάππου
δυναστείαν. καὶ τέλος ἐπὶ τοσοῦτον ἐξωμίλησαν τὸ 6
25 μειράκιον ὥστε καθόλου μηδενὶ προσέχειν τῶν ἄλλων 553.
διὰ τὸ καὶ φύσει μὲν ἀκατάστατον ὑπάρχειν, ἐτι δὲ
μᾶλλον ὑπ' ἐκείνων τότε μετεωρισθέν· ἀκμὴν τῶν 7
περὶ Ἀγάθαρχον ἐν τῇ Καρχηδόνι τὰ προειρημένα
διαπραττομένων, ἐπιπέμπει πρεσβευτάς, τὴν μὲν τῆς
30 Σικελίας ἀρχὴν φάσκων αὐτῷ καθήκειν ἄπασαν.
ἀξιῶν δὲ Καρχηδονίους μὲν βοηθεῖν περὶ Σικελίας,

αὐτοὺς δὲ Καρχηδονίοις ὑπισχνούμενος ἐπαρκεῖν εἰς
 8 τὰς κατὰ τὴν Ἰταλίαν πράξεις. τὴν μὲν οὖν ὅλην
 ἀκαταστασίαν καὶ μακρίαν καλῶς συνθεώμενοι Καρ-
 χηδόνιοι τοῦ μειρακίου, νομίζοντες δὲ κατὰ πολλοὺς
 τρόπους συμφέρειν σφίσι τὸ μὴ προέσθαι τὰ κατὰ 5
 9 τὴν Σικελίαν, ἐκείνῳ μὲν ἅπαντα συγκατένευον,
 αὐτοὶ δὲ καὶ πρότερον ἤδη παρασκευασάμενοι ναῦς
 καὶ στρατιώτας, ἐγίνοντο πρὸς τὸ διαβιβάξαι τὰς
 5 δυνάμεις εἰς τὴν Σικελίαν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ταῦτα
 πυνθανόμενοι πάλιν ἔπεμψαν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις, 10
 διαμαρτυρόμενοι μὴ παραβαίνειν τὰς πρὸς τοὺς προ-
 2 γόνους αὐτοῦ τεθειμένους συνθήκας. ὑπὲρ ὧν Ἰερῶ-
 004. νυμος ἀθροίσας τὸ συνέδριον ἀνέδωκε διαβούλιον
 3 τί δεῖ ποιεῖν. οἱ μὲν οὖν ἐγγώριοι τὴν ἡσυχίαν ἦγον,
 δεδιότες τὴν τοῦ προεστῆτος ἀκρισίαν· Ἀριστόμαχος 15
 δ' ὁ Κορίνθιος καὶ Λάμπρος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ
 Αὐτόνους ὁ Θετταλὸς ἤξλου ἐμμένειν ταῖς πρὸς
 4 Ῥωμαίους συνθήκαις. Ἀδρανόδωρος δὲ μόνος οὐκ
 ἔφη δεῖν παριέναι τὸν καιρὸν· εἶναι δὲ τὸν ἐνε-
 στῶτα μόνον ἐν ᾧ κατακτῆσασθαι δυνατὸν ἐστὶ τὴν 20
 5 τῆς Σικελίας ἀρχήν. τοῦ δὲ ταῦτ' εἰπόντος, ἤρετο
 (τοὺς περὶ) τὸν Ἱπποκράτην ποίας μετέχουσι γνώ-
 μης. τῶν δὲ φησάντων τῆς Ἀδρανόδωρου, πέρας
 εἶχε τὸ διαβούλιον. καὶ τὰ μὲν τοῦ πολέμου τοῦ
 6 πρὸς Ῥωμαίους ἐκεκύρωτο τὸν τρόπον τοῦτον· βου- 25
 λόμενος δὲ μὴ σκαιῶς δοκεῖν ἀποκρίνεσθαι τοῖς πρε-
 σβευταῖς, εἰς τηλικαύτην ἀστοχίαν ἐνέπεσε δι' ἧς
 τοῖς Ῥωμαίοις οὐ μόνον δυσαραστήσειν, ἀλλὰ καὶ
 7 προσκόπτειν ἐμελλε προφανῶς. ἔφη γὰρ ἐμμένειν ἐν
 ταῖς συνθήκαις, εἰάν αὐτῷ πρῶτον μὲν τὸ χρυσίον 30
 ἀποδῶσι πᾶν, ὃ παρ' Ἰέρωνος ἔλαβον τοῦ πάππου,

δεύτερον δὲ τὸν σῖτον ἐκ παντὸς ἀποκαταστήσωσι
 τοῦ χρόνου καὶ τὰς ἄλλας δωρεάς, ἃς εἶχον παρ' 554.
 ἐκείνου, τὸ δὲ τρίτον ὁμολογήσωσι τὴν ἐντὸς Ἰμέρα
 ποταμοῦ χώραν καὶ πόλεις εἶναι Συρακοσίων. οἱ 8
 5 μὲν οὖν πρεσβευταὶ καὶ τὸ συνέδριον ἐπὶ τούτοις
 ἐχωρίσθησαν· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰερώνυμον ἀπὸ τού-
 των τῶν καιρῶν ἐνήργουν τὰ τοῦ πολέμου, καὶ τὰς
 τε δυνάμεις ἡθροίζον καὶ καθώπλιζον τὰς τε λοι-
 πὰς χορηγίας ἡτοίμαζον. [Exc. De legat. p. 1.]

10 Ἡ γὰρ τῶν Λεοντίνων πόλις τῷ μὲν ὅλῳ κλίματι 6
 τέτραπται πρὸς τὰς ἄρκτους, ἔστι δὲ διὰ μέσης αὐτῆς 2
 αὐλῶν ἐπίπεδος, ἐν ᾧ συμβαίνει τὰς τε τῶν ἀρ-
 χείων καὶ δικαστηρίων κατασκευὰς καὶ καθόλου τὴν
 ἀγορὰν ὑπάρχειν. τοῦ δ' αὐλῶνος παρ' ἐκατέραν 3
 605.15 τὴν πλευρὰν παρῆκει λόφος, ἔχων ἀπορροῶγα συνεχῇ·
 τὰ δ' ἐπίπεδα τῶν λόφων τούτων ὑπὲρ τὰς ὀφρῦς
 οἰκίων ἔστι πλήρη καὶ ναῶν. δύο δ' ἔχει πυλῶνας 4
 ἡ πόλις, ὧν ὁ μὲν ἐπὶ τοῦ πρὸς μεσημβρίαν πέρα-
 τὸς ἔστιν οὗ προεῖπον αὐλῶνος, φέρων ἐπὶ Συρα-
 20 κούσας, ὁ δ' ἕτερος ἐπὶ τοῦ πρὸς ἄρκτους, ἄγων ἐπὶ
 τὰ Λεοντῖνα καλούμενα πεδία καὶ τὴν γεωργήσιμον
 χώραν. ὑπὸ δὲ τὴν μίαν ἀπορροῶγα, τὴν πρὸς τὰς 5
 δύσεις, παραρρεῖ ποταμός, ὃν καλοῦσι Λίσσον. τούτῳ 6
 δὲ κεῖνται παράλληλοι καὶ πλείους ὑπ' αὐτὸν τὸν
 25 κρημνὸν οἰκίαι συνεχεῖς, ὧν μεταξὺ καὶ τοῦ ποτα-
 μοῦ συμβαίνει τὴν προειρημένην ὁδὸν ὑπάρχειν.
 [Cod. Urb. fol. 96* (exc. ant. p. 193.)]

Ὅτι τινὲς τῶν λογογράφων τῶν ὑπὲρ τῆς κατα- 7
 τροφῆς τοῦ Ἰερωνύμου γεγραφότων πολὺν τινα πε-
 30 ποίηνται λόγον καὶ πολλήν τινα διατέθενται τερα-
 τείαν, ἐξηγούμενοι μὲν τὰ πρὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς

γενόμενα σημεῖα καὶ τὰς ἀτυχίας τὰς Συρακοσίων,
 2 τραγωδοῦντες δὲ τὴν ὀμότητα τῶν τρόπων καὶ τὴν
 ἀσέβειαν τῶν πράξεων, ἐπὶ δὲ πᾶσι τὸ παράλογον
 καὶ τὸ δεινὸν τῶν περὶ τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ συμ-
 βάντων, ὥστε μήτε Φάλαριν μήτ' Ἀπολλόδορον μήτ' 5
 ἄλλον μηδένα γεγονέναι τύραννον ἐκείνου πικρότε-
 3 ρον. καί(τοι) παῖς παραλαβὼν τὴν ἀρχήν, εἶτα μῆ-
 νας οὐ πλείους τριῶν καὶ δέκα βιώσας μετέλλαξε 555.
 4 τὸν βίον. κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον ἓνα μὲν τινα
 καὶ δεύτερον ἐστρεβλῶσθαι καὶ τινας τῶν φίλων καὶ 10
 τῶν ἄλλων Συρακοσίων ἀπεκτάνθαι δυνατόν, ὑπερ-
 βολὴν δὲ γενομένην παρανομίας καὶ παρηλλαγμένην
 5 ἀσέβειαν οὐκ εἰκός. καὶ τῷ μὲν τρόπῳ διαφερόντως
 εἰκαῖον αὐτὸν γεγονέναι καὶ παρὰ νόμον φατέον, οὐ
 μὴν εἰς γε σύγκρισιν ἀκτέον οὐδενὶ τῶν προειρημέ- 15
 6 νων τυράννων. ἀλλὰ μοι δοκοῦσιν οἱ τὰς ἐπὶ μέρους
 γράφοντες πράξεις, ἐπειδὴν ὑποθέσεις εὐπεριλήπτους
 606. ὑποστήσωνται καὶ στενὰς, πτωχεύοντες πραγμάτων
 ἀναγκάζεσθαι τὰ μικρὰ μεγάλα ποιεῖν καὶ περὶ τῶν
 μηδὲ μνήμης ἄξιων πολλοὺς τινας διατίθεσθαι λό- 20
 γους. ἐνιοὶ δὲ καὶ δι' ἀκρισίαν εἰς τὸ παραπλήσιον
 7 τούτοις ἐμπίπτουσιν. ὅσῳ γὰρ ἢ τις εὐλογώτερον
 καὶ περὶ ταῦτα τὸν ἀναπληροῦντα τὰς βύβλους καὶ
 τὸν ἐπιμετροῦντα λόγον τῆς διηγήσεως εἰς Ἰέρωνα
 8 καὶ Γέλωνα διάδοιτο, παρὲς Ἰερώννυμον. καὶ γὰρ 25
 τοῖς φιληκόοις ἡδίων οὗτος καὶ τοῖς φιλομαθοῦσι
 8 τῷ παντὶ χρησιμώτερος. Ἰέρων μὲν γὰρ πρῶτον μὲν
 δι' αὐτοῦ κατεκτήσατο τὴν Συρακοσίαν καὶ τῶν
 συμμάχων ἀρχήν, οὐ πλοῦτον, οὐ δόξαν, οὐχ ἔτε-
 2 ρον οὐδὲν ἐκ τῆς τύχης ἔτοιμον παραλαβών. καὶ 30
 μὴν οὐκ ἀποκτείνας, οὐ φνυγαδεύσας, οὐ λυπήσας

οὐδένα τῶν πολιτῶν. δι' αὐτοῦ βασιλεὺς κατέστη
 τῶν Συρακοσίων, ὃ πάντων ἐστὶ παραδοξότατον, ἔτι 3
 δὲ τὸ μὴ μόνον κτήσασθαι τὴν ἀρχὴν οὕτως, ἀλλὰ
 καὶ διαφυλάξαι τὸν αὐτὸν τρόπον. ἔτη γὰρ πεντή- 4
 5 κοντα καὶ τέτταρα βασιλεύσας διετήρησε μὲν τῇ πα-
 τρίδι τὴν εἰρήνην, διεφύλαξε δ' αὐτῷ τὴν ἀρχὴν
 ἀνεπιβούλευτον, διέφυγε δὲ τὸν ταῖς ὑπεροχαῖς παρ-
 επόμενον φθόνον· ὅς γε πολλάκις ἐπιβαλόμενος ἀπο- 5
 θέσθαι τὴν δυναστείαν ἐκωλύθη κατὰ κοινὸν ὑπὸ
 10 τῶν πολιτῶν. εὐεργετικώτατος δὲ καὶ φιλοδοξότατος 6
 γενόμενος εἰς τοὺς Ἑλληνας μεγάλην μὲν αὐτῷ δό-
 ξαν, οὐ μικρὰν δὲ Συρακοσίοις εὐνοίαν παρὰ πᾶσιν
 ἀπέλιπε. καὶ μὴν ἐν περιουσίᾳ καὶ τρυφῇ καὶ δαψι- 7
 λείᾳ πλείστη διαγενόμενος ἔτη μὲν ἐβίωσε πλείω
 15 τῶν ἐνενήκοντα, διεφύλαξε δὲ τὰς αἰσθήσεις ἀπ' 556.
 607. σας, διετήρησε δὲ πάντα καὶ τὰ μέρη τοῦ σώματος
 ἀβλαβῇ. τοῦτο δέ μοι δοκεῖ σημεῖον οὐ μικρόν, ἀλλὰ 8
 καμμέγεθες εἶναι βίου σώφρονος. [Exc. Peir. p. 9.]
 "Ὅτι Γέλων πλείω τῶν πεντήκοντα βιώσας ἑτῶν 9
 20 σκοπὸν προέθηκε κάλλιστον ἐν τῷ ζῆν, τὸ πειθαρχ-
 εῖν τῷ γεννήσαντι, καὶ μήτε πλοῦτον μήτε βασι-
 λείας μέγεθος μήτ' ἄλλο περὶ πλείονος ποιήσασθαι
 μηδὲν τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς εὐνοίας καὶ πίστεως.
 [Exc. Peir. p. 13.]

25

III. RES GRAECIAE.

"Ὀρκος, ὃν ἔθετο Ἀννίβας ὁ στρατηγός, Μάγωνος, 9
 Μύρκανος, Βαρμόκαρος, καὶ πάντες γερουσιασταὶ
 Καρχηδονίων οἱ μετ' αὐτοῦ καὶ πάντες Καρχηδό-
 νιοι στρατευόμενοι μετ' αὐτοῦ πρὸς Ξενοφάνη Κλεο-
 30 μάχου Ἀθηναῖον πρεσβευτήν, ὃν ἀπέστειλε πρὸς

ἡμᾶς Φίλιππος ὁ βασιλεὺς Δημητρίου ὑπὲρ αὐτοῦ
 2 καὶ Μακεδόνων καὶ τῶν συμμάχων, ἐναντίον Διὸς
 καὶ Ἥρας καὶ Ἀπόλλωνος, ἐναντίον δαίμονος Καρχη-
 δονίων καὶ Ἡρακλέους καὶ Ἰολάου, ἐναντίον Ἀρεως,
 Τριτωνος, Ποσειδῶνος, ἐναντίον θεῶν τῶν συστρα- 5
 τευομένων καὶ Ἠλίου καὶ Σελήνης καὶ Γῆς, ἐναν-
 3 τίον ποταμῶν καὶ λιμένων καὶ ὑδάτων, ἐναντίον
 πάντων θεῶν ὅσοι κατέχουσι Καρχηδόνα, ἐναντίον
 θεῶν πάντων ὅσοι Μακεδονίαν καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα
 κατέχουσιν, ἐναντίον θεῶν πάντων τῶν κατὰ στρα- 10
 τείαν, ὅσοι τινὲς ἐφεστήκασιν ἐπὶ τοῦδε τοῦ ὅρκου.
 4 Ἀννίβας ὁ στρατηγὸς εἶπε καὶ πάντες Καρχηδονίων
 γεφουσιασταὶ οἱ μετ' αὐτοῦ καὶ πάντες Καρχηδόνιοι
 (οἱ) στρατευόμενοι μετ' αὐτοῦ, ὃ ἂν δοκῇ ὑμῖν καὶ
 ἡμῖν, τὸν ὅρκον τοῦτον θέσθαι περὶ φιλίας καὶ 15
 εὐνοίας καλῆς, φίλους καὶ οἰκείους καὶ ἀδελφούς,
 608. 5 ἐφ' ᾧτ' εἶναι σφζομένους ὑπὸ βασιλείᾳ Φιλίππου
 καὶ Μακεδόνων καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ὅσοι
 εἰσὶν αὐτῶν σύμμαχοι, κυρίους Καρχηδονίους καὶ
 Ἀννίβαν τὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ καὶ 20
 τοὺς Καρχηδονίων ὑπάρχους, ὅσοι τοῖς αὐτοῖς νό-
 μοις χρῶνται, καὶ Ἰτυκαίους, καὶ ὅσαι πόλεις καὶ
 ἔθνη Καρχηδονίων ὑπήκοα, καὶ τοὺς στρατιώτας καὶ
 6 τοὺς συμμάχους, καὶ πάσας πόλεις καὶ ἔθνη, πρὸς
 ᾧ ἐστὶν ἡμῖν ἢ τε φιλία τῶν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Κελτίᾳ 25 557.
 καὶ ἐν τῇ Αἰγυπτίᾳ, καὶ πρὸς οὐστίνας ἡμῖν ἂν
 7 γένηται φιλία καὶ συμμαχία ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ. ἔσται
 δὲ καὶ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς καὶ Μακεδόνες καὶ τῶν
 ἄλλων Ἑλλήνων οἱ σύμμαχοι, σφζόμενοι καὶ φυλατ-
 τόμενοι ὑπὸ Καρχηδονίων τῶν συστρατευομένων καὶ 30
 ὑπὸ Ἰτυκαίων καὶ ὑπὸ πασῶν πόλεων καὶ ἐθνῶν

ὅσα ἐστὶ Καρχηδονίοις ὑπήκοα, καὶ συμμάχων καὶ
 στρατιωτῶν, καὶ ὑπὸ πάντων ἔθνων καὶ πόλεων
 ὅσα ἐστὶν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Κελτίᾳ καὶ Αἰγυπτίῃ, καὶ
 ὑπὸ τῶν ἄλλων, ὅσοι ἂν γένωνται σύμμαχοι ἐν τοῖς
 5 κατ' Ἰταλίαν τόποις τούτοις. οὐκ ἐπιβουλεύσομεν 8
 ἀλλήλοις οὐδὲ λόχῳ χρησόμεθα ἐπ' ἀλλήλοις, μετὰ
 πάσης δὲ προθυμίας καὶ εὐνοίας, ἄνευ δόλου καὶ
 ἐπιβουλῆς ἐσόμεθα πολέμιοι τοῖς πρὸς Καρχηδονίους
 πολεμοῦσι χωρὶς βασιλέων καὶ πόλεων καὶ λιμένων,
 10 πρὸς οὓς ἡμῖν εἰσὶν ὄρκοι καὶ φιλίαι. ἐσόμεθα δὲ 9
 καὶ ἡμεῖς πολέμιοι τοῖς πολεμοῦσι πρὸς βασιλέα
 Φίλιππον χωρὶς βασιλέων καὶ πόλεων καὶ ἔθνων,
 πρὸς οὓς ἡμῖν εἰσὶν ὄρκοι καὶ φιλίαι. ἔσεσθε δὲ καὶ 10
 ἡμῖν (σύμμαχοι) πρὸς τὸν πόλεμον, ὅς ἐστιν ἡμῖν
 15 πρὸς Ῥωμαίους, ἕως ἂν ἡμῖν καὶ ὑμῖν οἱ θεοὶ δι-
 δῶσι τὴν εὐημερίαν. βοηθήσετε δὲ ἡμῖν, ὥς ἂν χρεῖα 11
 ᾗ καὶ ὥς ἂν συμφωνήσωμεν. ποιησάντων δὲ τῶν 12
 609. θεῶν εὐημερίαν ἡμῖν κατὰ τὸν πόλεμον τὴν πρὸς
 Ῥωμαίους καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν, ἂν ἀξιῶσι
 20 Ῥωμαῖοι συντίθεσθαι περὶ φιλίας, συνθησόμεθα,
 ὥστ' εἶναι πρὸς ὑμᾶς τὴν αὐτὴν φιλίαν, ἐφ' ᾧ 13
 μὴ ἐξεῖναι αὐτοῖς ἄρασθαι πρὸς ὑμᾶς μηδέποτε πό-
 λεμον, μηδ' εἶναι Ῥωμαίους κυρίους Κερκυραίων
 μηδ' Ἀπολλωνιατῶν καὶ Ἐπιδαμνίων μηδὲ Φάρου
 25 μηδὲ Διμάλης καὶ Παρθένων μηδ' Ἀττιντανίας. ἀπο- 14
 δώσουσι δὲ καὶ Δημητρίῳ τῷ Φορίῳ τοὺς οὐκίους
 πάντας, οἳ εἰσὶν ἐν τῷ κοινῷ τῶν Ῥωμαίων. ἐὰν δὲ 15
 αἴρωνται Ῥωμαῖοι πρὸς ὑμᾶς πόλεμον ἢ πρὸς ἡμᾶς,
 βοηθήσομεν ἀλλήλοις εἰς τὸν πόλεμον, καθὼς ἂν
 30 ἐκατέρους ἢ χρεῖα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐάν τινες ἄλλοι 16 558.
 χωρὶς βασιλέων καὶ πόλεων καὶ ἔθνων, πρὸς ᾧ ἡμῖν

17 εἰσιν ὄρκοι καὶ φιλίας. ἐὰν δὲ δοκῇ ἡμῖν ἀφελεῖν
ἢ προσθεῖναι πρὸς τόνδε τὸν ὄρκον, ἀφελούμεν ἢ
προσθήσομεν ὥς ἂν ἡμῖν δοκῇ ἀμφοτέροις. [Cod.
Urb. fol. 96^v (exc. ant. p. 193).]

10, Οὔσης δημοκρατίας παρὰ τοῖς Μεσσηνίοις, καὶ 5
τῶν μὲν ἀξιολόγων ἀνδρῶν πεφυγαδευμένων, τῶν
δὲ κατακεκληρουχημένων τὰς τούτων οὐσίας ἐπικρα-
τούντων τῆς πολιτείας, δυσχερῶς ὑπέφερον τὴν τού-
των ἰσηγορίαν οἱ μένοντες τῶν ἀρχαίων πολιτῶν.
[Suidas v. Ἱσηγορεῖ.] 10

2 Ὅτι Γόργος ὁ Μεσσηνιος οὐδενὸς ἦν δεύτερος
Μεσσηνίων πλούτῳ καὶ γένει, διὰ δὲ τὴν ἄθλησιν
κατὰ τὴν ἀκμὴν πάντων ἐνδοξότατος ἐγεγόνει τῶν
3 περὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας φιλοστεφανούντων. καὶ
610. γὰρ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ κατὰ τὴν τοῦ λοιποῦ 15
βίου προστασίαν, ἔτι δὲ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν στε-
4 φάνων, οὐδενὸς ἐλείπετο τῶν καθ' αὐτόν. καὶ μὴν
ὅτε καταλύσας τὴν ἄθλησιν ἐπὶ τὸ πολιτεύεσθαι καὶ
τὸ πράττειν τὰ τῆς πατρίδος ὥρμησε, καὶ περὶ τοῦτο
τὸ μέρος οὐκ ἐλάττω δόξαν ἐξέφερετο τῆς πρότερον 20
5 ὑπαρχούσης αὐτῷ, πλεῖστον μὲν ἀπέχειν δοκῶν τῆς
τοῖς ἀθληταῖς παρεπομένης ἀναγωγίας, πρακτικώ-
τατος δὲ καὶ νουνεχέστατος εἶναι νομιζόμενος περὶ
τὴν πολιτείαν. [Exc. Peir. p. 13. Suidas v. Γόργος.]

11 (12) Ἐγὼ δὲ κατὰ τὸ παρὸν ἐπιστήσας τὴν διήγησιν 559, 23
611, 18 βραχέα βούλομαι διαλεχθῆναι περὶ Φιλίππου, διὰ 26
τὸ ταύτην τὴν ἀρχὴν γενέσθαι τῆς εἰς τοῦμπάλιν
μεταβολῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπὶ χεῖρον ὁρμῆς καὶ μετα-
2 θέσεως. δοκεῖ γάρ μοι τοῖς καὶ κατὰ βραχὺ βουλο-
μένοις τῶν πραγματικῶν ἀνδρῶν περιποιεῖσθαι τὴν 30
ἐκ τῆς ἱστορίας διόρθωσιν ἐναργέστατον εἶναι τοῦτο

παράδειγμα. καὶ γὰρ διὰ τὸ τῆς ἀρχῆς ἐπιφανὲς 3
καὶ διὰ τὸ τῆς φύσεως λαμπρὸν ἐκφανεστιάτας συμ-
βαίνει καὶ γνωριμωτάτας γεγονέναι πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι
τὰς εἰς ἑκάτερον τὸ μέρος ὁρμὰς τοῦ βασιλέως τού-
5 του, παραπλησίως δὲ καὶ τὰ συνεξακολουθήσαντα
ταῖς ὁρμαῖς ἑκατέραις ἐκ παραθέσεως. ὅτι μὲν οὖν 4
αὐτῷ μετὰ τὸ παραλαβεῖν τὴν βασιλείαν τὰ τε κατὰ
Θετταλίαν καὶ Μακεδονίαν καὶ συλλήβδην τὰ κατὰ 560.

612. τὴν ἰδίαν ἀρχὴν οὕτως ὑπετέτακτο καὶ συνέκλινε
10 ταῖς ἐννοίαις ὥς οὐδενὶ τῶν πρότερον βασιλέων,
καίτοι νέψ ὄντι παραλαβόντι τὴν Μακεδόνων δυνα-
στείαν, εὐχερὲς καταμαθεῖν ἐκ τούτων. συνεχέστατα 5
γὰρ αὐτοῦ περισπασθέντος ἐκ Μακεδονίας διὰ τὸν
πρὸς Αἰτωλοὺς καὶ Λακεδαιμονίους πόλεμον, οὐχ οἶον
15 ἑστασίασέ τι τῶν προειρημένων ἐθνῶν, ἀλλ' οὐδὲ
τῶν περιοικούντων ἐτόλμησε βαρβάρων οὐδεὶς ἄψα-
σθαι τῆς Μακεδονίας. καὶ μὴν περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου 6
καὶ Χρυσογόνου καὶ τῶν ἄλλων φίλων ἐννοίας καὶ
προθυμίας εἰς αὐτὸν οὐδ' ἂν εἴπειν τις δύναται ἄξιως.

20 τὴν δὲ Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν, ἅμα δὲ τού- 7
τοις Ἑπειρωτῶν, Ἀκαρνάνων, ... ὅσων ἐκάστοις ἀγα-
θῶν ἐν βραχεῖ χρόνῳ παραίτιος ἐγένετο. καθόλου 8
γε μὴν, εἰ δεῖ μικρὸν ὑπερβολικώτερον εἰπεῖν, οἰ-
κειότατ' ἂν οἶμαι περὶ Φιλίππου τοῦτο φηθῆναι, διότι
25 κοινός τις οἶον ἐρώμενος ἐγένετο τῶν Ἑλλήνων διὰ
τὸ τῆς αἰρέσεως εὐεργετικόν. ἐκφανέστατον δὲ καὶ 9
μέγιστον δεῖγμα περὶ τοῦ τί δύναται προαίρεσις
καλοκάγαδικῇ καὶ πίστις, τὸ πάντας Κρηταίους συμ-
φρονήσαντας καὶ τῆς αὐτῆς μετασχόντας συμμαχίας
30 ἓνα προστάτην ἐλέσθαι τῆς νήσου Φιλίππου, καὶ
ταῦτα συντελεσθῆναι χωρὶς ὀπλῶν καὶ κινδύνων, ὃ

- 10 πρότερον οὐ ξαδίως ἂν εὖροι τις γεγονός. ἀπὸ τοίνυν
τῶν κατὰ Μεσσηνίους ἐπιτελεσθέντων ἕκαστα τὴν
ἐναντίαν ἐλάβανε διάθεσιν αὐτῷ· καὶ τοῦτο συν-
11 ἔβαινε κατὰ λόγον· τραπεὶς γὰρ ἐπὶ τὴν ἀντικειμέ-
νην προαίρεσιν τῇ πρόσθεν, καὶ ταύτῃ προστιθεὶς 5
ἂν ἀκόλουθον, ἔμελλε καὶ τὰς τῶν ἄλλων διαλή-
ψεις περὶ αὐτοῦ τρέψειν εἰς τὰναντία καὶ ταῖς τῶν
πραγμάτων συντελείαις ἐγκυρήσειν ἐναντίαις ἢ πρό-
12 τερον. ὃ καὶ συνέβη γενέσθαι. δῆλον δὲ τοῦτ' ἔσται
τοῖς προσέχουσιν ἐπιμελῶς διὰ τῶν ἐξῆς ῥητησομέ- 10
νων πράξεων. [Exc. Peir. p. 13.]
- 12(11) 610,10 "Ὅτι Φιλίππου τοῦ βασιλέως Μακεδόνων τὴν τῶν
Μεσσηνίων ἀκρόπολιν κατασχεῖν βουλομένου, καὶ φή-
σαντος βούλεσθαι πρὸς τοὺς προεστῶτας τῆς πόλεως
θεάσασθαι τὴν ἀκρόπολιν καὶ θῦναι τῷ Δίῃ, ἀναβάν- 15
τος μετὰ τῆς θεραπείας καὶ θύοντος, μετὰ ταῦτα κατὰ 558,23
τὸν ἐθισμόν ἐκ τῶν τυθέντων ἱερείων προσενεχθέν-
των αὐτῷ τῶν σπλάγχνων, δεξάμενος εἰς τὰς χεῖρας
καὶ βραχὺ διακλίνας, ἤρετο προτείνων τοῖς περὶ τὸν
Ἄρατον "τί δοκεῖ τὰ ἱερὰ σημαίνειν, πότερον ἐκχω- 20
2 ρεῖν τῆς ἄκρας ἢ κρατεῖν αὐτῆς." ὁ μὲν οὖν Δη-
μήτριος αὐτόθεν ἐκ τοῦ προβεβηκότος "εἰ μὲν μάν-
τεως φρένας ἔχεις" ἔφη "ἐκχωρεῖν τὴν ταχίστην· εἰ
δὲ βασιλέως πραγματικοῦ, τηρεῖν αὐτήν, ἵνα μὴ νῦν
3 ἀφείς ζητῆς ἕτερον ἐπιτηδειότερον καιρόν· οὕτως γὰρ 559.
ἐκατέρωθεν τῶν κεράτων κρατῶν μόνως ἂν ὑποχείριον
ἔχοις τὸν βούν", αἰνιττόμενος τὰ μὲν κέρατα τὸν Ἰθω-
μάταν καὶ τὸν Ἀκροκόρινθον, τὴν δὲ Πελοπόννησον
4 τὸν βούν. ὁ δὲ Φίλιππος ἐπιστρέψας πρὸς τὸν Ἄρα-

12, 1 "Ὅτι Φιλίππον — μετὰ ταῦτα] Pro his κατὰ δὲ τὸν
ἐθισμόν Urb., omittit Vat.: κατὰ τὸν ἐθισμόν.

611. τον “σὺ δὲ ταῦτά συμβουλεύεις;” ἔφη. τοῦ δ’ ἐπι-
 σχόντος, αὐτὸ λέγειν ἤξιον τὸ φαινόμενον. ὁ δὲ δια- 5
 πορήσας “εἰ μὲν χωρίς” ἔφη “τοῦ παρασπονδῆσαι
 Μεσσηνίους δύνῃ κρατεῖν τοῦ τόπου τούτου, συμ-
 5 βουλεύω κρατεῖν· εἰ δὲ τοῦτον καταλαβὼν φρουρᾷ, 6
 πάσας ἀπολλύναι μέλλεις τὰς ἀκροπόλεις καὶ τὴν
 φρουράν, ἣ παρέλαβες παρ’ Ἀντιγόνου φρουρουμέ-
 νους τοὺς συμμάχους”, λέγων τὴν πίστιν, “σκόπει 7
 μὴ καὶ νῦν κρεῖττον ἢ τοὺς ἄνδρας ἐξαγαρόντα τὴν
 10 πίστιν αὐτοῦ καταλιπεῖν, καὶ ταύτῃ φρουρεῖν τοὺς
 Μεσσηνίους, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς συμμάχους.”
 ὁ Φίλιππος κατὰ μὲν τὴν ἰδίαν ὁρμὴν ἔτοιμος ἦν 8
 παρασπονδεῖν, ὥς ἐκ τῶν ὕστερον πραχθέντων ἐγέ-
 νετο καταφανής, ἐπιτετιμημένος δὲ μικρῷ μὲν πρό- 9
 15 τερον ὑπὸ τοῦ νεωτέρου πικρῶς ἐπὶ τῇ τῶν ἀνδρῶν
 ἀπωλείᾳ, τότε δὲ μετὰ παρορησίας ἅμα καὶ μετ’ ἀξιώ-
 σεως λέγοντος τοῦ πρεσβυτέρου καὶ δεομένου μὴ
 παρακοῦσαι τῶν λεγομένων, ἐνετράπη. καὶ λαβόμε- 10
 νος αὐτοῦ τῆς δεξιᾶς “ἄγωμεν τοίνυν” ἔφη “πάλιν
 20 τὴν αὐτὴν ὁδόν.” [Cod. Urb. fol. 98^r (exc. ant. p. 194).
 Exc. Vat. p. 372 M. 26, 2 H.]
- 613,¹ “Ὅτι ὁ Ἄρατος, θεωρῶν τὸν Φίλιππον ὁμολογου-¹³
 μένως τὸν τε πρὸς Ῥωμαίους ἀναλαμβάνοντα πόλεμον^{560,32}
 καὶ κατὰ τὴν πρὸς τοὺς συμμάχους αἵρεσιν ὁλοσχε-
 25 ρῶς ἡλλοιωμένον, πολλὰς εἰσενεγκάμενος ἀπορίας 561.
 καὶ σκήψεις μόλις ἀπετρέψατο τὸν Φίλιππον. ἡμεῖς 2
 δέ, τοῦ κατὰ τὴν πέμπτην βύβλον ἡμῖν ἐν ἐπαγγελ-
 λία καὶ φάσει μόνου εἰρημένου νῦν δι’ αὐτῶν τῶν
 πραγμάτων τὴν πίστιν εἰληφότος, βουλόμεθα προσ-
- 4 τοῦ — 5 κρατεῖν desunt in Urb. — 11 in φρουρεῖν
 Μεσσηνίους desinunt Exc. Vat.

αναμνήσαι τοὺς συνεφιστάνοντας τῇ πραγματείᾳ,
 πρὸς τὸ μηδεμίαν τῶν ἀποφάσεων ἀναπόδεικτον μηδ'
 3 ἀμφισβητουμένην καταλιπεῖν. καθ' ὃν γὰρ καιρὸν
 ἐξηγούμενοι τὸν Αἰτωλικὸν πόλεμον ἐπὶ τοῦτο τὸ
 μέρος τῆς διηγήσεως ἐπέστημεν, ἐν ᾧ Φίλιππον ἔφα- 5
 μεν τὰς ἐν Θέρμῳ στοὰς καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀναθη-
 μάτων θυμακώτερον καταφθεῖραι, καὶ δεῖν τούτων
 τὴν αἰτίαν οὐχ οὕτως ἐπὶ τὸν βασιλέα διὰ τὴν ἡλι-
 κίαν ὥς ἐπὶ τοὺς συνόντας αὐτῷ φίλους ἀναφέρειν,
 4 τότε περὶ μὲν Ἀράτου τὸν βίον ἐφήσαμεν ἀπολο- 10
 γεῖσθαι τὸ μηδὲν ἂν ποιῆσαι μοχθηρόν, Δημητρίου
 5 δὲ τοῦ Φαρίου τὴν τοιαύτην εἶναι προαίρεσιν. δῆ-
 λον δὲ τοῦτο ποιήσῃν ἐπηγγειλάμεθα διὰ τῶν ἐξῆς
 ῥηθησομένων, εἰς τοῦτον ὑπερθέμενοι τὸν καιρὸν
 6 τὴν πίστιν τῆς προρρηθείσης ἀποφάσεως, ἐν ᾧ παρὰ 15
 μίαν ἡμέραν Δημητρίου μὲν παρόντος, ὥς ἀρτίως
 ὑπὲρ τῶν κατὰ Μεσσηνίους ὑπεδείξαμεν, Ἀράτου δὲ
 καθυστερήσαντος, ἤρξατο Φίλιππος ἔπιτεσθαι τῶν
 7 μεγίστων ἀσεβημάτων. καὶ καθάπερ ἂν ἐγγενεσάμενος
 αἵματος ἀνθρωπείου καὶ τοῦ φονεύειν καὶ παρασπον- 20
 δεῖν τοὺς συμμάχους, οὐ λύκος ἐξ ἀνθρώπου κατὰ
 τὸν Ἀρκαδικὸν μῦθον, ὥς φησιν ὁ Πλάτων, ἀλλὰ
 8 τύραννος ἐκ βασιλέως ἀπέβη πικρός. τούτου δ' ἐν-
 αργέστερον ἐτι δείγμα τῆς ἐκατέρου γνώμης τὸ περὶ
 τῆς ἄκρας συμβούλευμα πρὸς τὸ μηδὲ περὶ τῶν κατ' 25
 14 Αἰτωλοὺς διαπορεῖν. ὃν ὁμολογουμένων εὐμαρὲς ἦδη
 614. συλλογίσασθαι τὴν διαφορὰν τῆς ἐκατέρου προαι-
 2 ρέσεως. καθάπερ γὰρ νῦν Φίλιππος πεισθεὶς Ἀράτῳ

21 οὐ λύκος — 23 ἀπέβη πικρός] Haec a Suida afferri
 s. v. λυκόστομος docuit Muellerus (Fleck. ann. 1870 p. 181).

* διεφύλαξε τὴν πρὸς Μεσσηνίους πίστιν ἐν τοῖς κατὰ
 τὴν ἄκραν, καὶ μεγάλῳ, τὸ δὴ λεγόμενον, ἔλκει τῷ
 προγεγονότι περὶ τῆς σφαγῆς μικρὸν ἱαμα προσέθη-
 κεν, οὕτως ἐν τοῖς κατ' Αἰτωλοῦς Δημητρίῳ κατα- 3
 5 κολουθήσας ἡσέβει μὲν εἰς τοὺς θεοὺς, τὰ καθιερω-
 μένα τῶν ἀναθημάτων διαφθείρων, ἡμάρτανε δὲ 562.
 περὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὑπερβαίνων τοὺς τοῦ πολέ-
 μου νόμους, ἡστόχει δὲ τῆς σφετέρας προαιρέσεως,
 ἀπαραίτητον καὶ πικρὸν ἑαυτὸν ἀποδεικνύων ἐχθρον
 10 τοῖς διαφερομένοις. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν 4
 κατὰ Κρήτην· καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων Ἀράτῳ μὲν καθ-
 ηγεμόνι χρησάμενος περὶ τῶν ὅλων, οὐχ οἷον ἀδι-
 κήσας, ἀλλ' οὐδὲ λυπίσας οὐδένα τῶν κατὰ τὴν
 νῆσον, ἅπαντας μὲν εἶχε τοὺς Κρηταίους ὑποχειρίους,
 15 ἅπαντας δὲ τοὺς Ἑλλήνας εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν εὐ-
 νοίαν ἐπήγετο διὰ τὴν σεμνότητα τῆς προαιρέσεως.
 οὕτω πάλιν ἐπακολουθήσας Δημητρίῳ καὶ παραίτιος 5
 γενόμενος Μεσσηνίοις τῶν ἄρτι ῥηθέντων ἀτυχη-
 μάτων, ἅμα τὴν παρὰ τοῖς συμμάχοις εὐνοίαν καὶ
 20 τὴν παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσιν ἀπέβαλε πίστιν. τη- 6
 λικαύτην τοῖς νέοις βασιλεῦσι ῥοπὴν ἔχει καὶ πρὸς
 ἀτυχίαν καὶ πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς ἀρχῆς ἢ τῶν
 παρεπομένων φίλων ἐκλογὴ καὶ κρίσις, ὑπὲρ ἧς οἱ
 πλείους οὐκ οἶδ' ὅπως ῥαθυμοῦντες οὐδὲ τὴν ἐλα-
 25 χίστην ποιοῦνται πρόνοιαν. [Exc. Peir. p. 17 et inde
 a 327, 20: ὅτι μεγάλην τοῖς νέοις β. Vat. p. 373 M.
 26, 24 H.]

IV. RES SICILIAE.

628, 12 * Ἐκπέμπουσι τῶν Κρητῶν τινας ὥς ἐπὶ ληστειάν, 14^b
 30 δόντες ἐπιστολὴν διεσκευασμένην. [Suidas v. διε- 569, 32
 σκευασμένην; v. Liv. XXIV, 31, 6]. (VIII,
 4, 12)

V. RES IBERICAE.

^{14°} Μακύλιοι, Λιβυκὸν ἔθνος· Πολύβιος ἐν τῷ ἐβδόμῳ 566, ¹⁰
^{619, 2} *Μασυλεῖς* αὐτοὺς φησι [Steph. Byz. p. 436, 20 Mein. et
 (19, 1) Eustath. comm. (Mueller geogr. min. II) 187 p. 250 M.:
 Πολύβιος δὲ *Μασυλεῖς* γράφει αὐτοὺς. v. Pol. III, 33, 15]. ⁵

VI. RES GRAECIAE.

^{14^d} Λέγεται ἀρκενικῶς, ὡς Πολύβιος ἐβδόμῳ· οἱ δὲ 566, ¹²
^{619, 4} τὸν Ὀρικὸν κατοικοῦντες, οἱ καὶ πρῶτοι κεῖνται περὶ
 (19, 2) τὴν εἰσβολὴν [τὴν add. Eustath.] πρὸς τὸν Ἀδρίαν
 ἐκ δεξιῶν εἰσπλέοντι [Steph. Byz. p. 709, 19 Mein. et ¹⁰
 Eustath. comment. 321 p. 273 M.; v. Liv. XXIV, 40, 2].

VII. RES ASIAE.

¹⁵ Περὶ δὲ τὰς Σάρδεῖς ἄπανστοι καὶ συνεχεῖς 562, ¹⁹
^{614, 26} ἀκροβολισμοὶ συνίσταντο καὶ κίνδυνοι καὶ νύκτωρ
 καὶ μεθ' ἡμέραν, πᾶν γένος ἐνέδρας, ἀντενέδρας, ¹⁵
 ἐπιθέσεως ἐξευρισκόντων τῶν στρατιωτῶν κατ' ἄλ-
 615. λήλων· περὶ ὧν γράφειν τὰ κατὰ μέρος οὐ μόνον
 2 ἐνωφελές ἀλλὰ καὶ μακρὸν ἂν εἴη τελέως. τὸ δὲ
 πέρας, ἥδη τῆς πολιορκίας δεύτερον ἔτος ἐνεστῶσης,
 Λαγόρας ὁ Κρής, τριβὴν ἔχων ἐν τοῖς πολεμικοῖς ²⁰
 ἱκανήν, καὶ συνεωρακῶς ὅτι συμβαίνει τὰς ὀχυρω-
 τάτας πόλεις ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ῥᾶστα γίνεσθαι τοῖς
 πολεμίοις ὑποχειρίους διὰ τὴν ὀλιγορίαν τῶν ἐνοι-
 κούντων, ὅταν πιστεύσαντες ταῖς ὀχυρότησι ταῖς
 φυσικαῖς ἢ χειροποιήτοις ἀφυλακτῶσι καὶ ῥαθυμῶσι ²⁵
 3 τὸ παρᾶπαν, καὶ τούτων αὐτῶν ἐπεγνωνκῶς διότι
 συμβαίνει τὰς ἐλώσεις γίνεσθαι κατὰ τοὺς ὀχυρω-
 τάτους τόπους καὶ δοκοῦντας ὑπὸ τῶν ἐναντίων
 4 ἀπηλπίσθαι, καὶ τότε θεωρῶν κατὰ τὴν προϋπάρ-
 χουσαν δόξαν περὶ τῆς τῶν Σάρδεων ὀχυρότητος ³⁰

ἔπαντας ἀπεγνωκότας ὥς διὰ τοιαύτης πράξεως κυ- 568.
 ριεύσειν αὐτῆς, μίαν δὲ ταύτην ἔχοντας ἐλπίδα τοῦ
 διὰ τῆς ἐνδείας κρατῆσειν τῆς πόλεως, τοσοῦτ' ἂν μᾶλ- 5
 λον προσεῖχε καὶ πάντα τρόπον ἡγεύνα, σπεύδων
 5 ἀφορμῆς τινος ἐπιλαβέσθαι τοιαύτης. συνθεωρήσας 6
 δὲ τὸ κατὰ τὸν καλούμενον Ἱερῖονα τεῖχος ἀφυλα-
 κτούμενον — οὗτος δ' ἔστι τόπος ὁ συνάπτων τὴν
 ἄκραν καὶ τὴν πόλιν — ἐγένετο περὶ τὴν ἐλπίδα
 καὶ τὴν ἐπίνοιαν ταύτην. τὴν μὲν οὖν τῶν φυλατ- 7
 10 τόντων ῥαθυμίαν ἐκ τοιούτου τινὸς σημείου συν-
 (έβη) θεωρησαί. τοῦ τόπου κρημνώδους ὑπάρχοντος 8
 διαφερόντως, καὶ φάραγος ὑποκειμένης, εἰς ἣν
 ῥιπτεῖσθαι συνέβαινε τοὺς ἐκ τῆς πόλεως νεκροὺς
 καὶ τὰς τῶν ἵππων καὶ τὰς τῶν ὑποζυγίων τῶν
 15 ἀποθνησκόντων κοιλίας, εἰς τοῦτον αἰεὶ τὸ τῶν γυ-
 πῶν καὶ τῶν ἄλλων ὀρνέων πληθὸς ἡθροΐζετο. συν- 9
 θεωρήσας οὖν ὁ προειρημένος ἀνὴρ, ὅτε πληρωθεῖη
 τὰ ζῶα, τὰς ἀναπαύσεις ἐπὶ τῶν κρημνῶν καὶ τοῦ
 τεύχους ποιούμενα συνεχῶς, ἔγνω διότι κατ' ἀνάγ-
 616. 20 κην ἀφυλακτεῖται τὸ τεῖχος καὶ γίνεται τὸν πλεῖστον
 χρόνον ἔρημον. λοιπὸν ἐπιμελῶς τὴν νύκτα προσ- 10
 πορευόμενος ἐξήταξε τὰς προσβάσεις καὶ θέσεις τῶν
 κλιμάκων. εὐρίσκων δὲ κατὰ τινα τόπον καὶ καθ' 11
 ἓνα τῶν κρημνῶν δυνατὴν οὖσαν, προσφέρει τῷ
 25 βασιλεῖ τὸν περὶ τούτων λόγον. τοῦ δὲ δεξαμένου 16
 τὴν ἐλπίδα καὶ παρακαλέσαντος τὸν Λαγόραν ἐπι-
 τελεῖν τὴν πράξιν, αὐτὸς μὲν ὑπισχνεῖτο τὰ δυνατὰ
 ποιῆσειν, ἡξίον δὲ τὸν βασιλέα Θεόδοτον αὐτῷ τὸν 2
 Αἰτωλὸν καὶ Διονύσιον τὸν ἡγεμόνα τῶν ὑπασπι-
 30 στῶν παρακελεύσαντα συστῆσαι συνεπιδοῦναι σφᾶς
 καὶ κοινωνῆσαι τῆς ἐπιβολῆς, διὰ τὸ δοκεῖν ἐκάτερον

ἰκανὴν δύναιμι ἔχειν καὶ τόλμαν πρὸς τὴν ἐπινοου-
 3 μένην πράξιν. τοῦ δὲ βασιλέως παραχαρῆμα ποιή-
 σαντος τὸ παρακαλούμενον, συμφρονήσαντες οἱ
 προειρημένοι καὶ κοινωσάμενοι περὶ πάντων ἑαυτοῖς
 4 ἐτήρουν νύκτα τὸ περὶ τὴν ἑωθινὴν μέρος ἔχουσιν 5
 ἀσέληνον. λαβόντες δὲ τοιαύτην, ἐν ᾗ πρῶττειν ἔμελ-
 λον ἡμέρα, τῇ πρότερον ὀψίας δελῆς ἐπέλεξαν ἐκ
 παντὸς τοῦ στρατοπέδου πεντεκαίδεκα τοὺς εὐρωστο- 564.
 τάτους ἄνδρας καὶ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς, οὔτι-
 νες ἔμελλον ἅμα μὲν προσοίσειν τὰς κλίμακας, ἅμα 10
 δὲ συναναβήσεσθαι καὶ μεθέξειν αὐτοῖς τῆς τόλμης.
 5 μετὰ δὲ τούτους ἄλλους ἐπέλεξαντο τριάκοντα τοὺς ἐν
 ἀποστήματι συνεφεδρεύοντας, ἵν' ἐπειδὰν ὑπερβάν-
 τες αὐτοὶ πρὸς τὴν παρακειμένην παραγέωνται πύ- 15
 λην, οὔτοι μὲν ἔξωθεν προσπεσόντες πειρῶνται διακό-
 πτειν τοὺς στροφεῖς καὶ τὸ ζύγωμα τῶν πυλῶν, αὐτοὶ 16
 6 δὲ τὸν μοχλὸν ἐνδοθεν καὶ τὰς βαλανάγρας, δισχι-
 λίους δὲ τοὺς κατόπιν ἀκολουθήσοντας τούτοις, οὓς
 συνεισπεσόντας ἔδει καταλαβέσθαι τὴν τοῦ θεάτρου
 στεφάνην, εὐφυῶς κειμένην πρὸς τε τοὺς ἐκ τῆς ἄκρας 20
 7 καὶ πρὸς τοὺς ἐκ τῆς πόλεως. τοῦ δὲ μὴ γενέσθαι
 μηδεμίαν ὑποψίαν τῆς ἀληθείας διὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν
 ἀνδρῶν, διέδωκε λόγον ὥς τοὺς Αἰτωλοὺς μέλλον-
 617. τας εἰσπίπτειν διὰ τινος φάραγγος εἰς τὴν πόλιν, καὶ
 δέον ἐνεργῶς τούτους παραφυλάξαι πρὸς τὸ μνησθέν. 25
 17 Ἐτοίμων δὲ πάντων αὐτοῖς γενομένων, ἅμα τῷ
 κρυφθῆναι τὴν σελήνην λάθρα πρὸς τοὺς κρημνοὺς
 οἱ περὶ τὸν Λαγόραν ἀφικόμενοι μετὰ τῶν κλιμάκων
 ὑπέστειλαν ἑαυτοὺς ὑπὸ τινα προπεπτακωῖαν ὀφρύν.
 2 ἐπιγενομένης δὲ τῆς ἡμέρας, καὶ τῶν μὲν φυλάκων 30
 ἀπολυομένων ἀπὸ τοῦ τόπου τούτου, τοῦ δὲ βασιλέως

κατὰ τὸν ἐθισμὸν τοὺς μὲν εἰς τὰς ἐφεδρείας ἐκπέμ-
 ποντος, τοὺς δὲ πολλοὺς εἰς τὸν ἱππύδρομον ἐξαγα-
 γόντος καὶ παρατάττοντος, τὸ μὲν πρῶτον ἀνύποπτον
 ἦν πᾶσι τὸ γενόμενον. προστεθεισῶν δὲ δυεῖν κλι- 3
 5 μάκων, καὶ δι' ἧς μὲν Διονυσίου, δι' ἧς δὲ Λαγόρα
 πρῶτον πορευομένων, ἐγίνετο ταραχὴ καὶ κίνημα περὶ
 τὸ στρατόπεδον. συνέβαινε γὰρ τοῖς μὲν ἐκ τῆς πό- 4
 λεως καὶ τοῖς περὶ τὸν Ἀχαιὸν ἐκ τῆς ἄκρας ἀδῆλους
 εἶναι τοὺς προσβαίνοντας διὰ τῆς προπεπτωκυίας ἐπὶ
 10 τὸν κρημνὸν ὄφρ' οὗς· τοῖς δ' ἐκ τοῦ στρατοπέδου
 σύνοπτος ἦν ἡ τόλμα τῶν ἀναβαινόντων καὶ παρα-
 βαλλομένων. διόπερ οἱ μὲν ἐκπεπληγμένοι τὸ παρὰ- 5
 δοξον, οἱ δὲ προορώμενοι καὶ δεδιότες τὸ συμβησό-
 μνον, ἀχανεῖς ἅμα δὲ περιχαρεῖς ὄντες, ἔστασαν. 565.
 15 ὅθεν ὁ βασιλεὺς, θεωρῶν τὸ περὶ τὴν ὅλην παρεμ- 6
 βολὴν κίνημα, καὶ βουλόμενος ἀποσπᾶν ἀπὸ τοῦ προ-
 κειμένου τοὺς τε παρ' αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως,
 προῆγε τὴν δύναμιν καὶ προσέβαλε πρὸς τὰς ἐπὶ θά-
 τερα πύλας κειμένας, Περσίδας δὲ προσαγορευόμενας.
 20 Ἀχαιοὺς δέ, συνθεωρῶν ἐκ τῆς ἄκρας τὸ περὶ τοὺς 7
 ὑπεναντίους κίνημα παρηλλαγμένον τῆς συνηθείας,
 ἐπὶ πολὺ διηπορεῖτο δυσχρηστούμενος καὶ συνηοῖσθαι
 τὸ γινόμενον οὐδαμῶς δυνάμενος. πλὴν ὅμως ἔξαπ- 8
 ἔστειλε τοὺς ἀπαντήσοντας εἰς τὴν πύλην· ὧν διὰ
 25 στενῆς καὶ κρημνώδους ποιουμένων τὴν κατάβασιν
 βραδείαν συνέβαινε γίνεσθαι τὴν ἐπικουρίαν. ὁ δ' 9
 618. ἐπὶ τῆς πόλεως τεταγμένος Ἀρίβαξος ἀκάκως ὥρμησε
 πρὸς τὰς πύλας, αἷς ἑώρα προσβάλλοντα τὸν Ἀν-
 τίοχον, καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνεβίβαξε, τοὺς
 30 δὲ διὰ τῆς πύλης ἀφιεῖς εἰργεῖν τοὺς συνεγγίζοντας
 καὶ συμπλέκεσθαι παρεκελεύετο τοῖς πολεμίοις.

18 Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον οἱ περὶ τὸν Λαγόραν
 καὶ Θεόδοτον καὶ Διονύσιον ὑπερβάντες τοὺς κρη-
 2 μνοὺς ἤκον ἐπὶ τὴν ὑποκειμένην πύλην. καὶ τινὲς
 μὲν αὐτῶν διεμάχοντο πρὸς τοὺς ἀπαντῶντας, οἱ δὲ
 διέκοπτον τοὺς μοχλοῦς. ἅμα δὲ τούτοις προσπεσόν- 5
 τες ἔξωθεν οἱ τεταγμένοι πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τὸ παρα-
 3 πλῆσιον ἐποίουν. ταχὺ δὲ τῶν πυλῶν ἀνοιχθεῖσων,
 εἰσελθόντες οἱ δισχίλιοι κατελάβοντο τὴν τοῦ θεάτρου
 4 στεφάνην. οὗ γινομένου πάντες ὥρμησαν ἀπὸ τῶν
 τειχῶν καὶ τῆς Περσίδος προσαγορευομένης πύλης, ἐφ' 10
 ἣν πρότερον ἐβοήθησαν οἱ περὶ τὸν Ἀρίβαζον, σπέν-
 5 δοντες παρῑγγῶν ἐπὶ τοὺς εἰσπεπτωκότας. τούτου
 δὲ συμβαίνοντος, κατὰ τὴν ἀποχώρησιν ἀνεφρμένης
 τῆς πύλης, συνεισέπεσόν τινες τῶν παρὰ τοῦ βασι-
 6 λέως, ἐπόμενοι τοῖς ὑποχωροῦσιν. ὧν κρατησάντων 15
 τῆς πύλης, ἥδη τούτοις κατὰ τὸ συνεχὲς οἱ μὲν εἰσέ-
 πιπτον, οἱ δὲ τὰς παρακειμένας διέκοπτον πύλας.
 7 οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀρίβαζον καὶ πάντες οἱ κατὰ τὴν
 πόλιν ἐπὶ βραχὺ διαγωνισάμενοι πρὸς τοὺς εἰσεληλυ-
 8 θύτας ὥρμησαν φεύγειν πρὸς τὴν ἄκραν. οὗ συμ- 20
 βάντος οἱ μὲν περὶ τὸν Θεόδοτον καὶ Λαγόραν ἔμμενον 566.
 ἐπὶ τῶν κατὰ τὸ θέατρον τόπων, νουνεχῶς καὶ πραγ-
 ματικῶς ἐφεδρεύοντες τοῖς ὅλοις, ἡ δὲ λοιπὴ δύναμις
 εἰσπεσοῦσα πανταχόθεν ἅμα κατειλήφει τὴν πόλιν.
 9 καὶ τὸ λοιπὸν ἥδη, τῶν μὲν φονευόντων τοὺς ἐντυγ- 25
 χάνοντας, τῶν δὲ τὰς οἰκήσεις ἐμπιπρόντων, ἄλλων
 δὲ πρὸς τὰς ἀρπαγὰς καὶ τὰς ὠφελείας ὥρμηκότων,
 ἐγίνετο παντελής ἡ τῆς πόλεως καταφθορὰ καὶ διαρ-
 10 παγή. καὶ Σάρδεων μὲν τοῦτον τὸν τρόπον ἐγένετο κύ-
 ριος Ἀντίοχος. [Cod. Urb. fol. 98^v med. (exc. ant. p. 194).] 30

FRAGMENTA LIBRI VIII.

I. EX PROOEMIO.

- 621,¹² Οὐκ ἀλλότριον εἶναί μοι δοκεῖ τῆς ὅλης ἡμῶν ¹(3)
 ἐπιβολῆς καὶ τῆς ἐν ἀρχαῖς προθέσεως συνεπιστῆσαι ^{568,10}
 τοὺς ἀκούοντας ἐπὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν πράξεων καὶ
 τὸ φιλότιμον τῆς ἐκατέρου τοῦ πολιτεύματος προαι-
 5 ρέσεως, λέγω δὲ τοῦ Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων. τίς 2
 γὰρ οὐκ ἂν ἐπισημῆναιτο πῶς τηλικούτον μὲν πό-
 λεμον συνεσταμένοι περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν πραγ-
 μάτων, οὐκ ἐλάττω δὲ τούτου περὶ τῶν κατὰ τὴν
 Ἰβηρίαν, ἀκμὴν δὲ περὶ τούτων ἀδήλους μὲν ἔχοντες
 10 ἐπ' ἴσον ἀμφοτέροι τὰς ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ἐλπί-
 δας, ἐφαμίλλους δὲ τοὺς κατὰ τὸ παρὸν ἐνεστῶτας
 κινδύνους, ὅμως οὐκ ἤρκοῦντο ταῖς προκειμέναις 3
 ἐπιβολαῖς, ἀλλὰ καὶ περὶ Σαρδόνοιο καὶ Σικελίας ἡμ-
 φισβήτουν· . . . . . καὶ πάντα περιελάμβανον, οὐ
 15 μόνον ταῖς ἐλπίσιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς χορηγίαις καὶ ταῖς
 παρασκευαῖς· ὃ καὶ μάλιστα ἂν τις εἰς τὸ κατὰ μέ- 4
 ρος ἐμβλέψας θαυμάσειε. δύο μὲν γὰρ Ῥωμαίοις κατὰ
 622. τὴν Ἰταλίαν μετὰ τῶν ὑπάτων ἐντελῇ προεκάθητο
 στρατοπέδα, δύο δὲ κατὰ τὴν Ἰβηρίαν, ὧν τὸ μὲν
 20 πεζὸν Γνάιος εἶχε, τὸ δὲ ναυτικὸν Πόπλιος. οἰκείως 5
 δὲ ταῦτα συνέβαινε γίνεσθαι καὶ παρὰ Καρχηδονίοις.
 καὶ μὴν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις ἐφώρμει καὶ 6

ταῖς ἐπιβολαῖς τοῦ Φιλίππου στόλος, ἐφ' οὗ τὸ μὲν
 πρῶτον Μάρκος Οὐαλέριος, μετὰ δὲ ταῦτα Πόπλιος
 7 ἐπέπλει Σουλπίκιος. ἅμα δὲ τούτοις Ἀππίος μὲν
 ἑκατὸν πεντηρικοῖς σκάφεσι, Μάρκος δὲ Κλαύδιος
 πεξικὰς ἔχων θυνάμεις, ἐφήδρευε τοῖς κατὰ τὴν Σι- 5
 8 κελίαν. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτ' Ἀμίλκας ἐποίει παρὰ Καρ-
 χηδονίοις.

- 2(4) Δι' ὧν ὑπολαμβάνω τὸ πολλὰκις ἐν ἀρχαῖς ἡμῖν 569.
 τῆς πραγματείας εἰρημένον νῦν δι' αὐτῶν τῶν ἐρ-
 2 γων ἀληθινὴν λαμβάνειν πίστιν. τοῦτο δ' ἦν ὥς 10
 οὐχ οἶόν τε διὰ τῶν τὰς κατὰ μέρος ἱστορίας γρα-
 φόντων συνθεάσασθαι τὴν τῶν ὅλων οἰκονομίαν.
 3 πῶς γὰρ ἐνδέχεται ψιλῶς αὐτὰς καθ' αὐτὰς ἀνα-
 γνόντα τὰς Σικελικὰς ἢ τὰς Ἰβηρικὰς πράξεις, γινῶ-
 ναι καὶ μαθεῖν ἢ τὸ μέγεθος τῶν γεγονότων ἢ τὸ 15
 συνέχον, τίνι τρόπῳ καὶ τίνι γένει πολιτείας τὸ παρα-
 4 δοξότατον καθ' ἡμᾶς ἔργον ἢ τύχη συνετέλεσε; τοῦτο
 δ' ἔστι τὸ πάντα τὰ γνωριζόμενα μέρη τῆς οἰκου-
 μένης ὑπὸ μίαν ἀρχὴν καὶ δυναστείαν ἀγαγεῖν, ὃ
 5 πρότερον οὐχ εὐρίσκεται γεγυῖς. πῶς μὲν γὰρ εἶλον 20
 Συρακούσας Ῥωμαῖοι καὶ πῶς Ἰβηρίαν κατέσχον,
 οὐκ ἀδύνατον καὶ διὰ τῶν κατὰ μέρος ἐπὶ ποσὸν
 6 γινῶναι συντάξεων· πῶς δὲ τῆς ἀπάντων ἡγεμονίας
 καθίσκοντο, καὶ τί πρὸς τὰς ὁλοσχερεῖς αὐτοῖς ἐπι-
 βολὰς τῶν κατὰ μέρος ἀντέπραξε, καὶ τί πάλιν καὶ 25
 κατὰ τίνας καιροὺς συνήργησε, δυσχερὲς καταλαβεῖν
 7 ἂνεν τῆς καθόλου τῶν πράξεων ἱστορίας. οὐ μὴν
 τὸ μέγεθος τῶν ἔργων οὐδὲ τὴν τοῦ πολιτεύματος
 δύναμιν εὐμαρὲς κατανοῆσαι διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας.
 8 τὸ γὰρ ἀντιποιήσασθαι Ῥωμαίους Ἰβηρίας ἢ πάλιν 30
 623. Σικελίας, καὶ στρατεῦσαι πεξικαῖς καὶ ναυτικαῖς δυν-

νάμεσιν, αὐτὸ καθ' αὐτὸ λεγόμενον οὐκ ἂν εἴη
 θαυμαστόν. ἅμα δὲ τούτων συμβαινόντων καὶ πολ- 9
 λαπλασίῳ ἄλλων κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπιτελου-
 μένων ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς καὶ πολιτείας, καὶ θεω-
 5 ρουμένων ὁμοῦ τούτοις τῶν κατὰ τὴν ἰδίαν χώραν
 ὑπαρχουσῶν περιστάσεων καὶ πολέμων περὶ τοὺς
 ἅπαντα τὰ προειρημένα χειρίζοντας, οὕτως ἂν εἴη 10
 μόνως σαφῆ τὰ γεγονότα καὶ θαυμαστὰ καὶ μάλιστα
 ἂν οὕτως τυγχάνοι τῆς ἀρμοζούσης ἐπιστάσεως. ταῦτα 11
 10 μὲν οὖν ἡμῖν εἰρησθῶ πρὸς τοὺς ὑπολαμβάνοντας
 διὰ τῆς τῶν κατὰ μέρος συντάξεως ἐμπειρίαν ποιή-
 σασθαι τῆς καθολικῆς καὶ κοινῆς ἱστορίας. [Cod.
 Urb. fol. 102^v (exc. ant. p. 196).]

II. RES SICILIAE.

- 663,¹⁴ Οὕτως οἱ πλείους τῶν ἀνθρώπων τὸ κουφότα- 3^a(38,2)
 16 τον ἥμισυ φέρειν δύνανται, λέγω δὲ τὴν σιωπὴν. 602,¹²
 [Cod. urb. fol. 102^v med. margo; v. Liv. XXIV, 24, 2.]
- 623,¹⁵ Ὅτε δὴ τὰς Κυρακούσας Ἐπικύδης τε καὶ Ἴππο- 3 (5)
 κράτης κατέλαβον, ἑαυτοὺς τε καὶ τοὺς ἄλλους τῶν
 20 πολιτῶν τῆς Ῥωμαίων φιλίας ἀλλοτριώσαντες, οἱ Ῥω-
 μαῖοι προσπεπτωκυίας αὐτοῖς ἤδη καὶ τῆς Ἱερωνύ-
 μου τοῦ Κυρακοῦσιων τυράννου καταστροφῆς Ἄππιον
 Κλαύδιον ἀντιστράτηγον καταστήσαντες αὐτῷ μὲν τὴν
 πελὴν συνέστησαν δύναμιν, τὸν δὲ νηϊτὴν αὐτοῖς στό-
 25 λον ἐπετρόπευε Μάρκος Κλαύδιος. οὗτοι μὲν δὴ τὴν 2
 στρατοπεδεῖαν ἐβάλλοντο μικρὸν ἀποσχόντες τῆς πό-
 λεως, τὰς δὲ προσβολὰς ἔκριναν ποιεῖσθαι τῇ μὲν
 περὶ δυνάμει κατὰ τοὺς ἀπὸ τῶν Ἐξαπύλων τόπους,
 624. τῇ δὲ ναυτικῇ τῆς Ἀχραδίνης κατὰ τὴν Σκυτιακὴν 570,³
 30 προσαγορευομένην στοάν, καθ' ἣν ἐπ' αὐτῆς κεῖται

3 τῆς κρηπίδος τὸ τεῖχος παρὰ θάλατταν. ἐτοιμασάμενοι
 δὲ γέρεα καὶ βέλη καὶ ἄλλα τὰ πρὸς τὴν πολιορ-
 κίαν, ἐν ἡμέραις πέντε διὰ τὴν πολυχειρίαν ἤλπι-
 σαν καταταχῆσθαι τῇ παρασκευῇ τοὺς ὑπεναντίους,
 οὐ λογιζάμενοι τὴν Ἀρχιμήδους δύναμιν, οὐδὲ προί- 5
 δόμενοι διότι μία ψυχὴ τῆς ἀπάσης ἐστὶ πολυχειρίας
 ἐν ἐνίοις καιροῖς ἀνυστικωτέρα. πλην τότε δι' αὐτῶν
 4 ἔγνωσαν τῶν ἔργων τὸ λεγόμενον. οὔσης γὰρ ὀχυ-
 ρᾶς τῆς πόλεως διὰ τὸ κεῖσθαι κύκλῳ τὸ τεῖχος
 ἐπὶ τόπων ὑπερδεξίων καὶ προκειμένης ὀφρύος, πρὸς 10
 ἦν καὶ μηδενὸς κωλύοντος οὐκ ἂν εὐμαρῶς τις δύ-
 ναιτο πελάσαι πλην κατὰ τινὰς τόπους ὠρισμένους,
 5 τοιαύτην ἡτοίμασε παρασκευὴν ὁ προειρημένος ἀνὴρ
 ἐντὸς τῆς πόλεως, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς κατὰ
 θάλατταν ἐπιπορευομένους, ὥστε μηδὲν ἐκ τοῦ και- 15
 ροῦ (δεῖν) ἀσχολεῖσθαι τοὺς ἀμυνομένους, πρὸς πᾶν
 δὲ τὸ γινόμενον ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἐξ ἐτοίμου ποι-
 6 εῖσθαι τὴν ἀπάντησιν. πλην ὁ μὲν Ἀππίος ἔχων
 γέρεα καὶ κλίμακας ἐνεχείρει προσφέρειν ταῦτα τῷ
 συνάπτοντι τείχει τοῖς Ἐξαπύλοις ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν. 20
 4 (6) Ὁ δὲ Μάρκος ἐξήκοντα σκάφεσι πεντηρικοῖς ἐποι-
 625. εἶτο τὸν ἐπίπλουν ἐπὶ τὴν Ἀχραδίνην, ὧν ἕκαστον
 πλήρες ἦν ἀνδρῶν ἐχόντων τόξα καὶ σφενδόνας καὶ
 γρόσφους, δι' ὧν ἔμελλον τοὺς ἀπὸ τῶν ἐπάλλεων
 2 μαχομένους ἀναστέλλειν. ἅμα δὲ τούτοις ὀκτὼ πεν- 25
 τήρεσι, παραλελυμέναις τοὺς ταρσοὺς, ταῖς μὲν τοὺς
 δεξιούς, ταῖς δὲ τοὺς εὐωνύμους, καὶ συνεζευγμέ-
 ναις πρὸς ἀλλήλας σύνδυο κατὰ τοὺς ἐπιλωμένους
 τοίχους, προσῆγον πρὸς τὸ τεῖχος διὰ τῆς τῶν ἐκτὸς
 3 τοίχων εἰρεσίας τὰς λεγομένας σαμβύκας. τὸ δὲ γέ- 30
 571. νος τῆς κατασκευῆς τῶν εἰρημένων ὀργάνων ἐστὶ

τοιοῦτο. κλίμακα τῷ πλάτει τετράπεδον ἐτοιμάσαν- 4
 τες, ὥστ' ἐξ ἀποβάσεως ἰσοῦσῃ γενέσθαι τῷ τείχει,
 ταύτης ἑκατέραν τὴν πλευρὰν δρυφακτώσαντες καὶ
 σκεπάσαντες ὑπερπετέσι θωρακίοις, ἔθηκαν πλαγίαν
 5 ἐπὶ τοὺς συμψάδοντας τοίχους τῶν συνεζευγμένων
 νεῶν, πολὺ προπίπτουσιν τῶν ἐμβόλων. πρὸς δὲ 5
 τοῖς ἰστοῖς ἐκ τῶν ἄνω μερῶν τροχιλῖαι προσήρτητο
 σὺν κάλοις. λοιπὸν ὅταν ἐγγίσωσι τῆς χρείας, ἐνδε- 6
 δεμένων τῶν κάλων εἰς τὴν κορυφὴν τῆς κλίμακος,
 10 ἔλκουσι διὰ τῶν τροχιλῶν τούτους ἐστῶτες ἐν ταῖς
 πρύμναις· ἕτεροι δὲ παραπλησίως ἐν ταῖς πρῶραις
 ἐξερεΐδοντες ταῖς ἀντηρίσιν ἀσφαλίζονται τὴν ἄρσιν
 τοῦ μηχανήματος. κἔπειτα διὰ τῆς εἰρεσίας τῆς ἀφ' 7
 626. ἑκατέρου τῶν ἐκτὸς ταρσῶν ἐγγίσαντες τῇ γῇ τὰς
 15 ναῦς, πειράζουσι προσερεΐδειν τῷ τείχει τὸ προει-
 ρημένον ὄργανον. ἐπὶ δὲ τῆς κλίμακος ἄκρας ὑπάρχει 8
 πέτευρον ἡσφαλισμένον γέροισι τὰς τρεῖς ἐπιφανείας,
 ἐφ' οὗ τέτταρες ἄνδρες ἐπιβεβηκότες ἀγωνίζονται,
 διαμαχόμενοι πρὸς τοὺς εἰσγόντας ἀπὸ τῶν ἐπάλλεων
 20 τὴν πρόσθεσιν τῆς σαμβύκης. ἐπὰν δὲ προσερεΐσαν- 9
 τες ὑπερδέξιοι γένωνται τοῦ τείχους, οὗτοι μὲν τὰ
 πλάγια τῶν γέροντων παραλύσαντες ἐξ ἑκατέρου τοῦ
 μέρους ἐπιβαίνουσιν ἐπὶ τὰς ἐπάλλεις ἢ τοὺς πύρ-
 10 γους. οἱ δὲ λοιποὶ διὰ τῆς σαμβύκης ἔπονται τοῦ-
 25 τοις, ἀσφαλῶς τοῖς κάλοις βεβηκνύας τῆς κλίμακος
 εἰς ἀμφοτέρας τὰς ναῦς. εἰκότως δὲ τὸ κατασκευάσμα 11
 τῆς προσηγορίας τέτευχε ταύτης· ἐπειδὴν γὰρ ἐξαορθῇ,
 γίνεται τὸ σχῆμα τῆς νεῶς ταύτης καὶ τῆς κλίμακος
 ἐνοποιηθὲν παραπλήσιον σαμβύκη.
 30 Πλὴν οὗτοι μὲν τὸν τρόπον τοῦτον διηροσμέ- 5 (7)
 νοι προσάγειν διανοοῦντο τοῖς πύργοις· ὁ δὲ προει- 2

ρημένος ἀνὴρ, παρεσκευασμένος ὄργανα πρὸς ἅπαν
 ἐμβελὲς διάστημα, πόρρωθεν μὲν ἐπιπλέοντας τοῖς
 εὐτονωτέροις καὶ μείζοσι λιθοβόλοις καὶ βέλεσι τι- 572.
 3 τρώσκων εἰς ἀπορίαν ἐνέβαλε καὶ δυσχρησίαν, ὅτε
 δὲ ταῦθ' ὑπερπετῇ γίνοιτο, τοῖς ἐλάττωσι κατὰ λό- 5
 γον ἀεὶ πρὸς τὸ παρὸν ἀπόστημα χρώμενος εἰς τοι-
 4 τήν ὀρμὴν καὶ τὸν ἐπίπλουν, ἕως ὃ Μάρκος δυσθε-
 τούμενος ἠναγκάσθη λάθρα νυκτὸς ἔτι ποιήσασθαι
 5 τὴν παραγωγὴν. γενομένων δ' αὐτῶν ἐντὸς βέλους 10
 627. πρὸς τῇ γῇ, πάλιν ἑτέραν ἡτοιμάκει παρασκευὴν
 6 πρὸς τοὺς ἀπομαχομένους ἐκ τῶν πλοίων. ἕως ἀν-
 δρομήκους ὕψους κατεπύκνωσε τρήμασι τὸ τεῖχος
 ὡς παλαιστιαίοις τὸ μέγεθος κατὰ τὴν ἐκτὸς ἐπι-
 7 φάνειαν· οἷς τοξότας καὶ σκορπίδια παραστήσας ἐντὸς 15
 τοῦ τείχους, καὶ βάλλων διὰ τούτων, ἀχρήστους
 7 ἐποίει τοὺς ἐπιβάτας. ἔξ οὗ καὶ μακρὰν ἀφεσιῶτας
 καὶ σύνεγγυς ὄντας τοὺς πολεμίους οὐ μόνον ἀπρά-
 κτους παρεσκευάζε πρὸς τὰς ἰδίας ἐπιβολάς, ἀλλὰ
 8 καὶ διέφθειρε τοὺς πλείστους αὐτῶν. ὅτε δὲ τὰς 20
 σαμβύκας ἐργειρήσαιεν ἐξαίρειν, ὄργανα παρ' ὅλον
 τὸ τεῖχος ἡτοιμάκει, τὸν μὲν λοιπὸν χρόνον ἀφανῆ,
 κατὰ δὲ τὸν τῆς χρείας καιρὸν ἐκ τῶν ἔσω μερῶν
 ὑπὲρ τοῦ τείχους ἀνιστάμενα καὶ προπίπτοντα πολὺ
 9 τῆς ἐπάλλεως ταῖς κεραφαῖς· ὧν τινὰ μὲν ἐβάσταζε 25
 λίθους οὐκ ἐλάττους δέκα ταλάντων, τινὰ δὲ σηκώ-
 10 ματα μολίβδινα. λοιπὸν ὅτε συνεγγίζοιεν αἱ σαμ-
 βύκαι, τότε περιηγόμεναι καρχησίῳ πρὸς τὸ δέον
 αἱ κεραφαὶ διὰ τινος σχαστιχρίας ἠφίεσαν εἰς τὸ κατα-
 11 σκεύασμα τὸν λίθον· ἔξ οὗ συνέβαινε μὴ μόνον 30
 αὐτὸ συνθραύεσθαι τοῦ ὄργανον, ἀλλὰ καὶ τὴν ναῦν

καὶ

καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κινδυνεύειν ὀλοσχερῶς. τινὰ τε 6 (8)
 τῶν μηχανημάτων πάλιν ἐπὶ τοὺς ἐφορμῶντας καὶ
 προβεβλημένους γέροντα καὶ διὰ τούτων ἡσφαλισμέ-
 νους πρὸς τὸ μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τῶν διὰ τοῦ τείχους
 5 φερομένων βελῶν, ἡγίει μὲν καὶ λίθους συμμέτρους
 πρὸς τὸ φεύγειν ἐκ τῆς πρώρας τοὺς ἀγωνιζομένους,
 ἅμα δὲ καὶ καθίει χεῖρα σιδηρᾶν ἐξ ἀλύσεως δεδε- 2
 μένην, ἣ δραξάμενος ὁ τὴν κεραίαν οἰακίζων ὄθεν
 628. ἐπιλάβοιτο τῆς πρώρας, κατήγε τὴν πτέρναν τῆς
 10 μηχανῆς ἐντὸς τοῦ τείχους. ὅτε δὲ κουφίζων τὴν 3573.
 πρώραν ὀρθὸν ποιήσκει τὸ σκάφος ἐπὶ πρύμναν, τὰς
 μὲν πτέρνας τῶν ὀργάνων εἰς ἀκίνητον καθήπτε,
 τὴν δὲ χεῖρα καὶ τὴν ἄλυσιν ἐκ τῆς μηχανῆς ἐξέρ-
 ραινε διὰ τινος σχαστηρίας. οὗ γινομένου τινὰ μὲν 4
 15 τῶν πλοίων πλάγια κατέπιπτε, τινὰ δὲ καὶ κατεστρέ-
 φετο, τὰ δὲ πλεῖστα τῆς πρώρας ἀφ' ὕψους ῥιφθεί-
 σης βαπτιζόμενα πλήρη θαλάττης ἐγίνετο καὶ ταραχῆς.
 Μάρκος δὲ δυσχρηστούμενος ἐπὶ τοῖς ἀπανταμένοις 5
 ὑπ' Ἀρχιμήδους, καὶ θεωρῶν μετὰ βλάβης καὶ χλευ-
 20 ασμοῦ τοὺς ἐνδον ἀποτριβομένους αὐτοῦ τὰς ἐπι-
 βολάς, δυσχερῶς μὲν ἔφερε τὸ συμβαῖνον, ὅμως δ' 6
 ἐπισκώπτων τὰς αὐτοῦ πράξεις ἔφη ταῖς μὲν ναυ-
 σὶν αὐτοῦ κυαθίζειν ἐκ θαλάττης Ἀρχιμήδη, τὰς δὲ
 σαμβύκας ῥαπιζόμενας ὥσπερ ἐκσπόνδους μετ' αἰσχύ-
 25 νης ἐκπεπτακέναι. καὶ τῆς μὲν κατὰ θάλατταν πολι- 7
 ορκίας τοιοῦτον ἀπέβη τὸ τέλος.

Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἀππιον εἰς παραπλησίον ἐμπε- 7 (9)
 σόντες δυσχερείας ἀπέστησαν τῆς ἐπιβολῆς. ἐτι μὲν 2
 γὰρ ὄντες ἐν ἀποστήματι τοῖς τε πετροβόλοις καὶ
 30 καταπέλαις τυπτόμενοι διεφθείροντο, διὰ τὸ θαν-
 μάσιον εἶναι τὴν τῶν βελῶν κατασκευὴν καὶ κατὰ

τὸ πλῆθος καὶ κατὰ τὴν ἐνέργειαν, ὥς ἂν Ἰέρωνος
 μὲν χορηγοῦ γεγονότος, ἀρχιτέκτονος δὲ καὶ δημι-
 3 ουργοῦ τῶν ἐπινοημάτων Ἀρχιμήδους. συνεγγιζόντες
 γε μὴν πρὸς τὴν πόλιν οἱ μὲν ταῖς διὰ τοῦ τείχους
 τοξότισιν, ὥς ἐπάνω προεῖπον, κακούμενοι συνεχῶς 5
 629. εἵργοντο τῆς προσόδου· οἱ δὲ μετὰ τῶν γέροντων βια-
 ζόμενοι ταῖς τῶν κατὰ κορυφὴν λίθων καὶ δοκῶν
 4 ἐμβολαῖς διεφθείροντο. οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ταῖς χερσὶ
 ταῖς ἐκ τῶν μηχανῶν ἐκακοποιοῦν, ὥς καὶ πρότερον
 εἶπα· σὺν αὐτοῖς γὰρ τοῖς ὅπλοις τοὺς ἄνδρας ἐξ- 10
 5 αιροῦντες ἐρρίπτουν. τὸ δὲ πέρας, ἀναχωρήσαντες
 εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ συνεδρεύσαντες μετὰ τῶν
 χιλιάρχων οἱ περὶ τὸν Ἄππιον, ὁμοθυμαδὸν ἐβου-
 λεύσαντο πάσης ἐλπίδος πείραν λαμβάνειν πλὴν τοῦ
 διὰ πολιορκίας ἐλεῖν τὰς Συρακούσας, ὥς καὶ τέλος 15
 6 ἐποίησαν· ὁκτὼ γὰρ μῆνας τῇ πόλει προσκαθεζόμενοι 574.
 τῶν μὲν ἄλλων στρατηγημάτων ἢ τολμημάτων οὐδε-
 νὸς ἀπέστησαν, τοῦ δὲ πολιορκεῖν οὐδέποτε πείραν
 7 ἔτι λαβεῖν ἐθάρρυσαν. οὕτως εἰς ἀνὴρ καὶ μία ψυχὴ
 δεόντως ἡρμοσμένη πρὸς ἕνια τῶν πραγμάτων μέγα 20
 8 τι χρῆμα φαίνεται γίνεσθαι καὶ θαυμάσιον. ἐκεῖνοι
 γοῦν τηλικαύτας δυνάμεις ἔχοντες καὶ κατὰ γῆν καὶ
 κατὰ θάλατταν, εἰ μὲν ἀφέλοι τις πρεσβύτην ἕνα
 Συρακοσίω, παραχρῆμα τῆς πόλεως κυριεύσειεν ἡλ-
 9 πιζον, τούτου δὲ συμπαρόντος οὐκ ἐθάρρουν οὐδ' 25
 ἐπιβαλέσθαι κατὰ γε τοῦτον τὸν τρόπον, καθ' ὃν
 10 ἀμύνασθαι δυνατός ἦν Ἀρχιμήδης. οὐ μὴν ἀλλὰ
 νομίσαντες μάλιστ' ἂν ὑπὸ τῆς τῶν ἀναγκαίων ἐν-
 δείας διὰ τὸ πλῆθος τοὺς ἔνδον ὑποχειρίους σφίσι
 γενέσθαι, ταύτης ἀντείχοντο τῆς ἐλπίδος· καὶ ταῖς 30
 μὲν ναυσὶ τὰς κατὰ θάλατταν ἐπικουρίας αὐτῶν

ἐκώλουν, τῷ δὲ πεζῷ στρατεύματι τὰς κατὰ γῆν.
 βουλόμενοι δὲ μὴ ποιεῖν ἄπρακτον τὸν χρόνον, ἐν 11
 ᾧ προσεδρεύουσι ταῖς Συρακούσαις, ἀλλ' ἅμα τι
 καὶ τῶν ἐκτὸς χρησίμων κατασκευάζεσθαι, διείλον
 5 οἱ στρατηγοὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν δύναμιν, ὥστε 12
 630. τὸν μὲν Ἀππίον ἔχοντα δύο μέρη προσκαθῆσθαι
 τοῖς ἐν τῇ πόλει, τὸ δὲ τρίτον ἀναλαβόντα Μάρκον
 ἐπιπορεύεσθαι τοὺς τὰ Καρχηδονίων αἰρουμένους
 κατὰ τὴν Σικελίαν. [3, 1—6, 4 θαλάττης ἐγίνετο
 10 et 7, 6 τῶν μὲν ἄλλων — ἐθάρρησαν cod. Wescheri
 (Poliorcétique des Grecs . . Paris. 1867 p. 321 et eius-
 dem fragments inédits de Polybe . . . Paris 1869 p. 9);
 3, 2 κατὰ τὴν Σκυτικὴν — 7, 9 οὐκ ἐθάρρουν οὐδ'
 ἐπιβαλέσθαι Hero de repell. obsid. p. 326 Thevenot;
 15 4, 1—7, 12 κατὰ τὴν Σικελίαν cod. Urb. fol. 104^r (exc.
 ant. p. 197).]

II. RES GRAECIAE.

- 205,²⁷ Καταλαβέσθαι . . ἐγχειρήσας <Demetrius> μετὰ ^{8^a} 193,⁹
 τῆς Φιλίππου γνώμης τὴν τῶν Μεσσηνίων πόλιν
 20 εἰκῇ καὶ παραβόλῳ, ἐν αὐτῷ τῷ τῆς πράξεως
 καιρῷ διεφθάρη· περὶ ᾧ ἡμεῖς τὰ κατὰ μέρος,
 ὅταν ἐπὶ τοὺς καιροὺς ἔλθωμεν, διασαφήσομεν
 (Polyb. III, 19, 11).
 630,⁵ Ὅτι Φίλιππος παρὰγενόμενος εἰς τὴν Μεσσήνην ^{8⁽¹⁰⁾} 574,²²
 25 ἔφθειρε τὴν χώραν δυσμενικῶς, θυμῷ τὸ πλεῖον ἢ
 λογισμῷ χρώμενος· ἤλπιζε γάρ, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, βλά- 2
 πτων συνεχῶς οὐδέποτε ἄγανακτήσειν οὐδὲ μισήσειν
 αὐτὸν τοὺς κακῶς πάσχοντας. προήχθην δὲ καὶ νῦν 3
 καὶ διὰ τῆς προτέρας βύβλου σαφέστερον ἐξηγήσα-
 30 σθαι περὶ τούτων οὐ μόνον διὰ τὰς πρότερον ἡμῖν
 εἰρημένους αἰτίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τῶν συγγραφέων

τοὺς μὲν ὅλως παραλελοιπέναι τὰ κατὰ τοὺς Μεσση-
 4 νίους, τοὺς δὲ καθόλου διὰ τὴν πρὸς τοὺς μονάρ-
 χους εὐνοίαν ἢ τάναντία φόβον οὐχ οἶον ἐν ἀμαρτία
 γεγενῆσθαι τὴν εἰς τοὺς Μεσσηνίους ἀσέβειαν Φιλίπ-
 5 που καὶ παρανομίαν, ἀλλὰ τοῦναντίον ἐν ἐπαίνῳ
 5 καὶ κατορθώματι τὰ πεπραγμένα διασαφεῖν ἡμῖν. οὐ
 μόνον δὲ περὶ Μεσσηνίους τοῦτο πεποιηκότας ἰδεῖν 575.
 ἔστι τοὺς γράφοντας τοῦ Φιλίππου τὰς πράξεις, ἀλλὰ
 6 καὶ περὶ τῶν ἄλλων παραπλησίως. ἐξ ὧν ἱστορίας
 μὲν οὐδαμῶς ἔχειν αὐτοῖς συμβαίνει διάθεσιν τὰς 10
 7 συντάξεις, ἐγκωμίου δὲ μᾶλλον. ἐγὼ δ' οὔτε λοι-
 δορεῖν ψευδῶς φημι δεῖν τοὺς μονάρχους οὔτ' ἐγκω-
 μιάζειν, ὃ πολλοῖς ἤδη συμβέβηκε, τὸν ἀκόλουθον
 δὲ τοῖς προγεγραμμένοις ἀεὶ καὶ τὸν πρόποντα ταῖς
 8 ἐκάστων προαιρέσεσι λόγον ἐφαρμόζειν. ἀλλ' ἴσως 15
 τοῦτ' εἰπεῖν μὲν εὐμαρές, πρᾶξαι δὲ καὶ λίαν δυσχε-
 ρές διὰ τὸ πολλὰς καὶ ποικίλας εἶναι διαθέσεις καὶ
 περιστάσεις, αἷς εἰκοντες ἄνθρωποι κατὰ τὸν βίον
 οὔτε λέγειν οὔτε γράφειν δύνανται τὸ φαινόμενον.
 9 ὧν χάριν τισὶ μὲν αὐτῶν συγγνώμην δοτέον, ἐνίοις 20
 γε μὴν οὐ δοτέον.

9(11) Μάλιστα δ' ἂν τις ἐπιτιμήσειε περὶ τοῦτο τὸ μέ-
 631. ρος Θεοπόμπῳ, ὅς γ' ἐν ἀρχῇ τῆς Φιλίππου συν-
 τάξεως δι' αὐτὸ μάλιστα παρορμηθῆναι φήσας πρὸς
 τὴν ἐπιβολὴν τῆς πραγματείας διὰ τὸ μηδέποτε τὴν 25
 Εὐρώπην ἐνηνογῆναι τοιοῦτον ἄνδρα παρὰπαν οἶον
 2 τὸν Ἀμύντου Φιλίππον, μετὰ ταῦτα παρὰ πόδας, ἐν
 τε τῷ προοιμίῳ καὶ παρ' ὅλην δὲ τὴν ἱστορίαν, ἀκρα-
 τέστατον μὲν αὐτὸν ἀποδείκνυσιν πρὸς γυναῖκας, ὥστε
 καὶ τὸν ἴδιον οἶκον ἐσφαλέναι τὸ καθ' αὐτὸν διὰ 30
 τὴν πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ὀρμὴν καὶ προστασίαν,

ἀδικώτατον δὲ καὶ κακοπραγμονέστατον περὶ τὰς τῶν 3
 φίλων καὶ συμμάχων κατασκευάς, πλείστας δὲ πόλεις
 ἐξηνδραποδισμένον καὶ πεπραξικοπηκότα μετὰ δόλου
 καὶ βίας, ἐκπαθῇ δὲ γεγνονότα καὶ πρὸς τὰς ἀκρα- 4
 5 τοποσίας, ὥστε καὶ μεθ' ἡμέραν πλεονάκεις μεθύοντα
 καταφανῇ γενέσθαι τοῖς φίλοις. εἰ δέ τις ἀναγνῶ- 5
 ναι βουληθείη τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνάτης καὶ τετραρα-
 κοστῆς αὐτῷ βύβλου, παντάπασιν ἂν θαυμάσαι τὴν
 ἀτοπίαν τοῦ συγγραφέως, ὅς γε χωρὶς τῶν ἑλλων
 10 τετόλμηκε καὶ ταῦτα λέγειν· αὐταῖς γὰρ λέξεσιν, αἷς
 ἐκεῖνος κέχρηται, κατατετάχαμεν· “εἰ γὰρ τις ἦν ἐν 6
 τοῖς Ἑλλήσιν ἢ τοῖς βαρβάροις” φησί “λάστανυρος
 ἢ θρασὺς τὸν τρόπον, οὗτοι πάντες εἰς Μακεδονίαν
 ἀθροιζόμενοι πρὸς Φίλιππον ἑταῖροι τοῦ βασιλέως 576.
 15 προσηγορεύοντο. καθόλου γὰρ ὁ Φίλιππος τοὺς μὲν 7
 κοσμίους τοῖς ἡθεσι καὶ τῶν ιδίων βίων ἐπιμελου-
 μένους ἀπεδοκίμαζε, τοὺς δὲ πολυτελεῖς καὶ ζῶντας
 ἐν μέθαις καὶ κύβοις ἐτίμα καὶ προῆγε. τοιγαροῦν 8
 632. οὐ μόνον ταῦτ' ἔχειν αὐτοὺς παρεσκεύαζεν, ἀλλὰ
 20 καὶ τῆς ἄλλης ἀδικίας καὶ βδελυρίας ἀθλητὰς ἐποίησε.
 τί γὰρ τῶν αἰσχυρῶν ἢ δεινῶν αὐτοῖς οὐ προσῆν; 9
 ἢ τί τῶν καλῶν καὶ σπουδαίων οὐκ ἀπῆν; ὧν οἱ
 μὲν ξυρόμενοι καὶ λαινόμενοι διετέλουν ἄνδρες ὕν-
 25 τες, οἱ δ' ἀλλήλοις ἐτόλμων ἐπανίστασθαι πάγωντας
 30 ἔχουσι. καὶ περιήγοντο μὲν δύο καὶ τρεῖς τοὺς ἑται- 10
 ρευομένους, αὐτοὶ δὲ τὰς αὐτὰς ἐκείνοις χρήσεις
 ἐτέρους παρείχοντο. ὅθεν καὶ δικαίως ἂν τις αὐτοὺς 11
 οὐχ ἑταῖρους, ἀλλ' ἑταίρας ὑπελάμβανεν [εἶναι] οὐδὲ
 στρατιώτας, ἀλλὰ χαμαιτύπους προσηγόρευσεν· ἄν- 12
 30 δροφόνου γὰρ τὴν φύσιν ὕντες ἀνδρόπορνοι τὸν
 τρόπον ἵσαν. ἀπλῶς δ' εἰπεῖν, ἵνα παύσωμαι” φησί 13

“μακρολογῶν, ἄλλως τε καὶ τοσούτων μοι πραγμά-
των ἐπικεχυμένων, ἡγοῦμαι τοιαῦτα θηρία γερονέναι
καὶ τοιούτους τὸν τρόπον τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐταί-
ρους Φιλίππου προσαγορευθέντας οἷους οὔτε τοὺς
Κενταύρους τοὺς τὸ Πήλιον κατασχόντας οὔτε τοὺς
Λαιστργόνας τοὺς τὸ Λεοντίνων πεδίον οἰκήσαντας
οὔτ’ ἄλλους οὐδ’ ὁποίους.”

10(12) Ταύτην δὲ τήν τε πικρίαν καὶ τὴν ἀθυρογλω-
τίαν τοῦ συγγραφέως τίς οὐκ ἂν ἀποδοκιμάσειεν;
2 οὐ γὰρ μόνον ὅτι μαχόμενα λέγει πρὸς τὴν αὐτοῦ
πρόθεσιν ἄξιός ἐστιν ἐπιτιμήσεως, ἀλλὰ καὶ διότι
κατέψευσται τοῦ τε βασιλέως καὶ τῶν φίλων, καὶ
μάλιστα διότι τὸ ψεῦδος αἰσχρῶς καὶ ἀπρεπῶς διατέ-
3 θηται. εἰ γὰρ περὶ Σαρδαναπάλλου τις ἢ τῶν ἐκεί-
νου συμβιωτῶν ἐποιεῖτο τοὺς λόγους, μόλις ἂν ἐθάρ- 15
ρησε τῇ κακορρημοσύνῃ ταύτῃ χρῆσασθαι· οὐ τὴν
ἐν τῷ βίῳ προαίρεσιν καὶ τὴν ἀσέλγειαν διὰ τῆς
638. 4 ἐπιγραφῆς τῆς ἐπὶ τοῦ τάφου τεκμαιρόμεθα. λέγει
γὰρ ἡ [ἐπι]γραφή,

ταῦτ’ ἔχω ὅσσ’ ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα καὶ μετ’ 20
ἔρωτος

τέρπν’ ἔπαθον.

5 Περὶ δὲ Φιλίππου καὶ τῶν ἐκείνου φίλων εὐλα- 577.
βηθείη τις ἂν οὐχ οἷον εἰς μαλακίαν καὶ ἀνανδρίαν,
ἔτι δ’ ἀναισχυντίαν λέγειν, ἀλλὰ τούναντίον μή- 25
ποτ’ ἐγκωμιάζειν ἐπιβαλλόμενος οὐ δυνηθῇ καταξίως
εἰπεῖν τῆς ἀνδρείας καὶ φιλοπονίας καὶ συλλήβδην
6 τῆς ἀρετῆς τῶν προειρημένων ἀνδρῶν· οἱ γε προ-
φανῶς ταῖς σφετέραις φιλοπονίαις καὶ τόλμαις ἐξ
ἐλαχίστης μὲν βασιλείας ἐνδοξοτάτην καὶ μεγίστην 30
7 (τὴν) Μακεδόνων ἀρχὴν κατεσκεύασαν· χωρὶς δὲ

τῶν ἐπὶ Φιλίππου πράξεων αἱ μετὰ τὸν ἐκείνου θά-
 νατον ἐπιτελεσθεῖσαι μετ' Ἀλεξάνδρου πᾶσιν ὁμο-
 λογουμένην τὴν ἐπ' ἀρετῇ φήμην παραδεδώκασι
 περὶ αὐτῶν. μεγάλην γὰρ ἴσως μερίδα θετέον τῷ 8
 5 προεστῶτι τῶν ὅλων Ἀλεξάνδρῳ, καίπερ ὄντι νέῳ
 παντελῶς, οὐκ ἐλάττω μέντοι γε τοῖς συνεργοῖς καὶ
 φίλοις, οἳ πολλαῖς μὲν καὶ παραδόξοις μάχαις ἐνίκη- 9
 σαν τοὺς ὑπεναντίους, πολλοὺς δὲ καὶ παραβόλους
 ὑπέμειναν πόνους καὶ κινδύνους καὶ ταλαιπωρίας,
 10 πλείστης δὲ περιουσίας κυριεύσαντες καὶ πρὸς ἀπά-
 σας τὰς ἐπιθυμίας πλείστης εὐπορήσαντες ἀπολαύ-
 σεως, οὔτε κατὰ τὴν σωματικὴν δύναμιν οὐδέποτε
 διὰ ταῦτ' ἡλαττώθησαν, οὔτε κατὰ τὰς ψυχικὰς ὁρ-
 μὰς οὐδὲν ἄδικον οὐδ' ἀσελγὲς ἐπετήδευσαν, ἅπαν- 10
 15 τες δ', ὥς ἔπος εἰπεῖν, βασιλικοὶ καὶ ταῖς μεγαλο-
 ψυχίαις, καὶ ταῖς σωφροσύναις καὶ ταῖς τόλμαις
 ἀπέβησαν, Φιλίππῳ καὶ μετ' Ἀλεξάνδρῳ συμβιῶ-
 σαντες. ὧν οὐδὲν ἂν δέοι μνημονεύειν ἐπ' ὀνόμα-
 τος. μετὰ δὲ τὸν Ἀλεξάνδρου θάνατον οὕτω περὶ 11
 20 τῶν πλείστων μερῶν τῆς οἰκουμένης ἀμφισβητήσαν-
 τες παραδόσιμον ἐποίησαν τὴν ἑαυτῶν δόξαν ἐν
 πλείστοις ὑπομνήμασιν ὥστε τὴν μὲν Τιμαίου τοῦ 12
 συγγραφέως πικρίαν, ἣ κέχρηται κατ' Ἀγαθοκλέους
 684. τοῦ Σικελίας δυνάστου, καίπερ ἀνυπέρβλητον εἶναι
 25 δοκοῦσαν, ὅμως λόγον ἔχειν — ὥς γὰρ κατ' ἐχθροῦ
 καὶ πονηροῦ καὶ τυράννου διακίθεται τὴν κατηγο-
 ρίαν — τὴν δὲ Θεοπόμπου μὴδ' ὑπὸ λόγον πίπτειν.
 προθέμενος γὰρ ὥς περὶ βασιλέως εὐφρευστάτου πρὸς 11 (13)
 ἀρετὴν γεγονότος οὐκ ἔστι τῶν αἰσχυρῶν καὶ δεινῶν
 30 ὃ παραλέλοιπε. λοιπὸν ἢ περὶ τὴν ἀρχὴν καὶ προέκ- 2578.
 θεσιν τῆς πραγματείας ἀνάγκη ψεύστην καὶ κόλακα

φαίνεσθαι τὸν ἱστοριογράφον, ἣ περὶ τὰς κατὰ μέρος ἀποφάσεις ἀνόητον καὶ μεिरακιώδη τελείως, εἰ διὰ τῆς ἀλόγου καὶ ἐπικλήτου λουδορίας υπέλαβε πιστότερος μὲν αὐτὸς φανήσεσθαι, παραδοχῆς δὲ μᾶλλον ἀξιωθήσεσθαι τὰς ἐγκωμιαστικὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ 5 περὶ Φιλίππου.

- 3 Καὶ μὴν οὐδὲ περὶ τὰς ὁλοσχερεῖς διαλήψεις οὐδείς ἂν εὐδοκῇσειε τῷ προειρημένῳ συγγραφεὶ ὅς γ' ἐπιβαλόμενος γράφειν τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις ἀφ' ὧν Θουκυδίδης ἀπέλιπε, καὶ συνεγγίσας τοῖς Λευκ- 10 τρικοῖς καιροῖς καὶ τοῖς ἐπιφανεστάτοις τῶν Ἑλληνικῶν ἔργων, τὴν μὲν Ἑλλάδα μεταξὺ καὶ τὰς ταύτης ἐπιβολὰς ἀπέριψε, μεταλαβὼν δὲ τὴν ὑπόθεσιν 4 τὰς Φιλίππου πράξεις προὔθετο γράφειν. καίτοι γε πολλῷ σεμνότερον ἦν καὶ δικαιότερον ἐν τῇ περὶ 13 τῆς Ἑλλάδος ὑποθέσει τὰ πεπραγμένα Φιλίππου συμπεριλαβεῖν ἢ περὶ ἐν τῇ Φιλίππου τὰ τῆς Ἑλλάδος. 5 οὐδὲ γὰρ προκαταληφθεὶς ὑπὸ βασιλικῆς δυναστείας, καὶ τυχὼν ἐξουσίας, οὐδείς ἂν ἐπέσχε σὺν καιρῷ ποιήσασθαι μετὰβασιν ἐπὶ τὸ τῆς Ἑλλάδος ὄνομα 20 καὶ πρόσωπον· ἀπὸ δὲ ταύτης ἀρξάμενος καὶ προβάς ἐπὶ ποσὸν οὐδ' ὅλως οὐδείς ἂν ἡλλάξατο μονάρχου 6 πρόσχημα καὶ βίον, ἀκεραῖῳ χρώμενος γνῶμῃ. καὶ τί δῆπουτ' ἦν τὸ τὰς τηλικαύτας ἐναντιώσεις βιασάμενον παριδεῖν Θεόπουπον; εἰ μὴ νῆ Δί' ὅτι ἐκεῖ- 25 νης μὲν τῆς ὑποθέσεως τέλος ἦν τὸ καλόν, τῆς δὲ 635.7 κατὰ Φιλίππον τὸ συμφέρον. οὐ μὴν ἀλλὰ πρὸς μὲν ταύτην τὴν ἀμαρτίαν, καθὼ μετέβαλε τὴν ὑπόθεσιν, ἴσως ἂν εἶχέ τι λέγειν, εἰ τις αὐτὸν ἤρετο 8 περὶ τούτων· πρὸς δὲ τὴν κατὰ τῶν φίλων αἰσχρο- 30 λογίαν οὐκ ἂν οἶμαι δυνηθῆναι λόγον αὐτὸν ἀπο-

δοῦναι, συγγραῶσαι δὲ διότι πολὺ τι παρέπεσε τοῦ καθήκοντος. [Exc. Peir. p. 18; 9, 6—9, 13 οὐδ' ὁποίους Athen. IV, 62 p. 167 b; VI, 77 p. 260 d; 9, 9 τί γὰρ — οὐκ ἀπὴν Cod. Urb. fol. 107^r margo.]

- 8 Φίλιππος δὲ τοὺς μὲν Μεσσηνίους πολεμίους 12(14)
γεγονότας οὐδὲν ἄξιον ἡδυνήθη λόγου βλάψαι, καί-
περ ἐπιβαλόμενος κακοποιεῖν αὐτῶν τὴν χώραν, εἰς
δὲ τοὺς ἀναγκαιοτάτους τῶν φίλων τὴν μερίστην
ἀσέλγειαν ἐναπεδείξατο. τὸν γὰρ πρεσβύτερον Ἄρα- 2579.
10 τον, δυσαρεστηθέντα τοῖς ὑπ' αὐτοῦ πεπραγμένοις
ἐν τῇ Μεσσήνῃ, μετ' οὐ πολὺ μετὰ Ταυριάωνος τοῦ
χειρίζοντος αὐτῷ τὰ κατὰ Πελοπόννησον ἐπανεῖλατο
φαρμάκῳ. παραυτίκα μὲν οὖν ἡγνοεῖτο παρὰ τοῖς 3
ἐκτὸς τὸ γεγονός· καὶ γὰρ ἦν ἡ δύναμις οὐ τῶν παρ'
15 αὐτὸν τὸν καιρὸν ἀπολλυουσῶν, ἀλλὰ χρόνον ἔχουσα
καὶ διάθεσιν ἐργαζομένη· τὸν γε μὴν Ἄρατον αὐτὸν 4
οὐκ ἐλάνθανε τὸ κακόν. ἐγένετο δὲ δῆλον ἐκ τού-
των· ἅπαντας γὰρ ἐπικρυπτόμενος τοὺς ἄλλους, πρὸς 5
ἓνα τῶν ὑπηρετῶν Κεφάλωνα διὰ τὴν συνήθειαν
20 οὐκ ἔστεξε τὸν λόγον, ἀλλ' ἐπιμελῶς αὐτῷ κατὰ τὴν
ἄρρωστίαν τοῦ προειρημένου συμπαρόντος καὶ τι
τῶν πρὸς τῷ τοίχῳ πτυσμάτων ἐπισημνημαμένου δῖαι-
μον ὑπάρχον, εἶπε "ταῦτα τὰπίχειρα τῆς φιλίας, ὧ
Κεφάλων, κεκομίσμεθα τῆς πρὸς Φίλιππον". οὕτως 6
25 ἐστὶ μέγα τι καὶ καλὸν χρῆμα μετριότης, ὥστε μᾶλ-
λον ὁ παθὼν τοῦ πράξαντος ἡσχύνητο τὸ γεγονός,
εἰ τοσοῦτων καὶ τηλικούτων κεκοινωνηκῶς ἔργων
ἐπὶ τῷ τοῦ Φιλίππου συμφέροντι τοιαῦτα τὰπίχειρα
κεκομίσται τῆς εὐνοίας. οὗτος μὲν οὖν καὶ διὰ τὸ 7
636.³⁰ πολλὰκις τῆς ἀρχῆς τετευχέναι παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς,
καὶ διὰ τὸ πλῆθος καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῶν εἰς τὸ

ἔθνος εὐεργεσιῶν, μεταλλάξας τὸν βίον ἐτυχε προ-
 πούσης τιμῆς καὶ παρὰ τῇ πατρίδι καὶ παρὰ τῷ
 8 κοινῷ τῶν Ἀχαιῶν· καὶ γὰρ θυσίας αὐτῷ καὶ τιμὰς
 ἡρωικὰς ἐψηφίσαντο, καὶ συλλήβδην ὅσα πρὸς αἰώ-
 νιον ἀνήκει μνήμην, ὥστ' εἶπερ καὶ περὶ τοὺς ἀποι- 5
 χομένους ἔστι τις αἰσθησις, εἰκὸς εὐδοκεῖν αὐτὸν
 καὶ τῇ τῶν Ἀχαιῶν εὐχαριστίᾳ καὶ ταῖς ἐν τῷ ξῆν
 κακοπραγίαις καὶ κινδύνοις. [Cod. Urb. fol. 106^v
 extr. (exc. ant. p. 198); Φίλιππος δὲ — 7 τῶν Ἀχαιῶν
 habet cod. Peir. ab antecedentibus non seiuncta.] 10
 13(15) Πάλαι δὲ τῇ διανοίᾳ περὶ τὸν Αἰσῶν καὶ τὸν
 Ἀκρόλισσον ὦν, καὶ σπονδάων ἐγκρατὴς γενέσθαι
 τῶν τόπων τούτων, ὥρμησε μετὰ τῆς δυνάμεως·
 2 ποιησάμενος δὲ τὴν πορείαν ἐπὶ δὴ ἡμέρας, καὶ
 διελθὼν τὰ στενὰ, κατέξενξε παρὰ τὸν Ἀρδάξανον 15
 3 ποταμόν, οὐ μακρὰν τῆς πόλεως. θεωρῶν δὲ τὸν
 τε τοῦ Αἰσῶν περίβολον καὶ τὰ πρὸς τῇ θαλάττῃ 580.
 καὶ τὰ πρὸς τὴν μεσόγαιον ἡσφαλισμένον διαφερόν-
 τως καὶ φύσει καὶ κατασκευῇ, τὸν τε παρακείμενον
 Ἀκρόλισσον αὐτῷ καὶ διὰ τὴν εἰς ὕψος ἀνάτασιν 20
 καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἐρυμνότητα τοιαύτην ἔχοντα φαν-
 τασίαν ὥστε μὴδ' ἐν ἐλπίσαι μὴδένα κατὰ κράτος
 εἰλεῖν, τῆς μὲν περὶ τοῦτον ἐλπίδος ἀπέστη τελέως,
 4 τῆς δὲ πόλεως οὐ λίαν ἀπήλπισε. συνθεωρήσας δὲ
 τὸ μεταξὺ διάστημα τοῦ Αἰσῶν καὶ τοῦ κατὰ τὸν 25
 Ἀκρόλισσον πρόποδος σύμμετρον ὑπάρχον πρὸς τὴν
 ἐπιβολὴν τὴν κατὰ τῆς πόλεως, κατὰ τοῦτο διανοήθη
 συστήσάμενος ἀκροβολισμὸν χρήσασθαι στρατηγῇ-
 5 ματι πρὸς τὸ παρὸν οἰκείῳ. δοὺς δὲ μίαν ἡμέραν
 πρὸς ἀνάπαισιν τοῖς Μακεδόσι, καὶ παρακαλέσας ἐν 30
 αὐτῇ τὰ πρόποντα τῷ καιρῷ, τὸ μὲν πολὺ μέρος καὶ

χρησιμώτατον τῶν εὐζώνων ἔτι νυκτὸς εἰς τινὰς
 φάραγγας ὑλώδεις ἐκρυψε κατὰ τὸν ἐπὶ τῆς μεσο-
 637. γαίου τόπον ὑπὲρ τὸ προειρημένον διάστημα, τοὺς 6
 δὲ πελταστὰς εἰς τὴν ἐπαύριον ἔχων καὶ τὸ λοιπὸν
 5 μέρος τῶν εὐζώνων ἐπὶ θάτερα τῆς πόλεως κατὰ
 θάλατταν ἐχρῆτο τῇ πορείᾳ. περιελθὼν δὲ τὴν πό- 7
 λιν, καὶ γενόμενος κατὰ τὸν προειρημένον τόπον,
 δῆλος ἦν ὡς ταύτῃ ποιησόμενος τὴν πρὸς τὴν πόλιν
 ἀνάβασιν. οὐκ ἀγνοουμένης δὲ τῆς τοῦ Φιλίππου 8
 10 παρουσίας ἦν πλῆθος ἱκανὸν ἐξ ἀπάσης τῆς πέριξ
 Ἰλλυριδος εἰς τὸν Λίσσον ἡθροισμένον· τῷ μὲν γὰρ 9
 Ἀκρολίσσῳ διὰ τὴν ὀχυρότητα πιστεύοντες μετρίαν
 τινὰ τελέως εἰς αὐτὸν ἀπένειμαν φυλακὴν. διόπερ 14(16)
 ἅμα τῷ συνεγγίζειν τοὺς Μακεδόνας εὐθέως ἐκ τῆς
 15 πόλεως ἐξεχέοντο, θαρροῦντες ἐπὶ τε τῷ πλήθει καὶ
 ταῖς τῶν τόπων ὀχυρότησι. τοὺς μὲν οὖν πέλτα- 2
 στὰς ὁ βασιλεὺς ἐν τοῖς ἐπιπέδοις ἐπέστησε, τοῖς δὲ
 κούφοις παρήγγειλε προβαίνειν πρὸς τοὺς λόφους
 καὶ συμπλέκεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους ἐρωμένως.
 20 ποιούντων δὲ τὸ παραγγελθέν, ἐπὶ ποσὸν μὲν ὁ 3
 κίνδυνος πάριστος ἦν· μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ταῖς δυσχω-
 ρίαις εἷξαντες οἱ παρὰ τοῦ Φιλίππου καὶ τῷ πλήθει
 τῶν πολεμίων ἐτράπησαν. καταφυγόντων δὲ τού- 4
 των εἰς τοὺς πελταστὰς οἱ μὲν ἐκ τῆς πόλεως κατα- 581.
 25 φρονήσαντες προῆσαν καὶ συγκαταβάντες ἐν τοῖς
 ἐπιπέδοις προσεμάχοντο τοῖς πελτασταῖς· οἱ δὲ τὸν 5
 Ἀκρολίσσον φυλάττοντες, θεωροῦντες τὸν Φίλιππον
 ἐκ διαδοχῆς ταῖς σπείραις ἐπὶ πόδα ποιούμενον τὴν
 ἀναχώρησιν, καὶ δόξαντες τοῖς ὅλοις αὐτὸν εἶκειν,
 30 ἔλαθον ἐκκληθέντες διὰ τὸ πιστεύειν τῇ φύσει τοῦ
 τόπου, καῖπειτα κατ' ὀλίγους ἐκλιπόντες τὸν Ἀκρό- 6

λίσσον κατέρρεον ταῖς ἀνοδίαις εἰς τοὺς ὁμαλοὺς καὶ
 πεδινοὺς τόπους, ὥς ἤδη τινὸς ὠφελείας καὶ τροπῆς
 7 τῶν πολεμίων ἐσομένης. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦ-
 τον οἱ τὰς ἐνέδρας ἐκ τῆς μεσογαίας διειληφότες
 ἀφανῶς ἐξαναστάντες ἐνεργὸν ἐποίησαντο τὴν ἔφο- 5
 δον· ἅμα δὲ τούτοις ἐκ μεταβολῆς οἱ πελτασταὶ
 638.8 συνεπέθεντο τοῖς ὑπεναντίοις. οὗ συμβάντος δια-
 ταραχθέντες οἱ μὲν ἐκ τοῦ Λίσσου σποράδην ποιού-
 μενοι τὴν ἀναχώρησιν διεσφάζοντο πρὸς τὴν πόλιν,
 οἱ δὲ τὸν Ἀκρόλισσον ἐκλιπόντες ἀπετμήθησαν ὑπὸ 10
 9 τῶν ἐκ τῆς ἐνέδρας ἐξαναστάντων. διὸ καὶ συνέβη
 τὸ μὲν ἀνέλπιστον, τὸν Ἀκρόλισσον παραχρῆμα λη-
 φθῆναι χωρὶς κινδύνων, τὸν δὲ Λίσσον τῇ κατὰ πό-
 δας ἡμέρᾳ μετὰ μεγάλων ἀγώνων, ποιησαμένων τῶν
 Μακεδόνων ἐνεργῶς καὶ καταπληκτικὰς προσβολάς. 15
 10 Φίλιππος μὲν οὖν, παραδόξως ἐγκρατὴς γενόμενος
 τῶν προειρημένων τόπων, ἅπαντας τοὺς πέριξ ὑπο-
 χειρίους ἐποίησατο διὰ ταύτης τῆς πράξεως, ὥστε τοὺς
 πλείστους τῶν Ἰλλυριῶν ἐθελοντῆν ἐπιτρέπειν αὐτῷ
 11 τὰς πόλεις· οὐδεμία γὰρ ὀχυρότης ἔτι πρὸς τὴν Φιλίπ- 20
 πον βίαν οὐδ' ἀσφάλεια τοῖς ἀντιπαττομένοις προ-
 φαίνετο, κεκρατημένων μετὰ βίας τῶν προειρημένων
 ὀχυρωμάτων. [Cod. Urb. fol. 107^v (exc. ant. p. 199).]
 14^b Δασσ^αφῆται ἔθνος Ἰλλυρίας· Πολύβιος ὁγδόω. 602, 18
 (38, 5) 663, 20 [Steph. Byz. p. 220, 21 Mein.] 25
 2 (38, 6) Ἰσκανα πόλις Ἰλλυρίδος οὐδετέρως· Πολύβιος ἡ.
 [ibid. p. 653, 14 Mein.]

IV. RES ASIAE.

15(17) Βῶλις ἦν ἀνὴρ γένει μὲν Κρής, χρόνον δὲ πο- 581, 28
 638, 17 λὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ διατετριφὼς ἐν ἡγεμονικῇ προ- 30

στασία, δοκῶν δὲ καὶ σύνεσιν ἔχειν καὶ τόλμαν
 παράβολον καὶ τριβὴν ἐν τοῖς πολεμικοῖς οὐδενὸς
 ἐλάττω. τοῦτον ὁ Σωσίβιος διὰ πλειόνων λόγων 2
 πιστωσάμενος, καὶ παρασκευάσας εὖνουν ἑαυτῷ καὶ
 5 πρόθυμον, ἀναδίδωσι τὴν πρᾶξιν, λέγων ὥς οὐδὲν
 ἂν τῷ βασιλεῖ μείζον χαρίσαιοτο κατὰ τοὺς ἐνεστῶτας 582.
 καιροὺς ἢ συνεπινοήσας πῶς καὶ τίνι τρόπῳ δύνα-
 ται σῶσαι τὸν Ἀχαιόν. τότε μὲν οὖν διακούσας ὁ 3
 Βῶλις, καὶ φήσας ἐπισκέψασθαι περὶ τῶν εἰρημένων,
 10 ἔχωρίσθη· δοὺς δὲ λόγον ἑαυτῷ, καὶ μετὰ δὴ ἢ 4
 τρεῖς ἡμέρας προσελθὼν πρὸς τὸν Σωσίβιον, ἀνε-
 δέξατο τὴν πρᾶξιν εἰς αὐτόν, φήσας καὶ γεγονέναι
 πλείω χρόνον ἐν ταῖς Σάρδεσι καὶ τῶν τόπων ἐμ-
 639. πειρεῖν, καὶ τὸν Καμβύλον τὸν ἡγεμόνα τῶν παρ'
 15 Ἀντιόχῳ στρατενομένων Κρητῶν οὐ μόνον πολίτην,
 ἀλλὰ καὶ συγγενῇ καὶ φίλον ὑπάρχειν αὐτῷ. συνέ- 5
 βαινε δὲ καὶ τὸν Καμβύλον καὶ τοὺς ὑπὸ τοῦτον
 ταττομένους Κρήτας πεπιστεῦσθαί τι τῶν φυλακτη-
 ρίων τῶν κατὰ τοὺς ὀπισθε τόπους τῆς ἄκρας, οἵ-
 20 τινες κατασκευὴν μὲν οὐκ ἐπέδέχοντο, τῇ δὲ συνε-
 χείᾳ τῶν ὑπὸ τὸν Καμβύλον τεταγμένων ἀνδρῶν
 ἐτηροῦντο. τοῦ δὲ Σωσιβίου δεξαμένου τὴν ἐπί- 6
 νοιαν, καὶ διειληφότος ἢ μὴ δυνατὸν εἶναι σωθῆναι
 τὸν Ἀχαιὸν ἐν τῶν περιεστώτων, ἢ δυνατοῦ καθάπαξ
 25 ὑπάρχοντος διὰ μηδενὸς ἂν ἐτέρου γενέσθαι τοῦτο
 βέλτιον ἢ διὰ Βῶλιδος, τοιαύτης δὲ συνδραμούσης
 καὶ περὶ τὸν Βῶλιν προθυμίας, ταχέως ἐλάμβανε
 τὸ πρᾶγμα προκοπὴν. ὃ τε γὰρ Σωσίβιος ἅμα μὲν 7
 προεδίδου τῶν χρημάτων εἰς τὸ μηδὲν ἐλλείπειν εἰς
 30 τὰς ἐπιβολάς, πολλὰ δ' εὖ γενομένων ὑπισχνεῖτο
 δώσειν, τὰς δὲ παρ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως καὶ παρ' 8

Ἀχαιοῦ τοῦ σωζομένου χάριτας ἐξ ὑπερβολῆς αὖξων
 9 εἰς μεγάλας ἐλπίδας ἤγε τὸν Βῶλιν· ὃ τε προεῖρη-
 μένος ἀνὴρ, ἔτοιμος ὢν πρὸς τὴν πρᾶξιν, οὐδένα
 χρόνον ἐπιμείνας ἐξέπλευσε, συνθήματα λαβὼν καὶ
 πίστει πρὸς τε Νικόμαχον εἰς Ῥόδον, ὅς ἐδόκει 5
 πατὴρ εἶναι διάθεσιν κατὰ τὴν εὐνοίαν καὶ πίστιν
 πρὸς τὸν Ἀχαιόν, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς Μελαγκόμαν
 10 εἰς Ἐφεσον. οὗτοι γὰρ ἦσαν, δι' ὧν καὶ τὸν πρὸ
 τοῦ χρόνου Ἀχαιὸς τά τε πρὸς τὸν Πτολεμαῖον καὶ
 τὰς ἄλλας ἀπάσας τὰς ἔξωθεν ἐπιβολὰς ἐχειρίζε. 10
 16(18) Παραγενόμενος δ' εἰς τὴν Ῥόδον καὶ μετὰ ταῦτα
 πάλιν εἰς τὴν Ἐφεσον, καὶ κοινωνάμενος τοῖς προ-
 ειρημένοις ἀνδράσι, καὶ λαβὼν αὐτοὺς ἐτοίμους εἰς 583.
 τὰ παρακαλούμενα, μετὰ ταῦτ' Ἀριανόν τινα τῶν
 640. ὑφ' αὐτὸν ταττομένων διαπέμπεται πρὸς τὸν Καμ- 15
 2 βύλον, φήσας ἐξαπεστάλθαι μὲν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας
 ξενολογήσων, βούλεσθαι δὲ τῷ Καμβύλῳ συμμίξαι
 περὶ τινων ἀναγκαίων· διόπερ ᾤετο δεῖν τάξασθαι
 καιρὸν καὶ τόπον, ἐν ᾧ μηδενὸς συνειδότης αὐτοῖς
 3 συναντήσουσι. ταχὺ δὲ τοῦ Ἀριανοῦ συμμίκαντος 20
 τῷ Καμβύλῳ καὶ δηλώσαντος τὰς ἐντολάς, ἐτοίμως
 ὁ προειρημένος ἀνὴρ ὑπήκουσε τοῖς παρακαλουμέ-
 νοις, καὶ συνθέμενος ἡμέραν καὶ τόπον ἐκατέρω
 γνωστόν, εἰς ὃν παρέσται νυκτός, ἀπέπεμψε τὸν
 4 Ἀριανόν. ὁ δὲ Βῶλις, ὅτε Κρής ὑπάρχων καὶ φύσει 25
 ποικίλος, πᾶν ἐβάσταξε πρᾶγμα καὶ πᾶσαν ἐπίνοιαν
 5 ἐψηλάφα. τέλος δὲ συμμίκας τῷ Καμβύλῳ κατὰ τὴν
 τοῦ Ἀριανοῦ σύνταξιν ἔδωκε τὴν ἐπιστολήν. ἥς τε-
 θεΐσης εἰς τὸ μέσον ἐποιοῦντο τὴν σκέψιν Κρητικὴν·
 6 οὐ γὰρ ἐσχόπουν ὑπὲρ τῆς τοῦ κινδυνεύοντος σω- 30
 τηρίας οὐδ' ὑπὲρ τῆς τῶν ἐγγχειρισάντων τὴν πρᾶξιν

πίστεως, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ἀσφαλείας καὶ τοῦ
 σφίσις αὐτοῖς συμφέροντος. διόπερ ἀμφοτέρω Κρη- 7
 τες ὄντες συντόμως κατηνέχθησαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν
 γνώμην· αὕτη δ' ἦν τὰ μὲν παρὰ τοῦ Σωσιβίου
 5 προδοιμένα δέκα τέλαιντα διελέσθαι κοινῇ, τὴν δὲ 5
 προᾶξιν Ἀντιόχῳ δηλώσαντας καὶ συνεργῶ χρησαμέ-
 νους ἐπαγγείλασθαι τὸν Ἀχαιὸν ἐγχειριεῖν αὐτῷ. λα-
 βόντας χρήματα καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας ἀξίας
 τῆς προειρημένης ἐπιβολῆς. τούτων δὲ κυρωθέντων 9
 10 ὁ μὲν Καμβύλος ἀνεδέξατο χειριεῖν τὰ κατὰ τὸν Ἀν-
 τίοχον, ὁ δὲ Βῶλις ἐτάξατο μετὰ τινος ἡμέρας πέμψειν
 τὸν Ἀριανὸν πρὸς τὸν Ἀχαιὸν. ἔχοντα παρὰ τε τοῦ
 Νικομάχου καὶ Μελαγκόμου συνθηματικὰ γράμματα.
 περὶ δὲ τοῦ παρεῖσελθεῖν τὸν Ἀριανὸν εἰς τὴν ἄκρην 10
 15 ὀσφαλῶς καὶ πάλιν ἀπελθεῖν, ἐκείνου ἐκέλευε φρον-
 τίσειν. ἔαν δὲ προσδεξάμενος τὴν ἐπιβολὴν Ἀχαιὺς 11
641. ἀντιφωνήσῃ τοῖς περὶ τὸν Νικόμαχον καὶ Μελαγκό-
 μαν, οὕτως ἔφη δώσειν ὁ Βῶλις αὐτὸν εἰς τὴν χρεῖαν
 καὶ συμμίξειν τῷ Καμβύλῳ. τῆς δὲ διατάξεως γε- 12
 20 νομένης τοιαύτης χωρισθέντες ἔπραττον ἐκάτεροι τὰ 584.
 συντεταγμένα.

Καὶ λαβὼν καιρὸν πρῶτον ὁ Καμβύλος προσ- 17(19)
 φέρει τῷ βασιλεῖ τὸν λόγον. ὁ δ' Ἀντίοχος, πρὸς 2
 τρόπον αὐτῷ καὶ παραδόξου γενομένης τῆς ἐπαγ-
 25 γελίας, τὰ μὲν ὑπερχαρῆς ὣν πάνθ' ὑπισχνεῖτο, τὰ
 δὲ διαπιστῶν ἐξήταξε τὰς κατὰ μέρος ἐπινοίας καὶ
 παρασκευὰς αὐτῶν. μετὰ δὲ ταῦτα πιστεύσας, καὶ 3
 νομίζων ὡς ἂν εἰ σὺν θεῷ γίνεσθαι τὴν ἐπιβολήν,
 ἡξίου καὶ πολλάκις ἐδεῖτο τοῦ Καμβύλου συντελεῖν
 30 τὴν προᾶξιν. τὸ δὲ παρὰ πλῆσιον ὁ Βῶλις ἐποίει πρὸς 4
 τὸν Νικόμαχον καὶ Μελαγκόμαν. οἱ δὲ πιστεύοντες

ἀπὸ τοῦ κρατίστου γίνεσθαι τὴν ἐπιβολήν, καὶ παρ-
 αυτικά τῷ Ἀριανῷ συνθέντες τὰς πρὸς τὸν Ἀχαιὸν
 ἐπιστολάς γεγραμμένας συνθηματικῶς, καθάπερ ἔθος
 5 ἦν αὐτοῖς, οὕτως ὥστε τὸν κυριεύσαντα τῆς ἐπιστο-
 λῆς μὴ δύνασθαι γινῶναι μηδὲν τῶν ἐν αὐτῇ γε- 5
 γραμμένων, ἐξαπέστειλαν παρακαλοῦντες πιστεύειν
 6 τοῖς περὶ τὸν Βῶλιν καὶ τὸν Καμβύλον. ὁ δ' Ἀρια-
 νὸς διὰ τοῦ Καμβύλου παρελθὼν εἰς τὴν ἄκραν τὰ
 γεγραμμένα τοῖς περὶ τὸν Ἀχαιὸν ἀπέδωκε, καὶ συμ-
 παρῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῖς γινομένοις ἀκριβῶς τὸν 10
 κατὰ μέρος ὑπὲρ ἐκάστων ἀπεδίδου λόγον, πολλὰκις
 μὲν καὶ ποικίλως ὑπὲρ τῶν κατὰ τὸν Σωσίβιον καὶ
 Βῶλιν ἀνακρινόμενος, πολλὰκις δὲ περὶ Νικομάχου
 καὶ Μελαγκόμα, μάλιστα δὲ περὶ τῶν κατὰ τὸν
 7 Καμβύλον. οὐ μὴν ἀλλ' αὐτοπαθῶς καὶ γενναίως 15
 ὑπέμενε τοὺς ἐλέγχους, καὶ μάλιστα διὰ τὸ μὴ γι-
 642. νώσκειν τὸ συνέχον τῶν τῷ Καμβύλῳ καὶ Βώλιδι
 8 δεδογμένων. Ἀχαιοὶ δὲ καὶ διὰ τῶν ἀνακρίσεων
 τῶν τοῦ Ἀριανοῦ καὶ μάλιστα διὰ τῶν παρὰ τοῦ
 Νικομάχου καὶ Μελαγκόμα συνθημάτων πιστεύσας 20
 ἀντεφώνησε, καὶ παραχρῆμα πάλιν ἐξέπεμψε τὸν
 9 Ἀριανόν. πλεονάκις δὲ τοῦτου γινομένου παρ' ἐκα-
 τέρων, τέλος οἱ περὶ τὸν Ἀχαιὸν ἐπέτρεψαν περὶ
 σφῶν τοῖς περὶ τὸν Νικόμαχον, ἅτε μηδεμιᾶς ἄλλης
 ἐλπίδος ἔτι καταλειπομένης πρὸς σωτηρίαν, καὶ πέμ- 25
 πειν ἐκέλευον ἅμα τῷ Ἀριανῷ τὸν Βῶλιν ἀσελήνου
 10 νυκτός, ὥς ἐγχειριοῦντες αὐτούς. ἦν γάρ τις ἐπί- 585.
 νοια περὶ τὸν Ἀχαιὸν τοιαύτη, πρῶτον μὲν διαφυνγεῖν
 τοὺς ἐνεστώτας κινδύνους, μετὰ δὲ ταῦτα ποιήσασθαι
 δίχα προόδου τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τοὺς κατὰ Συρίαν τό- 30
 11 πους πάνν γὰρ εἶχε μεγάλας ἐλπίδας ἐπιφανεῖς ἄφνω

καὶ παραδόξως τοῖς κατὰ Συρίαν ἀνθρώποις, καὶ
 ἔτι διατρίβοντος Ἀντιόχου περὶ τὰς Σάρδεϊς, μέγα
 ποιήσῃν κίνημα καὶ μεγάλης ἀποδοχῆς τεύξεσθαι
 παρὰ τε τοῖς Ἀντιοχεῦσι καὶ τοῖς κατὰ Κοίλην Συ-
 5 ρίαν καὶ Φοινίκην.

Ὁ μὲν οὖν Ἀχαιὸς ἐπὶ τινος τοιαύτης προσδο- 18 (20)
 κίας καὶ διαλογισμῶν ὑπάρχων ἐκαραδόκει τὴν παρ-
 ουσίαν τοῦ Βώλιδος· οἱ δὲ περὶ τὸν Μελαρκύμουν 2
 ἀποδεξάμενοι τὸν Ἀριανὸν καὶ τὰς ἐπιστολάς ἀνα-
 10 γνόντες, ἐξέπεμπον τὸν Βῶλιν, παρακαλέσαντες διὰ
 πλειόνων καὶ μεγάλας ἐλπίδας ὑποδείξαντες, εἴαν
 καθίκηται τῆς ἐπιβολῆς. ὁ δὲ προδιαπεμψάμενος τὸν 3
 Ἀριανόν, καὶ δηλώσας τῷ Καμβύλῳ τὴν αὐτοῦ παρ-
 ουσίαν, ἦκε νυκτὸς ἐπὶ τὸν συντεθέντα τόπον. γενό- 4
 15 μενοι δὲ μίαν ἡμέραν ἐπὶ ταῦτό, καὶ συνταξάμενοι
 περὶ τοῦ πῶς χειρισθῆσεται τὰ κατὰ μέρος, μετὰ
 ταῦτα νυκτὸς εἰσῆλθον εἰς τὴν παρεμβολήν. ἡ δὲ 5
 διάταξις αὐτῶν ἐγγεγόνει τοιαύτη τις· εἰ μὲν συμ-
 βαίῃ τὸν Ἀχαιὸν ἐκ τῆς ἄκρας ἐλθεῖν μόνον ἢ καὶ
 20 δεύτερον μετὰ τοῦ Βώλιδος καὶ Ἀριανοῦ, τελέως
 648. εὐκαταφρόνητος, ἔτι δ' εὐχείρωτος ἐμελλε γίνεσθαι
 τοῖς ἐνεδρεούουσιν· εἰ δὲ μετὰ πλειόνων, δύσχρηστος 6
 ἢ πρόθεσις ἀπέβαινε τοῖς πεπιστευμένοις, ἄλλως τε
 καὶ ζωγρία σπεύδουσι κυριεῦσαι διὰ τὸ τῆς πρὸς
 25 τὸν Ἀντίοχον χάριτος τὸ πλεῖστον ἐν τούτῳ κείσθαι
 τῷ μέρει. διόπερ' ἔδει τὸν μὲν Ἀριανόν, ὅταν ἐξάγῃ 7
 τὸν Ἀχαιόν, ἡγεῖσθαι διὰ τὸ γινώσκειν τὴν ἀτρα-
 πόν, ἣ πολλάκις ἐπεποίητο καὶ τὴν εἴσοδον καὶ τὴν
 ἔξοδον, τὸν δὲ Βῶλιν ἀκολουθεῖν τῶν ἄλλων κατ- 8
 30 ὅπιν, ἵν' ἐπειδὴν παραγένηται πρὸς τὸν τόπον, ἐν
 ᾧ τοὺς ἐνεδρεόντας ἐτοίμους ὑπάρχειν ἔδει διὰ τοῦ

- Καμβύλου, τότε' ἐπιλαβόμενος κρατοίη τὸν Ἀχαιοῖν,
 καὶ μήτε διαδραίη κατὰ τὸν θόρυβον νυκτὸς οὔσης 586.
 διὰ τόπων ὑλωδῶν, μήθ' αὐτὸν εἶψαι κατὰ τινος
 κρημνοῦ περιπαθῆς γενόμενος, πέσοι δὲ κατὰ τὴν
 9 πρόθεσιν ὑπὸ τὰς τῶν ἐχθρῶν χεῖρας ζωργίᾳ. τοῦ- 5
 τῶν δὲ συγκειμένων, καὶ παραγενομένου τοῦ Βῶλι-
 δος ὥς τὸν Καμβύλον, ἥ μὲν ἤλθε νυκτί, ταύτη
 παράγει πρὸς τὸν Ἀντίοχον τὸν Βῶλιν ὁ Καμβύλος
 10 μόνος πρὸς μόνον. ἀποδεξαμένου δὲ τοῦ βασιλέως
 φιλοφρόνως, καὶ δόντος πίστεις ὑπὲρ τῶν ἐπαγγε- 10
 λιῶν, καὶ παρακαλέσαντος ἀμφοτέρους διὰ πλειόνων
 μηκέτι μέλλειν ὑπὲρ τῶν προκειμένων, τότε μὲν
 11 ἀνεχώρησαν εἰς τὴν αὐτῶν παρεμβολήν, ὑπὸ δὲ τὴν
 ἐωθινὴν Βῶλις ἀνέβη μετὰ τοῦ Ἀριανοῦ, καὶ παρ-
 εισηλθεν ἔτι νυκτὸς εἰς τὴν ἄκραν. 15
- 19(21) Ἀχαιοὺς δὲ προσδεξάμενος ἐκτενῶς καὶ φιλοφρό-
 νως τὸν Βῶλιν ἀνέκρινε διὰ πλειόνων ὑπὲρ ἐκάστου
 2 τῶν κατὰ μέρος. θεωρῶν δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐπιφά-
 νειαν τὸν ἄνδρα καὶ κατὰ τὴν ὁμιλίαν ἔλκοντα τὸ
 τῆς πράξεως στάσιμον, τὰ μὲν περιχαρῆς ἦν διὰ τὴν 20
 ἐλπίδα τῆς σωτηρίας, τὰ δὲ πάλιν ἐπτοημένους καὶ
 πλήρης ἀγωνίας διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀποβησομένων.
 3 ὑπάρχων δὲ καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν οὐδενὸς ἤττων
 καὶ κατὰ τὴν ἐν πράγμασι τριβὴν ἱκανός, ὅμως ἀκμὴν
 ἔκρινε μὴ πᾶσαν εἰς τὸν Βῶλιν ἀνακρεμάσαι τὴν 25
 644. 4 πίστιν. διὸ ποιεῖται τοιοῦτους λόγους πρὸς αὐτόν,
 ὅτι κατὰ μὲν τὸ παρὸν οὐκ ἔστι δυνατόν ἐξελθεῖν
 αὐτῷ, πέμψει δὲ τινὰς τῶν φίλων μετ' ἐκείνου τρεῖς
 ἢ τέσσαρας, ὧν συμμιζάντων τοῖς περὶ τὸν Μελαγ-
 κόμαν ἔτοιμον αὐτὸν ἔφη παρασκευάσειν πρὸς τὴν 30
 5 ἔξοδον. ὁ μὲν οὖν Ἀχαιοὺς ἐποίει τὰ δυνατὰ· τοῦτο

δ' ἡγνόμεναι, τὸ δὲ λεγόμενον, πρὸς Κρήτα κρητίζων·
 ὁ γὰρ Βῶλις οὐθὲν ἀψηλάφητον εἶχε τῶν ἐπινοη-
 θέντων ἂν εἰς τοῦτο τὸ μέρος. πλὴν παραγενομέ- 6
 νης τῆς νυκτός, ἐν ᾗ συνεξαποστέλλειν ἔφη τοὺς
 5 φίλους, προπέμψας τὸν Ἀριανὸν καὶ τὸν Βῶλιν ἐπὶ
 τὴν τῆς ἄκρας ἔξοδον μένειν προσέταξε, μέχρις ἂν
 οἱ μέλλοντες αὐτοῖς συνεξορμᾶν παραγένωνται. τῶν 7
 δὲ πειθαρχησάντων, κοινωσάμενος παρ' αὐτὸν τὸν
 καιρὸν τῇ γυναικὶ καὶ ποιήσας διὰ τὸ παράδοξον
 10 τὴν Λαοδίκην ἔκφρουα, χρόνον μὲν τινα λιπαρῶν
 ταύτην καὶ καταπραῦνων ταῖς προσδοκαμέναις ἐλπίσι 587.
 προσεκαρτέρει, μετὰ δὲ ταῦτα πέμπτος αὐτὸς γενό- 8
 μενος, καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις μετρίως ἐσθῆτας ἀναδοὺς,
 αὐτὸς δὲ λιτὴν καὶ τὴν τυχοῦσαν ἀναλαβὼν καὶ τα-
 15 πεινὸν αὐτὸν ποιήσας προῆγε, συντάξας ἐνὶ τῶν 9
 φίλων αὐτὸν αἰὲν ἀποκρίνασθαι πρὸς τὸ λεγόμενον
 ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀριανὸν καὶ πυνθάνεσθαι παρ'
 ἐκείνων αἰεὶ τὸ κατεπεῖγον, περὶ δὲ τῶν ἄλλων φά-
 ναι βαρβάρους αὐτοὺς ὑπάρχειν.
 20 Ἐπεὶ δὲ συνέμιξαν τοῖς περὶ τὸν Ἀριανόν, ἡγεῖτο 20 (22)
 μὲν αὐτὸς αὐτῶν διὰ τὴν ἐμπειρίαν, ὁ δὲ Βῶλις
 κατόπιν ἐπέστη κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν, ἀπορῶν
 καὶ δυσχρηστούμενος ὑπὲρ τοῦ συμβαίνοντος· καί- 2
 περ γὰρ ὦν Κρής καὶ πᾶν ἂν τι κατὰ τοῦ πέλας
 25 ὑποπτεύσας, ὥμως οὐκ ἠδύνετο διὰ τὸ σκότος συν-
 νοῆσαι τὸν Ἀχαιόν, οὐχ οἷον τίς ἐστίν, ἀλλ' οὐδὲ
 καθάπιαξ εἰ πάρεστι. τῆς δὲ καταβάσεως κρημνώ- 3
 δους μὲν καὶ δυσβάτου κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπαρχούσης,
 ἐν τισὶ δὲ τόποις καὶ λίαν ἐπισφαλεῖς ἐχούσης καὶ
 645. 30 κινδυνώδεις καταφοράς, ὁπότε παραγένοιτο πρὸς τινα
 τοιοῦτον τόπον, τῶν μὲν ἐπιλαμβανομένων, τῶν δὲ

4 πάλιν ἐκδεχομένων τὸν Ἀχαιὸν, οὐ δυναμένων γὰρ
 καθόλου τὴν ἐκ τῆς συνηθείας καταξίωσιν στέλλε-
 σθαι πρὸς τὸν παρόντα καιρὸν, ταχέως ὁ Βῶλις
 5 ὕμνηκε τίς ἐστι καὶ ποῖος αὐτῶν ὁ Ἀχαιός. ἐπεὶ δὲ
 παρεγένοντο πρὸς τὸν τῷ Καμβύλῳ διατεταγμένον 5
 τόπον, καὶ τὸ σύνθημα προσσυρίξας ὁ Βῶλις ἀπέ-
 δωκε, τῶν μὲν ἄλλων οἱ διαναστάντες ἐκ τῆς ἐνέ-
 6 δρας ἐπελάβοντο, τὸν δ' Ἀχαιὸν αὐτὸς ὁ Βῶλις ὁμοῦ
 τοῖς ἱματίοις, ἔνθον τὰς χεῖρας ἔχοντα, συνήρπασε,
 φοβηθεὶς μὴ συννοήσας τὸ γινόμενον ἐπιβάλοιτο 10
 διαφθεῖρειν αὐτόν· καὶ γὰρ εἶχε μάχαιραν ἐφ' αὐτῷ
 7 παρεσκευασμένος. ταχὺ δὲ καὶ πανταχόθεν κυκλω-
 θεὶς ὑποχείριος ἐγένετο τοῖς ἐχθροῖς, καὶ παραχρημα
 8 μετὰ τῶν φίλων ἀνήγετο πρὸς τὸν Ἀντίοχον. ὁ δὲ
 βασιλεὺς, πάλαι μετέωρος ὢν τῇ διανοίᾳ καὶ καρ- 15
 δοκῶν τὸ συμβησόμενον, ἀπολύσας τοὺς ἐκ τῆς συν-
 ουσίας ἔμνε μόνος ἐργηγορῶς ἐν τῇ σκηνῇ μετὰ θυεῖν
 9 ἢ τριῶν σωματοφυλάκων. παρεισελθόντων δὲ τῶν
 περὶ τὸν Καμβύλον καὶ καθισάντων τὸν Ἀχαιὸν ἐπὶ 588.
 τὴν γῆν δεδεμένον, εἰς τοιαύτην ἀφασίαν ἤλθε διὰ 20
 τὸ παράδοξον ὥστε πολλὸν μὲν χρόνον ἀποσιωπῆσαι,
 τὸ δὲ τελευταῖον συμπαθῆς γενέσθαι καὶ δακρῦσαι.
 10 τοῦτο δ' ἔπαθεν ὁρῶν, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ, τὸ δυσφύ-
 λακτον καὶ παράλογον τῶν ἐκ τῆς τύχης συμβαινόν-
 11 των. Ἀχαιὸς γὰρ ἦν Ἀνδρομάχου μὲν νύκτος τοῦ 25
 Λαοδίκης ἀδελφοῦ τῆς Σελεύκου γυναικός, ἔργημε
 δὲ Λαοδίκην τὴν Μιθριδάτου τοῦ βασιλέως θυγα-
 τέρα, κύριος δ' ἐγγόνει τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρον
 12 πάσης. δοκῶν δὲ τότε καὶ ταῖς αὐτοῦ δυνάμεσι καὶ
 ταῖς τῶν ὑπεναντίων ἐν ὀχυρωτάτῳ τόπῳ τῆς οἴκου- 30
 μένης διατρέβειν, ἐκάθητο δεδεμένος ἐπὶ τῆς γῆς,

ὑποχείριος γενόμενος τοῖς ἐχθροῖς, οὐδέπω γινώσκοντος οὐθενὸς ἀπλῶς τὸ γεγονὸς πλὴν τῶν πραξάντων.

646. Οὐ μὴν ἀλλ' ἄμα τῷ φωτὶ συναθροισμένων τῶν 21 (23)

5 φίλων εἰς τὴν σκηνὴν κατὰ τὸν ἐθισμόν, καὶ τοῦ
 πράγματος ὑπὸ τὴν ὄψιν θεωρουμένου, τὸ παρα-
 πλήσιον τῷ βασιλεῖ συνέβηινε πᾶσχειν καὶ τοὺς ἄλ-
 λους· θαυμάζοντες γὰρ τὸ γεγονὸς ἠπίσταντο τοῖς
 ὁρωμένοις. καθίσαντος δὲ τοῦ συνεδρίου, πολλοὶ 2
 10 μὲν ἐγίνοντο λόγοι περὶ τοῦ τίσι δεῖ κατ' αὐτοῦ χρή-
 σασθαι τιμωρίας· ἔδοξε δ' οὖν πρῶτον μὲν ἀκρα- 3
 τηριάσαι τὸν ταλαίπωρον, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν κεφαλὴν
 ἀποτεμόντας αὐτοῦ καὶ καταρράψαντας εἰς ὕναιον
 ἄσκον ἀναστὰς ρῶσαι τὸ σῶμα. γενομένων δὲ τούτων, 4
 15 καὶ τῆς δυνάμεως ἐπιγνούσης τὸ συμβεβηκός, τοιοῦ-
 τος ἐνθουσιασμοῦ ἐγένετο καὶ παράστασις τοῦ στρα-
 τοπέδου παντὸς ὥστε τὴν Λαοδίκην ἐκ τῆς ἄκρας
 μόνον συνειδυῖαν τὴν ἐξόδον ἀνδρός, τεκμήρασθαι
 τὸ γεγονὸς ἐκ τῆς περὶ τὸ στρατόπεδον ταραχῆς καὶ
 20 κινήσεως. ταχὺ δὲ καὶ τοῦ κήρυκος παραγενομένου 5
 πρὸς τὴν Λαοδίκην καὶ διασφυόντος τὰ περὶ τὸν
 Ἀχαιόν, καὶ κελεύοντος τίθεσθαι τὰ πράγματα καὶ
 παραχωρεῖν τῆς ἄκρας. τὸ μὲν πρῶτον ἀναπόκριτος 6
 οἰμωγὴ καὶ θορήναι πυράλογοι κατεῖχον τοὺς περὶ
 25 τὴν ἀκρόπολιν, οὐχ οὔτως διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἀχαιὸν
 εὐνοίαν ὥς διὰ τὸ παράδοξον καὶ τελέως ἀνέλπιστον
 ἐκάστω φαίνεσθαι τὸ συμβεβηκός, μετὰ δὲ ταῦτα 7
 πολλὰ τις ἦν ἀπορία καὶ δυσχρηστία περὶ τοὺς ἐν- 589.
 δον. Ἀντίοχος δὲ διακεχειρισμένος τὸν Ἀχαιὸν ἐπέχε 8
 30 τοῖς κατὰ τὴν ἄκραν αἰεὶ, πεπεισμένος ἀφορμὴν ἐκ
 τῶν ἐνδον αὐτῷ παραδοθήσεσθαι, καὶ μέλιστα διὰ

3 τῶν στρατιωτῶν. ὃ καὶ τέλος ἐγένετο· στασιάσαν-
τες γὰρ πρὸς σφᾶς ἐμερίσθησαν, οἱ μὲν πρὸς Ἀρί-
βαζον, οἱ δὲ πρὸς τὴν Λαυδίκην. οὗ γενομένου δια-
πιστήσαντες ἀλλήλοις ταχέως ἀμφοτέροι παρέδωσαν
αὐτοὺς καὶ τὰς ἀκροπόλεις. 5

10 Ἀχαιοὺς μὲν οὖν πάντα τὰ κατὰ λόγον πράξας,
ὑπὸ δὲ τῆς τῶν πιστευθέντων ἡττηθεὶς ἀθεσίας,
κατεστρέψατο τὸν βίον, κατὰ δύο τρόπους οὐκ ἀνω-
647.11 φελὲς ὑπόδειγμα γενόμενος τοῖς ἐπεσομένοις, καθ' ἓνα
μὲν πρὸς τὸ μηδενὶ πιστεύειν ῥαδίως, καθ' ἕτερον 10
δὲ πρὸς τὸ μὴ μεγαλυνεῖν ἐν ταῖς εὐπραγίαις, πᾶν
δὲ προσδοκᾶν ἀνθρώπους ὄντας. [Cod. Urb. fol. 109^r
(exc. ant. p. 199) et inde ab 360, 10. πιστεύειν Exc.
Vat. p. 374 M. 27, 1 H. post unius folii lacunam (v.
VII, 36, 9).]

22(24) Ὅτι Κανάρως ὁ βασιλεὺς τῶν ἐν τῇ Θράκῃ Γα-
λατῶν βασιλικὸς ὑπάρχων τῇ φύσει καὶ μεγαλόφρων,
πολλὴν μὲν ἀσφάλειαν παρεσκεύαζε τοῖς προσπλέονσι
2 τῶν ἐμπόρων εἰς τὸν Πόντον, μεγάλας δὲ παρείχετο
χρεῖας τοῖς Βυζαντίοις ἐν τοῖς πρὸς τοὺς Θρᾷκας 20
καὶ Βιθυνοὺς πολέμοις. [Exc. Peir. p. 26.]

3 Πολύβιος .. ἐν ὁγδόῃ ἱστορίῳ, Κανάρως, φησὶν, ὁ
Γαλάτης, ὦν τᾶλλα ἀνὴρ ἀγαθός, ὑπὸ Σωστράτου
τοῦ κόλακος διεστρέφετο, ὃς ἦν Χαλκηδόνιος γένος.
[Athenaeus VI, 60 p. 252 c.] 25

23(25) Ὅτι Ξέρξου βασιλεύοντος πόλεως Ἀρμόcata, ἣ
κεῖται πρὸς τῷ Καλῷ πεδίῳ καλουμένῃ, μέσον Εὐ-
φράτου καὶ Τίγριδος, ταύτῃ τῇ πόλει παραστρατο-
πεδεύσας Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς ἐπεβάλετο πολιορκεῖν
2 αὐτήν. Θιωρῶν δὲ τὴν πρᾶσκειν τοῦ βασιλέως ὁ 30
Ξέρξης, τὸ μὲν πρῶτον αὐτὸν ἐκποδῶν ἐποίησε, μετὰ

δέ τινα χρόνον δέσας μὴ τοῦ βασιλείου κρατηθέν-
 τος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν καὶ τἄλλα τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν
 αὐτῷ διατραπῇ, μετεμελήθη καὶ διεπέμψατο πρὸς
 τὸν Ἀντίοχον, φέσκων βούλεσθαι συνελθεῖν εἰς λό-
 5 γους. οἱ μὲν οὖν πιστοὶ τῶν φίλων οὐκ ἔφασκον ὅ
 δεῖν προῖεσθαι τὸν νεανίσκον λαβόντες εἰς χεῖρας,
 ἀλλὰ συνεβούλευον κυριεύσαντα τῆς πόλεως Μιθρι- 590.
 δάτῃ παραδοῦναι τὴν δυναστείαν, ὅς ἦν υἱὸς τῆς
 ἀδελφῆς αὐτοῦ κατὰ φύσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τούτων 4
 10 μὲν οὐδενὶ προσέειπε, μεταπιμψάμενος δὲ τὸν νε-
 648. ανίσκον διελύσατο τὴν ἔχθραν, ἀφῆκε δὲ τὰ πλεῖστα
 τῶν χρημάτων, ἃ συνέβαινε τὸν πατέρα προσοφεί-
 λειν αὐτῷ τῶν φόρων. λαβὼν δὲ παραχρῆμα τρια- 5
 κόσια τέλαντα παρ' αὐτοῦ καὶ χιλίους ἵππους καὶ
 15 χιλίους ἡμιόνους μετὰ τῆς ἐπισκευῆς τὰ τε κατὰ τὴν
 ἀρχὴν ἅπαντ' ἀποκατέστησε, καὶ συνοικίσας αὐτῷ
 τὴν ἀδελφὴν Ἀντιοχίδα πάντας τοὺς ἐκείνων τῶν
 τόπων ἐψυχάρωγης καὶ προσεκαλέσατο, δόξας με-
 γαλοψύχως καὶ βασιλικῶς τοῖς πράγμασι κεχρησθαι.
 20 [Exc. Peir. p. 26.]

V. RES ITALIAE.

Ὅτι οἱ Ταραντῖνοι διὰ τὸ τῆς εὐδαιμονίας ὑπερ- 24(26)
 ἤφανον ἐπεκαλέσαντο Πύρρον τὸν Ἰππειώτην· πᾶσα
 γὰρ ἐλευθερία μετ' ἐξουσίας πολυχρονίου φύσιν ἔχει
 25 κόρον λαμβάνειν τῶν ὑποκειμένων, ἅπτετα ζητεῖ
 δεσπότην· τυχοῦσά γε μὴν τούτου ταχὺ ἄλιν μισεῖ
 διὰ τὸ μεγάλην φαίνεσθαι τὴν πρὸς τὸ χεῖρον μετα-
 βολήν· ὃ καὶ τότε συνέβαινε τοῖς Ταραντίνους. [Exc.
 Vat. p. 374 M. 27, 2 H. 23. πᾶσα — 26. μισεῖ etiam
 30 cod. Urb. fol. 114^v extr. margo.]

- 2(38,³) Ὅτι πᾶν τὸ μέλλον κρείττον φαίνεται τοῦ παρ- 602,¹⁼
 663,¹⁶ ὄντος ὑπάρχειν. [Exc. Vat. p. 375 M. 27, 8 H.]
- 3(2) Προσπεσόντων δὲ τούτων εἰς Τάραντα καὶ τοὺς 590,²⁰
 648,¹⁷ Θουρίους, ἡγανάκτει τὰ πλήθη. [Suidas v. Προσπε-
 σόντων.] 5
- 4(3) Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὥς ἐπ' ἐξοδείαν ὀρμήσαν-
 τες ἐκ τῆς πόλεως καὶ συνεγγρίσαντες τῇ παρεμβολῇ
 τῶν Καρχηδονίων νυκτός, ἄλλοι μὲν συγκαθέντες
 εἰς τινα τόπον ὑλώδη παρὰ τὴν ὁδὸν ἔμειναν, ὁ
 δὲ Φιλήμενος καὶ Νίκων προσῆλθον πρὸς τὴν παρ- 10
- 5(4) εμβολήν. τῶν δὲ φυλάκων ἐπιλαβομένων αὐτῶν,
 ἀνήγοντο πρὸς τὸν Ἀννίβαν, οὐδὲν εἰπόντες οὔτε
 πόθεν οὔτε τίνες ἦσαν, αὐτὸ δὲ μόνον τοῦτο δη- 15
- 6(5) λοῦντες ὅτι θέλουσι τῷ στρατηγῷ συμμίξαι. ταχὺ
 δὲ πρὸς τὸν Ἀννίβαν ἐπαναχθέντες ἔφασαν αὐτῷ 15
- 7(6) κατ' ἰδίαν βούλεσθαι διαλεχθῆναι. τοῦ δὲ καὶ λίαν
 ἐτοιμῶς προσδεξαμένου τὴν ἔντευξιν, ἀπελογίζοντο
 649. περὶ τε τῶν καθ' αὐτοὺς καὶ περὶ τῶν κατὰ τῇ
 πατρίδα, πολλὰς καὶ ποικίλας ποιούμενοι κατηγορίας
 Ῥωμαίων, χάριν τοῦ μὴ δοκεῖν ἀλόγως ἐμβαίνειν 20 591.
- 8(7) εἰς τὴν ὑποκειμένην προᾶξιν. τότε μὲν οὖν Ἀννίβας
 ἐπαινέσας καὶ τὴν ὀρμὴν αὐτῶν φιλανθρωπῶς ἀπο-
 δεξάμενος ἐξέπεμψε, συνταξάμενος παραγίνεσθαι καὶ
- 9(8) συμμιγνύναι κατὰ τάχος αὐτῷ πάλιν. κατὰ δὲ τὸ
 παρὸν ἐκέλευσε τὰ πρῶτα τῶν ἐξελασθέντων πρῶτ' 25
 θρεμμάτων καὶ τοὺς ἅμα τούτοις ἄνδρας, ἐπειδὴν
 ἱκανὸν ἀπόσχωσι τῆς παρεμβολῆς, περιελασαμένους
 εὐθαρσῶς ἀπαλλάττεσθαι· περὶ γὰρ τῆς ἀσφαλείας
- 10(9) αὐτῷ μελήσειν. ἐποίει δὲ τοῦτο βουλόμενος αὐτῷ
 μὲν ἀναστροφὴν δοῦναι πρὸς τὸ πολυπραγμονῆσαι 30
 τὰ κατὰ τοὺς νεανίσκους, ἐκείνοις δὲ πίστιν παρα-

σκευάζειν πρὸς τοὺς πολίτας ὡς ἀπὸ τοῦ κρατίστου
 ποιουμένοις τὰς ἐπὶ τὰς ληστείας ἐξόδους. *πραξάν-* 11 (10)
 των δὲ τῶν περὶ τὸν Νίκωνα τὸ παραγγελθέν, ὁ
 μὲν Ἀννίβας περιχαρὴς ἦν διὰ τὸ μόλις ἀφορμῆς
 5 ἐπιληφθαι πρὸς τὴν προκειμένην ἐπιβολήν, οἱ δὲ 12 (11)
 περὶ τὸν Φιλήμενον ἔτι μᾶλλον παρώρμητο πρὸς
 τὴν πρᾶξιν διὰ τὸ καὶ τὴν ἔντευξιν ἀσφαλῶς γεγο-
 νέναι καὶ τὸν Ἀννίβαν ἠύρηκέναι πρόθυμον, ἔτι δὲ
 τὴν τῆς λείας θαψίλειαν ἱκανὴν αὐτοῖς πίστιν παρε-
 10 σκευακέναι πρὸς τοὺς ἰδίους. διότι τὰ μὲν ἐποδό- 13 (12)
 μενοι, τὰ δ' εὐωχούμενοι τῆς λείας, οὐ μόνον ἐπι-
 στεύοντο παρὰ τοῖς Ταραντίνοις, ἀλλὰ καὶ ζηλωτὰς
 ἔσχον οὐκ ὀλίγους.

Μετὰ δὲ ταῦτα ποιησάμενοι δευτέραν ἐξοδον, 25 (27)
 15 καὶ παραπλησίως χειρίσαντες τὰ κατὰ μέρος, αὐτοί
 τε τοῖς περὶ τὸν Ἀννίβαν ἔδοσαν πίστεϊς καὶ παρ'
 ἐκείνων ἔλαβον ἐπὶ τούτοις, ἐφ' ᾧ Ταραντίνους ἔλεν- 2
 θερῶσειν καὶ μήτε φόρους πράξεσθαι κατὰ μηδένα
 650. τρόπον μήτ' ἄλλο μηδὲν ἐπιτάξειν Ταραντίνοις Καρ-
 20 χηδονίους, τὰς δὲ τῶν Ῥωμαίων οἰκίας καὶ κατα-
 λύσεις, ἐπειδὴν κρατήσωσι τῆς πόλεως, ἐξεῖναι Καρ-
 χηδονίοις διαρπάζειν. ἐποίησαντο δὲ καὶ σύνθημα 3
 τοῦ παραδέχεσθαι σφᾶς τοὺς φύλακας ἐτοιμῶς εἰς
 τὴν παρεμβολήν, ὅτ' ἔλθοιεν. ὦν γενομένων ἔλα- 4
 25 βον ἔξουσίαν εἰς τὸ καὶ πλεονάκεις συμμιγνύναι τοῖς
 περὶ τὸν Ἀννίβαν, ποτὲ μὲν ὡς ἐπ' ἐξοδείαν, ποτὲ
 δὲ πάλιν ὡς ἐπὶ κυνηγίαν ποιούμενοι τὰς ἐκ τῆς
 πόλεως ἐξόδους. ταῦτα δὲ διαρμολογούμενοι πρὸς τὸ 5592.
 μέλλον, οἱ μὲν πλείους ἐπετήρουν τοὺς καιροὺς, τὸν
 30 δὲ Φιλήμενον ἀπέταξαν ἐπὶ τὰς κυνηγίας· διὰ γὰρ 6
 τὴν ὑπερβάλλουσαν ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος ἐπιθυμίαν

ἣν ὑπὲρ αὐτοῦ διάληψις ὥς οὐδὲν προουργιαίτερον
 7 ποιούμενου κατὰ τὸν βίον τοῦ κυνηγετεῖν. διὸ τοῦτ' ὦ
 μὲν ἐπέτρεψαν ἐξειδιάσασθαι διὰ τῶν ἄλισκόμενων
 θηρίων πρῶτον μὲν τὸν ἐπὶ τῆς πόλεως τεταγμένον
 Γάιον Αἰβιον, δεύτερον δὲ τοὺς φυλάττοντας τὸν 5
 πυλῶνα τὸν ὑπὸ τὰς Τημενίδας προσαγορευομένας
 8 πύλας. ὃς παραλαβὼν τὴν πίστιν ταύτην, καὶ τὰ
 μὲν αὐτὸς κυνηγετῶν, τῶν δ' ἐτοιμαζομένων αὐτῷ
 δι' Ἀννίβου, συνεχῶς εἰσέφερε τῶν θηρίων, ὧν τὰ
 μὲν ἐδίδου τῷ Γαίῳ, τὰ δὲ τοῖς ἐπὶ τοῦ πυλῶνος 10
 χάριιν τοῦ τὴν ῥινοπύλην ἐτοίμως ἀνοίγειν αὐτῷ.
 9 τὸ γὰρ πλεῖον ἐποιεῖτο τὰς εἰσόδους καὶ τὰς ἐξόδους
 νυκτός, προφάσει μὲν χρώμενος τῷ φόβῳ τῶν πολε-
 μίων, ἀρμοζόμενος δὲ πρὸς τὴν ὑποκειμένην πρό-
 10 θεσιν. ἤδη δὲ κατεσκευασμένου τοιαύτην συνήθειαν 15
 τοῦ Φιλημένου πρὸς τοὺς ἐπὶ τῆς πύλης ὥστε μὴ
 διαπορεῖν τοὺς φυλάττοντας, ἀλλ' ὁπότε προσεγγί-
 σας τῷ τείχει προσσυρῖξαι νυκτός, εὐθέως ἀνοίγε-
 11 σθαι τὴν ῥινοπύλην αὐτῷ, τότε παρατηρήσαντες τὸν
 ἐπὶ τῆς πόλεως ἄρχοντα τῶν Ῥωμαίων, ἀφ' ἡμέρας 20
 651. μέλλοντα γίνεσθαι μετὰ πλειόνων ἐν τῷ προσαγο-
 ρευομένῳ Μουσείῳ σύνεγγυς τῆς ἀγορᾶς, ταύτην
 ἐτάξαντο τὴν ἡμέραν πρὸς τὸν Ἀννίβαν.
 26(28) Ὁ δὲ πάλαι μὲν ἐπεπόριστο σκῆψιν ὥς ἀρρω-
 στῶν, χάριιν τοῦ μὴ θανατῶσαι ἀκούοντας τοὺς Ῥω- 25
 μαίους, ὥς καὶ πλείω χρόνον ἐπὶ τῶν αὐτῶν τόπων
 2 ποιεῖται τὴν διατριβήν· τότε δὲ καὶ μᾶλλον προσ-
 ἐποιεῖτο τὴν ἀρρωστίαν. ἀπέχε δὲ τῷ στρατοπέδῳ
 3 τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν τοῦ Τάραντος. ἤκοντος δὲ τοῦ
 καιροῦ, παρεσκευακῶς ἔκ τε τῶν ἱππέων καὶ τῶν 30
 πεζῶν τοὺς διαφέροντας εὐκνησίᾳ καὶ τόλμῃ, περὶ

μυρίους ὕντας τὸν ἀριθμὸν, παρήγγειλε τεττάρων
 ἡμερῶν ἔχειν ἐφόδια. ποιησάμενος δὲ τὴν ἀναξυρήν 4
 ὑπὸ τὴν ἐωθινὴν ἐχρῆτο τῇ πορείᾳ συντόνως. τῶν
 δὲ Νομαδικῶν ἱππέων εἰς ὀρδοήκοντα προχειρισάμε-
 5 νος ἐκέλευε προπορεύεσθαι τῆς δυνάμεως εἰς τριά- 593.
 κοντα σταδίους καὶ τοὺς παρὰ τὴν ὁδὸν τόπους ἐξ
 ἑκατέρου τοῦ μέρους ἐπιτρέχειν, ἵνα μηδεὶς κατο- 5
 πτεύσῃ τὴν ὅλην δύναμιν, ἀλλ' οἱ μὲν ὑποχείριοι
 γίνοντο τῶν διεμπιπτόντων, οἱ δὲ διαφυγόντες
 10 ἀναγγέλλοιεν εἰς τὴν πόλιν, ὥς ἐπιδρομῆς οὔσης
 ἐκ τῶν Νομάδων. ἀποσχόντων δὲ τῶν Νομάδων 6
 ὥς ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους, ἐδειπνοποίησατο παρὰ
 τινὰ δυσσύνοπτον καὶ φαραγγῶδη ποταμόν. καὶ 7
 συναθροίσας τοὺς ἡγεμόνας κυρίως μὲν οὐ διεσάφει
 15 τὴν ἐπιβολήν, ἀπλῶς δὲ παρεκάλει πρῶτον μὲν ἄν-
 δρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι πάντας, ὥς οὐδέποτε μειζό-
 νων αὐτοῖς ἄθλων ὑποκειμένων, δεύτερον δὲ συν- 8
 ἔχειν ἕκαστον τῇ πορείᾳ τοὺς ὕφ' αὐτὸν ταττομένους
 καὶ πικρῶς ἐπιτιμᾶν τοῖς καθόλου παρεκβαίνουσιν
 20 ἐκ τῆς ἰδίας τάξεως, τελευταῖον δὲ προσέχειν τὸν 9
 νοῦν τοῖς παραγγελλομένοις καὶ μηδὲν ἰδιοπραγεῖν
 πᾶρεξ τῶν προσταττομένων. ταῦτ' εἰπὼν καὶ δια- 10
 652. φρεῖς τοὺς ἡγεμόνας ἐκίνει τὴν πρωτοπορείαν, κνέ-
 φματος ἄρτι γενομένου, σπουδάζων συνάψαι τῷ τείχει
 25 περὶ μέσας νύκτας, καθηγεμόνα τὸν Φιλήμενον ἔχων
 καὶ παρσεκευακῶς ὃν ἄρριον αὐτῷ πρὸς τὴν δια-
 τεταγμένην χρεῖαν.

Τῷ δὲ Γαίῳ τῷ Λιβίῳ, γενομένῳ μετὰ τῶν συν- 27(29)
 ῆθων ἀφ' ἡμέρας ἐν τῷ Μουσείῳ κατὰ τὴν τῶν νεα-
 50 νίσκων πρόληψιν, καὶ σχεδὸν ἤδη τοῦ πότου τὴν
 ἀκμαιοτάτην ἔχοντις διάθεσιν, προσαγγέλλεται περὶ

δυσμᾶς ἡλίου τοὺς Νομάδας ἐπιτρέχειν τὴν χώραν.
 2 ὁ δὲ πρὸς μὲν αὐτὸ τοῦτο διανοήθη, καὶ καλέσας
 τινὰς τῶν ἡγεμόνων συνέταξε τοὺς μὲν ἡμίσεις τῶν
 ἱππέων ἐξελεθύντας ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν κωλύσαι τοὺς
 κακοποιούντας τὴν χώραν τῶν πολεμίων, τῆς γε μὴν 5
 ὅλης πράξεως διὰ ταῦτα καὶ μᾶλλον ἀνύποπτος ἦν.
 3 οἱ δὲ περὶ τὸν Νίκωνα καὶ Τραγίσκον, ἅμα τῷ σκό-
 τος γενέσθαι συναθροισθέντες ἐν τῇ πόλει πάντες,
 4 ἐτήρουν τὴν ἐπάνοδον τῶν περὶ τὸν Αἰβιον. τῶν δὲ
 ταχέως ἐξαναστάντων διὰ τὸ γεγονέναι τὸν πότον 10
 ἄφ' ἡμέρας, οἱ μὲν ἄλλοι πρὸς τινα τόπον ἀποστάν-
 τες ἔμεινον, τινὲς δὲ τῶν νεανίσκων ἀπήντων τοῖς 594.
 περὶ τὸν Γάιον, διακεχυμένοι καὶ τι καὶ προσπαί-
 ζοντες ἀλλήλοις, ὥς ἂν ὑποκρινόμενοι τοὺς ἐκ συν-
 5 ουσίας ἐπανάγοντας. ἔτι δὲ μᾶλλον ἡλλοιωμένων 15
 ὑπὸ τῆς μέθης τῶν περὶ τὸν Αἰβιον, ἅμα τῷ συμ-
 μιᾶν γέλωτος ἐξ ἀμφοῖν ἦν καὶ παιδιὰ πρόχειρος.
 6 ἐπεὶ δὲ συνανακάμψαντες ἀποκατέστησαν αὐτὸν εἰς
 οἶκον, ὁ μὲν Γάιος ἀνεπαύετο μεθύων, ὥς εἰκὸς
 ἐστὶ τοὺς ἄφ' ἡμέρας πίνοντας, οὐδὲν ἄτοπον οὐδὲ 20
 δυσχερὲς ἔχων ἐν τῇ διανοίᾳ, χαρᾶς δὲ πλήρης καὶ
 7 ῥαθυμίας. οἱ δὲ περὶ τὸν Νίκωνα καὶ Τραγίσκον
 653. ἐπεὶ συνέμιξαν τοῖς ἀπολελειμμένοις νεανίσκοις, διε-
 λόντες σφᾶς εἰς τρία μέρη παρεφύλαττον, διαλα-
 βόντες τῆς ἀγορᾶς τὰς εὐκαιροτάτας εἰσβολάς, ἵνα 25
 μήτε τῶν ἐξωθεν προσπιπτόντων μηδὲν αὐτοὺς λαν-
 8 θάνῃ μήτε τῶν ἐν αὐτῇ τῇ πόλει γινομένων. ἐπέ-
 στησαν δὲ καὶ παρὰ τὴν οἰκίαν τοῦ Γαίου, σαφῶς
 εἰδότες ὥς ἔαν γίνηται τις ὑπόνοια τοῦ μέλλοντος,
 ἐπὶ τὸν Αἰβιον ἀνοισθήσεται πρῶτον, καὶ παν τὸ 30
 9 πραττόμενον ἀπ' ἐκείνου λήψεται τὴν ἀρχήν. ὥς δ'

αί μὲν ἀπὸ τῶν δειπνῶν ἐπάνοδοι καὶ συλλήβδην
ὁ τοιοῦτος θόρυβος ἤδη παρωχέει, τῶν δὲ δημο-
τῶν ἢ πληθὺς κατακεκοίμητο, προύβαινε δὲ τὰ τῆς
νυκτὸς καὶ τὰ τῆς ἐλπίδος ἀκέραια διέμενε, τότε συν-
5 ἀθροισθέντες προῆγον ἐπὶ τὴν προκειμένην χρείαν.

Τὰ δὲ συγκείμενα τοῖς νεανίσκοις ἦν πρὸς τοὺς 28(30)
Καρχηδονίους· τὸν μὲν Ἀννίβαν ἔδει συνάψαντα τῇ 2
πόλει κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς μεσογαίου, πρὸς ἑω δὲ κει-
μένην πλευράν, ὥς ἐπὶ τὰς Τημενίδας προσαγορευο-
10 μένας πύλας, ἀνάψαι κῦρ ἐπὶ τοῦ τάφου, τοῦ παρὰ
μὲν τισιν Ἰακίνθου προσαγορευομένου, παρὰ δέ
τισιν Ἀπόλλωνος Ἰακίνθου. τοὺς δὲ περὶ τὸν Τρα- 3
γίσκον, ὅταν ἴδωσι τοῦτο γινόμενον, ἔνδοθεν ἀντι-
πυρσεύσαι. τούτου δὲ συντελεσθέντος, σβέσαι τὸ 4
15 πῦρ ἔδει τοὺς περὶ τὸν Ἀννίβαν καὶ βάδην ποιεῖ-
σθαι τὴν πορείαν ὥς ἐπὶ τὴν πύλην. ὧν διατεταγ- 5
μένων, οἱ μὲν νεανίσκοι διαπορευθέντες τὸν οἰκού-
μενον τόπον τῆς πόλεως ἤκον ἐπὶ τοὺς τάφους. τὸ 6
γὰρ πρὸς ἑω μέρος τῆς τῶν Ταρκεντίνων πόλεως 595.
20 μνημάτων ἐστὶ πλήρες, διὰ τὸ τοὺς τελευτήσαντας
ἔτι καὶ νῦν θάπτεσθαι παρ' αὐτοῖς πάντας ἐντὸς
τῶν τειχῶν κατὰ τι λόγιον ἀρχαῖον. φασὶ γὰρ χρῆ- 7
σαι τὸν θεὸν τοῖς Ταρκεντίνοις ἄμεινον καὶ λῶον
ἔσεσθαι σφίσι ποιουμένοις τὴν οἴκησιν μετὰ τῶν
25 πλειόνων. τοὺς δὲ νομίσαντας ἂν οἰκῇσ' οὕτως 8
ἄριστα κατὰ τὸν χρησμόν, εἰ καὶ τοὺς μετελλαχάτας
654. ἐντὸς τοῦ τείχους ἔχοιεν, διὰ ταῦτα θάπτειν ἔτι καὶ
νῦν τοὺς μεταλλάξαντας ἐντὸς τῶν πυλῶν. οὐ μὲν 9
ἄλλ' οἳ γε προειρημένοι παραγενόμενοι πρὸς τὸν
30 τοῦ Ἰνθιονίου τάφον ἐκαρὰδόκουν τὸ μέλλον. συν- 10
εγγισάντων δὲ τῶν περὶ τὸν Ἀννίβαν καὶ πρᾶξαν-

των τὸ συνταχθέν, ἅμα τῷ τὸ πῦρ ἰδεῖν οἱ περὶ
τὸν Νίκωνα καὶ Τραγίσκον ἀναθαρρήσαντες ταῖς
ψυχαῖς καὶ τὸν παρ' αὐτῶν πυρσὸν ἀναδείξαντες,
ἐπεὶ τὸ παρ' ἐκείνων πῦρ πάλιν ἐώρων ἀποσβε-
νύμενον, ὥρμησαν ἐπὶ τὴν πύλην μετὰ δρόμου καὶ 5
11 σπουδῆς, βουλόμενοι φθάσαι φονεύσαντες τοὺς ἐπὶ
τοῦ πυλῶνος τεταγμένους, διὰ τὸ συγκεῖσθαι [καὶ]
σχολῇ καὶ βάδην ποιείσθαι τὴν πορείαν τοὺς Καρ-
12 χιδονίους. εὐροήσαντος δὲ τοῦ πράγματος, καὶ προ-
καταληφθέντων τῶν φυλατιόντων, οἱ μὲν ἐφόνεον 10
13 τούτους, οἱ δὲ διέκοπτον τοὺς μοχλοῦς. ταχὺ δὲ
τῶν πυλῶν ἀνοιχθείσων, πρὸς τὸν δέοντα καιρὸν
ἦκον οἱ περὶ τὸν Ἀννίβαν, κεχημένοι τῇ πορείᾳ
συμμέτρως, ὥστε μηδεμίαν ἐπίστασιν γενέσθαι παρ'
ὁδὸν ἐπὶ τὴν πόλιν. 13

29(31) Γενομένης δὲ τῆς εἰσόδου κατὰ τὴν πρόθεσιν
ἀσφαλοῦς καὶ τελέως ἀθορύβου, δόξαντες ἡνύσθαι
σφίσι τὸ πλεῖστον τῆς ἐπιβολῆς, λοιπὸν αὐτοὶ μὲν
εὐθαρσῶς ἤδη προῆγον ἐπὶ τὴν ἀγορὰν κατὰ τὴν
2 πλατεῖαν τὴν ἀπὸ τῆς Βαθείας ἀναφέρουσαν· τοὺς 20
γε μὴν ἱππεῖς ἀπέλειπον ἐκτὸς τοῦ τείχους, ὄντας
οὐκ ἐλάττους δισχιλίων, θέλοντες ἐφεδρεῖαν αὐτοῖς
ὑπάρχειν ταύτην πρὸς τε τὰς ἐξωθεν ἐπιφανείας
καὶ πρὸς τὰ παράλογα τῶν ἐν ταῖς τοιαύταις ἐπι-
3 βολαῖς συμβαινόντων. ἐγγίσαντες δὲ τοῖς περὶ τὴν 25
ἀγορὰν τόποις τὴν μὲν δύναμιν ἐπέστησαν κατὰ
πορείαν, αὐτοὶ δὲ καὶ τὸν Φιλήμενον ἐκαρὰδόκουν,
δεδιώτες πῶς σφίσι προχωρήσει καὶ τοῦτο τὸ μέρος 596.
4 τῆς ἐπιβολῆς. ὅτε γὰρ ἀνάψαντες τὸ πῦρ ἔμελλον
πρὸς τὰς πύλας ὁρμᾶν, τότε καὶ τὸν Φιλήμενον, 30
655. ἔχοντα τὸν ὕν ἐν φερέτρῳ καὶ Αἰβύας ὥς εἰ χιλιόνς

ἐξαπέστειλαν ἐπὶ τὴν παρακειμένην πύλην, βουλό-
 μενοι κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν μὴ ψιλῶς ἐκ μιᾶς
 ἐλπίδος ἐξηρηθῆναι τὴν ἐπιβολὴν αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ
 πλειόνων. ὁ δὲ προειρημένος ἐγγίσας τῷ τείχει κατὰ 5
 5 τὸν ἐθισμὸν ἐπεὶ προσεσύριξε, παρῆν ὁ φύλαξ εὐ-
 θέως καταβαίνων πρὸς τὴν ῥινοπύλην. τοῦ δ' εἰπόν- 6
 τος ἔξωθεν ἀνοίγειν ταχέως, ὅτι βαρύνονται· φέρουσι
 γὰρ ὃν ἄγριον· ἀσμένως ἀκούσας ὁ φύλαξ ἀνέωξε
 μετὰ σπουδῆς, ἐλπίζων καὶ πρὸς αὐτόν τι διατεί-
 10 νειν τὴν εὐαργίαν τῶν περὶ τὸν Φιλήμενον διὰ τὸ
 μερίτην αἰεὶ γίνεσθαι τῶν εἰσφερομένων. αὐτὸς μὲν 7
 οὖν ὁ προειρημένος τὴν πρῶτην ἔχων χώραν τοῦ
 φορήματος εἰσῆλθε, καὶ σὺν αὐτῷ νομαδικὴν ἔχων
 διασκευὴν ἕτερος, ὥς εἰς τις ὢν τῶν ἀπὸ τῆς χώ-
 15 ρας, μετὰ δὲ τοῦτον ἄλλοι δύο πάλιν οἱ φέροντες
 ἐκ τῶν ὀπισθεν τὸ θηρίον. ἐπεὶ δὲ τέτταρες ὄντες 8
 ἐντὸς ἐγένοντο τῆς ῥινοπύλης, τὸν μὲν ἀνοίξαντα
 θεώμενον ἀκάκως καὶ ψηλαφῶντα τὸν ὄν αὐτοῦ
 πατάξαντες ἀπέκτειναν, τοὺς δ' ἐπομένους μὲν αὐτοῖς,
 20 προηγουμένους δὲ τῶν ἄλλων, Αἰβνας, ὅντας εἰς
 τριακοντα, σχολῇ καὶ μεθ' ἡσυχίας παρῆκαν διὰ τῆς
 πυλίδος. γενομένου δὲ τούτου κατὰ τὸ συνεχὲς οἱ 9
 μὲν τοὺς μοχλοὺς διέκοπτον, οἱ δὲ τοὺς ἐπὶ τοῦ
 πυλῶνος ἐφόνευν, οἱ δὲ τοὺς ἔξω Αἰβνας ἐκάλουν
 25 διὰ συνθημάτων. εἰσελθόντων δὲ καὶ τούτων ἄσφα- 10
 λῶς, προῆγον ὥς ἐπὶ τὴν ἀγορὰν κατὰ τὸ συντε-
 ταγμένον. ἕμα δὲ τῷ συμμῖξαι καὶ τούτους, περι- 11
 χαρῆς γενόμενος Ἀννίβας ἐπὶ τῷ κατὰ νοῦν αὐτῷ
 προχωρεῖν τὴν πρᾶξιν εἶχετο τῶν προκειμένων. ἀπο- 30(32)
 30 μερίσας δὲ τῶν Κελτῶν εἰς δισχιλίους, καὶ διελὼν
 εἰς τρία μέρη τούτους, συνέστησε τῶν νεανίσκων

δύο πρὸς ἕκαστον μέρος τῶν χειριζόντων τὴν προᾶξιν.
 2 ἀκολουθῶς δὲ καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ τινες ἡγεμόνων
 συνεξαπέστειλε, προστάξας διαλαβεῖν τῶν εἰς τὴν
 3 ἀγορὴν φερουσῶν ὁδῶν τὰς εὐκαιροτάτας. ὅταν δὲ 597.
 656. τοῦτο πράξωσι, τοῖς μὲν ἐγχωρίοις νεανίσκοις ἐξαί- 5
 ρεῖσθαι παρήγγειλε καὶ σφᾶζειν τοὺς ἐντυγχάνοντας
 τῶν πολιτῶν, ἀναβοῶντας ἐκ πολλοῦ μένειν κατὰ
 χώραν Ταραντίνους, ὥς ὑπαρχούσης αὐτοῖς τῆς ἀσφα-
 4 λείας, τοῖς δὲ παρὰ τῶν Καρχηδονίων καὶ τῶν Κελτῶν
 ἡγεμόσι κτείνειν διεκελεύσατο τοὺς ἐντυγχάνοντας 10
 τῶν Ῥωμαίων. οὗτοι μὲν οὖν χωρισθέντες ἀλλήλων
 5 ἐπραττον μετὰ ταῦτα τὸ προσταχθέν. τῆς δὲ τῶν
 πολεμίων εἰσόδου καταφανοῦς ἤδη γενομένης τοῖς
 Ταραντίνιοις, πλήρης ἡ πόλις κραυγῆς ἐρίνετο καὶ
 6 ταραχῆς παραλλαγμένης. ὁ μὲν οὖν Γάιος, προσπε- 15
 σούσης αὐτῷ τῆς εἰσόδου τῶν πολεμίων, συννοήσας
 ἀδύνατον αὐτὸν ὄντα διὰ τὴν μέθην, εὐθέως ἐξελ-
 θὼν ἐκ τῆς οἰκίας μετὰ τῶν οἰκετῶν καὶ παραγενό-
 μενος ἐπὶ τὴν πύλην τὴν φέρουσαν ἐπὶ τὸν λιμένα,
 καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ φύλακος ἀνοιξάντος αὐτῷ τὴν 20
 ῥινοπύλην, διαδὺς ταύτῃ καὶ λαβόμενος ἀκατίου
 τῶν ὀρμούντων, ἐμβὰς μετὰ τῶν οἰκετῶν εἰς τὴν
 7 ἄκραν παρεκομίσθη. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον οἱ
 περὶ τὸν Φιλήμενον, ἡτοιμασμένοι σάλπιγγας Ῥω-
 μαϊκῶς καὶ τινες τῶν αὐταῖς χρῆσθαι δυναμένων 25
 διὰ τὴν συνήθειαν, στάντες ἐπὶ τὸ θέατρον ἐσήμαι-
 8 νον. τῶν δὲ Ῥωμαίων βοηθούντων ἐν τοῖς ὅπλοις
 κατὰ τὸν ἐθισμὸν εἰς τὴν ἄκραν, ἐχώρει τὸ προᾶγμα
 9 κατὰ τὴν πρόθεσιν τοῖς Καρχηδονίοις· παραγενό-
 μενοι γὰρ ταῖς πλατείαις ἀτάκτως καὶ σποράδην οἱ 30
 μὲν εἰς τοὺς Καρχηδονίους ἐνέπιπτον, οἱ δ' εἰς τοὺς

Κελτούς· καὶ δὴ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ φρονεομένων
αὐτῶν πολὺ τι πλήθος διεφθάρη.

Τῆς δ' ἡμέρας ἐπιφαινομένης οἱ μὲν Ταραντῖ- 10
νοι τὴν ἡσυχίαν εἶχον κατὰ τὰς οἰκίσεις, οὐδέπω
5 δυνάμενοι τάξασθαι τὸ συμβαῖνον. διὰ μὲν γὰρ τὴν 11
σάλπιγγα καὶ τὸ μηδὲν ἀδίκημα γίνεσθαι μὴδ' ἄρ-
657. παγὴν κατὰ τὴν πόλιν, ἔδοξαν ἐξ αὐτῶν τῶν Ῥω-
μαίων εἶναι τὸ κίνημα. τὸ δὲ πολλοὺς αὐτῶν ὄρᾶν 12
πεφρονεμένους ἐν ταῖς πλατείαις, καὶ τινὰς τῶν Γα-
10 λατῶν θεωρεῖσθαι σκυλεύοντας τοὺς τῶν Ῥωμαίων 598.
νεκρούς, ὑπέτρεχε τις ἔννοια τῆς τῶν Καρχηδονίων
παρουσίας.

Ἦδη δὲ τοῦ μὲν Ἀννίβου παρεμβεβληκότες τὴν 31 (33)
δύναμιν εἰς τὴν ἀγοράν, τῶν δὲ Ῥωμαίων ἀποκε-
15 χωρηκότες εἰς τὴν ἄκραν διὰ τὸ προκατεσχῆσθαι
φρουρᾷ ταύτην ὑπ' αὐτῶν, ὅντος δὲ φωτὸς ἐλικρι-
νοῦς, ὁ μὲν Ἀννίβας ἐκήρυττε τοὺς Ταραντίνους
ἄνευ τῶν ὀπλῶν ἀθροῖζεσθαι πάντας εἰς τὴν ἀγο-
ράν, οἱ δὲ νεανίσκοι περιπορευόμενοι τὴν πόλιν 2
20 ἐβόων ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ παρεκάλουν θαρρεῖν,
ὥς ὑπὲρ ἐκείνων παρόντας τοὺς Καρχηδονίους. ὅσοι 3
μὲν οὖν τῶν Ταραντίνων προκατεῖχοντο τῇ πρὸς
τοὺς Ῥωμαίους εὐνοίᾳ, γνόντες ἀπεχώρουν εἰς τὴν
ἄκραν· οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὸ κήρυγμα συνηθροίζοντο
25 χωρὶς τῶν ὀπλῶν, πρὸς οὓς Ἀννίβας φιλανθρωπῶς
διελέχθη λόγους. τῶν δὲ Ταραντίνων ὁμοθυμαδὸν 4
ἐπισημηναμένων ἕκαστα τῶν λεγομένων διὰ τὸ πα-
ράδοξον τῆς ἐλπίδος, τότε μὲν διαφῆκε τοὺς πολλούς,
συντάξας ἕκαστον εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἐπανελθόν-
30 τας μετὰ σπουδῆς ἐπὶ τὴν θύραν ἐπιγράφαι TA-
PANTINOT. τῷ δ' ἐπὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν κατάλυσιν 5

ἐπιγράψαντι ταῦτο τοῦτο θάνατον ὥρισε τὴν ζημίαν.
 6 αὐτὸς δὲ διελὼν τοὺς ἐπιτηδαιοτάτους (τῶν) ἐπὶ τῶν
 πραγμάτων ἐφῆκε διαρπάζειν τὰς τῶν Ῥωμαίων οὐ-
 κίας, σύνθημα δοὺς πολεμίας νομίζειν τὰς ἀνεπι-
 γράφους, τοὺς δὲ λοιποὺς συνέχων ἐν τάξει τούτοις 5
 ἐφέδρους.

- 32(34) Πολλῶν δὲ καὶ παντοδαπῶν κατασκευασμάτων
 ἀθροισθέντων ἐκ τῆς διαρπαγῆς, καὶ γενομένης ὥφε-
 λείας τοῖς Καρχηδονίοις ἀξίας τῶν προσδοκαμένων
 2 ἐλπίδων, τότε μὲν ἐπὶ τῶν ὅπλων ἠὐλίσθησαν, εἰς 10
 δὲ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν Ἀννίβας συνεδρεύσας μετὰ
 τῶν Ταραντίνων ἔκρινε διατεχνίσει τὴν πόλιν ἀπὸ
 558. τῆς ἄκρας, ἵνα μηδεὶς ἔτι φόβος ἐπικαθῇ τοῖς
 Ταραντίνους ἀπὸ τῶν κατεχόντων τὴν ἀκρόπολιν
 3 Ῥωμαίων. πρῶτον μὲν οὖν ἐπεβάλετο προθέσθαι 15
 χάρακα παράλληλον τῷ τείχει τῆς ἀκροπόλεως καὶ
 4 τῇ πρὸ τούτου τάφρῳ. σαφῶς δὲ γινώσκων οὐκ
 ἔασοντας τοὺς ὑπεναντίους, ἀλλ' ἐναποδειξομένους
 τῇδὲ πῃ τὴν αὐτῶν δύναμιν, ἡτοίμασε χεῖρας ἐπι- 599.
 τηδαιοτάτας, νομίζων πρὸς τὸ μέλλον οὐδὲν ἀναγκαι- 20
 ότερον εἶναι τοῦ καταπλήξασθαι μὲν τοὺς Ῥωμαίους,
 5 εὐθαρσεῖς δὲ ποιῆσαι τοὺς Ταραντίνους. ἅμα δὲ τῷ
 τίθεσθαι τὸν πρῶτον χάρακα θρασέως τῶν Ῥωμαίων
 καὶ τετολμηκότως ἐπιχειρούντων τοῖς ὑπεναντίους,
 βραχὺ συμμίζας Ἀννίβας καὶ τὰς ὁρμὰς τῶν προσι- 25
 ρημένων ἐγκαλεσάμενος, ἐπεὶ προέπεσον οἱ πλείους
 ἐκτὸς τῆς τάφρου, δοὺς παράγγελμα τοῖς αὐτοῦ προσ-
 6 ἔβαλε τοῖς πολεμίοις. γενομένης δὲ τῆς μάχης ἰσχυ-
 ρῶς, ὥς ἂν ἐν βραχεῖ χώρῳ καὶ περικτετελισμένῳ
 τῆς συμπλοκῆς ἐπιτελουμένης, τὸ πέρας ἐκβιασθέντες 30
 7 ἐτράπησαν οἱ Ῥωμαῖοι. καὶ πολλοὶ μὲν ἔπεσον ἐν

χειρῶν νόμῳ, τὸ δὲ πλεῖον αὐτῶν μέρος ἀπωθοῦ-
μενον καὶ συγκροημιζόμενον ἐν τῇ τάφρῳ διεφθάρη.

Τότε μὲν οὖν Ἀννίβας προβαλόμενος ἀσφαλῶς 33(35)
τὸν χάρακα τὴν ἡσυχίαν ἔσχε, τῆς ἐπιβολῆς αὐτῷ
5 κατὰ νοῦν κεχωρηκυίας. τοὺς μὲν γὰρ ὑπεναντίους 2
συγκλείσας ἠνάγκασε μένειν ἐντὸς τοῦ τείχους, δε-
διότας οὐ μόνον περὶ σφῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἄκρας,
τοῖς δὲ πολιτικοῖς τοιοῦτο παρέστησε θάρσος ὥστε 3
καὶ χωρὶς τῶν Καρχηδονίων ἱκανοὺς αὐτοὺς ὑπο-
10 λαμβάνειν ἔσεσθαι τοῖς Ῥωμαίοις. μετὰ δὲ ταῦτα 4
μικρὸν ἀπὸ τοῦ χάρακος ἀποστήσας ὡς πρὸς τὴν
πόλιν, τάφρον ἐποίει παράλληλον τῷ χάρακι καὶ τῷ
τῆς ἄκρας τείχει· παρ' ἣν ἐκ μεταβολῆς ἐπὶ τὸ πρὸς 5
τῇ πόλει (χεῖλος) τοῦ χοῦς ἀνασφωρευομένου, προσέτι
659.15 δὲ καὶ χάρακος ἐπ' αὐτῆς τεθέντος, οὐ πολὺν κατα-
δεεστέραν τείχους συνέβαινε τὴν ἀσφάλειαν ἐξ αὐτῆς
ἀποτελεῖσθαι. παρὰ δὲ ταύτην ἐντὸς ἔτι πρὸς τὴν 6
πόλιν ἀπολιπὼν σύμμετρον διάστημα τεῖχος ἐπεβά-
λετο κατασκευάζειν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Σωτείρας
20 ἕως εἰς τὴν Βαθεῖαν προσαγορευομένην, ὥστε καὶ 7
χωρὶς ἀνδρῶν τὰς δι' αὐτῶν τῶν κατασκευασμάτων
ὀχυρότητας ἱκανὰς εἶναι τοῖς Ταραντίνοις τὴν ἀσφά-
λειαν παρασκευάζειν. ἀπολιπὼν δὲ τοὺς ἱκανοὺς καὶ 8
τοὺς ἐπιτηδείους πρὸς τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν καὶ
25 τὴν τοῦ τείχους παρφεδρεύοντας ἱππεῖς κατεστρατο-
πέδευσε, περὶ τετταράκοντα σταδίου ἀποσχὼν τῆς 600.
πόλεως, παρὰ τὸν ποταμὸν (τὸν) παρὰ μὲν τισὶ
Γαλαῖσον, παρὰ δὲ τοῖς πλείστοις προσαγορευόμενον
Εὐρώταν, ὃς ἔχει τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ἀπὸ τῆς
30 τοῦ παρὰ Λακεδαιμόνα ῥέοντος Εὐρώτα. πολλὰ δὲ 9
τοιαῦτα κατὰ τὴν χώραν καὶ κατὰ τὴν πόλιν ὑπάρ-

χει τοῖς Ταραντίνοις διὰ τὸ καὶ τὴν ἀποικίαν καὶ
τὴν συγγένειαν ὁμολογουμένην αὐτοῖς εἶναι πρὸς
10 Ἀκεδαιμονίους. ταχὺ δὲ τοῦ τείχους λαμβάνοντας
τὴν συντέλειαν διὰ τε τὴν τῶν Ταραντίνων σπου-
δὴν καὶ προθυμίαν καὶ τὴν τῶν Καρχηδονίων συν- 5
εργίαν, μετὰ ταῦτα διενοήθη καὶ τὴν ἄκραν ἐξελεῖν
Ἀννίβας.

- 34(36) Ἦδη δ' ἐντελεῖς αὐτοῦ συνεσταμένου τὰς πρὸς
τὴν πολιορκίαν παρασκευάς, παραπεσούσης ἐκ Μετα-
ποντίου βοήθειας εἰς τὴν ἄκραν κατὰ θάλατταν, 10
βραχὺ τι ταῖς ψυχαῖς ἀναθαρσύναντες οἱ Ῥωμαῖοι
νυκτὸς ἐπέθεντο τοῖς ἔργοις, καὶ πάσας διέφθειραν
2 τὰς τῶν ἔργων καὶ μηχανημάτων κατασκευάς. οὗ
γενομένου τὸ μὲν πολιορκεῖν τὴν ἄκραν Ἀννίβας
ἀπέγνω, τῆς δὲ τοῦ τείχους κατασκευῆς ἤδη τετε- 15
λειωμένης, ἀθροίσας τοὺς Ταραντίνους ἀπεδείκνυε
διότι κυριώτατόν ἐστι πρὸς τοὺς ἐνεστῶτας καιροὺς
3 τὸ τῆς θαλάττης ἀντιλαμβάνεσθαι. κρατούσης γὰρ
660. τῆς ἄκρας τῶν κατὰ τὸν εἰσπλουν τόπων, ὥς ἐπάνω
προεῖπον, οἱ μὲν Ταραντῖνοι τὸ παράπαν οὐκ ἠδύ- 20
ναντο χρῆσθαι ταῖς ναυσὶν οὐδ' ἐκπλεῖν ἐκ τοῦ λι-
μένος, τοῖς δὲ Ῥωμαίοις κατὰ θάλατταν ἀσφαλῶς
4 παρεκομίζετο τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν· οὗ συμβαίνοντος
οὐδέποτε δυνατόν ἦν βεβαίως ἐλευθερωθῆναι τὴν
5 πόλιν. ἃ συνορῶν ὁ Ἀννίβας ἐδίδασκε τοὺς Ταραν- 25
τίνους ὥς, ἐὰν ἀποκλεισθῶσι τῆς κατὰ θάλατταν ἐλ-
πίδος οἱ τὴν ἄκραν τηροῦντες, παρὰ πόδας αὐτοὶ
δι' αὐτῶν εἰζαντες λείψουσι ταύτην καὶ παραδώσουσι
6 τὸν τόπον. ὧν ἀκούοντες οἱ Ταραντῖνοι τοῖς μὲν
λεγομένοις συγκατετίθεντο· ὅπως δ' ἂν γένοιτο τοῦτο 30
κατὰ τὸ παρόν, οὐδαμῶς ἐδύναντο συννοῆσαι, πλὴν

εἰ παρὰ Καρχηδονίων ἐπιφανείῃ στόλος· τοῦτο δ' ἦν κατὰ τοὺς τότε καιροὺς ἀδύνατον. διόπερ ἡδυ- 7
νάτουν συμβαλεῖν ἐπὶ τί φερόμενος Ἀννίβας τοὺς
περὶ τούτων πρὸς σφᾶς ποιεῖται λόγους. φήσαντος 8 **601.**

5 δ' αὐτοῦ φανερόν εἶναι χωρὶς Καρχηδονίων αὐτοὺς
δι' αὐτῶν ὅσον ἤδη κρατῆσαι τῆς θαλάττης, μᾶλλον
ἐκπλαγεῖς ἦσαν, οὐ δυνάμενοι τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ
συμβαλεῖν. ὁ δὲ συνεωρακῶς τὴν πλατεῖαν εὐδια- 9
κόσμητον οὖσαν τὴν ὑπάρχουσαν μὲν ἐντὸς τοῦ δια-
10 τειχίσματος, φέρουσαν δὲ παρὰ τὸ διατείχισμ' ἐκ
τοῦ λιμένος εἰς τὴν ἔξω θάλατταν, ταύτῃ διενοεῖτο
τὰς ναῦς ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὴν νότιον ὑπερβιβά-
ζειν πλευράν. διόπερ ἅμα τῷ τὴν ἐπίνοιαν ἐπιδεῖξιαι 10
τοῖς Ταραντίνοις οὐ μόνον συγκατέθεντο τοῖς λεγο-
15 μένοις, ἀλλὰ καὶ διαφερόντως ἐθαύμασαν τὸν ἄνδρα,
καὶ διέλαβον ὥς οὐδὲν ἂν περιγένοιτο τῆς ἀρχινοίας
τῆς ἐκείνου καὶ τόλμης. ταχὺ δὲ πορείων ὑποτρώ- 11
χων κατασκευασθέντων, ἅμα τῷ λόγῳ τοῦργον εἰλή-
φει συντέλειαν, ἅτε προθυμίας καὶ πολυχειρίας ὁμοῦ
20 τῇ προθέσει συνεργοῦσης. οἱ μὲν οὖν Ταραντῖνοι 12
τοῦτον τὸν τρόπον ὑπερνεωλκήσαντες τὰς νῆας εἰς
τὴν ἔξω θάλατταν, ἐπολιόρκουν ἀσφαλῶς τοὺς ἐκ
661. τῆς ἄκρας, ἀφηρημένοι τὰς ἔξωθεν αὐτῶν ἐπικου-
ρίας. Ἀννίβας δὲ φυλακὴν ἀπολιπὼν τῆς πόλεως 13
25 ἀνέβη μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ παρεγένετο τρι-
ταῖος ἐπὶ τὸν ἐξ ἀρχῆς χάρακα, καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ
χειμῶνος ἐνταῦθα διατρίβων ἔμενε κατὰ χώραν. [Cod.
Urb. fol. 114^v extr. (exc. ant. p. 202).]

619,¹¹ "Οτι Τιβέριος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς λόχῳ ἐνε- 35(1,2)
30 δρευθεὶς καὶ γενναίως ὑποστὰς cὺν τοῖς περὶ αὐτὸν 566,¹⁸
τὸν βίον κατέστρεψεν. περὶ δὲ τῶν τοιούτων περι-

πετειῶν, πότερα χρή τοῖς πάσχοουσιν ἐπιτιμᾶν ἢ συ-
 γνώμην ἔχειν, καθόλου μὲν οὐκ ἀσφαλὲς ἀποφῆ-
 νασθαι διὰ τὸ καὶ πλείους τὰ κατὰ λόγον πάντα
 πράξαντας, ὅμως ὑποχειρίους γερονέναι τοῖς ἐτοίμως
 τὰ παρ' ἀνθρώποις ὠρισμένα δίκαια παραβαίνουσιν·⁵
 2 οὐ μὴν οὐδ' αὐτόθεν ἀποστατέον τῆς ἀποφάσεως
 ἀργῶς, ἀλλὰ βλέποντα πρὸς τοὺς καιροὺς καὶ τὰς
 περιστάσεις οἷς μὲν ἐπιτιμητέον τῶν ἡγεμόνων, οἷς
 δὲ συγγνώμην δοτέον. ἔσται δὲ τὸ λεγόμενον δῆλον
 3 ἐκ τούτων. Ἀρχίδαμος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασι-¹⁰
 λεὺς ὑπιδόμενος τὴν Κλεομένους φιλαρχίαν ἐφυγεν
 ἐκ τῆς Σπάρτης, μετ' οὐ πολὺν δὲ πάλιν πεισθεὶς
 4 ἐνεχείρισεν αὐτὸν τῷ προειρημένῳ. τοιγαροῦν ἕμα⁵⁶⁷.
 τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ βίου στερηθεὶς οὐδ' ἀπολογίαν
 620. 5 αὐτῷ κατέλιπε πρὸς τοὺς ἐπιγινομένους· τῆς γὰρ¹⁵
 ὑποθέσεως τῆς αὐτῆς μενούσης, τῆς δὲ Κλεομένους
 φιλαρχίας καὶ δυναστείας ἐπηυξημένης, ὁ τούτοις
 ἐγκειρίσας αὐτὸν οὕς φυγῶν πρότερον ἔτυχε παρα-
 δόξας τῆς σωτηρίας, πῶς οὐκ εὐλόγως ἔμελλε τοῖς
 6 προειρημένοις ἐγκυρήσειν; καὶ μὴν Πελοπίδης ὁ²⁰
 Θηβαῖος, εἰδὼς τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ τυράννου παρα-
 νομίαν καὶ σαφῶς γινώσκων ὅτι πᾶς τύραννος πο-
 λεμιοτάτους αὐτῷ νομίζει τοὺς τῆς ἐλευθερίας προ-
 εστῶτας, αὐτὸς οὐ μόνον τῆς Θηβαίων ἀλλὰ καὶ
 τῆς τῶν Ἑλλήνων δημοκρατίας ἔπειθεν Ἑπαμινών-²⁵
 7 δαν προσετάναι, καὶ παρὼν εἰς Θετταλίαν πολέμιος
 ἐπὶ καταλύσει τῆς Ἀλεξάνδρου μοναρχίας προσβέβειν
 8 πρὸς τοῦτον ὑπέμεινε δεύτερον. τοιγαροῦν γενό-
 μενος ὑποχείριος τοῖς ἐχθροῖς ἔβλαψε μὲν Θηβαίους
 μεγάλα, κατέλυσε δὲ τὴν αὐτῷ προγεγενημένην δόξαν,³⁰
 9 εἰκὴ καὶ ἀκρίτως πιστεύσας οἷς ἤμιστ' ἐχρῆν. παρα-

πλήσια δὲ τούτοις καὶ Γνάιος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς
ἔπαθε κατὰ τὸν Σικελικὸν πόλεμον, ἀλόγως αὐτὸν
ἐγχειρίσας τοῖς πολεμίοις ὁμοίως δὲ καὶ πλείους ἔτεροι.

- Διὸ καὶ τοῖς μὲν ἀσκέπτως ἑαυτοὺς ἐγχειρίζουσι 36 (2)
5 τοῖς ὑπεναντίοις ἐπιτιμητέον, τοῖς δὲ τὴν ἐνδεχο-
μένην πρόνοιαν ποιουμένοις οὐκ ἐγκλητέον· τὸ μὲν 2
γὰρ μηδενὶ πιστεύειν εἰς τέλος ἄπρακτον, τὸ δὲ
λαβόντα τὰς ἐνδεχομένας πίστεις πράττειν τὸ κατὰ
λόγον ἀνεπιτίμητον. εἰσὶ δ' ἐνδεχόμεναι πίστεις 3
10 ὄρκοι, τέκνα, γυναῖκες, τὸ μέγιστον ὁ προγεγονὼς
βίος. ἧ καὶ τὸ διὰ τῶν τοιούτων ἀλογηθῆναι καὶ 4
περιπεσεῖν οὐ τῶν πασχόντων, ἀλλὰ τῶν πραξάν-
των ἐστὶν ἐγκλημα. διὸ καὶ μάλιστα μὲν τοιαύ- 5
τας ζητεῖν πίστεις (δεῖ), δι' ὧν ὁ πιστευθεὶς οὐ
15 δυνήσεται τὴν πίστιν ἀθετεῖν. ἐπεὶ δὲ σπάνιον εὐ- 6
ρεῖν ἐστὶ τὸ τοιοῦτο, δεύτερος ἂν εἴη πλοῦς τὸ τῶν
621. κατὰ λόγον φροντίζειν, ἵν' ἂν τοῦ καὶ σφαλλώμεθα,
τῆς παρὰ τοῖς ἐκτὸς συγγνώμης μὴ διαμαρτάνωμεν.
ὁ καὶ περὶ πλείους μὲν δὴ γεγένηται τῶν πρότερον· 7568.
20 ἐναργέστατον δ' ἔσται καὶ τοῖς καιροῖς ἔγγιστον τοῖς
ὑπὲρ ὧν ὁ νῦν δὴ λόγος ἐνέστηκε τὸ κατ' Ἀχαιὸν
συμβάν. ὃς οὐδὲν τῶν ἐνδεχομένων πρὸς εὐλάβειαν 8
καὶ πρὸς ἀσφάλειαν παραλιπών, ἀλλ' ὑπὲρ ἀπάντων
προνοηθεὶς, ἐφ' ὅσον ἀνθρωπίνῃ γνώμῃ δυνατὸν
25 ἦν, ὁμῶς ἐγένετο τοῖς ἐχθροῖς ὑποχείριος. τό γε μὴν 9
συμβάν ἔλεον μὲν τῷ παθόντι καὶ συγγνώμην ἀπ-
ειργάσατο παρὰ τοῖς ἐκτός, διαβολὴν δὲ καὶ μῦθος
τοῖς πράξασιν. [Ὅτι Τιβέριος — συγγνώμην ἔχειν,
κα (376, 2) post quae periit folium: exc. Vat. p. 374 M.
30 26, 29 H., περὶ δὲ τῶν (375, 31) usque ad finem cod.
Urb. fol. 101^v (exc. ant. p. 196).]

VI. RES SICILIAE.

- ³⁷
661,⁶ Ἐξηριθμήσατο τοὺς δόμους· ἦν γὰρ <scil. ὁ πύρ- 601,²²
ρος> ἐκ συννόμων λίθων ᾠκοδομημένος, ὥστε καὶ λίαν
εὐσυλλόγιστον εἶναι τὴν ἀπὸ γῆς τῶν ἐπάλλξεων ἀπό-
στασιν. [Suidas v. Συννόμων. v. Liv. XXV, 23, 10.] ⁵
- ² Μετὰ¹) δέ²) τινὰς ἡμέρας αὐτομόλου διασαφή-
σαντος ὅτι θυσίαν ἄγουσι πάνδημον οἱ κατὰ τὴν
πόλιν ἐφ' ἡμέρας ἤδη τρεῖς Ἀρτέμιδι καὶ τοῖς μὲν
σιτίοις λιτοῖς χρῶνται διὰ τὴν σπάνιν, τῷ δ' οἴνῳ
δαψιλεῖ, πολλὸν μὲν Ἐπικύδους δεδωκότος πολλὸν δὲ ¹⁰
662. Συρακοσίῳν, τότε προσαναλαβὼν³) ὁ Μάρκος τὸ τεῖ-
χος καθ' ὃ μέρος ἦν ταπεινότερον καὶ νομίσας εἰκὸς
εἶναι τοὺς ἀνθρώπους μεθύειν διὰ τὴν ἄνεσιν καὶ
τὴν ἔνδειαν τῆς ξηρᾶς τροφῆς ἐπεβάλετο καταπειρά-
³ ζειν τῆς ἐλπίδος. ταχὺ δὲ κλιμάκων δυεῖν συντε- ¹⁵
θειςτῶν εὐαρμοστόων πρὸς τὸ τεῖχος, ἐγένετο περὶ τὰ

1) Hero de repell. obsid. p. 319 ed. Thevenot hanc habet epitomen: Τὰς γὰρ Συρακούσας μηδέποτε ληφθῆναι δυνα-
μέναις διὰ τὴν τοῦ Ἀρχιμήδους εὐμήχανον σοφίαν, ἐπιτηρή-
σαντες οἱ Ῥωμαῖοι καιρόν, ὅτι φορτὴν ἤγον οἱ Συρακοῦσιοι,
αὐτομόλου τοῦτο αὐτοῖς διασαφήσαντος ὅτι θυσίαν ἄγουσι
πανδημεῖ οἱ κατὰ τὴν πόλιν ἐφ' ἡμέρας τρεῖς καὶ τοῖς μὲν
σιτίοις ὀλίγον χρῶνται διὰ σπάνιν, τῷ δ' οἴνῳ χρῶνται δα-
ψιλεῖ, ταχὺ δὲ καὶ κλιμάκων δύο συντεθειςτῶν ἐγένοντο κύ-
ριοι τῶν πύργων.

2) Μαθὼν δ' ἐξ αὐτομόλου, διασαφήσαντος ὅτι φορτὴν
ἄγουσι πάνδημον καὶ τοῖς σιτίοις λιτοῖς χρῶνται διὰ τὴν σπά-
νιν, τῷ δ' οἴνῳ δαψιλεῖ, ἐπολιόρκει Suid. s. v. Λιτοῖς.

3) Ὁ δὲ Μάρκος προσαναεωσάμενος τὴν τοῦ τεύχους
ταπεινότητά [nonnulla omittuntur] ἐπεβάλετο καταπειράζειν
τῆς ἐλπίδος Suid. s. v. Ἀναεωσάμενος et Προσαναεωσάμενος,
quo loco Suidae codices praebent ἐπεβάλλετο.

συνεχῇ τῆς πράξεως καὶ τοῖς μὲν ἐπιτηδείοις πρὸς
 τὴν ἀνάβασιν καὶ τὸν ἐπιφανέστατον καὶ πρῶτον κίν-
 δυνον ἐκοινολογεῖτο, περὶ τοῦ μέλλοντος μεγάλας
 ἐλπίδας αὐτοῖς ἐνδιδούς. τοὺς δὲ τούτοις ὑπουρ- 4
 5 γήσοντας καὶ προσοίσοντας κλίμακας ἐξέλεξε διασα-
 φῶν οὐδὲν πλὴν ἐτοιμούς εἶναι πρὸς τὸ παραγγελλό-
 μενον. πειθαρχησάντων δὲ κατὰ τὸ συνταχθὲν λαβὼν
 τὸν ἀρμόζοντα καιρὸν νυκτὸς ἤγειρε τοὺς πρῶτους·
 προπέμφας δὲ τοὺς ἅμα ταῖς κλίμαξι μετὰ σημαίας 5
 10 καὶ χιλιάρχου καὶ προσαναμνήσας τῶν ἐσομένων δω-
 ρεῶν τοῖς ἀνδραγαθήσασιν, μετὰ δὲ ταῦτα πᾶσαν τὴν
 δύναμιν ἐξεγείρας τοὺς μὲν πρῶτους ἐν διαστήματι
 κατὰ σημαίαν ἐξαποστέλλει· γενομένων δὲ τούτων 6
 15 εἰς χιλίους βραχὺ διαλιπὼν αὐτοὺς εἶπετο μετὰ τῆς
 ἄλλης στρατιᾶς. ἐπεὶ δ' οἱ φέροντες τὰς κλίμακας 7
 ἔλαθον ἀσφαλῶς τῷ τείχει προσερείσαντες, ἐξ αὐτῆς
 ὥρμησαν ἀπροφασίστως οἱ πρὸς τὴν ἀνάβασιν ἀπο-
 τεταγμένοι. λαθόντων δὲ καὶ τούτων καὶ στάντων 8
 ἐπὶ τοῦ τείχους βεβαίως, οὐκέτι κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς
 20 τάξιν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ἅπαντες ἀνέθρον διὰ τῶν
 κλιμάκων. κατὰ μὲν οὖν τὰς ἀρχὰς ἐπιπορευόμενοι 9
 τὴν ἐφοδείαν ἐρημον εὗρισκον· οἱ¹⁾ γὰρ εἰς τοὺς
 πύργους ἡθροισμένοι διὰ τὴν θυσίαν οἱ μὲν ἀκμὴν
 ἔπινον, οἱ δ' ἐκοιμῶντο πάλοι μεθυσκόμενοι. διὸ 10
 25 καὶ τοῖς μὲν πρῶτοις καὶ τοῖς ἐξῆς ἐπιστάντες ἄφνω
 καὶ μεθ' ἡσυχίας ἔλαθον τοὺς πλείστους αὐτῶν ἀπο-
 663. κτείναντες. ἐπειδὴ δὲ τοῖς Ἑξαπύλοις ἡγγίζον κατα- 11

1) Pergit Hero l. c. his verbis: εἰς γὰρ τοὺς πύργους
 ἡθροισμένοι διὰ τὴν θυσίαν οἱ μὲν ἀκμὴν ἔπινον, οἱ δ'
 ἐκοιμῶντο πάλοι μεθυσκόμενοι. διὸ καὶ ἔλαθον αὐτοὺς ἀπο-
 κτείναντες.

βαίνοντες, ἐντοκοδομημένην τὴν πρώτην πυλίδα διελ-
λον, δι' ἧς τὸν τε στρατηγὸν καὶ τὸ λοιπὸν ἐδέξαντο
στράτευμα. οὕτω δὴ τὰς Κυρακούσας εἶλον Ῥωμαῖοι.
[Cod. Wescheri fol. 100* v. 341, 9 ss.]

- 12 Οὐδενὸς ἐπεγνωκότος τῶν πολιτῶν τὸ συμβαῖνον 602,⁴
διὰ τὴν ἀπόστασιν, ἅτε μεγάλης οὔσης τῆς πόλεως. ⁶
[Suidas v. Ἀπόστασις. v. Liv. XXV, 24, 6.]
- 13 Τοὺς δὲ Ῥωμαίους θαρρεῖν συνέβαινε, κρατοῦν-
τας τοῦ περὶ τὰς Ἐπιπολάς τόπου. [Suidas v. Ἐπι-
πολάς. v. Liv. XXV, 24, 9.] 10

VII. RES HISPANIAE.

- 38 Σὺν γὰρ τοῖς ἐπιδεδμεμένοις φορτίοις τὰ κανθή-
λια λαβόντας ἐκ τῶν ὕπισθεν προθέσθαι πρὸ αὐτῶν
ἐκέλευσε τοὺς πεζοὺς. οὗ γενομένου συνέβη παρὰ
πάντας χάρακας ἀσφαλέστατον γενέσθαι τὸ πρό- ¹⁵
βλημα. [Suidas v. Κανθήλιος. v. Liv. XXV, 36, 7.]

VIII. FRAGMENTA INCERTAE SEDIS.

- 38^b(38) Ἀγκαρα, πόλις Ἰταλίας. τὸ ἐθνικὸν Ἀγκαρατής, 602,¹⁶
^{663,18} ὡς Πολύβιος ὀγδόη. [Steph. Byz. p. 15, 7 Mein.]
- ²(1,1) Λοιπὸν τοῖς ἀδελφοῖς ἐλπίσι προσανέχων διὰ τὸ 566,¹⁶
^{619,9} πρόδηλον τῆς τιμωρίας πᾶν ἔκρινεν ὑπομένειν. [Exc. 21
Wat. p. 374 M. 26, 27 H.]

γ 16

